

درس

البلغية العبرية

שעור השקפה העברית

تأليف

الدكتور ربحي كمال

دار العلم للملايين

دروس

اللغة العبرية

שעורי השפה העברית

تأليف

الدكتور ربحي كمال

الاستاذ المحاضر للدراسات السامية

في كلية الآداب بجامعة دمشق

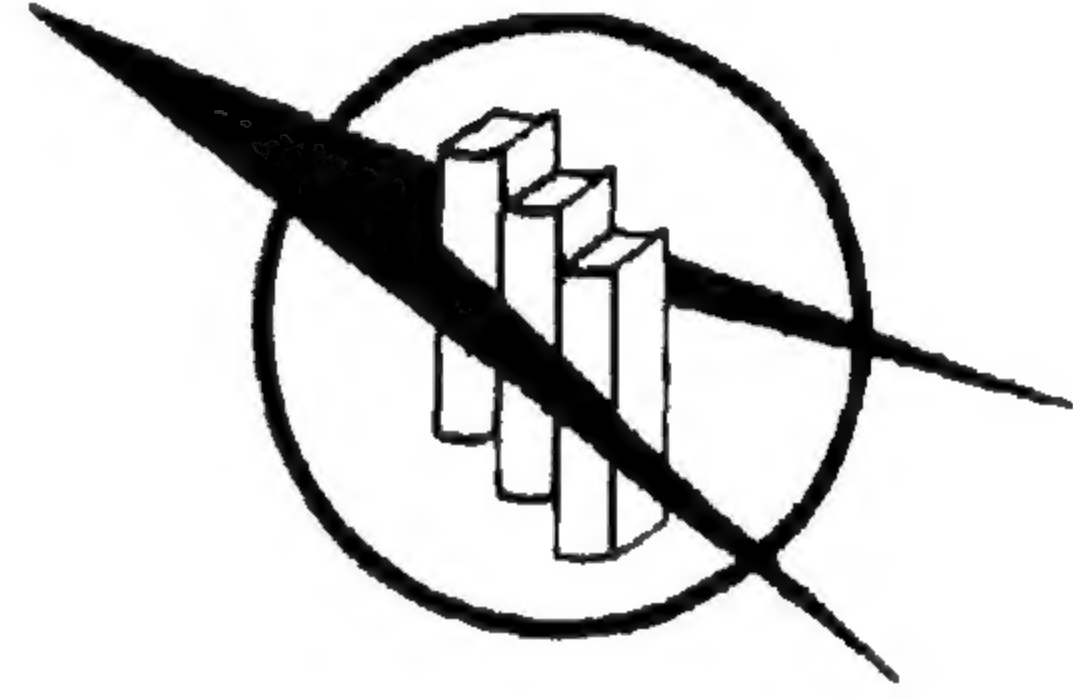

دار العلم للملايين

دار العلم للملايين

مؤسسة ثقافية للتأليف والترجمة والنشر

شارع مار الياس - خلف مكتبة العلم
ص.ب. ١٠٩٥ - تلفون ٣٠٤٤٤٥ - ٧٠١٦٥٥
برقيتا، ملايين - تلكر: ٢٣١٦٦ ملايين
بيروت - لبنان

جميع الحقوق محفوظة

لا يجوز نسخ أو استعمال أي جزء من هذا الكتاب في أي شكل
من الأشكال أو بأية وسيلة من الوسائل - سواء التصويرية
أو الإلكترونية أم الميكانيكية - بما في ذلك النسخ الفوتوغرافي
والسجل على أي شرط أو سواها وحفظ المعلومات واسترجاعها
- دون إذن خطي من الناشر.

الطبعة الأولى ١٩٨٢

الطبعة الرابعة

كانون الثاني / يناير ٢٠٠٠

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللغة العبرية من الأرومة السامية التي تنتمي إليها العربية والفينيقية والآرامية والسريانية والآشورية وغيرها . لذا كان واجباً على من يتصدى لدراسة اللغة العربية دراسة علمية ؛ على العالم اللغوي ، والعالم الديني ، ومدرس آداب اللغة العربية ، وحتى مدرس التاريخ - أن يلمّ بنشأة اللغات السامية ، وتطورها ، وتأثير بعضها في بعض ، وأن يكون على حظ من الدراية بقواعد اللغة العبرية ، أو إحدى أخواتها الساميات ، وما لها من صلة بلفتنا العربية ، اللغة السامية الأولى ، التي فاقت أخواتها جميعاً ، فكان لها هذا التراث الجليل الذي نعتز به جيلاً بعد جيل .

وقد درجت جامعات الغرب - منذ القديم - على تدريس لغة سامية إضافية أو أكثر لكل من أراد التخصص في إحدى اللغات السامية . وفي سنة ١٩٠٨ ، يوم إنشاء الجامعة المصرية ، أحسّ رجال الأدب في مصر بهذه الحاجة الماسة ، فاستقدموا كبار المستشرقين لتدريس اللغات السامية بكلية الآداب ، وكان ذلك بداية العناية بدراسة اللغات السامية ، بجانب اللغة العربية ، في الجامعات العربية . أما جامعة دمشق فقد بدأت الدراسات السامية فيها منذ عام ١٩٥٣ ، حين عُهد إليّ بتدريس هذه المادة لطلاب شهادتي علوم اللغة العربية والتاريخ القديم في كلية الآداب ، وهذا ما حدا بي إلى وضع كتاب يحتوي المنهج المقرر لطلاب هاتين الشهادتين الذين يدرسون اللغة العبرية .

ولما شرعتُ في تأليف هذا الكتاب وضعت نصب عيني غايتين أساسيتين هما :

- ١ - سدّ حاجة الطالب أو الأديب العربي الذي يريد دراسة هذه اللغة دراسة علمية والوقوف على ما بينها وبين لغتنا العربية من صلات في الاشتقاق والقواعد .
- ٢ - سدّ حاجة المثقف العربي الذي يرى أن حاجة القومي بدعوته إلى دراسة لغة العدو دراسة عملية .

وتحقيقاً للغاية الأولى فقد صدرتُ الكتاب بمقدمة تاريخية في نشأة اللغات السامية ، واللغة العبرية وآدابها ، وأتبعته هذه المقدمة بقواعد اللغة العبرية ، وبقطع

مختارة من الأدب العبري الحديث والقديم ، وختمت الكتاب بفصل خاص ، في شرح الكلمات الواردة في سفر يونس وتحليلها وموازنتها بما يماثلها في العربية والآرامية .

أما الغاية الثانية - وهي دراسة العبرية كلغة حية دراسة عملية - فتحقق فيها أوردته بعد القسم الثاني - قسم القواعد والتطبيق - من قصص ، ومحاورات مقتبسة من صميم الحياة اليومية ، ومقتطفات من الصحف العبرية ، وفيما يلي القصص والمحاورات من أسئلة وتمارين كثيرة

وقد اعتمدت في إعداد قسم القواعد على عدة مراجع عبرية وعربية وأجنبية قيمة . بيد أن هذه المراجع كلها قد أغفلت مباحث صرفية هامة تتردد مادتها في اللغة العبرية ترددها في اللغة العربية ، ولها في العبرية ما لها من الأهمية في اللغة العربية (كأبواب المجرى ، والأغراض المستفادة من نقل المجرى إلى أوزان المزيد ، والمصدر الميمي ، وبعض المشتقات : كالصفة المشبهة ، وصيغ المبالغة واسمي الزمان والمكان ، واسم الآلة) فعمدت إلى وضع قواعد موجزة لهذه المباحث ، على ضوء القواعد الصرفية في لغتنا العربية . وضمنت هذا القسم جداول لتصريف الأفعال الصحيحة والمعتلة ، على اختلاف أنواعها .

هذا ، وقد توخيت في ذلك كله : وضوح العبارة ، والإكثار من التمارين العملية تلو كل قاعدة أو قصة أو محاوراة ، وشرح المفردات الصعبة بالعربية ، والتنويه بما هنالك من صلة وثيقة بين العربية والعبرية من حيث الاشتقاق والقواعد . وإني أرجو أن أكون بعلمي المتواضع هذا قد فمت ببعض الواجب في سد الفراغ الذي كان يشعر به الجميع في عدم وجود كتاب واحد باللغة العربية يعنى بعرض العبرية الحديثة في الحياة اليومية ، لا سيما وأن الوضع الراهن في شرقنا العربي يحتم علينا دراسة لغة العدو ، تحقيقاً للغاية التي توخاها المرشد الأعظم عليه السلام حين أمر زيد بن ثابت الأنصاري بتعلم اللغة العبرية ، والله ولي التوفيق .

رجعي كال

دمشق في : محرم سنة ١٣٧٨ هـ
آب سنة ١٩٥٨ م

الْقِسْمُ الْأَوَّلُ

في

اللغات السامية

واللغة العبرية وآدابها

ח ל ק ר א ש ו ן

השפות השמיות

והשפה העברית וספרותה

تقديم

علم اللغات

في الدور الذي وصل فيه الإنسان الى وضع الألفاظ اهتدى ، بحكم تفكيره ، الى وضع قواعد لضبط اللفظ ، وتحديد المعنى ، وتنسيق العبارة وتجميلها . وبمقدار رقي الجماعة وتحضرها يكون نصيب لغاتها كذلك من وضع القواعد وفنون التنسيق والتجميل ، إذ اللغة ظلّ حياة الأمة ، ومرآة تبدو على سطحها حال تلك الأمة ، وما هي عليه من قوة أو ضعف . والقواعد اللغوية ، من نحو وصرف وما يتبعها من قواعد تكوين الجملة وتنسيقها ، قديمة بقدم اللغات نفسها . أما آداب اللغات المؤرخ ، وفن مقارنتها ، وتقسيبها الى مجاميع وأقسام ، وأما فقه اللغة والنقد الأدبي ، فهذه جميعاً حديثة النشأة وهي ثمرة البحوث القيمة المعروفة بالفيلولوجيا أو علم اللغات .

وهذه الكلمة « فيلولوجيا » (philologia) مركبة تركيباً مزجياً من كلمتين إغريقتين هما : « فيلوس » (philos) ومعناها محب ، و « لوجوس » (Logos) ومعناها كلمة أو كلام . وبعد حذف حرفي (os) من هاتين الكلمتين وإقحام واو (o) بينها ، تسهلاً لهذا التركيب ، صارت « فيلولوج » (philologue) ، ومعنى هذه الصيغة المركبة : محب الكلمة أو اللغة ، أي الباحث فيها . ثم لحقت بهذه الصيغة المركبة علامة المصدر الصناعي ، وهي في

الاغريقية واللاتينية (يا - ia) فصارت « فيلولوجيا » (philologia) أي
عجبة الكلمة أو الكلام ، أي اللغة أو اللغات ، ومعنى ذلك فن اللغة أو علم
اللغات . وفيما يلي لمحة موجزة في بيان علم اللغات ، وموضوعه وغايته ، مقدمة
للبحث في اللغات السامية :

أول من استعمل كلمة « فيلولوجيا » في اللغة اليونانية ، هو أفلاطون الحكيم ،
وأراد بها : الرغبة في البحث العلمي ، أو توجيه الرغبة الى البحث العلمي .
ودل الاستقراء على أن مدلول هذه الكلمة قد اختلف اختلافاً بيناً باختلاف
العصور وباختلاف الأمم . ولا يزال العلماء يختلفون حتى اليوم في مدلولها
وإطلاقها : فبعض العلماء يطلقونها على ما يشمل البحوث اللغوية جميعاً ، ويطلقها
البعض الآخر على الدراسات اللغوية من فروع وتاريخ أدب ونقد للنصوص .
وقد نطلق هذه الكلمة على دراسة الحياة العقلية لأمة من الأمم . وفي عصر
إحياء العلوم كان إطلاقها مقصوراً على دراسة اللغتين الاغريقية واللاتينية دراسة
قواعد وأدب .

وقد وصلت بحوث هذا الفن اللغوي الى نتائج كبرى ذات أثر فعال في
تغيير وجه التاريخ العام ، وتركيز النهضة العلمية الحديثة على دعائم قوية ،
وتكوين علوم مستقلة لولا علم اللغات ما ظهرت هذه العلوم في عالم الوجود .

فوائد علم اللغات وغايتها

لعلم اللغات فوائد جلى في الحياة العقلية ، والحياة المدنية الاجتماعية ،
والثقافات العامة وما حققته من تيسير الرفاهية للإنسان .

ويرمي هذا العلم من وراء دراسة الظواهر اللغوية المختلفة إلى غايات تحليلية
يرجع أهمها الى :

١ - معرفة حقيقة الظواهر اللغوية والعناصر التي تتألف منها والانس
التي ترتكز عليها .

٢ - معرفة القوانين التي تسري على هذه الظواهر والعناصر في جميع النواحي . وهذه هي الغاية الأساسية لبحوث علم اللغات .

٣ - معرفة الصلات التي تربط هذه الظواهر بعضها ببعض والصلات التي تربطها بظواهر أخرى : طبيعية كانت ، أم فيزيولوجية ، أم تاريخية ، أم جغرافية ، أم اجتماعية ، أم نفسية .

٤ - معرفة المهام التي تؤديها هذه الظواهر .

٥ - معرفة كيفية تطورها واختلافها باختلاف الأمم والعصور .

ومن النتائج التي وصل اليها علم اللغات معرفة العادات ، وحل النقوش والخطوط القديمة ، مثل النقوش الميروغليفية والخط المسماري في اللغات السومرية والبابلية والآشورية .

نقل علم اللغات التاريخ العام القديم من قاعدته الأسطورية إلى قاعدة جديدة تركز على الآثار القديمة والعادات والوثائق التاريخية المدونة والمخططات القديمة ، مما أدى إلى تغيير وجه التاريخ العام تغييراً كلياً وجعله قسمين :

١ - التاريخ الأسطوري : وهو وليد الرواية أو الأساطير . ويعتمد على روايات الرواة كقضايا مسلم بها وعلى الأخبار المختلفة المتوارثة من جيل إلى جيل إستناداً على الحدس والتخمين .

٢ - التاريخ الدقيق : وهو ما سجلت حوادثه الآثار وأقرته الدراسات العلمية التجريبية .

وقد انبثقت عن هذا العلم علوم كثيرة لها قيمتها في حياة الإنسان وثقافته العامة منها : تاريخ أدب اللغة بعد أن كان أدباً فقط ، والنقد الفني ، والنقد الأدبي الكامل ، وعلم مقارنة اللغات مقارنة لفظية ومعنوية ، وتاريخ آداب اللغات المقارن ، وعلم الاشتقاق المعروف بالانيمولوجيا (Etymologie) .

مجاميع اللغات

والمجموعة السامية

عمد المستشرقون الى تقسيم اللغات ، بغية تسهيل البحث فيها ، الى عدة مجاميع تحتوي كل منها طائفة من اللغات تتميز بما فيها من تقارب في اللفظ والتركيب ، والقواعد ، والتفكير وجعلوا تقسيمهم هذا متركزاً على تقسيم الأجناس البشرية .

وقد ورد في الإصحاح العاشر من سفر التكوين ، في التوراة ، أول تقسيم للأجناس البشرية ، إذ أوجعت التوراة النوع الإنساني على تعدد قبائله وشعوبه وأمه ، الى أبناء نوح الثلاثة وهم : سام وحام ويافت .

وهناك تقسيمات طبيعية أخرى عمد اليها المستشرقون والبعاثون . وهي ترجع في تكوينها الى طبيعة الإنسان من حيث الألوان ، والملامح الفطرية ، والأماكن والبيئات .

وسواء أكان تقسيم الأجناس البشرية مبنياً على رواية الكتاب المقدس أم على الاعتبارات الطبيعية ، فإن هناك جنساً بشرياً ممتازاً على مبدأ أي تقسيم ، متعدد في النشأة ، والمكان ، واللون ، تجمع شعوبه خواصاً مشتركة ، وتقوم بينها روابط طبيعية واجتماعية وثيقة ، ويعرف هذا الجنس الممتاز بالجنس السامي . أما الجنس الحامي فقد استمد اسمه ووحدته ، في التقسيمين الديني والطبيعي مثل الجنس السامي ، حتى لقد ذهب بعضهم الى اعتبار الجنس السامي والحامي جنساً واحداً يعرف بالجنس السامي الحامي ، لما هنالك من تقارب بين أمم هذين

الجنسين في اللغات وفي تطور الجماعات . وقد ثبت الآن ان معظم الجماعات
الحبشية الناطقة بلهجات سامية منحدرة من أصول غير سامية ، وان اللغة السامية
قد تسربت اليها مع من تزح الى بلادها من الساميين ، اثر صراع انتصرت فيه
هذه اللغة على لغاتها القديمة .

وأما الجنس اليافتي فقد وضع له النظر الطبيعي اسماً آخر وهو الجنس
الآري أو الهندو جرمانى ، وأحصى له أمماً في آسيا وفي أوروبا لم يرد ذكرها في
الكتاب المقدس .

ولم يقتصر التقسيم الطبيعي على الأجناس البشرية الثلاثة : السامي والحامي
واليافتي أو الآري ، بل أضاف اليها أجناساً كثيرة أخرى ، وأضاف الى
مجموعات لغات الأجناس الثلاثة مجموعات تلك الأجناس .

وقد أوصل علم اللغات المجاميع اللغوية الى عشر مجاميع وهي : السامية ،
الحامية ، الآرية ، الهندية الصينية ، الملايو بولونيزية ، الأديدية ، الاورالتائية ،
الاستورالية ، الأمريكية ، الباتووية . ويتفرع عن هذه المجموعات عدد كبير
من اللهجات واللغات .

و « اللغات السامية » تطلق على جملة من اللغات التي كانت شائعة منذ
أزمان بعيدة في آسيا وأفريقيا . وبعضها حي لا يزال يتكلم به ملايين البشر ،
ويحمل كنوزاً غنية من الثقافة والأدب ، وبعضها ميت عفت آثاره
بذهاب الأيام .

النسبة

أول من أطلق على لغات الجنس السامي اسم « اللغات السامية » هو
المشرك الألماني شلوتزر (Schloetzer) في أبحاثه وتحقيقاته في تاريخ الأمم
الغائرة سنة ١٧٨١ ب.م ؛ لأن معظم الشعوب والأمم التي تكلمت أو تتكلم
هذه اللغات من أولاد سام بن نوح . ويرى البعثة الألماني نولدكه (Nöldeke)

في كتابه « اللغات السامية (Sem. Sprachen) أن ترتيب الأهم في سفر التكوين مبني على اعتبارات سياسية وثقافية وجغرافية ، لا على ظواهر لغوية أو تاريخية . ويعتوض نولدكه على هذه التسمية بجملة اعتراضات منها :

- ١ - إن هناك أقواماً ساميين ، على ما ذكرته التوراة ، لا يتكلمون بلغة سامية ، كالعميلامين والليدين . فهم ساميون بنص التوراة ، ولغاتهم ليست من اللغات السامية ، لأنه ليس هناك من قرابة بينها وبين اللغات السامية .
 - ٢ - إن هناك لغات سامية ، والناطقون بها غير ساميين ولا يجمعهم بالأهم السامية أصل قريب مثل الأحياش ، فلفتهم سامية وهم من الجنس الحامي .
- وقد حاول علماء اللغات إيجاد تسمية للغات الجنس السامي تكون نصاً في مسماها فلم يوفقوا إلى ذلك . وظلت تسمية ملوثر لهذه اللغات حتى الآن . ونرى أنفسنا مضطرين إلى قبول هذه التسمية : « ساميين » و « لغات سامية » لأن الجميع ارتضاها وسلم بها .

المجموعة السامية

تحتوي هذه المجموعة على لغات الأهم السامية وما تفرع منها وعلى بعض لغات أخرى انضغ أنها تنتمي إلى الأرومة التي تنتمي إليها هذه اللغات . وتنقسم هذه المجموعة إلى ثلاثة أقسام رئيسية : الشرقي أو الآشوري البابلي ، والغربي أو الكنعاني ، والجنوبي أو العربي . وهناك أقسام فرعية تتدرج تحت كل قسم من هذه الأقسام :

فلغات القسم الشرقي هي : البابلية ، والآشورية والسكلدانية .
ولغات القسم الغربي هي : الكنعانية ، والفينيقية ، والآرامية ، والعبرية ، والسريانية ، والتدمرية ، والنبطية .

أما القسم الجنوبي فينقسم إلى قسمين فرعيين هما : العربي والحبشي ولهجات القسم العربي هي : العربية القديمة ، القبطانية ، الحبشية ، الماعينية ،

السبئية ، المدثانية المضرية أو القرشية الفصحى . ولهجات القسم الحبشي هي :
الاثيوبية ، والجمزية ، والتيجرية ، والمروية .

وقد وضع المستشرقان الاثلمانيان ليندر Leander وباور Bauer رسماً
توضيحياً يبين مدى علاقة كل من اللغات السامية باللغة السامية الاصلية ويوضح
مباقة البعد أو التقرب بين كل لغة من هذه اللغات وبين اللغة السامية الاولى
ويحدد بوجه تقريبي تاريخ ظهور كل واحدة من هذه اللغات^(١) . واليك هذا
الرسم في الصفحة المقابلة :

كل هذه اللغات السامية قد تفرعت عن اللغة السامية الاولى ، لغة سام بن
نوح ؛ تلك اللغة التي انقرضت منذ عصور طويلة ، ويعسر تحديد ما ؛ فقد كانت
لا بناء سام لغة واحدة ، بيد أن تفرقهم الى طوائف مختلفة في جهات شتى قد
أدى الى وجود لهجات يختلف بعضها عن بعض في وجوه شتى .

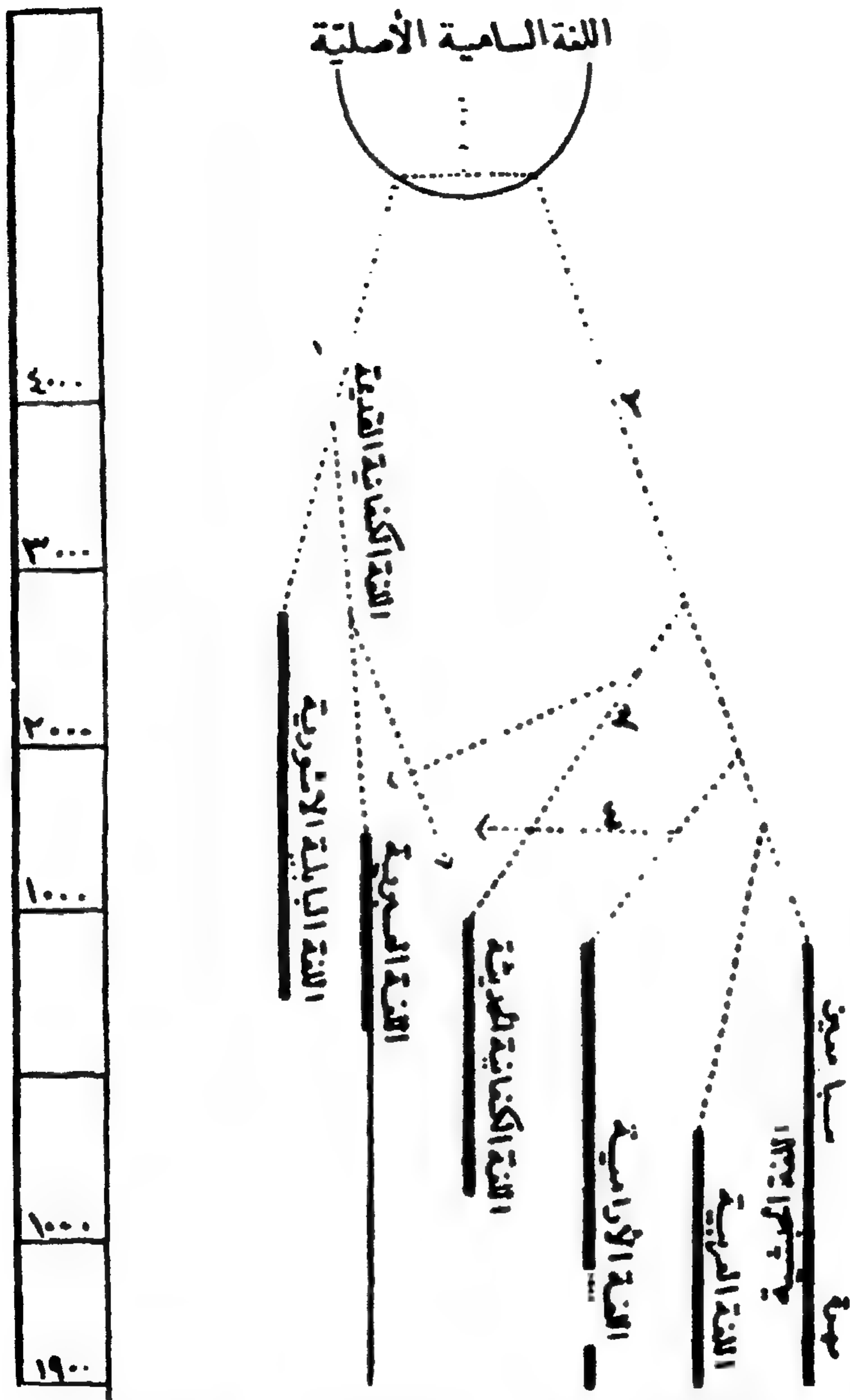
المهد الاصيلي للامم السامية

اختلف العلماء اختلافاً كبيراً في تعيين الموطن الاول للامم السامية . وما
من شك في أن تعيين اللغة السامية الاولى والجماعة الواحدة التي كانت تتكلم بها
متوقف على تعيين موطن هذه الجماعة الاولى . ولم يصل البحث العلمي بعد الى
رأي يقيني في تعيين هذا الموطن . ويرجع أهم ما قيل في هذا الصدد الى
سنة آراء :

١ - يقول فون كريم^(٢) وجويدي^(٣) وهومل^(٤) إن المهد الاصيلي للامم
السامية كان جنوب العراق . وهذا الرأي يتفق مع ما ذكرته التوراة من أن
أقدم ناحية عمرها اولاد نوح هي أرض بابل . ويرون أن الساميين هاجروا قديماً
الى شمال بلاد العرب ، ثم استوطنوا تلك البلاد . ومن تلك الجهة هاجروا الى

(١) Hist. Gram-der Hebräischen Sprache ١٧ ص

(٢) Fon Cremer (٣) Guidi (٤) Hommel

(١) اللغة الكنعانية القديمة من اللغات السامية (٢) اللغة الآرامية (٣) اللغة البابلية الآشورية (٤) اللغة العبرية أو الحبرية Habiri (٥) اللغة الآرامية الحديثة (٦) اللغة العربية

بابل قبل أن يهاجر الآريون إليها . وأقدم موطن لأدب الساميين ، في نظرهم ، هو وادي دجلة والفرات . ويستدلون على رأيهم هذا بكلمات مشتركة في جميع اللغات السامية تتعلق بالعمران والحيوان والنبات ويتخذون من هذا الاشتراك دليلاً على رأيهم . ويقولون ان من استعمال هذه الكلمات هي أمم تلك المنطقة ثم أخذها عنهم جميع الساميين . وحجة جويدي في ذلك هي أن المعاني الجغرافية والنباتية والحيوانية التي عبر عنها الساميون في لغاتهم ، منذ شئتوا وتفرقوا ، تطابق تمام المطابقة الخواص الطبيعية لنهر الفرات الأسفل وحده . بيد ان المستشرق الألماني نولدكه يعارضه في هذا الرأي معارضة شديدة ويقول : ان من العبث ان نعتمد في اثبات حقيقة كهذه على جملة كلمات ليس ما يثبت لنا أن جميع الساميين أخذوها عن أهل العراق . ثم يذهب نولدكه في تأييد معارضته الى سرد بعض كلمات عن الحيوان والعمران كانت ، ولا شك ، عند جميع الأمم السامية من أقدم الأزمنة مثل : جبل ، وشيخ ، وصبي ، وأسود . فهذه الكلمات تختلف تسميتها ، وكل لغة سامية تسميها باسم يغير الاسم الذي تطلقه عليها اللغة الأخرى ، مع أنها جديرة بأن يكون لها لفظ مشترك في جميع اللغات السامية ، لأنها كانت موجودة عند الجميع حين كانوا أمة واحدة وحين تفرقوا أنما شئ^(١) .

٢ - ويرى بعض العلماء أن المهد الأصلي للأمم السامية كان بلاد كنعان . ويستدلون على هذا الرأي بأن الأقوام السامية كانت منتشرة في البلاد السورية القديمة منذ أزمنة متوعدة في القدم ، وأن مدينتهم فيها قديمة لا يعرف مبدأ نشأتها ، وأن الكنعانيين هم أقدم في الوجود والنشأة من سامي العراق . وعلى ذلك فالآخرون قد تزحوا من بلاد كنعان مباشرة الى العراق أو بعد تزوحهم الى بلاد العرب . واذن فبلاد كنعان : في نظرهم ، هي المهد الأول للأمم

(١) Noeldeke, Sem. Sprachen ١٤ ص

السامية أما بلاد العراق التي يرى أصحاب المذهب الأول انها المهد الأول
للساميين فقد كان يسكنها من قبلهم الشعب السومري ، وكانت له فيها مدينة
زاهرة قبل المدنية السامية ، وكان تزوح الساميين الى العراق في عصر كانت فيه
بلاد كنعان معمورة بأمم سامية متمدينة .

٣ - ويرى بعضهم ان الساميين قد نشؤوا في بلاد الحبشة وتزحوا من ثم
الى القسم الجنوبي من بلاد العرب ، ومنه انتشروا في مختلف انحاء الجزيرة العربية .

٤ - ويرى آخرون ان الصلة بين اللغات السامية والحامية تدل على ان
المهد الأول للساميين يجب أن يكون في شمال افريقية ، وأن قلة الشبه الجسمي
في الشعر وفك الأسنان بين الجنسين السامي والحامي انما هي ناجمة عن كثرة
اختلاط الساميين والحاميين بالشعوب المختلفة . وهم يرون أن الأهم السامية
توحدت من شمال افريقية الى آسيا عن طريق برزخ السويس .

وأصحاب الرايين الثالث والرابع ليس لهم من دليل سوى الصلات اللغوية
بين اللغات السامية واللغات الحامية والزم ، بناء على ذلك ، بأن الجنسين السامي
والحامي كانا في افريقية منذ أقدم العصور .

٥ - ويرى البعض أن المهد الأول للساميين هو في جهات معينة من أرمينية
استناداً على ما في سفر التكوين من أن الشعوب السامية انحدرت من مدينة
« أرفكساد » الى حدود ارمينية وكرديستان . وفريق من هؤلاء يرى أن
بلاد ارمينية كانت المهد الأول للشعوب السامي والآري معاً .

٦ - ويرى كثير من كبار المشرقيين من قدامى ومحدثين أن المهد الأول
للساميين كان القسم الجنوبي الغربي من شبه الجزيرة العربية . وبؤيد هذا الرأي
الاستاذ ربنان الفرنسي ، وبروكلمان الألماني ، ودي جوج De Gorge الهولندي ،
ورايث الانكليزي . وهذا هو أصح الآراء وأكثرها اتفاقاً مع حقائق
التاريخ . ويعضد سايه Sayce في كتابه « الأجدادية الآشورية » ،

(Assyrian Grammar) هذه النظرية قائلاً : « ان جميع التقاليد السامية تدل على ان بلاد العرب هي الموطن الاصلي للساميين ، فهي الارض التي ظلت منذ زمان متوغل في القدم خاصة بهم » .

ونصراء الرأي الاخير يستدلون على صحة رأيهم بأن الهجرة في هذه البلاد كانت تتجه دائماً من بلاد نجد والحجاز واليمن وما اليها الى سورية والعراق وما اليها . فمن القسم الجنوبي الغربي من شبه الجزيرة العربية نزح الساميون الى جنوب العراق وغزوا بلاد السومريين وأقاموا فيها مملكة بابل الزاهرة . ومن هذا القسم نزح الساميون شمالاً حيث نشأت من سلالاتهم الشعوب الكنعانية حوالي القرن السادس والعشرين ق.م . ويبدو أن قبائل عاد وثمود لم تنزح مع النازحين ، وتركوا في هذه البقعة آثاراً ونقوشاً قديمة ، ساهمت الى حد كبير في إلماطة اللثام عن تاريخ اللغات السامية عامة واللغة العربية خاصة . ومن هذا القسم نزح في مستهل التاريخ الميلادي بعض القبائل الممدية من الحجاز الى الشام ، وبعض القبائل القحطانية من اليمن الى الحجاز والشام والعراق .

وبما يزيد هذا الرأي تأييداً ما نلاحظه من الظواهر اللغوية ، ووحدة التفكير ، وميزة العقلية السامية القديمة التي تعتمد على المحس " المشاهد لا على المعنوي المتخيل ، واحطباغ ذلك كله بصفة مشتركة اصلها وحي الصحراء وقوامها حياة البداوة ، بما يدل على أن الجماعة السامية الاولى التي توارثت الالأم السامية عقليتها ولغتها وخيالها قد نشأت بادىء ذي بدء في بيئة صحراوية ، فقيرة في المظاهر الطبيعية كالحجاز ونجد . واذن ، فمن السهل أن نحكم بأن أصل جميع الشعوب السامية هو في القسم الجنوبي الغربي من شبه الجزيرة العربية .

اللغة السامية الاولى

كما اختلف المستشرقون في تعيين المهد الاول للالأم السامية ، اختلفوا

كذلك في تعيين اللغة الأولى التي كان يتكلم بها أبناء سام في موطنهم الأول .

لما تبين المستشرقون تلك الصلة الوثيقة الظاهرة بين جميع اللغات السامية أجمعوا على أنها كلها مشتقة من أرومة واحدة . ثم استنتجوا من بعض الظواهر أن تلك الأرومة ، أو تلك اللغة الأصلية ، كانت منتشرة في منطقة واسعة الأطراف ، ونشأت عنها لهجات مختلفة . ظلت هذه اللهجات قريبة الشبه باللغة الأصلية حتى انتشرت قبائل الأسرة السامية في بقاع شتى وهاجر بعضها من مهده الأصلي ، ثم ظهر تأثير البيئة في السنة المهاجرين ، وراحت المحالفة تتسع وويدأ رويدأ ، حتى غدت تلك اللهجات جليلة المحالفة للأصل ، كأن كل لهجة منها لغة مستقلة عن غيرها . وليس من السهل أن نعرف اللغة السامية الأولى معرفة حقيقية ، بل من العبث اطالة البحث في أمر يكتنفه الغموض ، نشأ وغا في عصور متوغلة في القدم .

وقد دل الاستقراء على أن التقارب بين اللغات السامية أدنى وأظهر من تقارب لهجة لغة من اللغات الآرية مع لهجة أو لهجات من تلك اللغة ، مثل اللغة الفرنسية والإيطالية والإسبانية بالنسبة إلى اللغة اللاتينية وبالنسبة إلى كل واحدة منهن مع الأخرى . وما من شك في أن جميع اللغات السامية هي لهجات نشأت من لغة واحدة أولى هي أم هذه اللهجات .

كان أحبار اليهود في العصور القديمة يعتقدون أن اللغة العبرية هي أقدم لغة في العالم . وانتشر هذا الرأي عند كثير من الباحثين حتى أن بعض العرب في القرون الوسطى قد ذهب إليه .

وذهب بعض الباحثين إلى أن الآشورية البابلية هي اللغة السامية الأولى . وهذا الرأي قائم على أساس فاسد ، إذ لم تصلنا من الآشورية سوى قلة قليلة من الألفاظ يعسر على ضوئها الحكم على مدى أقدمية هذه اللغة . وقد دلّ البحث العلمي على أن هذه الألفاظ القليلة ليست سامية خالصة ، بل تختلط بها

ألفاظ سومرية اقتبست من لغات سكان بابل الأصليين ، بحيث يتعذر تمييز هذه عن تلك .

وقد أجمع العلماء الباحثون على أن أقدم اللغات السامية هي اللغة العربية القديمة ، والبابلية ، والكنعانية . وليست هناك وثائق تدل على ان واحدة من هذه اللغات الثلاث تضرب في القدم الى حد لا يعرف له بدء . وعلى ذلك فإن من المحتمل ان تكون كل واحدة من هذه اللغات أصلاً للثنتين الأخريين ، ومن المحتمل ان تكون الثلاث قد نشأت من أم قديمة بجهولة ، عفت ولم يبق لها أثر مستقل تعرف به . واذا صح ان احدى هذه اللغات هي الأولى وان الاثنتين الأخريين نشأتا منها ، فأي هذه اللغات هي الأولى ؟ واذا كانت اللغة الأولى بجهولة فأي لغة من لغات هذه الأمم السامية أقرب صلة وأقرب شياً باللغة السامية الأصلية ؟

يقول المستشرق أولسهوزن (Olshausen) في مقدمة كتابه عن اللغة العبرية ان اللغة العربية هي أقرب لغات الساميين الى اللغة السامية القديمة وأيد أولسهوزن رأيه هذا بعدة أدلة ارتاح لها الكثيرون من المستشرقين .

ويرى المستشرق دي جوج ان الجو البديع لبلاد العرب الداخلية ، والجمال الجسمي للعرب يدلان على حقيقة لا نزاع فيها ، وهي ان اللغة العربية تقرب كثيراً من اللغة السامية الأولى ، وتتصل بها اكثر من اللغات السامية الأخرى . واما المستشرقون الحديثون فتتلخص آراؤهم في انه من العبث البحث عن اللغة السامية الأصلية ، لانه اذا كان العلم قد اعتدى الى ان اللغة السنسكريتية القديمة لا تعد اقرب لهجة قديمة الى اللغة الآرية الأصلية فكيف يمكن ان يحكم بأن لغة سامية معينة هي اقرب من غيرها الى السامية الأم ، هذا مع العلم بأن تغيرات وتقلبات جمة قد طرأت على اللغات السامية .

ويرى الدكتور اسراييل رلفنسون في كتابه « تاريخ اللغات السامية » ان اللغة العربية تحتوي على عناصر لغوية قديمة جداً بسبب وجودها في مناطق

منعزلة عن العالم ، بعيدة عما يتوارد عليه من تقلبات . الا ان ما احتفظت به العربية من القديم ليس بربثاً من التغير بل فيه شيء كثير يدل على أنه تقلب في أطوار مختلفة .

وحاول بعض العلماء ان يتخذ من الظواهر المشتركة بين اللغات السامية في الالفاظ والقواعد صورة اللغة الاسامية الاولى . وهذا مذهب خاطيء : لأن هذه الظواهر ليست اكثر من اوجه شبه بين اللغات السامية في اقدم حالة استطاع الباحثون الوقوف عليها . ويرى معظم المحدثين من المستشرقين ان العربية اغنى اللغات السامية بالاصول السامية القديمة من مفردات وقواعد . وهذه الظاهرة ناجمة عن نشوئها في بقعة منعزلة ، فلم تتح لها فرص كثيرة الاحتكاك باللغات الاخرى والابتعاد عن اصلها .

ويرى الدكتور علي العناني في مقدمته لكتاب « الاساس في الاسم السامية ولغاتها » ان بلاد العرب في وسط الجزيرة العربية وجنوبها هي المهد الاول للأسم السامية ، اذ فيها نشأت الجماعة السامية الاولى في العصور القديمة المظلمة ، وعرفت فيها منذ فجر التاريخ . وهو يرى ، استناداً على ذلك ، ان الساميين جميعاً هم من الاصل العربي وان لغاتهم ترجع الى لغة عربية قديمة هي اللغة السامية الاولى ، وان منزلة اللهجات السامية من اللغة العربية هي منزلة الفروع الدانية من الاصل ، ولذلك نجد الفروق اللغوية بين اللهجات السامية جميعها ضئيلة . وهناك ألفاظ مشتركة في جميع اللغات السامية يرجع انها كانت مادة من اللغة السامية الاصلية كالضمائر ، واسماء الاشارة ، وألفاظ العدد ، واعضاء الجسم ، وجملة من الالفاظ مثل : سماء ، وشمس ، وأخ ، واسم ، وبيت ، وثور ، وجل ، وليل ، وماء ، وولد . . . وعدد لا يستهان به من حروف الجر . ولننعم النظر في الجدرلين الآتين^(١) في ضمائر الرفع المنفصلة وفي اسماء الإشارة في جميع اللغات السامية التي وصلت اليها لنستدل بها على ذلك .

(١) انبساها من « تاريخ اللغات السامية » للدكتور ولغنون .

محول مضار الرفع المتعذر

في القاعات العامة

عبري	سینتی-مصنعي	آرامی	عربی	بابلي آشوري
ana	ana	ena (eno)	anohi, ani	anahku
anla	anla	alla (anl)	alla	alla
anli	anli	all (anli)	all (alli)	alli
we elu	hura	hu	hu	Su
ye eli	hia	hi	hi	Si
{ ne-hna " }	{ nahnu " }	{ enna hnan hnan }	{ anahnu { nahnu }	{ anini { aninu, nini }
anlemnu	?	allun	alleni, allemu	allunu
anlen	?	allen	allen, allena	allina
emunu we'elomu	humu	(enoun)henoun	heima, hem	Sunu
emantu we'elon	huna	(enen) henen	hena, hen	Sina

جدول أسماء الوشاة
في اللغات السامية

حبشي	عربي	آرامي	سبئي-معيني	عبري	بابلي آشوري
Ze	ذا، هذا	Hona	Zan. S	Ze	Suatu
Za	هذه، ذات (٢)	Hode	Zat	Hallazē (١)	Satu
Zekū, zekueŭ	ذلك	Hau	Hun	Zot	Siali
Entakti, enteku	تلك	Hoj	Hia	Hahou	Ulu
Ellektu.ellekuelu	أولاً، مؤلاً	Holen		Hahi	Ullitu
Ellū	« ، «	Halen		Hahem	Ullūt
(Ellū)	« ، «			Hahen	Allati
(Ellā)	« ، «	Honoun	Elun	Ellou	Suatum (m.)
Ella	« ، «	Honēn	Ulay	Ellēh	Satum (m.)
				«	Sualina (f.)
					Salina (f.)

- (١) تعال هذه النظرة لنظرة « الذي » التي ورد استعمالها أيضاً موسولاً في المربية.
(٢) ورد في بعض اللهجات المربية القديمة استعمال « ذات » اسم إشارة للفردة المؤنثة.

وقد دل الاستقراء على أن في مختلف اللغات السامية طائفة كبيرة من الكلمات المتشابهة الأصول في الأسماء والأفعال والحروف. والمرجع أن هذه الكلمات كانت جزءاً من اللغة السامية الأولى. كما دل البحث، من ناحية ثانية، على أن في كل لغة من اللغات السامية طائفة من المفردات لا نعثر على مثلها في اللغات السامية الأخرى. وذهب بعضهم إلى تفسير هذه الظاهرة بأنها ناجمة عن هجران هذه المفردات في سائر اللغات السامية وبقيائها مستعملة في إحدى أخوانها.

وقد يسأل سائل: أي اللغات السامية أكثر شهاً باللغة السامية الأولى؟ زعم بعض المستشرقين في بادئ الأمر أن العبرية أو الآرامية هي أكثر شهاً من غيرها، ثم تخلوا عن هذه النظرية لعدم اعتمادها على قاعدة علمية؛ وراحوا بعد ذلك يؤيدون الفكرة القائلة بأن العربية أكثر اللغات السامية شهاً بالسامية الأم، بحجة احتوائها على آثار قديمة تقرب كل القرب من لغة سام في الخواص والألفاظ والتراكيب.

ومن المحتمل أن اللهجات السامية الأصلية كانت تحتوي فروقاً جوهرية واختلافات أساسية، ولكنها في بادئ الأمر لم تكن ظاهرة للعيان، ثم برزت بروزاً واضحاً بعد انفصال بعض اللهجات عن بعض. فاللغة الواحدة في المنطقة الواحدة كثيراً ما تظهر بمظاهر مختلفة يتميز كل منها بصبغة خاصة. ووجوه الاختلاف تكون في بادئ أمرها يسيرة وقليلة ثم تغدو، مع مرور الزمن، شديدة معقدة ثم تنسع الشقة بينها، وتنمو كل شعبة منحى خاصاً، حتى تصبح ذات كيان خاص ولون خاص.

وما من شك في أن اللغة السامية الأصلية كانت قليلة المفردات، الأمر الذي نلمسه الآن في جميع اللغات البدائية التي تبدو فقيرة الألفاظ، محدودة النطاق. فاللغة السامية الأولى، في مبدأ نشوتها وطور طفولتها، كانت خالية من التفكير الذي يدعو إلى إيجاد اللفاظ كثيرة للتعبير عن المعاني التي يشكرها الفكر ويتدعها الخيال.

مميزات اللغات السامية

تتميز اللغات السامية ، في بعض أحوالها ، عن أنواع اللغات الأخرى ، بميزات وخواص تجعل من كل هذه اللغات كتلة واحدة . والبك أم هذه الخواص :

- ١ - ان اللغات السامية تعتمد على الحروف (Consonnes) وحدها ، ولا تلتفت الى الأصوات (Voyelles) بقدر ما تلتفت الى الحروف . ولذلك فإننا لانجد في حروف هذه اللغات علامات للأصوات كما هو مألوف في اللغات الآرية . وبينما نجد الشعوب السامية تهمل من شأن الأصوات نراها قد بالغت في الاهتمام بالحروف فزادت عددها وأوجدت حروفاً للتفخيم والترقيق .
- ٢ - ان اغلب الكلمات يرجع في اشتقاقه الى اصل ذي ثلاثة احرف .
- ٣ - ان لمعظم الكلمات في هذه اللغات مظهرأ فعلياً^(١) ، حتى في الاسماء الجامدة والالفاظ الأعجمية المعربة . ويرى بعض علماء اللغة العربية ان المصدر الاسمي هو الأصل الذي تشتق منه أصول جميع الكلمات واصبغ ، بيد أن هذا رأي خاطئ ، لأنه يجعل اصل الاشتقاق مخالفاً لما هو مألوف في سائر اللغات السامية . وقد يكون اولئك العلماء متأثرين بالفرس الذين بحثوا في اللغة العربية بعقليتهم الآرية ، والمصدر الاسمي هو اصل الاشتقاق عند الآريين .
- ٤ - التشابه في تكوين الالم (من حيث عدده ونوعه) وفي تكوين الفعل (من حيث زمنه ، ونجوده وزيادته ، وصحته وعلته) .
- ٥ - التشابه في الضائر وفي طريقة اتصالها بالاسماء والأفعال والحروف .

(١) ذهب معظم المشرقين الى ان الصيغة القديمة للفعل انما هي صيغة الأمر . ثم اشتقت منها صيغة المضارع في حالة الاسناد الضمير : فنم وعد وزد وبع اشتق - في رأيهم - يقوم ويعود ويزيد ويبيع . وهذا الرأي لا يدل على أن الفعل مشتق من صيغة الأمر . بل كل ما يمكن استنتاجه منه هو ان إقدام صيغة للفعل انما هي صيغة شبيهة بصيغة الأمر كانت لتعمل للدلالة على جميع الصيغ في الماضي والمضارع والأمر .

٦ - التشابه في المشتقات : كاسمي الفاعل والمفعول ، واسمي الزمان والمكان ، واسم الآلة .

٧ - تغير معنى الكلمات بتغير حركاتها .

٨ - التشابه في صوغ الجمل وتركيبها .

٩ - التشابه في احتوائها على الحرفين الخلفيين : الحاء والعين ؛ وعلى حروف الإطباق وهي : الصاد والضاد والطاء والقاف .

١٠ - التشابه الكبير في المفردات الدالة على أعضاء الجسم ، وصلة القرابة ، والعدد ، وأسماء الحيوان والنبات ، ومرافق الحياة الشائعة في الأمم السامية .

وقد وجد المستشرقون أن بعض اللهجات الحديثة ، كاللغة السريانية الحديثة ، قد طرأ عليها تغير كبير بما أدى إلى اختفاء كثير من هذه المميزات ، وإن الآشورية - وهي لغة سامية عريقة في القدم - لا تحتوي جميع هذه الخواص التي تختص بها اللغات السامية . ومع ما هنالك من فروق في اللهجات السامية ، القديم منها والحديث ، فإننا نستطيع أن نجد الصلة القائمة بينها ، ونبين - على وجه التقريب - كيفية نشوء اللهجات الحديثة من القديمة ، مما اختفى مظهر اللهجات القديمة ، ومما طرأ من تغير على شكل اللهجات الحديثة .

التشابه بين اللغات السامية وغيرها من اللغات

تساءل بعض المستشرقين : هل هناك من علاقة بين اللغات السامية واللغات الآرية ؟ وقد ذهبوا مذاهب شتى في الجواب على هذا السؤال . فرجع البعض أن جميع اللغات الانسانية كانت في عصر من العصور لغة واحدة وذكروا أن الموطن الأول لهذه اللغة الأصلية التي تفرعت عنها تلك اللغات هو أرمينيا . وحاول الكثير من علماء اللغات ، بطرق شتى ، أن يثبتوا أن هناك صلة بين اللغات السامية واللهجات الهندية الآرية . وكان من الطبيعي أن

يعترض هؤلاء بأن الساميين والمنديين الأوربيين كانوا جيراناً في قديم الزمان، وأن هناك تشابهاً في الملامح الجسمية بين هؤلاء وأولئك، ويصلون من هذا إلى أن اللغات السامية واللغات الهندية الأوربية قد انحدرت من أصل واحد ولغة واحدة .

والبعض الآخر - وهم من المحدثين أمثال بروكلهان ونولدكه - سخروا من هذه النظرية الساذجة وقالوا أن هناك فروقاً جوهرية تميز اللغات السامية عن اللغات الآرية وتجعل كلاً منها بعيدة عن الأخرى بعداً لا يتصور معه سبق الاشتراك بين هاتين الكتلتين من اللغات في أصل واحد مدى العصور التاريخية ويقولون : إذا كان هناك من أصل اشتراكنا فيه فلا يكون ذلك إلا قبل التاريخ ، وهو لا يدخل في نطاق البحث العلمي عند علماء اللغات .

والواقع أن جميع اللغات الانسانية قد اشتقت من أصل واحد ولغة واحدة ، لكن اختلافاً كبيراً طرأ على اللغات جميعاً منذ القدم ، في العصور التي قبل التاريخ ، فأزال هذا الاختلاف ما بين اللغات الأولى من صلات . وما من شك في أن اللغات التي هي من أرومة واحدة يمكن تحليلها تحليلاً لغوياً علمياً ومعرفة ما بينها من أوجه الشبه ، مهما طالت العصور .

ووجود عدد من الكلمات المتشابهة بين بعض اللغات السامية وبعض اللغات الآرية لا يعد دليلاً على وجود صلة أصلية بين اللغتين . ووجود كلمة Shesh (للدلالة على العدد ستة) في اللغات السنسكريتية والفارسية والعبرية ليس إلا من قبيل المصادفة .

ومن هذه الألفاظ التي قد تضلل الباحث اللغوي : ماء وفم وعين ؛ فهي ألفاظ مشتركة بين اللغات السامية واللغات الأوربية .

كما أن هناك تشابهاً محدوداً في قواعد هذه اللغات ، كالتشابه في صيغ الأفعال وضمائر التكلم والخطاب والغبية ، وفي التأنيث بالهاء . ولكن هذا التشابه لا يقف دليلاً كافياً لقول بأن اللغات السامية والهندية الأوربية مشتقة

من أرومة واحدة وأصل واحد .. فقد نستعير بعض الأهم من البعض الآخر بعض الكلمات والاصطلاحات . أما اللغات الحامية فلم تبحث حتى الآن بحثاً علمياً وافياً ، وليس من الممكن الكتابة في قواعد الموازنة بين اللغات السامية والحامية .

وقد وجد بعض المستشرقين أن هناك ألفاظاً حامية كثيرة تشبه ألفاظاً عبرية سامية ، لا سيما الألفاظ السامية المشتقة من أصل ذي حرفين ، كما وجدوا تشابهاً في قواعد هذه اللغات ، ووجدوا ، من ناحية أخرى ، أن هناك فروقاً كثيرة بين الكتلة السامية والكتلة الحامية في المادة اللغوية ، والأصاليب ، وتركيب الجمل ، وقواعد اللغة .

وبما أدى إلى اندماج بعض الأهم السامية في الأهم الحامية ذلك الاحتكاك القوي الذي لم ينقطع في العصور القديمة بين الأهم السامية والحامية . وقد كانت الفتوح الحربية من أهم عوامل ذلك الاحتكاك بين هاتين الكتلتين ، كما حدث في مصر عندما افتتح المكسوس الساميون البلاد المصرية الحامية . فقد أثروا في اللغة المصرية القديمة تأثيراً ملحوظاً ، واختلطوا بالمصريين اختلاطاً شديداً ، حمل بعض العلماء على أن ينظروا إلى المصريين كشعب من الشعوب السامية ، مع أن علم اللغات لم يبد حتى الآن رأياً قاطعاً في علاقة المصريين بالأهم السامية .

وجوه الاختلاف بين اللغات السامية

دل الاستقرار العلمي على أن هنالك كلمات كانت مستعملة في أغلب اللغات السامية للدلالة على أشياء كانت مألوفة لدى جميع الشعوب السامية كأسماء أعضاء الجسم والضمائر فهي متقاربة في جميع اللهجات ، بيد أن هناك كلمات كانت مستعملة في معظم اللهجات السامية للدلالة على أشياء كانت مألوفة عند الجميع ، وتختلف اختلافاً واضحاً في كل لغة من هذه اللغات إذا قورنت بغيرها . وفي الوقت الذي نقرر فيه أن هناك صلة بين اللغات السامية نقرر أن

لكل لغة سامية مميزات خاصة تختص بها وتنفرد بها عن غيرها . فإداء التعريف في العبرية هي الهاء في أول الاسم ، وتضبط بقواعد خاصة بها ، وهي في اللغة العربية « ال » أو « هل » في بعض اللهجات . وكانت في السبئية حرف « ن » في آخر الكلمة . وفي الآرامية يعبر عن أداة التعريف بزيادة (آ) في آخر الاسم . أما السريانية فليس فيها أداة تعريف ، ولكن لها آثاراً باقية في هذه اللغة . وليس في اللغة الآشورية ولا الحبشية أداة تعريف مطلقاً .

ويستعمل للدلالة على الجمع في العبرية حرفا « يم » للمذكر ، وفي الآرامية حرفا « بن » في حين أنه في العربية يستعمل للدلالة على جمع المذكر السالم واو ونون في حالة الرفع وياء ونون في حالتي النصب والجر ، وعلى جمع المؤنث السالم ألف وتاء في آخر الكلمة ، والقاعدة لجمع المؤنث في العبرية هي زيادة واو وتاء .

وقد نجد في بعض اللغات السامية كلمات مستعملة في بعضها مبهورة في بعضها الآخر . وهناك اختلاف في نطق بعض الحروف : فالتاء في العربية قد تكون شيناً في العبرية ، والشين في العبرية قد تكون تاء أو سيناً في العربية . والدال في إحدى اللغات السامية قد تكون ذالاً في أخت لها ، والصاد قد تكون ضاداً ، والعين قد تكون غيناً . وتستعمل العبرية حرفين في موضع حرف السين وهما سين وسامخ ، ولكن يبدو أن حرف السين كان في الأصل سيناً ثم أبدل سيناً عند بعض القبائل العبرية . ويحتمل أن حرفي سين وسامخ كانا في الأصل متشابهين وليس بين نطقيهما سوى فرق يسير ، ثم زال هذا الفرق مع مرور الزمن .

وقد دل الاستقراء والمقارنة على أن ما يأتي في العبرية سيناً يأتي في العربية والحبشية شيناً والعكس بالعكس .

مقارنة اللغات السامية

قام اللغويون اليهود منذ القرن العاشر الميلادي بالاشتغال بالبحث في مقارنة اللغتين العبرية والعربية من جهة ، وبين العبرية والآرامية من جهة أخرى . وفي القرن الحادي عشر بعد الميلاد أخذ أبو زكريا يحيى المشهور في تاريخ الأدب العبري باسم ربي يهوذا حيوج يستعمل في اللغة العبرية الطرق التي كان يستعملها علماء النحوي في اللغة العربية ، فوضع أساساً للموازنة بين اللغات السامية .

وفي القرن السابع عشر الميلادي لاحظ المستشرقون أن هنالك صلة وثيقة بين العربية والحبشية ، فقارنوا بينهما مقارنة لغوية . وبالمقارنة اللغوية اتضح لعلماء اللغات المستشرقين أمر القرابة بين لغات طائفة كبيرة من اللغات السامية ، لاسيما بعد أن أزيح الستار في القرن التاسع عشر عن لغات سامية أخرى كانت قد دونت بالخط المسهاري

ومقارنة اللغات السامية تنقسم الى قسمين كبيرين ، يعرف أحدهما بالمقارنة اللفظية الفنية ، ويسمى الثاني بالمقارنة المعنوية الأدبية .

وتتروى مقارنة اللغات مقارنة لفظية فنية بالنسبة للغات السامية وبالنسبة لساير المجموعات اللغوية الى مقارنة الألفاظ والقواعد . أما مقارنة الفاظ لغة بألفاظ لغة أو لغات أخرى فيروى فيها تحديد أنواعها الاسمية والفعلية والحرفية ومعانيها الدالة عليها بصيغها ، وإدراك ما في ذلك كله من تقارب أو تباعد . أما مقارنة القواعد فتبتدىء بمقارنة الحروف والحركات ، ثم تنتقل الى أقسام الكلمات وكيفيات الاشتقاق وعلامات التثنية والجمع ، والصحة والاعلال ، وصيغ الأفعال ، والأسماء وتركيب الجملة .

وفيما يلي جدول ^(١) للمقارنة اللفظية يشتمل على مادة لغوية مقتبسة من جميع

(١) اقتبنا هذا الجدول من قاموس اللغات السامية الذي ذيل الدكتور اسرائيل ولنسون به كتابه (تاريخ اللغات السامية) .

اللغات السامية ، ومنه تتضح مسافة البعد أو القرب بين هذه اللغات . وتمثل
العبرية في هذا الجدول جميع اللهجات الكنعانية ، وتمثل السريانية جميع اللهجات
الآرامية ، وتمثل الجعزية جميع لهجات جنوب بلاد العرب والحبشة .

عربي	أشوري بابلي	عبري	سرياني	لغات جنوب الجزيرة والحبشة
أب	أبو	أب	أبا	أب
ابن	بنو	بن (١)	برا	بن
إخ	أخو	أخ	أحا	أخو
أخذ يأخذ	إخوز	أخز يأخز	أحد نخود	أخز يأخز
أذن	أزنو	أزن	اودنا	أذن
اثنان	شينا	شنام	ترين	سنت
أرض	أرستو	إرس	أرعا أرقا	أرض
أربع	أربنو	أربع	أربع	أربع
إسم	شوهو	شم	شما	سم
أم	أمو	أم	أما	أم
إنسان	يشو	أنوش	ناشا	انش
ألف	أبو	أف	أبايا	أنف
أنت	أشششو	إشه	أشأ	أنت
بئر	بورو	بور	برا	بئر (سبي)
بعل	بلو	بعل	بعلا	بعل
بكي	إبكي	بخا ييكة	بكا بئكة	بكا ييكي
بنت	بننو	بنت	برنا	بنت
بيت	يشو	بيت	بيتنا	بيت
جلى	جلو	جل	جلا	جل

(١) لكي يتمكن القارئ من النطق الصحيح لأصوات استعملنا الصوت اللاتيني (e) للدلالة على الكسرة المائلة التي تماثل بالعبرية حركة كتي العبري والسيجول وبالسريانية تماثل حركة الريبوس واستعملنا الصوت اللاتيني (o) للدلالة على حركة الغنة المفتوحة التي تماثل بالعبرية حركة الحولا

عربي	أشوري بابلي	عبري	سرياني	لغات جنوب الجزيرة والحشة
دَمٌ	دَمُو	دَم	دَما	دم
هَيْكَلٌ	هَيْكَلُو	هَيْكَل	هَيْكَل	هَيْكَل
هُو	هو	هو	هو	هوا
و - حرف عطف	وَ	ו	و	و
وَدَّ يَوْد	وَدَّ	יָדַד	يَد	وَدَّ
ورق	وَرَقُو	יֵרִיק יֵרִיק	يَرَقا	وَرَق (الذهب)
وَقَرٌ ، وَقَارٌ	وَقَرُو	יִقְרָ	ايَقَر يَقَر	وَقَر
وَلَدٌ يَلِد	وَلِد	יָלַד יָלַד	إِلَاد يِلد	وَلَد يلد
زَرْعٌ	زَرُو	זָרַע	زَرعا	زَرْع
حَبْلٌ	أَبَلُو	חֵבֶל	حَبِلا	حَبْل
حَفَرَ - يَحْفَر	حَفَر	חָפַר יַחְפֹּר	حَفَر	حَفَر
حَمٌ	أَمُو	חָמ	حما	حم
حَارٌ	إِمَرُو	חֹר	حارارا	حار
طَلَعَن - يَطْعَن	أَطَن	طلعن - يَطْعَن	طَلْعَن طَلْعَن	طلعن
طَلْعَمٌ	طَلُو	طَلْعَم	طَلْعما	طَلْعَم
طَلِبٌ	طَلَبُو	طَلِب	طَلبا	طَلِب
يَد	إِدُو	יָד	إيدا	أد
يَمِين	إِمْنُو	יָמִין	يَمينا	يَمِين
يَوْم	أَمْنُو	יוֹם	يوما	يَوْم
كَبِدٌ	كَبْنُو	כִּיד	كَبِدا	كَبِد
كَرَشٌ	كَرَشُو	כָּרַס	كَرَشا	كَرَش
كَلْبٌ	كَلَبُو	כֶּלֶב	كَلِبا	كَلَب
كَوَكَبٌ	كَابُو	כּוֹכַב	كَوَكِبا	كَوَكَب

لغات جنوب الجزيرة والحبشة	سرياني	عربي	أشوري بابلي	عربي
لَب	لَا	لَب	لَبُو	لَب (قلب)
لبس	لبش	لبش يلبش	لبش	لبس
لَان	لَشْنَا	لَشُون	لِشَانُو	لَان
لَهْ	لَشْب	لَهْ	لَابُو	لَهْ
لِهْ	لَبَا	لِيلَه ، لِي	لَبْتُو	لِلْ
ماي	مابا	مايم	مُو	ماه
مآت	ماه	ماه	مَاتُو	مائه
مت	أَمَتْ	مَتِي	مَتِي	مَي
ملك	مَلَكَا	مَلَع	مَلَكُو	ملك
موت	مَوْتَا	مَوْت	مَوْتُو	موت
نشر	نَشْرَا	نَشْر	نَشْرُو	نشر
نفع	نَعَح	نَعَح	نَعَح	نَفَع
نفس	نَفْشَا	نَفْش	نَفْشُو	نَفْس
نمر	نَمْرَا	نَمْر	نَمْرُو	نمر
سبع	شَبَع	شَبَع	سَبُو	سَبْع (٧)
سُر	شْنَا	شْن	شْنُو	سِت (١)
سُكْر	شُكْرَا	شُكْر	شُكْرُو	سُكْر
سلام	شَلَامَا	شَلَم شَلوم	شَلَمُو	سلام
سن	شْنَا	شْن	شْنُو	سِن
سبل	شَبْلَتَا	شَبْلَت	شَوْبَلْتُو	سَبْلَة
سال	شَال	شَال	إِشَال	سَال
سماي	شَمَايَا	شَمَائِم	شَمُو	سَمَاء
عشر	عَشْر	عَشْر	عَشْرُو	عشر (١٠)

عربي	أشوري بابلي	عبري	مرياني	لغات جنوب الجزيرة والحديثة
عَظِيمٌ	عَظْمُو	عَظִים	عَظْمَا	عَظَم
عَرَبٌ	عَظْرَبُو	عַרְבִּי	عַרְبَا	عَظْرَب
عَلَى	أَلِي	עַל	עַל	على
عُتْبٌ	أَبُو	עֵטָב	عֵטְבַּתָא	عُتْب
عَيْنٌ	أَنُو	עֵינִי	عֵינָא	عَيْن
فَتَحَ	إِيت	פָּתַח	פָּתַח	فَتَح
لَمْ	يُو	בֶּה	بوما	أف
مَرَحَ	مَرَح	מָרַח	مَرَح	مَرَح
قَرَبَ	قَرَب	קָרַב	قَرَب	قَرَب
كَرَنَ	قَرَنُو	קָרַן	قَرَنَا	قَرَن
قَنَحَ	قَو	קָנַח (دقيق)	قَنَحَا (دقيق)	قَنَح (فاكة)
قَوَسَ	كَشَتُو	קָשַׁת	كَشَتَا	كَشَت
رَأَسَ	رَشُو	רֹאשׁ	رِشَا	رَأَس
رَحِمَ	أَرَم	רָחַם	رَحَم (أحب)	رَحَم
رَحَضَ	رَحَض	רָחַץ	رَحَض	رَحَض
رَكِبَ	رَكَب	רָכַב	رَكَب	رَكَب
شَمِئَ	شَمُو	שָׁמַשׁ	شَمَا	شَمِئ
شَرَّ	شَرَتُو	שָׂרַר	شَرَا	شَرَّ
نَشَعَ	نَشُو	נָשַׁח	نَشَعَ	نَشَعَ
ثَلَاثَ	ثَلَاثُو	שְׁלוּשׁ	ثَلَاث	ثَلَاث
ثَوَّرَ	شورو	שׁוּר	ثَوَّرَا	سور
خَسِبَ (ه)	خَشُو	חָשַׁן	خَشَا	خَسِب
خَنَزَرَ	خَمَر	חָזַר	خَزِيرَا	خَنَزَرَ

لغات جنوب الجزيرة والحيثة	سرياني	عبري	أشوري بابلي	عربي
ذَاب	ذَابَا	ذَاب	زَيْبُو	ذَبْ
ذَب	ذَبُوبَا	ذُوب	زُبُو	ذَبَابْ
ذُوب	ذُوبَا	ذُوب	زُبَاتُو	ذَبْ
ضَر	عَرَا	صَر	مَرْتُو	ضَرَّة
ظَلَر	ظَلَرَا	صَبْرَن	مَبْرُو	ظُفْر
صَلُوت	صَلَا	صَل	صَلُو	ظَلْ

وبمقارنة اللغات السامية مقارنة لفظية انضح للباحثين فيها أن أصول كلماتها واحدة مشتركة . وكثيراً ما تكون معاني هذه الكلمات الأصلية لا تغير فيها فهي بمعنى كذا في اللغة العربية مثلاً ، وبه نفسه في العبرية أو الآرامية أو أية لغة سامية أخرى . وفي بعض الكلمات نلاحظ الاشتراك اللفظي مع تحوير في المعنى بأن تدل الكلمة من هذا النوع في اللغة العربية مثلاً على معنى خاص ، ولكنها تدل على معنى غير المعنى الذي تدل عليه في العربية ، مع أن لفظها هو عينه لم يتغير في العبرية أو السريانية أو أية لغة سامية أخرى . ولكننا نستطيع بالبحث والاستقراء ، الوقوف على العلاقة التي تربط هذين المعنيين ، فنستنتج من ذلك أن تغير المعنى للكلمة الواحدة في لغتين ساميتين انما حدث وفقاً لقاعدة التطور المعروف في معاني الكلمات .

وبفضل المقارنة اللفظية الفنية في اللغات السامية اهتدينا الى أن جميع اللغات السامية الداخلة في مجموعة واحدة هي لهجات متقاربة تقارباً وثيقاً ، وإلى أن هذه اللهجات منبثقة عن لغة واحدة أولى ، هي أم هذه اللهجات .

وهناك نوع آخر من المقارنة لاصلة له بالمفردات ومدلولاتها ، وانما يعود إلى المعاني العامة وأنواع التفكير ، ونريد به الجهد العقلي الأدبي المدون في اللغة ،

سواء أكان دينياً ، أم علمياً ، أم فنياً ، أم فلسفياً . هذا النوع من المقارنة يسمى المقارنة المعنوية الأدبية .

جاءت هذه المقارنة المعنوية متأخرة في الزمن عن المقارنة اللفظية . ففي منتصف القرن التاسع عشر ألف المستشرق الفرنسي رينان (E. Renan) كتابه في قواعد اللغات السامية المقارنة . وقد يتبادر الى الذهن ، من هذا العنوان ، المقارنة اللفظية الفنية . ولكن رينان لم يتعرض في كتابه هذا الى تلك المقارنة مطلقاً . وجعل بحثه قاصراً على المقارنة المعنوية الأدبية . وهذا الكتاب هو أول مؤلف جامع في موضوع المقارنة المعنوية ، بيد أنه ليس مؤلفاً فنياً بمعنى الكلمة ، وليس مدوناً في حدود النظريات العلمية المحضة دون تعصب ، بل قد عمد فيه مؤلفه الى السفسطة واستنتاج أحكام جائرة قاسية بعيدة عن الصواب . ففي فصل سماء رينان وبميزات العقلية السامية « خالف ما عرفه الناس جميعاً من قبله ومن بعده . فهو يرى من صفات الأُمم السامية الضعف والإخفاق في كل شيء ويتخذ عقيدة التوحيد دليلاً على ذلك ، فيزعم أن ظهور عقيدة التوحيد عند هذه الأُمم في العصور القديمة دليل على أن خيالهم ضئيل ذو لون واحد بخلاف الأُمم الوثنية فإن خيالها واسع قوي . وهو في موضع آخر يزعم أن الساميين لم يحرزوا تفوقاً حزيباً في أي عصر من العصور ، مع أن التاريخ القديم حافل بأنبياء الفتوح التي قام بها ملوك بابل وأشور الذين كثيرا ما دُكوا بحروبهم أركان أُمم قوية فأبادوها ، وبأنبياء الفتوحات الإسلامية التي اكتسحت في أقل من قرن واحد معظم أمصار العالم القديم .

جاء بعد رينان نولدكه الألماني وكتب فيما لم يكتب فيه رينان . ثم نسج على منوال نولدكه كثير من المستشرقين الى أن ظهر في أوائل القرن العشرين مؤلف جليل المستشرق الألماني الكبير بروكلمان في المقارنة اللفظية الفنية باستيعاب كبير ، واستهله بتقديمه في تاريخ اللغات السامية والمقارنة المعنوية الأدبية بين هذه اللغات .

هذا ، وانت (١) بعض ما جاء في التراث العربي الجاهلي من شعر وثقافة
يستعصي علينا فهمه حق الفهم ، لأن كتبنا اللغوية لم توفق في شرحه ؛ فلا يبقى
أمامنا سوى الاستعانة بأخوات اللغة العربية لاجتلاء معنى ما غمض من لغتنا . ثم
إن النحاة العرب قد تجادلوا كثيراً في تفسير كثير من الكلمات وتحليلها كالضمائر
وأسماء الإشارة والموصول . وإذا كان لهذه الكلمات ما يقابلها في اللغات السامية
الأخرى سهل علينا أن نقارن بينها ، فنزد اللفاظ إلى أصولها .
أضف إلى ذلك أن العالم الديني لا يستغني عن معرفة اللغة العبرية ؛ فهي لغة
العهد القديم - الكتاب المقدس عند اليهود والنصارى - الذي أشار إليه القرآن
الكريم في غير موضع ، ورمى أهله بتعريف كلمه عن مواضع ؛ فكيف يمكن
تفسير الآيات تفسيراً علمياً دون الاطلاع على النص العبري ؟ (انت هذا لفي
الصفحة الأولى ، صفح ابراهيم وموسى) .

(١) د مدارج القرامنة والانشاء في اللغة العبرية ، للدكتور عبد العزيز برهام

اللغة العبرية

جاء في الكتب المقدسة أن إبراهيم العبري أب لشعبيين عظيمين هما العرب والعميريون ، ذرية إسماعيل وإسحق ، ولدي هاجر وسارة^(١).

وتختلف الآراء في سبب تسمية إبراهيم بالعبري . فبعض المستشرقين يرى — اعتماداً على نظرية أحبار اليهود القدماء — أن إبراهيم إنما عرف بالعبري لأنه عبر النهر . وقد اختلف أوائلك الأحبار في تعيين ذلك النهر ، فذهب بعضهم إلى أنه نهر الأردن ، وذهب البعض الآخر إلى أنه نهر الفرات والواقع أن كلمة « نهر » كانت تطلق في التوراة على الأنهر الكبيرة ، دون أن يضاف إليها ما يميز بعضها عن البعض الآخر .

ويرى بعض العلماء أن إبراهيم وُصف بالعبري نسبةً إلى أحد آبائه الأقدمين عيبر (עִיבֶר) . وإذا أنعمنا النظر في جدول أبناء عيبر إلى عهد إبراهيم الحليل وجدنا أن معظم الأسماء السامية منسوب إليه .

ويقول إسرائيل ولفنسون في كتابه « تاريخ اللغات السامية » ، إن كلمة « عبري » لا ترجع إلى شخص بعينه أو حادثة معينة ، وإنما ترجع إلى الموطن الأصلي لبني إسرائيل . وذلك أن بني إسرائيل كانوا في الأصل من الأسماء البدوية

(١) تذكر التوراة أن لإبراهيم ذرية أخرى من قطورة أم ولده ، منها بنو مدين ؛ وأن إسحق كان له ولدان : يعقوب ، واسمه إسرائيل ، ويعيو واسمه إدوم ، وأن يعقوب ترك اثني عشر ولداً ينسب إليهم أسباط بني إسرائيل الاثنا عشر . ومن ذرية عيبر البنغاز أبو المالقة .

الصحراوية التي لا تستقر في مكان ، بل ترحل من بقعة إلى أخرى بإبلها وماشيئها بحثاً عن الماء والمرعى . وهو يرى أن كلمة «عبري» في الأصل مشتقة من الفعل الثلاثي «عبر» بمعنى قطع مرحلة من الطريق ، أو عبر الوادي أو النهر من عبره إلى عبره ، أو عبر السبيل سقها . وهذه المعاني كلها نجدها في هذا الفعل ، سواء في العربية أم العبرية ، وهي في مجملها تدل على التحول والتنقل الذي هو من أنخص ما يصف به سكان الصحراء وأهل البادية . فكلمة عبري - في رأيه - مثل كلمة بدوي ، أي ساكن الصحراء والبادية

ويرى ولغفسون أن كلمتي «عبري» و «عربي» مشتقتان من ثلاثي واحد هو «عبر» لأن التصرف في حروف الثلاثي بالتقديم والتأخير شائع جداً في اللغات السامية . فأتنا حين نجد كلمة تدل على معنى في إحدى اللغات نرى كلمة أخرى من حروف الكلمة الأولى عينها تدل على هذا المعنى نفسه في لغة أخرى ، ولكن مع التقديم والتأخير في أحرف هذه الكلمة مثل : حنش فحش ، وصوى صوئ ، عورة عروة . وفي العربية ذاتها كثير من المترادفات الدالة على معنى واحد ، وليس بينها أي اختلاف إلا في ترتيب الحروف من حيث التقديم والتأخير مثل : يئس وأيس ، وجذب وجيد ، وباء وآب ، وغير ذلك من الكلمات التي يعنورها القلب المكاني . ونجد هذه الظاهرة عينها في العبرية نفسها مثل : سمة وسمة ، وكبة وكسبة ، وآل ولا . ويستنتج ولغفسون من هذا أن تبديل «عبر» بعرب محتمل . وعلى هذا الأساس يمكننا أن ندرك الصلة التي تربط كلمة «عربي» بالعربية التي تعني بالعربية الصحراء .

نشأة اللغة العبرية

دل الاستقراء العلمي على أن اللغة العبرية القديمة قد نشأت في أرض كنعان ، حتى قبل نزوح الاسرائيليين إليها . وهذه اللغة هي اللغة التي ورد ذكرها في سفر اشعيا تحت اسم «لغة كنعان» ، فإنه لما هاجر العبريون إلى أرض كنعان حوالي

القرن الثالث عشر ق.م. كانوا يتكلمون آنثذ لهجة تقرب من إحدى لهجات اللغة الآرامية القديمة . ومن ثم راحوا يستعملون لغة البلاد التي هاجروا إليها وأخذوا يندون تدريجياً لغتهم الأصلية ، ولم يأت القرن الحادي عشر حتى أضحت اللغة الكنعانية هي اللغة المستعملة . و « كنعان » هو ابن حام بن نوح ، وتسمى باسمه قسم كبير من لبنان وسورية عصوراً طويلة . وتطلق لفظة « كنعان » في الكتاب المقدس على البقعة الممتدة من الأردن الى البحر الأبيض المتوسط . وكان الفينيقيون يسمون بلادهم بلاد كنعان . وذهب بعض العلماء المحدثين الى أن كلمة « كنعان » تشمل الأرض المقدسة وجزءاً كبيراً من لبنان . واللغة العبرية ليست لغة العبريين جميعاً ، بل هي لغة فرع واحد من فروعهم وهو فرع بني اسرائيل^(١) . وتعد العبرية أهم اللهجات الكنعانية ، ذلك لأنها أوسع انتشاراً وأكثر إنتاجاً من سائر هذه اللهجات ، بل انها لتعد من أغنى لغات العالم أجمع في مختلف فنون القول : في المعتقدات ، والآداب ، والفلسفة ، والتاريخ ، والعلوم وهلم جرا . ولهذا اللغة أهمية دينية كبيرة في البلاد المسيحية ، ذلك لأن جميع أسفار العهد القديم قد دُوت بها .

المهر الأصلي للقبائل العبرية

تزوج بنو اسرائيل من شبه جزيرة سيناء ، وأغاروا على أرض كنعان ففتحوا قسماً كبيراً منها ، ودانت لسلطانهم واستقروا في فلسطين حوالي القرن الثالث عشر ق.م. وإلى هذا الرأي جنح معظم المستشرقين القائلين بأن المهر الأصلي للقبائل العبرية إنما كان في شبه جزيرة طور سيناء . ويستدلون على رأيهم هذا بأن مميزات الحياة الصحراوية بارزة جداً في اللغة العبرية ، وأن الاسرائيليين

(١) تتألف القبائل العبرية من بني اسرائيل وعدة شعوب أخرى كبنى إدوم وموآب وشمون . ولا تطلق العبرية إلا على لغة بني اسرائيل وحدهم .

توارثوا هذه الميزات حتى استوطنوا فلسطين ، وأن الأدب العبري القديم ينسب بطابع الصحراء .

ويذهب المستشرق مرغليوث الى أن الوطن الأصلي للعبريين لم يكن في شبه جزيرة طور سينا ، وإنما كان في بلاد اليمن التي كانت مهداً لشعوب كثيرة منذ أقدم الأزمنة التاريخية . ويستدل مرغليوث على رأيه هذا بوجود ألفاظ كثيرة مشتركة بين اللغتين السبئية والعبرية ، وبأن هناك شهاً عظيماً ملحوظاً بين بعض العادات الاجتماعية والتقاليد الدينية عند السبئيين وبني اسرائيل وذلك في كتابه (Relations between Arabs and Israelites). والواقع أن هذين الدليلين اللذين يعتمد عليهما مرغليوث لا ينطبقان على بني اسرائيل والسبئيين وعدم بل يشملان جميع الأمم السامية ، بحيث نستطيع ، على أساسها ، عقد مقارنة بين بني اسرائيل وعاداتهم وتقاليدهم ، ولغة بابل وعاداتها وتقاليدها ، ثم نستنتج من ذلك أن بني اسرائيل من أصل بابلي . إذن فترجيح أن العبريين القدماء نزحوا من اليمن لا يمكن قبوله ، لأن القبائل العبرية عاشت في معظم العصور في شمالي الجزيرة العربية .

النشأة بين العبرية والكنعانية

ذهب المستشرقون مذاهب شتى في تحليل التشابه القائم بين العبرية والكنعانية في معظم مظاهر الصوت والقواعد وأصول الألفاظ . فذهب بعضهم الى أن هذه الظاهرة ناجمة عن أن اللغة الأصلية للعبريين القدماء قد اشتبكت مع اللغة الكنعانية في صراع انتهى بتغلب الكنعانية عليها ، مما أدى الى انقراض لغتهم وانتقالها الى لغة السكان الأصليين لأرض كنعان . ويرون أن تحريفاً ملحوظاً قد طرأ على هذه اللغة في أصواتها وألفاظها وبعض قواعدها ، مما أدى الى نشوء لهجة متميزة على سائر اللهجات الكنعانية . ويرى البعض الآخر أن هذه الظاهرة ناشئة عن أن العبريين كانوا في

الأصل من سكان أرض كنعان ، ثم هاجروا منها ، ثم عادوا إليها عن طريق سيناء . وفي هذه المدة الطويلة التي قضاها في مهجرهم ظلوا يحتفظين بلغتهم القديمة التي اعتراها تأثر طفيف بالسنة الآم التي أقاموا بين أهلها . وهذا الرأي يستند على ما ترويه الكتب المقدسة عن تاريخ الأسرائيليين .

وزعم البعض أن سبب هذه المشابهة ناجم عن أن اللغة العبرية قد تأثرت بلهجات السكان الأصليين وبما انتقل إليها من هذه اللهجات من الألفاظ وقواعد الصرف والاستقاق وهلم جرا . وهذا رأي ظاهر الضعف ، ذلك لأن التشابه القائم بين العبرية وسائر اللهجات الكنعانية هو تشابه جوهري ، وليس تشابهاً سطحياً حثلاً يمكن إرجاعه إلى الاقتباس . وقد قرر علماء اللغة أن الاقتباس لا يكون عادة إلا في الألفاظ ، وأنه إذا انتقلت قواعد لغة ما إلى لغة أخرى كان هذا الاقتباس نذيراً بفناء اللغة المقتبسة واندماجها في اللغة المقتبَس منها.

المراجع التي وصلت إلينا العبرية من طريقها

وصلت إلينا العبرية عن ثلاثة مراجع ^(١) وهي :

- ١ - الأسفار التي دُوت بها : وهي أسفار العهد القديم والتلمود وملحقاتها ، وعدد كبير من المؤلفات الأدبية والعلمية والقانونية والفلسفية التي دوتها بهذه اللغة علماء اليهود في مختلف العصور .
 - ٢ - بعض نقوش أثرية على لوحات من الصخر والمعدن .
 - ٣ - استعمال اليهود لهذه اللغة في تلاوة بعض الآورات الدينية وإنصوص من التوراة وما إلى ذلك .
- وجلي أنه لم يصل إلينا عن هذه المراجع سوى لغة الكتابة . ويستفاد مما جاء

(١) (لغة اللغة) للدكتور علي عبد الواحد وافي .

في الإصحاح الثاني من سفر القضاة أن النطق ببعض الكلمات كان يختلف آنشد باختلاف المناطق ، وأن مناطق معينة كان يعسر على أهلها النطق بالفاظ شائعة في مناطق أخرى . وقد حاول المستشرقون الوقوف على كيفية نطق اليهود بالأصوات والمفردات ولكنهم لم يتوصلوا الى شيء يقيني في هذا الصدد ، ذلك لأنه لم يصل إلينا شيء من اللهجات التي كانت مألوفة في التخاطب طوال الفترة التي كانت اللغة العبرية في أثنائها لغة محادثة بين القبائل الاسرائيلية .

أما المرجع الثاني ، أي ما وصل إلينا من كتب أو نقوش أثرية على لوحات صخرية أو معدنية ، فلا يمثل النطق العبري إلا في صورة ناقصة ، ذلك لأن الرسم العبري ، في مراحله الأولى ، كان مقصوراً على الرموز الى الأصوات الساكنة في الكلمة ، شأنه في ذلك شأن سائر أنواع الرسوم السامية القديمة . وهذه الأصوات الساكنة ذاتها لم تكن بارزة في ذلك النطق بروزاً صحيحاً كاملاً .

وأما المرجع الثالث الذي وصلت إلينا العبرية عن طريقه ، ونعني به استعمال اليهود لهذه اللغة في تلاوة بعض الأوراد وآيات التوراة — فلا يمكن اتخاذه مرجعاً يقينياً للنطق العبري الصحيح . ذلك لأن المستشرقين لم ينصرفوا الى ملاحظة هذه التلاوة إلا بعد انقراض العبرية بأكثر من عشرة قرون ، أي زهاء القرن السابع الميلادي . وما من شك في أن عبارات يتناقلها الحلف عن السلف خلال مدة مديدة كهذه تكون أصواتها الأولى عرضة لكثير من التبديل والتغيير .

الطور التي مرت بها اللغة العبرية

اجتازت اللغة العبرية منذ نشوئها طورين هامين ، وكانت في كل من هذين الطورين تتأثر تأثراً ملحوظاً بما يكتنف الاسرائيليين من أحوال سياسية . ففي الطور الأول كانت اللغة العبرية خالية من عوارض العجمة ، وكانت جميع ألفاظها تقريباً من أصل عبري خالص . ويرى مؤرخو الأدب العبري أن هذا الطور يمتد من حوالي القرن العاشر قبل الميلاد حتى سقوط مملكة يهوذا سنة

٥٨٦ ق.م. ويرون أن العبرية في هذا الطور تعطينا صورة صادقة عن عقلية العصر الذي تم تدوينها فيه . وفي أواخر هذا العصر بلغت العبرية أوج ازدهارها . نلمس ذلك في أسفار الأنبياء الذين ظهوروا في هذه الفترة مثل اشعيا وارميا وعاموس . وكانت عقلية الأديب الاسرائيلي في هذا الطور تتسم بطابع البداوة حتى في عصور الحصار والاستقرار حين استقربنو امراييل وأقاموا لهم مملكة . وأقدم الآثار التي وصلت إلينا من تلك العصور تصطبغ بالسذاجة وبساطة التفكير اللتين كانتا ميزة الأدب العبري . ويعلمون هذه الظاهرة بأن علاقة العبريين بشعوب الصحراء لم تنقطع ، وبأن عبثة البداوة التي عاشوها قرونًا طويلة قد تركت في نفوسهم عادات كان من العسير نسيانها .

وكانت النقوش الاثرية وأسفار العهد القديم أهم ما وصل إلينا من آثار العبريين في هذه الحقبة من الزمن . أما النقوش القديمة فقد عُثر عليها محفورة على الصخور والاحجار او مسكوكة على النقود . وهذه النقوش تتفق في الفاظها وأسلوبها مع ألقاظ العهد القديم وأسلوبه .

ومن أهم النقوش العبرية القديمة نقش تم اكتشافه سنة ١٨٨٠ في قرية سلوان ، بالقرب من بيت المقدس ، ويرجع تاريخه الى عهد الملك عزقيال ، أي حوالي سنة ٧٠٠ ق.م. عُثر على هذا النقش على لوحة نصبت تخليدا لذكرى الانتهاء من عملية الحفر في الجبل جلبل جلب مياه النبع الى بركة داخل المدينة القديمة . وهذا النقش المكتوب بقلم عبري قديم مازال على حاله الاصلية الى الآن .

ومن أهم ما وصل إلينا من هذه الآثار قصيدة دينية حماسية جاءت في الاصحاح الخامس عشر من سفر القضاة على لسان حكيمة من حكيما بني اسرائيل اسمها « دبورة » . وتتحدث هذه القصيدة عن النصر العظيم الذي فازت به دبورة والقائد الاسرائيلي باراق على سيسرا قائد الجيوش الكنعانية . ويظن أن هذه الحكيمة عاشت حوالي القرن الثاني عشر قبل الميلاد .

وفي هذا الطور بلغت اللغة العبرية ذراجدها ووصات الى غاية ما استطاعت

الوصول اليه من النمو والتذبذب واتساع النفوذ . وفي الفترة الأخيرة من هذه المرحلة تم تدوين أسفار العهد القديم . ودامت عملية التدوين زهاء ثلاثة قرون (من النصف الأخير من القرن التاسع حتى أوائل القرن السادس قبل الميلاد). وفي الطور الثاني راحت عوامل الفناء تدبّ رويداً رويداً الى اللغة العبرية، وأخذت الآرامية تتغلب عليها وتنتقص من نفوذها شيئاً فشيئاً حتى قضت عليها. في هذا الطور تأثرت اللغة العبرية بثلاثة عوامل كان لها جميعاً اثر فعال في إضعاف هذه اللغة وهي : إغارة الآشوريين والسكديانيين على فلسطين وما نجم عن ذلك من تشتت شمل اليهود ، ثم استيلاء اليونان على هذه البلاد وانتشار اللغة الاغريقية والثقافة الاغريقية في الاقاليم التي خضعت للإغريق ، ثم الفتح الاسلامي وما تلاه من سيطرة اللغة العربية والثقافة الإسلامية.

حقاً ان أحبار اليهود بدلوا قصارى جهدهم في سبيل الابقاء على لغتهم ومكافحة الآرامية وحمل اليهود على كرمها، وأن اليهود الذين أجلاهم نبوخذ نصر الى بابل قد أبدوا حرصاً شديداً على لغتهم طوال مدة النفي وبعد عودتهم الى فلسطين، وأن اليهود الذين بقوا في فلسطين لم يقلتوا عن إخوانهم حرصاً على لغتهم ورغبة في المحافظة عليها. بيد أن هذه الجهود جميعاً لم تستطع التغلب على تيار اللغة الآرامية ولم تقوَ على عرقلة قوانين الصراع اللغوي.

وبما مهد للآرامية سبل السيطرة على العبرية أثناء هاتين الفتين الى نشأة لغوية واحدة ، ومثانة صلة القرابة التي تربط كلاهما بالآخرى . أضف الى ذلك التفكك الذي ظهر آنشذ بين اليهود وانحياز سلطانهم السياسي . وما كاد ينتمي القرن الرابع قبل الميلاد حتى غدت العبرية في عداد اللغات الميتة في التخاطب . وأبرز ما وصل الينا من آثار هذه المرحلة بعض أسفار العهد القديم وبعض الآثار الأدبية القيمة كالمدراس بما فيه من هالاخا وهاغادا .

المدراس واليهاد واليهاد

بعد أن تخرب بيت المقدس أدرك الفقهاء اليهود أن عهد الشعب السامي قد

مضى وانتضى، فراحوا يعملون على إحلال وحدتهم الدينية محل وحدتهم السياسية بأن وجهوا عنايتهم الى المحافظة على تراثهم الروحي، فأقاموا المدارس الدينية هنا وهناك، وأهمها مدارس بغداد، وانكبوا على دراسة نصوص العهد القديم وتفسيرها.

وبعد العهد القديم المصدر الاساسي الذي تركز عليه الشريعة اليهودية. ونصوصه مفصلة حيناً بجملة آخر، بعضها ظاهر جلي وبعضها الآخر مشكل متشابه يحتاج الى الايضاح والتفسير. لذا جاء الـ «مدراش»^(١) مفسراً لما غمض من نصوص العهد القديم، مبيناً لما خفي من رموزه.

راح فقهاء اليهود يلقنون هذه الشروح لتلاميذهم شفهاً ويناقضها الخلف عن السلف، واستمر الحال على هذا المتوال حتى أواخر القرن الثالث الميلادي، اذ خشي الفقهاء أن يطغى النسيان على هذه الشروح، فطفقوا يدوتون كل ما علق في أذهانهم منها. وأشهرهم الرباني بارنحامي الذي قام بجمع هذه الشروح وتبويبها وألب منها سفرأ ضخماً يدعى «مدراش ربا»^(٢). وهناك مدراش آخر يدعى «مدراش تنحوما»^(٣)، جمعه الرباني تنحوما بعد مرور نحو قرن من الزمن. وراح الفقهاء اليهود بعدئذ يدوتون هذه الشروح التي يعدها النقاد اليهود فلسفة التوراة والشريعة اليهودية. وكانت الغاية من هذه الدراسة هي الوقوف على معاني كلمات العهد القديم، واستخراج القوانين منه، ووضع قوانين جديدة اعتماداً على القياس، إن لم يكن هناك نص أو كان النص غامضاً مبهماً.

والمدراش على نوعين: «هالاخا»^(٤) و«هاغادا»^(٥). فالهالاخا هي مجموعة الاحكام التي تبين الحلال والحرام، والطهارة والنجاسة الخ، وأورد ذكره

(١) مدرש רבא

(٢) הלכה

(٣) مدرש מנחומא

(٤) הלכה

(٥) הגדה

في التوراة وفسره الفقهاء اليهود ، ووضعوا الحدود وأقيوداً تلائم حاجة العصر الذي كانوا يعيشون فيه. وأما المأخذاً فهي شرح لنصوص تاريخية أو أخلاقية ، وكثيراً ما يعتمد هذا الشرح على المبالغة والحدس والتخمين .

وإمام مؤلفي الفقه اليهودي هو العلامة موسى بن ميسون . ويعد كتابه « اليد القوية »^(١) عماداً لجميع من ألفوا بعده ، وأشهرهم الرباني يوسف قارو المعروف باسم « ماران » ، مؤلف كتاب « المائدة المنضودة »^(٢) الذي يحتوي أربعة أقسام يتناول أولها أحكام العبادات ؛ وثانيها الأحوال الشخصية من زواج وطلاق الخ ؛ وثالثها أحكام الذبيح والتعليم واحترام الوالدين وتكريم العلماء الخ ويتناول الرابع شؤون القضاء والمعاملات والأحكام التي تصدرها القضاة اعتماداً على كتاب « ماران » الذي يعتمد على كتاب موسى بن ميسون ، وهذا يعتمد على التلمود^(٣) الذي يستقي أحكامه من التوراة .

العبرية الربانية أو التلمودية

في مستهل العصور الوسطى ظهر ما يسمى بالعبرية الربانية أو التلمودية . وذلك لأن أهم ما وصل إلينا من آثارها في هذه المرحلة هو مجوهرات الربانيين في التلمود وقد بلغ عددها ٦٣ كتاباً باللغة العبرية في شؤون الدين ، والقانون ، والتاريخ ، وما إلى ذلك . وأطلق على هذه الأسفار اسم « المشنا »^(٤) ، ثم راح الفقهاء يشرحون المشنا بالآرامية ، وأطلق على هذا الشرح « الجمارا »^(٥) . ومن المشنا والجمارا معاً تألف ما يسمى « التلمود » .

المشنا

هي مجموعة قوانين اليهود السياسية والحقوقية والمدنية والدينية .

(١) יד חזקה (٢) שלטון ערוך (٣) תלמוד (٤) משנה (٥) גמרא

ومعظم هذه القوانين مبني على تقاليد يهودية قديمة وجدت منذ خروج بني اسرائيل من مصر وتبهم في صحراء سيناء . ولما كثرت التقاليد ونشبت أطرافها وازداد عدد الكتاب والمجتهدين الناظرين في الشريعة ، وكثرت الأحكام الصادرة من الجامع في الشؤون المختلفة قام شمعون بن جاملثيل^(١) أحد فقهاءهم في طبريا سنة ١٦٦ ب.م. فاستعان بزملائه وتلامذته على تنسيق تلك الأحكام والنظر فيها فجمعوا ما تبسر لهم جمعه منها وعكفوا على غربلته وتبويبه ، وظل العمل سائراً كذلك إلى أن أتمه يهوذا^(٢) هانامي وتلامذته حوالي سنة ٢١٦ ب.م فجمعوا ستة أقسام تحتوي على ٦٣ مبحثاً فيها ٥٢٤ فصلاً ، فكانت هذه هي «المشنا» . ولقد دُوت جميع هذه الشروح وما دار حولها من مناقشات ومجادلات حادة باللغة العبرية وسميت باللغة الربانية ، لأن القائمين بهذه البحوث كانوا جميعاً من الربانيين . وأسلوب هذه اللغة متأثر إلى حد كبير بأسلوب اللغة الآرامية ، وتحتوي الكثير من الألفاظ الآرامية واللاتينية والفارسية والاعريقية ، ولكن الأساس الذي تعتمد عليه العبرية الربانية ظل عبرياً ولم يفقد صبغته الكنعانية .

وتحتوي المشنا ستة عناصر وهي :

- ١ - البذور (בבלי) : وهي قوانين تشير إلى الشؤون الزراعية ، مسبقة بقوانين عن عبادة الله .
- ٢ - الفصول (מזלות) : ويبحث عن الأعياد عند اليهود ، وعن يوم السبت والتقاليد الخاصة بها .
- ٣ - النساء (נשים) : وقد ذكرت فيه بالتفصيل قوانين الزواج والطلاق والاندور والوصية .
- ٤ - العقوبات (עונות) : وتشتمل على التشريع المدني والاجرامي ، والكلام عن الحكومة .
- ٥ - الأمور المقدسة (שקדושים) : وهي بحث عن القربان والتضحية ووصف هيكل اورشليم .

(٢) יהודה הנשיא

(١) שמעון בן גמליאל

٦ - الطهارة (טהרה) : وهي بحث عن الطهارة والنجاسة والفرق بينهما

الجمارا

هي الشروح والحواشي التي تحيط بالمشنا . وهي مدونة بالآرامية المشوبة بقليل من العبرية . ذلك أن فقهاء بابل وفلسطين هجروا ، في القرنين الثالث والرابع ، التوراة جانباً ، وراحوا يعتمدون على المشنا ويتخذونها أساساً لشروحهم ، فبسطوا بعض القواعد ، وحاولوا تطبيقها على حالات افتراضية أو واقعية لم يعالجها الفقهاء من قبل . فالمشنا تتضمن القواعد والأحكام بغير نقاش غالباً . أما الجمارا فتوضح هذه القواعد بأمثلة أو حكايات ، وتناقشها ، وتضع إلى جانبها غالباً الحكم الفقهي الأخير . وقد بدأ تدوين الجمارا في القرن الأول الميلادي ، وتم تدوينها في القرن الخامس .

التمود

المشنا والجمارا معاً يسميان التمود وهو مجموعة تفاسير وشروح وأخبار وأحكام وضعها حكماء اليهود وفقهاؤهم . وهو يتضمن أحوال اليهود ، وصلواتهم ، وفلسفتهم ، وتقاليدهم ، وعاداتهم ، وأخلاقهم ، وقصصهم ، وتاريخهم . وهو كبير الحجم يزيد على عشرين مجلداً وضعت في عصور مختلفة وأحوال متباينة . والتمود اثنان : الأول اورشليمي ، نسبة إلى اورشليم ، وهو الذي تم إنجازُه في طبريا ، والبابلي ، الذي تم في بغداد . ويحتوي التمود عنصرين : المتن والشرح ويسميان « المشنا » أي ما يحفظ عن ظهر قلب . أما « الجمارا » فهي الحاشية التي تتضمن غالباً الحكم الأخير .

أما التمود الأول اورشليمي ففيه ٣٩ مبحثاً من المشنا . وكان الفراغ من تهذيبه في أواخر القرن الرابع . وأسلوبه أوضح وأجلى من أسلوب التمود البابلي ، ويمتاز عن ذلك بليجاز مباحته . وأما التمود البابلي فكان الفراغ الأول منه نحو أواخر القرن الخامس . ويتضمن الأقسام الأربعة الأولى من الجمارا ، وهو

نحو اربعة اضعاف التلمود الاورشليمي وفيه ٣٦ مبحثاً في ٢٩٤٧ صحيفة .
وفي القرن الثامن بعد الميلاد قام عنان بن داود في بغداد وتبعته فرقة ورفضت
التلمود واكتفت بما في التوراة بغير تفسير وهذه الفرقة تسمى «القرآنيين»^(١) .
وأفضل شروح التلمود الاورشليمي التفسير الذي وضعه العلامة موسى بن
ميمون . أما التلمود البابلي فقد وضع أحسن شروحه راشي^(٢) . واختصر
موسى بن ميمون التلمود خدمة للناظرين في جميع أجزائه وسمي كتابه «مشني
توراة»^(٣) . ولا يزال هذا السفر خزانة الشريعة الاسرائيلية حتى اليوم . وكان
تأليفه بالكتابة العبرية وباللغة العربية الدارجة آتت في مصر .
وطبعت المشنا أول مرة في نابولي سنة ١٤٩٢ . وتوالى طبعات التلمود
بعدئذ في عصور مختلفة وأما كن متفرقة . وقد ترجمت المشنا إلى لغات كثيرة
أما الجمار فلم تعتمد الترجمة فيها بعض الفصول .
والقوانين المذكورة في التلمود هي^(٤) :
١ - القوانين التي استنبطت صراحة أو ضمناً من التوراة ، أي من الأسفار
الحمية التي أزلت على موسى .
٢ - القوانين التي منعها الله موسى وهو على جبل سيناء .
٣ - العادات والتقاليد التي كانت لدى بني إسرائيل قديماً في العصر الذي
نزل فيه التوراة .
٤ - القوانين التي وضعها علماء بني إسرائيل ، وأدخلت بعد عصر التوراة .
والغرض منها الوعظ والارشاد ، وتقويم الأخلاق والتأكد من إطاعة الأوامر
الدينية ، ومنع الرذائل وسوء الظن .
٥ - المنهاج : وهي تمرينات دينية ، لم يعتمد في وضعها على نصوص من
التوراة ، ولكنها صارت كالقوانين المقدسة بطول استعمالها .

(١) קראים (٢) רש"י اختزال רבי שלמה יצחקי

(٣) משנה חזקה או ת"ד חזקה

(٤) « الآداب السامية » للاستاذ محمد علي الأبراشي .

ويمتاز عهد التلمود ، على العموم ، بشدة تأثره باللغة الآرامية . ويبدو في اللغة العبرية التلمودية أو الربانية شيء ملحوظ من مظاهر التأثير ببعض اللغات الهندية الأوربية التي احتك اليهود بأهلها احتكاكاً سياسياً أو ثقافياً ، كالإيونانية واللاتينية والفارسية . وقد أدى هذا كله إلى تقلص العبرية شيئاً فشيئاً أمام اللغة الآرامية ، بما اضطر رجال الدين إلى إتباع ما يتلونه أو يعلمونه من نصوص التوراة أو أسفار الأنبياء بترجمة له باللغة الآرامية .

وكان خضوع اليهود لليونان ذا أثر فعال في التفكير اليهودي فتأثر أسلوب العبرية تأثراً جلياً باللغة الإغريقية ، كما تأثرت العقلية اليهودية إلى حد كبير بالعقلية اليونانية . وهكذا أمسى استعمال العبرية مقصوراً على رجال الدين وحدهم . وقد أدى زوال نفوذ بني إسرائيل السياسي ، ثم تدمير بيت المقدس وحرق الهيكل عام ٧٠ م . إلى تدهور كبير في اللغة العبرية وقد أثرت هذه الحوادث تأثيراً عظيماً في تاريخ اليهود الديني واللغوي ، فصاروا ينحون منحى جديدة في دراساتهم .

اجتازت اللغة العبرية بعد ذلك مرحلتين أخريين تبدأ الأولى منذ اختتام أسفار العهد القديم . وتمتد حتى ما قبل القرون الوسطى . وتسمى العبرية في هذه المرحلة العبرية للتلمودية ، وقد نحدثنا عنها آنفاً . وتبدأ المرحلة الثانية من القرن الثامن الميلادي وتمتد حتى اليوم ، وهي مرحلة العبرية الحديثة . وقد كتب بها في هذه المرحلة عدد كبير من علماء اليهود المنتسبين إلى شعوب شتى .

وتمتاز العبرية في هذه المرحلة بشدة تأثرها باللغة العربية وباللغات الأوربية الحديثة . وتتفاوت آثار هذه المرحلة في فصاحة لغتها وصحتها تبعاً لاختلاف المؤلفين ومدى تمكنهم من اللغة والملمهم بأدائها القديمة . وقد دل الاستقراء على أن يهود الشرق - لاسيما يهود البلدان العربية - الذين يستعملون اللغة العبرية هم ، على وجه العموم ، أبلغ عبارة وأفصح أسلوباً وأصح لغة من بني جلدتهم يهود الغرب الذين يستعملون هذه اللغة ، كما سنبين ذلك فيما بعد .

تأثير الثقافة العربية في اللغة العبرية

كان للثقافة العربية أثر فعال في المصور الوسطى في تنمية اللغة العبرية والمحافظة عليها من الانقراض . وقد دأب علماء اليهود الذين عاشوا في الأقطار الإسلامية على تأليف الكتب اللغوية على غرار المؤلفات العربية في قواعد اللغة من صرف وبلاغة وعروض . حتى لقد قرض الشعراء اليهود، لاسيما الأندلسيون منهم ، الشعر العربي وفقاً للأبحر الشعرية المألوفة في اللغة العربية . وتناولت فنون الشعر العربي، في ذلك الحين ، جميع الأغراض المعروفة في الشعر العربي من مدح ، وهجاء ، وفخر ، وثناء ، وحكمة ، ووصف ، وغزل ؛ حتى لقد حاكى الشعراء اليهود الشعراء العرب في النظم العلمي التعليمي ، وفي نظم الأحاجي والألغاز . وانفرد الشعراء العبريون في فن واحد هو الحنين الى أوطان الميعاد .

ولم يؤلف اليهود كتباً علمية في قواعد لغتهم الا بعد أن تلمذوا للعرب وبعد أن نشؤوا في مهد الثقافة الإسلامية نشأه مكنتهم من فهم العلوم العربية على اختلاف أنواعها . فظهر في أواخر القرن التاسع سعديا (٩٨٣ — ٩٤٢ م) وهو سعيد بن يوسف الفيومي ، فيلسوف اليهود في القرن العاشر . وكان أول النحاة العبريين الذين وضعوا قواعد النحو العبري على غرار قواعد اللغة العبرية في كتابه «المجموعة» (إيجارون) ، ثم وضع كتابي اللغة العبرية والفصاحة . وقد تأثر سعديا لا بالعلوم اللغوية العربية فعسب ، بل أخذ الكثير من العلوم الدينية ونشربت روحه بمذهب المعتزلة، ويظهر هذا التأثير جلياً في معالجته الديانة اليهودية . ويعتبره النحاة اليهود (أبا النحو العبري). وجاء من بعده من النحاة مناحيم بن سروق الذي ألف كراسة في قواعد العبرية، ودوناش بن لبراط، ويهودا بن داود حيوج المشهور عند العرب بابي زكريا يحيى، ويونا بن جناح

القرطبي المعروف بأبي الوليد (المتوفى عام ١٠٤٠) وشلومو بن جبيرول (أبو
أيوب سليمان بن يحيى) وأبرهام بن عزرا وغيرهم. وقد ألفوا كتبهم - من
لغوية وغيرها - باللغة العربية. وسلك جميعهم في كتبهم النحوية مسلك النحاة
العرب وخاصة سيبويه. ونظرة في كتابي «الأصول» و«اللمع» لابن جناح
تطلعنا على مقدار ما للعرب من فضل على اليهود.

وقد نقل اليهود إلى لغتهم العلوم الإسلامية كاللاهوت، والطب، والفلسفة
وغيرها ككتب ابن سينا و«كتابي» «تهافت الفلاسفة» «لفزالي» و«تهافت
التهافت» لابن رشد. وقد أدى هذا الاحتكاك إلى تهذيب العقيدة اليهودية فيما
يتعلق بالذات الإلهية وصفاتها. وبسبب مؤرخو الأدب العبري العصر الاندلسي
بالعصر الذهبي للغة العبرية.

وأما الشعراء العبريين في القرون الوسطى فهو ذا هاليقي الملقب بأبي
الحسن اللاوي. ولد في طليطلة بالاندلس سنة ١٠٨٠ م. وقد أنشد الشعر في
الغزل والإخاء وكل نواحي الاجتماع. ويمتاز شعره على شعر معاصريه بشدة
المواطف، وقوة الخيال، وسلامة الأسلوب، وجزالة اللفظ. وهو مع ذلك
فيلسوف عظيم، وله في الفلسفة الدينية مؤلف مشهور بالكتاب «الخوزري»^(١)،
ألفه بالعربية ثم ترجم إلى العبرية.

ومن مشاهير الشعراء اليهود في الاندلس إبراهيم بن عزرا. ولد في طليطلة
سنة ١٠٩٢ م. وقضى شطراً من حياته الأولى في مدينة قرطبة التي كانت تموج
في ذلك الوقت بالعلماء والكتاب والمؤلفين. وهناك درس أصول الدين وتشبع
بالحكمة، فلم يلبث أن خرج على الناس بأفكار تتضارب مع أفكار معاصريه
وكان طبيعياً أن يصطدموا به وأن ينفقوا له وقفة عداوة دفعت به إلى الرحيل عن
وطنه فلم يقر له قرار. فبينما نجمده في إيطاليا، إذا به يرحل إلى فرنسا ثم إلى بلاد
اليونان. وفي آخر عهده بالحياة اتخذ لندن مقراً له حتى وافته منيته سنة ١١٦٧ م.
وقد أذاقته هذه الحياة المتنقلة كثيراً من ألوان الشقاء والبؤس. وعلى الرغم من

(١) يتضمن هذا الكتاب مقارنة بين الأديان السماوية الثلاثة جملها يهودا هاليقي على شكل

حوار بين عالم مسلم، وخبير يهودي، وكاهن نصراني.

ذلك لم تذلل نفسه ولم تنطفئ جذوة نشاطه ، بل ظل يعمل بجهد ونشاط ، ما بين كتب يؤلفها وأشعار يمدح بها ذوي الأريحية .

ومنهم موسى بن عزرا . ولد سنة ١٠٧٠ في غرناطة . ضم إلى مهارته في الشعر حذقه لكثير من العلوم والفنون . خلف كثير من الشعر في شتى الأغراض ، ولكن الكثير منه مازال مخطوطاً في المكاتب والمطبوع منه قليل . وله مؤلف مشهور في تاريخ النظم والنثر في اللسانين العبري والعربي والموازنة بينهما في اللغتين . وله مع ذلك مؤلفات في الفلسفة وتوفي سنة ١١٣٩ .

وقد يكون من المناسب أن نورد فيما يلي أقوال البروفسور دافيد بالين أستاذ الأدب العبري الأندلسي في الجامعة العبرية في القدس من مؤلفه «فن الشعر الأندلسي» قال في مقدمة كتابه :

«لقد كان العصر الأندلسي عصرًا زاهرًا في الأدب العبري . بدأ هذا العصر قبل البعث الأوروبي بحوالي خمسة قرون . وقد شمل التقدم تفسير التوراة ، وتفسير التلمود ، ووضع قواعد اللغة العبرية ، كما شمل التقدم الفكري في الفلسفة ، والرياضيات ، وعلم الهيئة ، والطب .

«لقد كان العصر الأندلسي العصر الذهبي الثاني للأدب العبري . وكان العصر الذهبي الأول عصر الكتاب المقدس . وبما يؤسف له أن ذلك الشعر الأندلسي الجميل قد كاد يندثر . ومنذ جلائنا عن الأندلس عشنا في أقطار شتى وتأثرنا من آداب شتى ، وتبدل ذوقنا تبديلاً تاماً بالنسبة للجمال وتذوقه ، وصار معظم الناس يعدون هذا الأدب قديماً عقيماً .

«وإذا كان الشعر العبري الأندلسي لم يعد يستهوي ألباب شعراء عصرنا ، فإن أمراء ذلك الشعر ما انفكوا يسعرون قراء شعرهم الجميل بجلاوته وطلاوته إذ أن ميزة الشعر الحقيقي ، الشعر الكلاسيكي في كل لغة ، أن عبيره الفواح لا يزال خالداً على مدى الأجيال ، وغم مخالفته لما هو مألوف في العصر الحاضر . واتخذ شعراؤنا من الشعر العربي في ذلك العهد نموذجاً ينبغي أن يتبعوا على منواله ،

(١) חורנת השירה הספרדית .

وكان الشعر العربي آتتذ قد بلغ الأوج في الازدهار والإبداع .

« إن بلاد الأندلس الجميلة ، التي ازدهرت في جميع الميادين لمبات الحكم العربي ، والتي أسبغت على سكانها ثوباً فضفاضاً من الفنى والرخاء قد كانت ذات أثر فعال في اطراد ازدهار الشعر العربي . إن جمال الطبيعة في هذه البلاد وازدهار الفنون الجميلة ، والتقدم العلمي في مختلف فروعها في العصر الأموي - كل هذا وذاك قد كان له بالطبع تأثيره القوي على اليهود الذين كانوا يعيشون آنذاك في هدوء ونعيم في ظلال الحكم العربي . ومنذ بدء القرن العاشر ، منذ أن انتقل مركز التوراة من العراق الى الأندلس - نما في هذه البلاد بين ظهراني اليهود أدب جديد ، ذو فروع كثيرة ، أدب حي خلاب . وفي ذلك الحين اتسع صدر الشعر لأبواب جديدة ولصور جديدة ، وجعل العلماء والأدباء والشعراء اليهود ينسجون على منوال الثقافة العربية التي كانت وقتئذ ينبوع الثقافة والتفكير اليهودي .

« إن هذه المحاكاة من قبل العبرية للعربية لم تأت عفواً وعن غير قصد ، بل جاءت نتيجة لمزيجة صادقة منذ بادىء الأمر . لقد كان يهود الأندلس يعتقدون اعتقاداً راسخاً بأن العرب يفوقون سائر الأمم في مضمار الشعر ، ولذا فقد رأوا من الواجب أن ينسجوا على منوالهم في هذا المضمار .

« في ذلك العصر ظهر ناقدان كبيران للشعر العبري . وهذان الناقدان يعبران كلاهما عن هذه الفكرة . فوسى بن عزرا يقول في كتابه « المحاضرة والمذاكرة » ما يأتي :

« الشعر عند العرب هو أمر طبيعي ، بينما هو عند سائر الشعوب أمر اصطناعي . ولما كان الأمر كذلك ، ولما كان العرب قد وضعوا لأنفسهم قوانين وقواعد خاصة من أجل تزيين شعرهم ، فالفصائد التي تمحقت فيها هذه القوانين والقواعد تعد في نظرهم قصائد ممتازة . أما الفصائد التي ينقصها ذلك فهي قصائد بمجموعة

لا طعم لها. وعلى ذلك فما أحرى الشعراء العبريين أن ينسجوا على طريقتهم جهد المستطاع».

أما الناقد العبري الثاني فهو يهوذا الحريزي. ويقول في كتابه «تحكموني» في أسلوب حماسي :

« اعلم أن الشعر البديع ، الحافل بالآلىء ، قد كان في بادىء الأمر ملكاً مقصوراً على بني يعرب وحدهم ، وقد وزنوه بموازين صادقة . وهم يفوقون في شعرهم شعراء العالم قاطبة ... ومع أن لكل أمة شعراءها ، فإن جميع شعراء لا قبة له ولا وزن ، في مقابل شعر الإسماعيليين (أي العرب) فالعرب وحدهم هم المستأثرون بالشعر المذهب في لفظه ، الجميل في فحواه ومعناه .

ثم يتحدث الناقد الحريزي عن الشعر العبري في الأندلس وعن تأثير الشعر العربي في الشعر العبري فيقول : «إن بني شعبنا ، بعد جلائهم عن أرض كنعان ، قد قطن الكثيرون منهم مع بني يعرب في أوطانهم ، وألفوا التحدث بلغتهم والتفكير بتفكيرهم وبامتزاجهم بهم تعلموا منهم صناعة الشعر ... وحين كان آباؤنا يقطنون في مدينة القدس ما كانوا يعرفون الشعر الموزون في اللغة العبرية. أما أسفار أيوب ، والأمثال ، والمزامير فجعلها قصيدة وأبياتها سهلة بسيطة ، وما أشبهها بالسجع ؛ وهي بعيدة عن أن تكون نظماً جميلاً موزوناً مقفى ...»
وجدير بالذكر أن الشعراء اليهود قد عرفوا الأساليب البلاغية المألوفة آنثذ عند العرب ، والتي بها كانوا يزينون قصائدهم ويحلقون أشعارهم».

(١) اللغة العبرية الحديثة

ازدادت عناية اليهود باللغة العبرية منذ القرن التاسع عشر ، فوسموا نطاق استعمالها في الشؤون العلمية والأدبية وفي ميادين الترجمة والتأليف . وبلغت العناية أشدها في بعض أقاليم أوروبا الشرقية والشمالية الشرقية التي يكثر فيها العنصر اليهودي كروسيا ولتوانيا وبولونيا ، وكذا في فلسطين حيث عمل اليهود على بعث العبرية من مرقدها لتكون لغة التخاطب والتعليم .

وفي مستهل القرن التاسع عشر كان اليهود متكلمين في روسيا أكثر من أي قطر أوروبي آخر . وقد عمل يهود روسيا على إحياء اللغة العبرية ، فنبغ من بينهم عدد كبير من الكتاب والشعراء الذين يعتبرون مؤسسي الأدب العبري الحديث . ومعلوم أن الصهيونية تقول بوجوب اعتبار اللغة العبرية اللغة القومية لليهود أينما حلوا . وكان النشاط الصهيوني في مستهل هذا القرن في روسيا أشد منه في أية بقعة أخرى من بقاع العالم . وفي روسيا ظهر مؤسسو الصهيونية العملية الداعية إلى اعتبار فلسطين وطناً قومياً لليهود .

وكانت طريقة التعليم ومناهجه في المدارس اليهودية بروسيا عقيدة قافية . فكان اليهود يرسلون أولادهم إلى «الحيدر» ، وهو أشبه ما يكون بالكتاب عند المسلمين ، يتلقى فيه الأولاد بطريقة عقيدة مبادئ التنجيم والكتابة وثلاوة الصلوات والأدعية . وفي منتصف هذا القرن قام الدكتور ماكس ليلنتال وهو يهودي ألماني ، بجولة في جميع أنحاء أوروبا حيث يقيم اليهود ، داعياً بني جلدته إلى وجوب تعلم العلوم الدنيوية باللغة الروسية ، ولصكن دعوته هذه

(١) نضج العبرية الحديثة العبرية التي بدأت تعود إلى الحياة منذ مطلع القرن التاسع عشر .

لم تلق أذنًا صاغية بين يهود روسيا ، إذ رأوا فيها خطراً يهددهم بالانحلال والذوبان . ولكنهم ما لبثوا أن راحوا يتعلمون العلوم العصرية ، وظهر في لتوانيا وجنوبي روسيا عدد لا يستهان به من الكتاب والشعراء اليهود الذين صاروا يكتبون ويقرضون الشعر بالعبرية نذكر منهم «موردخاي غينزبورغ» و «ابراهيم ليفنزون» ترجم الأول بلغة عبرية بسيطة عدداً كبيراً من الكتب العلمية والأدبية عن الروسية . وقرض الثاني بالعبرية قصائد تناولت الألم الإنساني ، وألم الفرد ، والعذاب ، والسعادة الموهومة الخ . وأسلوبه في هذه القصائد يشبه أسلوب العهد القديم . وترك غينزبورغ ديوان شعر أسماه «قصائد اللغة المقدسة» . ولهذا الديوان تأثيره الملموس فيمن جاء بعده من الشعراء اليهود . ويتسم شعره بطابع الحزن والألم . ثم ظهر من بعده «ميشا ليفنزون» ، فتناولت قصائده جمال الطبيعة ، ومباهج الحياة ، والحب ، والحنين ، وآلام الشعب اليهودي . وقد بدأ إنتاجه بترجمة روائع الشعر العالمي إلى العبرية .

وفي منتصف القرن التاسع عشر اشتهر بين يهود روسيا القاصص العبري «ابراهيم مابو» . وبعد ما برز في نظر الأدباء اليهود خالتي القصة العبرية الأصلية في الأدب العبري الحديث . ومن أشهر مؤلفاته قصة «حبة صهيون» وكان لها تأثير قوي في إنتاج معاصريه ومن أتى بعده .

وأكبر الشعراء اليهود في ذلك الحين «يهودا ليب غوردون» . حمل هذا الشاعر حملة شعواء على اليهود المتعصبين الجامدين ومن أقواله : «كن إنساناً خارج بيتك ويهودياً في بيتك» بمعنى أنه يجب أن تكون مواطناً مخلصاً وناقماً للدولة التي تعيش فيها ، أما في بيتك فحافظ على شعائر الدين اليهودي وفجرك بلغتك . ودعا غوردون وثقافته بني جلدتهم إلى التقرب إلى الشعب الروسي ، وإلى لغته وثقافته ، وإلى وجوب نبذ الفكرة الصهيونية وعدم التعلق باللغة العبرية واعتبارها لغة قومية . ودعاهم إلى عدم الهجرة إلى فلسطين

فهي في نظره بلاد فقيرة جرداء ، لا مجال فيها للتجارة ولا للصناعة ، وحشهم على السفر الى أمريكا حيث النور والحرية وحيث الامكانيات غير المحدودة . وقد لبى هذه الدعوة ألوف مؤلفة من اليهود فصاروا يهاجرون الى أمريكا ولم يهاجر الى فلسطين منهم إلا القليل .

ان الحركة الصهيونية التي نشأت بين يهود روسيا لم تكن مقصورة على الدعوة الى الهجرة الى فلسطين وتأسيس المستعمرات فيها فحسب ، بل كانت ترمي ، بالإضافة الى ذلك ، الى إحياء الثقافة اليهودية واللغة العبرية . وفي أواخر هذا القرن ظهر في لتوانيا لقوي يهودي يدعى « اليعيزر بن يهودا » وكان يدعو الى إنعاش اللغة العبرية في فلسطين . وكان يقول إن اللغة هي الأمة والأمة هي اللغة وأنه لا حياة للأمة بدون لغة . وكان استعمال العبرية مقصوداً آنئذ على المكتب وعلى تلاوة الصلوات والادعية ، ولم يكن يحلم أحد بأن تغدو العبرية لغة محادثة يستعملها الكبار والصغار في جميع شؤون الحياة اليومية . فدعا اليعيزر بن يهودا الى جعل العبرية لغة الحديث في أفواه الناشئة في البيت والشارع ولغة التعليم في المدرسة . وفي عام ١٨٨١ هاجر اليعيزر بن يهودا مع زوجته الى فلسطين وأقام في القدس ، وظل مدة اربعين عاماً يناضل باستمرار من أجل إحياء اللغة العبرية ، وجعلها لغة الخطاب والمحادثة . وما أن وطئت قدماه أرض فلسطين حتى فرض على نفسه وعلى زوجته التحدث فيما بينهما ومع كل يهودي باللغة العبرية . ولما رزق ابنه الأول عليه التكلم باللغة العبرية ، فسخر منه أصدقاؤه وأشاروا عليه بالعدول عن هذا الجنون ، وألا يكون سبباً في إتعاس ولده الذي لن يستطيع الاشتراك في اللعب والحديث مع لداته لعدم وجود لغة مشتركة بينه وبينهم ، ولكن اليعيزر لم يعبأ بسخرية الآخرين .

وأصدر اليعيزر بن يهودا في القدس حثفاً بالعبرية للكبار والصغار ، دعا فيها الى إحياء اللغة العبرية واستعمالها للتخاطب ، وأسس في القدس رابطة

المتكلمين باللغة العبرية كانت ترمي الى نشر اللغة العبرية بين ظهراني الناشئة اليهودية . وكان بيته محجاً للشباب المثقف الطامع الى النهضة القومية والى احياء اللغة العبرية . وقد نجح اليعيزر نجاحاً لا يستهان به في سبيل تحقيق دعوته ، مما حمل الكثيرين على محاكاته . وسرعان ما انتشرت العبرية بين الخاص والعام ، وقام جيل جديد من اليهود اتخذ العبرية لغة للتخاطب والتفاهم . وقد صادف اليعيزر بن يهودا في طريقه صعوبات جمة اذ قام حاخامو القدس فشنوا عليه حرباً شعواء ونبذوه واضطهدوه وقاطعوه^(١) . ولما توفيت زوجته رفضوا دفنها في المقبرة اليهودية على جبل الزيتون في القدس . وقد اشتدت الحرب بينه وبين الحاخامين الى حد حملهم على الوشاية لدى السلطات التركية بأنه تآثر على الحكم القائم ، مما أدى الى زجه في السجن ، ولكن سرعان ما أخلي سبيله بوساطة البارون دي روتشيلد . وبالرغم من هذا الاضطهاد فإن اليعيزر لم يتراجع عن الغاية التي كان يرمي اليها .

أما المشروع الكبير الذي أنجزه اليعيزر بن يهودا فهو تأليف قاموس اللغة العبرية القديمة والجديدة . وقد ثبت له بعد الاستقراء ان مفردات اللغة العبرية في ذلك الحين لم تكن تصلح الا للتخاطب في شؤون نظرية وروحانية مجردة ، ولكنها ليست بكافية لحاجات التكلم الطبيعي في جميع الشؤون الحوية . وهو يقول في هذا الصدد : «حقاً لقد اتسعت اللغة العبرية ونمت وتطورت على مدى الأجيال . ونبغ في العصور الوسطى أدباء وشعراء ولغويون يهود هذبوا اللغة العبرية وحسنوها ، وكما نجعل اللغة العبرية لغة المحادثة الحية يجب أن نجدد ألفاظاً وعبارات نسيناها على مدى الأيام . إذا دار الحديث بيننا حول شؤون بسيطة عادية من صميم الحياة اليومية غدونا خرساً بكماً لانستطيع

(١) ذلك لأن اللغة العبرية في نظرهم هي اللغة المقدسة ، ولا يجوز استعمالها إلا في الصلوات والشؤون الدينية .

الكلام . لذا يجب علينا أن نخترع ألفاظاً للأدوات المنزلية وأدوات المطبخ ،
وأدوات الصناعة ، وأدوات الدراسة ، والثياب وما الى ذلك . وسدأ لهذا
النقص رأيت من واجبي تأليف قاموس اللغة العبرية القديمة والحديثة .

وانكب اليعيزر بن يهودا على العمل بحماسة وإخلاص دون كلل أو ملل ،
وراح ينقب عن كنوز اللغة العبرية في كتب الأقدمين : في العهد القديم ،
والتلمود ، وفي الأدب العبري الذي تعرض في العصور الوسطى ، لاسيما في
الاندلس في ظلال الحكم العربي ، وقام على دراسة اللغات السامية ، ومن جميع
هذه الينابيع استقى اليعيزر ألفاظاً ومصطلحات وجذوراً وجعلها صالحة
للاستعمال في لغة التخاطب والكتابة .

جمع اليعيزر بن يهودا كل ما أنتجته اللغة العبرية طوال سني حياتها من مفردات
في معجمه الكبير . ولما أعوزته الحاجة الى كلمات جديدة لمصطلحات جديدة ،
علمية وعملية ، لا وجود لها في العهد القديم ولا في الأدب العبري القديم ، أو الى
مصطلحات عادية ضرورية في الحياة اليومية كانت حياة اللغة متوقفة عليها -
قام بن يهودا فابتكرها بنفسه عن طريق البحث والاستقصاء والتعمق في مكان
اللغة العبرية وأخواتها من اللغات السامية . .

وقام اليعيزر بن يهودا مدة أربعين عاماً على إصدار «المعجم العبري الكبير»
وقد أعد تسعة مجلدات منه في حياته . ويصدر المعجم العبري الكبير الآن
في ستة عشر مجلداً مدققة ومنقحة من قبل كبار المحققين والنقويين .

وما ان انتشرت الحركة الصهيونية في مختلف أنحاء المعمورة حتى دعت الحاجة
الى اجراء تغيير أساسي في مناهج التعليم اليهودي وإدخال تعديلات جديدة عليها ،
وفقاً لما كانت تتطلبه هذه الحركة فعل محل «الحيدر» (الكتاب) القديم ،
الذي يبدأ التعليم فيه بالقراءة الآلية ثم يقتصر على دراسة التوراة والتلمود ،
دون تدرج صحيح من السهل الى الصعب ومن المعلوم الى المجهول ، مع شروح

بلغة الإيديش^(١) - حلت محل هذا كله المدرسة الحديثة حيث يتلقى الطلاب دروسهم وفق أسلوب تربوي حديث ، يتدرج التعليم فيه تدرجاً تربوياً . وتحتوي مناهج التعليم في المدرسة الحديثة القراءة الموضحة ، وقواعد اللغة العبرية ، ودراسة العهد القديم ، والمأخذا ، والمشنا ، والجمار ، وتاريخ بني اسرائيل ، وجغرافية فلسطين ، والرياضيات ، والطبيعات . وكانت لغة التدريس هي العبرية وحدها . وحرص المعلمون على تحسين طرق التعليم وألفوا كتباً دراسية جديدة في جميع مواد التعليم ، كما حرصوا على بث الروح الصهيونية بين التلاميذ وعلى جعل اللغة العبرية لغة حية تتروى على السنة الجيل الجديد .

طراً تطور ملحوظ آتخذ على اللغة العبرية . فقام من اليهود كتاب وشعراء وصحفيون يكتبون باللغة العبرية ، كما ازدهرت الصحافة العبرية ازدهاراً ملحوظاً فكانت تصدر ، في مختلف أنحاء أوروبا الشرقية والوسطى ، نشرات دورية سنوية وشهرية وأسبوعية وصحف يومية باللغة العبرية . وأهم هذه الصحف جميعاً صيفتا «ماميليتس» التي كانت تصدر في بطرسبورغ و «هاتسفير» التي كانت تصدر في وارسو ، وقد تناولت جميع الشؤون التي كانت تهم اليهود خاصة وسائل الإعلام عامة في ذلك الحين ، وكان لها تأثير فعال على القراء . ومن أبرز المجلات الشهرية الأدبية في ذلك الحين مجلة «هاسيلواخ» التي أنشأها «اشير غينزبورغ» (الملقب بأحد الشعب) ، ثم أشرف على تحريرها «يوسف ككلاوونو» . وإلى جانب الصحافة العبرية كانت هناك صحافة أوسع نطاقاً تصدر بلغة الإيديش التي كان ينطق بها جميع يهود الغرب ، لاسيما يهود روسيا وبولونيا ولتوانيا .

في ذلك الحين ظهر كبير الكتاب اليهود في ذلك العصر وهو «شالوم ابراموفيتس» (الملقب بمندلي بائع الكتب) وقد تناول إنتاجه الفني وصفاً

(١) الإيديش : رطانة خاصة بالأشكنازيم وم يهود الغرب ، وهي خليط من الألمانية واللغات السلافية والعبرية والآرامية .

دقيقاً للقيتو اليهودي في روسيا . ويعبر إنتاجه عن مستوى الأدب العبري منذ سني الأربعين من القرن التاسع عشر حتى نهاية هذا القرن ، ويتناول مختلف مرافق الحياة ليهود روسيا. ويعد مندلي، في نظر النقاد اليهود، خالق الأسلوب العبري الجديد . ويمتاز أسلوبه بمحاكاة الأسلوب النثري للمشنا والمدراش ، وكان الكتاب قبله يحاكون أسلوب العهد القديم. ولذا يعتبره النقاد عميد الأدب العبري الحديث .

ويعتبر إنتاج «شالوم راينوفتس» (الملقب بشالوم عليشم) مرآة واضحة تعبر تعبيراً صادقاً عن حياة اليهود في روسيا. وهو عميد الأدب الفكاهي في الأدب اليهودي الحديث . وقد كانت مؤلفاته بلغة الإيديش وترجمها إلى العبرية ي. بركوفتس.

وكان «اسحق ييرتس» عميد القصة القصيرة في الأدب العبري الحديث . وهو كاتب متعمق ، ناقد التفكير ، عرف نفسه الجماهير اليهودية حق المعرفة ، ووصف بأسلوبه الشعري مآتانيه الطبقات الفقيرة من بؤس وشقاء. ويمتاز قصصه بمجالها الفني وحرارة الإحساس فيها . وقد ألف كتبه بالإيديش ، وترجم بعضها بنفسه إلى اللغة العبرية، وترجم غيره البعض الآخر .

وأكبر الشعراء العبريين في القرن العشرين هو «حاييم نحمان بياليك» . وهو من أبرع وصافي الطبيعة في الأدب العبري الحديث. وقد ذاق هذا الشاعر في صغره مرارة اليتيم والبؤس، فكان لهذا أثره الجلي في إنتاجه الشعري وتلقى بياليك دراسته الأولى في المدارس الدينية اليهودية، كالحيدر والإشيفا^(١). وفي إنتاجه الشعري نرى وصفاً بارعاً دقيقاً للشباب اليهودي المتقطع للدراسة التوراة والتلمود والذي يعكف ليل نهار على الدراسة مبتعداً عن جميع متع الحياة .

(١) الإشيفا: معهد ديني يهودي لتخريج الحاخامين .

سافر بياليك الى أوديسا، ملتقى الكتاب اليهود، وذاق فيها مرارة الجوع والعدم. ثم عاد الى وطنه أوكرانيا وجعل ينظم هناك قصائده الوطنية، وفي ١٩٢٤ هاجر الى فلسطين، وأضحت داره منتدى للادباء والكتاب والشعراء. وفي خلال السنوات العشر التي أقامها في فلسطين استغدمته المؤسسات الصهيونية للدعاية في الخارج. ونظم بياليك قصائد قصيرة للأطفال وقصصاً وأساطير شعبية. وفي ١٩٣٤ توفي في فينا ودفن في تل أبيب. ويعتبر بياليك شاعر القومية الصهيونية، وما زال اليهود يحتفلون بذكره كل عام.

ومن اكبر الشعراء في الأدب العبري الجديد «شاؤول تشرنخوفسكي» معاصر بياليك. وتختلف نشأة تشرنخوفسكي عن نشأة بياليك: فبينما عاش بياليك في مهاد البؤس والفقر والشقاء عاش تشرنخوفسكي في مهاد النعماء والرخاء. وقد كان لنشأة كل منهما أثرها في شعره وإنتاجه. ومن أشهر آثار تشرنخوفسكي قصيدته التاريخية «باروخ المغتسبي». وموضوع هذه القصيدة مقتبس من تاريخ الحملة الصليبية الأولى. ففي ذلك العهد كان يعيش في مدينة ماغنتسا، في ألمانيا، يهودي يدعى باروخ. ولما اعتدى الصليبيون هناك على اليهود قتلت زوجة باروخ، فاستولى عليه اليأس وذبح ابنته بيديه حتى لا يكرهها الصليبيون على تبديل دينها فتتجبا جيلاً يواصل قتل اليهود وإبذنتهم. وسبق المعتدون باروخ الى الدير وأكرهوه على تبديل دينه فاستولى عليه الندم وساورته روح الانتقام فأضرم النار في الدير، والتهمت النيران مدينة ماغنتسا كلها. وجعل باروخ يسير في شوارع المدينة المحترقة يمتع بصره بروية السنة النيران، ويشنف أذنيه بسماع عويل الآباء وولولة الأمهات وهم يرون النار تلتهم أجساد أبنائهم وبناتهم. وفي هذه القصيدة تتجلى روح الكراهية والانتقام تجاه الشعوب الأخرى.

وفي لوزان أتم تشرنخوفسكي دراسة الطب وتخصص في التشريح وأمراض الأطفال. وفي الحرب العالمية الأولى عمل طبيباً في الجيش الروسي، وامتاز

ببسالته في الجبهة ومنحته الحكومة الروسية أوسمة الامتياز .

ظل تشرنخوفسكي زهاء خمسة وعشرين عاماً ينتقل في بقاع الأرض ، وفي عام ١٩٣١ ألقى عصا التسيار في فلسطين . وفي الاضطرابات التي نجمت عام ١٩٣٦ بين العرب واليهود اشترك تشرنخوفسكي في حراسة المستعمرات اليهودية . وقال بهذه المناسبة شعراً أشاد فيه ببطولة اليهود في الذود عن مستعمراتهم ودم العرب « رجال الصحراء التواقين للمغانم الظمأى للدماء » . وفي عام ١٩٤٤ توفي في القدس ودفن في تل اييب الى جانب بياليك .

ويرى النقاد اليهود أن انتاج تشرنخوفسكي متعدد الألوان ، مفعم بالقوة والنضارة وبهجة الحياة . وتناولت قصائده الطبيعة ، والحب ، والصبا ، والشباب ، والبسالة ، والانتقام ، وحب الحياة ، وحب الجمال . ويرى النقاد اليهود أن لانتاجه أثراً يبنياً في أدب معاصريه .

وكان تشرنخوفسكي بارعاً في الترجمة الى العبرية . نقل اليها روائع الأدب العالمي الرفيع كاللاوديبا لميروس ، واوديب الملك لسوفوكلس ، وقصائد هوراسيوم عن اللاتينية ، والكاليفالا ، وهي الانتاج الكلاسيكي للشعب الفنلندي وغيرها .

وقصارى القول : أدت هذه الجهود جميعاً الى جعل اللغة العبرية لغة حية تتروى على ألسنة الصغار والكبار . وقد ساهم مساهمة فعالة في نشر العبرية معلو اللغة العبرية الذين وفدوا على فلسطين من أقطار أوروبا الشرقية . وحتى مستهل القرن العشرين كان في فلسطين نوعان من المدارس : « الحيدر » ومدارس «الايانيس» . أما «الحيدر» (الكتّاب) القديم فلم يكن يتلاءم مع متطلبات الزمن والحياة . وكانت « الحيدر » يقام الى جانب الكنائس اليهودية وفي الابنية القديمة التي لا تتوفر فيها الشروط الصحية . وكانت الدراسة في الحيدر تركز على تعليم الصلوات والتوراة وترجمة نصوصها الى الإيديش إن كان الطلاب

من الاشكنازيم^(١) (اي اليهود الغربيين) والى العربية او الاسبانية ان كان الطلاب من السفاراديم^(٢) (اي اليهود الشرقيين).

أما مدارس و الايلانس ، القليلة فكانت لغة التعليم فيها هي الفرنسية . ومناهج التعليم فيها لا ترمي الى أية غاية تربوية قومية . وكانت الغاية الأساسية في هذه المدارس هي تعليم اللغة الفرنسية وبث الروح الفرنسية بين ظهراني الناشئة اليهودية . بيد أن هذه الغاية وهذه المناهج لم ترق في أعين الصهيونيين فأسسوا في فلسطين مدارس ابتدائية كانت العبرية فيها هي لغة التعليم وبسيطر عليها الروح الصهيوني . وأقيمت في القدس ويافا والمستعمرات مدارس عبرية . ثم افتتح في تل اييب معهد «مرتسليا» .

وشن المعلمون اليهود حرباً شعواء ضد شركة مدارس «عزرا» التي كان يشرف عليها يهود ألمان . وكانت هذه الشركة ترمي إلى الحيلولة دون سيادة اللغة العبرية في المدارس التي أنشأتها في فلسطين وإحلال اللغة الألمانية محلها . وفي عام ١٩١٣ قررت الشركة افتتاح مدرسة عالية للهندسة في حيفا وهي «التقنيون» وقد ساهمت الجمعية الصهيونية العالمية في انشاء هذه المدرسة العليا . وقررت شركة «عزرا» جعل اللغة الألمانية لغة للتعليم في هذا المعهد . فهب الصهيونيون من أعضاء مجلس إدارة المعهد ضد هذه الفكرة وقالوا ان «القرار يناقض المطامع القومية للشعب اليهودي الرامية إلى احياء الثقافة اليهودية واللغة العبرية في فلسطين . وكان زعماء الصهيونية وما زالوا يرون في اللغة العبرية الاداة الوحيدة التي تصل

(١) الاشكنازيم : مفردا اشكنازي اي يهودي غربي نسبة الى (اشكناز) اي المانيا . واطلاق هذا الاسم على يهود الغرب عامة هو من قبيل المجاز المرسل اذ أطلق الجزء وأريد به الكل .

(٢) السفاراديم : مفردا سفارادي نسبة الى (سفاراد) وهي الأندلس باللغة العبرية . ونسبة اليهود الشرقيين بهذا الاسم على سبيل المجاز المرسل .

ما بين يهود الشرق ويهود الغرب في فلسطين وكان الصحافة والكتب العادرة باللغة العبرية أثر فعال في نشر العبرية وتعميمها .

وهكذا نرى أنه قد تحقق الى حد لا يستهان به حلم الصهيونيين في إحياء اللغة العبرية، فصارت لغة حية تستعمل في الكتابة والمحادثة ، وفي الخطابة والتثليل والتأليف . وأنشئت جامعة عبرية في بيت المقدس ، وأصبح يطبع بالعبرية كثير من الكتب العلمية والأدبية والفنية .

وعبرية اليوم تحتوي ألفاظاً كثيرة أتت على مر العصور من اللغات الأجنبية التي احتكت بها . والكتاب المعاصرون لا يتقيدون في كتاباتهم بالألفاظ العبرية البحتة ، بل يدخلون فيها ألفاظاً ومصطلحات علمية وفنية من اللغات التي يتأثرون بها ، ففيها الألفاظ الألمانية ، والروسية ، والانكليزية ، والفرنسية ، والعربية مكتوبة بحروف عبرية . وقد اتجهت الآداب العبرية الحديثة كذلك اتجاهاً جديداً لتأثر العقليّة اليهودية بالآداب الأوروبية .

ويتناول اليهود في العصر الحاضر الى حد كبير في إخراج الحروف من مخارجها فينطقون العين همزة ، والحاء خاء ، والراء غيناً ، والطاء تاء ، والقاف كافاً ، ويهملون الشدة اهماً تماماً في النطق مع أن ظهورها في العبرية لا يقل عن ظهورها في العربية . ومع أن للشدة قواعد وأحكاماً خاصة يدرسها أساتذة النحو في المدارس ، فإن الأساتذة أنفسهم يهملون النطق بها . والعبرية الحديثة تحمل كثيراً من قواعد اللغة لاسيما في لغة المحادثة . أما أساليب الكتابة في العبرية الحديثة فهي أشبه ما تكون بالأساليب الأوروبية ، وأبعد ما تكون عن الأساليب الشرقية السامية في تركيب الجمل تركيباً شرقياً ، بحيث يراعى في تركيب الجملة سير الفكر الشرقي أو السامي . ومن يطالع الصحف العبرية المصرية يلمس هذا الفرق الشاسع بين العبرية الفصحى ، الأندلسية مثلاً ، وبين العبرية الحديثة وأساليبها ، التي لا هي شرقية ولا غربية .

جعلت سلطات تل أبيب اللغة العبرية لغة رسمية للبلاد وسكانها . وشأن

سلطات تل أيبب في ذلك شأن من يطلب من المسلم الباكستاني أو الصيني أو أي مسلم غير عربي أن يتعلم اللغة العربية ويستبدلها بلغته . وهكذا بات لزاماً على حكومة تل أيبب أن تعلم اللغة العبرية لكل مهاجر ؛ سواء أكان صغيراً أم كبيراً ، وهي تتفق في سبيل ذلك الأموال الطائلة . ومع ذلك فإن اليهود المهاجرين الى فلسطين لا يستطيعون أن يلوا باللغة العبرية المأمراً كثيراً ، بل يتعلمون منها مايسهل عليهم التخاطب والتفاهم .

وهناك منظمات وروابط^(١) يهودية في أمريكا خاصة تطالب بجعل الإيديش اللغة القومية لجميع اليهود بدل العبرية . والإيديش رطانة المانية مشوبة بكلمات سلافية وعبرية وآرامية يستعملها يهود الغرب ، ولا سيما يهود أوروبا الشرقية والشمالية الشرقية ويهود أمريكا . وهذه الرطانة لاتصلح بالطبع لأن تكون لغة قومية لليهود الشرق والاقطار العربية ، لأن معظم جذورها مشتق من الألمانية والسلافية . ومع هذا فإن أنصار هذه اللغة من اليهود يبذلون أموالاً طائلة في سبيل توسيع نطاق استعمالها في الصحافة والتأليف والتشيل ، ويطالبون حكومة تل أيبب باتخاذها لغة قومية للشعب اليهودي بدل العبرية .

* * *

(١) أشهرها منظمة البوند Bond .

القِسْمُ الثَّانِي

في

الاجرومية العبرية

(قواعد وتطبيق)

חלק שני

הדקדוק העברי

(קלים ומגלים)

الخط العبري

تكتب العبرية ، كسائر اللغات السامية ، من اليمين إلى اليسار . ويرى المستشرقون أن السبب في كتابة اللغات السامية من اليمين إلى اليسار هو أن الكتابة في الأصل كانت تنقش على الأشجار بالمطرقة والازميل . فمن طبع النقش أن يمسك المطرقة بيده اليمنى ويطرق على الازميل . فلذا تكون الكتابة ، بحسب سهولة العمل ، من اليمين إلى اليسار .

كان الخط العبري القديم يعتمد على الخط الكنعاني^(١) الذي اشتقت منه جميع الخطوط السامية المتأخرة . والخط الكنعاني إنما هو من صنع الكنعانيين واختراعهم وحدهم . ولما كان مخترعي هذا الخط للمام بالخط الميروغليفي والقلم المساري فقد استعانوا ببعض صور وعلامات لهذين الخطين على اختراع خطهم الجديد . وبما يؤيد ذلك أن الحروف الكنعانية ، وإن كانت ليست بصور ، فإننا نجد لمعانيها بالكنعانية علاقة بالصور .

وكان الخط القديم عند بني اسرائيل يعرف بالقلم العبري (כֶּתֶב עֵבְרִי) وهو الذي كان يستعمل من أقدم الأزمته الى عهد السبي البابلي . ثم استبدل اليهود بهذا القلم قله آخر يشبه الآرامي ، وعرف عندهم ، بعد أن ارتقى ، بالخط المربع (מִקְרָא) أو الخط الاشوري (אשורית) ، وهو المستعمل الآن . وتكتب الحروف العبرية فرادى فلا يتصل بعضها ببعض . وعددها اثنان

(١) تاريخ اللغات السامية للدكتور اسرائيل ولفنون .

وعشرون حرفاً، ولكن لبعضها نطقين - كما سيأتي بيانه - نطقاً إذا كان معجباً ونطقاً إذا كان مهملًا. ومنها ما يتغير شكله إذا وقع في آخر الكلمة . ولبس في العبرية «ض» ولا «ظ» وفيها حرفا P و V ، وهما ليسا في العربية.

وقد اختلف العلماء في الأسباب التي حملت اليهود على ترك خطهم القديم . ويرجح معظمهم أن اليهود كرموا أن يساويهم السامريون " في كل شيء ، فتركوا خطهم وراحوا يكتبون مصاحفهم بالخط الجديد .

ظل اليهود يستعملون الخط العبري القديم حتى نهاية القرن الثاني بعد الميلاد. أما القلم المربع ، أو الآشوري ، فقد كان استعماله مقصوراً على الشؤون الدينية . ويرى الدكتور ولفنسون في كتابه «تاريخ اللغات السامية» أن ترك اليهود لخطهم القديم وأخذهم خطهم الجديد إنما كان نتيجة من النتائج التي نجمت عن انتشار النفوذ الآرامي بين اليهود، فإن بين هذا الخط والخط الآرامي تشابهاً كبيراً . ومن المحتمل أن يكون اليهود قد أخذوا ترتيب الأبجدية عن الكنعانيين .

المحركات

حوالي القرن السادس للميلاد طرأ إصلاح جديد على الخط العبري إذ راح اليهود يستعملون أحرف العلة (٦ ٦ ٨) الألف والهاء والواو والياء كعلامات للحركات تساعدهم على ضبط النطق وحفظ الكلمات كلها من التعريف . وكانت

(٦) السامريون أنوام ساميون استوطنوا منطقة نابلس بعد حروب بني إسرائيل والآشوريين سنة ٧٢٢ ق.م. ثم تهودوا واتخذوا العبرية لغة لهم . وهم يخالفون اليهود في نقاط دينية جوهرية ، منها أنهم لا يفرون من كتب الوحي إلا أسفار موسى الخمسة المعروفة بالتوراة وأنهم يقولون بوجوب العبادة لاني أورشليم بل على جبل جرزيم جنوبي مدينة شكيم التي بيت مدينة نابلس على أنقاضها .

الكتابة العبرية قبل ذلك لا تحتوي إلا على الأصوات الساكنة ، شأنها في ذلك شأن اللغة العربية في الجاهلية و صدر الإسلام .

وبعد أن تشتت اليهود في أقطار العالم ، أضحت أحرف العلة غير كافية لصياغة الكلمات كلها من التعريف ، وخشي اليهود أن يؤدي ذلك إلى تغيير لهجة لغتهم . وفيما بين أواخر القرن السابع وأوائل القرن الثامن اجتمع فريق من علماء اليهود واخترعوا نظام الحركات للإشارة إلى أصوات المد القصيرة مستنيرين بنظام الحركات عند السريان والعرب ، وأحدثوا نظاماً جديداً قوامه النقط والخطوط . وقد اتخذت طريقتان لرسم هذه الحركات . إحداهما الطريقة الطبرية نسبة إلى مدرسة من العلماء تسمى مدرسة طبرية لنشأتها في مدينة طبرية بفلسطين ، وهي الطريقة المستعملة في الوقت الحاضر . وترمز هذه الطريقة إلى أصوات المد القصيرة بنقط وخطوط توضع تحت الحرف ، وقد توضع فوقه ، وقد تتلوها حروف العلة للدلالة على أن الحركة مشبعة .

أما الطريقة الثانية فتعرف بالطريقة البابلية لأن علماء اليهود ، بعد تخريب الرومان لبيت المقدس ، التجهؤوا إلى طبرية وواصلوا هناك دراساتهم الدينية . وهذه الطريقة ترمز إلى أصوات المد القصيرة بعلامات توضع فوق الحروف . هذا وقد استخدم أحياناً في تدوين العبرية بعض رسوم أجنبية ، لاسيما الرسمان العربي واليوناني .

الخط العبري القديم

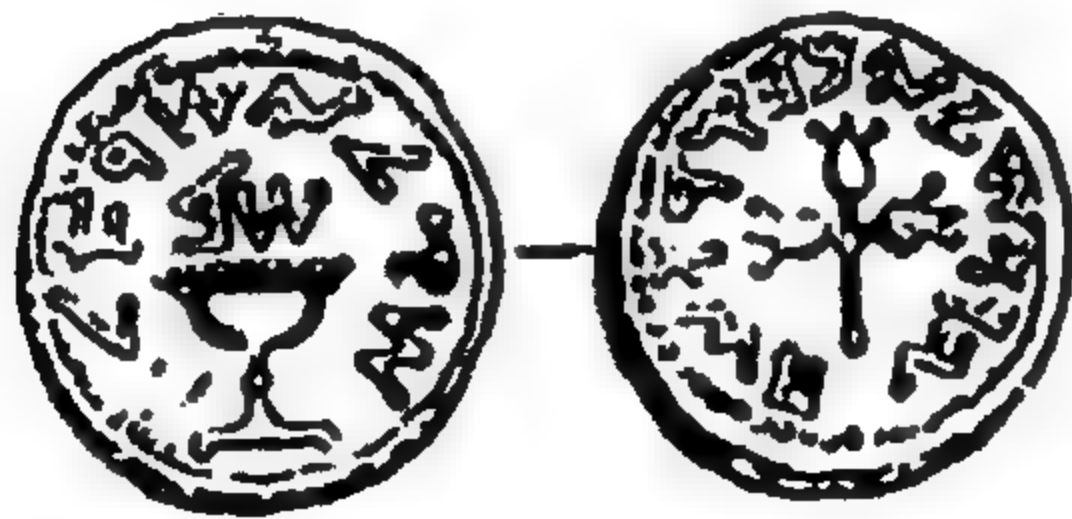
من أم آثار الخط العبري القديم النقش الذي تم اكتشافه سنة ١٨٨٠

بالقرب من بيت المقدس في قرية « سلوان »^(١) حيث وجد داخل مغارة
منها الماء واليك نعه :

Handwritten text in Hebrew script, likely a transcription of the inscription found in the cave. The text is arranged in several lines, with some characters appearing to be in a different script or dialect. A shaded rectangular area is present on the left side of the text.

يصف هذا النقش عملية الحفر في الجبل جلب مياه النبع إلى بركة داخل
المدينة القديمة في عهد الملك حزقيال ، أي حوالي سنة ٧٠٠ ق.م ووضع العمال
هذا النقش منعوتاً على جدران النبع لتخليد ذكرى عملهم . ويوجد هذا
النص إلى الآن على حاله الأصلية .

نقود عبرية قديمة

ירושלים הקדושה שקל ישראל שב
(أورشليم المقدسة) (وصال إسرائيلي سنة ٢)
أي سنة ٦٧ ب. م.

(١) « سلوان » تحريف لكلمة العبرية « שלש » الذي هو بيت النبوع الذي كشف
فيه هذا النقش .

الرجعية : ا٤٤٩٩ ٤٤٤٤

الحرف القديم	الحرف المربع الحالي	شكه في آخر الكلمة	الحرف البدوي	قيمته	معناه	قيمته الرقبة	ما يقابله بالمرية
٤	٤		ك	آلف	ثور	١	ا
٥	٥		٥	يت	بيت	٢	ب
٦	٦		٦	جيمل	تجل	٣	ج مصرية
٧	٧		٧	دات	باب	٤	د
٨	٨		٨	مر	شبكة	٥	هـ
٩	٩		٩	قاف ٧	وقد	٦	ف ٧
١٠	١٠		١٠	زائ	سلاح	٧	ز
١١	١١		١١	حيت	حائط	٨	ح
١٢	١٢		١٢	طيت	حنش	٩	ط
١٣	١٣		١٣	يود	يد	١٠	ي
١٤	١٤	٦	١٤	كاف	كف اليد	٢٠	ك
١٥	١٥	٥	١٥	لاميد	عصا اقرب البعر	٣٠	ل
١٦	١٦	٥	١٦	ميم	ماء	٤٠	م
١٧	١٧	١	١٧	نون	حوت	٥٠	ن
١٨	١٨		١٨	سائمخ	مسند	٦٠	س
١٩	١٩		١٩	عين	عين	٧٠	ع
٢٠	٢٠	٦	٢٠	بي	فم	٨٠	ب P
٢١	٢١	٢	٢١	صادي	صدتيق	٩٠	ص
٢٢	٢٢		٢٢	قوف	سم الحياط	١٠٠	ق
٢٣	٢٣		٢٣	رئش	رأس	٢٠٠	ر
٢٤	٢٤		٢٤	شين	سن	٣٠٠	ش
٢٥	٢٥		٢٥	سين	سن	٤٠٠	س
٢٦	٢٦		٢٦	تاف	علامة	٤٠٠	ت

ملحوظات :

- ١ - تقرأ العبرية وتكتب بالعربية من اليمين إلى اليسار .
- ٢ - تكتب الحروف العبرية منفصلاً بعضها عن بعض .
- ٣ - الأبجدية العبرية مرتبة ترتيب أبجد ، هوز ، حطي ، كلمن ، سمقص ، قرشت .
- ٤ - لا إعراب لأواخر الكلمات في العبرية، بيد أن هناك كلمات قليلة تدل على وجود التنوين في العبرية القديمة .
- ٥ - لكل حرف من حروف الأبجدية قيمته الرقمية كما ذكرنا في جدول الأبجدية . وتكتب الحروف الرقمية من اليمين إلى اليسار : أي أنه يكتب أولاً رقم الألوف . فرقم المئات . فرقم العشرات وهكذا .
- ٦ - في الأبجدية العبرية خمسة أحرف يتغير شكلها إذا وقعت في آخر الكلمة ويجمعها قولك «صنفكم» ، وقد وردت أشكالها في جدول الأبجدية .

اختلف اليهود في نطق الحروف

يتضمن جدول الأبجدية ضبط نطق الحروف العبرية كما كان ينطقها العبريون الأقدمون . بيد أن الطوائف اليهودية ، الشرقية والغربية ، تختلف في نطق هذه الحروف . وهذا الاختلاف أمر طبيعي : فاللغة العبرية لغة شرقية لا يستطيع نطقها نطقاً صحيحاً سوى أبناء الشرق . وطبعي أن يكون نطق الطوائف اليهودية الشرقية أخصب وأقرب إلى الصواب .

فاللغة العبرية تحتوي ، كاللغة العربية ، أحرفاً حلقية وأحرفاً طباق . يمسر على الغربيين النطق بها نطقاً صحيحاً . ولذا فإن اليهود الغربيين يتهاونون في إخراج الحروف من مخارجها : فينطقون العين همزة ، والحاء خاء ، والراء غيناً ، والطاء

طاء ، والقاف كافاً . وتخل الطوائف اليهودية الغربية بالنطق بحرف الصاد
 « صادي » فتنتطقه « تسادي » وهو محاكاة لحرف Tsé من الأبجدية الألمانية.
 وكثيراً ما يجاري اليهود الشرقيون اليهود الغربيين في الإخلال بنطق هذه
 الحروف ، لا سيما الطاء والقاف والصاد .

مخرج الحروف :

تقسم حروف الأبجدية العبرية تقسيماً يلائم طبيعة النطق بها ، حسب
 اصطدامها بأجزاء الفم المختلفة ، كما يلي :

أ - حلقية وهي : אהחלא (ويلحق بها أحياناً حرف ٦ في بعض
 القواعد) .

ب - شفوية وهي : בוּמף .

ج - حنكية وهي : גיכק .

د - لسانية وهي : דלטנת .

هـ - حروف الصغير وهي : זשזצ(٦) .

حروف בגד כפת

في الأبجدية العبرية ستة أحرف هي : ב ، ג ، ד ، כ ، פ ، ת تنطق
 على طريقتين في حالتي الإعجام والإهمال .

فتنطق بيت (ب) وجيميل (ج مصرية) ودالت (د) وكاف (ك)
 وببي (P) وثاف (ت) إذا كانت معجمة ، أي إذا كانت في داخلها نقطة
 هكذا : ב ג ד כ פ ת .

وتنطق فيت (V) ، وغيميل (غ) وذالت (ذ) وخاف (خ) وفي
 (ف) وثاف (ث) إذا كانت مهملة أي إذا كانت خالية من النقطة^(١) .

(١) يرجع أن هذا هو النطق الذي كان مألوفاً لدى العبريين القدماء .

ويجمع هذه الألفبائية قواك ويجد كفت ، ، وستكلم قيا بعد عن
أحوال إعجامها وإمالتها . أما نحن فتنسك بثلاثة من هذه الألفبائية وهي
כ ו פ و פ فتتلقها ب و ك و P في حالة الإعجام و V و خ و ف في حالة
الإمالة أما ל و 7 و n فتتلقها جيئاً مصرية ودالاً و قاة سواء أكانت
معجمة أم موهلة . وهذا هو النطق السائد لدى اليهود الشرفيين .

تمرين

انطق بالحروف الآتية :

(١) بالفتح : ב נ ס ע א פ פ ג ה

(٢) بالكسر : צ ז י ח ט כ פ ל מ

(٣) بالضم : צ ח ק ר ב ש ש ו ע

المقارنة اللفظية

لما كانت المقارنة اللفظية في اللغات السامية تعتمد على ظاهرة الإبدال أكثر من غيرها فلاني أورد فيما يلي أحرف الأيجدية العبرية وما قد يقابل كل حرف عبري من أحرف الأيجدية العربية في الكلمة الواحدة ، مع التمثيل لذلك كله .

والحروف العبرية يقابلها في العربية أحرف أخرى من المخرج ذاته أو من مخرج قريب منه . وكثيراً ما يكون ذلك في ألفاظ متشابهة المعنى ، أو متضادته ، أو متضادته في أحيانٍ نادرة .

١ - فحرف א يقابله أ ، وقد يقابله ح أو ع أو ه أو و أو ق مثل :
אמר (أمر) : أمر (بمعنى قال) אפף (أفف) : حَفَّ ארؤס (أرؤس) : عروس אגר (أجر) : هجر ، بمعنى عطف وجمع איתן (أيتان) : واتن ، بمعنى الثابت الدائم في مكانه אטاد (أطاد) : قتاد ، شجرٌ صلب له شوك كالإبر .

٢ - وحرف ב يقابله ب ، وقد يقابله م أو ف أو و مثل :
בלע (بلع) : بلع בלע (بلعن) : محن ، بمعنى اختبر وجرب לב (عزف) : عزف ، بمعنى زهد وترك שבש (شبتش) : شوش .

وقد يأتي هذا الحرف مهملًا ، خالياً من النقطة ، فيُنطق عندئذ

كحرف ۷ في اللغة الانكليزية . وقد يقابله في العربية حرف الباء مثل :
קֶשֶׁשׁ (لَفَش) : لَيْسَ וּפְחַח (كَتَف) : كَبَّ .

٣ - وحرف ١ يقابله ج ، وقد يقابله غ أو ق أو ك أو ط مثل :
גִּמְלָה (جَمَل) : جَلּוּת (دِجْدُج) : דְּגִדְגָּה (لَجَم) :
לֶמֶס (سَجَر) : סִכְרָה ، بمعنى سدّ وأغلق (چَرَزَن) :
כִּרְזִין ، بمعنى الفأس العظيمة يُقَطِّعُ بها الشجر (נֶגַח) : نَطَحَ .

٤ - وحرف ٦ يقابله د ، وقد يقابله ذ أو ز أو ت مثل :
דָּמַע (دَمَعَ) : דִּמְעָה (دَل) : דָּלִיל (أدُرْتُ) :
זָרַח (شَعَد) : שָׁחַד ، رشوة .

٥ - وحرف ٧ يقابله هـ ، وقد يقابله همزة أو ع أو و مثل :
הִפְךָ (مَفَخ) : אִפְךָ ، كَفَأ ، قَلَبَ (הִנּוּ) : إِنْ ، حرف جواب
بمعنى نعم כִּהְיָה (يَهْلَا) : בָּעַל ، بمعنى الفرع שָׁהָה (شَهَى) :
ثَوَى (مَكث) .

٦ - وحرف ١ يقابله و ، وقد يقابله ب أو م مثل :
וָרַד (فُرِد) : וָרַד (رَفَح) : רִיחַ (رِيح) : שָׁחַח (شَمَخ) : شَمَعُ .

٧ - وحرف ٢ يقابله ز ، وقد يقابله ذ أو ر أو س أو د مثل :
זָרַע (زَرَعَ) : זָרַע (بَزُوِي) : בִּזְיָה (بَزَى) :
בְּרָק (مَزَلَف) : מִסְלָף : آلة يستعملها الزّراع لتسوية
الأرض وتغطية الحبوب הִזְדָּרַז (هِزْدَرَز) : سَارَعَ ، يقال تَزَرَّدَ
اليمين : تسرّع في إعطائها .

٨ - وحرف ח يقابله ح ، وقد يقابله خ أو ع أو غ أو ج أو ت أو ك أو ه أو ممزة مثل :

חפר (حفر) : حפר חפר (حطَف) : خطف חשק (حَشَق) : عشق חשך (حَشَخ) : غسق (ظلمة) סרחון (سِرْحُون) : عفونة ، ويقابلها السرجون بمعنى الزبل שמח^(١) (سَمَح) : شمت (فرح) חשף (حَفَف) : كشف אצל (إحل) : أمّل (حيا) צמח (صَمَح) : صمأ ، بمعنى نبت .

٩ - وحرف ט يقابله ط ، وقد يقابله ظ أو ت أو ص أو ض أو ذ أو ج مثل :

טחן (طَحَن) : طحن טָפַח (طَلَف) : ظلف סרחן (طِرْحَا) : ترحח שמטה (شَمَطَا) : شماس ، بمعنى التفطت والهجر בטא (بَطَى) : نطق ، ويقابله في العربية بض الحجر : سال منه الماء טבח (طَطَح) : ذبح צָטַח (بَلَط) : برز ، ويقابله بلج الصبح : أشرق .

١٠ - وحرف י يقابله ي ، وقد يقابله و أو ه مثل :

יָבֵשׁ (يَفَش) : يبس יבשׁ (يَدِيد) : ودود أو وديد יב (طِيْل) : تمشى وتنزه ، ويقابله طلة في البلاد : ذهب ودب .

١١ - وحرف כ يقابله ك ، وقد يقابله ق أو خ مثل :

כֶּתֶב (كَثَف) : كتب כִּרְטִיס (كَرَطِيس) : قِرطاس כֶּתֶם (كَتَم) : بُقعة ، لَطْخَة ، ويقابله الحِتام : الطين أو كل ما يُخْتَم به على الشيء .

(١) يدلّ هذا الفعل في العبرية على الفرح مطلقاً . وقد يفيد معنى الشجاعة ، أي الفرح ببليّة الغير ، كما في مرثاة داورد لشارل ويوتان ابنه (الآية ٢٠ من الاصحاح الأول من سفر صموئيل الثاني) .

وقد يأتي هذا الحرف مهملًا، خالياً من النقطة ، فينطق عندئذ كحرف
 الحاء ، وقد يقابله في العربية حرف الكاف مثل : ٦٢٨ (أخَل) : أَكَلَ
 و ٦٢٩ : (مَلَك) : مَلِكٌ .

۱۲ - وحرف ۛ یقابله ل، وقد یقابله م ا و ن ا و ر مثل :

שָׁמַיָא (لَشُون) : لِسَان שָׁמַיָא (سَحَلَّت) : جَاهِم ، بمعنى الجمر
الشديد الاشتعال שָׁמַיָא (سَلَم) : صَم "שָׁמַיָא" (سَفَل) : صِدَ .

۱۳ - وحرف ۵ یقابله م ، وقد یقابله ب مثل :

مِزْمُور (مَنَع) : مَنَع مِزْمُور (مِزْمُور) : الزبور ، وهو الكتاب ،
وغلبَ على مزامير داود عليه السلام .

۱۴ - وحرف لا يقابلہ ن ، وقد يقابلہ م أول أو ر مثل :

בְּכֵל (נִפְעַ) : נִפְעַ (דָּשַׁן) : דָּשַׁן (נִתַּן) :
 أعطى ، ويقابله تَلَّ الشَّيْءَ ، بمعنى جذبَهُ إلى قُدَّامِ ، فالعلاقة الضدية
בְּכֵל (נִתַּן) : נִתַּן (נִפְעַ) :

۱۵ - وحرف ۵ یقابله س ، وقد یقابله ش أو ث أو ذ أو ص
أو ض أو ز أو ت مثل :

סַחַב (سَحَف) : سحب סוּרַר (سُورَر) : شَرِير יָמַס (يَمَس) :
 ذاب ، ويقابله انماث ، بمعنى اختلط وذاب בִּלַּס (بِلَس) : شق ،
 ويقابلها فلذ الشيء ، قطعه יָס (يَس) : فر ، ويقابله فاص عن قِرْنه :
 فر וַתַּחֲסִי وفارقه סַב (بَس) : خشبة صغيرة ، ويقابلها الفُضاض :
 ما تفرَّق من الشيء عند كسره . סִלַּף (سِلَف) : دلس ، ويقابله
 זָלַף في الكلام بمعنى زاد סָלַס (كَس) : غضب ، ويقابله أكَت
 الرجل : انتفخ غضباً .

١٦ - وحرف **ל** يقابله **ע** ، وقد يقابله **ג** أو **ה** مثل :
עֵבֶר (عَبْرَ) : عبرَ **טָעָה** (طَعُوت) : طاغوت **טָעָה** : جَارَ
לֹעַ (لُوع) : لهاء .

١٧ - وحرف **פ** يقابله **ב** ، وقد يقابله **ב** أو **ת** أو **מ** مثل :
פָּלַח (پَلَح) : فلحَ **פָּשַׁט** (پَشَط) : بسطَ **פָּעַל** (پَعَا) : ثنا (الحروف)
פָּסַח (صَفَن) : خَمِنَ الشيءَ : حواه .

١٨ - وحرف **צ** يقابله **ס** وقد يقابله **ס** أو **ט** أو **ז** أو **ש** مثل :
צָרַח (صَرَح) : صرخَ **צָרַח** (أَرَص) : أرض **צָרַח** (عَصَل) :

كسول ، ويقابله العاطل ، بمعنى الباقي بلا عمل **צָרַח** (صَمَن) : ظمنَ ،
ارتحلَ **צָרַח** (قَفَص) : قفزَ **צָרַח** (مَرَص) : نشاط ، ويقابله
المِرَاس ، بمعنى الشدة والقوة **צָרַח** (قَمَص) : كَمَشَ أو قَمَشَ
الشيءَ : كَجَمَعَهُ من هنا ومن هنا .

١٩ - وحرف **ק** يقابله **כ** ، وقد يقابله **כ** أو **ג** أو **ג** مثل :
קָטַע (قَطَعَ) : قطعَ **קָטַע** (بُكَرَ) : بُكَرَ ، بمعنى الصباح
קָרָה (قَرَى) : جَرَى ، بمعنى حدثَ **קָרָה** (تَمَرُوق) : مَرَمَ ،
ويقابله المَرَغ ، بمعنى الإشباع بالدهن .

٢٠ - وحرف **ר** يقابله **ל** ، وقد يقابله **ל** مثل :
רָאָה (رَأَى) : رأى **רָאָה** (دَقَّرَ) : الدَّبَل ، بمعنى الطاعون .

٢١ - وحرف **ש** يقابله **ש** ، وقد يقابله **ת** أو **ס** أو **ש** أو **ג**
أو **ת** أو **כ** مثل :

שָׁחַץ (مَشَّجَع) : مجنون ، يقابله في العربية الشَّجِيع : المجنون من الرجال

שׁ (شور) : ثور שׂ (شال) : سأل שׂ (شخل) : مثل שׂ (شئ) : تاجع שׂ (مرشل) : غير مرتب : يقابله في العربية الأرقل : ما حسن نظمه واتساقه ، فالعلاقة الضدية . שׂ (شيع) : شق ، فلق ، ويقابله في العربية كسعه : ضرب دبره بيده أو بصدر قدمه .

وحرف ש يقابله س أو ش مثل :

שׂ (سجي) : كثير ، يقابله أسجت الناقة : كثر لبنها שׂ (سفع) : شيع .

٢٢ - وحرف ׀ يقابله ت ، وقد يقابله ث أو م أو د أو ط أو ج مثل :

ת (تام) ת (تقف) : هاجم ، ويقابله ثقف بالشيء : ظفر به أو أدركه ת (تتر) : فسر שׂ (شقي) : السداة من الثوب : خلاف الثعنة وهو ما مُد من خيوطه . ת (رقت) : فزع ، هلع : ويقابله في العربية الرطيط : الجلبة والصياح . ת (تقل) : العالم ، ويقابله الجيلة : الطبيعة ، والجبل : الجماعة من الناس ת (تجرا) : شجار .

وجدير بالذكر أن هذا التناوب في الأحرف ، الذي لحظناه بين العبرية والعربية ، يكاد يكون واحداً بين الألفاظ العربية وبين نظائرها في أية لغة سامية أخرى . وقد تكون هناك فروق طفيفة تميزها كل لغة عن أختها .

الحركات : ההגזרות

תקציר الحركات العبرية إلى حركات صغرى وكبرى . وإليك بيانها :

١ - الحركات الصغرى : ההגזרות הקטנות

الحركة	تسميتها	اللام مشكولة بها	طريقة النطق بها
ֿ	פתח	לִ	لَ
ֿֿ	סגול	לִי	لِ (بالإمالة) Lé
ֿֿֿ	חיריק קטן	לִי	لِ
ֿֿֿֿ	חולם קטן	לִי	لِ (بالضمه المفتوحة) Lo
ֿֿֿֿֿ	קבוץ	לִי	لِ

٢ - الحركات الكبرى : ההגזרות הגדולות

الحركة	تسميتها	اللام مشكولة بها	طريقة النطق بها
ֿֿֿֿֿֿ	קמץ	לִי	لا
ֿֿֿֿֿֿֿ	צירה	לִי	لي (بالإمالة) Lé
ֿֿֿֿֿֿֿֿ	חיריק גדול	לִי	لي
ֿֿֿֿֿֿֿֿֿ	חולם גדול	לִי	لو (بالضمه المفتوحة) Lo
ֿֿֿֿֿֿֿֿֿֿ	שדוק	לִי	لُو

تمرین ۱

اقرأ :

כ , נ , ד , סו , ל , מ , נו , פו , צ , ע , ש , או ,
או , נ , ז , ק , ר , ק , ה , ט , ב , ד , רו , ס , ל , ע , פ , ק , ת .

تمرین ۲

اقرأ الكلمات الآتية :

סל , אח , אב , נן , חם , גל , שם , קן , גר , שן , עז , אל .
ספר , בגד , עבד , מלך , חכן , רגל , קלב , דלת , קנז , נד .
סוס , שור , פיל , אור , עור , פול , נור , שום , סיר , זיר .
נמל , דבר , משל , אדם , חמר , בדר , וקן , חלב , קטן , לבן .
אכל , טהר , רמח , נער , בעל , שחר , עץ , זין , מלח , קטב .
אכל , אמר , ברח , נבה , נרע , נבח , חרב , נז .
טעה , ישב , יתב , ירש , למד , מע , נקם , עבר .
פדה , צלע , צען , קנה , ראה , שאל , קטר , בלע .

السكون : שוא נח

السكون في العبرية عبارة عن تقطين نكوت إحداهما فوق الأخرى
وتأنيان تحت الحرف للدلالة على تسكينه مثل : כִּתְבוּ (أي اكتبوا) ومثل
סִפְרִי (أي كتابي) .

والقاعدة في العبرية تسكين الحرف الأخير من كل كلمة ، وذلك لعدم
وجود الإعراب في هذه اللغة ، مثل : בָּא יֵלֵךְ (أي جاء ولده) ومثل :

אכלת לחם (أي أكلت خبزاً) ومثل : פתח את הדלת (أي فتح الباب).
وقد شذ عن هذه القاعدة حرف ال ך , (خاف) مثل : ידך (طريق)
وحرف ال ם , (تاف) مثل : את (أنت) .

تمرین

اقرأ الكلمات الآتية :

רגלו , שלחן , מסמר , מרכב , שמלה , דמעה , מלאך , כתבת ,
צינור , פלבי , מלבוש , מעول , מלחמה , תלמיד , גלגל .

السكون المتحرك^(١) : שוא נע

ينطق بهذا السكون كالكسرة المائلة ، ويعتبر نصف حركة . والاحوال
التي يأتي فيها السكون متعركاً هي :

- ١ - في أول الكلمة مثل : שמע דברי (أي اسمع قلبي).
- ٢ - إذا التقي^(٢) سكونان في وسط الكلمة كان أولهما ساكناً والثاني
متعركاً مثل : יכתבו (يكتبون) ومثل : גלגלו (دحرجوا) .
- ٣ - إذا وقع السكون تحت حرف مشدد أي في داخله نقطة مثل : חזקו
(أي شدّدوا) ومثل : שברי (أي كسري) .
- ٤ - إذا جاء السكون بعد حركة كبرى موقوف عليها بالمدة المعروفة

(١) يأتي السكون شبه متحرك في اللغة العربية في حروف القللة وهي قطب جد ، ولا
يكون ذلك إلا لتجويد وغنين النطق .

(٢) إذا كان أول الكلمة ساكناً في اللغة العربية وكانت الكلمة في أول الكلام توصلنا إلى
النطق بهذا الساكن بإضافة متحرك قبله ، أما في العبرية فينطق هذا الساكن متعركاً بالكسرة المائلة .

(٣) يلتقي السكونان في اللغة العربية في كلمتين متجاورتين مثل (قالت امرأة العزيز) ،
فيحرك الساكن الأول ويبقى الثاني على حاله ، أما في العبرية فالأمر على العكس .

بالمِيتِج (מֵיטִיג) (مكذا) : (מֵי) مثل : אֵכְלָה (أي أكلت) ومثل: הָלַכְתִּי (أي هلكت) .

• إذا وقع السكون تحت حرف يتلو حرف من جنسه مثل : **הָאֵל**
(أي ها أنا) ومثل : **הָלֵלָה** (أي ملأوا) .

تقرین

اقرأ الجمل الآتية :

לְאַחֵי שְׁנֵי גֵיִם . כְּלִבְכֶּם בְּגֻבֶכֶם . הַפְּלָחִים חוֹרְשִׁים אֶת
הַכְּרָמִים . הַיְלָדִים קָטָפוּ רִמּוֹתַיִם . הָאִשָּׁה קִנְיָה תַמָּרִים .
שָׁמַע , בְּנִי , דְּבַר אָבִיךָ . הַתְּלִמִּידִים לוֹמְדִים בַּסְּפָרִים .
הַתְּלִמִּידוֹת מְדַבְּרוֹת עִבְרִית . עָבְרוּ יָמִים וַחֲלָפוּ שָׁנִים . הַגִּי
עוֹבֵד בְּנִי .

المركبات المركبة : المركبات المركبة

لا يجوز أن يأتي السكون وحده تحت حرف من حروف الحلق **א ח ה ע** لا بل يجب أن يكون هذا السكون الواقع تحت حرف حلق مصحوباً إما بحركة القاص هكذا : (::) وينطق في هذه الحالة كالضمة المفتوحة ويدعى (**חֲטָף קָמָץ**) مثل : **מִחֲרַת** (أي القدر) ، وإما بحركة البتاع هكذا : (-) وينطق كالفتحة تماماً ويسمى (**חֲטָף סֶפֶת**) مثل : **יַעֲלֶה** (أي يعلو) وإما بحركة السيجول هكذا : (::) ويسمى (**חֲטָף סֹפֶל**) مثل : **הַעֲבִיד** (أي شغل) . وفي هذه الحالة يأخذ الحرف الحلقى حركة الحرف الذي قبله سواء أكانت قاص أم بتاع أم سيجول .

تمرین

אני אעבד ואמה מעבד . אני אעבד את בני ואם מעבדי
את בתי . הוא החליף את הספר והיא החליפה את המחברת .
אנחנו נאסף פרחים . אתם מעלו על הקר ואמן מעליזה על
התל . מאמרו טוב מפעלו . מעשיך יקרבוך ומעשיך ירחקוה .

الساكن الظاهر : נח נראה

إذا أتى ساكن تحت حرف في وسط الكلمة أو في آخرها ، فإن هذا
الحرف يظهر في النطق ساكناً ويدعى נח נראה (أي الساكن الظاهر) مثل :
ישמע (يسمع) فحرف الـ ש وحرف الـ ל في هذه الكلمة ساكنان ويدعيان
נח נראה لظهورهما في النطق .

الساكن المستتر : נח נסתר

إذا أتى أحد أحرف العلة א ה ו ساكناً وإن لم يكن تحت نخته مكون
فإن هذا الحرف لا يظهر في النطق ، ويدعى נח נסתר (أي الساكن المستتر)
مثل : בא (أتى) و כנה (اشترى) و מה (ما) و לו (لو) و לא (لا)
ו עדי (فقير) .

والأحوال التي يأتي فيها حرف العلة ساكناً مستتراً هي :

١ - الـ (א) بعد الحركات الكبرى مثل : קרא (قرأ) و יביא
('يُحضّر') و מבוא (مدخل) و מאתים (مائتان) و שוא (مكروء) .

- ٢ - ال (ה) بعد حركات القياس (٢) والصيري (..) والحولام بتوحيه (١٤٠) والسيجول (٠٠) مثل : הַפָּה (جميلة) و הַפָּה (هامو) و הַלְמָה (سليمان) و הַפָּה (جميل) .
- ٣ - ال (١) إذا جاءت حولام جدول (١) أو شروق (١) مثل : לֹא (له) و כָּתְבוּ (أي اكتبوا) .
- ٤ - ال (١) في حالي الصيري (١) والحيريق جدول (١) مثل : בְּנֵי (أبناء) و סָפְרִי (كتابي) .

المخرج : הַמִּצֵּי

تظهر الماء أحياناً في النطق بعد حركات القياس والصيري والحولام . وفي هذه الحالة توجد في الماء نقطة تدعى (הַמִּצֵּי) (أي 'مخرج') لإخراجها عن الساكن المستر ، وتكتب هكذا : (ה) مثل : לָהּ (لها) و לָהּ (بها) שָׁמְרָה (حفظها) .

ولهذا المخرج (הַמִּצֵּי) أربعة أحوال وهي :

- أ - إذا وقعت الماء في آخر الكلمة كضير جر للمفردة الغائبة مثل : לַעֲנִיָּה (عَيْنُهَا) ومثل : לַעֲנִיָּה (رَجُلُهَا) .
- ب - إذا وقعت في آخر الكلمة كضير نصب للغائبة المفردة مثل : לְקַחְהָ (أَخَذَهَا) و הָפָה (ضَرَبَهَا) .
- ج - في لفظ الجلالة יְהוָה (الله) .
- د - في كلمتي التحسر הָה و אַה (آه) .
- ملحوظة : ثاني ال (١) وال (١) $\text{הַ$ $\text{הַ$ הַ فيظهر سكونها في النطق مثل : שָׁלוֹ (هادي) ومثل : יָד (خط) و לַעֲנִיָּה (عَيْنَاه) و לַעֲנִיָּה (عليه) ومثل : שֶׁ (هذية) و אֵלַי (إلي) و אֵלַי (واحد) و סָפְרִי (كُتְبِي)

تمرین

اقرأ الجمل الآتية مع مراعاة أحوال الساكن الظاهر والساكن المستتر :

לִי תִלְמִיד וְלוֹ תִלְמִיד . תִּלְמִידוֹ גָדוֹל מִתִּלְמִדֵי . לוֹ כָּלֵב
גָדוֹל וְשֶׁמֶן וְלֵה כָּלֵב גָדוֹל וְשֶׁמֶן . לָנוּ שׁוֹר שֶׁמֶן וְלָכֶם שׁוֹר שֶׁמֶן .
סִפְּרָה גָדוֹל מִסִּפְּרֵי . בָּנֵיכֶם גָדוֹל מִנֵּי . מִי קָרָא וּמִי כָתַב ? אַחֵי
קָרָא וְאַבִּיָּה כָתַב . תִּלְמִידֵי אָכַל וְשָׁתָה וְאַחִיָּה לֹא אָכַל וְלֹא שָׁתָה .
לֵךְ בֵּית חֹדֶשׁ וְלִי בֵּית חֹדֶשׁ . דוֹדִי קָנָה בֵּית . אָכַלְנוּ וְלֹא שָׁתִינוּ .
הֵם כָּתְבוּ וְהֵן לֹא כָתְבוּ . לִי חֲמוֹר גָדוֹל וְנֶמֶל קָטָן .

المقاطع : ההברות

كل حرف متحرك بإحدى الحركات ، أو كل مجموعة من الأحرف
بحركة واحدة تدعى مقطعاً (הֶבְרָה) . وينطق بالمقطع كأنه
كلمة مستقلة . وكل كلمة تتألف من مقطع واحد أو أكثر ، بعدد ما تحتوي
من حركات .

فالكلمات : שֵׁם (اسم) و פֶּה (فم) و פִּיל (فيل) هي ذات مقطع
واحد . والكلمات : יָסָה (جميل) و צָה (سحاب) و שָׁח (جار) هي
ذات مقطعين . وكلمة יִכְתְּבוּ (يكتبون) مؤلفة من ثلاثة مقاطع ، وكلمة
וְשָׁכְלִיהוּ (ومُطْعَمُهُ) مؤلفة من ستة مقاطع .

וالمقاطع على نوعين :

١ - مقطع بسيط (הַדָּרָה פשוטה) : وهو الحرف المحرك الذي ليس متلواً بحرف ساكن ولا بحرف مشدّد مثل : אֶחָד (أخي) و קָדִיחַ (اشتريت) و בָּקָה (بك) .

٢ - مقطع مركّب (הַדָּרָה מְרֻכָּבֶה) وهو الحرف المحرك بنحركات ما متلوة بحرف ساكن أو حرف مشدّد مثل : גִּלְגָּל (دولاب) و אֲרֻחָה (اصطبل) و צִפּוֹר (عصفور) و נֶגֶד (تجار) .

تمرین ١

اقرأ الكلمات الآتية واذكر عدد المقاطع في كل منها :

מָסָה . שְׁלֵחַן . עֵץ . אִישׁ . בָּנָה . שָׁה . חֵלֹץ . מְדַלֵּת . קִטְצָה .
אֲדָמָה . שְׁמָלָה . בָּלָה . חֲמָאָה . קָלָה . תְּפִלָּה . חָן . מִפְּיָל .
מְדַלֵּיק . שְׁקֵנָה . תַּעֲזֹר . צָדִיק . כְּבִשָּׁה .

تمرین ٢

اقرأ القطعة التالية وبيّن المقاطع المركبة والمقاطع البسيطة في كل كلمة :

הָלַךְ פֶּלֶחַ אֶל הַשּׁוּק , קָנָה שֵׁם שֵׁשֶׁה חֲמוּרִים וְהֵג אֹתָם
אֶל בֵּיתוֹ . בְּדֶרֶךְ הַפֶּלֶחַ וְרָכַב עַל אֶחָד הַחֲמוּרִים . סָפַר
אֶת חֲמוּרָיו וְהֵגָה רַק חֲמִשָּׁה חֲמוּרִים לְסָנִיז מִחַת הַשֵּׁשֶׁה . סָפַר אֹתָם
שָׁנִית וּשְׁלִישִׁית וּבְכָל-פַּעַם שָׁבַח אֶת הַחֲמוֹר אֲשֶׁר הוּא רֹכֵב
עָלָיו . הוּא חֲמָה מְאֹד וְהֵגָה הַדָּבָר בְּצִינִי לְסֵלָא גָדוֹל .

כְּאֲשֶׁר בָּא הַפֶּלֶח הַבִּיתָה דָּרָא לְאִשְׁתּוֹ , וְהוּא עָבַד רִזְבַּע
 עַל הַחֲמוֹר , וְסִפֵּר לָהּ אֶת אֲשֶׁר קָרָה לוֹ , הִיא צִחְקָה וְאָמְרָה :
 בְּעָלֵי הַחֲקָם , אֵתָה רוֹאָה בֶּרֶק חֲמֹשָׁה חֲמוֹרִים וְאֲנִי רוֹאָה שְׁבָעָה .

الشدة : דגש

الشدة في اللغة العبرية نقطة تقع داخل الحرف هكذا : ל , ט ، لتشديد
 هذا الحرف أو لتغيير نطقه . فالشدة في العبرية على نوعين :

- ١ - شدة ثقيلة (דגש חזק) ووظيفتها تشديد الحرف .
- ٢ - شدة خفيفة (דגש קל) ، ووظيفتها تغيير نطق بعض الحروف .
 والشدة بنوعها لا تقع مطلقاً في الأحرف : א , ה , ח , ע , ר .
 وتأتي الشدة ثقيلة وخفيفة في حروف : כ , פ , צ . وتكون الشدة ثقيلة
 فقط في حروف : ס , ש , ק , ז , נ , ח , ל .

الشدة الثقيلة : דגש חזק

الشدة الثقيلة وضعت كما في العربية لتشديد نطق الحرف . وتأتي هذه
 الشدة في الأحوال الآتية :

- ١ - في الحرف الأول من اسم دخلت عليه أداة التعريف وهي ال (ה)
 مثل : הַסֵּפֶר (الكتاب) و הַשֶּׁמֶשׁ (الشمس) .
- ٢ - في الحرف الأول من اسم دخل عليه حرف من حروف النسب בכל
 (الباء والكاف واللام) مع افتراض أن هذا الاسم معروف بهاء التعريف ،
 إذ تحذف هذه الهاء وتُعطى حركتها لحرف النسب مثل : בֶּן
 (في البستان) و בֶּיִד (باليد) و בִּשְׁמֶשׁ (كالشمس) و לִפְלֵד (للولد) .

٣ - في حرف المضارعة^(١) من فعل دخلت عليه واو القلب مثل : **יָבֹא** (أي وسمع) . و **יָשָׁע** (يسمع) هو فعل مضارع قد تحول معناه الى ماضى بسبب دخول واو القلب عليه .

٤ - في حالة الإدغام نحو : **יָבֹא** (يُنبطي أو يعطي) . وأصل الفعل الماضى **יָבֹא** (أعطى) ، فلما دخل حرف المضارعة (ي) على الفعل أصبح **יָבֹא** فأدغمت النون في التاء وشدت عين الفعل دلالة على هذا الإدغام فصار **יָבֹא** . وكذا الحال في كلمة **יָבֹא** (من ثم أو من هناك) . وهذه الكلمة مكوّنة في الأصل من كلمتين هما **יָבֹא** (حرف الجر من و **יָבֹא** (ثم) أو هناك) فأدغم حرف النون في حرف **יָבֹא** وشدت الشين دلالة على هذا الإدغام^(٢) .

٥ - في بعض الأفعال التي ترد على التركيب المشدد لتعدية مثل : **יָשָׁב** (أجلس) أو للمبالغة مثل : **יָשָׁב** (كثر) أو للمطاوعة مثل : **יָשָׁב** (تقوى) .

٦ - وتأتي الشدة أحياناً لتحسين نطق بعض الكلمات مثل : **יָשָׁב** (مؤلّا) . و **יָשָׁב** (إلى هناك) و **יָשָׁב** (لماذا) و **יָשָׁב** (م) .

٧ - في أول حرف من كلمة سبقتها كلمة مؤلفة من مقطع واحد ومعتة الآخر مثل : **יָשָׁב** (ما هذا) و **יָשָׁב** (ما أطيب) . فأصبحت الكلمتان ككلمة واحدة ولذا جاءت وصلة ال **יָשָׁב** رابطة بينهما .

ويندر جداً أن ترد الشدة الثانية بعد حركة كبرى ، أي أن أكثر ورودها بعد حركة صغرى مثل : **יָשָׁב** (أنه) .

ملحوظة : في الحالتين الأولى والثانية لا يبعدو أن يكون عامل التشديد هو الإدغام ، ففي الحالة الأولى يفترض القويون اليهود أن هاء التعريف عندهم أصلها

(١) حروف المضارعة هي : **יָבֹא** (أيت) كما في العربية ولا تسري هذه القاعدة على حرف المضارعة **יָبֹא** لأنه حرف حلقى .

(٢) قد تدغم النون في العربية في الياء أو اللام أو الميم في كلمتين متجاورتين ويشدد الحرف الذي يلي النون دلالة على هذا الإدغام مثل : (وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَبِهْدِهِمْ) فيومئذٍ لا ينجي عذابه أحد . فنعناه إل بهر ميت) ولا يكون ذلك إلا في التجويد .

«هل» وهي لغة في «ال» التعريف عند بعض القبائل العربية . وهم يرون أن عامل التشديد في هذه الحالة هو الإدغام ، إذا أدغمت اللام المحذوفة في الحرف الأول من الاسم المعروف مثل : **הַשֶּׁמֶשׁ** (الشمس) . وهذا العامل واضح غامضاً في اللغة العربية عند دخول لام التعريف على اسم مبدوء بحرف شمسي .

وفي الحالة الثانية تركز القاعدة على افتراض أن الاسم الذي دخل عليه حرف النسب هو معرف . فتشديد الحرف الأول من هذا الاسم ناجم عن إدغام هاء التعريف المحذوفة في هذا الحرف .

ويرى اللغويون اليهود أن النون حرف شبه معتل ، وكثيراً ما يستغفرون عنه أو يدغمونه في الحرف الذي يليه كما في الحالة الرابعة من أحوال التشديد الثقيلة ، وهي حالة الإدغام . وهم يعتمدون اعتماداً كبيراً على اللغة العربية فيرون أن **אֵת** (آتف) و **בְּ** (ظهر أو جنب) و **לֵא** (عنز) وما إلى ذلك من الكلمات أصلها **אֵת** و **בְּ** و **לֵא** ، كما هو الحال في اللغة العربية ، وأن هذه الكلمات وإن كانت محذوفة النون في حالة الإفراد ، فإن أثر هذه النون المحذوفة يبدو جلياً في تثنية هذه الأسماء أو جمعها مثل : **אֵתִים** ، **בְּנִים** ، **לֵאִים** ، إذ يدغم حرف النون المحذوف في الحرف الذي يليه فيشدد . وتبدو هذه الظاهرة كذلك في حالة إضافة مثل هذه الأسماء إلى ضمائر الجر المتصلة مثل : **אֵתִי** و **בְּנִי** و **לֵאִי** وهم يرون أن ضمير المخاطب **אַתָּה** أصله أنت (**אַנְתָּה**) كما هو في اللغة العربية وأن تشديد التاء في هذه الكلمة إنما هو بسبب إدغام النون المحذوفة فيها .

تمرين : תּוֹרָה

اقرأ الكلمات الآتية وبين أحوال الشدة فيها :

נֶפֶח . **הַיָּלֵד הַזֶּה** . **נָזַר** . **הַשָּׁמַיִם** . **אַתָּה** . **תִּשְׁכַּר** . **הַמֶּלֶךְ** . **עוֹז**

יפל . משה . יבא . לבית . וסע . שלשים אמה . מכא . יזעזע
 למד . יבשה . ושמע . כסרי . בדרך . היום . באבי . למד
 פלח . התפור . מה-לי . התחמן . עיר . יקם .

الشدة الخفيفة : דגש קל

تأتي الشدة الخفيفة في حروف בגד כפת لتغيير نطقها فقط ، كما ذكرنا
 آنفاً . وهذه الشدة حالتان :

١ - إذا وقع أحد هذه الأحرف في أول الكلمة مثل : באר (بشر)
 וירי (جدّي) وירך (طريق) وרכש (خروف) ופרה (بقره)
 ותש (تيس) .

٢ - وتقع في وسط الكلمة بعد سكون ساكن مثل : עכבר (فأر)
 ומסוד (مسجد) ומודל (برج) ומשקב (مضجع) ופרפר (فراشة)
 ומכתב (رسالة) .

ملحوظة :

لا يجوز استعمال الشدة الخفيفة في الحروف الستة المذكورة بعد ساكن
 مستتر נח וסתר ، أي إذا كانت الكلمة السابقة منتبهة بحركة كبرى مثل :
 דברי פיך (أي أقوال فك) ومثل : ישי בניך (أي نساء بنيك) .

تمرين ١

اذكر السبب في وجود الشدة الخفيفة أو عدم وجودها في حروف בגד
 כפת في العبارات الآتية :

ברפת יה מעשיר . האנשים יושבים בבית של אבן . התלמיד

שם את מחברותיו בארץ של ניר . המלמד כותב בעט . הרופא
 צווי ללבש כחנת של צמר . החיט תופר בחוט של פשתן .
 כבש אבי את בעסו . אלה בני שם . אם אין נדיים אין תישים .
 יהי ערב יהי-בקר יום שני . שרצו בארץ ורבו-בה . דין
 פרוטה כדן מאה .

تمرین ۲

ضع الشدة بنوعها في أماكنها المناسبة من القطعة التالية :
 החמור עצמוס שקים מלאים מלח עבר על גשר . מעדו רגלי
 החמור ונפל אל המים . יצא וראה כי קלו השקים אשר עליו
 כי המלח גמס במים . אחרי ימים אחדים עבר החמור עוד
 פעם על הגשר והיה עצמוס ספוגים . ובר החמור את המקרה
 עם המלח ונחפץ להקל גם עתה את משאו ויתנפל בצדיה
 אל המים . אבל הספוגים מלאו מים והיו כבדים , ולא יכל
 החמור לקום-ויטבע .

القصاص مطوف : קמץ חטוף

القصاص ، كما بينا آنفاً ، هو حركة الفتح الطويلة . بيد أن هناك خمسة
 أحوال يجب فيها أن ينطق هذا القصاص كالضمة المفتوحة (O) . وتسمى هذه
 الحركة في هذه الأحوال « كَمِمْ حَطُوف » . وإليك هذه الأحوال :
 ١ - إذا تلا القصاص حرف ساكن غير مفصول بينها بالمتغ ينطق بهذا
 القصاص كالضمة المفتوحة ويدعى « قاص حطوف » مثل : كَرِكَنْ (قربان) . أما

إذا جاء المبتغ فاصلاً بين الحرف المشكول بالقصاص والحرف المشكول بالسكون فإنه يجب أن ينطق القصاص مفتوحاً مثل : קָנָה (قالت) .

٢ - إذا تلا القصاص حرف مشدّد بالشدة النقية مثل : קָנָה (أي قبسي) ومثل : קָנָה (انتروا) .

٣ - إذا جاء القصاص آخر حركة في الكلمة وكانت هذه الكلمة متصلة بما بعدها بالمقاف קָנָה ، (أي الوصلة -) مثل : קָנָה-קָנָה (كل الأرض) ومثل : קָנָה-קָנָה (أي اكتب لي) .

٤ - إذا جاء الفعل مضعفياً في صيغة المضارع ودخلت عليه واو القلب المشكولة بالبتاح (١) وتحولت معناه إلى الماضي ، حذفت لام الفعل وشبكت فاؤه بالقصاص حطوف . فالفعل المضعف קָנָה ، (قاس) مضارعه קָנָה ، (يقبس) ، فبعد دخول واو القلب عليه يصبح קָנָה ، (وقاس) . وفي هذه الحالة تشكل فاء الفعل وهي ال (ק) بالقصاص ، وكذلك الفعل קָנָה ، (سلب) يصبح مضارعه بعد دخول واو القلب عليه קָנָה (أي وسلب) .

٥ - إذا جاء الفعل الأجوف في صيغة المضارع مثل : קָנָה (يثوب أي يرجع) ومثل : קָנָה (يهرب) ودخلت عليه واو القلب المشكولة بالبتاح (١) والتي قلبت معنى هذا الفعل إلى ماض ، وجب حذف عين الفعل (١) (أي حرف العلة) وتشكل فاء الفعل بالقصاص فيصبح الفعل קָנָה (ورجع) و קָנָה (وهرب) . والقصاص الأخير في كل من هاتين الكلمتين ينطق ضمّة مفتوحة ويسمى قصاص حطوف .

(١) يلاحظ أو واو القلب في العبرية تعمل عمل (لم) النافية في العبرية من حيث قلب معنى الفعل المضارع إلى ماض ، ومن حيث جزم الفعل الأجوف بحذف عينه . كما يظهر هذا العمل عند دخول واو القلب على فعل مثل الآخر إذ تحذف لامه مثل : קָנָה (واشترى) من קָנָה-קָנָה . ويندر استثناء واو القلب في الأساليب العبرية الحديثة .

تمرین ۱

اقرأ الكلمات الآتية مراعيًا أحوال القاص حطوف :

חֲתָן . חָכָם . חֲכָמָה . קָרָבָן . חֲדָשׁוֹ . חֲצִיר . קָדְשׁוֹ .
עֲרָמָה . מוֹשֵׁב . מְקוֹם . כְּתוּבָתִּי . כְּתוּבוֹת . בָּשָׂר . אִמְרָה .
שִׁכְחוּ . אֲזוּנָכֶם . פָּרָה . מְתֵנִים . שָׁנָה .

تمرین ۲

اقرأ الجمل الآتية مراعيًا أحوال القاص حطوف :

עֲצִיִּים לְהָרִים וְאֲזוּנִים לְכִתְלִים .
זוֹרֵעַ עוֹלָה יִקְצֹר אֶת .
גָּדוֹל הָעוֹשֶׂה צְדָקָה יוֹתֵר מִכָּל-הַקְּרִבּוֹת .
בְּסִגְרָה אֵת הַשַּׁעַר , לֹא סִגְרָה אֵת הַדֶּלֶת .
סִתְּמָם-פִּי הַשָּׁטָן , דִּבְרִיו הָיוּ סִתְּמָם .
וַיָּגוּ אֶת הַכְּבָשִׁים וַיָּשֻׁב אֶל הָעֲרָבוֹת .
וַיֵּרָץ הַיֶּלֶד בַּיָּלֶף לְקִרְאָת אָמוֹ .
אֲנִי אֶבְטַח בָּאלֹהִים כִּי הוּא עִזִּי וּמַעֲזִי .
לְפִי מָה שֶׁהִיָּתָה עֲרָמָתוֹ שֶׁל גִּחְשׁ כִּי הִיָּתָה מִכְתּוֹ .

الفقر المستعارة : פסח חזקה

قد يقع أحد الأحرف الثلاثة ה , ח , ע في آخر الكلمة مشكولاً بالبتاح هكذا : ה , ח , ע .

فإذا كان مسبقاً بحركة من حركات الكسرو وجب نطقه «بته» أو «بفتح» أو «بفتح» ، مثل : מַחֵה (منفتح) و שִׁיח (شجيرة) و עַל (رفيق) .
وإذا كان أحد هذه الحروف مسبقاً بحركة من حركات الضم وجب نطقه «و» أو «و» أو «و» ، مثل : חֲמֹשׁ (مدمش) و לוח (لوح) و קרוע (مزق) .

تمارين

١ - اقرأ الكلمات الآتية :

רוח . נח . פפוח . פתוח . ריח . אורח . שמח . קרח .
פסק . נבח . זורע . בולע . שומע . קרוע . פלוע . שבוע .
נבוא . התמהמה .

٢ - اقرأ ما يأتي مراعيًا أحوال الفتحة المستعارة :

- איפה נהיית , יהושע , כל-ימי השבוע ?
- ביזם הראשון נהיה בגדי קרוע , ביזם השני קניתי צעצוע ,
ביזם השלישי הלכתי אל המבוע , ביזם הרביעי אני זוכר
מדוע ובזים החמישי נהיה שער קרוע .
- נהלים , למה באת , יהושע ?
- גם אני אני יודע מדוע .

التبوة : תְּבוּיָה

الكلمات في العبوة على نوعين : תְּבוּיָה (ممدودة الصدر) و תְּבוּיָה (ممدودة المعجز). ومعظم الكلمات ينتمي إلى النوع الثاني، أي إلى الممدود المعجز، أي أن التبوة تقع على المقطع الأخير من كلمة تتألف من مقطعين أو أكثر مثل : תְּבוּיָה (صنع) و תְּבוּיָה (حقل) و תְּבוּיָה (إبراهيم). ففي مثل هذه الكلمات يجب أن يرتفع الصوت، ويحدث بعض الضغط عند النطق بالمقطع الأخير من الكلمة، بينما تنطق سائر المقاطع مخطوفة. ويرمز إلى هذه التبوة بالميتغ (תְּבוּיָה) ومو، كما أسلفنا، عبارة عن خطيط عمودي يوضع على يسار الحركة مثل : תְּבוּיָה ו תְּבוּיָה.

وهناك طوائف معينة من الكلمات تأتي بممدودة الصدر תְּבוּיָה، أي أن التبوة فيها تقع على المقطع الذي قبل المقطع الأخير من الكلمة، وإليك أمهات:

١ - أسماء تأتي على الأوزان التالية أو منتبهة بهذه الأوزان :

- أ - وزن פֶּעַל مثل : מֶלֶךְ (ملك) و עֶבֶד (عبد) و מַחְבֵּרֶת (كراسة)
- ب - פֶּעַל : יִשְׂרָאֵל (لبنان) و יִשְׂרָאֵל (كنز).
- ج - פֶּעַל : עֹלָם (أثم) و אֵין (يهتان) و צְלִמּוֹת (ظلمة).
- د - פֶּעַל : אָכַל (أكل) و צָרָה (حاجة) و מְכַמֶּרֶת (شبكة).
- هـ - פֶּעַל : פִּנּוּעַ (فاجعة) و יָרַח (شهر).
- و - פֶּעַל : סָהַר (طهارة) و רִמָּח (رمح).
- ز - פֶּעַל : נָעַר (صبي) و שָׁחַר (فجر).
- ح - פֶּעַל : עֵינַי (عين) و יָזַ (سلاح) و שָׁמַיִם (سماء).

- ٢ - الأفعال الماضية المسندة إلى ضمائر الرفع المتصلة بالنكلم والمخاطب والمخاطبة مثل: **שָׁמַרְתִּי** (حرسْتُ) و **שָׁמַרְתָּ** (حرسْتَ) و **שָׁמַרְתָּ** (حرسْتَ) .
- ٣ - جميع الكلمات المنتهية بالقطع **ע** مثل: **שָׁמַרְתָּ** (حرسْنَا) و **שָׁמַרְנוּ** (حرسْنَا) و **סָמַרְנוּ** (كتابْنَا) و **לָנוּ** (لَنَا) .
- ٤ - إذا كانت في آخر الكلمة حرف ليس من مبناها الأصلي مثل: **הָמָּה** (هم) ومثل: **שָׁמָּה** (هناك) . فاصل هاتين الكلمتين **הם** و **שם** والماء الأخيرة فيها مزيده . وكذا كلمة **לָיְלָה** (ليل) وأصلها **לַיְלָה** .
- وشذت عن هذه القاعدة كلمات قليلة تنطق بمدودة المعجز مثل: **אֵיךְ** وأصلها **אֵיךְ** (كيف) ، و **אֵיךְ** وأصلها **אֵי** (أين) ، و **הֵיךְ** وأصلها **הֵי** (ها) .
- ٥ - إذا كانت الكلمة بمدودة الصدر فالكلمة التي قبلها بمد مدورها مراعاة المجاورة وحفظاً لانسجام النطق مثل: **קָרָא לַיְלָה** (سَمَى لَيْلاً) فاصل الوقف على الراء من **קָרָא** انتقل إلى العاف قبلها لأن الكلمة التالية بمدودة الصدر .

تمرين ١

اقرأ الجمل الآتية مراعيًا أحكام النبرة :

לְדוֹדִי כֶּבֶשׁ וְאַרְבֶּבֶת . כָּרַם אֲנִי זָדוּל מִכֶּרֶם . דּוֹדִי אֶכֶל
וְלֹא שָׁתָה . שָׁעַר בֵּיתִי שְׁתוּחַ . כִּבְשֵׁךָ זָדוּל מִכֶּבֶשׁ . אֶכְלֶנּוּ
וְלֹא שָׁתִינוּ . מִי מָקָם קָרָא וּמִי כָתַב : אֲנִי כִתְבֹתִי וְאַתָּם לֹא
קָרְאתֶם . לְדוֹדִי כָלֵב לָקַח וְלִי מִלֵּשׁ שְׁחֹר .

تمرین ۲

اقرأ الكلمات التالية مراعيًا أحوال الـ مَلْزَع (ممدود المعجز) والـ مَلْزَعِيل (ممدود الصدر).

שַׁעַר . זָכָר . אֲכָלָנוּ . נָעַר . עֶבֶר . סִפָּרִי . יָדוּ . עֲזֹבָתָ . זֵית .
פָּרַח . אָמַר . עֵינַיִם . אֲזַנַּיִם . מִלְכָּנוּ . בָּנוּ . יָדָלָת . לָקַחְנוּ . עָבַדְנוּ .
בָּגַד . רִגְלִי . גְּדוּלָּה . חָבֵט . פָּלְדָּה . יָעָדָה . יָפָה . צִדַּע .
קִטָּב . שָׁמַעְתִּי . לִישׁ . תִּישׁ . נָע . זָבָרָת . מִלְפָּדָת . הִלְכָּה .

تمرین ۳

اقرأ القطعة التالية مراعيًا أحوال الـ مَلْزَع (ممدود المعجز) والـ مَلْزَعِيل (ممدود الصدر) :

אִשָּׁה עֲנִיָּה נִשְׁאַה סָל בִּיצִיִּים . הִיא הִלְכָּה אֶל הַשּׁוּק לְמַכֵּר
אוֹתָן . פָּתְאִם בָּא נָעַר שׁוֹכֵב . הַנָּעַר לֹא חָשַׁב הַרְבֵּה , מִהֵר
אֶל הָאִשָּׁה , הִפְךָ אֶת הַסָּל , שָׁבַר אֶת הַבִּיצִיִּים וּבָרַח מִשָּׁם . הָאִשָּׁה
עָמְדָה וּבִכְתָּה עַל בִּיצִיָּה הַשְּׁבוּרוֹת . רָאָה זֹאת נָעַר טוֹב לֵב ,
רָץ לְבֵיתוֹ וְחִישׁ-מִהֵר שָׁב הַשּׁוּקָה . הַנָּעַר נָגַשׁ אֶל הָאִשָּׁה ,
הוֹצִיא מִתַּחַת מִזְעִילוֹ אֶת קַפָּסַת הַחֲסִכּוֹן שֶׁלּוֹ , הִרִיק אֶת
פְּרוֹטוֹתָיו אֶל סֻזֹּר הָאִשָּׁה וּבְרָנַע נִעְלָם . הָאִשָּׁה חִפְצָה לְהוֹדוֹת
לְנָעַר , אָבֵל הוּא לֹא הָיָה עוֹד שָׁם .

אִסְמֵי הַלִּשָּׁה : חֵלְקֵי הַדְּבָר

תִּנְסֵם הַלֵּמָה בִּי הַלֵּגָה הָעִבְרִית אֶלִּי תְּלָתֵי אִסְמֵי : אִסֵּם (שֵׁם) וְנַעַל (פֻּעַל)
וְחֵרֵף (מְלָה) .

אִסְמֵי הָאִשֵּׁם : חֵלְקֵי הַשֵּׁם

יִנְסֵם הָאִשֵּׁם אֶלִּי חֲמֵשֶׁת אִסְמֵי :

- א – אִשֵּׁם זָאֵת שֵׁם נֶעְצָם מִלִּי : עֵץ (שִׁגְרָה) וְעֶפֶר (תְּרָב) וְאִישׁ (רֶגֶל)
- ב – אִשֵּׁם מַעֲנִי שֵׁם מְקַרָּה מִלִּי : יָפִי (חֵמָל) וְחֶכְמָה (חֵכְמָה)
וְחֶלְשָׁה (זַעֲפִי) .
- ג – שֵׁם חֵמָל מִלִּי : לָבָן (אִיבִיז) וּמִתּוֹק (חֵלֵב) וְיָפָה (חֵמֶל)
- ד – זִמְרִי שֵׁם גִּזְרָה מִלִּי : אָנִי (אֵנִי) וְאַתָּה (אַתָּה) וְהוּא (הוּא) .
- ה – עֵדֶד שֵׁם מְסַפֵּר מִלִּי : אֶחָד (וָאֶחָד) וְשְׁנַיִם (אִתְּנָן) וְשְׁלֹשָׁה (תְּלָתֵי)

אִסְמֵי אִשֵּׁם הַזָּאֵת : חֵלְקֵי שֵׁם הַנֶּעְצָם

יִנְסֵם אִשֵּׁם הַזָּאֵת אַרְבַּעֵת אִסְמֵי :

- א – עֵלֶם שֵׁם נֶעְצָם פֶּרֶסִי מִלִּי : יִשְׁמַעֲאֵל (אִשְׁמַעֲלִי) וְסוּרְיָה (סוּרְיָה)
וְדִמְשֵׁק (דִּמְשֵׁק) .
- ב – אִשֵּׁם מְנַכֵּר שֵׁם נֶעְצָם כָּלִילִי מִלִּי : אִישׁ (רֶגֶל) וְסוּס (חֵמָל)
וְכֶפֶר (קְרִיָּה) וְיָם (יָם) .

3 - اسم جمع שם כבוד מל : אמה (אمة) ו צבא (جيش)
ו שכם (قية) .

4 - اسم جنس שם חמר מל : מים (ماء) ו ברזל (حديد)
ו זכוכית (زجاج) .

تمرین ۱

اقرأ القطعة التالية واذكر ما فيها من أسماء وأفعال وحروف ، ثم اذكر
نوع الاسماء الواردة في هذه القطعة : (الترجمة هنا حرفية) .

נער קטן ישב תחת עץ ביער ובכה . עבר לפניו איש עשיר
صغير جلس تحت شجرة في الغابة وبكى . مر أمامه رجل غني
לובש בגדים יקרים יפים , ראה את הנער העני ושאל אותו :
לבי ثياباً ثينة وجيدة رأى - الصبي الفقير وسأل إياه :
מדוע אתה בוכה ? והנער ענה : אמי חולה , ואבי שלח אותי אל
לאذا أنت تبكي ? والصبي أجاب : أُمي مريضة ، وأبي أرسل إلي
העיר הקרובה לקנות רפואה לאמי , ובדרך אבד כיסי עם הכסף .
المدينة القريبة لشراء دواء لأُمي ، وفي الطريق ضاع كبسي مع النقود .
האיש הוציא כיס חדש והסה מלא מטבעות זהב , ושאל את הנער :
الرجل أخرج كيساً جديداً وجيلاً بمنكأ قطع ذهب ، وسأل - الصبي :
הזה הוא כיסך ? - לא , ענה הנער , כיסי הזה פשוט חול וגם לא
אهذا هو كيبك ? - لا ، أجاب الصبي ، كبسي كان بسيطاً ورخيصاً وأيضاً ما
היה בו מטבעות יפים כאלה . אחרי-כן הוציא העשיר כיס פשוט
كانوا فيه قطع جيدة كهذه : بعد ذلك أخرج الصبي كيساً بسيطاً

מביסו והרצה אותו לנער... וזה הוא פייסי! קרא הנער בשמחה
 من جيبه وأرى إياه لصبي. — هذا هو كبسي! صاح الصبي بفرحة
 גדולה. אז אמר הקסיד: נער ישר אמתה, לבן אמי נתן לך גם
 كبيرة. عندئذ قال النفي: صبي مستقيم أنت, لذلك أنا أعطي لك أيضاً
 את הפיס והקסה עם הקסוף אשר בו.
 — الكيس الجميل مع النقد الذي فيه.

تمرين ٢

ייתן أنواع الأسماء الآتية باصطلاحاتها العبرية:

מלך, קערה, קסוף, מערה, אבן, אנשים, בית, עץ, ילד,
 ملك, اناء, فضة, مغارة, حجر, رجال, بيت, شجرة, ولد,
 צעצוע, ארנן, ניר, גבור, תלמיד, חרוץ, שקום, עופרת, חמאה,
 لعبة, صندوق, ورق, بطل, نليذ, مجتهد, ذكي, وحاص, زبدة,
 מר, מתוק, רחב, צר, שעון, שרשרת, ארוך, זהב, מרק,
 מר, חלו, عريض, ضيق, ساعة, سلسلة, طويل, ذهب, حساء,
 נחשת, קצר, כף, רוסא, חולה, כחלנט, צמר, עור, משי,
 نحاس, قصير, ملعقة, طيب, مريض, قيص, صوف, جلد, حرير,
 יצחק, משה, עדה, עם, מרים, קבוצה, גודד, לבנן.
 اسحق, موسى, طائفة, شعب, مريم, فرقة, فوج, لبنان.

التذكير والتأنيث : זָכָר וּמְקָרָה

ينقسم الاسم من حيث نوعه إلى قسمين :

١ - مذکر שם זָכָר ٢ - مؤنث שם מְקָרָה

ويكون الاسم مذكراً :

- ١ - إذا دل على مذكر حقيقي مثل : יוֹסֵף (يوسف) و אֵב (أب) .
- ٢ - إذا كان منتهاً بـ כֶּה مثل : שָׂדֶה (حقل) و אֶרֶץ (جراد) .
- ٣ - إذا كان اسم^(١) شعب مثل : מוֹאָב (موآب) و עֲרַב (عرب) .
- ٤ - إذا كان اسم جبل أو نهر أو بحر^(٢) مثل : סִינַי (سيناء) و יַרְדֵּן (الأردن) و פְּרָת (الفرات) و סוּף (البحر الأحمر) .
- ٥ - أغلب الأسماء غير المنتهية بـ כֶּה و בֵּית و -וֹת و -וֹת ، وهي من علامات التأنيث كما سيأتي .

ويكون الاسم مؤنثاً :

- ١ - إذا دل على مؤنث حقيقي مثل : אֵם (أم) و אִשָּׁה (امرأة) .
- ٢ - إذا كان اسم قطر أو مدينة^(٣) مثل : מִצְרַיִם (مصر) و דְּמַשְׁק (دمشق) و קְהִיר (القاهرة) و יְרוּשָׁלַיִם (بيت المقدس) .

(١) لأنه يلاحظ فيه إضمار لفظة שם (شعب) وهي مذكرة .

(٢) « « « « קֶר (جبل) أو נָהָר (نهر) أو יָם (بحر) وهي جماً مذكرة .

(٣) لأنه يلاحظ فيها إضمار لفظי ארץ (قطر) أو עיר (مدينة) وهما مؤنثتان .

٣ - إذا كان من أعضاء الجسم المزدوجة أو التعددة مثل : עַיִן (عين)
و אָזן (أذن) و שֵׁן (سن) .

٤ - جميع الأسماء المنتهية بالعلامات الآتية :

- أ - אָה مثل : יְלִידָה (بنت) و תְּקֵרָה (سقف) و שְׂמִימָה (سرور)
ب - אַת مثل : שְׁכַחַת (سبت) و שָׁחַת (سينة أو نوم) و אֶבֶת (منزعة)
ج - אַת مثل : קָסַת (محبرة) و דָּלַת (باب) و אֶדְרַת (مشور) .
د - אַת مثل : יְרֵאֻשִׁית (بداية) و בְּרִית (ميثاق) و חֲבִית (خابية)
هـ - אַת مثل : נְעִירוֹת (صبا) و מְלִכּוֹת (ملكة) و סְפָרוֹת
(أدب اللغة) .

ملاحظة :

- ١ - الأسماء الآتية (حجر) و אֶרֶץ (أرض) و בָּאֵר (بئر) و אֵש (نار)
و לָשׁוֹן (لسان) و כּוֹס (كأس) و צִפּוֹר (عصفور) - مؤنثة " سماعاً " .
٢ - هناك أسماء تذكر وتؤنث مثل : שֶׁמֶשׁ (شمس) و רוּחַ (روح
أو ربيع) و דֶּרֶךְ (طريق) و עֶצֶם (عظم) .
٣ - هناك أسماء يختلف لفظها تماماً عند تأنيثها مثل : אֵב (أب) و אִם
(أم) ، و בֶּן (ابن) و בַּת (ابنة) ، و חֲמור (حمار) و אֶחָד (أثنان) ،
و עֶבֶד (عبد) و אִמָּה (أمة) ، و חָתָן (عريس) و כֵּלָה (عروس) ،
و אֲרִיָּה (أسد) و לְבִיאָה (لبوة) .
٤ - الاسم לֵילָה (ليل أو ليلة) يُذكر شذوذاً .

(١) وكذا الأسماء עצם (مرة) و נֶפֶשׁ (نفس) و עִיר (مدينة) و צִפּוֹרֶצַּע (خلدع)
و זָרָן (جرن أو يدر) و סֶרֶב (سيف) و כֶּף (ماعطة) و עֶזֶן (بطن) فهي مؤنثة وإن
لم تكن بها علامة التأنيث .

تمرین ۱

بین سبب ثانیث کل من الاسماء الآتية :

דאגה , אצילות , מלכדות , משענת , משמעות , תרגולת ,
 قلق , نبل , شبكة , مسند , معنى , دجاجة
 אצבע , מלחמה , אמת , אתון , עיראק , אבירות , אנרת ,
 اصبع , حرب , حقيقة , اتان , العراق , شجاعة , رسالة
 מנבת , תמונה , פתח , פרה , הודו , צרפת , תולית ,
 منشقة , صورة , كتف , بقرة , الهند , فرنسا , اكتشاف
 גבעה , סכנית , זכות , רגל , ברוך , זרוע , פרס , יון ,
 مضبة , برنامج , حق , رجل , دكة , ذراع , ايران , اليونان

تمرین 2

بین سبب تذכیر کل من الاسماء الآتية :

היאור , אסעה , יעקב , פרמל , ארבה , מסמר , אפר ,
 النيل , افعى , يعقوب , جبل , الكومل , جراد , مسمار , اكار , فلاح
 סחן , נגר , תנור , חזה , פלג , נמל , עלם , ירדן ,
 عريس , نجار , تنور , صدر , كلب , جمل , غلام , نهر , الأردن
 ארם , כנען , לילה , תרגול , פכש , צבי ,
 آرام , جبل , کنعان , ليه , ديك , خروف , ظني

المفرد والمتى والجمع

מספר יחיד , מספר רב , מספר רבים

ينقسم الاسم من حيث عدده إلى ثلاثة أقسام : مفرد ومتى وجمع. فالمفرد مادل على واحد مثل : שָׁלוֹחַ (منضدة) و כֶּסֶא (كرسي) . والمتى مادل على اثنين وعلامته في العبرية هي ים تلحق الاسم المفرد، مذكراً كان أم مؤنثاً، أي أنه يشكل الحرف الأخير من الاسم المفرد بالبتاح^(١) ويضاف إليه ים مثل : יָד (يد) و יָדַי (يديان) و רֶגֶל (رجل) و רַגְלַי (رجلان) .

ولا تستعمل صيغة المتى في العبرية إلا في أحوال خاصة :

١ - في أسماء أعضاء الجسم المزدوجة مثل : עֵינַי (عين) و עֵינַיִם (عينان) و אוָן (أذن) و אוָנַיִם (أذنان) .

٢ - في الأعداد المتناهية مثل : שְׁנַיִם (اثنان) و שְׁתַּיִם (اثنتان) و מאַתַּיִם (مائتان) و אַלְפַּיִם (ألفان) .

٣ - في أدوات الصناعة المتناهية مثل : רַחֵם (رحى) و מְלַקְחִים (ملقط) و מְסַפְּרִים (مقص) و מאַזְנַיִם (ميزان) .

٤ - في أسماء الملابس المزدوجة مثل : מְכַנְסִים (سراويل ، بنطلون) و נַעֲלַיִם^(٢) (حذاء) و גַּרְבִּים (جوارب) .

٥ - في أسماء الزمن المزدوجة مثل : יוֹמִים (يومان) و שְׁבוּעִים (اسبوعان) و שְׁנַתִּים (سنتان) .

(١) تكون الزبرة دائماً على البتاح .

(٢) في التنزيل : (اجْلَعْ لَعَلَّتِكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُحَدِّسِ طُغْوَى)

סרמקאט :

١ - מנאכ אסמא נאני עלی صیفة المثنی وإن لم تکن منها مثل : מים , מא ,
ו שמים , سماء , ו צהרים , 'ظهر , ו ימצים , أمعاء , .

٢ - ومنאכ אסמא נאני עלی صیفتי المثنی وجمع المؤنث مثل : כנפים
ו כנפות , أجنحة , ו שפתים , و שפות , شفاه , و כתפים , و כתפות
و אكتاف , .

٣ - الطريقة العامة لتثنية الأسماء , فبما سوى ذلك من الأحوال , می أن
یؤنی בلفظ שני , اثنا , قبل الاسم المذكر أو שתי , اثنتא , قبل الاسم المؤنث
ילי ذلك الاسم مجموعاً مثل : שני ילדים , ولدان , שתי ילדות , بنتان ,
שני אנשים , رجلان , ו שתי נשים , امرأتان , .

جمع المذكر : מספר רבים

علامة جمع المذكر هي יים تلحق آخر المفرد , أي أن يشكل الحرف
الاخير من الاسم بالجيريق جدول ثم يضاف اليه حرف ם مثل :

ספר - ספרים (كتاب و كتب)	ספל - ספלים (فتجان و فتاجين)
כלב - כלבים (كلب و كلاب)	זמל - זמלים (جمل و جمال)
מוקד - מוקדים (موقد و موقد)	קן - קנים (عش و أعشاش)

جمع المؤنث : מספר רבות

יבאג געג המון באזאק עלאמה הגע (m) לל אלסם המון המרד לזא
كان متبياً بـ تـه أو بـ تـت أو بـ تـت ، أو علامة (m) إذا كان الاسم متبياً
بـ جـت أو -وت، وذلك بعد حذف علامة التانيث من الاسم المفرد. مثال ذلك :

יגדה (بنت) نجع على יגדות
و שבת (سبت) نجع على שבתות دون حذف علامة التانيث .
و אפרת (مزر) نجع على אפרות
و חבית (خاية) • • • • • חביות
ו חנות (حانوت) • • • • • חנויות

ملاحظات :

- ١ - هناك أسماء مذكورة تجتمع على صيغة جمع المؤنث مثل :
אב , أب , يجمع على אבות لاعلى אבים , وكذا שם , اسم , يجمع على
שמות لاعلى שמים و עוף , طير , يجمع على עופות .
وكذا الأسماء : תשבון , حساب , و לוח , لوح , و כסא , كرسي ,
ו יר , مصباح , و אשכול , عتود , و ארח , طريق , و ליל , ليل ,
ו גורל , نصيب , و בור , بشر , و קול , صوت , و מקל , عصا , و צור ,
جلد , و מקום , مكان , و מזלג , شوكة , و סלם , سلم , و לב , لب ,
ו ילב , قلب , و עפר , تراب , و מקר , مطر , و צון , ذئب , و זנב
ذئب , و הלום , حلم , و אוצר , كنز , و חוץ , خارج .
- ٢ - وهناك أسماء مؤنثة تجتمع جمع مذكر مثل : דבורה , نحلة , فهي
تجمع على דבורים و גיצה , بيضة , تجمع على גיצים .

وكذا الأسماء : **יִזְהָר** «حماية» و **בְּמִלָּה** «غلة» و **אֶבֶן** «حجر» و **שֹׁשֶׁן** «سوسنة» و **לִבְנָה** «لبينة» و **אִשָּׁה** «امرأة» و **שְׂפִלַת** «سنبلة» و **עֲדָשָׁה** «عدسة» و **דְּבִלָה** «تين مجفف» و **זֶפֶן** «كرمة» و **זַחְלַת** «جمرة» و **חֶטָה** «حنطة» و **צָפוֹר** «عصفور» و **עֵז** «عز» .

٣ - وهناك أسماء تجمع جمع مذکر وجمع مؤنث مثل : **קָבֵר** «قبر» فانها تجمع على **קְבָרִים** وعلى **קְבָרוֹת** و **נָהָר** «نهر» تجمع على **נְהָרִים** و **נְהָרוֹת**. وكذا الأسماء : **הֵיכָל** «مبطل» و **דָּוָר** «جيل» و **יּוֹם** «يوم» و **יַעַר** «غابة» و **מִגְדָּל** «برج» و **חֶצֶר** «فناء» و **זְרוֹעַ** «ذراع» و **שָׁבוּעַ** «اسبوع» و **כָּנָף** «جناح» و **שָׁנָה** «سنة» و **מָאוֹר** «منار» و **אֶלְמָה** «حزمة» و **חֵלֶן** «نافذة» و **עֶצֶם** «عظمة» و **קָרָדִם** «قدوم» و **צָוָאר** «رقبة» و **כָּכַר** «وعيف» و **כֶּתֶף** «كتف» و **שָׁדָה** «حقل» .

٤ - وهناك أسماء لا تجمع مطلقاً كالأعلام وأغلب أسماء المعاني مثل : **מֹשֶׁה** «موسى» و **אֶקֶבָה** «شيخوخة» . ومن هذه الأسماء **שֶׁמֶשׁ** «شمس» و **יָרֵחַ** «قمر» و **קִיץ** «صيف» و **חֶרֶף** «شتاء» و **קָר** «برد» و **חֶם** «حرارة» . ومعظم أسماء الجنس لا يجوز جمعها مثل : **פֶּסֶף** «نفعة» و **זָהָב** «ذهب» و **זַחֲשֵׁת** «نحاس» و **יֵיץ** «^(١)خمر» و **חֶלֶב** «حليب» و **אֶבֶק** «غبار» .

٥ - وهناك أسماء لا ترد إلا بمجموعة ولا مفرد لها مثل : **פָּנִים** «وجه» و **עַלְוָנִים** «شباب» و **זְקָנִים** «شيخوخة» و **נְעוּרִים** «صبا» و **בְּתוּלִים** «بتولة» و **חַיִּים** «حياة» و **דּוֹדִים** «حب» و **אֶהָבִים** «غزل» .

٦ - من الأسماء المتناة أسماء ترد على صيغة الجمع ، وهي إن وردت متناة دلت على المعنى الحقيقي مثل : **רַגְלִים** «رجلان» وإن وردت بمجموعة دلت على المعنى

(١) يقابل هذه اللفظة في العربية الوَيْن وهو النّب الأَسود. ويستعمل هذا اللفظ عينه في الانكليزية «Wine» وفي الفرنسية «Vin» ، وهو في اللاتينية «Vinum» .

المجازي مثل : קָנָה וְכָנַס , و كذا כָּנַס , و جَنَاحَان , و כָּנָס ,
 و جوانب , و כָּפָס , و كَفَّ اليد , و כָּפָס , و מַלְעָק , و יָדַי , و יָדָא , و יָדוֹת
 و مساند , و שְׁפָתַי , و شَفَتَان , و שְׁפָת , و لִּפְתָּ , و קָרְנַי , و קָרְנָא , و קָרְנוֹת
 و رؤوس أموال , و כְּתֻסִּים , و כְּתָנ , و כְּתֻסָּת , و أطراف .

٧ الأسماء المثناة إذا أريد بها المعنى الحقيقي وأريد جمعها فأنها تبقى على
 صيغة المثنى مثل : אַרְבַּע רַגְלִים «أربع أرجل» , و שְׁלֹשָׁה מַאֲוָנִים , و ثلاثة
 موازين , و שִׁבְעָה מְכַנְסִים «سبعة سراويل» .

٨ - وهناك أسماء مؤنثة مختومة بال « ت » تجمع جمعاً غير قياسي مثل :
 כֶּסֶת «وسادة» و جمعها כְּסָתוֹת و כֶּסֶת «مخبرة» و جمعها כְּסָתוֹת و דָּלָת «باب»
 و جمعها דָּלָתוֹת و קֶשֶׁת «قوس» و جمعها קֶשֶׁתוֹת קֶשֶׁת «شبكة» - רֶשֶׁתוֹת
 و רֶשֶׁת «اصطبل» - רֶשֶׁתִּים و פֶּחַת «خف» - פֶּחַתִּים و חֲבִית «رمح» - חֲבִיתוֹת .

٩ - وهناك أسماء مذكورة ومؤنثة تجمع جمعاً غير قياسي مثل : «أخت»
 «حرف» تجمع على أֶחָת و אֶחָד «رج» - אֶחָדִים و אֶחָת «أخت» - אֶחָת
 و אִישׁ «رجل» - אֲנָשִׁים و אִשָּׁה «امرأة» - נָשִׁים و בֵּית «بيت» - בָּתִּים
 و בַּת «ابنة» - בָּנוֹת و בָּא «وادي» - בְּאֵרוֹת و סֶלָה «طلي» - صَغِيرُ الْفَأْن ,
 - סֶלָאִים و יָם «يوم» - יָמִים و עִיר «مدينة» - עָרִים و פֶּסֶל «صنم» - פֶּסִילִים
 و צִפּוֹר «عصفور» - צִפּוֹרִים و שוּק «سوق» - שוּקִים و שׂוֹר «ثور» - שׂוֹרִים .

١٠ - قد يرد إلى الاسم عند التثنية وعند الجمع ما فقد في حالة الأفراد
 مثل : אָף «أنف» - אֶפְסִים (جاءت الشدة عوضاً عن النون المهدوكة) و مثل :
 עֵז «عز» - עֵזִים و בַּת «ابنة» - בָּנוֹת و קָל «خفيف» - קָלִים و يرد المفقود
 إلى الكلمة عند إضافتها إلى الضمير مثل : בָּתִּי «ابنتي» , و עֵצִי «عزّي» , و אֶפְסִי
 «أنفي» - جاءت الشدة في كل من هذه الكلمات عوضاً عن النون المهدوكة .

(١) أمثلة (من اعموبة) تجمع على أختات وها بها في العربية لفظ «آية» بالمعنى ذاته.

تمارين

١ - يبين المفرد والمثنى والجمع بنوعيه وعلامة كل في الاسماء الآتية :
 סלמידים , שוקים , מורה , פדים , ברכים , קומות ,
 רחובות , שועל , זרית , מרבנות , ירכים , אחים , תאנים ,
 נחירים , עזות , ביצים .

٢ - اجمع على وزن فَعُول , فَعُولים الاسماء الآتية :
 בלב , מלך , דבר , ספל , נצח , צמח , זרע , פשע ,
 גפן , משל , נהר .

٣ - اجمع على وزن فَعُول , فَعُولים الاسماء الآتية :
 עבר , אגם , אבר , אבק , אבן , הבל , חסד , חדש ,
 חלב , חפץ , עדן , חכם , עדר , עוב , אחד , חלק .

٤ - اكتب القطعة الآتية واجمع الاسماء التي تحتها خط :
הלכנה שרוקה באש . החולים אכלו ביצה . התאנים פתוקה
מתפוחים . הנשים כתמניה מתאיש . הצפרים צדה ובוב . הקשת והתנית
כלי מלחמה . הטלה רועים באחו . כרסת עומדות שנה . הצייד צדים
זאב . היונה יושבת על צץ . הסדר יש רצשה . הימים בומכת והרגל הולכת .
הטפל נושאים על הקמץ משאות בבד .

تغير مرئيات الاسم في صيغة الجمع

أ - جمع المذكر :

بالإضافة إلى زيادة ياء وميم في آخر الاسم مكسوراً ما قبلها في صيغة الجمع تتغير أيضاً حركاته في بعض الأحوال. وقد قسم اللغويون الأسماء إلى قسمين :

١ - أسماء ثلاثية ممدودة الصدر (מְלִיצִיל) تأتي فاؤها أو عينها مشكولة في حالة الإفراد بالسيجول (-) مثل : מְלִיךָ و סֶפֶר .

ومذه الأسماء تأتي في صيغة الجمع على وزن פְּעָלִים ، أي أنه بعد إضافة علامة الجمع في آخر هذه الأسماء تشكل فاؤها بالثفا (:) وعينها بالقماص (٢) مثل : מְלִיכִים - מְלָכִים و סֶפֶר סְפָרִים و כָּלֵב - כָּלָבִים . وكذا الأسماء التي تكون عينها أو لامها حرفاً حلقياً ومشكولة بالبتاح والتي تعد ممدودة الصدر مثل : יַעֲרֹ - יַעֲרִים و אֶהָר - אֶהָרִים و יַצָּח - יַצָּחִים .

٢ - أسماء ممدودة المعجز (מְלִיצֶה) لا تأتي حركة السيغول في فائها أو عينها مثل : דָּבָר - דְּבָרִים . فالأسماء التي يكون أحد حروفها مشكولاً بالقماص أو يكون حرفها الأولان مشكولين بالقماص مثل : מִשְׁלַל و שִׁקָד و מְקוֹם ففي حالة الجمع يشكل الحرف الأول بالثفا (:) ويبقى الثاني على شكله الأصلي مثل : מִשְׁלָל - מִשְׁלָלִים و שִׁקָד - שִׁקָדִים و מְקוֹם - מְקוֹמוֹת .

• ولما كانت الأسماء الممدودة المعجز تعتمد على السماع في صيغة الجمع نورد فيما يلي جدولاً يبين ما يطرأ من تغيير على معظم الأوزان تردداً في اللغة :

מַעֲרָה , נֶהָר , נֶמֶר , נַעֲרָה , נָפֶשׁ , פֶּתַח , צָבִי , חֲשֹׁה , סֶלֶח , יוֹם ,
 مغارة نهر نمر ناعرة نفس منفذ ظبي حنطة نافذة يوم
 יָלַד , כָּרֶם , בִּיצָה , בָּקָר , יָחוּם , יָאֵב , בָּצֵל , בַּעֲרֹחַ , בֵּית , דָּב .
 ولد كرم بيضة بقر ينم ذئب بعל جمل بيت دب

أداة التعريف : הא הדיעה

أداة التعريف في العبرية هي حرف الهاء ه . والاصل فيها أن تشكل
 بالبتاح مع تشديد الحرف الأول من الاسم الذي يليها ، ذلك لأن النحاة
 اليهود يفترضون - كما قدمنا - أن هاء التعريف عندم أصلها د هل ، وهي لغة
 في د ال ، التعريف عند بعض القبائل العربية . وهم يرون أن عامل التشديد
 في هذه الحالة هو الادغام ، إذ تدغم اللام المحذوفة في الحرف الأول من الاسم
 المعرف مثل : הַשֶּׁשׁ (الشمس) و הַסֶּפֶר (الكتاب) .

والحروف الخلقية (אחהער) لا تقبل الشدة كما قدمنا في باب الشدة
 الثنية . فإذا دخلت هاء التعريف على اسم مبدوء بأحد هذه الأحرف فأت
 الحرف الخلفي بخلو من الشدة ويتغير شكله كالآتي :

١ - إذا دخلت هاء التعريف على اسم مبدوء بـ (א) أو (ב) منها كان
 شكلها أو على اسم مبدوء بحرف الـ (ל) مشكول بأية حركة دون القاص
 فيجب شكلها عندئذ بالقاص مثل : הָאֵב (الحجر) و הָרֹאֶה (الراعي)
 و הָעָרֶב (الماء) .

٢ - وتشكل هاء التعريف بالبتاح إذا دخلت على اسم مبدوء بـ (ה) أو
 (ח) مشكولين بأي حركة غير القاص مثل הָעָרֶב (السيف) و הָהָד (الصدى)

٣ - وإذا دخلت هاء التعريف على اسم مبدوء بـ « ה » أو « ח » أو « ל » ، مشكولة بحركة القماص فيجب شكلها حيثئذ بالسيجول هكذا « הָ » ، مثل : **הַהָרִים** (الجبال) و **הַחֵלֶב** (الحليب) و **הַעָנָן** (العَنَان أي السحاب) .
 ٤ - أما إذا دخلت أداة التعريف على اسم مؤلف من مقطع واحد أوله « ה » أو « ל » ، مشكولاً بالقماص فيجب فيه « هـ » الحالة أن تشكل هاء التعريف هي الأخرى بالقماص مثل : **הָעָם** (الشعب) و **הַהָר** (الجبل) .

ملاحظات :

- ١ - عند دخول حرف من حروف النسب الثلاثة « ככל » ، على اسم معرف بهاء التعريف تحذف هاء التعريف من هذا الاسم وتنقل حركتها معها كانت إلى حرف النسب مثل : **בֵּן** (في البستان) عوضاً عن **בֶּן** ومثل : **פֶּעַץ** (كالشجرة) عوضاً عن **פֶּהָעֵץ** ومثل « **לְפָנַי** (للفقير) عوضاً عن **לְפָנַי** .
- ٢ - يرى بعض المستشرقين أن أداة التعريف كانت في الأصل أداة إشارة وأنها قد تحل محل اسم الإشارة كما في أسماء الزمان مثل : **הַיּוֹם** (اليوم ، أو هذا اليوم) و **הַשָּׁנָה** (السنة ، أو هذه السنة) و **הַלַּיְלָה** (هذه الليلة) و **הַפַּעַם** (هذه المرة) .
- ٣ - إذا كان الاسم مبدوءاً بياء ساكنة ودخلت عليه هاء التعريف فإن هذه الياء لا تُشَدَّد مثل **הַיְדֵעָה** (المعرفة) و **הַיְלָדִים** (الأولاد) .
- ٤ - تدخل هاء التعريف على النكرة فتعرفها وتخصّص معناها ، ولكنها لا تدخل على الاسم المضاف لأنه معرف بالإضافة بل تدخل على المضاف إليه كما في العربية مثل : **הַמֶּלֶךְ הַמְּלִיכִי** (صورة الملك) .
- ٥ - لا تدخل هاء التعريف على العلم لأنه معرف بالعلمية . ومن الأسماء ما يستعمل دون أداة تعريف مثل : **הַיָּבֵל** (العالم) و **הַגֶּמֶל** (الغمير) .

- ٦ - يتبع النعت المنعوت في تكثيره وتعريفه مثل : זה איש נדיב (هذا رجل كريم) و זה האיש הנדיב (هذا الرجل الكريم).
- ٧ - تدخل هاء التعريف على اسم الإشارة إذا كان المشار إليه معرفة ، ويذكر اسم الإشارة المحلى بالهاء بعد الاسم المشار إليه ويكون بمنزلة البديل من المشار إليه فيقال : הילד הזה בן (هذا الولد ابني) و הדלת הזאת רחבה (هذا الباب عريض) و הספרים האלה חדשים (هذه الكتب جديدة) .
و התמונות האלה יפות (هذه الصور جميلة) .

تمرين ١

أدخل هاء التعريف على الأسماء الآتية واضبطها بالحركة المناسبة :

קניץ , שדות , אריה , זאב , אהל , ברזל , אפר , אדמה ,
ערב , חרף , שלג , שמים , נהרות , שועל , חיות , רחוב , עץ ,
חקם , אור , עצום , אהוב , חתן , עקב , אלה פלמידים ,
זה ספר , זאת ילדה , היכל , מלך , ספר , מורה , יכול .

تمرين ٢

اكتب الأسماء الآتية مسبوبة بأحد الأحرف وبكلمة مضبوطاً بالشكل :

הגמל , האדם , העוף , הפנף , העז , הפלג , הדבר ,
החדש , המות , הראש , הפגד .

تمرين ٣

اضبط حروف وبكلمة بالشكل المناسب في الجمل الآتية :

בנהר דגים רבים . לשלחן ארבע רגלים . בחצר נן קטן .
في النهر سمك كثير . للنفذة أربع أرجل . في الفناء بستان صغير .

הסוס עומד בארזה . לארזה רעמה על צנארו . הפסיל אינו
 الحصان واقف في الاعطيل . للأسد عنقرة على رقبته . الاحق ليس
 מבין דבר פתכם . אל תאמן באיש הזה . המים בבאר קרים .
 يفهم شيئاً كالذي . لا تتق بالرجل هذا . الماء في البئر بارد .
 בקרים בקול וקסוף . לעזי רעים מעטים . ומי אהוב כעשיר !
 في الجبال حديد وفضة . للفقير رفاق قليلون . ومن محبوب كالغني .

أدوات الاستفهام : ملوוח השאלה

في العبرية حرف استفهام واحد وهو الهاء . وبقية أدوات الاستفهام أسماء .
 وهاء الاستفهام تكون مشكولة بالخطف بتاح هكذا (ה) مثل : הקראת
 את הספר ? (أقرأت أو هل قرأت الكتاب ?) ومثل : הלמדת היום ?
 (أدرست اليوم ?) .

وإذا دخلت هاء الاستفهام على كلمة مبدوءة بحرف اليود مشكولاً بالشفا
 فأنها تشكل عندئذ بالبتاح هكذا (ה) مثل : הירדתם העירה ? (أنزلتم
 إلى المدينة ?) . وتشكل هاء الاستفهام بالبتاح كذلك إذا دخلت على كلمة
 مبدوءة بحرف حلقي غير مشكول بالقاص مثل : העסק זה ? (أملك هذا ?) .
 أما إذا كان الحرف الحلقي مشكولاً بالقاص فالهاء تشكل بالسيجول مثل :
 האמרת זאת ? (أقلت ذلك ?) ومثل : העזי אפה ? (أفقر أنت ?) .

(١) ورد في بعض اللهجات العربية استعمال الهاء بدل همزة الاستفهام كقول الشاعر :
 وإلى سواحبها قلن : هذا الذي منح المودة غيرنا وجنافا ؟

أما أسماء الاستفهام فهي :

١ - **מַה** (مَنْ) ويسأل بها عن العقلاء مثل : **מַה יֵשֵׁב שָׁם** (من جالس هناك ؟) .

٢ - **מַה** (ما) ويسأل بها عن غير العقلاء مثل : **מַה-לָּךְ** (ما لك ؟ ما بك ؟) وتشكل الميم بالقياس إذا دخلت **מַה** الاستفهامية على اسم مبدوء بأحد الأحرف **א ה ע ר** مثل : **מַה עוֹשֶׂה אַבְרָהָם** (ماذا يصنع أبوك ؟) . أما إذا دخلت **מַה** الاستفهامية على اسم مبدوء بأحد الأحرف **א ה ח ט צ** مشكولاً بالقياس فإن الميم تشكل بالسيجول هكذا : (**מָה**) مثل : **מָה עֲשִׂיתָ** (ماذا صنعت ؟) . وفي حالة الوقف تشكل الميم بالقياس مثل : **אֲנִי לֹא אֵדַע מָה** (أنا لا أعرف ماذا) .

٣ - **מַתִּי** (متى) ويسأل بها عن الزمان مثل : **מַתִּי בָּאתָ** (متى جئت ؟) .

٤ - **אַיִה** (أين) ويسأل بها عن المكث مثل : **אַיִה בֵּיתְךָ** ؟ (أين بيتك ؟) .

٥ - **אֵיךְ** و **אִיכָּה** و **אִיכָּךְ** و **כִּי־כֵן** (كيف) ويسأل بها عن الحال مثل : **אֵיךְ הִלַּכְתָּ** ؟ (كيف ذهبت ؟) .

٦ - **לָמָּה** (لماذا) ويسأل بها عن السبب مثل : **לָמָּה בָּאתָ אֵל בֵּית הַסֵּפֶר** ؟ (لماذا جئت إلى المدرسة ؟) .

٧ - **מַדּוּעַ** (لماذا) ويسأل بها عن السبب أيضاً مثل : **מַדּוּעַ לֹא בָאתָ אֵלַי הַיּוֹם** ؟ (لماذا لم تأت إليّ اليوم ؟) .

٨ - **כַּמָּה** (كم) ويسأل بها عن العدد مثل : **כַּמָּה יָמִים בְּשָׁבוּעַ** (كم يوماً في الأسبوع ؟) .

٩ - **אִיזָה** (أي) ويسأل بها عن جميع ما تقدم مثل : **אִיזָה סֵפֶר קָנִיתָ** ؟ (أي كتاب اشتريت ؟) .

١٠ - **אַיִה** (إلى أين) مثل : **אַיִה חֲלָף** ؟ (إلى أين تذهب ؟) .

صوامع :

- ١ - أدوات الاستفهام لها الصدارة ، كما هو الحال في العربية .
- ٢ - هناك أسماء استفهام أخرى يُسأل بها عن المكان مثل : **איפה** و **אי** و **אן** وهي كلها بمعنى أين .
- ٣ - هناك أسماء استفهام مركبة ، مسبوقة أو ملحقه بحروف جر أو ظروف منها : **למי** (لمن) و **על-מי** (على من) و **במי** (بمن) و **עם מי** (مع من) و **במה** و **במה** (بـ) و **על-מה** (علام) و **אי-מה** (من أين) و **מאי** (من أين) و **מה-זה** (ماذا) و **מלכם** (مـ) **לכם** (مالكم) و **באי** (بأي) و **מאיפה** (من أين) .
- ٤ - **אי** بمعنى أي تكون متبوعة بـ **זה** إذا كان المستفهم عنه مذكراً مثل : **איזה איש** (أي رجل ؟) وتكون متبوعة بـ **זה** إذا كان المستفهم عنه مؤنثاً مثل : **איזה אישה** ؟ (أية امرأة ؟) . وتكون متبوعة بـ **אלה** إذا كان المستفهم عنه جمعاً مذكراً أو مؤنثاً مثل : **אי-אלה ספרים** (أي كتب ؟) .
- - نستخدم **מה** للتعجب مثل : **מה-רבו מעשיך יהוה !** (ما أعظم صنائعك يا رب !) ومثل : **מה יפה הפרח !** (ما أجمل الزهرة !) .
- ٦ - قد نستخدم الماء حرف نداء مثل : **האיש** (يا رجل أو أيها الرجل)
- ٧ - في العبرية الحديثة نستخدم (**האם**) بمعنى (هل) ومثلها : **כלום** و **האם** ، وهي جميعاً أحرف .
- ٨ - نستخدم الماء الاستفهامية في العبرية الحديثة للتصور ، كما نستخدم **האם** (هل) لتعديد مثل : **החלב שתיית אם מים؟** (أحلياً شربت أم ماء ؟) . ومثل : **האם קנית בית אחר ؟** (هل اشتريت بيتاً آخر ؟) . قد يستغنى عنها في الجملة الاستفهامية فيقال : **אכלתם עוגים היום؟** (أأكلت أكلت عنباً اليوم ؟)

٩ - قد تأتي الماء زائدة في آخر الاسم المشكول بالقصاص وتفيد معنى حرف الجر « الى » ، مثل : **הָלַכְתִּי הָעִירָה** (ذهبت إلى المدينة) ومثل : **נִסְעָתִי מִצִּיִּקָּה** (سافرت إلى مصر) . وهذه الحالة شبيهة بالمنصوب على تزعم الحافض في العربية ، بما يدل على وجود الإعراب قديماً في العبرية .

١٠ - قد تلحق الماء الفعل المضارع أو فعل الأمر فتفيد الرجاء مثل : **תֵּלַךְ** (أي أرجوك الذهاب) ومثل : **לֵךְ** (اذهب أرجوك) . وهذه الماء شبيهة بنون التوكيد الحقة . التي تلحق المضارع أو الأمر في العربية - عند الوقف . وقد يلحق حرف الرجاء **וְ** ، المضارع أو الأمر مثل : **תֵּלַכְךָ-וְ** ومثل : **תֵּלַכְךָ** . وهذا الحرف شبيه بنون التوكيد في العربية ، إلا أن نون التوكيد في العربية تفيد غالباً الزجر والتخفيض ، وهي في العبرية تفيد الرجاء . وقد تلحق الماء **וְ** ، الفعل مثل : **תֵּלַכְךָ-וְ** و **לֵךְךָ-וְ** .

تمرين ١

ضع الماء الاستفهامية قبل كل كلمة من الكلمات الآتية مع مراعاة قواعد الضبط :

יָשָׁב . חָלַב . שְׁמוּאֵל . עָמַד . עֹמֵד . שָׁכַח . שָׁכַחְתָּם .
קְרוּבִים . אָבָן . אָמַר . אָכְלוּ . הִלָּךְ . הָלַכוּ . חָסַם . חָרַח .
הוֹרֵג . עָף . שָׁמַם . דָּלַח .

تمرین ۲

حوّل الجمل الآتية الى جمل استفهامية ، مع استعمال أدوات الاستفهام المناسبة لكل منها :
(الترجمة عنا حربية)

יודי טומן מורה . הפוס חורש את השדה . הנער הזה עצל .
 עמי השיخ מעלם . الجواد يحرث - الحقل . الصبي هذا كسول .
 אחי הולך אל בית-הספר . אתמול הוא קלה . זה ארמון המלך .
 אחי יذهب الى المدرسة . אמס هو مرض . هذا قصر الملك .
 רכב קלך אחיך . הספר על השלסן . אל הנזן קלקתי . אבי
 רاکבא דמב אחוק . الكتاب على المنضدة . الى البستان ذهبت . אני
 נסע . שבועה ימים בשבוע . את המלמיד הסרוץ אני אוהב . בפני
 סאפר . سبعة أيام في الأسبوع . - التلميذ المجتهد أنا أحب . في البيت
 נתאסף . אחיך ידידי .
 فجتمع . أخوك صديقي .

تمرین ۳

انسخ القطعة الآتية واخبط • מה • بالشكل المناسب :

מה קר ומה סם ? מה ססיד הא"י הזה ? מה חכם הוא ? מה רע
 קבננו ? מה עשיתי לך ? מה זה קשצית שלי ? מה חושב דודך לעשות ?
 מה גבול קצץ טזה ? מה רבו הספרחים פה ? מה רמים העצים ? על מה
 רכבת אתמול ? מדוע תתקצף עלי ? הלא אתה האשם ואני מה ? מה סר
 טספין טזה ? קלקתי על דבר מה . מה עשיתי ומה טעאמי לסניף ?
 מה אהוב ומה סביב מורך בקל סעיר ?

إيضاح : סמיכות

الاسم في حالته الأصلية ، غير مضاف إلى اسم بعده ، يدعى في العبرية « שם ישר » (اسم مطلق) مثل : צֶמַח و מְלָכִים ו שָׁדָה .

والاسم المضاف إلى اسم بعده يدعى « נסמך » ، مثل : צֶמַח הַיָּם (عين الماء) أو מְלָכֵי יִשְׂרָאֵל (ملوك اسرائيل) أو שָׁדָה אֵילָן (حقل شجر) .

وبلاحظ أن المضاف تتغير حروفه وحركاته ، أما المضاف إليه فيبقى على حاله من غير تغيير فيه ويدعى المضاف إليه « סומך » .

فكلمة צֶמַח يتحول شكلها عند إضافتها إلى צֶמַח وهي في صيغة الإفراد . وعند التثنية تتحول من צִמְחִים إلى צִמְחֵי . وكلمة בָּיִת يتحول شكلها عند الإضافة إلى בָּיִת في حالة الإفراد . وأما في صيغة الجمع فتتحول من בָּתִּים إلى בָּתִּי . وكذا מְלָכִים تحول إلى מְלָכֵי في حالة الإضافة .

وبلاحظ أن الاسم المضاف إذا كان جمعاً حُذفت الميم من آخره وشُكِلَت لامة بالصيري (י) بدل الخيريقي (י) .

والاسم المؤنث المنتهي ب-ה يُبَدَل فيه ال ה/هـ عند إضافته مثل : שָׁדָה (بقرة) فيقال : שָׁדַת הָאֶקֶר (بقرة الفلاح) .

ولصيغة الأسماء المضافة وخبطها قواعد خاصة تختلف حسب أوزانها ، كما يتبين من الجدول الآتي :

הوزن	الاسم	معناه	مضاف مفرد	جمع	مضاف جمع
מִשָּׁה	מִשָּׁה	مضيب	מִשָּׁה	מִשִּׁים	מִשִּׁי
מוֹעֵל	מוֹקֵשׁ	لتم	מוֹקֵשׁ	מוֹקְשִׁים	מוֹקְשִׁי
מוֹעֵלָה	מוֹעֵצָה	مجلس استشاري	מוֹעֵצָה	מוֹעֵצוֹת	מוֹעֵצוֹת
מוֹעֵלָת	מוֹלְדָה	موطن	מוֹלְדָה	מוֹלְדוֹת	מוֹלְדוֹת
עֵלָה	עֵדָה	طائفة	עֵדָה	עֵדוֹת	עֵדוֹת
עֵל	עֵד	شاهد	עֵד	עֵדִים	עֵדִי
עֵיל	עֵיר	نصيحة	עֵיר	עֵירִים	עֵירִי
עוֹל	גוֹר	شبل	גוֹר	גוֹרִים	גוֹרִי
עֵיל	וֵית	زيتون	וֵית	וֵיתִים	וֵיתִי
שָׁה	שָׁה	لغة	שָׁה	שָׁפוֹת	שָׁפוֹת
שָׁה	שָׁה	جانب	שָׁה	שָׁאוֹת	שָׁאוֹת
שָׁה	שָׁה	حل	שָׁה	שָׁדִים	שָׁדִי
שָׁי	נָקִי	هي	נָקִי	נָקִיִּים	נָקִיִּי
שָׁעוֹת	עֲלוֹת	جالية	עֲלוֹת	עֲלוֹת	עֲלוֹת
מִשָּׁה	מִשָּׁה	ماشية	מִשָּׁה	מִשָּׁנִים	מִשָּׁנִי
מִשָּׁה	מִשָּׁה	وسيلة	מִשָּׁה	מִשָּׁוֹת	מִשָּׁוֹת
שָׁנִין	קִנְיִן	مال	קִנְיִן	קִנְיִנִּים	קִנְיִנִּי
שָׁע	שָׁה	شاة	שָׁה	שָׁיִים	שָׁיִי
עֵל	חָק	قانون	חָק	חָקִים	חָקִי
עֵל	סֵן	حسن	סֵן	סֵנִים	סֵנִי
עֵל	עֵל	سنة	עֵל	עֵלִים	עֵלִי
עֵלָה	סִבָּה	سبب	סִבָּה	סִבּוֹת	סִבּוֹת
עֵעוֹן	עֵלוֹן	نقطة	עֵלוֹן	עֵלוֹנוֹת	עֵלוֹנוֹת
קִסְלָה	קִגְלָה	مكتب	קִגְלָה	קִגְלוֹת	קִגְלוֹת
תִּהְלָה	תִּהְלָה	نساء	תִּהְלָה	תִּהְלוֹת	תִּהְלוֹת

ملاحظات :

- ١ - الأسماء עב و אח و קם و קה (أب وأخ وحم وحم) تلحقها به في حالة الإضافة مثل : אבי אברהם (أبو إبراهيم) و אחי דוד (أخو دودي) و חמי אחותי (حمو أختي) و פי הילד (فم الولد) .
- ٢ - لا تذف علامة التأنيث من الاسم المؤنث في حالة الإضافة إذا كان في صيغة الجمع ، بل يكتب بتغيير شكله .
- ٣ - الأسماء المنتهية بـ ה تعود إلى صورتها الأصلية ה - كما تقدم - فيقال في הנה (حديقة) בית הנה (حديقة البيت) .
- ٤ - تعاضد الإضافة اللفظية أحياناً - لا سيما في العبرية الحديثة - باستعمال كلمة של (خاصة) بين المضاف والمضاف إليه ، دون إجراء تغيير في حركات المضاف . فعوضاً عن בית אבי نستطيع أن نقول باستعمال كلمة של ؛ בית של אבי . وعوضاً عن פרת אחות שכי يمكننا أن نقول : $\text{הפרה של האחות של שכי}$.
- ٥ - هناك أسماء نشأت عن قاعدة هذه الأوزان منها : גמל نجتمع على גמלים ، وفي حالة الإضافة تصبح גמלי ؛ و דגל (علم) تصبح في حالة الإضافة جمعاً דגלי ؛ و בית تصبح في حالة إضافتها مفردة בית ونجتمع على בתים وفي صيغة الجمع المضاف בתים . و בן نجتمع على בנים وفي حالة الإضافة בני ؛ و עם (قوم) نجتمع على עמים وفي حالة الإضافة עמי . ومنها איש نجتمع على אנשים وفي حالة الإضافة إلى اسم ظاهر تصبح איש . وكذا אשה في حالة الإضافة المفردة تصبح אשה ونجتمع على נשים وفي حالة إضافة الجمع נשי .

(١) تألف لفظة (של) من اسم الموصول (ש) (اختزال ש) وحرف النسب (ל) .

تمرین ۱

اجعل الأسماء المكتوبة بين قوسين فيما يأتي في حالة الإضافة :

- (אח) מורי חולה קאר . (פרי) קעץ מחוק . (סה) הסנין רחב .
 اخو معلمي مريض جداً . ثمر الشجرة حلو . فم التماسيح واسع .
 קאר . (אב) אבי הוא זקני . (תסלה) קעני שומע יחנה . (חומה)
 جداً . أبو أي هو جدي . صلاة الفقير يسمع الله . سور
 קעיר גבוהה . (סלונות) ספינת סגורים . (צינים) הסרה גדולות .
 المدينة عال . شبائك البيت مغلقة . عينا البقرة كبرتان .
 הספר הזה הוא (סתנה) דודי ליום הולדת . (דמעה) קעין .
 الكتاب ماذا هو مدية عمي ليوم ميلادي . دموعه العين .
 (עצים) הנער . (צינים) הילד . (גרורים) החשה . (מנורות) הסדר .
 شجر الغابة . عينا الولد . حب الحنطة . مصابيح الغرفة .
 (תמונה) סקלף . (ספינים) ברנל . (שקלה) פשי . (ידים) הנער .
 صورة الملك . سكاكين حديد . فستان حرير . يدا الصبي .
 (מורים) הנזירים . (קנף) העמוד . (פלגמים) הנשח . (שצע)
 معلم الصبيان . جناح العصفور . ملقط الجداد . جرح
 החולה . (סיים) קאדם . (ציעה) היונה . (סנים) קאיש . (יחד)
 المريض . حياة الإنسان . بيضة الحمامة . وجه الرجل . وذن
 הברנל . (קרכה) יונה תעשיר . (ליל) הקיץ קצר . הלב (קצר)
 الحديد . يوكه الله تفني . ليل الصيف قصير . اللب قصير
 סגוב . קעורב (שחור) הנצות . סקבי (קל) קרנלים . הסחול (קצוץ)
 الذنب . الغراب أسود الريش . الظبي خفيف الأرجل . القط مقصوص
 סגוב . החולה (שבור) קרנל . הנער (קרוץ) הקנדים .
 الذنب . المريض مكسور الرجل . الصبي ممزق الثياب .

تمرین ۲

احذف كلمة « و » من العبارات الآتية مع مراعاة ما يلزم من تغيير في الاسم المضاف :
(الترجمة من عربية)

הספרים של הנער העצל הערשם סמיד . הסלונות של הבית
الكتب و خاصة ، الغلام الكسول جديدة تماما . الشبايك و خاصة ، البيت
עושה הנגר . הבנים של שכננו מרוצים מאוד . תלד גרע את העלים
يصنع النجار . الابناء و خاصة ، جازقا مجتهدون جداً . الولد مزق - الأوراق
של הספר . השקשרת של אחימי נהנה . הערשים של העצים
و خاصة ، الكتاب . السلسلة و خاصة ، أختي سُرقَت . الاثمار و خاصة ، الاشجار
נבילים ונפילים . קאננים של הנער אָדמו סקר . הערבה של
תזבל وتسقط . الاذان و خاصة ، الغلام أحمرقا من برد . المركبة و خاصة ،
אבי העשה . הרים של השמחה נעים . הבנים של מקור ארסות .
אני جديدة . الرائحة و خاصة ، السوسنة لطيفة . البدان و خاصة ، القردطويلتان .
המבוקה של הסנה גשלה . הסנה של קוב גדולה .
الغلة و خاصة ، الحقل ناضجة . البلية و خاصة ، الاب كبيرة .

درجات التشبيه في الصفات : עֲרֵכֵי הַחֲמָר

هناك ثلاث درجات للتشبيه : مساواة ، وتفضيل ، ومبالغة .

١ - درجة المساواة עֲרֵךְ הַשְׁוּוּי : ويعبر عنها بوضع ال כ הדالة على التشبيه بعد الصفة التي تساوت الدرجة فيها بين المشبه والمشبّه به مثل : הָאֶבֶן קָשָׁה כְּבָרָזָל (الحجر قاس كالحديد) ومثل : הַמַּפְּנִיחַ מְחוֹק כְּדָבָשׁ (التفاح حلو كالعسل) .

٢ - درجة التفضيل עֲרֵךְ הַיִּתְרוֹן : وتكون بوضع מן (מ , מ) بعد الصفة مثل : הַדָּבָשׁ מְחוֹק מִהַמַּפְּנִיחַ (العسل أجلى من التفاح) . ومن الممكن في هذه الدرجة أن نقول : הַמַּפְּנִיחַ מְחוֹק וְהַדָּבָשׁ מְחוֹק יוֹתֵר או יוֹתֵר מְחוֹק (حلو أكثر) .

٣ - درجة المبالغة עֲרֵךְ הַהִפְלָאָה : وهي تفيد اتصاف الاسم بصفة هي أعلى من جميع الأسماء الماثلة له في هذه الصفة . وفي هذه الحالة تسبق هاء التعريف الصفة ويليهما كلمة « בְּכָל » أو حرف ال « כ » ، مثل : אָחִי הוּא הַחֲרוּץ בְּכָל הַתְּלָמִידִים (أخي هو المجتهد في جميع التلاميذ) أو הַחֲרוּץ בְּתֵלְמִידִים (المجتهد في التلاميذ) . كما يجوز استعمال « מְכָל » بعد الصفة مثل : חָכָם מְכָל־אָדָם (أحكم من كل إنسان) .

מְרֻמָּאוֹת :

١ - يمكن الاستغناء - في العبرية الحديثة - عن هاء التعريف قبل الصفة في درجة المبالغة وأن تحمل عليها كلمة : הָכִי مثل אָחִי הוּא הָכִי חָרוּץ בְּתֵלְמִידִים .

٢ - في درجة المبالغة يمكن الاستغناء عن الاسم الذي تضاف إليه كلمة
كل مثل : אחי הקרוב מכל .

٣ - من صيغ درجة المبالغة أن تلي الصفة لفظة ביחוד (بالأكثر) مثل :
אחי הוא הקרוב ביותר . وهذه الصفة مألوفة في العبرية الحديثة .

تمرين

بين درجات التشبيه فيما يأتي :

היום מוציל לאקר פסחה . הסיל גדול סטוב . הוקב יקר סטבס .
השושנה נוקמת רים טוב פתבצלת . אחי הודול במלסידים . הוקב הוא
היקר במטכות . השקרן שנוא בנגב . השמש גדול סטבס . הששיר נכבד
מן השני . הקרח קר מכל . שלמה קנה סקסם באדם . השפה לבנה בשלב .
שריו לקה מלונדון . העצל הוא האסלל באדם . האדם הוא סקסם נוצורים .
בגן טוב קבוצר . קני סקסם וכוף סקסם יומר .

حروف النسب : מלות הנחם

حروف النسب أربعة وهي ب ك ل ם .

والأصل في الحروف الثلاثة الأولى بـ كل أن تشكل بالشفا مثل : סקר
קדי (كتابي في يدي) . ومثل : אחי קשיר קאחיד (أخي غني كأخيك)
ومثل : לאבי בית גדול (لآبي بيت كبير) .

إلا أن هناك أحوالاً خاصة يتغير فيها شكل حروف בכל كما يأتي :

١ - إذا دخلت على حرف ساكن تشكل بالحريق مثل : **בְּמַעֲלֵלָה** **בְּפִתּוּרִים יָפִים** (في مطلقك أزار جميلة) ومثل : **הַתְּפוּחַ מְחוּק בְּדִבְשׁ** (التفاحة حلوة كالعسل) ومثل : **לְבָנִי סֵפֶר חֹדֶשׁ** (لا بني كتاب جديد) .
٢ - إذا دخلت على حرف الياء مشكولاً بالثقا (؟) تشكل هذه الحروف بالحريق . وفي هذه الحالة تحذف الثقا من الياء ، وتعدو الياء حركة ، مثل : **יְדִידִי בִידִידָה** (صديقي كصديقك) ومثل : **סִפְרֵיכֶם בִּידֵיכֶם** (كتبكم في أيديكم) ومثل : **נִסְעָתִי לִירושָׁלַיִם** (سافرت إلى أورشليم) .

٣ - إذا دخلت على حرف مشكل بحركة مركبة فيعطى حرف النسب الحركة الثانية من الحركة المركبة مثل : **לְאַסּוֹף אֶת הָעֶדֶד** (لجمع القطيع) ومثل : **לְעֶבֶד בְּנֵה** (للعمل في البستان) ومثل : **בְּאַנִּית מִפְּרָשִׁים** (كسفينة شراعية) . وشذ عن هذه القاعدة لفظ الجلالة **אֱלֹהִים** فإذا دخل عليه حرف النسب أصبح **לְאֱלֹהִים** (لله) وذلك بضبط حرف النسب بالصيرى ويتسكن الالف ، وكذا لفظ **אֲדֹנָי** فإذا دخلت عليه اللام أصبح **וְלֹאדֹנָי** .

٤ - أما إذا دخلت هذه الحروف على اسم معرف فأت هاء التعريف تحذف منه ويأخذ حرف النسب حركة هاء التعريف المحذوفة مثل : **בְּעֵיר** (في المدينة) عوضاً عن **בְּ** - **הָעֵיר** ومثل : **בְּשֶׁמֶשׁ** (كالشمس) عوضاً عن **בְּ** - **הַשֶּׁמֶשׁ** ومثل : **לְעָנִי** (للفقير) عوضاً عن **לְ** - **הָעָנִי** .

أما حرف الميم **וּמ** ، فيكون مشكولاً بالحريق متبوعاً بحرف النون هكذا : **וּמֶן** ، إذا تلاه اسم معرف بالهاء مثل : **מֶן הָאִישׁ** (من الرجل) . وإذا تلاه اسم منكر حذفت منه النون وأدغمت في الحرف الأول من هذا الاسم مثل : **מִבֵּית** (من بيت) ومثل : **מִכְּרָם** (من كرم) . وإذا كان الحرف الأول من الاسم حلقياً فأت **א** **וּמ** ، تشكل

بالصيرى عوضاً عن الحريق ويخلو الحرف الحلقى من الشدة مثل: **מַעֲדַר הַקֹּדֶשׁ**
 (من مدينة القدس) ، ومثل : **מִהַרֵּי תְּהִלָּה** (من جبال الجليل) .

تمرین ۱

اكتب الكلمات الآتية مسبوقة بحروف בכלם مضبوطة بالشكل المناسب:

אִישׁ , בָּנִים , דֹּרָקִי , עָרֵב , אֲבִדָּה , אֶסֶת , יְלָדִים ,
 אֲשֶׁר , פֹּאבֵּעַ , סָדָשׁ , עֲשִׂיר , עֲנִי , אֱלֹהִים , עֵין הַמַּיִם ,
 שֶׁבַח , עֲגֹן , בִּרְכָה , יַעֲיִנָה , יְרוּשָׁלַיִם , יְהוּדָה , עֵזֶן .

تمرین ۲

. اشكل حروف בכלם في العبارات التالية بالشكل الملائم :

לאִישׁ הָנָה בָּנִים וּבָנוֹת . דֹּרֵי שָׁב מִדֶּרְבָּה . הַמַּלְסִידִים
 מְשַׁחֲקִים בָּנִן . הָאֲבָרִים שָׁבִים בְּעָרֵב מִן הַשָּׂדֶה לְבֵיתָם . הַטּוֹס
 בְּהֵמָה כְּחֵמֹר . בָּנִן טוֹב כְּבִיעֵר . הַנָּזִיר לָדָן כְּשֶׁלֶג . אָחִי טָכֵם
 כְּאֲחִיךָ . בִּיעֵר טוֹב מֵאֲשֶׁר בְּחֶדֶר . הַנֶּקֶב הוּא הַזָּקֵר בְּמַתְכוֹת .
 בְּקִיץ טוֹב לְשֶׁבַח בְּצֵל הָעֵצִים . נִסְעָתִי הָעִירָה בְּשִׁרְבָּה שֶׁל דֹּרֵי .
 בִּימֵי הַשְּׁלֵטוֹן הָאִסְלָאמִי חָיו הַיְּהוּדִים בְּשָׁלוֹם . הַנֶּזֶר יָשָׁן בְּמִשְׁחָה .

וָאוּ الْعَظْفُ : וְ הַחֲבוּר

וְ הַחֲבוּר תִּקָּבֵל וָאוּ الْعَظْفُ فِي الْفَاةِ الْعَرَبِيَّةِ ، وَتَأْتِي لِعَظْفِ اسْمٍ عَلَى اسْمٍ أَوْ لِعَظْفِ فَعْلٍ عَلَى فَعْلٍ . وَالْأَصْلُ فِي ضَبْطِهَا أَنْ تَكُونَ مَشْكُولَةً بِالشَّفَا نَاعٍ مَكْذَا : (١) مِثْلُ : חֵלֶזֶל וְדָלָת (نَافِذَةٌ وَبَابٌ) وَمِثْلُ : אָכַל וְשָׁתָה (أَكَلَ وَشَرَبَ) ؛ إِلَّا أَنْ ضَبْطُهَا يَتَغَيَّرُ فِي الْأَحْوَالِ التَّالِيَةِ :

١ - إِذَا دَخَلَ وَאוּ الْعَظْفُ عَلَى حَرْفٍ سَاكِنٍ فَانْهَاشْكَلُ بِالشَّرُوقِ مَكْذَا : (١) وَتَنْطِقُ كَالْمِزَّةِ الْمَضْمُومَةِ (أ) مِثْلُ : יָמִים וְהָרֹת (بِحَارٍ وَأَنْهَارٍ) وَمِثْلُ : זָכַר וְזִקְנָה (ذَكَرَ وَأَنْثَى) . وَتَشْكَלُ وَאוּ الْعَظْفُ بِالشَّرُوقِ كَذَلِكَ إِذَا دَخَلَ عَلَى كَلِمَةٍ مَبْدُوءَةٍ بِحَرْفٍ مِنَ الْحُرُوفِ الشَّفَوِيَّةِ وَيَجْمَعُهَا قَوْلُكَ : בּוֹמָהּ ، مِثْلُ : הָאֵב וְבָנָה (الْآبُ وَابْنُهُ) وَمِثْلُ : שֹׁשֶׁן וְנֶרְדַּ (سَوْسَنٌ وَوَرْدٌ) وَمِثْلُ : יָתֵד וּמַסְמֵר (وَتَدٌ وَمَسْمَارٌ) وَمِثْلُ : עָשָׂה וּפָעַל (صَنَعَ وَفَعَلَ) .

٢ - إِذَا دَخَلَ وَאוּ الْعَظْفُ عَلَى كَلِمَةٍ مَبْدُوءَةٍ بِحَرْفٍ مَشْكُولٍ بِحَرَكَةٍ مُرَكَّبَةٍ تُعْطَى وَאוּ الْعَظْفُ الْحَرَكَةُ الثَّانِيَّةُ مِنَ الْحَرَكَةِ الْمُرَكَّبَةِ مِثْلُ : לֵךְ וְאָמַר (اذْهَبْ وَقُلْ) وَمِثْلُ : שָׁנִים וְחֲדָשִׁים (سَنُونَ وَأَشْهُرٌ) وَمِثْلُ : לִי אֶחָד וְחֲמֹר (لِي أَتَانٌ وَحֹמَارٌ) وَمِثْلُ : אָמַר וְעָשָׂה (قُلْ وَافْعَلْ)

٣ - إِذَا دَخَلَ وَאוּ الْعَظْفُ عَلَى كَلِمَةٍ مَبْدُوءَةٍ بِحَرْفِ الْيُودِ مَشْكُولًا بِالشَّفَا نَاعٍ فَانْهَاشْكَلُ عِنْدَئِذٍ بِالْخَيْرِيقِ مَكْذَا (١) . وَتُحَذَفُ فِي هَذِهِ الْحَالَةِ حَرَكَةُ الشَّفَا مِنَ الْيُودِ الَّتِي تُصْبِحُ حَرَكَةً مِثْلُ : יְרִידָה (تَزُولُ) تُصْبِحُ عِنْدَ دُخُولِ وَאוּ الْعَظْفِ عَلَيْهَا יְרִידָה وَكَذَا : יְרוּשָׁלַיִם (أَوْرَشَلِيمُ) إِذَا دَخَلَ عَلَيْهَا وَאוּ الْعَظْفُ أَصْبَحَتْ יְרוּשָׁלַיִם .

٤ - إِذَا دَخَلَ وَאוּ الْعَظْفُ عَلَى لَفْظِ الْجَلَالَةِ אֱלֹהֵי لَا نَظْهَرُ الْآلُفُ فِي النَّطْقِ

وتصيح حركة واو العطف بتاح مثل : **וְאֵלֶיךָ** . وإذا دخلت واو العطف على اسم الجلالة **אֱלֹהִים** لا تظهر الالف في النطق وتصبح حركته واو العطف صيري مثل : **וְאֱלֹהִים** .

واو القلب : **וְ** **וְהָפַךְ**

قد تأتي واو العطف قبل الفعل الماضي فتقلب معناه الى المستقبل وقد تأتي هذه الواو قبل الفعل المضارع فتقلب معناه الى ماض وتسمى عندئذ واو القلب مثل : **וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי** (واذكر ميثاقي) ومثل : **וְשָׁלַח מַרְעָה** (وأرسل فرعون) . وهذه الصيغة مألوفة في الاسباب العبرية القديمة لاسباب العهد القديم ، وليست مألوفة في العبرية الحديثة إلا في بعض الاسباب النحوية . والاصل في واو القلب أن تكون مشكولة بالبناح هكذا (1) مع تشديد حرف المضارعة الذي يليها إذا دخلت على الفعل المضارع فقلبت معناه الى ماض مثل : **וַיֵּקַח** (وأخذ) ومثل : **וַיִּשָּׁקֶם** (وبكتر) . وتخلو به المضارعة من الشدة إن كانت ساكنة بعد واو القلب مثل : **וַיְהִי** (وكان) ومثل : **וַיִּסְפַּר** (وقص) . وإذا دخلت واو القلب على مضارع مسند إلى المتكلم المفرد تشكل بالقامص مثل : **וְאָמַר** (وقلت) ومثل : **וְאָקְרָא** (ودعوت) .

تمارين

١ - اضبط واو العطف فيما يأتي بالحركة المناسبة :

אֶחָ וְאַחֹת - בֵּן וְבַת - אָב וְאִם - אִם וְכֵן - פָּסָא
וְשָׁלַח - אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ - אָנָשִׁים וְנָשִׁים - מֶלֶךְ וּמַלְכָּה - הָרִים

ועמיהם - תתול וכָלֵב - כָּלֵבִים וַחֲתוּלִים - עֵיר וּכְפָר - סָפֵר
ומחֲפָרֶת - עֵט וְנֵר - לֶךְ וְאַסֵּף - יְהוּדָה וּפְנִינָה - אָנִי וְאַתָּה -
אַתָּה וְאָנִי .

٢ - عل ضبط و او العطف بما ضبطت به فيما يأتي :

קִיץ וּסְתָיו . גַּיִם וְשָׂדוֹת . נְהָרוֹת וּמַעְיָנוֹת . הֶלֶךְ וּבָא .
תִּמְרִים וְעֻנְבִים . בָּרָזֶל וְחֹשֶׁת . זָאֵב וְשׁוּעָל . נְהֻרִים וּפְצוּעִים .
פְּצוּעִים וְנְהֻרִים . לֶחֶם וְעִבּוּדָה . מִי עָשִׂיר וּמִי עָנִי ? לֵישׁ וְאֶרֶץ .
זֶהָב וְכֶסֶף . בָּיִת וּבִנְיָן . סְתָיו וְחֹרֶף . יְלָדִים וְחֻצִּים וְיְלָדִים
עֲצָלִים . עֲלִיָּה וִירִידָה .

٣ - اضبط و او العطف بالمركب المناسبة فيما يأتي :

רֹאשׁ הַחֲמֹר וְחֻנּוֹ . פִּי הַיָּלֵד וְשָׁנָיו . בְּתִי הָעֵיר וְעִיָּה .
שָׂרֵי הַצָּבָא וּפְקִידָיו . עֲבוּדַת הַפּוֹעֵל וּמְנוּחָתוֹ . צָחוֹק הַיָּלֵד
וּבְכִיתוֹ . שְׂרָשִׁי הָעֵץ וְעֻנְפָיו . חַיֵּי הָאָדָם וּמוֹתוֹ . צַעֲקַת הַחוּלָה
וְאַנְחוֹתָיו . אֲוִנֵי הַנֶּעֱר וְיָדָיו . מְלוֹנוֹת וּדְלָתוֹת . מַחְפָּרוֹת וּסְפָרִים .
סוּס וְעֻגָּלָה . סוּס וּפָרָה . בָּנִים וּבָנוֹת . שְׂרָשֶׁת וְטַבַּעַת .
עָלִים וּפְרָחִים . שִׁפְחָה וּמִשְׁרָת .

٤ - عل سبب ضبط و او القلب بما ضبطت به فيما يأتي :

וַיְהִי אֲבָרָם בֶּן-תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתִשְׁעִים בָּנִים וַיֵּרָא יְהוָה אֶל-אֲבָרָם וַיֹּאמֶר
אֵלָיו אֲנִי-אֵל שְׂדֵי הַתְּהֵלֶךְ לִפְנֵי נְהִיָּה תָּמִיד . וְאַתָּנָה בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ
וְאַרְבָּה אוֹתָךְ כַּמָּאֵד קָאֵד . וַיַּפֵּל אֲבָרָם עַל סֵנִיו וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר .
אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתָּךְ וְהָיִיתָ לְאָב הַמִּזֶּן גִּזְיִים . וְהִפְרַתִּי אוֹתָךְ כַּמָּאֵד קָאֵד
וְנִמְתִּיךָ לְגִזְיִים וּמְלָכִים סָמָךְ גָּזָאוּ . וְנִמְתִּי לָךְ וְלִנְרָצָה אֶמְרִיךָ אֶת כָּל-אֶרֶץ
כְּנָעַן לְאַחֲזוֹת עוֹלָם וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים .

النعث : שם החסר

يتلو النعت الاسم المنعوت وبطابقة في تعريفه وتنكيره ، وفي تذكيره وتأنينه ، وفي إفراده وجمعه فيقال : **איש טוב** (رجل طيب) و **האיש הטוב** و **אשה טובה** و **אנשים טובים** و **נשים טובות** . وإذا كان النعت خبراً لمبتدأ معروف فانه يجوز تنكيره مثل : **האיש טוב** . ويجب أن يطابق الخبر المبتدأ من حيث النوع والمعد .

ويؤنث النعت بإلحاق **ה** بالصفة المذكرة مثل : **טוב - טובה** و **רחב (واسع) - רחבה** و **מתוק (حلو) - מתוקה** و **נקי (نظيف) - נקייה** و **לוי - לוייה** . وقد يكون التانيث بإلحاق **ה** مثل : **כופר (كافر)** و **כופרת** .

وإذا كان المنعوت من الأسماء المذكرة التي تجمع شذوذاً على صيغة جمع المؤنث ، أو كان من الأسماء المؤنثة التي تجمع شذوذاً على صيغة جمع المذكر مثل : **עופות (عוף)** و **דבורים (دבורה)** ، ففي حالة الجمع ينبع النعت القاعدة العامة للجمع ، أي أنه يجمع على **(בים)** مع الاسم المذكر وعلى **(بات)** مع المؤنث مثل : **עופות גדולים** و **דבורים חרוצות** .

ويوصف المتنى بلفظ الجمع الملائم لنوعه مثل : **לנצורה עינים שחורות** (للفتاة عينا سوداوان) .

ومن صيغ المبالغة في النعت ما يأتي على وزن **פעלן** مثل : **זכרן** « ذكور » و **ידען** « علامة » . ومن صيغ المبالغة أيضاً ما يأتي على وزن **פעול** أو **פעיל** مثل : **רחום** و **רחים** .

وفي العبرية صيغة للدلالة على قلة اتصاف المنعوت بالصفة ، وذلك بإضافة

الحرفين الأخيرين من الصفة إليها مثل : **אדום** «أحمر» ، و **אדמודם** «أحمر قليلاً» ، أو **خارب** إلى **الحررة** ، و **צהוב** «أصهب أو أشقر» ، و **צהבהב** «أشقر قليلاً» ، و **שחר** «أسود» ، و **שחרחר** «خارب إلى السواد» .
وقد تفيد هذه الصيغة المبالغة في العبرية الحديثة مثل : **קטן** «صغير» ، و **קטנטן** «صغير جداً» .

المنسوب : שם היחס

المنسوب في العبرية كالمنسوب في العربية وهو ما لحق آخره **باه** مكسور ما قبلها للدلالة على نسبه إلى الجرد منها .
فعلمة النسب في اللغة العبرية هي (**ב**) تلحق آخر الاسم المفرد المذكر و (**בה**) أو (**בת**) للمفردة المؤنثة مثل : **סורי** (سوري) و **סוריה** و **סורيت** (سورية) ومثل : **מצרי** (مصري) و **מצריה** و **מצريت** (مصرية) .
ويجمع المنسوب بأن تضاف إلى آخر المنسوب المفرد علامة **ים** ، للمذكر وعلامة **ית** ، للمؤنث مثل : **סורי-סורים** و **מצריה-מצريات** : إلا أنه كثيراً ما يحذف حرف اليود الأخير من الاسم المنسوب قبل إضافة علامة الجمع المذكر إليه تخفيفاً للنطق فيقال : **סורים** و **מצרים** عوضاً عن **סורים** و **מצريات** .

وإذا كانت الاسم العلم مركباً مزجياً مثل : **בית-לקום** «بيتلقم» ، و **בנימין** «بنيامين» قيل في النسب إليه : **בית-לקומי** و **בנימיני** .

תמרים

א - אכתב מא יאני פי חיפה המרד :

בנים מרוצים . בנות יפות . דודים עשירים . תלמידים גדולים .
תלמידות קטנות . ספרים חדשים . תמונות יפות : אקרים מרוצים .
תפוחים מתוקים . עבדים נאמנים . תבנים מתרבים . תרומות נעלות .
הנשלים המרוצות .

ב - אכתב מא יאני פי חיפה الجمع :

מטה נכה . דבורה מרוצה . עץ פורם . סרב טדה . נפש יפה .
ים עמוק . קצרה גדולה . שדה נרוץ . לבנה שרופה . מטה מרוצה .
עבד קשה , סוס מועיל . שושנה יפה . נטר ארוץ . שם טוב . עב
בחסן . אשה אלקנה . איש גבור . עוף ביתי . סקום גדוש . נר
מאיר . גיזה קריה . יום טוב . חיל יצן . סלון קטור . שנה טובה .
מזין מתוק . צו שחורה . יונה לבנה . און מקשיבה . יד נדיבה .

ג - אנשב אל الاسماء الآنية :

דפסק . שוריה . סבנים . עבר . קחיר . יתדה . ברסל .
בנאסין . ישמעאל : ערסת . מאיר . עולם . מדע . שנה . בית .
יום . חרש . ברלין . קריו . נפש . בית-לחם .

الضمير : שם"י הנזף

الضمير هو ما وضع لتكلم (מַדְבֵּר) أو مخاطب (נִדְבָח) أو غائب (נִסְתָּר) مثل : أَنَا (أَنَا) و أَنتَ (أَنْتَ) و هُوَ (هُوَ) .

والضمير نوعان : بارز (בָּרִז) ومستتر (נִסְתָּר) . فالبارز هو ما كان ظاهراً في النطق كـ : הֵי ، هـ في ، פְּתַחְתִּי (كتبت) . والمستتر ما لبست له صورة في النطق كضمير الغائب في : פָּתַח ، .

والضمير البارز ينقسم إلى منفصل ومتصل . فالمنفصل هو ما كان ظاهر الاستقلال في النطق مثل : أَنَا (أَنْتَ) و-أَنْتُمْ (أَنْتُمْ) . والمتصل ما كان كجزء من الكلمة مثل : هـ في ، פְּתַחְתִּי (كتبت) و هـ في ، פְּתַחְתִּם (كتبت) .

وتنقسم الضمائر المنفصلة حسب موقعها من الإعراب إلى قسمين :

(١) ويطلق على الضمير اسم (נִסְתָּר) ويُقابله في المريع (الكناية) ، وهي تسمية مألوقة لدى بعض النحاة العرب ؛ فالضمير لا يبدو أن يكون كناية عن الاسم الظاهر . إلا أن لفظة (נִסְתָּר) تطلق بوجه خاص على ضمائر النصب والجر المنفصلة .

١ - ما يختص بالرفع وهي :

אני ^(١) أو אנכי	أنا	אנינו أو יחנו أو עמי نحن
אתה ^(٢)	أنت	אתם أنتم
את	أنتِ	אתן أنتن
הוא	هو	הם هم
היא	هي	הן هن

٢ - ما يختص بالنصب وهي :

אותי	إياي	אותנו	إيانا
אתך	إياك	אתכם	إياكم
אתך	إياكِ	אתכן	إياكن
אותו	إياه	אותם	إياهم
אותה	إياها	אותן	إياهن

وينقسم الضمير المتصل حسب موقعه من الإعراب إلى قسمين :

١ - ما يختص بالرفع وعددها ستة يجمعها قولك חהימן (نيسوت) ،

ونوردها فيما يلي متصلة بالفعل הליך و ذهب :

הלכתי-תי	ذهبتُ	הלכנו-נו	ذهبنا
הלכת-ת	ذهبتِ	הלכתם-תם	ذهبتم
הלכת-ת	ذهبتِ	הלכתן-תן	ذهبتن
הלכה-ה	ذهبتُ	הלכו-ו	ذهبوا

(١) ضمير المتكلم المفرد (אני) مماثل لضمير (أن) في إحدى اللهجات العربية القديمة وما زال مستعملاً في بعض اللهجات العامية في مناطق مختلفة من العالم العربي . أما אנכי فأخوذة عن (أناكو) وهو ضمير المتكلم المفرد باللغة الآشورية .
(٢) تشديد التاء في אתה و את و אתם و אתן هو بسبب إدغام التون المحذوفة في هذا الحرف ، وهذا ما تقول به كتب النحو العربي النحاة .

٢ - ما هو مشترك بين النصب والجر : فيكون ضمير نصب إذا وقع عليه فعل الفاعل ويكون ضمير جر إذا اتصل بالاسم .

أ - ضمير النصب

שְׁמַרְנִי - נִי	חֲרַסְנִי	שְׁמַרְנוּ - נוּ	חֲרַסְנוּ
שְׁמַרְךָ - יְךָ	חֲרַסְךָ	שְׁמַרְכֶם - יְכֶם	חֲרַסְכֶם
שְׁמַרְדָּ - יְדָ	חֲרַסְדָּ	שְׁמַרְדֶּם - יְדֶם	חֲרַסְדֶּם
שְׁמַרְוּ - וְ	חֲרַסְוּ	שְׁמַרְמֶם - יְמֶם	חֲרַסְמֶם
שְׁמַרְהָ - הָ	חֲרַסְהָ	שְׁמַרְהֶם - יְהֶם	חֲרַסְהֶם

ب - ضمير الجر

المضاف مفرداً	المضاف جمعاً
סְפָרִי - יְ	סְפָרִי - יְ
סְפָרְךָ - יְךָ	סְפָרְךָ - יְךָ
סְפָרְדָּ - יְדָ	סְפָרְדָּ - יְדָ
סְפָרְוּ - וְ	סְפָרְוּ - וְ
סְפָרְהָ - הָ	סְפָרְהָ - הָ
סְפָרְנוּ - נוּ	סְפָרְנוּ - נוּ
סְפָרְכֶם - יְכֶם	סְפָרְכֶם - יְכֶם
סְפָרְדֶּם - יְדֶם	סְפָרְדֶּם - יְדֶם
סְפָרְמֶם - יְמֶם	סְפָרְמֶם - יְמֶם
סְפָרְהֶם - יְהֶם	סְפָרְהֶם - יְהֶם

(١) هذا النوع من الضائر يسمى في العبرية (נגזרים) .

معرفة :

في حالة اتصال الجمع بضمير الجر تحذف منه الجمع بسبب الإضافة وتبقى
الباء دلالة على الجمع مع بعض التغيير في حركات الاسم

اتصال الضمائر ببعض الحروف والنظروف

מלות הַיָּחָס עִם כְּנֻיִם

يتصل بعض الحروف والظروف بالضمائر . فتمـا ما يعامل معاملة الاسم
المفرد عند الإضافة إلى ضمير الجر ، ومنها ما يعامل معاملة الاسم الجمع .

כ (الباء أو في) : כִּי , כִּךְ , כִּךְ , כֹּ , כָּה , כְּנֹ , כְּכֶם ,
כִּכֶּן , כְּהֶם , כְּהֶן .

ל (لـ) : לִי , לָךְ , לְךָ , לוֹ , לָה , לָנו , לָכֶם , לָכֶן ,
לָהֶם , לָהֶן .

א (الى) : אֵלַי , אֵלֶיךָ , אֵלֶיךָ , אֵלַי , אֵלֶיךָ , אֵלַינו ,
אֵלֵיכֶם , אֵלֵיכֶן .

מ (من) : מֵמִי , מִמֶּךָ , מִמֶּנּוּ , מִמֶּנָּה , מִכֶּם , מִכֶּן , מֵהֶם ,
כֹּ אוֹ כְּמוֹ (الكاف أو مثل) : כְּמוֹנִי , כְּמוֹךָ , כְּמוֹךְ , כְּמוֹהוּ ,
כְּמוֹהָ , כְּמוֹנוּ , כְּמוֹכֶם , כְּמוֹכֶן , כְּמוֹהֶם ,
כְּכֶם , כְּהֶם , כְּהֶן .

ש (خاصة) : שֶׁלִּי , שֶׁלְךָ , שֶׁלְךָ , שֶׁלוֹ , שֶׁלָּה , שֶׁלָּנו ,
שֶׁלְכֶם , שֶׁלְכֶן .

(١) الضورتان الأخيرتان لا تشملان في التجربة الحديثة .

על (על) : עלי , עליה , עליה , עליה , עליה , עליה , עליה , עליה .
עליהם , עליהם .

עם (مع) : עמי , עמי , עמי , עמי , עמי , עמי , עמי , עמי .
עמם .

את (علامة المفعول به تسبق الاسم إذا كان معرفاً) : אותי , אותך , אותך , אותך , אותך , אותך , אותך , אותך .
אתם , אתם , אתם , אתם , אתם , אתם , אתם , אתם .

את (مع) : אחי , אחי , אחי , אחי , אחי , אחי , אחי , אחי .
אחכם , אחכם .

בין (بين) : ביני , ביני , ביני , ביני , ביני , ביני , ביני , ביני .
ביני , ביני , ביני , ביני , ביני , ביני , ביני , ביני .

למען , לשביל , לעבור , לעד , לעל , לעל , לעל , לעל .
למען , למען , למען , למען , למען , למען , למען , למען .

אצל (عند) : אצלי , אצלי , אצלי , אצלי , אצלי , אצלי , אצלי , אצלי .
אצלם , אצלם , אצלם , אצלם , אצלם , אצלם , אצלם , אצלם .

הנה (هاهنا) : הנה , הנה , הנה , הנה , הנה , הנה , הנה , הנה .
הנה , הנה , הנה , הנה , הנה , הנה , הנה , הנה .

יש (يوجد) : ישי , ישי , ישי , ישי , ישי , ישי , ישי , ישי .
ישם , ישם , ישם , ישם , ישם , ישם , ישם , ישם .

עוד (ما زال) : עוד , עוד , עוד , עוד , עוד , עוד , עוד , עוד .
עודם , עודם , עודם , עודם , עודם , עודם , עודם , עודם .

(١) هابل لفظة (יש) قبل (أيس) تكون المات في اللغة العربية . وقد بقي أثر هذا
الصل في النمل الخامس (ليس) فهو منصرف من لا النافية و (أيس) قبل الكون المات .

אין''' (ليس، لا يوجد) : אינא (אין), אינא, אינא (אין) .
 אינא, (אינא), אינא, אינא, אינא, אינא .
 נכח (نجا) : נכח, נכח, נכח, נכח, נכח .
 ניד (ند) : ניד, ניד, ניד, ניד, ניד .
 בתוך (داخل، بين) : בתוך, בתוך, בתוך, בתוך, בתוך .
 לבד (وحد) : לבד, לבד, לבד, לבד, לבד .
 לעמת (مقابل) : לעמת, לעמת, לעמת, לעמת, לעמת .
 לקראת (نحو) : לקראת, לקראת, לקראת, לקראת, לקראת .
 לקראתכם, לקראתכם, לקראתכם, לקראתכם, לקראתכם .
 תחת (تحت) : תחת, תחת, תחת, תחת, תחת .
 אדוות (عن) : אדוות, אדוות, אדוות, אדוות, אדוות .
 לפני (أمام، قبل) : לפני, לפני, לפני, לפני, לפני .
 לפניך, לפניך, לפניך, לפניך, לפניך .
 אחר (بعد) : אחר, אחר, אחר, אחר, אחר .
 אחריך, אחריך, אחריך, אחריך, אחריך .
 בלעד (عدا) : בלעד, בלעד, בלעד, בלעד, בלעד .
 בלעדיכם, בלעדיכם, בלעדיכם, בלעדיכם, בלעדיכם .

(א) مقابل (אין) إن الثانية في اللغة العربية .

تصريف الأسماء : נטיית השמות

تحدثنا عن التغير الذي يطرأ على الاسم في حالة إضافته إلى اسم ظاهر. أما إذا أضيف الاسم إلى الضمير فيكون تصريفه كالآتي :

الوزن	الاسم	إضافته إلى اسم ظاهر	إضافته إلى الضمائر
פעל	דבר شيء	דבר	דברי . דברך ... דברנו . דברכם
פעלים	דברים	דברי	דברי . דבריך ... דברינו . דבריכם
פעל	אמן شيخ	אמן	אני . אנך ... אננו . אנכם
פעלים	אנים	אני	אני . אנך ... אננו . אנכם
פעול	גדול كبير	גדול	גדולי . גדולך ... גדולנו . גדולכם
פעולים	גדולים	גדולי	גדולי . גדולך ... גדולנו . גדולכם
פעל	ספר كتاب	ספר	ספרי . ספרך ... ספרנו . ספרכם
פעלים	ספרים	ספרי	ספרי . ספריך ... ספרנו . ספרכם
פעל	מלך ملك	מלך	מלכי . מלךך ... מלכנו . מלככם
פעלים	מלכים	מלכי	מלכי . מלריך ... מלכנו . מלככם
פעל	פעל فعل	פעל	פעלי . פעלך ... פעלנו . פעלכם
פעלים	פעלים	פעלי	פעלי . פעריך ... פעלנו . פעלכם
פעול	אזור منطقة	אזור	אזורי . אזורך ... אזורנו . אזורכם
פעולים	אזורים	אזורי	אזורי . אזורריך ... אזורנו . אזורכם
פועל	עונב مزمار	עונב	ענבי . עונבך ... עונבנו . עונבכם
פועלים	עונבים	עונבי	ענבי . עונריך ... עונבנו . עונבכם
פעיל	גביר سيد	גביר	גבירי . גבירך ... גבירנו . גבירכם
פעילים	גבירים	גבירי	גבירי . גבירריך ... גבירנו . גבירכם
פעל	זמן زمان	זמן	זמני . זמנך ... זמננו . זמנכם

الوزن	الاسم	إضافته إلى اسم ظاهر	إضافته إلى الفاعل
שירים	שירים	שירי	שירי . שירי . . .
מסול	מקום מן	מקום	מקומי . מקומך . . .
מסולות	מקומות	מקומות	מקומותי . מקומותיך . . .
ששה	ששה ש	ששה	ששתי . ששתיך . . .
שפות	שפות	שפות	שפוני . שפוניך . . .
ששן	ששן ש	ששן	ששני . ששניך . . .
ששנים	ששנים	ששני	ששני . ששניך . . .
סע	בן ابن	בן	בני . בנך . . .
שעים	בנים	בני	בני . בנך . . .
פל	חק قانون	חק	חסי . חסך . . .
שלים	חקים	חסי	חסי . חסך . . .

هناك أسماء ينتمي معظمها إلى الأوزان السابقة ، ولكن تصريفها بشذ عن تلك القواعد ، وإليك أهمها :

تمرين ١

- אב (אב) : אבי , אביר , אביר , אביר , אביר .
 אח (אח) : אחי , אחיר , אחיר , אחיר , אחיר .
 אחים (إخوة) : אחי , אחיר , אחיר , אחיר , אחיר .
 חם (حم) : חמי , חמיר , חמיר , חמיר , חמיר .
 פה (فم) : פי , פיר , פיר , פיר , פיר .
 פיות (أفواه) : פיותי , פיותי , פיותי , פיותי , פיותי .
 בת (ابنة) : בתי , בתך , בתך , בתך , בתך .
 בנות (بنات) : בנותי , בנותי , בנותי , בנותי , בנותי .

בְּהִמָּה (بهيمة) : בְּהִמָּתִי , בְּהִמָּתְךָ , בְּהִמָּתְכֶם , בְּהִמָּתָם .
 בְּרוֹזַל (حديد) : בְּרוֹזְלִי , בְּרוֹזְלָךְ , בְּרוֹזְלָכֶם , בְּרוֹזְלָם .
 גִּלְגָּל (دولاب) : גִּלְגָּלִי , גִּלְגָּלְךָ , גִּלְגָּלְכֶם , גִּלְגָּלָם .
 גִּלְגָּלִים (دواليب) : גִּלְגָּלִי , גִּלְגָּלְךָ , גִּלְגָּלְכֶם , גִּלְגָּלָהֶם .
 דְּבֶשׁ (عسل) : דְּבֶשֶׁי , דְּבֶשֶׁךָ , דְּבֶשֶׁכֶם , דְּבֶשֶׁם .
 דָּם (دم) : דָּמִי , דָּמְךָ , דָּמְכֶם , דָּמָם .
 חֶדֶר (غرفة) : חֶדְרִי , חֶדְרְךָ , חֶדְרְכֶם , חֶדְרָם .
 יָד (يد) : יָדִי , יָדְךָ , יָדְכֶם , יָדָם .
 לַחִי (خدي) : לַחִי , לַחִיךָ , לַחִיכֶם , לַחִיָּהֶם .
 לַחִיִּים (خدان أو خدود) : לַחִי , לַחִיךָ , לַחִיכֶם , לַחִיָּהֶם .
 מַס (ضريبة) : מַסִּי , מַסְּךָ , מַסְּכֶם , מַסָּם .
 מַסִּים (ضرائب) : מַסִּי , מַסִּיךָ , מַסִּיכֶם , מַסִּיהֶם .
 נֶכֶד (حفيد) : נֶכְדִי , נֶכְדְךָ , נֶכְדְכֶם , נֶכְדָּם .
 סָף (عتبة) : סָפִי , סָפְךָ , סָפְכֶם , סָפָם .
 צַד (جانب) : צַדִּי , צַדְךָ , צַדְכֶם , צַדָּם .
 קֶדְקֶד (جمعة) : קֶדְקֶדִי , קֶדְקֶדְךָ , קֶדְקֶדְכֶם , קֶדְקֶדָם .
 שְׁבוּעַ (اسبوع) : שְׁבוּעִי , שְׁבוּעְךָ , שְׁבוּעְכֶם , שְׁבוּעָם .
 שְׁבוּעוֹת (أسابيع) : שְׁבוּעוֹתִי , שְׁבוּעוֹתְךָ , שְׁבוּעוֹתְכֶם , שְׁבוּעוֹתֵיהֶם .
 שְׁכֵנָה (جارة) : שְׁכֵנָתִי , שְׁכֵנָתְךָ , שְׁכֵנָתְכֶם , שְׁכֵנָתָם .
 שָׂה (شاة) : שָׂי , שָׂיְךָ , שָׂיְכֶם , שָׂיָם .

تمارين

أخذ الأسماء الآتية مفردة ومجموعة إلى جميع ضمانات الجرد المتصلة :

סל . סקין . גר . חלון

٢ - استبدل الكلمات **שָׁלַח**، **שָׁלַח** الخ فيما يأتي بضمائر جر متصلة مطابقة :

הַבּוֹרָה שֶׁלִּי גְדוֹלָה מִהַבּוֹרָה שֶׁלָּךְ וּמִדּוֹעַ הַמַּחֲזִיר שֶׁלָּךְ קָטָן
מִהַמַּחֲזִיר שֶׁל בְּנוֹתָיִךְ : עַל הַפְּסָאוֹת שֶׁלָּנוּ אָנֹחֵנוּ יוֹשְׁבִים , וְעַל הַפְּסָאוֹת
שֶׁלָּנוּ אָנֹחֵנוּ יוֹשְׁבִים . מִדּוֹעַ לֹא אָכַלָּה הַנּוֹצֵרָה אֶת הַגְּבִינָה שֶׁלָּךְ : הַבּוֹרָה
נֹתֶנֶת לָנוּ אֶת הַדָּבָשׁ שֶׁלָּךְ . מִדּוֹעַ אֵינֶךָ אוֹכֵל בַּמִּזְלֵג שֶׁלָּךְ : אֵין אִישׁ
שֶׁסֶּם בַּחֲלָק שֶׁלּוֹ . בָּמָּה אֲכַלְתָּם אֶת הַמֶּרֶק שֶׁלָּכֶם : הֵילֵךְ נָכָה , וְאִישׁ
לֹא שָׁמַע אֶת קוֹל הַגְּבִי שֶׁלּוֹ ..

٣ - حول ضمير التكلم في الجملة الآتية الى جميع ضمائر الرفع المنفصلة .

بحیث یكون كل خبر مطابقاً لكل مبتدأ وهي :

• אגני סרוץ •

٤ - حول ضمير المتكلم في الجملة الآتية إلى جميع ضمائر النصب المتفصلة وهي :

« אומי קאל המורה »

٥ - خاطب بالعبارة الآتية المفردة المؤنثة وجمع الذكور وجمع الإناث وهي:

« הַלְמִדְתָּ אֶת שְׂעִירָךְ »

٦- أضع الأسماء الآتية إلى فئات الجبر المتصلة :

נָשִׁים — עֵינַיִם — אָבוֹת — נְעָרִים — קְרוֹת — שְׂכָנִים — עֲזִים — כְּרָמִים —

כָּגָלִים - אָחִים .

اسم الإشارة : $\text{זה} \text{ההוא}$

أ - قريب

לلمفرد		الجمع بنوعه
المذكر	للمؤنث	
זה , هذا	זאת : هذه	אל , אלה , אליו
הזה : هذا	הזאת : هذه	האל , האלה , האליו
ה : هذا	ה : هذه	הקלו
		מולא

ب - بعيد

ללמזכר	ללמזנת	ללמכ
הלל	הלל	ללמכ המזכר : הלל , אהל
הללה	הלל	ללמכ המזנת : הלל , אהל
הללל	הללל	ללמכ כנעל : הללל

اسم الإشارة : هو ما دل على معيّن بمعونة إشارة حسية . وبطابق اسم الإشارة المشار إليه في تذكيره وتأنينه وفي إفراده وجمعه .

صوامع :

١ - يندو في العبرية الحديثة استعمال **זו** (للمذكر القريب) كما يندو استعمال **היא** و **הוא** و **היא** (للمفرد البعيد بنوعيه) و **אל** و **האל** (للجمع البعيد بنوعيه) .

٢ - يقابل **את** (للمؤنث القريب) لفظة **ذات** ، في اللغة العربية ، وقد نعت الكتب النحوية القديمة على أن **ذات** ، اسم إشارة للمؤنث القريب في بعض اللهجات العربية .

٣ - إذا كانت أداة الإشارة بمنزلة المبتدأ ذكرت قبل المشار إليه ، مثل : **זה איש עשיר** (هذا رجل غني) و **את אשה עשירה** (هذه امرأة غنية) و **זה האיש** (هذا هو ، الرجل) و **אלה בני דוד** (هؤلاء أبناء عملي) .

٤ - إذا كان المشار إليه مرفقاً وجب أن يسبق اسم الإشارة . وعندئذ يكون اسم الإشارة بمنزلة البدل من المشار إليه . ويجب أن يطابق البدل المبدل منه من حيث نوعه وعدده مثل : **האנשים ההם ידידים** (أولئك الرجال كرام) و **הנשים הן ידיבות** (أولئك النسوة كريمات) . أما **אותו** و **אותה** و **אתם** و **אתן** للمشار إليه البعيد فتستعمل استعمال اسم الإشارة في اللغة العربية ، أي أنها تسبق المشار إليه المعرف ويكون هو بمنزلة البدل منها ، مثل : **אותו האיש ידידי** (ذلك الرجل صديقي) و **אותה האשה ידידתי** و **אתם האנשים ידידי** و **אתן הנשים ידידותי** .

٥ - إذا كانت المشار إليه متلواً بصفة ذكرت قبل أداة الإشارة مثل : **האיש הנדיב הזה שכני** (هذا الرجل الكريم جاري) .

٦ - قد تدل أداة الإشارة المنكرة على معنى **« دونك »** أو **« دونكم »** ، الخ فيقال **זה הסקר** (دونك الكتاب) و **אלה הספרים** (دونكم الكتب) .

(١) يلاحظ استعمال **الام** في هذه الأسماء للدلالة على البعد .

٧ - يأتي اسم الإشارة ، זה ، أحياناً لتحسين الخط ، ولا فائدة له غير ذلك ، وذلك بعد أسماء الاستفهام : מה و מה ו מה ו מי و למה و מדוע مثل : מה זה עשית ? (ماذا صنعت ?) و למה זה אמרת ? (لماذا قلت ?) و מי זה בא (منذا جاء ?) وقد تأتي זה ، قبل اسم عدد أو قبل اسم دال على الزمن^(١) مثل : זה עשר שנים (منذ عشر سنوات) ومثل : זה שנה אני לומד (منذ سنة أنا أدرس) و זה שבוע ימים אני נוסע (منذ أسبوع أنا مسافر) .

٨ - تدخل حروف النسب على أسماء الإشارة فتقول : לזה و בזה و מזה و בזה للذكر ، و בזאת و לזאת و מזאת و בזאת للمؤنث .
٩ - كثيراً ما يستعمل حرف التثنية ، הזה ، للإشارة ، ويكون المشار إليه ضميراً مقترناً بها فيقال : ההוא (هانذا) بدلاً من הזה ، وعند الوقف يقال : ההוא .

تمارين

١ - ضع اسم إشارة مناسباً في المكان الخالي بما يأتي :

מה זה ? ... בנח - הנחש ... גדול והנחש ... קטן - קהל
את התפוחים ... - התפוחים ... פתוקים והתפוחים ... פרים - האשה
... צעירה והאשה ... זונה - ... בלב ... סחול - הבית ... הרש
והבית ... יסן - מי ... עומד שם מסת עזן ? - שם בנן ... יש תאנים .
ופה בנן ... רק ענבים - הבית ... אשר חתה רחמה נבנה ... שלש
שנים - מדוע ... חתה צוב ? - מי ... בא שם עם הנער ? - לפה ...
באת אל בית הסדר ?

(١) تكون عندئذ بمن منذ .

٢ - حول الإشارة في الجملة الآتية إلى المفردة المؤنثة ثم إلى الجمع بنوعيه:

תלמיד הנה סמח את ספרו

٣ - تحدث بالعبارة الآتية عن المفردة المؤنثة ثم عن الجمع بنوعيه :

האיש שהוא קרע את בגדו

٤ - دلّ على أسماء الإشارة في العبارات التالية وعلّل أسباب استعمالها :

לאיש הנה בגים וכלות . בקר הנה יש דגים רבים . הפוסקים ההם
עוקדים בארנה . הפרות הן פוקדות ברשת . בקצר הזאת יש זן קטן .
אל תתסגר לרשע שהוא . אל תאמין לאשה הזאת . הפנים בבאר ה היא
קרים . בקרים האלה יש ברזל וכסף . לפניי הוא רעים קצשים . מי
אחוב בקשירי הנה ! הקרים הללו גבוהים . הבתים הללו בעירנו קטנים .
הנשים הן צגיות . הביצים הללו קריות .

الرسم الموصل : כצד ההמשך

الموصل : هو ما دل على معنى سبب تعيينه جملة الصلة التي تليه . ويدل على
الموصل في العبارة كلمة **ואשר** ، التي تستعمل للمفرد والجمع بنوعيهما مثل :
האיש אשר בא אחריך הוא (الرجل الذي جاء أخوك هو) و **האשה
אשר באה אחותך היא** و **האנשים אשר באו אחריך הם** و **הנשים
אשר באו אחיזתך הן** .

وقد يقتصر أحياناً على حرف الشين وحده مشكولاً بالسينجول (ש) بدلاً

من كلمة **אֲשֶׁר** مثل : **אֲנִי יָדַעְתִּי אֶת הַמִּדְבָּרָה שֶׁלִּפְנֵי אֹחֵי** (أنا أعرف المظهر الذي علمك) . وفي هذه الحالة ينبغي تشديد الحرف الذي يلي الشين إذا لم يكن من حروف الحلق . ويكثر استعمال هذه الصيغة في العبارة الحديثة .

وقد تدخل هاء التعريف على بعض المشتقات فتفيد معنى الموصول وتنبأ عنه " مثل : **הָאִישׁ הַעֹשֶׂה צְדָקָה שְׂכָרִי** (الرجل الذي يصنع صدقة جاري) بدل : **הָאִישׁ אֲשֶׁר עֹשֶׂה צְדָקָה** .

وقد تفيد **מֵה** ، و **מִ** ، معنى الموصول إذا كانتا متولتين بحرف **ו** **ש** ، وتعمل الأولى لغير العاقل ، كما تستعمل الثانية للعاقل مثل : **מֵה שֶׁהָיָה הוּא שִׁיחָה** (ما كان هو ما سيكون) ومثل : **רֵאִיתִי אֶת מִי שֶׁהָלַךְ** (رأيت من ذهب) .

وقد يحذف الاسم الموصول إذا دل السياق عليه مثل : **בְּעִיר כָּה נִלְקַח** (في المدينة التي فيها ولدت) و **הָאִישׁ אֲלִי הִלָּכָה** (الرجل الذي إليه ذهبت) . وصلة الموصول تأتي جملة فعلية مثل : **הָאִישׁ אֲשֶׁר הָלַךְ** ، أو اسمية مثل : **הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנוּ חֲרוֹץ** ، أو ظرفاً مثل : **הָאִישׁ אֲשֶׁר תַּחַת הָעֵץ** ، أو جاراً ومجروراً مثل : **הָאִישׁ אֲשֶׁר בְּבֵית** .

ويجب أن نشتمل صلة الموصول على ضمير يعود على الموصول يسمى عائداً ، وكثيراً ما يحذف هذا العائد إذا فهم المعنى مثل : **זאת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם** (هذا عهدي الذي تحفظونه ، بيني وبينكم) ومثل : **תִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל אֲשֶׁר בְּחָרָה** (واتخذوا لأنفسهم نساء من كل ما اختاروه . . .) وإذا دخلت الباء على **אֲשֶׁר** أفادت معنى الظرفية المكانية مثل : **בְּאֲשֶׁר חָגַר אֲנֹכִי** (حيثما نسكن أسكن) وإذا دخلت الكاف على **אֲשֶׁר** أفادت معنى

(١) يشبه ذلك استعمال أداة التعريف في اللغة العربية إما موصولاً وهي الداخلة على اسمي الفاعل والمفعول أو على المضاف الذي يلي الاستمرار التجدي كقول الشاعر :
ما أت بالحكم الترض حكومت ولا الأمل ولا ذي الرأي والجدل

الظرفية الزمانية مثل : כְּאַשֶׁר קָרַב אֶל הָעִיר (حينما اقترب إلى المدينة) .
ورد في العبرية القديمة استعمال « זָה » و « אֵל » اسمي "موصول للفرد
المذكر والمؤنث . ويندر هذا الاستعمال في العبرية الحديثة .

تمرين

اخطب بالشكل المناسب حرفي ال « ה » ، وال « ש » ، ال « ו » اسماء موصو
في القطعة التالية :

הַנָּעַר שֶׁמְחַפֵּץ לְמַדּוֹד לֹא נִצְלִים . מִי הוּא הָאוֹרֵחַ הַבָּא אֵלֵינוּ !
הָאִישׁ שֶׁמְכַבֵּד אֲחֵרִים . מְכַבְּדִים אֲחֵרִים גַּם אוֹתוֹ . מֶה הוּא הַדָּבָר שֶׁאֵבֵר
לָךְ ? הַבִּצִּית הַכְּנוּי סַעֲצִים לַחִים לֹא טוֹב לְדִירָה . הַפֶּלֶב שֶׁקָּשׁוּר תָּמִיד אֶל
הַקִּיר רַע מְאֹד . הָאֲנָשִׁים הָעוֹשִׂים טוֹב תְּכִיבִים לְכָל . מִן לִי עַם שְׂכֻחַב
הַיָּסֵב . הָאִישׁ הָעוֹבֵד אֵינִי רָעֵב לֶלֶחֶם . זֶה הוּא הָאִישׁ הָאוֹהֵב אֶת מוֹלָדָתוֹ

العدد : שם המספר

العدد من ثلاثة إلى عشرة على عكس العدود : فيذكر إذا كان العدود
مؤنثاً ، ويؤنث إذا كان العدود مذكراً فنقول : אַרְבָּעָה יְלָדִים (أربعة
أولاد) و אַרְבַּע יְלָדוֹת (أربع بنات) .

(١) هذا الاستعمال شبيه باستعمال « ذו » اسم موصول في بعض اللهجات العربية القديمة
كقول الشاعر :

فان الماء ماء أبي وجدي وبثري ذو حشرت وذو طويت
وفي لهبة طيء : (هذا ذو قال ذاك) .

وفيما يلي بيان العدد من ذكره ومؤنثه ، مطلقاً ومضافاً :

مع المذكر			مع المؤنث		
مطلقاً	مضافاً		مطلقاً	مضافاً	
אחד	אחד	אחת	אחת	אחת	אחת
שנים	שנים	שתי	שתי	שתי	שתי
שלושה	שלושה	שלוש	שלוש	שלוש	שלוש
ארבעה	ארבעה	ארבע	ארבע	ארבע	ארבע
חמשה	חמשה	חמש	חמש	חמש	חמש
ששה	ששה	שש	שש	שש	שש
שבעה	שבעה	שבע	שבע	שבע	שבע
שמונה	שמונה	שמונה	שמונה	שמונה	שמונה
תשעה	תשעה	תשע	תשע	תשע	תשע
עשרה	עשרה	עשר	עשר	עשר	עשר

والأعداد المركبة من أحد عشر إلى تسعة عشر هي كالوضع العربي من حيث التذكير والتأنيث وهي :

(١) في حالة الوقف : אחד .

אחד או עשתי	עשר	أحد عشر	אחת או עשתי	עשרה אחדי عشرة
שנים	עשר	اثنى عشر	שנים	עשרה اثنا عشرة
שלשה	עשר	ثلاثة عشر	שלש	עשרה ثلاث عشرة
ארבעה	עשר	أربعة عشر	ארבע	עשרה أربع عشرة
חמשה	עשר	خمس عشر	חמש	עשרה خمس عشرة
ששה	עשר	ستة عشر	שש	עשרה ست عشرة
שבעה	עשר	سبعة عشر	שבע	עשרה سبع عشرة
שמונה	עשר	ثمانية عشر	שמונה	עשרה ثمانی عشرة
תשעה	עשר	تسعة عشر	תשע	עשרה تسع عشرة

אלفاظ העוד :

עשרים עשרון - שלשים תלתון - ארבעים ארבעון - חמשים
 חסרן - ששים שטרן - שבעים שבעון - שמונים גמון - תשעים תשעון.

המאות والآلاف :

מאה מئة - מאתיים مائتان - שלש מאות ثلاثمائة - ארבע מאות
 أربعمائة - חמש מאות خمسمائة - שש מאות - שבע מאות - שמונה מאות -
 תשע מאות - אלהף ألف - אלהפים ألهان - שלשת אלהפים ثلاثة آلاف -
 ארבעת ... חמשת ... ששת ... שבעת ... שמונת ... תשעת ...
 עשרת אלהפים عشرة آلاف - או רבוא' או רבבה - עשרים אלהף
 עשרון ألفاً - שלשים אלהף ثلاثون ألفاً או שלש רבבות - מאה אלהף
 מאה ألف .

(١) يندر جداً استعمال هذا اللفظ في العربية الحديثة .

(٢) يقابل هذا اللفظ في العربية الريفية وهي عشرة آلاف .

عطف الاعداد :

في حالة عطف الأعداد على الفاظ العقود يجب مراعاة جعل العدد على عكس المدود .

فان كان المدود مذكراً نقول :

עשרים ואחד أو אחד ועשרים (العينة الأولى هي المألوفة ، لا سيما في العبرية الحديثة) - עשרים ושנים اثنان وعشرون - עשרים ושלשה ثلاثة وعشرون - עשרים וארבעا أربعة وعشرون - חמשים וחמשה خمسة وخمسون - ששים ושמנה ثمانية وستون - שבעים ושלשה ثلاثة وسبعون - שמונים ושנים اثنان وثمانون - תשעים ואחד واحد وتسعون .

وإن كان المدود مؤنثاً نقول :

עשרים ואחת واحدة وعشرون - חמשים ושתים اثنتان وخمسون - שבעים וארבע أربع وسبعون - תשעים ושלש ثلاث وتسعون .

قواعد عامة :

١ - الأعداد من ثلاثة الى تسعة على عكس المدود مفردة أو مركبة أو معطوفاً عليها :

٢ - العدد عشرة يكون على عكس المدود إن كان مفرداً ، وعلى وفقه إن كان مركباً .

٣ - العددان واحد واثنان يوافقان المدود مفردين أو مركبين أو معطوفاً عليها .

٤ - مائة وألف والفاظ العقود تلزم صورة واحدة ، سواء أكان المدود مذكراً أم مؤنثاً .

٥ - تميز العدد يكون جمعاً مع الاثنين والثلاثة والعشرة وما بينها ، ويكون مفرداً مع الأعداد المركبة والفاظ العقود والمائة والألف .

العدد الترتيبي : המספר הסדורי

מזכרא	جمع المذكر	مؤنثاً	جمع المؤنث
ראשון	أول	ראשונה	ראשונות
שני	ثان	שנית או שניה	שניות
שלישי	ثالث	שלישית	שלישיות
רביעי	رابع	רביעית	רביעיות
חמישי	خامس	חמישית	חמישיות
ששי	سادس	ששית	ששיות
שביעי	سابع	שביעית	שביעיות
שמיני	ثامن	שמינית	שמיניות
תשיעי	تاسع	תשיעית	תשיעיות
עשירי	عاشر	עשירית	עשירות

ملاحظات :

١ - لا تأتي أعداد ترتيبية خاصة بعد العشرة، لكن يؤتى بالأعداد الأصلية معرفة بهاء التعريف مسبقة بالاسم المحدود مثل : **היום העשירי** (اليوم العشرون) و **התלמידה השבע עשרה** (التلميذة السابعة عشرة) .

٢ - يتلو العدد الترتيبي المحدود ويتبعه في تعريفه وتذكيره ، وفي إفراده رجمه ، وفي تذكيره وتأنينه مثل : **שבוע ראשון** (أسبوع أول) و **השבוע הראשון** (الأسبوع الأول) و **השנה הרביעית** (السنة الرابعة) و **השנים הראשונות** (السنين الأولى) .

٣ - قد يضاف الاسم المحدود إلى العدد مثل : **שנת המאה** (ولا يقال **השנה המאה**) ومثل : **שנת האלף** .

הכסור : המספר החלקי

חצי (وفي حالة الوقت نقي) نصف - שלישית או שליש (ثلث) -
רביעית או רבע (ربع) - חמישית או חמש (خمس) - ששית
(سدس) - שביעית (سبع) - שמינית (ثمن) - תשיעית (تسع) -
עשירית או עשרון או עשיריה (عشر) .

بعد العشرة لا توجد ألفاظ خاصة للكسور ولها يؤتى بالعدد الا على بإضافة
كلمة و حלק ، (جزء) مثل : חלק אחד עשר ($\frac{1}{11}$) و חלק שבعة
עשר ($\frac{1}{17}$) . أما في الجمع فيؤتى بكلمة و חלקי ، (أجزاء) فيقال שלשה
חלקי עשרים ($\frac{3}{20}$) و ארבעים וחמשה חלקי מאה ועשרים ($\frac{46}{100}$)
الخ . وفي حالة التعريف نقول : החלק המאה ($\frac{1}{100}$) و חשעת חלקי
הארבעים ($\frac{1}{40}$) .

تعريف العرو : ידוע המספר

إذا أريد تعريف عدد بالماء ، فإن كان مضافاً أدخلت الماء على المضاف إليه
مثل : ארבעת האנשים (أربعة الرجال) و חמש השנים (خمس السنين)
ו ששת אלפי הלידה (ستة آلاف البيرة) ، وإن كان مركباً أدخلت على
عجز العدد المركب أو على تمييزه مثل : שנים העשר איש (الاثناعشر رجلاً)
ومثل : שנים עשרה האנשים (الاثناعشر حجرة) . هذا إذا كان

(١) تميز العدد المركب يكون مفرداً ، ويجوز أن يؤل به جماعاً في البيرة الحديثة كما
في هذا المثال .

العدد المركب أصلياً . أما إذا كان ترتيبياً فإن كان العدد مذكراً أدخلت هاء التعريف على عجزه مثل : **היום אחד העשר** (اليوم الحادي عشر) . إن كان العدد مؤنثاً أدخلت هاء التعريف على صدوه مثل : **השנה האחת עשרה** (السنة الحادية عشرة) . وإذا كانت العدد من ألفاظ المقود دخلت الهاء على الاسم المدود الذي يليه مثل : **ארבעים היום** (الأربعون يوماً) ، وإذا كان العدد معطوفاً ومعطوفاً عليه أدخلت هاء التعريف على المعطوف عليه مثل : **החמשים ומאתים** (المائتان والخمسون) . هذا إذا لم يذكر المدود بعد المعطوف . فإن ذكر المدود بعده أدخلت الهاء على المدود وحده فنقول : **עשרים ושבעת האשים** (السبعة والعشرون رجلاً) .

ملاحظات :

- ١ - قد تضاف الأعداد إلى ضمائر الجر المنصبة فيقال : **שלשמי** (ثلاثتنا) بدل : **אנחנו השלשה** (نحن الثلاثة) و **שניכם** عوضاً عن : **אתם השנים** (أنتم الاثنان)
- ٢ - للدلالة على مضاعفة العدد يؤتى باللاحقة **ים** ، مثل : **ארבעים** (أربعة أضعاف) و **שבעים** (سبعة أضعاف) كما يقال : **שלשים** و **תשעים** و **עשרתים** .
- ٣ - إذا سبقت كاف التشبيه اسم العدد أفادت التقريب مثل : **כעשרים** **איש** (نحو عشرين رجلاً) ومثل : **כארבעים** **יום** و **כמאה** **לינה** .

(١) للدلالة على مضاعفة العدد بعد العشرة يؤتى بكلمتين **שנים** و **שנים** **שנה** ، مثل **עשרים** **שנים** **שנה** .

تمارين

١ - اقرأ الأعداد الآتية مبرةً بذكر مرةً وبؤنث أخرى :

5 — 8 — 12 — 18 — 24 — 32 — 40 — 60 — 79 — 103 — 217 — 436 — 1957 .

استبدل الأرقام فيما يأتي بكلمات عبرية :

בשבע (7) ימים . ביח (24) שעות . בשעה (60) דקות . בדקה (60) שניות .
בשנה (12) חודש . בחמש (30) יום . בשנה (365) יום . בשנה (4) תקופות .
בתקופה (3) חדשים .

٣ - اكتب الأرقام التي في الجمل الآتية بكلمات عبرية ، ثم يسن حكم الأعداد من حيث التذكير أو التأنيث أو البقاء على صورة واحدة :

חיים למדתי (2) שעות וספר שלוש (4) פקדים . יחנה ישלם לי
שבע פקדים על חשבון ששית לני 8 (2) לי ולחמי . שנה טיה מטבח ב (40)
ימים (٥) . אשר לא בא של בית-הספר ? אני יושב בעיר הזאת עשר (15) שנה .
(25) אנשים נסעו בגולה מסמחה הזאת .

٤ - ضع الأعداد الآتية مَعْرِفَةً في جمل قامة :

25 יום — 303 סגלים — 19 בית — 60 ליחות .

٥ - ضع أعداداً تزيينية مكان الأرقام في الجمل الآتية :

בארמי גביהו ביח 13 לחודש נח . בארמי את מסלק 3 מן הספר . ששטנו
את הסרגל 5 . שמימי את חבט 10 . בלדמי ביח 21 לחודש יולי . שמי טלד
ביח 13 לחודש סדר .

(١) يجوز في العبرية الحديثة أن يأتي فيز أفعال العود كما في هذا المثال .

الفعل : הפעל

تقسيم من حيث الزمن : זמני הפעל

ينقسم الفعل من حيث زمنه إلى ماضٍ **זמן עבר** مثل : **שמר** (**حرس**)
ومستقبل **זמן עתיד** مثل : **ישמר** (**يحرس**) وحال **זמן הווה** مثل : **אמר**
שומר (أنا حارس الآن) وأمر **צוה** مثل : **שמר** (**أحرس**) .

الوزن والمتدي : פעל עומד ופעל יוצא

ينقسم الفعل إلى لازم ومتعد . فاللازم مالا يحتاج إلى مفعول مثل :
שכב (نام) و**בכה** (بكى) . والمتدي يحتاج إلى مفعول واحد مثل :
העני אכל את הלחם (أكل الفقير الخبز) أو إلى مفعولين مثل : **אבי**
האכיל את העני את הלחם (أطعم أبي الفقير الخبز) . فالفعل **אכל** في
الجملة الأولى متعدٍ لواحد والفعل **האכיל** في الجملة الثانية متعدٍ لاثنين .
وإذا زيد في أول الفعل **ה** ، وبين عينه ولامه **ו** ، أو ضَعُف ثانيه -
تعدى لواحد إن كان لازماً ، وتعدى لاثنين إن كان أصلاً متعدياً لواحد .
مثل : **עבר** و **העביר** (مرّ وأمر) و **שכב** و **השכיב** (رقد وأرقد)
و **קרא** و **הקריא** (قرأ وأقرأ) ومثل : **למד** و **למד** (درس ودرس)
و **אבד** و **אבד** (ضاع وخسيع) و **כתב** و **כתב** (كتب وكتب) .
وإذا كان الفعل متعدياً لواحد كان مطاوعه لازماً مثل : **שמעתי את**

הקול (سمعت الصوت) והקול נשמע (فانسع الصوت) .
 وهناك أفعال متعدية تنصب مفعولين أحدها مبتدأ وخبر مثل : השבתי
 את הצדיק לרשע''' (حببت العالِم طالحاً) .
 وهناك أفعال متعدية تنصب مفعولين ليس أحدها مبتدأ وخبراً مثل :
 נתן אחי לעוני''' לחם (أعطى أخي الفقير خبزاً) ومثل : הקרא אלהים
 לאור יום (وسمي الله النورَ نهاراً) .

تمارين

١ - ميز الأفعال اللازمة والمتعدية فيما يأتي :

האיש יצא . הילד שמח במתנה . האורס ישב . אנדתי את הפסוק .
 הושבתי את האורס . המלמיד הבין את השעור . השר רכב על הסוס .
 השר הרביב את בנו על הסוס . המלמידים למדו את השפה . המורה לפד
 את תלמידיו את השפה .

٢ - اكتب الأفعال الآتية وضع خطأ واحداً تحت الفعل اللازم وخطين

تحت الفعل متعدي :

זכר (اشد) . גדל (كبر) . נדה (جى) . אסר (منع) . אסף
 (جمع) . ברח (هرب) . בלע (بلع) . בנד (خان) . בקש (طلب) .
 תמה (دهمش) . צחק (ضحك) . בכה (بكى) . ברח (أشرق) .
 חשב (حبيب) . טעה (أخطأ) . תעה (ضل) . פנה (انج) . קצר
 (حنق) . שבה (سب) . שקח (نسي) . תפס (أمسك) .

-
- (١) تكون التعدية الى المفعول الثاني في هذه الحالة باللام .
 (٢) تكون التعدية الى المفعول الأول في هذه الحالة باللام . وقد يستغن عن هذه اللام
 في مثل : הודעתיו את הדבר (أعلمتك الأمر) ومثل : הלכתימהו בנד (كونهتوباً)

المجرد والمزبور : הקל והחזק

المجرد הקל ما كانت جميع حروفه أصلية . والمزيد החזק ما زيد فيه حرف أو أكثر على حروفه الأصلية .

والمجرد نوعان : ثلاثي مثل : שמע (سمع) ושב (جلس) و מלך (ملك) ورباعي مثل : בלל (بلبل) و צלצל (حلحل) و גלגל (دحرج) .

والمزيد قسمان : مزيد الثلاثي ومزيد الرباعي .

فمزيد الثلاثي قد تكون زياته بحرف واحد مثل : שבר (انكسر) و גמלא (مليء) و שבר (كسر) ، وإما بحرفين مثل : הלכיש (ألبس) و העביר (شغل) ، وإما بثلاثة أحرف مثل : החזיר (تغلب) و התאבד (انتحر) و התאבק (تصارع) .
ومزيد الرباعي تكون زيادته بحرفين مثل : החלחל (ارتجف) و התגלגל (تدحرج) .

أوزان الفعل : בניני הפעל

تنقسم الأفعال في اللغة العبرية إلى سبعة أوزان בנינים ، واحد منها مجرد والستة الباقية مزيدة ، وترتيبها كالآتي :

(١) هذا الفعل مزيد بالتضعيف .

(٢) هذا الفعل مزيد بالماء والتاء والتضعيف .

- ١ - קל (مجرد) : קעל يعابه في العريية فعل مثل : קעב كتب
- ٢ - טקף (مزيد) : טקעל " " " " : וקעב انكتب
- ٣ - " " " : " " " " : קעב كتب
- ٤ - " " " : " " " " : קעב كتب
- ٥ - " " " : " " " " : וקעב اكتب
- ٦ - " " " : " " " " : וקעב اكتب
- ٧ - " " " : " " " " : וקעב نكتب

ملاحظة :

الاول والثالث والخامس من هذه الازان أفعال مبنية للعلوم، والثاني والرابع والسادس أفعال مبنية للجهول . أما السابع فيسمى في العبرية **קל** (مطاوع) ويدل على الفاعلية والمفعولية في آن واحد ، وعلامته زيادة حرفي **ק** في أوله مع تشديد عينه .

تمارين

- ١ - بين المجرذ والمزيد من الأفعال الآتية ، والحروف الزائدة في كل مزيد :

קח (أمسك) - **איים** (عدد) - **העביל** (أطعم) - **קצץ** (ندق) -

-
- (١) الحروف أن تكون الـ (و) متدفقة الوزن تلك والرابع والسابع ، لكن لا كانت العين حرفاً حقيقياً لا يقبل الندة لم "تسبك" معطوفة لطباعة .
 - (٢) وقد يقابل هذا الوزن في العريية : **פעל** أو **פעל** .

בָּצַר (حَصَّنَ) - בָּקַע (شَقَّ) - בָּקַע (انشَقَّ) - בָּקַשׁ (طَلَّبَ) -
 הִתְבַּרַּר (اتَّضَعَ) - בָּאָה (قَاضَى) - גָּלָה (كَشَفَ) - דָּרַךְ (دَاسَ) -
 נִדְרַשׁ (اِنْتَطَلَبَ) - נָפַךְ (زَيَّفَ) - וָרַם (سَالَ) - חָבַל (أَتْلَفَ) -
 הִתְחַבֵּר (اتَّصَلَ) - הִתְחַסֵּא (أَخْطَأَ المَرْمَى) - חִלַּץ (خَلَّصَ) - חָמַק
 (فَرَّ) - הִתְחַסֵּן (تَوَسَّلَ) - נִחַק (انْخَنَقَ) - הִתְחַרַּב (خَرَّبَ) -
 חִלְחַל (زَعَزَعَ) - הִתְחַלְחַל (لَوּתַجַּף) .

٢ - اجعل الافعال الزيدة الآتية مجردة ، ثم ضع ثلاثة أفعال مجردة في
 جمل مفيدة :

חִלֵּץ - הִתְחַסֵּס - נָלַס - לָמַד - נִסַּג - הִתְחַבֵּר

٣ - اجعل الافعال المجردة الآتية مزيدة ، ثم ضع ثلاثة أفعال مزيدة
 في جمل قامة :

אָכַל - שָׁמַע - שָׁלַח - אָסַו - יָבֵשׁ - נָסַב

* * *

أبنية المزيد : פניד נפסיה

أشهر المعالي المستفادة من نقل الجرد إلى أوزان المزيد

١ - פסל (فَعَلَ)

'ينتقل الجرد الثلاثي إلى وزن פסל (بتضعيف عينه) لمعانٍ منها :

- ١ - التعدية نحو : שמח (فرح) و אבד (ضيع) فلان مجرد كل منها لازم : שמח אבד .

٢ - الدلالة على التكنيز نحو : שבר (كثر) و חסד (قطع) .

٣ - النسبة إلى أصل الفعل نحو : גדש (قدس) أي نسب إلى القداسة (גדשה) .

٤ - السلب نحو : קלה (قتر) أي تزع العشرة (קלפה) .

٥ - اتخاذ الفعل من الاسم نحو : אהל (خيم) أي ضرب خيمة (אהל) .

٢ - הפסיל (أفعل)

'ينتقل الجرد إلى وزن הפסיל لمعانٍ منها :

- ١ - التعدية نحو : הפדיל (كبر) و הפקסז (حقر) فلان مجرد كل منها لازم : גדל و קטן .

٢ - الدخول في الشيء نحو : הפערב (أمس) أي دخل في المساء (פערב) .

٣ - وجود ما اشتق منه الفعل في صاحبه نحو : הפרה העץ (أثمرت الشجرة) أي وُجد فيها الثمر (פרי) .

٤ - المبالغة نحو : העצים (أشغل) أي بالغ في الشغل (עסק) .

٥ - الصيرورة نحو : האדים (احمر) أي صار أحمر (אדום) .

٦ - ويكون הפעיל بمعنى פעיל نحو : האבד بمعنى אבד (ضيع) .

٧ - وقد يكون הפעיל بمعنى المجرد نحو : הבין (فهم) بمعنى בין .

٣ - התפעל (افعل ، تفعل ، تفاعل)

'ينتقل المجرد الثلاثي إلى התפעל (بتضعيف عينه) لمعان منها :

١ - لطاوعة פעיל . والمطاوعة هي حصول الاثر عند تعلق الفعل المتعدي

بمفعوله نحو : חממתי את החולה והחממם (دفأت المريض فتدفأت) .

٢ - لتكلف وهو معاقبة الفاعل الفعل ليحصل نحو : התאמץ (تشجع)

أي تكلف الشجاعة (אמצות) وعاقابها لتحصل .

٣ - الصيرورة نحو : התיתם (يتيم) أي صار يتيم (יתום) ،

و התאלמן (ترمّل) أي صار أرمل (אלמן) .

٤ - لاتخاذ الفعل من الاسم نحو : התכסה (اكتس) أي اتخذ الكسوة

(קסות) .

٥ - لظهار ما ليس في الباطن نحو : התחלה (غارض) أي أظهر

المرض (חלי) وليس به مرض .

٦ - الوقوع تدريجياً نحو : התקדם הצבא (تقدم الجيش) أي

حصل تقدمه دفعة بعد أخرى .

٧ - لطاوعة הפעיל أحياناً نحو הרחקתי והרחק (باعدته 'قتباعد') .

٨ - للمشاركة نحو : השתתף (شارك) .

٩ - وقد يكون התפעל بمعنى المجرد نحو : התעלה (تعالى) بمعنى

עלה (علا) .

١ - נפעל (انقل)

ينتقل المجرد إلى وزن نפעل :

- ١ - مطاوعة פעל نحو : שכרתי ונשכר (كسره 'فانكسر') .
 - ٢ - مطاوعة הפעיל أحياناً نحو הבהלתי והבהל (أذعرته فاندعر) .
 - ٣ - وقد يكون נפעל بمعنى المجرد نحو : הלחם (حارب) بمعنى לחם .
- ولا 'يبني انقل' - في العربية - إلا بما فيه علاج وتأثير . ولهذا لا يقال : علت' المسألة فانعلت' ولا ظننت' الا'مر فانظنت' . أما في العبرية فإن وزن נפעל يصلح مطاوعاً لكل مجرد ثلاثي متعدي مهما كان نوعه فنقول : השאלה נודעה ו הדיבר נחשב .

وبلاحظ أن معظم هذه المعاني ذاتها يستفاد من الزيدات في العربية . وهناك أغراض أخرى غيز هذه . وأكثر أبنية هذه الزيدات سماعة لا يقاس عليها . ولا يلزم في كل مجرد أن يستعمل له مزيد ، ولا في كل مزيد أن يكون له مجرد مستعمل ، ولا فيما استعمل له بعض الزيدات أن يستعمل له القسم الآخر . والمدار في ذلك على كتب اللغة .

تمرين ١

بين الأحرف الزيدة في الأفعال الآتية واذكر المعاني الطارئة عليها بسبب هذه الزيادة :

נשפר - נגר - הפליך - הוציא - הפעש - נזק

تمرين ٢

زد على الأفعال الآتية ما يمكن من أحرف الزيادة ، ثم اذكر ما نحصل هذه الزيدات من المعاني الجديدة :

נרע - נבט - נבע - נלד - לבש - נגר - נפר - נשר

סיג אנל : מרות הפעל

يأتي الفعل الثلاثي في اللغة العبرية على وزن **فَعَّلَ** مثل : **פָּתַח** و **פָּלַע** و **וָשַׁמַּע** ، غير أن هناك صيغاً خاصة يختلف فيها هذا الوزن .

وقد وضع النحاة العبريون خمس صيغ للفعل العبري تسمى צורח (صيغ) ومفردها צרח (صيغة) ، وإليك بيانها :

١ - صيغة الفعل السالم : **נִזְרַת הַשְּׁלֵמִים** وهي إذا كان الفعل خالياً من حروف العلة (**א ה ו י**) ومن التضعيف مثل : **שָׁמַר (حرس)** و **מָלַךְ (ملك)** و **סָפַר (عدّ)** .

٢ - صيغة الفعل المعتل : **פָּזְזוּת הַפְּזִיזִים** وتشمل الأفعال التي يكون بعض حروفها الأصلية من أحرف العلة . وهي أنواع ثلاثة :

(أ) المعتل الفاء بالألف : נָחַי פֶּא מַל : אָכַל (أكل)
 / / / / / : פֶּה / : הִלֵּךְ (ذهب)
 / / / / / : פֶּי / : יָשַׁב (جلس)

(ويقابله المثال في العربية)

(ب) المعتل العين بالواو : - נָחַי לֹא : קָם"י (قام) (ويقابله الأجوف
 - - - - - بالياء : - - - - - לֹא : קָם"י (غنى) (في العربية

(ج) المعتل اللام بالالف : ل"א - : פָּרַא (برأ) (و يقابله الناقص
 - - - بالهاء : ל"ה - : קָנָה (اشتوى) (في العربية

٣ - صيغة الفعل المضارع : **יִזְרֹת הַכְּפֹלִים** وهي صيغة الفعل الذي يكون حرفاء الثاني والثالث من بنفس واحد مثل : **מִדֵּד (قاس)** و **כָּפַף (حنى)** و **מָשַׁח (مسح)** .

(١) لأنه مشتق من ٥٦٥ وهو مثل العين بالواو .

(2) מן קיד מן בלי.

٤ - صيغة الفعل الناقص^(١) : **הָיָה** **הָסָרָם** وهي صيغة الفعل الذي تكون فاؤه **ה** ، أو **ו** ، **ל** ، **ה** ، ويدعى ناقصاً لأن فاءه تحذف في زمن الاستقبال مثل : **יָפַל** و **יָפְּלָה** (سقط ويسقط) و **לָקַח** و **יָקַח** (أخذ ويأخذ) و **יָלַל** و **יָלְלָה** (لمس ويلس) .

٥ - صيغة الفعل المركب : **הִמְרִיכִים** وهي صيغة الأفعال التي تنتمي إلى صيغتين معاً مثل : **אָכַל** (شاء) و **נָשָׂא** (حمل) و **יָצָא** (خرج) و **יָסַף** (حسن) و **יָצָא**^(٢) (جاء أو دخل) . ويقابل هذه الصيغة اللغوية المفروق أو اللغيف المقرون في العربية .

تمرين

يُتَن صيغ الأفعال وأنواعها فيما يأتي :

אָחַז (قبض) - **אַסַּף** (جمع) - **בָּעַר** (أحرق) - **בָּדַק** (فحص) -
בָּהַל (جنى) - **בָּכַר** (اشتد) - **בָּלָה** (جلا) - **בָּלַל** (ابسج) - **בָּלַל** (دحرج) -
בָּרַף (جرف) - **הִפְכֵּךְ** (قلب) - **יָבֵה** (فاز) - **יָבַר** (ذكر) - **יָבַד**
(زكا) - **הִפְכֵּה** (غطى) - **יָרַד** (نزل) **יָלַד** (ولد) - **יָזַל** (استطاع) -
יָאָה (تلام) - **יָרַשׁ** (ورث) - **יָצַד** (صاد) - **יָם** (نام) - **יָשָׂא** (وسين) -
יָרַה (أطلق النار) - **יָרַר** (جر) - **יָבַח** (ذبح) - **יָבַל** (ذبل) - **יָלַ**
(غمرك) - **יָס** (فر) - **יָשָׂה**^(٣) (أقرض) - **תָּפַר** (خاط) - **אָסַף** (خبز) .

أبواب المجرد : מַשְׁקָלֵי הַמְּקַל

الفعل المجرد قسمان : ثلاثي ورباعي . فالثلاثي له مع مضارعه خمسة أبواب هي :

- (١) الناقص العبري غير الناقص العربي .
- (٢) لأن عينه واو فهو مشتق من **בָּא** **יָבַא** (باء يوء) .
- (٣) يقابله في العربية « نأ » . يقال نأ البيع أي باعه وأخر له دلع اثنين .

- ١ - קחב יכתב (كتب يكتب) ويقابله بالعربية باب نصر ينصر .
- ٢ - פתח יפתח (فتح يفتح) " " " فتح يفتح .
- ٣ - נתן יתן (أعطى يعطي) " " " ضرب يضرب .
- ٤ - זאן יזאן (شاخ يشخ) " " " فرح يفرح .
- ٥ - קטר יקטר (صغر يصغر) وهذا الباب يقابل في ماضيه باب كرم ، إلا أن مضارعه יקטר مفتوح العين .

أما الرباعي المجرد فله وزن واحد : פעלל יפעלל مثل : גלל יגלל (دحرج يدحرج) .

وقد رتب أبواب المجرد الثلاثي على حسب كثرتها : فأفعال باب קחב יכתב أكثر من أفعال باب פתח יפתח وهكذا .

والماضي المفتوح العين إن كان معتل اللام بالماء أو أجوف يائياً فهو من باب נתן יתן ، أي مكسور العين في المضارع مثل : קנה יקנה (اشترى يشتري) ومثل : שר ישר (غنى يغني) . والأجوف الواوي مضوم العين في المضارع مثل : קם יקום .

وإن كان الماضي المفتوح العين مضعفاً ، فإن كان متعدياً فهو من باب קחב יכתב أي مضوم العين في المضارع كثيراً مثل : קדד ימד (قاس يقاس) وإن كان لازماً فهو من باب פתח יפתח غالباً مثل : ידד (طاف يطوف) . وإن كان الماضي المفتوح العين مثلاً يائياً فهو من باب נתן יתן غالباً مثل : ישב ישב (جلس يجلس) و ידד ידד (نزل ينزل) .

ومن خصائص الفعل الثلاثي أيضاً أن معظم الأفعال التي هي من باب פתח יפתח يكون وسطها أو آخرها حرف حلق من حروف (א ח ה ע) مثل : יצר יצר (انتهر ينتهر) ومثل : קרע יקרע (مزق يمزق)

(١) في هذه الكلمة إعلال بتل حركة حرف اله إل الساكن قبله كما هو الحال في العربية.

ו שאל ישאל (שאל يسأل) ו סחב יסחב (سحب يسحب) ותמה
יתמה (عجب يعجب) ו נהג ינהג (ناهج يسوق) .
والأفعال المعتلة اللام بالآلف مفتوحة العين في المضارع ، مثل : קרא
יקרא ו קרא יקרא .

تمارين

١ - ייתן باب كل فعل من الأفعال الآتية :

קרח -- יקרח . קנז - יקנז . נזל - ינזל . נמס - ינמס . נסה - ינסה .
נעק - ינעק . נרח - ינרח . סנג - יסנג . סנד - יסנד . ססן - יססן . ססה -
יססה . נד - ינד . קספ - יקספ . קסה - יקסה . קסן - יקסן .
יסן . שקד - ישקד . יכל .. יכל . ירא - יירא . שקח - ישקה .

٢ - هات الماضي لكل مضارع بما يأتي واذكر بابه ، وضع أربعة أفعال
في جمل مفيدة :

קמו - ישגר - ישאל - ישמע - ימז - ינעם - יסחב

٣ - اذكر مضارع كل فعل بما يأتي ، ثم ضعه في جملة مفيدة :

תרגם - שלח - שמח - שמז - לקט - סלף - נפס - קרקר

٤ - ייתן باب كل فعل من الأفعال الآتية مع ذكر السبب ، ثم ضع ثلاثة
منها في جمل قامة :

נד - שנד - נסה - קסה - נז - שר - נד - נל

تصريف المجرّد في الماضي : נִסְיָה הַקֵּל בְּעֵבֶר

أ - صيغة السالم : מִרְתַּת הַשְּׁלָמִים

تقدم في بحث أبواب المجرّد، أن للفعل السالم في الماضي ثلاثة أوزان هي :
 פָּעַל (فَعَلَ) و פָּעַל (فَعِلَ) و פָּעַל (فَعُلَ) .

١ - وزن פָּעַל (فَعُلَ) مثل : שָׁמַר (حَرَسَ) فنقول :

שָׁמַרְתִּי (حَرَسْتُ)	שָׁמַרְנוּ (حَرَسْنَا)
שָׁמַרְתָּ (حَرَسْتَ)	שָׁמַרְתֶּם (حَرَسْتُمْ)
שָׁמַרְתָּ (حَرَسْتَ)	שָׁמַרְתֶּן (حَرَسْتُمْ)
שָׁמַר (حَرَسَ)	שָׁמְרוּ (حَرَسُوا)
שָׁמְרָה (حَرَسْتُ)	שָׁמְרוּ (حَرَسْتُمْ)

وبلاحظ أن السالم في الماضي يأتي على وزن פָּעַלְתֶּם פָּעַלְתֶּן للمخاطبين
 والمخاطبات أي أن فاءه تشكل بسكون متحرك (שָׁמְרָה שָׁמְרָה) مثل : שָׁמְרָה
 (أَغْلَقْتُ) و שָׁמְרָה (أَغْلَقْتُمْ) .

ولإذا كانت فاء الفعل حرفاً من حروف الخلق (א ה ח ע) وجب شكلها
 بالخطف بتاح (מִסְפָּח פִּתּוּח) مثل : אָמַרְתֶּם (قُلْتُمْ) و אָמַרְתֶּן (قُلْتُمْ) -
 חִוְרְתֶּם (رَجَعْتُمْ) و חִוְרְתֶּן (رَجَعْتُمْ) و עָבַדְתֶּם (عَمِلْتُمْ) و עָבַדְתֶּן
 (عَمِلْتُمْ) و הִרְסְתֶּם (هَدَمْتُمْ) و הִרְסְתֶּן (هَدَمْتُمْ) .

א- المجرد في صيغة الاستقبال : **בִּנְיָן הַקָּל** : זמן עתיד

[illegible]

ב. – المجرد في صيغة الاستقبال : **בִּנְיָן הַקָּל** : זמן עתיד

[illegible]

المجرد: صيغة الماضي - בנין הקל: זמן עבר

[illegible]

وإذا أسند الفعل إلى الغائبة أتى على وزن **פָּעְלָהּ** ، أي أن عينه تشكل بالسكون المتحرك مثل : **פָּתְחָהּ** (كتبت) . وإذا كانت عينه حرفاً حلقياً فلأنها تشكل بالحلقف بتاح مثل : **נִאֲמָה** (خطبت) و **פָּתְחָהּ** (خافت) و **סָעְדָהּ** (أكلت) و **נָהֲגָהּ** (اعتادت) . أما إذا ورد هذا الوزن في حالة الوقف فإنه يصح على وزن **פָּעְלָהּ** (١) مثل : **בָּא הַיּוֹם וְהָעִיר רָעָשָׁה** (جاء النهار والمدينة ضجعت) .

والماضي المسند إلى جماعة الذكور أو إلى جماعة الإناث يأتي على وزن **פָּעְלוּ** مثل : **שָׁמְרוּ** (حرسوا أو حرسن) ، وتشكل عين الفعل بالحلقف بتاح إذا كانت حرفاً حلقياً مثل : **נִאֲמָו** (خطبوا أو خطبن) و **נָהֲגָו** (اعتادوا أو اعتدن) و **פָּתְחוּ** (خافوا أو خفن) و **סָעְדוּ** (أكلوا أو اكلن) . أما إذا وقف على هذا الوزن فإنه يصح على وزن **פָּעְלוּ** (١) مثل : **וְאַחֲיֵיכֶם לֹא הָלְכוּ** (اخوتنا ذهبوا وإخوانكم لم يذهبوا) .

وإذا كانت لام الفعل **ל** كما في مثل : **חָרַח** (نقش) و **נָחַח** (هبط) و **לָפַח** (لف) فإن هذه **ל** تسقط عند اتصال الفعل بضمائر الرفع المتصلة : **הִי - هُ - هِ - هَم - هُن** ، ويشدد حرف **ל** من هذه الضمائر دلالة على هذا الإدغام (٢) مثل : **חָרַחִי** (نقشْتُ) و **חָרַחִי** (نقشْتُ) و **חָרַחִי** (نقشْتُ) ويظل الفعل دونما تغيير عند إسناده إلى الضمائر الأخرى مثل : **חָרַחְנוּ** (نقشْنَا) و **חָרַחְתָּ** (نقشْتِ) و **חָרַחְתּוּ** (نقشُوا) .

وإذا كانت لام الفعل **ל** مثل : **שָׁחַח** (طعن) فإن هذه النون تمحذف وتندغم في ضمير الرفع المتصل **ל** ، وتشدد نون الضمير دلالة على هذا الإدغام (٣) فنقول :

-
- (١) هذا الوزن غير مألوف في العبرية الحديثة إلا في الشعر .
 (٢) إذا كانت لام الفعل الثلاثي **ل** وأسند إلى فاعل في اللغة العربية أُدغمت التاء في التاء كما في **د** **بَتَّ** . وإذا كانت لامه نوناً وأسند إلى ضمير المتكلمين أو نون النسوة أُدغمت النون في النون كما في **د** **كُنَّا** و **د** **كُنَّ** .

קחצו (طعمًا) و קמצו (دفنًا) .

וإذا كانت لام الفعل ح أو لا مثل : שקח (نسي) و קלע (بلع) فإنه يجب شكلها بالبفتح عند إسناد الفعل الى ضمير الخطابية ה بدل أن تكون مشكولة بالسكون مثل : שקח ה عوضاً عن שקח ה و קלע ה عوضاً عن קלע ה

تمارين

١ - ضع ضمير الرفع المنفصل المناسب أمام كل فعل من الأفعال الآتية :

ידעם - ס, לכו - ס, בדנו - ס, ספרת - י, שקח - ש, נרח - נ, נסרם - ס, קלו - ס, נדעם - ס, נרח - ס, לסו - נ, נסרנו - נ, קבו - ש, נכה .

٢ - ألحق كل فعل فيما يأتي بضمير متعل بدل الضمير المنفصل واضبط الفعل بالشكل المناسب :

אתמול הלך (אני) אל השוק . בני רכב (הוא) על חמורו 'הקסן .
היונים ישב (הן) בארצה . בטה כתב (אמה) על הלוח : הקלבים נבח (הם) בלילה .. התזקרת תפר (היא) את השקלה . הסקסים תפר (הם) קנודים .
אנה חלך (את) אתמול עם אחיך : (אנהנו) קסף היום את התפוחים .

٣ - أسند الأفعال الآتية الى جميع ضمائر الرفع المتصلة :

סמח - ססן - שבת - אכל - קשר - קלך - ססן

٢ - وزن פעל (فعل) :

تقدم في بحث أبواب المجرّد ان هناك أفعالاً تأتي على وزن **פעל פעל** .
 مثل : **לָקַח** (شاخ بشيخ) . ويرى بعض القويين المعربين أن هذا الفعل هو في الأصل صفة على وزن **פעל** . فعوضاً عن قولك : **הוא קָח** " **לָקַח** (أصبح شيخاً) جاز أن تقول : **לָקַח** (شاخ) باستعمال الصفة استعمال الفعل . وعوضاً عن قولك : **אָחַז קָח** " **לָקַח** (أصبحت جائعاً) لك أن تقول : **לָקַח** (جُعت) باستعمال الصفة **לָקַח** فعلاً ماضياً مسنداً إلى ضمير الرفع **ה** .

وعلى ذلك يرد هذا الفعل في حالة إسناده إلى الغائب المفرد على وزن **פעל** أي أن عينه تشكل بالصير (لا) عوضاً عن البتاع ، وفي حالة إسناده إلى سائر الضمائر بشكل وفق القواعد السابقة . ففي تصريف (**לָקַח**) (جاع) نقول :

לָקַחְתִּי	جُعت	לָקַחְנוּ	جُعنا
לָקַחְתָּ	جعت	לָקַחְתֶּם	جعت
לָקַחְתָּ	جعت	לָקַחְתֶּן	جعتن
לָקַח	جاع	לָקַחוּ	جاعوا
לָקַחְהָ	جاغت	לָקַחוּ	جُعن

تمرين

أسند الأفعال الآتية إلى جميع ضمائر الرفع المتصلة :

יָבֵשׁ (يبس) - **קָבַד** (ثقل) - **יָשַׁן** (نام) - **קָרַב** (قرب) -

(١) إذا كانت **קָח** بمن د صار « وقتت اللام زائدة في خبرها كما في هذا المثال .

לְבַשׁ. " (لبس) - לָמַד " (تعلم) - שָׁפַל (سفيل) - (شاخ) -
שָׁלַם (سلم) .

٣ - שָׁלַל (فعل) :

ذكرنا في بحث أبواب الجرد أن من الأفعال ما يأتي على وزن شَلَل " (فعل) ففي تصريف (يَشَلُّ) (استطاع) نقول :

يَشَلُّ	استطعت	يَشَلُّ	استطعنا
يَشَلُّ	استطعت	يَشَلُّ	استطعتم
يَشَلُّ	استطعت	يَشَلُّ	استطعتن
يَشَلُّ	استطاع	يَشَلُّ	استطاعوا
يَشَلُّ	استطاعت	يَشَلُّ	استطعن

ويلاحظ أنه في حالة إسناد الفعل إلى جماعة المخاطبين والمخاطبات يَشَلُّ و يَشَلُّ قد تغيرت عين الفعل من حو لام إلى قاص حطوف ، وهكذا بقيت عينه مضمومة .

تمرين

أسند الأفعال : كָسַ (كسر) و يָلַ (خشي) و يָكַ (نصب فحاً) إلى جميع ضمائر الرفع المتصلة .

-
- (١) اكسر استمعه على وزن كَلَل - كَبَش .
 - (٢) د د د د د د - كَسَد .
 - (٣) الافعال التي على هذا الوزن قليلة جداً .

تمرین

حوّل الكلمات الواردة بين قوسين فيما يأتي إلى أفعال ماضية :

נָזַם (עוֹמְדִים) עָרוּמִים . קָרַ (שׁוֹרֵר) בְּחוּץ . הֶעֱבֹדָה הָזֹאת
(כְּבֹדָה) מָאֵד . הִרְעָה (שׁוֹמֵר) אֶת הָעֵדֶר . הֶאֱכַר (עֲנִי) מַעֲבֹדַת הַיּוֹם .
הִכְלִיכִים (יְכוּלִים) לְשַׁמֹּר אֶת הַבַּיִת . הִחֲלִיטִים (יְשָׁנִים) מַעֲסָ . אֲסִי (רְחוּקִים)
מִמֶּנִּי . הִתְפַּסִּים (מְתוּק) מִדְּבַשׁ . שִׁמְלַת אֲחוֹתִי (אֶרְכָּה) מָאֵד .

ב - صيغة ارفعال المعترف : ففرفرف الففرفرف

المثال : ففرفرف فف؁ وهو أعلى أنواع :

- ١ - المعتل الفاء^(١) بالالف : ففرفرف فف؁ مثل : أكل (أكل) .
 - ٢ - ففرفرف فف؁ بالهاء : ففرفرف فف؁ مثل : هلك (ذهب) .
 - ٣ - ففرفرف فف؁ بالياء : ففرفرف فف؁ مثل : نزل (نزل) .
- ونصريف هذه الافعال كتصريف الفعل السالم. وفي حالة إسناد معتل الفاء بالالف أو معتل الفاء بالهاء إلى جماعة المخاطبين والمخاطبات تشكل فاء الفعل بـ (-) عوضاً عن الـ (:) مثل أكلهم (أكلتم) و هلكهم (ذهبتم) . أما المعتل الفاء بالياء فلا يطرأ عليه أي تغيير ويكون تصريفه كتصريف السالم تماماً مثل ينزلهم و ينزلهم .

(١) يقابله الموزن في العربية .

إستاد الأفعال المعتلة الفاء إلى ضمائر الرفع المعتلة

أَمَرْتِي	قُلْتُ	هَلَكْتِي	ذَمِيتُ	يَرَدْتِي	تُزَلُّ
أَمَرْتُ	قُلْتَ	هَلَكْتُ	ذَمِيتَ	يَرَدْتُ	تُزَلُّ
أَمَرْتِ	قُلْتِ	هَلَكْتِ	ذَمِيتِ	يَرَدْتِ	تُزَلِّي
أَمَرَ	قَالَ	هَلَكُ	ذَمِبَ	يَرَدُ	تُزَلُّ
أَمَرْنَا	قَالَتْ	هَلَكْنَا	ذَمِيتُ	يَرَدْنَا	تُزَلُّ
أَمَرْتُمْ	قُلْنَا	هَلَكْنَا	ذَمِينَا	يَرَدُّ	تُزَلُّ
أَمَرْتُمْ	قُلْتُمْ	هَلَكْتُمْ	ذَمِيتُمْ	يَرَدْتُمْ	تُزَلُّ
أَمَرْتَنِي	قُلْتَنِي	هَلَكْتَنِي	ذَمِيتَنِي	يَرَدْتَنِي	تُزَلُّ
أَمَرْتِكُمْ	قُلْتَكُمْ	هَلَكْتَكُمْ	ذَمِيتَكُمْ	يَرَدْتَكُمْ	تُزَلُّ
أَمَرْتَهُ	قُلْتَهُ	هَلَكْتَهُ	ذَمِيتَهُ	يَرَدْتَهُ	تُزَلُّ

تمرين

استد الأفعال الآتية إلى جميع ضمائر الرفع المعتلة :

أَعَدَّ (بَادَ) أَعَدَّ (عَدَّ) أَعَدَّ (أَحْمَرَّ) أَعَدَّ (أَحَبَّ) أَعَدَّ (زَالَ ،
 نَقِذَ) أَعَدَّ (أَخَذَ ، أَمْسَكَ) أَعَدَّ (أَسْرَ ، مَنَعَ) أَعَدَّ (أَقْلَ) أَعَدَّ
 (أَيْمَ) أَعَدَّ (جَمَعَ) أَعَدَّ (قَتَلَ) أَعَدَّ (قَلَبَ) أَعَدَّ (خَبَطَ) .

(٢) الأجوف : פִּיט لا وهو نوعان :

أ - المعتل العين بالواو : פִּיט لا٦ مثل : קָר (مال) ومصدره קָרַס .

ب - المعتل العين بالياء : פִּיט لا٦ مثل : שָׁר (غنى) ومصدره שָׁרַד .

أ - المعتل العين بالواو : פִּיט لا٦

يبقى هذا الفعل على ثلاثة أوزان : פָּל مثل : קָר (مال) و פָּל مثل : מָת (مات) و פָּל مثل : בָּש (خجل) .

ففي الوزن الأول تشكل فاء الفعل بالقياس (٢) عند إسناده إلى الغائب والغائبة والغائبين مثل : קָר (مال) و קָרָה (مالت) و קָרַו (مالوا أو ملن) وعند إسناده إلى سائر الضمائر تشكل فاؤه بالبتاح (=) مثل : קָרַת (ملت) و קָרַתם (ملتم) النح .

ففي الوزن الأول تشكل فاء الفعل بالصوري (=) عند إسناده إلى الغائب والغائبة والغائبين مثل : מָת (مات) و מָתָה (ماتت) و מָתוּ (ماتوا) وعند إسناده إلى سائر الضمائر تشكل فاؤه بالبتاح (=) مثل : מָת (مُت) و מָתָה (متا) .

وفي الوزن الثالث تشكل فاء الفعل بالحولام قطان (٢) مثل : בָּש (خجل) و בָּשָׂה (خجلت) و בָּשְׁתָּה (خجلتا) . وعند إسناده إلى جماعة المخاطبين والمخاطبات تشكل فاؤه بالقياس (٢) مثل : בָּשְׁתֶּם (خجلتم) و בָּשְׁתֶּנּוּ (خجلتن) وتنطق فاء الفعل مضرومة لأن القياس متلو بالكون .

إحناد المعتل العين بالواو إلى ضمائر الرفع المتصلة

وزن فل مثل فل	وزن فل مثل فل	وزن فل مثل فل
فعلتي	معتي	شعبي
فعلت	معت	شعب
فعلت	معت	شعب
فعل	مات	שב
فעה	مעה	שעה
فعلنا	معتنا	שכנו
فعلتم	معتهم	שבתם
فعلتن	معتن	שבתנ
فعلوا	ماتوا	שבوا
فعلن	معتن	שבנו

ب - المعتل العين بالياء نحي لا .

يتصرف هذا الفعل كتصريف المعتل العين بالواو من وزن فل مثل :
 שב . ففي تصريف الفعل שמ (وضع) نقول :

שמתי	وضعت	שמנו	وضعنا
שמך	وضعت	שמכם	وضعتم
שמתי	وضعت	שמתי	وضعتن
שמ	وضع	שמوا	وضعوا
שמה	وضعت	שמנו	وضعن

تمارين

١ - صغ من المصادر الآتية أفعالاً ماضية وأسندتها إلى ضمائر الرفع المتصلة مع استيعاب الضمائر جميعاً :

لָوּד (استيقظ) لָוַח (استراح) בָּיַן (فهم) גָּדַד (سكن) שָׁדַד (غشي) סָדַד (مال) קָוַם (قام) שָׁוַד (نظر) מָוַת (مات) לָוַן (بات) דָּוַן (حكم) .

٢ - صغ أفعالاً ماضية من المصادر التي تحتها خط فيما يأتي مع استبدال ضمائر الرفع المتصلة بضمائر رفع متصلة :

הַאֲבִיר דָּוַשׁ (הוא) אֶת הַמְּבוּשָׁה בָּלָרַן . אָמַם לוֹן (אָמַם) בְּבֵית אַחִיכֶם .
הָאִישׁ אֲשֶׁר נָסַל אֶתְמוֹל פָּעַל הֶגַּג מוֹת (הוא) הַבָּקָר . אַחֲזִיקָה קוֹם (היא)
מִשְׁנֵתָה . רִוַּח (אָנִי) הַבִּיטָה וְנִסַּם (אָנִי) מִצְּסָלִי . הָעֶזַז גִּזַּע (הוא) בְּרוֹס .
הָאִם בִּין (אֵת) לְדָרְבִּי ?

(٣) المعتل اللام : הָנִי לֹ"ו هو نوعان :

أ - المعتل اللام بالالف : הָנִי לֹ"א مثل : קָרָא (قرأ) و שָׁמַע (كلم) .
ب - " " " " : הָנִי לֹ"ה مثل : קָנָה (اشتري) و דָּבָה (بني) .

(أ) المعتل اللام بالالف הָנִי לֹ"א

يأتي هذا الفعل على وزنين :

١ - على وزن קָפָא مثل : קָרָא و קָנָא وتشكل عينه بالقاص .
٢ - " " " " : קָפָא مثل : קָנָא و קָמָא وتشكل عينه بالصوي .

(١) يماثل في اللغة العربية غنيّة بين أبيض .

(١) وزن פָּעָא ومثاله קָרָא (قرأ) وتصريفه كالآتي :

קָרָאתִי	قَرَأْتُ	קָרָאנוּ	قَرَأْنَا
קָרָאתָ	قَرَأْتَ	קָרָאתֶם	قَرَأْتُمْ
קָרָאתְ	قَرَأْتِ	קָרָאתֻן	قَرَأْتُنَّ
קָרָא	قَرَأَ	קָרְאוּ	قَرְאוּ
קָרְאָה	قَرَأَتْ	קָרְאוּ	قَرَأْنَ

ولام الفعل ، وهي الالف ، هي من قبيل ال נח נסתר أي أنها لا تظهر في النطق لأنها متلوة بحركة كبرى ، بيد أنها تظهر في النطق في קָרְאָה و קָרְאוּ لوقوعها بعد حركة صغرى وتكون في هذه الحالة من قبيل ال נח נראה .

(٢) وزن פָּעָא ومثاله צָמָא (ظمى) وتصريفه كالآتي :

צָמָאתִי	ظَمِيتُ	צָמָאנוּ	ظَمِيتْنَا
צָמָאתָ	ظَمِيتَ	צָמָאתֶם	ظَمِيتُمْ
צָמָאתְ	ظَمِيتِ	צָמָאתֻן	ظَمِيتُنَّ
צָמָא	ظَمِيَ	צָמְאוּ	ظَمِئُوا
צָמְאָה	ظَمِيتْ	צָמְאוּ	ظَمِئْنَ

تمرین

أَسند الأفعال الآتية إلى ضمائر الرفع المتصلة :

קָמָא (وَجَدَ) צָבָא (حَسَدَ) קָדָא (زَعَمَ) קָלָא (امْتَلَأَ) קָמָא
(دَنَسَ) קָמָא (شَقَّ) קָדָא (يَرَأ) קָסָא (أَخْطَأَ) קָלָא (حَبَسَ) .

ب - المعتل اللام بالهاء **הָיָה** ومثاله **הָיָה** (اشترى) وتصريفه كالآتي:

הָיָה	اشترى	הָיָה	اشترينا
הָיָה	اشتریت	הָיָה	اشترینم
הָיָה	اشترית	הָיָה	اشترین
הָיָה	اشتری	הָיָה	اشترین
הָיָה	اشرت	הָיָה	اشترین

وبلاحظ أنه عند إسناد هذا الفعل إلى ضمائر الرفع المتصلة بطراً عليه إعلال بقلب لامه وهي الـ **ה** ، ياءً وتكسر عينه وهي الـ **ה** ، بعد أن كانت في الأصل مفتوحة ، مثل : **הָיָה** و **הָיָה** و **הָיָה** ، وبطراً عليه إعلال بإبدال لامه وهي الـ **ה** ، قاف عند إسناده إلى المفردة الغائبة ، مثل : **הָיָה** . ويحدث فيه إعلال بجذوف لامه وهي الـ **ה** ، عند إسناده إلى جماعة الغائبين والغائبات مثل : **הָיָה** .

تمارين

١ - أسند الأفعال الآتية إلى ضمائر الرفع المتصلة في صيغة الماضي :

הָיָה (بنى) **הָיָה** (شرب) **הָיָה** (أجاب) **הָיָה** (جى) **הָיָה** (أجل)
הָיָה (ذرا) **הָيָה** (أصفى) **הָيָה** (علق) **הָيָה** (أحصى) **הָيָה** (شاء) .

٢ - أسند الأفعال الآتية إلى الضمائر المذكورة في صدر كل طائفة منها ،

في صيغة الماضي :

הָיָה - **הָيָה** : **הָيָה** - **הָيָה** - **הָيָה** - **הָيָה** .

אָסח — אָסחם : אָלע — אָקע — אָסד — אָסר .
 אָת — אָסן : אָלד — אָלדע — אָלה .
 הוא — הם : אָשה — אָסע — אָסע — אָסח .
 היא — הן : אָש — אָס — אָס — אָס — אָס .

٣ - أسند الأفعال الواردة بين قوسين فيما يأتي إلى الضمائر الثلاثة ،
 في صيغة الماضي :

אָני (אָנח) אָת אָסלד . אָני (אָסח) אָת אָסעוּרם . יוֹסף
 וּמֹשֶׁה (אָסח) אָת אָל-הַפָּסֶסר . אָנחנו (אָסח) אָל כִּי (אָסח) אָסח אָת
 אָסח . אָני אָסד לשחוח כִּי (אָסח) . אָסח ואָת (אָסח) אָל אָס .

ج — الفعل المضعف : فذكرت المكسولين

وهو ما كانت عينه ولامه من جنس واحد مثل : אָסד (قاس) و אָס
 (جز) و אָס (طاف) . وعند إسناد هذا الفعل إلى ضمائر الرفع المتصلة
 في الماضي تشكل فاؤه بالبتاح (=) عوضاً عن القامص ، كما تدغم عينه في لامه
 وتشكل اللام دلالة على هذا الإدغام . فمن الفعل אָסד مثلاً نقول : אָסח
 (قست) و אָס (قست) ومن אָס نقول : אָסח (جزتم) و אָס
 (جزتي) . وعند إسناد هذا الفعل إلى الغائب المفرد تخلص عينه من الشدة^(١)
 فنقول : אָס (قاس) و אָ (جز) . ففي إسناد المضعف אָסد إلى ضمائر
 الرفع المتصلة نقول :

(١) إذا كان المضعف متبياً بحرف רד وأسند إلى ضمائر الرفع تشكل فاؤه بالهمس عوضاً
 عن البتاح مثل : אָסח و אָסח من الفعل אָס (انتهى) . وعند إسناده إلى الغائب المفرد
 تبقى فاؤه مفتوحة نقول : אָ (انتهى) .

מדוּתִי	פִּתְּ	מִדּוּנִי	פִּנָּה
מִדּוּתְךָ	פִּתְּךָ	מִדּוּתְכֶם	פִּתְּכֶם
מִדּוּתְהֶן	פִּתְּהֶן	מִדּוּתְהֶן	פִּתְּהֶן
מִדְּ	פָּסִי	מִדְּ	פָּסוּ
מִדָּה	פָּסִיתִי	מִדָּה	פָּסִיתִי

تمارين

١ - أسند الأفعال الآتية إلى ضمائر الرفع المذكورة في مصدر كل طائفة منها:

١. أنا - أنت - هو : سحب (طاف) زرع (جرح)
 ٢. أنا - أنت - أنت - أنت : انتفى (غلغل) دحرج (دحرج)
 ٣. أنت - أنت - أنت : حيا (صر) مض (مض)
 ٤. أنا - أنت - هو : مسح (مسح) مض (مض)

٢ - أسند الأفعال الواردة بين قوسين فيما يأتي إلى الضمائر المناسبة :

١. أنا (أنا) أنت (أنت) أنت (أنت) أنت (أنت)
 ٢. أنت (أنت) أنت (أنت) أنت (أنت) أنت (أنت)
 ٣. أنت (أنت) أنت (أنت) أنت (أنت) أنت (أنت)

٣ - الفعل الناقص : فترات الخمس

تقدم أن الناقص العبري هو غير الناقص العربي وهو ما كان أوله (١)

(١) هناك بعض أفعال تشبه في صيغتها الأفعال الناقصة وتليق بها مثل (أخذ) .

مثل : נסע (سافر) و נסל (سقط) و נמן (أعطى) . وسمي هذا الفعل ناقصاً لأن فاءه تسقط في زمن الاستقبال عند دخول حروف المضارعة عليها وندغم في عينه وتشدد العين دلالة على هذا الإدغام مثل : נסע (يسافر) و נסל (يسقط) و נמן (يعطي) .

وتصريف هذا الفعل في الماضي بمائل تماماً لتصريف الفعل السالم . ففي اسناد الناقص (נסע) الى ضمائر الرفع المتصلة تقول :

נסעתי	سافرتُ	נסענו	سافروا
נסעת	سافرتَ	נסעתם	سافرتُم
נסעתו	سافرتِ	נסעתן	سافرتن
נסע	سافر	נסעו	سافروا
נסעה	سافرت	נסעו	سافرون

تمرين

أسند الأفعال الآتية الى ضمائر الرفع المتصلة المذكورة أمام كل طائفة منها :

נני — ננתנו — נן : נסל (سقط) נסח (تقح)
 נסח — נסם — נמא : נבל (ذبل) נדר (نذر)
 ניא — נסם — נסן : נסס (ترك) נסד (حب)
 נס — נני — נס : נסע (غرس) לזח (أخذ)

(*) عدم انه إذا كانت لام الفعل ח أو א وأسند الى ضمير المؤنث الخطابية ה ، فإنها تشكل بالبتاح عوضاً عن الكون مثل : נסחת و נסחת .

٥ - الفعل المركب : מְרַכְבִּים

يقابل هذه الصيغة اللغيف المفروق أو اللغيف المقرون في العربية ، ويراد به في العبرية ما كان ينتمي إلى صيغتين في آن واحد مثل : יָצָא (حمل) و יָצָא (شاء) و יָצָא (كان) و יָצָא (خرج) و יָצָא (حسن) و יָצָא (باء أو جاء) .

فالفعل יָצָא مركب لأنه ناقص ومعتل اللام بالالف في آن واحد . والفعل יָצָא مركب لأنه معتل الفاء بالالف ومعتل اللام بالهاء ، والفعل יָצָא مركب لأنه معتل الفاء واللام بالهاء ، والفعل יָצָא مركب لأن فاءه ياء ولامه ألف ؛ والفعل יָצָא مركب لأن فاءه ياء ولامه هاء والفعل יָצָא مركب لأن عينه واو ولامه ألف فهو مشتق من יָצָא (بمعنى البوء أي الجهيء) .

ففي اسناد المركب (יָצָא) (خرج) إلى ضمائر الرفع المتصلة نقول :

יָצָאתִי	خرجت	יָצָאתִי	خرجنا
יָצָאתָ	خرجت	יָצָאתָם	خرجتم
יָצָאתָ	خرجت	יָצָאתָן	خرجتن
יָצָא	خرج	יָצָאוּ	خرجوا
יָצָאוּ	خرجت	יָצָאוּ	خرجن

وفي اسناد المركب (יָצָא) (كان) إلى ضمائر الرفع المتصلة نقول :

הָיִיתִי	كنت	הָיִינוּ	كنا
הָיִיתָ	كنت	הָיִיתָם	كنتم
הָיִיתָ	كنت	הָיִיתָן	كنتن
הָיָא	كان	הָיָאוּ	كانوا
הָיָאוּ	كانت	הָיָאוּ	كنن

وفي إسناد المركب (בא) (جاء) إلى ضمائر الرفع المتصلة نقول :

באני	באתי	באת	באתם	באתן	באתי
באת	באת	באת	באת	באת	באת
באת	באת	באת	באת	באת	באת
באת	באת	באת	באת	באת	באת
באת	באת	באת	באת	באת	באת
באת	באת	באת	באת	באת	באת

أسند الأفعال الآتية إلى ضمائر الرفع المتصلة الواردة في صدر كل طائفة منها :

- אני - אנחנו - הן : ידה (قذف) קסה (همى) אסה (ألقى) .
- אתה - הם - הוא : ראה (تلام) נסה (مال) נסה (أقرض) .
- היא - אני - אמן : ראה (حام) ראה (رأى) נסה (حسن) .
- הם - אני - את : נסה (تكبر) לסה (عجز) ראה (خشي) .

جدول تصريف المجرى في الماضي

نورد فيما بعد جدولاً مفصلاً يتضمن الأفعال المجردة على اختلاف صيغها في الماضي .

المضارع الحالي

(أو اسم الفاعل^(١)) **זמן הזה**

يصاغ المضارع الحالي على وزن اسم الفاعل كما يأتي :

١ - **פועל** للفرد المذكر ، المتكلم والمخاطب والغائب ، مثل : **אני אוכל** (أنا أكل الآن) و **אתה הולך** (أنت ذاهب الآن) و **הוא עומד** (هو واقف الآن) .

٢ - **פועלת** أو **פועלה** للفردة المؤنثة ، المتكلمة والمخاطبة والغائبة ، مثل : **אני יושבת** (أنا جالسة الآن) و **את אומרת** (أنت قائلة الآن) و **היא עובדת** (هي مشغاة الآن) .

٣ - **פועלים** لجماعة الذكور ، متكلمين أو مخاطبين أو غائبين ، مثل : **אנחנו שומעים** (نحن سامعون الآن) و **אתם שומרים** (أنتم حارسون) و **הם פותחים** (هم فاتحون) .

٤ - **פועלות** لجماعة الإناث ، المتكلمات والمخاطبات والغائبات ، مثل : **אנחנו יושבות** (نحن جالسات الآن) و **אתן אומרות** (أنتن قائلات) و **הן עובדות** (هن مشغلات) .

ونورد فيما يلي طريقة تصريف هذه الأوزان في صيغ مختلفة :

(١) قد يستعمل اسم الفاعل في العربية بمعنى المضارع الحالي مثل : (أرغب أنت من آلهي يا إبراهيم) . وقد يراد بهذه الصيغة في العربية والعبرية زمن الاستقبال .

الماضي ، وكذا **הוא קטן** (هو صغير) في الحال كما يقال : **הוא קטן** (صغر هو) في الماضي . وفي صيغة المفردة المؤنثة وجمع الذكور وجمع الإناث تشكل فاء الفعل بالشفا (-) عوضاً عن الفهاس (-) فنقول : **היא קבדה** و **אתם קבדים** و **הן קבדות** .

وإذا كان الفعل أجوف مثل : **קם** و **שך** فإن المضارع الحالي (أو اسم الفاعل منه يصاغ ، عند إسناده إلى المفردة المؤنثة ، على وزن الماضي مثل : **קמה** و **שכה** إلا أن المضارع الحالي منه ينطق بمدود المعجز مثل : **קמה** و **שכה** .

وإذا كان معتل اللام بالهاء مثل : **קנה** فالمضارع الحالي منه يأتي على وزن **פועה** بضبط عين الفعل بالسيجول في وزن المفرد المذكر . وفي سائر الأحوال يحدث إعلال بالحذف فتصبح أوزان المضارع الحالي : **פועה** و **פועה** و **פועים** و **פועות** فنقول : **קונה** - **קונה** - **קונים** - **קונות** .

وإذا كان معتل اللام بالالف مثل : **קרא** فيصبح وزن المفردة المؤنثة منه في المضارع الحالي **קוראת** . وفي هذه الحالة لا تظهر لام الفعل وهي ال (لا) في النطق . وفي سائر الأحوال لا يطرأ على الفعل أي تغيير فنقول : **קורא** و **קוראים** و **קוראות** .

وإذا كان الفعل مركباً مثل : **קשא** و **קסה** فإن تصريفه لا يختلف عن تصريف المعتل اللام . فإن كان المركب معتل اللام بالالف سرت عليه قاعدة المعتل اللام بالالف ، وإن كان معتل اللام بالهاء سرت عليه قاعدة معتل اللام بالهاء فنقول : **קשא** - **קשאת** - **קשאים** - **קשאות** و **קסה** - **קסה** - **קסים** - **קסמות** .

أما القيف المقرون **קא** (المشتق من **פוא**) فيصاغ المضارع الحالي منه صيغة الأجوف فنقول : **קא** - **קאה** - **קאים** - **קאות** .

תשריף המצارع الحالي

(או اسم الفاعل) مع الفعل المجرد

בין הזל - זמן הזל

א - الفعل السالم : שלמים

الفعل	وزنه	المفرد المذكر	المفردة المؤنثة	جمع الذكور	جمع الإناث
שָׁמַר	פָּעַל	שׁוֹמֵר	שׁוֹמֶרֶת	שׁוֹמְרִים	שׁוֹמְרוֹת
סָחַב	פָּעַל	סוֹחֵב	סוֹחֶבֶת	סוֹחְבִים	סוֹחְבוֹת
בָּלַע	פָּעַל	בוֹלֵעַ	בוֹלַעַת	בוֹלְעִים	בוֹלְעוֹת
סָלַח	פָּעַל	סוֹלֵחַ	סוֹלַחַת	סוֹלְחִים	סוֹלְחוֹת
כָּבַד	פָּעַל	כּוֹבֵד	כּוֹבְדָה	כּוֹבְדִים	כּוֹבְדוֹת
יָכַל	פָּעַל	יָכוֹל	יָכוֹלָה	יָכוֹלִים	יָכוֹלוֹת

ב - الفعل المعتل : נחיים

الفعل	صيفته	المفرد المذكر	المفردة المؤنثة	جمع الذكور	جمع الإناث
אָמַר	פִּא	אֹמֵר	אֹמֶרֶת	אֹמְרִים	אֹמְרוֹת
הִלָּךְ	פִּה	הוֹלֵךְ	הוֹלֶכֶת	הוֹלְכִים	הוֹלְכוֹת
יָרַד	פִּי	יֹרֵד	יֹרְדָת	יֹרְדִים	יֹרְדוֹת
קָם	עֹ	קֹם	קֹמָה	קֹמִים	קֹמוֹת
שָׁר	עִי	שׁוֹר	שׁוֹרָה	שׁוֹרִים	שׁוֹרוֹת
קָרָא	לֵא	קוֹרֵא	קוֹרֶאת	קוֹרְאִים	קוֹרְאוֹת
קָנָה	לֵה	קוֹנֵה	קוֹנְהָ	קוֹנִים	קוֹנוֹת

ג — الفعل المضعف : כפולים

הפעל	המפרד המזכר	המפרדה המזוּתה	המפרדה האנה	המפרד הזכור
מִדְד	מִדְד	מִדְדָה	מִדְדִים	מִדְדוֹת

ד — الفعل الناقص : חסרים

נָסַע	נָסַעַ	נָסַעַת	נָסַעִים	נָסַעוֹת

ה — الفعل المركب : מרכיבים

נָשָׂא	נָשָׂא	נָשָׂאת	נָשָׂאִים	נָשָׂאוֹת
נָטָה	נָטָה	נָטָה	נָטָים	נָטוֹת
כָּא	כָּא	כָּאה	כָּאִים	כָּאוֹת

נفي المضارع الحالي

אזא ארید נפי המזרע החלי תסעל כלה (איז) (ליס) . וקאבלה (אן) הנאפה פי הללה הערביה תנול : איז הָאִישׁ הַזֶּה (לא יזעב הרעל) . ויגוז אן תעל (איז) בלזמר תנול : איז או איז שומע (לט סאמע) (אן) ולא יגוז אסעל לֹא הנאפה בל איז , לֹא חאסה בנפי המזי והסעל פלא יקל : איז לֹא שומע בל איז שומע ו איזכם שומעים ו איזך שומעו ו איזכן שומעו .

תּמּארינ

א - استبدل الأفعال الماضية في القطعة التالية بمضارع حالي:

הקלב ישב בקצור ושמר את הון אדונו . כאשר בא איש זר הוא נבח
עליו . הוא אהב מאוד את אדונו וזר לרוצה בשמירת העדר .

ב - استبدل المضارع الحالي فيما يأتي بأفعال ماضية :

המלך אוכל בקצרה של כסף . האנשים גרים בבית של עץ או של
אבן . הילד שם את צעצועיו בארנו של גיר . המלמיד כותב בצט גרע .
העני אוכל בקף של בריל . הסנדלר עושה געלי עור . הסניט מופר
את הקנדים . צפרים עפות אל מקומות רחוקים .

ג - استبدل الأفعال الماضية فيما يأتي بمضارع حالي :

המורה נסע לביתו . אביו סבר את ביתו . הנער ישן עד חצי
היום . ראשו כאב לו . אחרי העהרים גם משנתו . ישב אל שלחן
ולמד את שעוריו . אתם אכלתם ענבים . הסוס סרש את העדה .
הסרנגלת ישבה על ביצתה .

ד - اجعل المضارع الحالي المثلث فيما يأتي مضارعاً متفياً :

היד כותבת ותרנל תולכת . הזמן יושב נשען על היד של
הנשא . אני מתפלל פה בקל סג . הספרים נוסאים משאות כבדים .
אתה אהב את מולדתך . את תוסרת את שמלתך . אנחנו אוכלים
פירות . היוגים יושבות על קעץ . אתם נוסעים אל העיר .

المستقبل : זמן עתיד

تقابل صيغة المستقبل المضارع في العربية لفظاً وقد تدل على الحال مثله .
وحروف المضارعة التي تدخل على هذا الفعل لتعيين الفاعل ونوعه وعدده أربعة
يجمعها قولك (أنت) "את". فإذا أردنا أن نصوغ المستقبل من כתב مثلاً قلنا :

- אכתב - للتكلم المفرد أو المتكلمة المفردة
- ותכתבי - للمخاطبة المفردة .
- ויכתבו -- لجماعة الغائبين .
- ونכתב -- لجماعة المتكلمين والمتكلمات .

نصريف (כתב) في المستقبل

אני	אכתב	أكتب	אנחנו	נכתב	نكتب
אתה	תכתב	تكتب	אתם	תכתבו	تكتبون
את	תכתבי	تكتبين	אתן	תכתבנה	تكتبن
הוא	יכתב	يكتب	הם	יכתבו	يكتبون
היא	תכתב	تكتب	הן	תכתבנה	يكتبن

ضبط حروف المضارعة في السالم

نشكل الهزمة (א) بالسيجول (-) ، وتشكل النون والياء والناء

(١) وهناك أربعة أحرف أخرى تضاف إلى آخر الفعل للدلالة على نوع الفاعل وعدده
ويجمعها قولك : יונה .

بالحريق هكذا : ? - 3 - 7 مثل : אֶפְתַּח , שָׁמַע , תִּקְחָה , יִסְגֹּר .
 وإذا كانت فاء الفعل حرفاً حلقياً من حروف א ה ח لا تبقى الهمزة على شكلها
 الأصلي وهو السيجول (א) ويشكل الحرف الحلقى الذي يليها بحطف سيجول
 (ֿ) مثل : אֶפְתַּח (أربط) و אֶחָלַשׁ (أضعف) و אֶהָרַס (أهدم)
 و אֶעֱזָר (أساعد) . أما سائر الحروف ، وهي النون والياء والتاء ، فتشكل
 بالسيجول إذا دخلت على حرف (א) ، أي إذا كان الفعل الذي دخلت عليه
 مهيوز الفاء ؛ وتشكل فاء الفعل بحطف سيجول مثل : יֶאֱסֹר (يأمر)
 و תֶּאֱרָךְ (تطول) و יֶאֱסֹף (يجمع) .

وإذا دخلت الحروف الثلاثة (3 - 7 - 8) على فعل مبدوء ب ה أو ח أو لا
 فإنها تشكل بالسيجول إذا كان الفعل مفتوح العين في المضارع وتشكل فاء
 الفعل بحطف سيجول (ֿ) مثل : יִחָרַב (يحرب) و תֶּעֱרַב (تحلو) .
 وإذا كانت عين الفعل حرفاً من حروف כ פ ט ס كنت فاء الفعل
 لضرورة إعجام حروف כ פ ט ס بعد حرف ساكن مثل : יִחָדֵל (يكف)
 و תִּחַכֵּם (تفتن) .

وإذا كان الفعل مضوم العين في المضارع شكلت حروف (3 - 7 - 8)
 بالبتاح (ֿ) و فاء الفعل ה ח لا بحطف بتاح (ֿ) مثل : יִהָלֵם (يخبط)
 و תִּחַרֵּשׁ (تحرث) و יִעֲבֹד (نعمل) .

جدول تصريف المجرى في المستقبل

نورد فيما بعد جدولاً يتضمن تصريف الأفعال المجردة ، على اختلاف
 صيغها ، في المستقبل . وبدراسة الجدول الآتي بعناية يسهل تصريف أي فعل
 من الأفعال المجردة ، مهما كانت صيغته ، ومهما كانت علته .

(١) لهبة بني تميم في العربية هي كسر أحرف المضارعة مطلقاً

תִּמְרִין

א – זַע הַאֲפָעַל הַאֲיָתָה בִּי זִמֵּן הַאֲסְתִּבָּל וּפְקָא לַחֲזָאֵר הַוָּאֵדָה בִּי צִדֵּר
כָּל טָאִנָּה מִנָּה :

- א – אָנִי – הֵם – הִיא : שָׁמֵר (חָרַס) – רָדַף (אֶצְטִהַד) – זָמַר (נִשִּׁים) .
ב – אֶנְחֵנוּ – הוּא – הֵן : סָלַח (שָׁפַח) – קָפַץ (קָפַז) – בָּלַע (בָּלַע) .
ג – אֲתָם – אַתָּה – הִיא : מָלַךְ (מָלַךְ) – קָשַׁר (רָבַט) – שָׁכַח (נָסִי) .
ד – אֲתָן – אַתָּה – הֵן : פָּתַח (פָּתַח) – אָצַד (אָצַד) – אָנִי (כָּל) .

ב – הַאֲתָם מִסְתַּבֵּל כָּל מִן הַאֲפָעַל הַאֲיָתָה מִעַ מִרְאָאָה צִבְטַח חֲרוּף
(אֲנִי) וּפָאָה הַפֶּעַל בַּלְשִׁכָּל הַמִּנָּסֵב :

- א – אֲתָן – אַתָּה – הֵן : חָפַר (חָפַר) – הִרַס (מָדַם) – אָבַד (אֶשְׁתַּל) .
ב – אָנִי – הֵם – הִיא : הִסָּד (וּפָרַס) – אָרַף (טָלַל) – אֶסַּף (כָּל) .
ג – אֶנְחֵנוּ – הוּא – הֵן : חָלַב (חָלַב) – אָמַן (רָמַא) – אָצַב (חָזַן) .
ד – אֲתָם – אַתָּה – הִיא : חָזַק (חָזַק) – אֶסַּר (אֶסַּר) – חָלַם (חָלַם) .

ג – חָאֻבַּב בַּלְעִבָּרַת הַאֲיָתָה הַמְּרִידָה הַמְּוִנָה , תִּמְרֵן הַזְּכוּר , תִּמְרֵן
הַאֲנָתִים וְאֶצְבַּח הַאֲפָעַל הַמִּסְתַּבֵּל בַּלְשִׁכָּל הַמִּנָּסֵב :

אֵל תִּגְזֹל דָּל כִּי דָל הוּא . אֵל תִּלָּךְ רָכִיל בְּעִמָּה וְאֵל תִּצְטַד
עַל דָּם רָעָה . לֹא תִחַרֵּשׁ בְּשׁוֹר וְחִמּוֹר . אֵל תִּרְיֵב עִם אָדָם חָזָם .
מִן שְׁשֹׁנִי אֲלִיךָ לֹא תִצָּעַק לְחִבָּרָה . אֵל תִּשְׁפֹּט צָדִיק עִם רָשָׁע .

ד - אכתב الجمل الآتية بعد تغيير كل فعل ماض فيها بفعل مستقبل
 ואشكل حروف المضارعة بالشكل المناسب :

הכנת נסעה - הצפור עפה - הילד קלה - הנשים ירדו - הסוחר מכר
 את הסחורה - האקר חרש את האדמה - האיש כסז את ידיו - הזאב טרף
 את העז - הספר אבד - למדנו את השעור - קנינום לחם ונבינה - קראו
 את העתון - מצאתם מציאה - הלכה אל השוק - ירדת העירה - נשאתו
 את הכסא - נסית מן הדרך - יכלנו לאוננו - סבותי בשוקים .

ה - אכתב الجمل الآتية بعد تغيير كل فعل مستقبل فيها بفعل ماض .

הנצר ישסה בנקר - התלמידים ילכו אל בית הספר - הספקלים ישאו
 משאות - מה תמצאו ברחוב ? - נסור אליכם - הכדור יפל - אמן תקנה -
 נמן את כססנו - נירה ברובינו - אצא אליך - תיראו את יהנה - נבנה
 בית - תשחו זין - תבואו לברכם .

ו - ضع فعلاً مستقبلاً مناسباً في المكان الخالي بما يأتي :

האקר . . . אל העיר - התלמיד . . . אל בית הספר - האשה . . . את
 הענבים בשוק - העיר . . . ארנבת ברובו - הילדים . . . אל הספקלים -
 האמהות . . . את ילדיהן - הנוסעים . . . מדרגם - הנצר . . . במטה -
 העוברים . . . אל המקומות הסמים - הנגרים . . . את הסלונות והדלתות .

الأمر : תצוה

يصاغ الأمر من المضارع المسند إلى المخاطب بتجريدده من حرف المضارعة
(ת) . فمن المستقبل תשמר (تحرس) مثلاً يصاغ الأمر : שמר (احرس)
ومن תמצא (تجد) يصاغ : מצא (يجد) ومن תקנה (تشترى) يصاغ :
קנה (اشتر) .

وعند إسناد الفعل إلى ياء المخاطبة أو إلى واو الجماعة تشكل فاؤه بالحريق
(-) عوضاً عن السكون (-) لاستحالة التقاء ساكنين في أول الكلمة مثل :

الأمر	المستقبل
שמרי	ת - שמרי
שמרו	ת - שמרו

وفي حالة النهي يأتي المضارع مسبقاً بـ אל النافية ، مثل : אל תבזבז
(لا تسرق) ونادر استعمال לא النافية للنهي ، مثل : לא תרצח (لا تقتل) .

واليك طرق استعمال الأمر في مختلف الصيغ :

١ - في الفعل السالم : إذا كان مضارعه مضوم العين مثل : בשמר يأتي
الأمر منه هكذا : שמר (أحرس) و שמרי (أحرمي) و שמרו (احرسوا)
و שמרנה (أحرسن) . وإن كان مضارعه مفتوح العين مثل : ירכב يأتي
الأمر منه هكذا : רכב , רכבי , רכבו , רכבנה . وإن كانت فاؤه
ح أو لا مثل : חזר و עזר فإنها تشكل بحذف بتاج عوضاً عن السكون
في حالة إسناد الفعل إلى ضمير المخاطب وإلى نون النسوة فتقول : חזר (عُدْ)
و עזר (ساعد) و חזרנה (عُدْنَ) و עזרנה (ساعدن) . ولا يطرأ على

فاء الفعل أي تغيير عند إسناده إلى ياء المخاطبة وإلى واو الجماعة فنقول : **חִזְרָה** (عودي) و **לִזְרִי** (ساعدي) و **חִזְרָה** (عودوا) و **לִזְרִי** (ساعدوا) . وإن كانت عين الفعل حرفاً حلقياً مثل : **נָאֵם** (خطب) و **שָׁחַט** (ذبح) و **נָהַג** (قاد) و **לָעַס** (مضغ) فإن فاء الفعل تشكل بالبتاح وتشكل عينه بحطף بتاح عند إسناده الفعل إلى ياء المخاطبة أو إلى واو الجماعة . وتبقى صيغة الأمر على حالها عند إسناده الأمر إلى ضمير المخاطب أو إلى نون النسوة مثل :

נָאֵם , נִאֲמִי , נִאֲמוּ , נִאֲמָנָה
שָׁחַט , שִׁחַטִּי , שִׁחַטוּ , שִׁחַטְנָה
נָהַג , נִהְגִּי , נִהְגוּ , נִהְגָּה
לָעַס , לִעְסִי , לִעְסוּ , לִעְסָנָה

٢ في الفعل المعتل : إذا كان الفعل معتل الفاء بالالف مثل : **אָכַל** و **אָמַר** يأتي الأمر منه على وزن **فَعْلَال** إن كان الفعل مضموم العين في المضارع أو على وزن **فَعْلَل** إن كان مفتوح العين في المضارع وتشكل فاء الفعل بحطف سيجول (٣) عند إسناده الفعل إلى ضمير المخاطب أو إلى نون النسوة فنقول : **אָכַל** و **אָכְלָנָה** و **אָמַר** و **אָמְרָנָה** . وتبقى فاء الفعل على شكلها الأصلي مكسورة عند إسناده إلى ياء المخاطبة أو إلى واو الجماعة فنقول : **אָכְלִי** و **אָכְלוּ** و **אָמְרִי** و **אָמְרוּ** .

وإذا كانت عين الفعل حرفاً حلقياً مثل : **אָהַב** (عطف) و **אָחַז** (أمسك) فإن فاء الفعل تشكل بالسيجول (٣) عوضاً عن الحريق ، وتشكل عينه بحطف سيجول (٣) عند إسناده الفعل إلى ياء المخاطبة أو إلى واو الجماعة فنقول : **אָהַבִּי** و **אָהַבְנוּ** و **אָחַזִּי** و **אָחַזְנוּ** .

وإذا كان معتل الفاء بالهاء مثل : **הָלַם** (خبط) و **הָפִיךְ** (قلب) فإن الأمر منه يأتي على وزن **فَعْلَال** بشكل فائه بحطف بتاح (٤) عند إسناده إلى

ضمير المخاطب ونون النسوة وتبقى على شكلها الأصلي عند اسناده الى ياء المخاطبة
وواو الجماعة فنقول : הַפֶּה ו הַפִּי ו הַפִּי ו הַפִּי .

وإن كان معتل الفاء بالياء مفتوح العين في المضارع مثل : יִשָּׁךְ (نام)
و יִצָּק (رضع) و יִנָּל (كد) فإن الأمر منه يأتي على صيغة الأمر في الفعل
السالم فنقول : יִשָּׁךְ و יִשָּׁךְ و יִשָּׁךְ .

وفي الأفعال التي تكون مكسورة العين في المضارع مثل : יִשָּׁב (من
يُشَب) و יִרַד (من يَرِد) يأتي الأمر على وزن يَلال بحذف فاء الفعل المثال مثل :
יִרַד و יִרִי و יִרֶד و יִרֶדָה ، وإن كان المعتل الفاء بالياء منتبهاً بحرف لا مثل :
יִדַּל (عرف) فالأمر منه يأتي على وزن يَلال مثل : יִדַּל , יִדַּי , יִדַּو , יִדַּוָה .
والأمر من הִלֵּךְ يصاغ هو الآخر على وزن يَلال لأنه يُعامل في الاستقبال
معاملة المعتل الفاء بالياء فنقول : יֵלֶךְ , יֵלֵךְ , יֵלֶךְ .

وإذا كان الفعل أجوف فإن الأمر منه يصاغ بحذف حرف المضارعة من
مستقبله مثل : קוּם (من يָקוּם) و יָשֵׁר (من يָשֵׁר) ، ويكون نصريفه كالاتي :

من יָקוּם : קוּם , קוּמִי , קוּמוּ , קוּמָה .

ومن יָשֵׁר : שֵׁר , שֵׁרִי , שֵׁרוּ , שֵׁרִיָה .

وإذا كان الفعل معتل اللام بالهاء فالأمر منه يصاغ بحذف حرف المضارعة
من مستقبله وتشكل عينه بالصيرى عوضاً عن السيجول فمن קָנָה - יִקְנֶה
يصاغ الأمر هكذا : קָנָה , קָנִי , קָנוּ , קָנִיָה .

٣ - في الفعل المضعف : يصاغ الأمر بحذف حرف المضارعة من مستقبله
فمن סָכַב - יִסָּב نقول : סָב , סָבִי , סָבוּ , סָבִיָה .

٤ - في الفعل الناقص : إذا كان الناقص مضوم العين في المضارع
مثل : יָקָם (من יָקָם) يأتي الأمر منه على وزن يَلال مثل :

المستقبل	الأمر
תִּקְמוּ	יָקוּמוּ
תִּקְמוּ	יָקוּמוּ
תִּקְמוּ	יָקוּמוּ
תִּקְמוּ	יָקוּמוּ

وإذا كان الناقص مفتوح العين في المضارع مثل : יָעַל (من יָעַל) تحذف فاء الفعل من الأمر فيقال : יַעַל , יַעֲלֵי , יַעֲלֶה , יַעֲלֶה .

وإذا كانت عين الفعل الناقص حرفاً حلقياً مثل : יָעַל (خطب) يأتي الأمر على وزن الفعل السالم المفتوح العين في المضارع فنقول : יַעַל , יַעֲלֵי .

ويعامل الفعل لִקַּח معاملة الفعل الناقص فتحذف فاؤه في الأمر فنقول : קַח , קַחֵי , קַחוּ , קַחְוּ . وإذا كان الأمر من נָחַן كما يأتي נָחַן , נָחֵי , נָחוּ , נָחוּ .
 ٥ - في الفعل المركب : يصاغ الأمر من هذا الفعل بحذف حرف المضارعة من مستقبله وتشكل فاؤه بالسكون المتحرك أو بحذف بتاح (=) إن كانت فاء الفعل حرفاً حلقياً .

فمن תִּאָכֶה (من אָכַה) نقول : אָכֵה , אָכֵי , אָכוּ , אָכְוּ .
 ومن תִּצָּא (من יָצָא) نقول : צָא , צָאֵי , צָאוּ , צָאוּ .
 ومن תִּירָה (من יָרָה) نقول : יָרֵה , יָרֵי , יָרוּ , יָרְוּ .
 ومن תִּשָּׂא (من יָשָׂא) نقول : שָׂא , שָׂאֵי , שָׂאוּ , שָׂאוּ .
 ومن תִּטָּה (من יָטָה) نقول : יָטֵה , יָטֵי , יָטוּ , יָטְוּ .
 ومن תִּבֹּא (من יָבֹא) نقول : בָּא , בָּאֵי , בָּאוּ , בָּאוּ .

(١) أجوف ومثل اللام بالآف لأنه مشتق من בוא-لغو ليف مرون .

تمارين

١ - مات الأمر بما يأتي :

גר - נשל - עבר - סלח - רצו - נשק - יצב - יצא - סלף -
רצח - סחב - סלח - סעא - וזן - לו - סוד - סבב - שבר :

٢ - حوّل الجملة الآتية إلى خطاب المفردة المؤنثة ، ثم جماعه الذكور ،
ثم جماعه الإناث :

שמע , בני , מוסר עבדך ואל תטש תורת אביך .

٣ - مات أفعال الأمر من الأفعال المضارعة الآتية مع المحافظة على
ما اتصل بها إن كانت متصلة بشيء :

תאמרו - תסעו - תלך - תשובי - תשנאו - תתקנה - תשמרי -
תגילו - תשקנו - תשכח - תסרנה - תהיו - תשכב - תססד - תירא -
תבאנה - תסנעו - תריב - תבסרנה - תתני - תשא - תסעאנה .

تصريف المزيد

תבנית המצוי

في الصفحات التالية جداول مفصلة تتضمن تصريف الأفعال المزيدة ، على اختلاف صيغها ، كما تتضمن صيغ الأفعال المجردة التي أوردنا قواعدها فيما سبق .

وبدراسة هذه الجداول بعناية يسهل نصريف أي فعل من الأفعال المزيدة مهما كانت صيغته ، ومهما كانت علته .

「**日本**」

[illegible]

וְהָיָה : וְהָיָה

מקור

॥

丁巳仲夏

[illegible]

כ"ז	זמנא	פסוק	פסוק	פסוק	פסוק	פסוק
א	א	א	א	א	א	א
ב	ב	ב	ב	ב	ב	ב
ג	ג	ג	ג	ג	ג	ג
ד	ד	ד	ד	ד	ד	ד
ה	ה	ה	ה	ה	ה	ה
ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו
ז	ז	ז	ז	ז	ז	ז
ח	ח	ח	ח	ח	ח	ח
ט	ט	ט	ט	ט	ט	ט
י	י	י	י	י	י	י
יא	יא	יא	יא	יא	יא	יא
יב	יב	יב	יב	יב	יב	יב
יג	יג	יג	יג	יג	יג	יג
יד	יד	יד	יד	יד	יד	יד
טו	טו	טו	טו	טו	טו	טו
טז	טז	טז	טז	טז	טז	טז
יז	יז	יז	יז	יז	יז	יז
יח	יח	יח	יח	יח	יח	יח
יט	יט	יט	יט	יט	יט	יט
כ	כ	כ	כ	כ	כ	כ
כא	כא	כא	כא	כא	כא	כא
כב	כב	כב	כב	כב	כב	כב
כג	כג	כג	כג	כג	כג	כג
כד	כד	כד	כד	כד	כד	כד
כה	כה	כה	כה	כה	כה	כה
כו	כו	כו	כו	כו	כו	כו
כז	כז	כז	כז	כז	כז	כז
כח	כח	כח	כח	כח	כח	כח
כט	כט	כט	כט	כט	כט	כט
ל	ל	ל	ל	ל	ל	ל

א

א
ב
ג
ד
ה
ו
ז
ח
ט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל

א

א
ב
ג
ד
ה
ו
ז
ח
ט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל

א

கரு : மூலக்கூறு

[illegible]

ה'תש"ח
ה'תש"ח
ה'תש"ח
ה'תש"ח

பெயர்-இ

[illegible]

مکرم : ۱۵۷۸

الحامد والمشتق : יסודי ונגזר

الاسم قسمان : جامد שם יסודי ومشتق שם נגזר . والجامد مالم يؤخذ من غيره مثل : שמים (سماء) و ארץ (أرض) و עפר (تراب) و רוח (ريح) و כסא (كرسي) . والمشتق ما أخذ من غيره مثل : סוער (ثور) فهو مشتق من סער (عاصف) ومثل : נקוב (مثقوب) فهو مشتق من נקב (ثقب) و יפה (جميل) فهو مشتق من יפה (جميل) . والجامد نوعان : اسم ذات שם עצם مثل : אבן (حجر) و אש (نار) و מים (ماء) ، واسم معنى שם מקרה مثل : חכמה (حكمة) و גבורה (بطولة) ודעת (معرفة) .

المصدر : המקור

المصدر ما دلّ على حدث مجرد من الزمان وهو أصل جميع المشتقات . ولمصادر الأفعال الثلاثية في العبرية ثلاثة أوزان قياسية هي :
 ١ - פלל : وهذا المصدر هو أكثر المصادر استعمالاً . وبستمع لجميع الأفعال الصحيحة والمعتة ، باستثناء الفعل الأجوف بنوعيه . فصدر כתב - כתב ، ومصدر קנה - קנה ومصدر אכל - אכל و מצא - מצא .
 ٢ - פול أو פול : وهو خاص بالفعل الأجوف بالواو مثل : נזר

(من קר : سكن) و שוב (من שב : رجع) و פלל (من פל : خجل) .

٣ - פיל وهو خاص بالفعل الأجوف بالياء مثل : שיר (من שר : غنى)
و שים (من שם : وضع) و פיל (من פל : ابتهج) .

إضافة المصدر : إذا كان مصدر الفعل على وزن פלל وأضيف إلى اسم
بعده فلان فاء تشكل بالثفا ويصبح على وزن פלל مثل : שמר בית
(حراسة بيت) ويصبح على وزن פלא إن كان معتل اللام بالالف مثل :
קרא מקרב (قراءة رسالة) أو على وزن פעלות إن كان معتل اللام بالهاء
مثل : קנות חסה (شراء حنطة) .

وإذا كان المصدر معتل الفاء بالياء مثل : קרד تحول إلى קרדת في حالة
الإضافة ، وإن كانت لامه ألفاً مثل : קצא تحول إلى קצאת .

وإن كان الفعل نوني الفاء ومفتوح العين في المضارع مثل : ילש - ילש יאני
مصدره مضافاً على وزن פלל مثل : ילשת أو على وزن פלל إن كانت لامه
حاء أو عيناً مثل : ילע - ילע - ילעת . وإذا كانت لامه ألفاً مثل : ילש
فلأنه يتحول في حالة الإضافة إلى وزن ילש مثل : ילשאת .

وإن كان الفعل مضعفاً مثل : מידד و סבב أتى المصدر المضاف منه على
وزن פלל مثل : מדד و סבב .

ملاحظة :

المصدر المضاف من לקח يتحول إلى קחת والمصدر المضاف من נתן
يتحول إلى נתת .

اتصاله بحروف النسب : قد تقترن حروف النسب ו בכ ל ם ، بالمصدر
פלל فيصاغ عندئذ صيغته في حالة الإضافة كما يأتي :

[illegible]

اسم المصدر : שם הפעל

أسماء مصادر الأفعال الثلاثية المجردة كثيرة لا تعرف إلا بالسماع والرجوع إلى كتب اللغة وأشهرها :

פִּעִילָה מִתְּלִי : כְּתִיבָה (כְּתָבָה) וּ פִּעִילָה מִתְּלִי : צִדְקָה (סֵדָקָה)
וּ פִּעִילָה מִתְּלִי : אֲבִידָה (חֲסָרָה) וּ פִּעִילָה מִתְּלִי : תוֹעֵבָה (חֲרָם)
וּ פִּעִילָה מִתְּלִי : חֲכָמָה (חֲכִימָה) וּ פִּעִילָה מִתְּלִי : כְּבִדּוּת (תִּשְׁבָּחָה)
וּ פִּעִילָה מִתְּלִי : עֲבִדּוּת (עֲבֹדָה) וּ פִּעִילָה מִתְּלִי : זְכוּרָה (זִכְרוֹן)
וּ פִּעִילָה מִתְּלִי : יַעֲצָה (עֲצָה) וּ פִּעִילָה מִתְּלִי : שִׂשׂוֹן (שִׂשׂוֹן) וּ פִּעִילָה מִתְּלִי :
בִּכָּה (בָּכָה) וּ פִּעִילָה מִתְּלִי : קִנְיָן (אֲמִלָּה) .

مصدر المزید علی التملی : מקור הנוסף

א. - מן הפעל (אתעל) יאטי המדר על וזן הפעל מל : נשפר
(אנכסר) ו הנשפר ואמ המדר מנ הנשפרות .

٢ - מן הפעיל (אִפְעַל) יאֵי המדר על וזן הפעיל מל: הרִכִּיב
 (אֶרֶב) ומדר הרִכִּיב . ואִם המדר מן הרִכִּיב .
 ٣ - מן הפעיל (אִפְעַל) יאֵי המדר על וזן הפעיל מל : הרִכִּב
 (אֶרֶב) ו הרִכִּב .

٤ - מן פעיל (נִפְעַל) יאֵי המדר על וזן פעיל מל : שָׁבַר
 (כָּטַר) ו שָׁבַר . ויאֵי אִם המדר מן על וזן פעיל מל: שָׁבַר. וְהֵנָּה
 אִסְמָא מַעֲדָר סִמָּא לִזְנ פִּעֵל מִנָּה : תִּפְעִיל מִל : תִּשְׁמִישׁ (אִסְתִּעַל)
 ו תִּפְעִילָת מִל : תִּרְכִּיבָת (תִּרְכִּיב) ו תִּפְעִילָה מִל : תִּרְדָּמָה (נִוּם עֵמִיק)
 ו תִּפְעִיל מִל : תִּגְמֹול (מִכָּאָה) ו תִּפְעִילָה מִל : תִּחְבֹּלָה (אִחְיָל) .
 ٥ - מן פעיל (נִפְעַל) יאֵי המדר על וזן פעיל מל : לָקַט .
 ٦ - מן התפעיל (אִתְפַּעַל או תִּפְעַל או תִּפְעֵל) יאֵי המדר על וזן
 התפעיל מל : התִּקְשֹׁר (אֶרְבַּט) מדר התִּקְשֹׁר ויאֵי אִם המדר מן
 על וזן התפעיל מל : התִּקְשֹׁרוֹת (אֶרְבָּאט) :

مصدر الرباعي : מקור המרבע

إذا كان الرباعي مجرداً مثل : جَلِيل (دَحْرَج) فالمصدر منه يأتي كما تقدم
 على وزن فَعْلِيل مثل : جَلِيل وياֵי אִם המדר מן על וזן פעיל מל :
 جَلِيل (دَحْرَجَة) ו קִלְקִיל (قَلَقَة) .
 وإذا كان الرباعي مزيداً مثل : التَّجْلِيل (تَدَحْرَج) فالمصدر منه يأتي على
 وزن التفعيل مثل : التَّجْلِيل . ויאֵי אִם המדר מן על וזן התפעיל מל :
 التَّجْلِيل (تَدَحْرَج) ו התִּרְכִּיבוֹת (تَغَطَّر) .
 المصدر الميمي : مصدر مبدؤ بيم زائدة وهو لا يأتي إلا من الأفعال
 الثلاثية فإن كان الفعل سالماً صحيحاً كان مصدره الميمي على وزن مَفْعِل

مثل : משפס (قضاء) من שפס ו משחק (لعب) من שח ו מכתב (كتابة) من כתב

ואذا كان الفعل ثلاثياً مثلاً صحيح اللام محذوف الفاء في المضارع مثل :
 ירד ו ישב ו ילד ، كان مصدره المبني على وزن مؤنל مثل : מורד
 ו מושב ו מולד .

وقد تراءى على صيغة المصدر المبني هاء في آخره مثل : מודעה (إعلان)
 ו מהמלה (سفرية) و מלחמה (ملحمة) و מתנה (هدية) .

تمرين ١

مات المصادر القياسية للأفعال الآتية ثم أدخل عليها حروف כ ל ם :

בגר — זרע — סבש — סלף — שפע — הלף — אכל — אשה — סדר
 יצע — שנה — דש — דן — ססר — תלה .

تمرين ٢

أدخل على الفعل الثاني من كل جملة مما يأتي حرف لا بعد صوغ المصدر
 القياسي منه :

האורס קם (הלף) . הפועלים באו (צבד) . התלמיד התחיל (קרא)
 התלמידות התחילו (שר) . אבי אהב (ישב) בקשר . החולה אינו יכל (קם)
 סמסתו . מדוע רוצה אתה (לקח) אתספרי ז באתי (שפע) את השעור .
 האקר יודע (נסע) עצים .

تمرين ٣

مات المصادر المبنية للأفعال الآتية واضبطها بالشكل :

שסר — סלף — ששה — יצא — צעד — סנק — נהג — נשא — נגע .

(١) في هذه الأمثلة حدث إعلال بقلب الياء واوا .

أقسام المشتق : חלקי המצור

١ — اسم الفاعل : שם הפועל

اسم الفاعل : اسم مصوغ لما وقع منه الفعل أو قام به . ويصاغ من الثلاثي المجرد على وزن **פועל** أي على وزن الفعل في صيغة المضارع الحالي ، ومن مزيد الثلاثي على وزن مضارعه بإبدال حرف المضارعة ميماً . فمن **יִרְדֵּב** (يُرْكِب) يصاغ اسم الفاعل **מִרְדֵּב** ، ومن **יִשְׁבֵּר** (يَكْشِر) يصاغ اسم الفاعل **מִשְׁבֵּר** ، ومن **יִתְקַשֵּׁר** (يَرْتَبِط) يصاغ اسم الفاعل **מִתְקַשֵּׁר** . ومن الرباعي **יִגְלֹגֵל** — **מִגְלֹגֵל** .

ويحول اسم الفاعل عند قصد المبالغة إلى **פֻּעֵל** ^(١) مثل : **חֻטָּא** (خطاء) ، أو إلى **פֻּעֵלָן** مثل : **יִדְעָן** (علام) ، أو **פֻּעֵלוֹ** مثل : **רַחוּם** (رحيم) أو **פֻּעֵל** مثل : **חֲבִיב** (حبيب) . وهذه الصيغ سماعية ولا تُبنى إلا من الثلاثي.

تمرين ١

يَتَن فِيمَا يَأْتِي صِيغ المبالغة وأسماء الفاعلين :

הַמַּאמִּין סִבֵּלָן . لَا מְלַשִּׁין וְלֹא קָזֵאי . لَا נֹכֵל וְלֹא נִפְאֵי . لَا

(١) أكثر استعمال هذا الوزن للدلالة على ذي حرفة مثل : **נָזֵר** (نجار) و **נִפְח** (حداد) و **קָזֵב** (صاب) .

גָּנַב וְכָא זָנַף . זורְצִי עָמַל יִקְצְרוּהוּ . אֵין הַבּוֹר מִתְמַלֵּא מִתְלֵיתוֹ .
 זָכְרָן טוֹב מִשְׁכֵּסָן . אֵין כְּדָם חוּסָא וְלֹא לוֹ . קָאִישׁ הֵזָה זָכְרָן וַיִּזְכֹּר
 לַמַּחֲקָא אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל . הַשּׁוֹנָה נֶאֱמַר עָמַל דּוֹמָה לְזוֹכֵר . נֶאֱמַר קוֹצֵר .
 שְׁנָאָה מִבְּטָלַת שׁוֹרָה שֶׁל גְּדוּלָה . מִשְׁנָה מְקוֹם מִשְׁנָה מִן .

تمرین ۲

صُغِ أَسْمَاءُ الْفَاعِلِينَ مِنَ الْأَفْعَالِ الْآتِيَةِ :

סָנָה — רָצָה — הִתְמַלֵּא — סָעָה — אָהַב — יָדַע — קָסַר — קָבַשׁ —
 הִגְדִּיל — חִזַּק — הִתְרוֹמַם — הִתְעַשֵּׂר — הִלְבִּישׁ — דָּגַר — נָגַב .

۲ — اسم المفعول : שם הפעול

اسم المفعول : هو اسم منصوغ من الفعل المتعدي للدلالة على ما وقع عليه
 الفعل . ويصاغ من الثلاثي على وزن فَعُولٍ أو على وزن مَفْعُولٍ مثل : **نُגِب**
 و **يُنْجَب** (مسروق) . وإذا كان الفعل معتل اللام بالهاء صيغ اسم المفعول منه
 على وزن فَعُولٍ ، أي بابتدال لام الفعل وهي الهاء ياء . فمن الفعل **نَجَّاه** نقول :
نُجِيَ ومن **فَنَّاه** — **فُنِيَ** ومن **ظَلَّاه** — **ظُلِيَ** .

ولا يصاغ اسم المفعول من فعل لازم .
 ويصاغ اسم المفعول من غير الثلاثي كما يأتي :

- ١ - מן פֿעל באַג אַם המעול על וזן מִפֿעל מל : מִשְׁכֵּר (מִכְסֵּר)
 ٢ - מן הִפֿעל / / / / מִפֿעל מל : מִלְכָּשׁ (מִלְכָּשׁ)
 ٣ - מן פֿעלל / / / / מִפֿעלל מל : מִגִּלְגֵּל (מִדְחַרְג)

تمرين ١

ضع بدل كل فعل في الجمل الآتية اسم مفعول مع المحافظة على المعنى
 واحداث ما يتطلبه ذلك من التغيير في كل جملة :

סגרתִי אֶת הַדֶּלֶת . הָרוּס שָׁבָה אֶת עֲנָפֵי הָעֲצִים . קָרָאתִי אֶת
 הַעֲתוֹן . אָנִי נִדְעָתִי אֶת הַדָּבָר . הָאִכָּר הִרְכִּיב אֶת בְּנוֹ עַל הַסּוּר .
 הָאִם הִלְבִּישָׁה אֶת בָּתָּהּ . שָׁחֲטוּ יוֹנִים . אֶבְדָּתִי אֶת סִפְרִי . שָׁמַרְנוּ
 אֶת הַגֶּן . הַשֶּׁלַח חָרַשׁ אֶת אֲדָמָתוֹ . הָעֶשִׂיר בָּנָה בֵּית סֶסֶר . הַמּוֹרָה
 סָלַמְדָה אֶת תַּלְמִידֶיהָ . הַקִּמְצוֹן הִסְתִּיר אֶת כֶּסֶפוֹ . הַיֶּלֶד גִּלְגַּל אֶת הַגִּלְגָּל .

تمرين ٢

صغ أسماء المفعولين من الأفعال الآتية ، وضع كلاً منها في جملة مفيدة :

הוֹקֵם — נֹאכֵל. — שָׁזַר — לָקַט — הִרְכִּיב — נִדְעָשׁ — סָפַר — שָׁקֵל
 הִרְסָב — הִדְלַק — רָפַז — נִשְׁבַּח — גִּלַּח — הִחְזִיר .

٣ - الصفة المشبهة باسم الفاعل

اسم مصوغ من الثلاثي اللازم للدلالة على من قام به الفعل على وجه الثبوت .
وتأتي الصفة المشبهة من باب **فَعَّلَ** (فَعَّلَ) على الوزن ذاته مثل : **יִקְוֶה** (شبح)
و **כָּבֵד** (ثقيل) و **סָמָא** (نجس) . وتأتي من باب **فَعَّلَ** على هذا الوزن
مثل : **יָכֹל** (قادر) و **קָטַן** (صغير) .

وتأتي الصفات المشبهة من غير هذين البابين ، وحينئذ تكون لها أوزان
أخرى : فكل ما جاء من الثلاثي اللازم بمعنى **فَاعَّلَ** (فاعل) ولم يكن على
وزنه فهو صفة مشبهة مثل : **אָדָם** (أحمر) فهو مشتق من **אָדָם** (أحمر)
و **אֶצִיל** (نيل) مشتق من **אֶצִיל** (نيل) و **אָרָךְ** (طويل) من **אָרָךְ**
(طال) و **יָפָה** (جميل) من **יָפָה** (جمل) و **טוֹב** (طيب) من **טוֹב**
(طاب) و **כָּעָסָן** (غضبان) من **כָּעָס** (غضب) و **חָזַק** (قوي)
من **חָזַק** (قوي) .

تمرين ١

ميز الصفة المشبهة من اسم الفاعل في القطعة التالية :

היום הביא בקנקיו מן העדות ריס אביב רצון . וזרחת השמש
הבהירה והמים ועליזים קרחובות קציר . ובחדר קטן . על מטה קטנה .

(١) يستعمل الفعل **יָכֹל** لازماً ومتدياً .

(٢) إذا كان وزن **פָּעַל** مشتقاً من فعل لازم فهو صفة مشبهة مثل : **נָעים** (لطيف)
فهو مشتق من **נָעַם** (لطف) وإن كان مشتقاً من متعد فهو صيغة مبالغة مثل : **חָבִיב**
(حبيب) فهو مشتق من **חָבַב** (أحب) .

(٣) إذا كان وزن **פָּעַל** مشتقاً من فعل لازم فهو صفة مشبهة مثل : **שָׁקֵט** (سكوت)
فهو مشتق من **שָׁקַט** (سكت) . وإن كان مشتقاً من متعد فهو صيغة مبالغة مثل : **רַחֵם**
(رحيم) فهو مشتق من **רָחַם** (رحم) .

שוקבת נצרה נכה . היא חולה פסלה קשה . כל החרף קצו סתם
 בקליה : בני השמש הבהירים הקיז את רוחה . נאמר אל אמה השוקבת
 את סתה :

— אמא ! מה בחר היום ! מצל לסלוגי מופרת הצפור .
 מה נעים האויר הזך !

تمرین ۲

נל — נאה — נבה — שמח — צמא — צנה — נבר — צרב — נצם
 נכה — סמק — קלש — קצר — נה — שבע — רעב — רסק — קרב —
 רב — קצט .

۴ — اسما الزمان والمكان : שמות הזמן והמקום

הא שמות מנוגנים לדללה על זמן הפעל או מקנה . וישאגן מן הלאה
 על وزن (מופל) מל : מופח (מופח) מן טבח (מופח) ו מופח
 (מופח) מן שוב (מופח) ו מופח (מופח) מן רכב (מופח) .
 ואذا كان الفعل أجوف كان اسم الزمان والمكان منه على وزن (مופل) מל :
 מקום (מקום , מקום) מן קום (קום) ; ואذا كان الفعل مثلاً صحيح الآخر
 كان اسم الزمان والمكان منه على وزن (مופل) מל : מופח (מופח) מן
 שוב (מופח) ו מופח (מופח) מן רכב (מופח) ו מופח (מופח)

من **יָעַד** (وعد) . وقد يأتي على وزن **מוֹעֵד** مثل : **מוֹעֵד** (موعد) .
 والمثالان الآخران **מוֹעֵד** و **מוֹעֵד** يراد بالأول منها اسم المكان ويراد
 بالثاني اسم الزمان . وإذا كان الفعل لقيفاً مفروقاً كان اسم المكان منه على وزن
מוֹעֵד مثل : **מוֹעֵד** (مخرج) من **יָצָא** (خرج) ؛ وإذا كان لقيفاً مقروناً
 كان اسم المكان منه على وزن **מִפְּנֵי** مثل : **מִפְּנֵי** (مدخل ، مباءة) من
כָּא (جاء المشتق من **כָּא**) .

أما الفعل غير الثلاثي فلا يصاغ منه أسماء زمان ومكان .
 وقد تلتحق **מִפְּנֵי** التانيث كافي **מִכְּלָא** (زربية) من **כָּלָא** (زرب
 أو حبس) و **מִלִּוְנָה** (مبات) من **לָן** (بات) و **מִמְשָׁלָה** (حكومة) من
מִשָּׁל (حكم) و **מִסְעָדָה** (مطعم) من **סָעַד** (تغدى) .

تمرين ١

صنع اسمي الزمان والمكان من الأفعال الآتية :

שָׁמַד — **רָץ** — **שָׁמַח** — **עָבַד** — **נָלַד** — **רָכַב** — **נָחַח** — **עָרַב** — **קָם** —
שָׁכַן — **בָּא** — **רָסַק** — **רָסַח** — **עָרַשׁ** — **לָן** — **יָקַד** .

تمرين ٢

اكتب أسماء المكان فيما يأتي وضع كلا منها في جملة تامة :

מְבֹרָאָה — **מֵאֲרָב** — **מֵאֲפִיָּה** — **מִכּוּן** — **מִעוּן** — **מִסְרָץ** — **מִשְׁפָּךְ** —
מִרְעָה — **מִסְגֵּד** .

ה — اسم الوزنة : שם הכלי

اسم الآلة : اسم مصوغ من الثلاثي المتعدي للدلالة على ما وقع الفعل بواسطته . ولامم الآلة أوزان سماعية أشهرها .

١ — מפעל مثل : מסרק (مشط) و מפתח (مفتاح) و מלקט (ملقط)
 ٢ — מפעלת مثل : משחזת (مسن) و מידלת (مجهر) و מנכת (منشفة)
 ٣ — מפעלה مثل : מידה (معزقة) و מאפרה (منفضة) و מצילה (سوط)
 وهناك أوزان سماعية أخرى أقل استعمالاً ، منها : מפעל مثل : מנל (منجل) و מפעלה مثل : מחבטה (محبطة) و מפעול مثل : מעول (قفل) و מפעה مثل : מידה (راحة الحياز) و מפול مثل : משור (منشار) و מפעלים مثل : מספרים (مقص) . وهذا الوزن الأخير من الأسماء التي تطرد فيها صيغة التثنية في اللغة العبرية .

ومن أسماء الآلة : מסמר (مسمار) و מזלג (شوكة) و מידע (عصا لضرب البقر) و מרוב (ميزاب) و משאבה (مضخة) و מאכלת (سكين) و מאזנים (ميزان) و מלקחים (ملقط) و משקפים (نظارة) و מצבוע (منقش) و מפצח (كسادة الجوز) و מפלצת (مجدالزجر السباع والطيور) و מעשנה (مدخنة) و מלפדת (مصيدة) و מכחש (هاون) و מכמרת (شبكة) .

أما اسم الآلة غير المشتق فلا ضابطه ويأتي على أوزان مختلفة نحو : קרדם (قدوم) و ספין (سكين) و גרין (فأس) و פטיש (مطرقة) .

(١) يقابل هذه اللفظة في العربية كلمة « فطيس » . ومن أمثاله : « إسبر على أدب النبطيس ولو ضربك بالنبطيس » .

تمرین ۱

بیّن أنواع المشتقات فیا يلي :

מארכב רוחות רצות צוים למקום האסוף המקנה . ומשם יוצא העדר .
הצוים והתלשים צוי הסגים מגדילים ונכם וקופצים גראש . והפרות פוסעות
אמריהן . וקול נהימה משנה בקול שופר מרסק יוצא מסינה . בר האנו
מתנודד לרגל ולריו הרבים . נטוי גרון ומשקר צינים ומוליך ומוריד את טפו אל
המים . היום צח ונעים !

تمرین ۲

بیّن نوع كل من المشتقات الآتية :

גבור — יסה — נאה — מצוב — רוגז — משכלל — צווי — בקיא —
צמא — איתן — באזן — נודף — מקשעה — מרחב — מרעה — וקיק —
טבח — משסך — מאמין — רואה — טכס — חולה — מדבר — אלם —
חרש — פרום — יסך — מתוק — בואב — בוקה — יחום — אלקן — מלקד —
מתקשר — מרוב .

אברהם : חלוקה האותיות

הוא גמל חרף מכן חרף אחר . ונחצר חנא על דכר אירז צורה :
 קאזא כאן אול אללתי או הרבאעי (ד) או (א) ובני על וזן התפעל תבדל
 (ת) התפעל (ד) מל : הדבק (התק) עוזא ען התדבק ומל :
 הודין (תלח) עוזא ען הודין ומל : הודידר (תבער) עוזא ען
 התדידר . ומל דלז כחל פי מדר התפעל ומשתקת מל : הודמות
 (תש) עוזא ען התדמות ו מדרמה (מתש) עוזא ען מתדמה
 ו מודיקה (מתשב) עוזא ען מודיקה

ואזא כאן אול אללתי או הרבאעי (צ) או (ס) ובני על וזן התפעל
 'תבדל' (ת) התפעל (ס) מל : הצטיר (תצור) עוזא ען הצטיר
 ומל : הטמא (תדס) עוזא ען התטמא . ומל : הצטמצם (תחצר)
 עוזא ען הצטמצם . ומל דלז כחל פי מדרמה דלז ומשתקת דלז :
 הצטירות ו הצטיר ו הטמא ו הצטמצם .

ואזא כאן אול אללתי או הרבאעי (ס) או (ש) או (א) או (צ) ובני
 על וזן התפעל תבדל חכע על וזן התפעל מל : התמידר (תתמ)
 עוזא ען התמידר ומל השתמש (תשמל) עוזא ען השתמש ומל :
 השתעמם (מל) עוזא ען השתעמם .

תמרים

א - כחף תאני וזן התפעל מן האفعال الآنية :

דבר - דלדל - דסה - דכא - דזן - דף - דכר - דחק -
 דכר - דכר - דכא - דכר - דכר - דכר - דכר - דכר .

ב - מן האفعال الآنية وما أحرف الزيادة التي بها :

הַדּוּג - הַדּוּמָן - הַדּוּמָה - הַדּוּמָה - הַדּוּמָה - הַדּוּמָה - הַדּוּמָה -
הַדּוּמָה - הַדּוּמָה - הַדּוּמָה - הַדּוּמָה - הַדּוּמָה - הַדּוּמָה - הַדּוּמָה -

٣ - هات المصدر ثم اسم الفاعل من كل فعل بما يأتي واشرح ما في إحدى
هذه الكلمات من الابدال :

הַדּוּמָה - הַדּוּמָה - הַדּוּמָה - הַדּוּמָה - הַדּוּמָה - הַדּוּמָה - הַדּוּמָה -

اتصال الفعل بضمائر النصب

يتصل الفعل المتعدي - ماضياً ومستقبلاً وحالاً وأمرأ - بضمائر النصب
منفصلة ومتصلة مثل : שָׁמַר אוֹתִי או שָׁמַרְנִי (حَرَسَنِي) ومثل : יִקְנֶה
אוֹתוֹ או יִקְנֶהוּ (يَشْتَرُونَهُ) ومثل : אָמַר לְיָקֹחַ אוֹתָהּ או לְיָקֹחַהּ (نَأْخُذُهَا
או آخِذُهَا) ومثل : יִכְרֹם או יִכְרֹם אוֹתִי (أَذْכִּרُنِي) . ويلاحظ أنه عند
اتصال الفعل بضمير النصب المتصل بطراً بعض التغيير على حركاته . ففي حالة
اتصال الفعل الماضي بضمائر النصب المتصلة نقول :

שָׁמַרְנִי , שָׁמַרְךָ , שָׁמַרְךָ , שָׁמַרְךָ , שָׁמַרְךָ , שָׁמַרְכֶם-כֶּן
שָׁמַרְם-ן .

وعند اتصال الفعل المستقبل بضمائر النصب المتصلة نقول :

שָׁמַרְנִי , שָׁמַרְךָ , שָׁמַרְךָ , שָׁמַרְךָ , שָׁמַרְךָ , שָׁמַרְכֶם-כֶּן ,
שָׁמַרְם-כֶּן , שָׁמַרְם-ן .

وعند اتصال المضارع الخالي بهذه الضمائر نقول :

שׁוֹמְרִי , שׁוֹמְרְךָ , שׁוֹמְרְךָ , שׁוֹמְרוֹ , שׁוֹמְרָה , שׁוֹמְרֶנּוּ ,
שׁוֹמְרְכֶם-כֶּן , שׁוֹמְרְם-ן .

وعند اتصال الأمر بهذه الضمائر تقول :

שְׁמַרְנִי , שְׁמַרְהוּ , שְׁמַרְהָ (שְׁמַרְנָה - שְׁמַרְהָ) שְׁמַרְנוּ , שְׁמַרְם -ן .

تغير مرئيات الفعل في حالة الوقف

ينظراً لبعض التغيير على ضبط الفعل في حالة الوقف .

فإذا كان الفعل الماضي مسنداً إلى ضمائر المتكلم والمخاطب والغائب تصبح حركة عينه قاص بدلاً من بتاح مثل : שְׁמַרְתִּי و שְׁמַרְתָּ و שְׁמַרְתָּ . وعند إسناده إلى ضمير الغائبة وجماعة الغائبين تصبح حركة عينه قاص بعد أن كانت سكوناً متحركاً مثل : שְׁמַרְהָ و שְׁמַרְהוּ .

وإذا كان المستقبل مفتوح العين تصبح حركة عينه قاص بعد أن كانت سكوناً متحركاً وذلك عند إسناده إلى ضمائر المخاطبة والمخاطبين والغائبين مثل : תְּשַׁמְּרֵנִי و תְּשַׁמְּרוּ . وإذا كان المستقبل مضموم العين أو مكسوراً تشكّل عينه بالحركة الأصلية عند إسناده إلى ضمائر المخاطبة والمخاطبين والغائبين . فمن : תְּכַתֵּב : תְּכַתְּבִי تقول : תְּכַתְּבִי ومن : תֵּשֶׁב : תֵּשְׁבִי تقول : תֵּשְׁבִי . ومن : יִפְלֶה - יִפְלֹה تقول : יִפְלֹה ومن : יִתֵּן : יִתְּנוּ تقول : יִתְּנוּ .

ولما كان الأمر مصوغاً من المستقبل بعد حذف حرف المضارعة منه فإنه يعامل في حالة الوقف معاملة المستقبل فنقول :

عند الاسناد إلى ياء المخاطبة : שְׁמַרְי بدل שְׁמַרְי .

وعند الاسناد إلى ضمير المخاطبين : שְׁמַרו بدل שְׁמַרו .

المفعول فيه والمفعول المطلق والحال : תאר הפעל

يطلق في النحو العبري على ثلاثة من أبواب النحو العربي^(١) وهي :

١ - المفعول فيه : وهو الاسم الذي يبين زمن حصول الفعل أو مكانه

مثل : היום הלכתי אל השוק (اليوم ذهبت إلى السوق) ومثل : שם ישבתי (هناك جلست) . وقد حدد النحاة العبريون المفعول فيه بنوعيه باسم (זמן ומקום הפעולה) .

ومن ألفاظ ظرف الزمان في العبرية : אז (حينئذ) و אחרימול (أمس) و מחר (غداً) و תמיד (دائماً) و תלשום (أمس الأول) و מחרתים (بعد غد) و פתאם (فجأة) و לעולם (إلى الأبد) و עד-עולמי עד (إلى أبد الأبدن) و מתי (متى) و מעולם (منذ القدم) و לפנים (من قبل) و ספרם (قبل أن) و כל-עוד (مادام) و עתה (الآن) و לפני (قبل) و אחרי (بعد) .

ومن ألفاظ ظرف المكان : שם و שמה (ثمّ أو هناك) و פה (هنا) و מטה (أسفل) و מעלה (أعلى) و הנה (هنا) و הלום^(٢) (هنا) و הלأה (بعيداً) و איה و אנה (أين) .

٢ - المفعول المطلق : ويراد به هنا ما ينوب عن المصدر في باب المفعول المطلق كصفته مثل : אמר מעט ועשה הרבה (قل قليلاً وافعل كثيراً) أو ما يدل على نوع المصدر مثل : עבדתי חנם (اشتغلت مجاناً) . وقد يراد به التأكيد مثل : אכן הצליח המלמד (حقاً نجح التلميذ) و אמנם ידעתי את הדבר (حقاً علمت الأمر) .

(١) يقابل תאר הפעל في الأجرومية العبرية ما يسمى Adverb في الأجرومية الانكليزية .

(٢) يقابل هذه اللفظة كلمة « هم » في العربية إلا أنها اسم فعل أمر بمعنى « أقبل » .

ويعرف هذا الباب في النعرو العبري باسم (**אֵיכוֹת הַפְּעוּלָה**) . ومن
 الفاظه : **טוֹב** مثل : **טוֹב עָשִׂיתָ** (حسناً فعلت) و **כַּפִּיר** (كثيراً) و **לְשׁוֹא**
 (باطلاً) و **לָרִיק** (سدى) و **מְאֹד** (جداً) و **לְפִי** (بقدر) و **כְּמַעַט**
 (تقريباً ، سرعان ما) و **יִזְתֵּר** (أكثر) و **פְּחוֹת** (أقل) و **עוֹד** (أيضاً)
 و **יָדִי** (كفاية) و **שׁוֹב** (ثانية) و **פַּעַם** (مرة) و **כְּאֲשֶׁר** (مثلما) .

٣ - الحال : وهو الاسم المبين لهيئة الفاعل أو المفعول به حين وقوع الفعل
 مثل : **שָׁכַנְתִּי בְּטַח** (سكنت مطمئناً) ومثل : **בָּדַד עֲזַבְתִּיהָ** (وحيداً
 تركتك) و **אֵיד** و **אֵיכָה** و **אֵיכָכָה** (كيف) إذا تلاها فعل .

وأكثر ورود الحال في العبرية اسماً مشتقاً (أي اسم فاعل أو اسم مفعول
 أو صفة مشبهة) ، ويندر ورودها مصدراً جامداً شاذاً كما في المثالين السابقين
 وكما في **זָלְמוֹד** (وحيداً) و **יִרְקָם** (سدى) و **שָׁאֲנָן** (مطمئناً) .

ويرى النحاة العبريون ان معظم ألفاظ **הַפְּעוּלָה** ، على اختلاف أنواعها ،
 هي مصادر شاذة التركيب تذكر بعد الفعل أو قبله ، للغايات السابقة . ولا
 يطرأ تغيير على صيغة هذه الكلمات ، بمعنى انها لا تطابق العامل من حيث
 نوعه وعدده .

وقد يصاغ المفعول المطلق أو الحال بادخال أحد بحرفي النسب (**בֵּל**)
 على اسم المصدر مثل : **לַעֲזֹד בְּהַצְלָחָה** (عمل بنجاح) و **הָלַךְ לְשָׁלוֹם**
 (ذهب بالسلامة) .

وقد يدخل حرف النسب (**מ**) على اسم المصدر فيؤدي معنى المفعول لأجله
 الذي يبين سبب الفعل وعلته حصوله مثل : **יָמָת מִרְעָב** (مات جوعاً) و **רָקַד**
מְשֻׁמְחָה (رقص فرحاً) و **בָּרַח מִפַּחַד** (هرب خوفاً) .

الميزان الصرفي : המשקל הדקדוקי

لما كان أكثر الكلمات في العبرية ثلاثيا جعل علماء الصرف العبري لوزنها ثلاثة أحرف ، هي الـ **פ** للحرف الأول من الكلمة ، والـ **ל** الثاني ، والـ **ל** الثالث . وتنضبط أحرف الميزان على حسب ضبط أحرف الموزون دائما. فوزن **כתב-פעל** ، ووزن **קטן-פעל** ، ووزن **זמן-פעל** ووزن **דבר-פעל** ووزن **רבעי** بزيادة لام عليه . ففي **גלגל** مثلا نقول : **פעלל** ، وفي **גלגל-פעלל** ، وفي **צלצל-פעלל** .

وإذا كانت الكلمة مزيدة بتخفيف حرف ضَعُف الحرف المقابل له في الميزان . ففي **למד** مثلا نقول : **פעל** ، وفي **למוד-פעול** .

وإذا اشتملت الكلمة على حرف زائد أو أكثر وُضع الزائد مكانه في الميزان ففي **ישבר** مثلا نقول : **נפעל** ، وفي **הרביב-הפעיל** ، وفي **התקשר-התפעל** ، وفي **המנועות-הפעילות** وفي **התמונות-התפעלות** . وإذا حُذِف من الكلمة بعض أحرفها حُذِف نظير ذلك من الميزان . ففي **שב** مثلا نقول : **על** ، وفي **קנו-פעו** ، وفي **שם** و **בן-פע** .

تمرین

زن الكلمات الآتية مع ضبط الميزان بالشكل :

שמש — **כחף** — **עולם** — **נדול** — **נגר** — **חכמה** — **פולדת** — **פסור** —
שיר — **גור** — **שסה** — **גלות** — **בנין** — **סבה** — **מגלה** — **צלצל** — **יבנו** —
התעסק — **דע** — **נשמר** — **קר** — **הוציא** — **העמיד** — **ישא** — **קבוא** — **סת** .

الحرف : המלה

الحرف هو ما دل على معنى في غيره، وتنقسم الحروف العبرية عشرة أقسام:

١ - מלות היחס (حروف النسب) وأهمها حروف כ כ ל ם وقد تكلمنا عنها مفصلاً في بحث خاص .

ومن أحرف النسب לאל (على) و אל (إلى) و בעד (عن) و עד (حتى) و אח. (مع) وحرف التعدية את .

وهناك كلمات يعتبرها النحاة العبريون أحرف نسب ، بينما يعدّها النحاة العرب ظروف زمان أو مكان ، منها : תחת (تحت) و ממעל (فوق) و בין (بين) و بين (أمام) و מול (تجاه) و אצל (عند) و لام (مع) و תוך و בתוך (ضمن) .

٢ - מלות החבור (حروف العطف) وهي ו החבור^١ (و) و والعطف (و) הפוך (و) والقلب (وقد تحدثنا عنها مفصلاً في بحثين خاصين . ومن حروف العطف : או^٢ (أو) و גם (أيضاً) و אך (حتى) و כי אם (بل) .

٣ - מלות המבטלות (حروف النفي أو الاستثناء) وأشهرها : לא (لا) و כל (لم أو لن) و בלתי (دون) و בלעדי (سوى) و זולתי (ما عدا) و בלבד (لا غير) .

٤ - מלות הסעם (حروف السبب) وهي : בעבור و למען و יען (لأجل) و אחרי (حيث إن) و לכן و על כן (لذلك) و כן (لتلا) و כי (إذ أن) .

(١) هذا الحرف يؤدي معنى الواو والفاء وثم في العربية . وقد يستعمل استعمال واو و"ب" في الشعر العبري القديم .

(٢) تنيد التخير أو الشك كما في العربية .

• - מלות התשובה (أحرف الجواب) وهي: כן והן'' (نعم) ולא ולא (لا)

٦ - מלות התנאי (أحرف الشرط) وهي: אם (إن وإذا) و לו
و אלו (لو) و לולא و אלוילי (لولا) .

٧ - מלות הדמיון (أحرف التشبيه) وهي: כ (كاف التشبيه)
و כמו (مثل) و כאשר (كما) و כן (كذلك) .

٨ - מלות הקריאה (أحرف النداء) : يأتي حرف الـه قبل المنادى
للدلالة على طلب إقبال مدلوله مثل: ה'איש (يا رجل) وقد يستغنى عن هذا الحرف.
ومن حروف النداء ما يستعمل للتدبة ، وهي نداء المتجمع عليه أو المتوجع
منه ، مثل: ה'י ו ה'ה ו א'קה ו ה'י ו א'בוי ו א'ה ו א'ח ו י' ו א'ל'י ؛
ومنها ما يستعمل للدلالة على الابتهاج مثل: ה'אח ו ה'ידד ؛ ومنها ما يستعمل
للاغراء والتشجيع والاستحثاث مثل: ה'בה ו ל'כה ؛ ومنها ما يستعمل للرجاء
والتوسل مثل: ב'י ו א'ח'לי ו א'נא ו נ'א ؛ ومنها ما يكون للتعجب مثل: מ'ה
ו ר'אה ו צ'א ו ס'ור ו א'י'קה ، وللزجر: ה'ם (صه) وللتعني: לו'י'١٢
ו מ'י י'חן (ليت) .

وحروف الإغراء والرجاء والتوسل والتعجب والزجر تكون بلافظ واحد
مع المفرد والجمع والمذكر والمؤنث . أما אשרי (طوبى) فيجوز أن تلحقها
ضمائر الجر فيقال: אשרי'ה ו אשרי'י .

٩ - מלות השאלה (أحرف الاستفهام) : حرف ה' وتقابله همزة
الاستفهام في اللغة العربية . وهناك ثلاثة أحرف أخرى تستعمل بمعنى هل وهي
ה'אם و כ'לום و ה'אמנם . وقد ورد تفصيل ذلك في بحث أدوات الاستفهام .
١٠ - מלות ההפוך והסתירה (أحرف الاستدراك) وهي: אך
و אולם و א'כל (لكن) .

(١) تقابل هذه اللفظة « إن » التي تأتي حرف جواب في العربية بمعنى نعم كقوله :

ويعلن شيب قد علا ك وقد كبرت ققلت إله

(٢) يشبه ذلك استعمال « لو » لتعني في العربية .

الاعراب في العبرية

يرى المستشرقون أن اللغة العبرية كانت في الأصل معربة الأسماء دون الأفعال ، وأن هذا الاعراب قد اختفى من عبرة العهد القديم ، وتبقت منه آثار ضئيلة ، أهمها ما بقي في حالة النصب .

يبد أن هناك آثاراً تدل على وجود الاعراب في الفعل العبري . فقد لاحظ أن واو القلب (וַ) تعمل عمل ه لم ، النافية في العريضة من حيث قلب معنى الفعل المضارع إلى ماض ، ومن حيث جزم الفعل الأجوف بحذف عينه مثل : יִקָּם (المشتق من קָם יָקוֹם) ومثل : יִכָּן (المشتق من כָּן יִכָּן) . كما يظهر هذا العمل عند دخول واو القلب على فعل معتل الآخر بالهاء إذ تحذف لامه مثل : יִכָּן (المشتق من כָּן יִכָּן) . وللاحظ كذلك أن الفعل المضارع المقترن بياء المخاطبة أو واو الجماعة يكون مجرداً عن النون في آخره ، وهي النون التي تكون علامة لرفع الفعل في اللغة العبرية ، إلا أن هناك نصوصاً شعرية ونثرية ، لاسيما في الأدب العبري القديم ، تحتوي أفعالاً لحقت بها هذه النون مما يدل على استعمالها علامة لإعراب الفعل المضارع في العبرية القديمة ، كما ورد في سفر أرميا : « עַד-מָתִי תַחַחְמֶקֶן הַבַּת הַשּׁוֹכֶכָה ... » ، وكما ورد في قصيدة لبراهيم بن عزرا :

לֹא אֶהְיֶה סוֹחֵר בְּתַכְרִיכִים לֹא יִנָּעֶן אִישׁם בְּכָל-יָמָי

ويرى المستشرقون أن علامة النصب في العبرية القديمة كانت الفتحة الطويلة وتثا عنها حرف ה الشبيه بالألف اللينة فصارت ה . وأكثر ظهور هذه العلامة في المنصوب على وزن الحافض . إذ كثيراً ما تحذف أحرف الجر « אֶל » أو « ל » أو « לָ » وينصب المجرور بعد حذفها بشكل آخر حرف من الاسم

بالقاص وبإضافة د ه ، في آخر الكلمة مثل : הִלְכָּתִי הַעֲיָרָה בְּדֵל : הִלְכָּתִי
 אֶל הַעֲיָר וּמִן : לֶךְ מִצְרֵימָה וּ קוּם שָׁמָּה עוֹשָׂא עֵן : אֶל שָׁם .
 وقد تدل هذه العلامة (ה־) على الظرفية الزمانية مثل : לַעֲתָה (الآن)
 מִן יָצֵאת בְּעֵינֵי חֵן וּ לְיָלָה (ليلا) מִן לַיִל .

وقد تفيد الاستغاة مثل : עֲזַרְתָּהּ (العوث) أو التنبه مثل : אוֹיְהָ (ويلاه) .

ومن علامات "١" النصب ה־ التي تحول معنى الاسم إلى الظرفية أو المفعول
 المطلق ، ويبدو أن الميم هنا عوض عن نون التنوين مثل : יוֹמָם : نهاراً (من
 יוֹם : نهار) וּ חֲזָם : مجاناً (מִן חֵץ : فضل) וּ שְׁלָשָׁם : أول أمس (מִן
 שְׁלֹשׁ : ثلاث) וּ רִיבָם : سدى (מִן רִיב : خال) .

وعلاوة الرفع كانت الضمة ولم يبق منها سوى آثار ضئيلة جداً في بعض
 الأعلام مثل : פְּנוֹאֵל ، وفي بعض الأسماء عند إضافتها مثل : לְמַעֲיָנוּ-מִים
 (لينبوع ماء) וּ חַיִּיתוֹ-אֶרֶץ (حيوان الأرض) .

أما علامة الجر فقد كانت الكسرة . ونجد آثارها في مثل : פְּנוֹאֵל ومثل :
 שָׁרָתִי בְּמִדְיָנוֹת הָיְתָה לְמֶס (أميرة في المقاطعات صارت تحت الجزية)
 ومثل : וַעֲבַדְתִּי יוֹם וָלַיְלָה (مسروقة النهار ومسروقة الليل) .

تمرين

احذف أحرف الجر من الجمل الآتية وألحق بالأسماء التي تلي أحرف الجر
 علامة (ה־) .

הַנָּעַר נָסַל אֶל הַסּוּם . הַנָּעַר עָלָה עַל הַגֶּב . הַסּוּם נָסַל אֶל הַבּוֹר .
 הַשּׁוֹעַל יָרַד אֶל הַבְּאֵר . אֶבֶי הַלֵּךְ אֶל הַגֶּן . הַנּוֹאֵב נָס אֶל הַיַּעַר . הַסּוּם
 שָׁב אֶל הַבַּיִת . אֶלְיָהוּ עָלָה אֶל הַשָּׁמַיִם . הַסּוֹטֵר נָסַע לְקִרְיָז . אֲנִי שָׁבָתִי
 אֶל הַסֵּלֶךְ הַזֶּה .

(١) مدارج العرام والانشاء في اللغة العبرية للدكتور عبد العزيز برهام .

القصة الثالثة

قصص وفكاهات

ח ל ק ש ל י ש י

מסעות וקדחת

העור והפנס

איש עור^(י) הלך בלילה בדרך ובגדו פנס^(ז). בדרך
פגש^(ח) בו איש פקח^(ט) ושאל אותו: למה לך הפנס ואמה
עור? העור ענה^(י): הפנס נחוצ^(יא) לי: אנשים פקחים יראו
אותי ויסו^(יב) מדרך^(יג).

(* שפת ילדים * - עם שנויים)

المفردات :

(١) أعمى (٢) فانوس (٣) التقى (٤) بصير (٥) أجاب (٦) ضروري
(٧) فيعيدون .

تمرین — תרגיל

איפה הלך העור בלילה? — מה היה בגדו? — מי פגש בו בדרך? —
מה שאל הפקח את העור? — מה ענה העור?

העני הרחמן

עני עור ישב ברחוב. הוא היה רעב. פעם^(י) אחת עבר
משם עני פקח. כאשר ראה העני הפקח את העני העור רחם
עליו. נש^(י) אליו ואמר: * אני עני ואמה עני אף^(ז) אמה עור
ואני פקח. אני יכול לקחת ולבקש^(י) לך, ואמה אינך יכול

לִלְכֹת וּלְבַקֵּשׁ לֶחֶם . הֲאֵלֶּה יי' כָּל-לֶחֶמִי וְאֵי אֵלֶּךָ לְבַקֵּשׁ ?
לֶחֶם אַחֵר .

المفردات :

(١) مرة (٢) تقدم (٣) لكن (٤) ولطلب (٥) هالك .

تمرین — תרגיל

איפה יושב העני העוור ? — ההנה העני שבע ? — השבצ אמה עבשיו ?
מה אמה עושה בהיותה רעב ? — מי עבר על יד העוור ? — היכול העוור
לראות ? — מה אמר העני השקט לעני העוור ? — היכול השקט לראות ?
מה קוראים לעדם השקטם על הקריות ? — ומה קוראים לזה שאינו מרחם
על הקריות ?

השועל יי' והכלב

אמרנו לשועל : « התשא מכתב אל הכלב ותקבל יי' שכר יי' »
בסוף יי' מאה לירות ? » .

ענה השועל : « השכר גדול וכנודלו-הסכנה יי' » .

المفردات :

(١) الثعلب (٢) فتأخذ (٣) أجرة (٤) يبلغ (٥) الخطر .

הצבי יי' והכלב

כלב ציד רדף יי' אחרי צבי .

« לָמָּה תִּרְדִּי אַחֲרַי ? » שָׁאֵל הַצִּבִּי « לֹא תִשְׁתַּיֵּי יי' » .
 « מִדּוּעַ ? » שָׁאֵל הַכֶּלֶב .
 « כִּי אֲנִי רָץ כְּדִי לְהַצִּיל יי' » אֶת עַצְמִי יי' « עֲנֵה הַצִּבִּי
 » וְאַתָּה-לְמַעַן אֲדוֹנֶךָ .

المفردات :

(א) الظبي (ב) لحق (ג) تدركني (ד) لا تقاذ (ה) نفسي .

השועל והארנבת

שועל תפס יי' ארנבת והתחיל יי' להתפאר יי' בלחיו יי' .
 « אַל תִּתְהַלֵּל יי' » אָמְרָה הָאֲרֶנֶת , « לֹא מִפְּנֵי יי' שְׂאֵתָה
 חֲזֹק תִּפְסֹת אוֹתִי , אֲלֵא מִפְּנֵי שְׂאֵנִי חֲלָשָׁה יי' » .

المفردات :

(א) أمسك (ב) وبدأ (ג) يفتخر (ד) بقوة (ה) تباهى (ו) بسبب
 (ז) ضيفة .

גרם יי' מכאן יי' ומכאן

לְאִישׁ אֶחָד הָיוּ שְׁתֵּי נָשִׁים : אֶחָת צִעִירָה יי' וְאַחַת זָקֵנָה יי' .
 הָצְתָה יי' כָּל אֶחָת מֵהֶן כִּי הִבְעִיל יְהוָה כְּמוֹהָ . לִקְטָה הַצִּעִירָה
 מִרְאשׁוֹ וּמִזְקָנוֹ יי' אֶת הַשְּׁעָרוֹת הַלְבִּינֹת , וְהַזָּקֵנָה אֶת הַשְּׁחֹרֹת .

נמצא (v) האיש קרח מכאן ומכאן .

(ספר היסוד - עם שניים)

المفردات :

(1) أصل (2) من هنا (3) شابة (4) عجز (5) أرادت (6) ومن لحيته
(7) ووجد، أصبح .

تمرین - תרגיל

כמה נשים היו לאיש ? — הקיץ שתיקן צעירות ? — מה רצתה כל
אחת ? — מה עשתה הצעירה ומה עשתה הזקנה ? — היש לך שערות
לבנות ? — איך נמצא האיש בסוף ?

הנערים והתפוח

שני נערים מצאו תפוח (1) . האחד אמר : אני מצאתי והשני
אמר : אני מצאתי . האחד אמר לשני : אתה שקרן (2) ! הנערים
הפכו (3) זה את זה . התפוח נפל על הארץ והרמס (4) ברגליהם .
הביטו (5) הנערים זה בפי זה והתחרטו (6) על מה שקרה (7)
ביניהם .

(בית ספר עברי - עם שניים)

المفردات :

(1) تقاحة (2) كذاب (3) ضربا (4) وديس (5) نظرا (6) وندما
(7) ما حدث .

تمرین — תרגיל

מה קצאו טגני הנצרים ? — מה אמר הראשון ? ... ומה אמר השני ?
למה הכו זה את זה ? — מדוע נרמס התפוח ? — האוהב אתה את
התפוחים ?

הנער והאנזים

נער אחד שם'' את ידו תוך כד אנזים ולקח מלא ידו
מהם. רצה להוציא'' את ידו המלאה מן הכד ולא יכול, כי
פי הכד צר. הנער צעק'' בקול'' רם. אמו באה וראתה את
אשר בנה עושה. היא צחקה'' ואמרה: אם תשיב'' את
האנזים אשר נגבת'' תוכל להוציא את ידך מן הכד.

(בית ספר עברי - עם שנויים)

المردات :

(١) وضع (٢) انت يخرج (٣) صرخ (٤) صوت (٥) ضحك
(٦) تجميع (٧) شقفت ..

تمرین — תרגיל

איפה היו האנזים ? — למה לא יכול הנער להוציא את ידו מן הכד ?
מה אמרה האם לבנה הצועק ? — הקנה פי הכד רחב ?

העורב י' והשועל

עורב עמד עד עץ . בפיו היה נחמ י' בשר . שועל
רעב י' עבר על יד י' העץ , הרים י' את רימ י' הבשר ,
קרב אל העץ ואמר לעורב : אפה עוף י' טוב , אפה עוף
יפה , ומה לי מעט .

העורב פתח את פיו לומר , הבשר נפל י' על הארץ .
השועל לקח את הבשר והלך .

(בית ספר עברי - עם שניים)

المفردات :

(1) الغراب (2) قطعة (3) جانح (4) بجانب (5) شم (6) رائحة
(7) طائر (8) سقط .

تمرین — תרגיל

איפה עמד העורב ? — מה היה בפיו ? — מה עבר על יד העץ ? — מה
אמר השועל כאשר הרים את רימ הבשר ? — מה עשה העורב ? — ומה עשה
השועל ?

השועל והפרם

שועל מצא פרם . הפרם היה נדוד י' מכל-פנותיו י'

וְהָיָה שֵׁם גִּקְבִּי' אֶחָד . בִּקְשׁ' הַשּׁוֹעֵל לָבֹא אֶל הַכֶּרֶם ,
 דֶּרֶךְ הַגִּקְבִּי , וְלֹא יָכֹל . מָה עָשָׂה ? צִם שְׁלֹשָׁה יָמִים עַד
 שִׁכְחָשׁ' וְנִכְנַס' בְּאוֹתוֹ' גִּקְבִּי וְאָכַל וְשָׁמַן' . בִּקְשׁ לָצֵאת
 וְלֹא יָכֹל . שָׁב וְצִם שְׁלֹשָׁה יָמִים עַד שִׁכְחָשׁ וְהִפִּיף' כְּמוֹ
 שֶׁהָיָה וַיֵּצֵא דֶּרֶךְ הַגִּקְבִּי שָׂבָא בּוֹ . כְּשִׁינָא הִפִּיף' פָּנָיו
 וְהָבִיט בַּכֶּרֶם וְאָמַר : כֶּרֶם , כֶּרֶם ! מָה טוֹב אַתָּה וְמָה
 טוֹבִים פְּרוֹתֶיךָ' ! אָבֵל מָה הִנָּא' מִמֶּךָ ?

(בית ספר עברי - עם שנויים)

المفردات :

- (١) محاط بجدار (٢) جوانبه (٣) ثقب (٤) أراد (٥) أت مز'ل
 (٦) ودخل (٧) في ذلك (٨) وسمن (٩) وصار (١٠) قلب ، أدار
 (١١) غارك (١٢) فائدة .

تمرین — תרגיל

מה מצא השועל ? — איך היה הכרם ? — למה לא יכול השועל לבוא
 אל הכרם ? — דרך מה נכנס השועל אל הכרם ? — מדוע קחש השועל ?
 — למה לא יכול השועל לצאת מן הכרם ? — מה עשה כדי לכוּש ? — מה
 אמר השועל לכרם אחרי צאתו ממנו ?

שני הכלבים והלחם

כָּלֵב פָּגַשׁ' בַּחֲבֵרוֹ וּבְפִי כֶּכֶר' לָחֶם חֲרוּף' .

» אִיזָה לַחֵם שָׁרוּף^(י) יֵשׁ לָךְ « , אָמַר הַכֶּלֶב , » וְלֹק^(י) אוֹתוֹ ! « .

» לֹא אֶזְרֹק אוֹתוֹ « , עָנָה בַּעַל הַכָּכָר , » בְּטָרֶם^(י) אֶמְצָא טוֹב מִמֶּנּוּ « .

المفردات :

(١) التقي (٢) رغيف (٣) محروق (٤) لرم (٥) قبل أن .

הַעֲקָרָב וְהַסֵּלַע^(י)

עוֹבֵר אֶרֶח^(י) רָאָה עֲקָרָב הָעוֹקֵץ^(י) סֵלַע .
» לָמָּה תַּעֲקֹץ אוֹתוֹ ? « , הִשְׁתַּמָּא^(י) , » זֶה סֵלַע « .
» יָדַעְתִּי זֹאת « , הָשִׁיב הָעֲקָרָב , » אֵךְ רוֹצָה אֲנִי
שִׁכִּיר^(י) אוֹתִי יָדַע לִירוֹא^(י) אוֹתִי « .

المفردات :

(١) والصخر (٢) سبيل (٣) يلدغ (٤) دُمش (٥) أت يعرف
(٦) أن يخاف .

הַזָּאֵב וְהַגִּדִי

זָאֵב פָּגַשׁ בַּגִּדִי בֶרֶךְ^(י) וְרָצָה לְטָרוֹף^(י) אוֹתוֹ .
» סוּף סוּף^(י) מְצָאֵתִי אוֹתְךָ ! « קָרָא בְּזַעַם^(י) , » אַתָּה
קָלָלְתָּ^(י) אוֹתִי פַעַם . לֹא תִמְלֹט^(י) מִעֲנֹשׁ^(י) ! « .

« מתי הָיָה זֶה ? » שָׁאַל הַגָּדִי בְּעוֹדוֹ^א רוֹעֵדוֹ^י בְּכָל נִפְּוֹי^י .
 « לִפְנֵי שְׁנָתִים » אָמַר הַזָּאב .
 « אֲבָל רַק הַשָּׁנָה נִלְדָּתִי » הָשִׁיב הַגָּדִי .
 « אִם כֵּן^י » , אָמַר הַזָּאב , « הָיָה זֶה , בְּנֻדְאִי^י » ,
 אָבִיךָ .

المفردات :

(١) صغير السن (٢) أن يفترس (٣) أخيراً (٤) بسخط (٥) شئت
 (٦) نقلت (٧) من عقاب (٨) بينا (٩) يرتجف (١٠) جسمه (١١) إذا
 (١٢) بالطبع .

צפור חֲכָמָה

צִפּוֹר אַחַת הָיְתָה בְּשָׂדֶה^י . הִיא הָיְתָה צִמְאָה^י וּמִיָּם
 לֹא הָיוּ בְּשָׂדֶה . הַצִּפּוֹר מְצָאָה כֹּד^י מִיָּם עַל הָאָרֶץ . בְּכַד
 הָיָה מְעֻט^י מִיָּם וְהַצִּפּוֹר לֹא יָכְלָה לְשִׁתּוֹת מִן הַמַּיִם , כִּי פִי
 הַכֹּד צָר^י וְלֹא יָכְלָה הַצִּפּוֹר לָבוֹא אֶל תּוֹךְ^י הַכֹּד . הַצִּפּוֹר
 לָקְטָה אֲבָנִים קֹטְנוֹת וְהִשְׁלִיכָה^י אוֹתָן אֶל הַכֹּד . הַמַּיִם עָלוּ
 וְשִׁחְתָה הַצִּפּוֹר .

(בית ספר עברי - עם שנויים)

المفردات :

(١) في الحقل (٢) ظمأى (٣) جرة (٤) قليل (٥) ضيق (٦) داخل
 (٧) وألقت .

تمرین — תרגיל

איך הייתה הצפור? — למה לא יכלה הצפור לשחות? — מה עשתה
הצפור כדי לשחות? — איפה קצצה את האבנים הקטנות? — העמא אפה?
מה עושה אמה דהיזק? צמא?

העורב והזמיר^י

העורב והזמיר רבו^י זה עם זה. זה אמר: « קולי
ערב^י מקולך » וזה אמר: « קולי ערב מקולך ». התערבו^י
שניהם ואמרו: נשביע^י את זה שיעבר תחלה^י יושפט^י
בינינו, ומי שקולו ערב יותר ינקר את עין השני.
העובר הראשון היה חזיר. עמדו ושרו^י שניהם לפניו
ובקשו את משפטו^י.

« קול העורב ערב יותר! » — אמר החזיר.

העורב נקר אחת מעיני הזמיר.

ישב הזמיר על אחד מענפי^י העץ ובכה.

— למה אפה בוכה? על עינך שנקרתי? — שאל העורב.

— לא על עיני אני בוכה, אלא על שהחזיר היה לי

לשופט — ענה הזמיר.

. , שפיינברג - עם שניים)

المفردات :

(١) والليل (٢) اختصا (٣) أعذب (٤) تراثنا (٥) مختلف (٦) أولاً
(٧) فيحكم (٨) وأنشدوا (٩) 'حكمه' (١٠) من أغصان .

تمرین — תרגיל

על מה רבו העורב והזמיר ? — מה אמר כל אחד מהם ? — על מה
התעורבו ? — מי עבר תחלה ? — מה עשו שניהם לסניו ? — מה אמר
הזמיר ? — העצב הזמיר במשפטו ? — למה נקר העורב את צין הזמיר ?

האָפּר 'י' והתְרוּפָה 'י'

לֵאפֹר אֶחָד כְּאַכָּה 'י' הַבָּטָן . הוא נָסַע הָעִירָה וּבָא אֶל
הַרֹפֵא 'י' . בָּדַק 'י' הַרֹפֵא אֶת גּוּפוֹ 'י' , דָּפַק 'י' בְּאַצְבָּעוֹ עַל
בָּטְנוֹ , רָשַׁם 'י' לוֹ תְרוּפָה עַל גֵּר וְאָמַר לוֹ : אֶת-זֶה תִּשְׁתָּה
וְתִהְיֶה בָרִיא 'י' .

בָּא הַזֵּפֶר הַבֵּיתָה וְשָׁתָה אֶת הַנֶּזֶר בַּמִּים , אָבַל 'י'
כְּאִבּוֹ 'י' לֹא חָדַל 'י' . תָּמָה 'י' הָאֶפֶר וְאָמַר : הֲלֹא אֶת
הַתְרוּפָה כָּבֵד שְׁתִּיתִי וּמָדוּעַ-זֶּה בָטְנִי עוֹד 'י' כּוֹאֶבֶת ?...

(ספר היסוד)

المفردات :

(١) الفلاح (٢) والدواء (٣) وجعت (٤) الطيب (٥) فحص (٦) جسده

(7) دَقَّ (8) دَوَّنَ (9) صَبَّحَ الجسم (10) لكن (11) أله (12) انقطع
(13) عَجِبَ (14) لا يزال .

تمرین — תרגיל

למי באכה נקטן ? — למה הלך אל הרופא ? — מה עשה לו הרופא ?
ומה אמר לו ? — מה עשה האקר בבואו הביתה ? — למה לא חזל באבו ?
מה אמר האקר ? — איפה חי האקר ? — מה עושה הרופא ?

האקר (י) והמשקפים (ז)

אקר בא אל חנות (ז) לקנות משקפים . נתן לו החנוני (י)
זוג (י) משקפים . שם (י) האקר את המשקפים על עיניו , לקח
ספר והסתכל (ז) בו .

— לא טובים הם המשקפים האלה , אמר האקר , תן לי
אחרים .

נתן לו בעל החנות זוג אחר . הסתכל האקר עוד פעם
בספר ואמר : גם אלה רעים .

נתן לו החנוני עוד זוגת אחדים . האקר הפך (ח) והפך
בספר , הסתכל בו הנה והנה ובסוף אמר : כל-המשקפים
שלה לא יצלחו (י) .

שאל אותו החנוני :

— אמר — לי , אדוני , היודע אתה לקרוא בספר ?

— לִי יָדַעְתִּי לִקְרֹא , עָנָה הָאִפֶּר , לָמָּה אֶקְנֶה מִשְׁקָפִים ?

المفردات :

(١) الفلاح (٢) والمنتظار (٣) خائوت (٤) صاحب الخائوت (٥) زواج ,
اثنين (٦) وضع (٧) ونظر (٨) قلب (٩) لا تصلح (١٠) لو .

تمرین — תרגיל

לָאֵן בָּא הָאִפֶּר ? — לָמָּה בָּא אֶל הַחֲנוּת ? — הֵיט לָךְ מִשְׁקָפִים ? — הַיְכֹּל
אָמַר לִרְאוֹת בְּלִי מִשְׁקָפִים ? — מָה גַּם הַחֲנוּנִי לֵאמֹר ? — מָה עָשָׂה הָאִפֶּר ?
— וְכֵּן אָמַר לַחֲנוּנִי ? — מָה שָּׁאַל אוֹתוֹ הַחֲנוּנִי ? — מָה הִשִּׁיב הָאִפֶּר ?

שְׁנֵים עַל חֲמוֹר אֶחָד

אָדָם ^(י) רָכַב עַל חֲמוֹרוֹ וְיָצָא לְשׁוּק . בַּדֶּרֶךְ פָּגַשׁ בְּאָדָם
שֶׁבִקֵּשׁ ^(ז) כִּי יִקַּח גַּם אוֹתוֹ עַל גַּב הַחֲמוֹר . הַסִּבִּים ^(ח) בָּעַל
הַחֲמוֹר וְהַעֲלָה אֶת הָזֶר עַל חֲמוֹרוֹ .

לְאַחֵר כִּמָּה דַּקּוֹת אָמַר הָזֶר ^(י) בְּהִתְפַּעֲלוֹת ^(י) : « מָה חֲזָק ^(י)
הַחֲמוֹר שְׁלִי ! » .

כְּעֶבֶר ^(ז) דַּקּוֹת ^(ח) אֶחָדוֹת אָמַר : « מָה חֲזָק הַחֲמוֹר שְׁלֵנוּ ! »
« שָׁמַע , יְדִידִי » , הִשִּׁיב לוֹ בָּעַל הַחֲמוֹר , « רֵד נָא
יַמִּיד מִן הַחֲמוֹר , בְּטָרֶם תֵּאמַר : « מָה חֲזָק הַחֲמוֹר שְׁלִי ! »

المفردات :

- (١) شخص (٢) الذي طلب (٣) وافق (٤) الأجنبي (٥) بتأثر
(٦) ما أقوى (٧) وبعد مضي (٨) بضع دقائق (٩) صديقي (١٠) فوراً .

יֵשֶׁר לֵב יי

הַרְבֵּה יי הַגָּדוֹל , רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן שֹׁשָׁן , קָנָה חֲמוֹר מִנְּכָרֵי יי .
כְּאַשֶׁר הֵבִיא יי אֶת הַחֲמוֹר אֶל חֲצָרוֹ יי , רָאוּ תַלְמִידָיו וְהֵנִיחַ יי
אֶבֶן יְקָרָה יי תְּלוּזָה יי בְּצִוְאָרוֹ יי שֶׁל הַחֲמוֹר , וַיְרוּצוּ יי אֶל
רַבָּם וַיֹּאמְרוּ לוֹ : « בִּרְכַּת יְהוָה הָעֹשֶׂהָ יי אוֹתָהּ . יִרְאֶה
רַבֵּנוּ אֶת הָאֶבֶן הַטּוֹבָה שֶׁהֵיטָה עַל צִוְאָר הַחֲמוֹר שֶׁקָּנִיתָ הַיּוֹם » .
וַיַּעַן הַרְבֵּה רַבִּי שְׁמַעוֹן לְתַלְמִידָיו : לֹא ! תַלְמִידֵי הַטּוֹבִים , רַק
חֲמוֹר קָנִיתִי וְאֶבֶן טוֹבָה לֹא קָנִיתִי . לָכוּ וְהַחֲזִירוּ יי אוֹתָהּ
לְבַעֲלֶיהָ יי » . וַיַּעֲשׂוּ כֵן יי . הַנְּכָרִי הַתַּפְּלֵא יי עַל יֵשֶׁר
לִבּוֹ שֶׁל הַרְבֵּה .

(מאגדות ישראל)

المفردات :

- (١) استقامة (٢) الرباني ، الحبر (٣) من أجنبي (٤) جلب (٥) فناء داره
(٦) فإذا (٧) ثينة (٨) معلقة (٩) يرقبته (١٠) فجعروا (١١) أغنت
(١٢) فأعيدوا (١٣) لأصحابها (١٤) كذلك (١٥) لعجب .

تمرین — תרגיל

מה קנה רבי שמעון? — ממי קנה את החמור? — מה קנה תלוי
בצנארו של החמור? — מה אָמְרו הפלמידים לרבם? — מה צנה להם?
— על מה התפלא הנכרי.

הגמל והחמור

גמל וחמור בָּרְחוּ^(י) מִבֵּית בַּעֲלֵיהֶם וְנִפְנְשׁוּ בַּיַּעַר^(י). שם
חיו יחד^(י) בְּשָׁלוֹם וּבְשָׁלוֹה^(י), עד לאותו יום מר, בו התאנה^(י)
החמור לשיר. הגמל נִסָּה^(י) לְמַנוֹעַ אותו מלִבְצֹעַ^(י) את
מַחְשַׁבְתּוֹ^(א), אולם^(י) לִשְׂוֹא^(י). החמור פָּעַר^(י) את פיו, ולקול
נְעִירָתוֹ^(י) באו אנשים ותָּפְסוּ את שְׁנֵי הַבוֹרְחִים, הַעֲמִיסוּ^(י)
את החמור על גב הגמל וַיֵּצְאוּ לְדֶרֶךְ.

בְּאַמְצַע^(י) הַדֶּרֶךְ אָמַר הגמל לחמור: «רוצה אני
לְרַקּוֹד^(י)». «הַשְׁתַּנַּעַתְתָּ^(י)?» נָאֵק^(י) החמור, «אתה תפיל
אותי אֲרָצָה!» «אני מְכַרְח^(י) לְרַקּוֹד», השיב הגמל
«עד כִּדִּי כֵךְ^(י) נִהְיִיתִי^(י) מְשִׁירָתֶךָ».

הוא החל לקפוץ, והחמור נפל אֲרָצָה וְשָׁכַר את צַלְעֵיו^(י)

المفردات :

(א) مربا (ב) في الغابة (ג) معاً (ד) ويهدوه (ה) اشتبه (ו) حاول

(7) من تنفيذ (8) فكرته (9) لكن (10) عبثاً (11) فقر (12) نبيته
 (13) حملوا (14) في منتصف (15) أن أرقص (16) جنت (17) نطق
 (18) مضطرب (19) حتى الآن (20) تمتعت (21) ضلوعه .

הירושלמי והתנ"ך " מאתונה

פעם אחת בא אורח " ירושלמי אצל תנ"ך מאתונה . מציא
 בחנותו בני אדם אוכלים ושותים . אכל ושתה גם הוא עמיהם .
 בערב בקש לישון שם . אמרו לו : המנהג " אצלנו שלא נקבל
 אורח אלא עד שיקפץ " שלש קפיצות . אמר להם : וכי " ⁽¹⁾
 יודע אני איך אתם קופצים ? יעמד אחד ויקפץ לפני ואני
 אעשה כמותו . עמד אחד וקפץ אחת ונמצא באמצע " החנות ,
 קפץ שנית ונמצא על פתח החנות , קפץ שלישית ונמצא בחוץ " ⁽²⁾
 הלך הירושלמי וסגר את הדלת בפניו . אמר להם : חייכם " ⁽³⁾
 מה שבקשתם לעשות לי עשיתי לכם .

(א. רבינון - עם שניים)

المفردات :

(1) والتاجر (2) ضيف (3) العادة (4) أن يقفز (5) ومل (6) في وسط
 (7) في الخارج (8) وحياتكم .

تمرین — תרגיל

לאן בא האורח הירושלמי ? — מה עשו האנשים בחנותו של התנ"ך ?

מה עשה הירושלמי ? — איפה רצה לישון ? — מה אָמְרוּ לוֹ ? — מה
 ענה להם ? — מה עשה אחר מהם ? — מה עשה הירושלמי ? — ומה
 אמר להם ?

חכמת ילדים

רבי יהושע היה הולך בדרך ומצא ילד אחד ובקדו כלי^(י)
 מכסה^(י). שאל אותו : מה בדרך בכלי זה ? — ענה לו הילד :
 אלו^(י) רוצה אמי שתדע מה בכלי , לא היתה מכסה אותו .
 הלך משם ומצא ילדה שואבת^(י) מים מן העין , אמר לה :
 השקיני^(י) מעט מים . אמרה לו : לך ולחמורך . אחרי ששתה
 אמר לה : בתי , עשית כמעשה רבקה אמנו עליה השלום .
 אמרה לו : אדוני , אני עשיתי כמעשה רבקה , ואתה לא עשית
 כמעשה אליעזר עבד אברהם אבינו , עליו השלום .
 (מאגדות ישראל)

المفردات :

(١) وعاء (٢) مغطى (٣) لو (٤) تستقي (٥) استقيني .

تمرین — תרגיל

את מי מצא ר' יהושע בדרך ? — מה היה ביד הילד ? — מה שאל
 ר' יהושע את הילד ? — מה ענה הילד ? — הציב הילד בתשובתו ?
 — מנין שאבה הילדה מים ? — מה אמר לה ר' יהושע ? — מה השיבה הילדה ?
 — מה אמר לה ? — ומה השיבה לו ? — הציבה הילדה בתשובתה ?

שלמה המלך והדבורים

שלמה המלך, עליו השלום, היה חכם מכל-אדם. פעם אחת, אמר שלמה: מי חכם כמוני בכל-החי? ואיזה דבר נעלים? ממני? אמר לו נתן הנביא: בריה' קטנה יש ודבורה שמה, היא עושה דבש ושענה' ואמה אינה יודע איך היא עושה אותם. מה עשה שלמה? העמיד בננו פורות' של זכוכית, אמר בלבו: »עתה אראה את כל עבודתן!« מה עשו הדבורים? טחו' את קירות הפורות בשענה, ולא יכול שלמה לראות מאומה'. ומאז' לא התנאה' עוד בחכמתו. (מאגדות ישראל)

المفردات:

(1) خفي, مجهول (2) مخلوقة (3) وشمع (4) خلايا (5) طلوا (6) شيء
(7) ومنذ ذلك الحين (8) تباهى.

تمرین — תרגיל

איך היה שלמה המלך? — מה אמר לו נתן הנביא? — מה עשה שלמה כדי לדעת איך עושה הדבורה את הדבש? — מה אמר בלבו? — מה עשו הדבורים? — למה לא יכול שלמה לראות את עבודתן? — התנאה אחרי-כן בחכמתו?

הַחֲכָם וְהַנָּגֵב

בְּאַחַד הַלַּיְלוֹת הָאֵפֶלִים , בָּא נָגֵב יי' אֶל בֵּית חָכָם אֶחָד
 לַנָּגֵב . הַחֲכָם הָיָה עָנִי , וְאֵין בְּבֵיתוֹ וּזְלָתוֹ כֶּסֶף , שֶׁלַחַן וּמְנוּחָה יי'
 וְאִי-אֵלֶּי יי' סִפְרִים . הַנָּגֵב חִפְּשִׁי בְּכָל-הַבַּיִת לְמָצָא כֶּסֶף , אוֹ
 דָּבָר שֶׁשְׂוֵה יי' כֶּסֶף , וְלֹא מָצָא . וַיִּפְּנֶה יי' לָלֶכֶת . אֲזַי פָּרַץ יי'
 צָחֹק יי' מִפִּי הַחֲכָם . כְּאֲשֶׁר שָׁמַע הַנָּגֵב אֶת צָחֹק הַחֲכָם , שָׁב
 אֵלָיו וַיִּרָם יי' אֶת יָדוֹ לְהַכּוֹתוֹ . וַיֹּאמֶר לוֹ הַחֲכָם : יִסְלַח יי'
 נָא לִי אֲדוֹנִי . לֹא עָלִיךָ אֲנִי צֹחֵק ! כִּי אִם יי' עַל אֲשֶׁר בָּאת
 לְחַפֵּשׂ בְּבֵיתִי בְּחֹשֶׁכַת יי' הַלַּיַל עַל דְּבָר שֶׁאֵין אֲנִי מוֹצֵא אוֹתוֹ
 גַּם בַּיּוֹם לַעֲת הַצֹּהָרִים יי' . וַיְבוֹשׁ יי' הַנָּגֵב וַיֵּלֶךְ לוֹ .

(ספר היסוד)

المفردات :

(١) لَصَّ (٢) سَوَى (٣) وَمَصْبَاح (٤) وَبَعْض (٥) بَحَثَ (٦) مَا يَسَاوِي
 (٧) فَاتِحُهُ (٨) انْفَجَرَ (٩) ضَمَكَةُ (١٠) فَرَفَعَ (١١) يَمْنَعُ (١٢) بَل (١٣) فِي
 ظِلْمَةِ (١٤) الظُّهْرِ (١٥) فَتَجَبَلَ .

تمرین — תרגיל

מִמֵּי הַלֵּךְ הַנָּגֵב לַנָּגֵב ? — אֶל בֵּית מִי בָּא לַנָּגֵב ? — הֵקֵיָה הַחֲכָם
 עֲשִׂיר ? — מַה הָיָה בְּבֵיתוֹ ? — הִמָּצְא הַנָּגֵב כֶּסֶף בְּבֵית הַחֲכָם ? — הִמָּצְא

דבר ששנה כסף ? — מה עשה הסכם כאשר שנה הגנב ללכת ? — למה
רצה הגנב להכות את הסכם ? — מה אמר לו הסכם ? — במה הרגיש
הסכם את הגנב ? — מה עשה אז הגנב ?

חושם רע המזל יי

חושם רע המזל נולד בשעה רעה ומרה יי. מן הבקר עד
שעה מאחרת בלילה רודף אחריו מזלו הרע. מיד יי כשהוא
קם בבקר ופוקח את עיניו-נכנס ובוב יי קטן לתוך עינו. יורד
הוא ממטתו-נפצעה יי כף רגלו הימנה יי במסמר חד. יושב הוא
לאכול את ארחת הבקר-מוצא הוא את הקפה קר יי. מעשן יי
הוא סיגרה-שם אל פיו את הקצה יי הבוער יי באש. מפצח יי
הוא אגוזים-נמצאים הם כלם ריקים יי. אוכל הוא דגים יי
עומד לו עצם בגרונו יי.

כותב חושם מכתב נחוצ יי — שופך הוא עליו את הדיו
במקום חול יי. הולך הוא להתרחץ-גונבים מגנו את מכנסיו יי
שב הוא לביתו, בשעה מאחרת בלילה, ורוצה לפתח את
הדלת-נזכר הוא, כי שכח את המפתח בבית חברו.

צרות יי כאלה וכאלה סובל יי חושם רע המזל בכל-יום
מן הבקר עד שעה מאחרת בלילה.

(למדו עברית)

المترادات :

(١) سيء الحظ (٢) ومُرتة (٣) في الحال (٤) ذبابة (٥) انجرح
(٦) الحافية (٧) بارد (٨) يدخن (٩) الطرّف (١٠) المحترق (١١) يكسر
(١٢) خالية (١٣) سمك (١٤) في حلقه (١٥) ضروري (١٦) رمل (١٧) سراويله
(١٨) مصائب (١٩) يقاسي .

تمرین — تمرین

הקניא חושם בר - מול ? — מה הן הצרות שעברו עליו במשך היום ?
במה נקצצה כף רגלו ? — את מה שכח חושם בבית ספרו ? — סמי בא
אל ביתו ? — מה שסוף על המכתב ? — השוכח אתה לסעדים את
ספרך בבית ?

רחמי משה רבנו יי

משה רבנו היה רועה את צאן יתרו יי חתנו יי במדבר יי .
והי היום ברא משה והנה שם יי אחד נפרד יי מן העדר יי
בילך לבדו במדבר . ויחשוב משה כי הוא תועה יי , וירץ יי
אחריו להשיבו יי אל העדר . וירץ השם , עד אשר בא אל
מעין מים ויעמד וישת . ויבן יי משה , כי צמא היה השם
למים , ויאמר משה : שם מסכן ! אף לשוא יי רדפתי יי
אחריו עד כי יגעתי יי , ולכן אקחה על זרועותי , ואשאף

אַל הַעֲדֵר , וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כְּאֲשֶׁר אָמַר .

וַיִּטַּב יי' הַדְּבַר הַזֶּה מְאֹד בְּעֵינֵי יְהוָה , וַיֹּאמֶר אֶל מֹשֶׁה
מָה רַבּוֹ רַחֲמֶיךָ יי' ! רְאִיתִי אֶת טוֹב לְבָבְךָ , עַל כֵּן יי' לְרוּעֹו
עַל יִשְׂרָאֵל גִּתְּתִיךָ יי' .

(מאגדות ישראל)

المفردات :

(1) سيدنا موسى (2) غم (3) شيب (4) حمو (5) في الصحراء
(6) حمل (7) انفرده (8) القطيع (9) قوته (10) فر كفض (11) لارجاءه
(12) فادرك (13) عبثاً (14) لحقت (15) كلت (16) فحسن (17) رافئك
(18) لذلك (19) جعلتك .

تمرین — תרגיל

מָה עָבַד מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר ? — לָמָּה נִפְכַּד מֹשֶׁה מִן הַעֲדָר ? — מָה חִשַּׁב
מֹשֶׁה ? מַדּוּעַ רָץ מֹשֶׁה אַחֲרֵי הַשָּׂה ? — לָאֵן הִגִּיעַ מֹשֶׁה ? — וּמָה עָשָׂה
שָׁם ? — הִצְמִיא אֶתָּה עָדָשׁוֹ ? — מָה עוֹשֶׂה זֹאתָ בְּחִיּוֹתֶיךָ עֲמָא ? — מָה אָמַר
מֹשֶׁה אָז ? — וּמָה עָשָׂה ? — מָה אָמַר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה ?

סְחוּרְתֵי יי' גְּדוּלָּה

מַעֲשֵׂה בַּחֲבֵר יי' שְׁנַסַּע בְּסִפְיָה וְהָיוּ שָׁם סוֹחָרִים שֶׁהָבִיאוּ
עִמָּהֶם סְחוּרָה רַבָּה . שְׁאַלוּ הַסוֹחָרִים אֶת הַחֲבֵר : וְאַתָּה , אֵיזָה
סְחוּרְתֶּיךָ ? עָנָה לָהֶם : סְחוּרְתִּי אֲנִי גְּדוּלָּה מִשְׁלָכֶם . בְּדִקְוֵי יי'

בספינה ולא מצאו כלום . התחילו הסוחרים שוחקים^י עליו .
 בדרך נפלו עליהם לסטים^י ולקחו כל מה שנמצא בספינה .
 יצאו ליבשה^י ונכנסו לעיר ולא היה להם מה לאכל . מה
 עשה אותו חבר ? נכנס לבית המדרש^י , ישב ודרש^י כשראו
 בני העיר שהוא בן תורה נהגו בו כבוד^י גדול והתחילו
 לפרנסו^י . ראו זאת הסוחרים ובאו אצלו לפיסו^י . אמרו
 לו : בבקשה ממך , בשבילי^י שאתה מכיר אותנו , דבר נא
 עלינו טובות באוגי בני העיר ולא נמות ברעב . אמר להם :
 זה הוא שאמרתי לכם : סחורתי גדולה משלכם , כי הנה
 סחורתכם נאבדה^י ושלי קיימת^י .

(א. רבינון-עם שנויים)

المفردات :

(١) بقاعتي (٢) بحبر (٣) بحثوا (٤) يضعكون (٥) لصوص (٦) لليابسة
 (٧) للمدرسة (٨) ودرس (٩) تكريم (١٠) للاتفاق عليه (١١) لتوضيته
 (١٢) من أجل (١٣) ضاعت (١٤) قائمة ، موجودة .

تمرین — תרגיל

במה נסע הסבר ? — מי היו בספינה ? — מה הביאו איתם ? — מה
 שאלו אותו הסוחרים ? — מה ענה ? — המצאו את סחורתו ? — למה שקמו
 עליו ? — מה עשו להם הלסטים ? — לאן נכנסו ? — מה עשה הסבר ?
 — למה נהגו בו כבוד ? — מה אפרו לו הסוחרים ? — מה ענה להם ?

בַּעַד י" כִּסְפִי י"

אִישׁ אֶחָד נִכְנָס י" אֶל מִסְעָדָה י". פָּנָה י" אֶל הַמְלָצָר י"
וְשָׁאַל אוֹתוֹ :

– הַאֲפֹשֶׁר י" לִי לְסַעוֹד פֹּה בַּעַד כִּסְפִי ?

– לָמָּה לֹא ? עָנָה הַמְלָצָר . הֲלֹא כָל-אִישׁ סוֹעֵד בַּעַד
כִּסְפוֹ . שֵׁב נָא , אֲדוֹנִי , אֶל הַשְּׁלֶחָן וְאָמַר מָה אֲנִישׁ לָךְ .
הָאִישׁ יָשָׁב לַשְּׁלֶחָן , עֵינָיו י" בְּרַשִׁימַת י" הַמַּאֲכָלִים וְצָוָה י"
לְהַגִּישׁ י" לוֹ דָּגִים , צְלִי י" וּפִרוֹת שׁוֹנִים י" .

אַחֲרֵי הַסְעוּדָה רָמַז י" לַמְלָצָר וְנָתַן לוֹ גֵּרוֹשׁ אֶחָד .
הֵלֹךְ תָּמָּה וְשָׁאַל :

– מָה הוּא גֵּרוֹשׁ זֶה-שֶׁנָּתַתָּ לִי , אֲדוֹנִי ? הֲלֹא סְעוּדָה זֹאת
עוֹלָה בַּעֲשָׂרָה גֵּרוֹשִׁים .

– אֲמָנָם י" כֵּן , אֲדוֹנִי , עָנָה הָאִישׁ , אֲכַל הֲלֹא שְׁאַלְתִּי
אוֹתָךְ , אִם אוֹכֵל לְסַעוֹד בַּעַד כִּסְפִי וְגֵרוֹשׁ זֶה הוּא כָל-כִּסְפִּי .
(לַמְדוֹ עֲבָרִית)

المفردات :

(١) في مقابل (٢) نقودي (٣) دخل (٤) مطعم (٥) التفت (٦) النادل ،
خادم . المطعم (٧) أمكن (٨) تأمل (٩) في قاعة (١٠) وأمر (١١) بتقديم
(١٢) شواء (١٣) مختلفة (٤) أشار (٥) حقاً .

تمرین — תרגיל

לען נכנס האיש ? — מה שאל את המלצר ? — ומה ענה המלצר ?
— מה עושים אנו במקצרה ? מה עושה המלצר ? מה בקש האיש
לתגיש לו ? — מה שלם למלצר אחר הסעודה ? — למה תמה האכזר ?
— כמה עולה הסעודה ? — מה שאל המלצר את האיש ? — ומה ענה לו האיש ?

שני רעים

מילדותם אהבו איש את רעהו ושבועת "אמון" עד עולם "ו
ושבעו זה לזה . בלכתם לבקש להם דרך בחיים נפרדו " .
האחד מצא גם עשר וגם כבוד . השני לא מצא בלתי אם עני
וקלון " . אחרי שנים רבות נפגשו " ושמחו איש לקראת אחיו .
המצליח " התאמץ " להגות " את דעת האמלל והי מקמט " "
בעצב את מצחו " וכורט " לפניו את הדאגות " הרבות
אשר לו לרגל עשרו ואשר לא יתנו לו מנות " ו " והאמלל " "
הצהיל " את פניו להראות כי שמח הוא באשר " רעהו
והרבה לפצור " בנכרו כי יספר לו את כל-הטוב אשר
מצא . אך פתאם הרימו שניהם כאחד את ראשם וביטו איש
בפני רעהו .

— לועג " הוא לי ! חשב האמלל בלבו .

— מקנא " הוא בי ! חשב המצליח .

ברגע הזה נפרדו , ולא יספו " עוד לראות איש את אחיו .

(א. רבינון-עם שניים)

المفردات :

(١) رفيقان (٢) وعين (٣) إخلاص (٤) إلى الأبد (٥) افترقا (٦) وخزي
(٧) التقيا (٨) الناجح (٩) حاول (١٠) يطمئن (١١) يقطِّب (١٢) جبينه
(١٣) ويسرد (١٤) المموم (١٥) راحة (١٦) والشقي (١٧) بش (١٨) بسعادة
(١٩) الإلحاح (٢٠) مستهزئ (٢١) حاسد (٢٢) عادا .

تمرین — תרגיל

מקמי מכירים הם איש את רעהו ? — מדוע נקראו זה סנה ? — מה
סנא הקסר ומה סנא השני ? — סמי נקנשו ? — הש, מחו לסגוש זה את
זה ? — למה קמט המעלים את סנאו בקני חברו ? — הנש לך נאגות
רבות ? — למה הצחיל האסל את סניו ? — מה טשב כל אסר מהם
דנדיסם זה בקני זה ?

מלך העצים

הלך הלכו העצים למשוח עליהם מלך ואמרו לזאת :
« מלכה עלינו ! » ואמר להם הזאת :

— החדלתי " את דשני " , אשר בו יכבדו " אלהים ואנשים ,
וקלקתי לנוע על " העצים ?

ואמרו . העצים לתאנה : לך את מלכי עלינו ! «
ותאמר להם התאנה :

– הַחֲדֹלְתִּי אֶת מַתְקֵי^י וְאֶת תְּנוּבָתֵי^י הַטּוֹבָה וְהִלַּכְתִּי לְנוּעַ
עַל הָעֲצִים ?

וַיֹּאמְרוּ הָעֲצִים לְגֶפֶן^ו : לָכִי אַתָּה מֶלְכִּי עָלֵינוּ ! וַחֲאָמַר
לָהֶם הַגֶּפֶן :

– הַחֲדֹלְתִּי אֶת תִּירוּשֵׁי^א , הַמְשַׁמֵּחַ אֱלֹהִים וְאָנָשִׁים , וְהִלַּכְתִּי
לְנוּעַ עַל הָעֲצִים ?

וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעֲצִים אֶל הָאֶטֶד^י : לָךְ אַתָּה מֶלֶךְ עָלֵינוּ :
וַיֹּאמֶר הָאֶטֶד אֶל הָעֲצִים :

אִם בְּאַמַּת אַתֶּם מוֹשְׁחִים אוֹתִי לְמֶלֶךְ עָלֵיכֶם , בּוֹאוּ חֲסוּ
בְּצִלִּי^י ... וְאִם אֵין , תֵּצֵא אֲשׁ מִן הָאֶטֶד וְתֹאכַל אֶת אֲרֹזֵי
הַקִּבְנוֹן ...

(שׁוֹפְטִים ט , ח-טו)

المفردات .

(١) أَفْطَمْتُ (٢) دُمْنِي (٣) يُكْرِمُونَ (٤) لَا تَسْكُنُ (٥) حَلَاوَتِي
(٦) ثَمَرِي (٧) لَلْكُرْمَةِ (٨) عَصِيرِي ، خَمْرِي (٩) الْمَوْسَجِ (١٠) تَقِيًا وَابْطَلِي .

تمرین — תרגיל

לָצֶן הִלְכוּ הָעֲצִים ? — מָה אָרְזָה לָהֶם הַגֶּפֶן ? — מָה אָמְרוּ הָעֲצִים
לְתֹאנָה ? — מָה עֲנָתָה הַתֹּאנָה ? — מָה תִּירוּשָׁה הַשׁוֹבֶת הַגֶּפֶן ? — מָה
אָמְרוּ כָּל הָעֲצִים אֶל הָאֶטֶד ? — מָה עָנָה לָהֶם הָאֶטֶד ?

الْقِسْمَةُ السَّابِعَةُ

العبرة الحبيبة

في الحياة اليومية

(محاورات وتمارين)

ח ל ק ר ב י ע י

העברית החדשה

בחי יום יום

(שיחות ומדגלים)

א - في المدرسه : בבית הספר

מחלקה	صف	שלחן	منضدة	גדר	ورق
חדר	غرفة	לוח	לוח	עץ	עץ או רישה
דלת	باب	מפה	خريطة	סרגל	מسطرة
חלון	نافذة	ספסל	مقعد الدراسة	קסת	עברה
קיר	جائط	תנור	موقد	מחברת	כרסה
תקרה	سقف	רצפה	أرض الحجرة	קפסה	עלבה
פנה	زاوية	תמונה	صورة	דיו	חבר
כסא	كرسي	ספר	كتاب	גיר	طباشير
עפרון	قلم رصاص	מחק	ممحاة	ספוג	نشافة

בבית הספר ארבע מחלקות . במחלקה יש ספסלים , שלחן וכסא . התלמידים יושבים על הספסלים והמורה יושב על הכסא . המורה כותב בגיר על הלוח והתלמידים כותבים במחברותיהם בעטים או בעפרונות . לכל תלמיד ספרו . התלמיד קורא בספר וכותב על הגיר . יש לי גיר ואין לי דיו . על השלחן יש קסת , סרגל , קפסה וגיר . המפה והתמונות על הקיר . התקרה למעלה והרצפה למטה . התנור בפנה . הדלת פתוחה והחלון סגור . כמה חדרים בבית הזה ? על הקיר יש שתי תמונות .

تمرین - תרגיל

כמה מחלקות בבית-הספר ? — מה יש במחלקה ? — איפה יושבים התלמידים ? — איפה יושב המורה ? — במה כותב המורה על הלוח ? — היש לך מחברת ? — במה כותב התלמיד על הניר ? — איפה הדיו ? — מה יש על הקיר ? — ומה יש בפנה ? — כמה חדרים בבית הזה ?

٢ - الباب : הפגרים

חליפה	بذلة	ממחטה, מטפחת) منديل	כיס	جيب
מעיל	معطف	חזיה	שרוול	كُم
מכנסים) سراويل, بنطلون)		בגד	שמלה	فستان
כובע	قبعة	נעלים	משקפים	منظار
כתנת	قميص	גרבנים	מצנפת	عمامة
צנארוך	قبّة	חגורה	כפתור	زرّ
צניקה	رباط عنق	כפסות	לולאה	عروة

חליפתי חדשה. מעילך קרוע. מכנסיו על הכסא. כובעך על ראשך. העניבה יפה. אין לי חזיה. נעליך קרועות. מטפחתי בכיסי. האשה לובשת שמלה. האיש לובש חליפה. הילד חובש כובע. אני מרכיב משקפים. אתה נועל נעלים יפות. הזטן חובש מצנפת. אין לי כפסות. שרוול אחד של המעיל ארוך והשני קצר. למעיל יש שנים או שלשה כפתורים. כפתר את מעילך. הנער ההוא לובש כתנת, מכנסים ומעיל לא ארוך ולא קצר.

תִּרְיִן — תִּרְגִּיל

מה אתה חובש על ראשך ? — החליפתך חדשה ? — מה לובשת האשה ? — כמה כיסים יש במעילך ? — היש לך חזיה ? — איפה מטפחתך ? — מי מרכיב משקפים ? — מה חובש הזקן על ראשו ? — היש לך גרבים קצרים ? — האוהב אתה ללבוש מכנסים ארוכים ? — ההולך אתה בלי כובע ברחוב ? — מה אתה נועל ברגליך ? — איפה אתה שם את בגדיך ? — כמה כפתורים יש למעילך ? — העונד אתה עניבה שחורה ?

3 — אֶלּוּאָן : הַצָּבָעִים

צָבַע	לֹן	לָבָן	אֵיז	תְּכֵלֶת	סִמְאוּי
אָדָם	אָחֵר	אָפֹר	רִמָּדִי	אֶרְנָמָן	אֶרְגֻוֹאנִי
כָּחֹל	אֶזְרָק	חֹם	בִּנִי	וֶרֶד	וֶרְדִּי
כָּתָם	אָסֵפֶר	שָׁחֹם	אָסֵמֶר	לְבָנָן	אָשֵׁב
יָרוֹק	אֶחְצֵר	סָגֹל	בִּנְסֵגִי	צָבַע בְּהִיר לֹן זָה	
שָׁחֹר	אָסוֹד	צָהָב	אָשֵׁר , אָסֵפֶר	צָבַע בְּהֵה לֹן קָאָם	

מה זה ? — זה ספר אדם (אדום) . ומה זה ? — זה עפרון כחול . הניר לבן והלוח שחור . האיש לבן והכובע שחור . האשה לבנה והשמלה שחורה . הקופסה כתומה והעניבה ירוקה . הכפפה אפורה והמעיל חום . מה צבע העפרון ? — צבע העפרון אדום , העפרון אדם . הספר חום ? — לא ! הספר אינו חום . מה צבע השמלה ? — צבע השמלה ירוק , השמלה ירוקה .

שמלה אחת לבנה
דלת אחת חומה
עניבה אחת אפורה
קופסה אחת ירוקה

צוארון אחד לבן
עפרון אחד חום
כובע אחד אפור
גיר אחד ירוק

אַרֶּךְ (אַרוֹךְ) طویل	צָר	ضيق	עֲבָה (סָמִיד)
קָצֵר (קָצָר) قصير	גָּדוֹל	كبير	سميك ، غليظ
רָחֵב عريض	קָטָן	صغير	דֵּק دقيق ، رقيق

העפרון השחור ארוך . העניבה האדומה ארוכה . העניבה השחורה קצרה . הארוך הוא העפרון השחור ? הקצרה היא העניבה השחורה ? הספר החום רחב . הספר האדום אינו רחב , הוא צר . החלון רחב , הדלת צרה .
הספר האדום ארוך ורחב , הוא גדול . הספר הקצר קצר וצר , הוא קטן .

٤ — أعضاء الجسم : אֲגָדִי הַגּוּף

ראש	رأس	שָׁפָה	شفة	סְנִיטָר	ذقن
שֵׁעָר	شعر	שָׁפִים	شارب	זָקָן	لحية
עֵיִן	عين	לָשׁוֹן	لسان	עֶפְעָף	جفن
אָזֵן	أذن	שֵׁן	سنّ	רִיסִים	أهداب العين
אַף	أنف	מַצָּח	جبهة	גְּבוֹת הָעַיִן	حاجب العين
פֶּה	فم	לִחְיָי	خدة	פָּנִים	وجه

גֶּרֶן	حلق	כף	כف	עֶקֶב	كعب
צֶנָאֵר	عنق	אַצְבַּע	إصبع	מֶרְפֵּק	مرق
גֵּב	ظهر	כֶּסֶן	بطن	שׁוֹק	ساق
חֶזֶה	صدر	יָרֵךְ	ورك ، فخذ	יָ	جسم
זְרוּעַ	ذراع	רֶגֶל	رجل ، قدم	גֵּף	
יָד	يد	כַּרְךְ	ركبة	אַבְרָ	عضو

זאת היד הַיְסָנִית , היד הַשְּׁמָאֲלִית . אלה הן הַיָּדַיִם ואלה הן הַכַּתְלִים .
עין אחת , העינים . אֵזֶן אחת , הָאָזְנַיִם . שׁוֹק אחת . שתי אצבעות , עשר אצבעות .
אנחנו רואים בעינים ושומעים באזנים . אני סוֹגֵר את העינים , אני
רואה . אני פוֹתֵה את העינים , אני רואה . אתה עוֹמֵד לְפָנַי (1) אני רואה אותך .
הרואה אתה את החלון ? האם החלון מַאֲחֻרֵּיךְ (2) ? סָגַר את העינים . הרואה
אתה ? מה אתה רואה על השלחן ? את מי אתה רואה פה ?
אני מְדַבֵּר (3) אתה שוֹמֵעַ אותי מדבר . את מי אתה שומע ? אני
שומע את המורה . אני מִכֶּה בְּיָדִי על השלחן , מה אתה שומע ? אני שומע
אותך מכה בידך על השלחן . השומע אתה את המכוניות בְּרָחוֹב ? אָטֶם (4) את
אוניך באצבעותיך . השומע אתה ? — לא , אני שוֹמֵעַ קְלוֹם . אנחנו מריחים (5) באף .
הַשְּׁמֵט הַחוּשִׁים (6) :

לאדם חמשה חושים : חוש הַשְּׁמֵעַ , חוש הַרְאוֹת , חוש הַרִיחַ , חוש
הַטַּעַם וחוש הַמְּשׁוֹשׁ .

מה עושה האדם בפיו ? — הוא טועם את המאכלים . ומה עוד (7) ?
— הוא אוכל , הוא שותה . ומה עוד ? — הוא מדבר . בְּאִיזוֹ שָׁפָה הוא מדבר ?
— הוא מדבר בְּשִׁפּוֹת רַבּוֹת : עַרְבִית , צֶרֶסְתִית , אֲנֶגְלִית , אִיטָלְקִית וכו' (8) . השומע

(1) أَمَامِي (2) وَرَاءَكَ (3) أَتَكَلِّمُ (4) نَسَم (5) نَسَم (6) الحواس الخمس
(7) أَيْضاً (8) الخ .

אתה את קולי נשאתי מדבר ? — כן, אני שומע את קולך . אתה מדבר בקול
 רם (1) . אני מדבר בקול נמוך (2) . האדם שאינו שומע באוזניו הוא חרש (3)
 האדם שאינו רואה בעיניו הוא עור (4) . האדם שאינו מדבר בסיו. הוא אלם (5) .

ה. — **אִלְמוּרָה** : המשפחה

אב	אב	חממה	חמה	ביסה	زوجة الاخ
אם	אם	בעל	בעל ، زوج	נער	صبي
אח	אח	אשה	زوجة	עלם	غلام
אחות	אחות	חתן	חתן (")، صهر	צעיר	فتى
בן	בן	חתנת	صهرة	בחור	شاب
בת	בת	משפחה	أمره	יגון	شيخ ، مسن
דוד	عم أو خال	חתן	عريس (")	יבנה	عجوز
דודה	عمة أو خالة	כלה	عروس ، كنة	ישש	شيخ هرم
סב	جد	ארוס	خطيب	צרה	ضرة
סבה , סבתה	جدة	ארוסה	خطيبة	רנק	أعزب
חם	حم	גיס	أخو الزوج	נשוי	متزوج

חמשה אנשים במשפחתנו : אבי , אמי , אחי , אחותי ואני , אחי קטן ממני בשנתיים ואחותי קטנה ממני בחמש שנים , אחותי בת שבע שנים , אחי בן עשר ואני בן שתיים עשרה . אחותי הקטנה במשפחה . לי דוד אחד

(١) عالي (٢) منخض (٣) أمه (٤) أعمى (٥) أبكم (٦) الحق : كل من كان من قبل المرأة مثل الأب والأخ (٧) « العريس » لفظ مولد في العربية .

ודחיה אחת . לדודי בן אחד ושתי בנות . דודתי מורה בבית הספר . לי
 דוד בןק ודודה נשואה . סבי אבי , אבי , נר(1) אתנו בבית . סבתי , אם אבי , מטה
 מזמן . סבי , אבי אמי , מת גם הוא , עליו השלום(2) . סבתי , אם אמי ,
 גרה אצל(3) דודתי בדמשק . סבי , אבי אבי , זקן קאד(4) , הוא ישיש .
 גם סבתי זקנה מאד . בנות דודי לומדות עמי בבית-הספר . האיש הזה בןק
 נאשה ההיא נשואה . לה שני בנים ושתי בנות . הבנות גדולות מן הבנים .

6 — عبارات النجدة : פריסת השלום

— שלום	— سلاماً
— שלום ובִּרְכָה	— سلاماً ونجدة
— בִּקְר טוב	— صباح طيب
— בִּקְר טוב ומְבוֹרָךְ	— صباح طيب ومبارك
— עֶרֶב טוב	— مساء طيب
— עֶרֶב טוב ומְבוֹרָךְ	— مساء طيب ومبارك
— לַיְלָה טוב , לַיִל מְנוּחָה	— ليلة طيبة , ليلة راحة
— לַיְלָה טוב ומְבוֹרָךְ	— ليلة طيبة ومباركة
— חַג שִׁמְח , מוֹעֲדִים לְשִׁמְחָה	— عيد مسرور , أعياد للسور
— חַג שִׁמְח ומְבוֹרָךְ	— عيد مسرور ومبارك

(1) يسكن (2) عليه الرحمة (3) عند (4) جداً .

— מה שלומך?	— ما سلامتک ؟ (كيف حالک ?)
— טוב , תודה לאל	— طيب , حمد لله
— תודה רבה	— شكراً كثيراً
— בבקשה	— تفضل
— פתח את הדלת , בבקשה	افتح الباب , من فضلك
בבקשה , אבקשך , אנא	أرجوك , من فضلك
בבקשה לשמות קפה	تفضل اشرب قهوة
עשה טובה	اصنع معروفاً
סליחה	عفواً
ברצון רב	بارئح كثير (عن طيب خاطر)
תתחדש ⁽¹⁾	مبارك (للألبسة الجديدة)
מזל טוב ⁽²⁾	{ مبارك (تهنئة النجاح والزواج الخ)
סמן טוב ⁽³⁾	
נסיעה טובה	سفرة طيبة
בהצלחה פוריה ⁽⁴⁾	وفقك الله
ירש בשלום אביו	سليم على أبيك
להתראות ⁽⁵⁾	وداعاً
לך לשלום	مصحوباً بالسلامة

(1) تتجدد (2) حظ طيب (3) علامة طيبة (4) بنجاح منير (5) لفرائي .

V — الطعام وأدوائه : האכל ויכליו

לֶחֶם	خبز	רֶבֶה	مرتبى	פֶּרוֹת	غار ، فواكه
בָּשָׂר	لحم	מֶרֶק	حساء	סֶקֶר	سكر
מִים	ماء	בִּיצָה	بيضه	מִסְפָּרֶת	وعاء السكر
דָּגִים	سمك	שֶׁמֶן זַיִת	زيت. زيتون	סֶבֶן	سكّين
חֶמְאָה	زبدہ	זַיִת	زيتون	מִזְלָג	شوكة
גְּבִינָה	جبنة	אֶכָל	طعام	סִיר	قدر
חֵלֶב	حليب	יַיִן	خمر ، نبيذ	צִלְחַת	صحن ، صفحة
עֵצָה	كمكة	תֵּה	شاي	כּוֹס	كأس
חֲבִיתָה	عجّة	קֶפֶה	قهوة	סֶפֶל	فنجان
דְּבֶשׁ	عسل	יִרְקוֹת	خضّر	קַעְרָה	طبق عجوف

במה אנחנו אוכלים ושותים. אנחנו אוכלים לחם, בשר, ירקות ופרות. אנחנו שותים מים, יין, תה, חלב וקפה. אני אוכל לחם ואני אוכל בשר. אני שותה תה ואני שותה יין. המוסלמים אינם שותים יין. זה אסור(1). השוהה. אתה יין? האוכל אהה פרוה? הנה(2) מסכרת. יש סקר במסכרת. אתה שם(3) סכר בקפה ובתה. אתה שב חלב בקפה. אני שותה קפה בחלב. אני שותה תה בלי(4) חלב. השם אתה חלב או לימון בתה? האוכל אתה לחם לבן? השוהה אהה יין לבן או אדום? מה אתה שם בקפה או בתה? אנחנו אוהבים לאכל את הדברים הטובים. אין אנחנו אוהבים לאכל את הדברים קרעים(5). האוהב אתה לאכל גבינה? האוהבים אתם. לשתות מי

(1) حرام (2) ما (3) أداة تنبيه (4) نضع (5) بدون (6) الرديئة :

ליפון? האוהב אתה לדבר עברית? האוהב אתה את המוסיקה? הרוצה(1)
אתה לאכל דבר? לא, תודה, איני רוצה לאכל מאוּמָה (= קלום). מה אתה
רוצה לשתות?

כדי(2) לאכול את המרק מוקְרָח(3) אני להשתמש(4) בכף. במה מוכרחים
אנחנו להשתמש כדי לחתוך(5) את הבשר? — אנו מוכרחים להשתמש בסכין.
מה אתה מוכרח לעשות כדי לדבר? — אני מוכרח לפתוח את הפה. בסיר
אנחנו מבשלים(6) את האכל. את המרק אנחנו שמים בקערה. יש לנו רבה
ואין לנו דבש. מה שמים בצלחת?

8 — الفواكه والخضر والاعشاب

הפרות, הירקות והעפרחים

עגבים	عنب	אפרסקים ⁽⁷⁾	خوخ، دراق	בצל	بصل
תאנים	بن	צמוקים	زبيب	פולים	فول
מפותחים	تفاح	שקדים	لوز	קרוכ	ملفوف
אגסים	أجاص	אגוזים	جوز	קרוכית	قنيط
אבטיח	بطيخ	תות	توت	מפוחי אדמה	بطاطا
תמרים	تمر	שזיפים	برقوق	חצילים	بادنجان
לימונים	ليمون	מפוחי זקב	برتقال	גזר	جزر
רמנים	رمان	עגבניות	بندورة	צנון	فجل
מז (קנולות) מוז	موز	שעועית	فاصوليا	שום	ثوم

(1) آريد (2) كي (3) مضطر (4) لاستعمال (5) لقطع (6) طبخ (7) يقايلها
في العربية الفيرسك وهو الخوخ.

מלפסותים	خيار	פֶּרְחִים זֶהַר (أزهار)	שׁוֹשָׁן	ورد
קשואים פִּתְאָה, כּוּסִי		צִפְרָן	סָגֵל	بتفسيح
פֶּרַח זֶהַר		יִסְמִין	חֲבַצְלֶת	زنبق

הַרְבֵּה חֲנוּיֹת (1) יש בשוק .. אֲנִי עֲבָשִׁיו (2) בשוק הירקות והפרות .
הירקות מונחים (3) על כפלים (4) בקנים (5) והפרות מונחים על רפים בחוץ (6)
הפלחות מוכרות (7) על הרצף . הן מוכרות ירקות , תרנגולות (8) וביצים .
הפלחים מביאים (9) ירקות יפים וטובים מן הכפרים . מה הם הירקות שאנו
רואים בחנויות ? מה הם הפרות שאנו רואים בקנין (10) ? מה הם הירקות שאין
אנו רואים בחקרף (11) בחנויות ?
אנחנו מריחים באף . לפרחים ריח טוב . לגפס . אין ריח טוב .
לגפס ריח רע .
הנה פרחים : השושן , הצפרן , הסגל והיסמין .

٩ - الساعة : השעון

שֶׁעוֹן	ساعة	שָׂחוֹת	إلا	הַשֶּׁעוֹן עוֹמֵד	الساعات
שָׂעָה	ساعة زمنية	כּוֹנֵן אֶת שְׁעוֹנָהּ		נִכּוֹן - مضبوطة	
דִּקְהָה , רִגַע	دقيقة	אֶחְבַּט שַׁעֲתִי		שֶׁעוֹן יָד - ساعة يد	
שָׁנִיָּה	ثانية	הַשֶּׁעוֹן מְקַדֵּים		קִיר - حائط	
רִבְעֵי	ربع	הַשָּׂעָה תִּקְדֵּם		כִּיס - جيب	
חֲצִי	نصف	מְפַגֵּר - תּוֹחֵר		שֶׁעוֹן מְעוֹרֵר - منبه	

(1) דכא כین کثیرة (2) الآن (3) موضوعة (4) رفوف (5) في الداخل (6) في الخارج (7) يمين (8) دجاج (9) يحلبون (10) في الصيف (11) في الشتاء (12) في حالة الوقت حالي .

הנה פה(1) שעון כיס וְשֵׁם(2) שעון קיר . השעה אחת , שתיים , שלש . השעה ארבע ורבע , ארבע וחצי . השעה שש פחות עשרים וחמש . שש פחות עשרים , פחות עשר , פחות חמש . השעה אחת עשרה , השעה שתיים עשרה (שעת הצהריים)(3) , מה השעה ? השעה אחת . אתה בא הנה בשעה אחת עשרה . אתה יוצא(4) בשתיים עשרה (בצהריים) . אתה אוכל סעודת(5) הצהריים בשעה אחת . באיזו שעה אתה בא הנה ? באיזו שעה אתה יוצא ? באיזו שעה אתה אוכל את סעודת הצהריים ? בשעה אחת ששים דקה . בחצי שעה שלשים דקה . ברבע שעה חמש עשרה דקה . כמה דקות בשעה אחת ? בחצי שעה ? ברבע שעה ?

שעון הקיר גדול משעון הכיס . המעיל ארוך מן החזיה . דמשק גדולה מחמץ . הגדול שעון הקיר משעון הכיס ? האם החזיה גדולה כמעיל ? את שעון הקיר אנו תולים(6) בקיר ואת השעון הקטן אנו שמים בכיס . כל שעון מורה(7) את השעות . בשעה ששים דקה . עשרים וארבע שעות הן יום אחד .

בְּאוֹלָם(8) הזה יש שעון קיר עומד . הוא עומד קי(9) לא בִּזְנוּנוֹ . צריך(10) לכוֹנֵן אותו . הנה המִפְפָּס . אני מְכוֹנֵן את השעון . שעוֹנֵךְ נכון : הוא אינו מקדים ואינו מפגר . שעוֹרֵךְ העֲבָרִי מִתְחִיל(11) באחת . עֲשָׂרָה וְנִגְמָר(12) בצהריים . הוא יֵאָכֵל(13) שעה אחת . באיזו שעה מתחיל שעוֹרֵךְ ? באיזו שעה הוא נגמר ? הנגמר הִשְׁעוֹר(14) ? . באיזו שעה אתה בא אל בית הספר ? באיזו שעה אתה אוכל (סועד) בצהריים ?

تمرین — תרגיל

עֲנֵה(15) . לשאלות הבאות :

היש שעון קיר באולם הזה ? איהו ? היש לך שעון ? האם הוא

(1) هنا (2) وهناك (3) الظهیر (4) تخرج (5) وجبة (6) غلق (7) يدل على (8) في الساعة (9) لأن (10) يجب (11) يبدأ (12) وينتهي (13) يطول (14) الدرس (15) أجب .

בכיסך ? אינה אנחנו שמים את שעון הקיר ? המורה שעוןך את הדקות ? מה
השעה ? כמה שעות ביום ? העומד שעוןך ? המקדים שעוני ? המסגר שעוני ?

10 - الزمن : הזמן

יום	יום	החדש הבא	השנה	אמס	אמס
שבוע	أسبوع	אשתקד	אשתקד	תקופה	فصل
חדש	شهر	מחר	גדא	אביב	ربيع
שנה	سنة	מחרתים	بعد غد	קיץ	صيف
החדש שעבר	الشهر الماضي	אתמול	אמס	סתו	خريف
		אמש	מساء	חורף	شتاء

ביום עשרים וארבע שעות. בשבוע שבעה ימים. שקעת ימי השבוע
 הם: יום הראשון, יום השני, יום השלישי, יום הרביעי, יום החמישי,
 יום הששי, שקת. בחדש 30 או 31 יום. בשנה 365 יום. שמות החדשים
 העבריים הם: תשרי, חשוון, כסלו, טבת, שבט, אדר, ניסן, אייר, סיון,
 תמוז, אב, אלול. החדש הזה הוא סקרווא. היום הוא החמשה עשר בחדש.
 החדש שעבר היה ננואר. החדש הבא יהיה מרץ. היום יום השלישי (ג).
 אתמול היה יום השני (ב). מחר יהיה יום הרביעי (ד). היום החמשה עשר
 בחדש. אתמול היה הארבעה עשר. מחר יהיה הששה עשר. בשנה ארבע
 תקופות: האביב, הקיץ, הסתו והחורף.
 אנחנו עובדים (1) ששה ימים בשבוע ונחלים (2) יום אחד. היום יום
 עבודה. מחר יום מנוחה.

(1) نشتل (2) نترج .

تمرین — تمرین

כמה ימים בשנה ? כמה שבועות בשנה ? כמה ימים בשבוע ? מתי מתחילה השנה ? מתי היא נגמרת ? איזהו החדש הראשון , השלישי , בשנה ? איך קוראים לחדש האחרון בשנה ? ואשר לפני האחרון ? מה הם שבעת ימי השבוע ? איך קוראים ליום האחרון בשבוע ? מה היום בשבוע ? באיזה יום אתה בא הנה ? התבוא מחר ? כמה זמן אתה נשאֹר(1) פה ? כמה יארך השעור ? כמה בחדש היום ? ביום החמישי האחרון כמה היה בחדש ? המחר סוף(2) החדש ? מה היא תקופה זו ? כמה תארך התקופה ? מה הם חדשי הקיץ ? מה שם התקופה הבאה אחרי תקופת החרף ? האביב עכשיו ? מה השעה עכשיו ? באילה ימים עובדים אנחנו ?

١١ — النهار والليل : היום והלילה

יום	نهار	זאור	نور ، ضوء	ערב	مساء
לילה	ليل ، ليله	חשך	ظلمة	מזרח	شرق
שמים	سماء	שחר	فجر	מערב	غرب
ירח	قمر	בקר	صباح	צפון	شمال
כוכב	كوكب ، نجم	צהרים	ظہر	דרום	جنوب

השמש בשמים . אנחנו רואים את השמש ביום . אנחנו רואים את הירח (הלבנה) ואת הכוכבים בלילה .

ביום אנו רואים תיקב(3) , כי יש אור השמש . בלילה אין אנחנו רואים

(١) باقى (٢) آخر (٣) جيداً .

טָּקַנִי (1) החשך . בלילה אנו מְדַלִּיקִים (2) את אור הַשֶּׁמֶל (3) . בחדר הזה יש
 חשמל . החשמל מְאִיר (4) את החדר . אני מדליק . אני מְכַבֶּה (5) את הַמְנוֹרָה (6)
 אנחנו מדליקים את הגז בְּגִקְרוֹר (7) . השמש זורח (8) בבקר וְשׁוֹקֵעַ (9) בערב .
 היום מתחיל בבקר ונגמר בערב . הלילה מתחיל בערב ונגמר בבקר . בקיץ
 מאיר היום משעה ארבע בבקר . בחרף מתחיל הלילה מחמש בערב . בקיץ
 השמש מְקַדִּים (10) לזרח וּמֵאֲחֵר לשקוע . מזרח , מערב , צפון , דרום—הן
 רוחות הַשָּׁמַיִם . ביום אנחנו עובדים . בערב אנחנו שׁוֹכְבִים (11) בַּמֶּשֶׁה (12) .
 בלילה אנחנו יְשָׁנִים (13) . בבקר אנחנו קָמִים , מִתְרַקְּצִים (14) , לובשים את
 בגדינו ואוכלים את ארוחת הבקר .

تمرین — תרגיל

מתי יש אור ? החשך קָצַת (15) ? מנין בא אור היום ? איה השמש ?
 המאיר השמש בלילה ? בְּמָה מוֹאֵר האולם הזה בלילה ? מה עושים אנחנו
 בלילה קָנִי (16) לראות ? מה אתה רואה בשמים בלילה ? מה הן ארבע רוחות
 השמים ? מתי זורח השמש ? באיזו שעה הוא זורח בחדש מרץ ? המקדים
 השמש לשקוע בקיץ ? באיזו שעה הוא שוקע עכשו ? באיזו תקופה הימים הם
 ארוכים ? הארוכים הם הלילות עכשו יותר מן הימים ? אם אין אור , היכול אתה
 לראות ? מתי אנו מדליקים את החשמל ? מתי אתה הולך לישון ? איפה אתה ישן ?
 מה אתה עושה בבקר ? באיזו שעה אתה סועד בצהרים ? עד איזו שעה אתה
 עובד ? האוהב (17) אתה לעבוד ? מתי יאיר הירח ? היכול אתה לספור את הכוכבים ?
 המאחר אתה לישון בקיץ ? המקדים אתה לקום בקיץ ? אני סועד בחשע
 בערב , האם זה מאוחר ? המאחר אני לסעוד יותר מְקַדֵּם בערב ?

(1) بسبب (2) نضل (3) الكهرباء (4) ينير (5) أطلق (6) المصباح (7) بكبريت
 (8) يشرق (9) ويغيب (10) يبكر (11) تضطجع (12) في الفراش (13) نائمون
 (14) نقتل (15) الآن (16) كي (17) أغب .

١٢ — الطقس : מזג האוויר

מזג אוויר	طقس	שָׁלֵג	ثلج	לְעוֹלָם	أبدًا
גשם	مطر	תַּנּוּר	مدفأة ، موقد	פַּעַם	مرة
הגשם יורד	المطر يهطل	קָר	بارد	פַּעַמִּים	مرّات
מְטֵרִיהַ	مطرة	חַם	حارّ ، دافئ	לְפַעַמִּים	أحيانًا
שֶׁמֶשׁ־הַ	شمسها	קָר לִי	أشعر يبرد	לְעֵתִים קְרוֹבוֹת	
עָנָן	سحابة	חַם לִי	أشعر بحرّ	בִּי אַחִיָּא מִתְּקַרְבֵּה	
רוּחַ	هواء ، ريح	תָּמִיד	دائمًا	לְעֵתִים רְחוֹקוֹת	
				בִּי אַחִיָּא מִתְּבַאֵדָה	

עכשיו מזג האוויר יָסֵה(1) . טוב . כְּאֶשֶׁר(2) השמים מכוסים(3) עננים הם אפורים . כאשר השמים מכוסים הגשם יורד . בחרף יורד שלג . השלג לבן . השמים כחולים . השמש מאיר . מזג האוויר טוב . הנה מטריה . בְּרֶכֶת(4) הגשם , אנו פותחים את המטרייה . כמה מכוסים הבתים בימי החרף בְּלֶכְנוֹן ? הפותחות הנשים את מטרייתיהן כאשר השמש זורח ? — לא ! מה הן פותחות ? — שמשיות . בקיץ אתה לובש בגדים קלים(5) . בחרף אתה לובש בגדים חֲרֵבֶה . בקיץ אנו פותחים את החלונות ואת הדלתות . בחרף אנו יושבים אצל התנור . בקיץ חם . בחרף קר . הלובש אתה אֶדְרֶת(6) בחרף ? בְּקֶסֶב(7) הצפוני קר . אם אתה לובש בגדים הרבה אִזְ(8) חם לך . אם אתה יוצא בחרף בלי אדרת קר לך . התנור חם מאד . אינך יכול לנגוע בו(9) . מרק קר אינו טוב . הקפה חם מאד , אינך יכול לשותו (לשותות אותו) . בְּקֶסֶב הצפוני קר בחרף ובקיץ . תמיד קר שם . לעולם לא

(١) حَسَن (٢) حيناً (٣) منطاة (٤) يتزول (٥) خفيفة (٦) مطف شتوي (٧) في القطب (٨) عندئذ (٩) له .

חם . היורד לפעמים גשם באפריל ? - כן , לפעמים . היורד לפעמים גשם ביולי?
לעולם לא ירד גשם ביולי . בלונדון יורד גשם לעתים קרובות . בדמשק יורד
גשם לעתים רחוקות . על פי הרוב (1) ישה פה מזג האויר . אני סועד את
ארוחת הצהרים בשעה אחת , ולעתים רחוקות בשעה מאוחרת יותר

تمرین - תרגיל

מה צבע השמים בעת הגשמים ? המכוסים השמים היום ? היורד גשם
עכשיו ? מה יורד מן השמים בחרף ? הטוב ללכת בחרף כשיורד הגשם ?
מה אתה מסניק(2) בידך כדי לחסות(3) מגשם ? מה מזג האויר היום ? הקר
בחוץ ? באיזה חדש יורד שלג ? הקר לך ? במה אנו מסיקים(4) את האולם
בחרף ? המסיקים את התנור בקיץ ? במה מסיקים את התנור ? במה אנו חוסים
מן הקר ? איפה אתה יושב כדי לסמם את עצמך(5) ? מתי הרוח קנש(6) ?
באיזה חדש אתה לובש בגדים קבדים(7) מה מזג האויר על פי הרוב בדמשק ?
היורד שלג פעמים באוגוסט ? התמיד קר בקטב הצפוני ? היורד הגשם בלונדון
פעמים רחוקות ? באיזו שעה אתה אוכל סעודת הצהרים על פי הרוב ?

١٢ - البرهائم والحيوانات والطيور

הבהמות , החיות והעופות

סוס	حصان	פֶּרָה	بقرة	אֵיל	كباش
סוסה	فرس	חֲמֹר	حمار	רֶחֶל	نمجة
שור	ثور	אֶתוֹן	אֵתָן	תִּישׁ , יָצוּ	תִּישׁ , עֵז

(1) في الغالب (2) تمسك (3) للاحتواء (4) تحمل (5) نفسك (6) يجب (7) تلبس .

נָמַל , נָקָה , جمل , ناقة	דָּב	דָּבִי	בָּרָךְ	בַּעַת
כָּבֵשׁ	זָאב	דָּבִי	תְּרַנֵּנִל הוֹדוֹ	
עֵגֶל	שׁוֹעָל	תַּעֲלֵב	דִּיכ רוֹמִי	
שֶׂה	נֶמֶר	נֶמֶר	טָוֶס	טָוֶס
פֶּרֶד	בָּגֵל	תְּרַנֵּנִל	עוֹרֵב	גְּרָאב
חֲתוּל	פֶּט	תְּרַנֵּנִל	נֶשֶׂר	נֶשֶׂר
כָּלֵב	כֶּלֶב	יוֹנָה	תְּכִי	יִבְגָּה
אַרְיֵה	אַסָּד	אַרְיֵה	בֵּית יַעֲקֹב	נֶעֱמָה

أصوات البهائم والحيوانات والطيور

קולות הבהמות , החיות והעופות

הָאֲרִי נוֹהֵם . הַצִּפּוֹר מְצַפֵּצֶפֶת . הַתְּרַנֵּנִל קוֹרֵא . הַכָּלֵב
נוֹבֵחַ . הַפֶּרֶד גּוֹעָה . הַשׁוֹר גּוֹעָה . הַיּוֹנָה מְרַנֵּנֶת . הַחֲמוֹר
נוֹעֵר . הַסּוֹס צוֹהֵל . הַצִּפּוֹרֵצַ "מְקַרְקֶרֶת" . הַנָּמַל מְחַרְחֵר .

تمرین — תרגיל

מה נותנת הפרה לאדם ? מה נותנת עוד הכבשה ? איפה ישן הסוס ?
— איפה ישנה הפרה ? — הראית פעם אריה ? — האוהב אתה לאכול בשר עוף ?
— מה עושה הסוס ? — איפה יש צפרדעים ? — איפה חי הצפרדע ? — היש
חתול בביתך ? — שחור הוא או לבן ? למה שוקטים (2) אנו את הכבש ?

(١) الضفدعة (٢) لذيح .

١٤ - السفر : המסע

אָרץ	قطر ، بلاد	מְזוּדָה , יִלְקוּט חֲפִיבָה	נָמַל	מִינְא
מְדִינָה	دولة	פְּרָטִים נְסִיעָה	חֲבִילָה	رزمة
עִיר	مدينة	بطاقة سفر	פְּקִיד הַמְשָׁרָד	
כִּפָּר	قرية	מִסְפָּר רֵג	מִוֶּזֶף אוֹ מַמְוֵר מִלְּכֵב	
בִּירָה	عاصمة	הַלּוֹף וְשׁוֹב זֶהָבָא וְאִבָּא	סֶבֶל	حمال
רְחוֹק	بعيد	דֶּרֶכְיָה גּוֹזַר סֶפֶר	מְקוֹם תְּפֹשׁ	
קָרֹב	قريب	אַשְׁרָה תַּשְׁיֶרֶת סֶפֶר	מְקַנַּח עֲבֹז	
מְלוֹן	فندق	הַאֲנִיָּה מִפְּלִיגָה	מְקוֹם פְּנוֹי מְקַנַּח חָל	
מְרַחֵק	مسافة	السفينة تبحر	מְחֻלָּקָה דֶּרֶגָה	
מְכוּנִית	سيارة	הַאֲנִיָּה עֹנֶנֶת	תְּעוּדַת מִסָּע	
רֶכֶבֶת	قطر	السفينة ترسو	וְתִיקָה סֶפֶר	
אַוִּירֹן , מְטוֹס גְּאִירָה		מְסַלַּת בְּרִזָּל	אוֹלָם הַמְּקַנָּה	
מוֹרָה דֶּרֶךְ דָּלִיל		سكة حديد	قاعة انتظار	
שִׁדָּה תְּעוּפָה מִטָּר		תְּחִנָּה עֶלֶת	קִבְלָה וּמִל	

פריז היא בירת צרפת(1) . לונדון היא בירת אנגליה . ברלין היא בירת גרמניה . מדריד בירת ספרד(2) . לונדון עיר גדולה . זאת היא העיר הגדולה ביותר באנגליה . רוסיה ארץ רחבה(3) . הנקצאת(4) העיר חלב מצפון לדמשק ?

(١) فرنسا (٢) اسبانيا (٣) واسعة (٤) أمجودة .

ולדקיה המדרום לחלב היא ? בירות קרובה לדמשק . סן-פרנסיסקו רחוקה מוּמֶשֶׁק . כפר דוקה קרוב מאד לדמשק . הרחוק מלונדן מפה ? מפריז עד ורסיל 18 קילומטר . 18 ק"מ הוא המרחק שבין פריז לוֹרְסִיל . כמה רחוקה חלב מוּמֶשֶׁק ? הָגֵר(1) אתה הרחק מבית הספר ? לא , ביתי רחוק עשר דקות מֶפֶה . כמה מפה עד התחנה ? שלשה קילומטרים . חצי שעה בְּרֶגֶל . הנה שמות ערים : דמשק , לדקיה , קהיר , עיר הקדש (יְרוּשָׁלַיִם) , תל אביב , יפו , חיפה , אלכסנדריה , בגדד , מְרִסִּיליה , רומא , בריסל .

קרא , בבקשה , אֲחֵדוֹת מְצָרֵי אירופה בְּשִׁמְן .

הנה שמות ארצות : טוריה , פלשתינה , לבנון , ירדן , מֶצְרַיִם , צרפת , אנגליה , גרמניה , רוסיה , אוסטריה , ספרד , איטליה , בלגיה , יוון , אֲרֻצוֹת הַנֶּהְרִית (אמריקה) וכיו .

קרא , בבקשה , אחדות מארצות אירופה בשמן . הנה שמות חמשת טִלְקִי(2) הַיִּבְשָׁה(3) : אירופה , אפריקה , אמריקה , אסיה , אוסטרליה . אנו הולכים מארץ אל ארץ , מעיר אל עיר . אנו נוסעים(4) . הרבים הם הנוסעים האמריקאים ? הנוסע אתה בקיץ ?

הנוסע רוכב ברכבת או באניה . מפריז לרומא אנו נוסעים במסלת — הברזל . מהאור עד ניו יורק אנו נוסעים באניה . בכמה ימים עוברים מאי — רוסה לאמריקה ? בשבוע אחד בְּקֶרֶב(5) . בכמה זמן הולכים מפה עד המלון הגדול ? — בחמש דקות בקרוב . אני מְצַנֵּן(6) במורה דרך . יש רכבת מְיוֹחֶדֶת(7) יוצאת בשש בבקר .

הַנְּסִיעָה

כדי לנסוע אתה לוקח עִמָּךְ בגדים . אתה שם אותם בְּאֲרָזִים(8) ובילקוסים או במזודות . הארגו גדול לא תוקל(9) לשאת(10) אותו . אתה

(1) أسكن (2) أجزاء (3) اليابسة (4) نافر (5) تقريباً (6) أطالع (7) خاصة (8) في صناديق (9) تنظيم (10) حمل .

יכול לשאת את החבילות . הסבל נושא את הארגז שלי . אני שם בארגזי את הבגדים ; הפקדשת(1) . הפקדק(2) ואת קסצי(3) האחרים . אני הולך אל התחנה . הרכבות באות אל התחנה ויוצאות . ההולך אתה אל התחנה ברגל ? הגוסע אתה במכונית ? מאיזה מקום יוצאות הרכבות ? בתחנה יש מסלות שונות(4) .

לפני פלוקתך(5) אל הרכבת אתה קונה כרטיס . אתה הולך אל המשרד ואומר : כרטיס למחלקה הראשונה עד מרסיליה , בבקשה . בכמה ? נגד(6) לי שנית , בבקשה , איני מבין(7) אותך . דבר-נא לאט(8) . המבין אתה עברית היטב ? מה אתה אומר אם אינך מבין את האיש המדבר אליך ? הסבל נושא את החבילות . לסבל יש מספר . אתה קורא(9) : « סבל ו » ואתה אומר : לך לתקשים(10) את הארגזים . הנה שלש חבילות . את התבילות הקטנות אני נושא קצקטי(11) . הסבל הולך ומרשים את החבילות ונותן לך את הקבלה . אתה אומר אל הסבל : כמה לך עלי ? הסבל עונה : כמה שאתה רוצה .

על הרציף קורא פקיד התחנה : « לרכבת ו » . אנחנו עולים אל הקרון(12) . אתה שואל : « היש מקום ? התפוס המקום הזה ? » .

تمرین — تمرین

העליך לעשות תכנות(13) רבות קדם(14) לנסיעתך הארוכה ? הלוקח אתה מלבושים רבים בנסעך ? איפה תשימם (תשים אותם) ? הלוקחות הנשים עמהן ארגזים רבים ? מה אתה עושה כדי להיות מוכן לנסוע ? היכול אתה לישון בקנוקה אם עליך לנסוע למחר בבקר ? המאחר אתה לפעמים לבוא לשעורריך ? מה אתה שותה בבקר , קפה או תה ? מה שתית הבקר ?

(1) الفرشاة (2) الخط (3) أغراضي (4) عتلة (5) صودك (6) قل (7) أفهم (8) على (9) تنادي (10) تسجيل (11) بنفي (12) الناطرة (13) استمدادات (14) قبل .

השולח אתה מכתבים בלעז ? (1) היכול אתה לשלוח תבילות קטנות בדאר ?
 מה עושה הסבל ? הרחוקה התחנה מפה ? מה מקויר (2) הכרטיס ? כמה אתה
 נותן לנג (3) מה אתה אומר לפקיד ? אם אין המורה שלך בא לשעת
 השעור , הקסכה (4) אתה לו ? הנוסעים מקרים (5) רבים כל שנה לסוריה ?
 הקרקת (6) בדמשק ?

15 — مِمَّ تُصْنَعُ الْأَشْيَاءُ ؟ ממה עשויים הדברים ?

זהב	ذهب	משי	حرير	קש	قش
כסף	فضة	קטיפה	قطيفة (عجل)	עור	جلد
נחשת	نحاس	צמר	صوف	עץ	خشب
ברזל	حديد	צמר גפן	قطن	אבן	حجر
פלדה	فولاذ	אריג	قماش ، نسيج	שיש	رخام
זכוכית	زجاج	לבד	لباد	גיר	ورق

השעון עשוי זהב , כסף , ניקל או פלדה . המנעול (7) עשוי נחשת .
 המפתח — ברזל . העט — פלדה . הקסת — זכוכית . השמלה — משי , קטיפה ,
 צמר או צמר גסן . החליטה עשויה אריג . הכובע — לבד , קש . הנעלים
 — עור . השלחן — עץ . הקיר — אבן . שעון הקיר — שיש .

(1) في البريد (2) عن (3) لائق (4) أنتظر (5) سائحون (6) أوزت
 (7) المعدل .

تمرین — تمرین

מה עשוי שעונך ? — מה עשויה שמלת הצעירה ? — מה עשויות נעלי ? מה עשויים הכסאות האלה ? — והקסת הזאת ? הקיר הזה ? — הדלת ? עניבתי ? — מה עשוי המטפצ (1) של עשרה פרנקים ? — השבצת ? (2) הספר ? — העט ? — כובע האדון (3) ? — צוארוני ? — מטפחתך ? — השיש הוא שעון הקיר הזה ? — מה הוא ? מה עשוי קסל (4) וינוס ? שעוני זהב , ומה שלך ? — נעלי שחורות , ומה צבע נעליך ? מה צבע עניבתו של האדון הזה ? — מה שם הנקבת (5) הזאת ? — מה שמי ? מה שמך ? — המטריתי בידך ? — איזו ספרות (6) יפה יותר , של הצרפתים או של האנגלים ?

١٦ — في الشارع : ברחוב

מדרכה	رصيف	שולצר	بوَاب	מחלקות הממשלה
צד	جانب	קומה	طابق ، دور	دوائر الحكومة
שורה	صف	סחורה	بضاعة	עסוק משגול
שדרות עצים		מכונית	سيارة	טיל תנז
		ענקה	عربة	האיר אג
	صوف أشجار	אופנים	دراجة	בנין בנא
מעון	مسن	בסיסונות	بالحة	מחסן مخزن , مستودع
דירה		בקמזונים	بالفرق	קבילש طريق معبد

(١) قطعة النقد (٢) الخاتم (٣) السيد (٤) تمثال (٥) السيدة (٦) أدب .

בעיר יש בתים רבים . בין הבתים יש רחובות . משני צדי הרחוב
עומדות שתי שורות של בנינים .

בצד הרחוב יש מדרכות . על המדרכה הולכים ומטילים . על
המדרכות יש שדרות עצים , עמודי תלפון , תלגרף ופנסים . הפנסים מאירים
את הרחוב בלילה .

בבתים יש דירות . אנו נרמז (1) בדירות . לאיש שיש לו דירה אנו
קוראים נר (2) . האיש השומר את הבית ופגיש (3) עליו הוא השוער .

קפה (4) ונצא אל הרחוב הגדול . אנו עומדים עתה על המדרכה
מצד ימין . לפנינו בנינים בשתי קומות או יותר .

אנו קוראים לחנויות הגדולות מחסנים . במחסנים מוכרים סחורות
בסיטונות . בחנויות מוכרים סחורות בקמעונים . גם מחלקות הממשלה
ברחוב הזה .

אנשים רבים הולכים על המדרכות . באמצע הכביש עוברות מכוניות ,
אוטובוסים , עגלות ואופנים . פלחים רוכבים על חמורים עוברים באמצע
הכביש .

האנשים הולכים ובאים . הם נכנסים אל החנויות . הרבה גברות
יוצאות מן החנויות . קלם עסוקים .

تمرین — تمرین

מה יש בין הבנינים ? מה עומד משני צדי הרחוב ? מה יש בצד?
הרחוב ? מה עושים על המדרכה ? מה יש על המדרכות ? למה הם

(1) نكس (2) ديار ، ساكن (3) ورايب (4) ميا .

הסגסים ? מה יש בבתי ? מה עושים בדירות ? איך קוראים לאיש אשר
 לו בית ? מי הוא האיש השומר את הבית ומשגיח עליו ? מה מוכרים
 בחנויות ? איפה הולכות המכונות והעגלות ? העסיק אתה עכשיו ? המטיל
 אתה לעתים קרובות ברחוב ?

١٧ — في الفرق : במלון

הזמן חדר חצר גר	תכף	צליצל דק (الجرس)
אמבטיה	תכף ומיד	צחצח חל , למע
קומה	פעמון	מנבת פטיה (منشفة)
השכם	מלצר	עסיס
מעלית	משרת	מנהל
לבוים	נקי	חפצים
הקדם ככל האפשר	מלוכלך	כונסת
באשרע מאיכנ		

מאורע : שיחה

- יוסף : הנמנו הבקר שני חדרים במבקר(1) .
- פקיד המלון : כן ! האדונים יוסף וסעיד , הלא בן ? (2)
- יוסף : כן , אדוני .
- הפקיד : התקנו(3) בשבילכם חדרים קטנים(4) , מספר 35 ו 36 .
- היש לכם חבילות ?
- יוסף : כן , בתחנה . הנה הקבלות שלנו .
- הפקיד : אשלח להביאן תכף , וכאשר יגיעו(5) נעלה אותן אל החדרים .
- סעיד : היש אמבטאות בחדרים ?
- הפקיד : לא , רק(6) אמבטיה אחת לכל קומה .
- יוסף : רוצים אנחנו לקום בבקר השכם , היכולים אתם להעירנו ?(7)
- הפקיד : באיזו שעה צריך להעירכם ?
- יוסף : בשבע וחצי .
- הפקיד : טוב , בבואי (= אדוני) אובילכם(8) אל חדריכם , אם רוצים אתם . דרך פה . הנה המעלית .
- סעיד : יש לנו בגדים לכביסה . אבל נחוצים(9) הם לנו הקדם ככל האפשר .
- הפקיד : לנו כובסת המלון(10) את הכביסה לאחר עשרים וארבע שעות כשהם מקבלים ומקבלים .
- יוסף : תשלח אותה אלינו אחרי שיביאו את חפצינו , תכף .
- הפקיד : הנה הפעמון החשמלי , תלחצו(11) על הפתור(12) פעם אחת בשביל המלצר ופעמים בשביל המשרתת . (הפקיד יוצא) .
- סעיד : הנעלים שלנו מלוכלכות מאד , איפה נוכל לנקות אותן ?
- יוסף : צלצל למלצר ויבוא לצחצח אותן .
- המלצר : אדוני צלצל ?

(1) برفية (2) أليس كذلك ? (3) أعدنا (4) متجاوران (5) يصلون (6) فقط
(7) إياظنا (8) أفودكم (9) ضروريون (10) تيميد (11) تضغطون (12) الزر .

סעיד : כן , התוכל להחצח את נעלינו ולנקות את מעילינו תיכף ומיד?
המלצר : כן , אדוני .
סעיד : האם אפשר להביא לנו מים חמים , סבון ומגבות .
המלצר : באמבטיה תמצאו כל מה שצריך(1) לכם .
סעיד : המים האלה טובים לשתייה ?
המלצר : כן , פי קצין טובים לשתייה . אבל אם אתם רוצים בגזוז ,
בעסים , אביא לכם .
סעיד : לא , תודה .

تمرین — תרגיל

שנה לשאלות הבאות :

מה אתה עושה בבוקר לעיר ? — מה עשו יוסף וסעיד כדי להיות
קטוחים(2) שימצאו חדרים סנויים במלון ? — מגין ?(3) פקיד המלון את
שמות האורחים החדשים ? — מה מספר החדרים שהזמינו האדונים האלה ?
— הרחוקים החדרים זה מזה ? — איפה נמצאים החפצים שלהם ? — מה יעשו
כדי להביאם מן התחנה ? מה יעשו בהם כשיגיעו למלון ? — היש אמבטיות
בחדרי המלון ? האוהב אתה לרחוץ במים קדים ביום חם ? הרוצים הם לקום
בבקר השכם ? — המשכים אתה לקום כשאתה זיף(4) מאד ? — היכול אתה
לישון אם יש שאון(5) גדול סביבך(6) ? — היכול אתה לישון למרות(7)
השאון ? — מה על המלצר לעשות כדי להעיר את הנוסע ? — היש לך שעון
מעורר בחדר ? — באיזו שעה ובאיזה מקום שתו יוסף וסעיד את הקפה
שלהם ? — קצלו לבדם(8) אל חדריהם ? — העלו במדרגות ? — מה עושים
בבגדים המלוכלכים ? — מי מקבץ אותם ? — מה עושה הכובסת אחרי שהיא
מכבסת את הבגדים ? — מתי רוצים הם לתת את הכביסה לכובסת ? — מה

(1) لازم (2) واثين (3) عرف (4) منب (5) ضيغ (6) حالك (7) رغم
(8) وحدم .

תם עושים כשהם רוצים לקרוא למשרתים? — מה עושה המשרת אם בגדינו אינם נקיים? — ומה אתה עושה אם נעליך מלוכלכות? — היש מצחצחי נעלים ברחוב? — מדוע הם רוצים במים חמים? — האם אֶפְשָׁר (1) להתרחץ היטב בלי סבון? — מה עושים כשהידיים רטובות (2)? — במה קוננים אותן? — האוהב אתה לשתות מים חמים? — האם בעיר גדולה המים נקיים תמיד? — מה עושים אם אינם נקיים?

١٨ — البرير : הדאר

מכתב	رسالة	תא תלפון	حجرة هاتف	ברור	واضح
מכתב רשום		אשנב	شباك	מסר	سلم
رسالة مسجلة		חוץ לארץ	خارج البلاد	קבל	نسلم
העזרת זהות		מעטפה	غلاف	דאר אירי	بريد جوي
وثيقة هوية		מותר	مسموح	כתבת	عنوان
סנקס	سجل	הדביק	ألصق	הכרחי	إجباري
הדקה	تفريغ	הכיל	احتوى	רשמי	رسمي
חלוקה	توزيع	חתם	وقع	השתמש	استعمل
בול	طابع	מברק	برقية	אלחוט	لاسلكي
נוסח	إضافي	טקס	نموذج	רגיל	عادي

(1) ممکن (2) مبلوۃ .

مراجعة : שיחה

- יוסף : היש מכתב בשבילי ?
- הפקיד : יש שני מכתבים : האחד רשום והשני רגיל . היש לך תעודת זהות ?
- יוסף : באמת (1) אינני יודע (קספס (2) בכיסוי) .
- הפקיד : האין לך דרכיה או כל ניר שהוא ?
- יוסף : הנה הניר הזה . המקסיק (3) הוא ?
- הפקיד : קנא (4) . הנה מכתבין . הרוצה אתה לסתום בפנקס זה ?
- יוסף : באיזו שעה ההרקה האחרונה בשביל בירות ?
- הפקיד : בשש . יש עוד הרקה נוספת בשבע ורבע . אבל אז דרוש (5) בול נוסף בעשרה גרשים (6) .
- יוסף : השעה מאוחרת עכשיו . אני פאדיף (7) למלפון .
- הפקיד : תאי התלפון הם מצד זה , לימין .
- יוסף : איפה אוכל למצוא בולים .
- הפקיד : באשנב מספר 3 , כתוב " בולים " .
- יוסף : מה מחיר בול לחוץ - לארץ ?
- הפקיד : חמשה עשר גרוש .
- יוסף : איזה משרד התלגרף ?
- הפקיד : הנה , שם .
- יוסף : אני רוצה לשלוח מברק לפריז .
- הפקיד : טוב , אדוני , קח בבקשה טפס וכתב עליו ברור את המברק וסטר קי (8) תמסר אותו לאשנב מספר 4 .
- יוסף : מה הוא התעריף למברקים ?
- הפקיד : בארץ התעריף הוא 50 גרוש ולחוץ 100 גרוש ויותר לכל קלה (9) . לפי (10) המרחק .
- יוסף : תודה , אדוני , הנה מברק לבירות . כמה יעלה זה ?
- הפקיד : 125 גרוש .
- יוסף : רוצה אני לשלוח מברקים לפריז וללונדון . מה תעריף המברקים לצרפת ולאנגליה ?

(1) حيا (2) يبحث (3) أكاف (4) بالتاكيد (5) مطلوب (6) قروش (7) أفضل
(8) وجدئذ (9) كلمة (10) حسب .

הפקיד : יש תעריפים שונים לשתי הארצות .
 יוסף : האם אפשר לשלוח מכתב לחו"ל דרך האויר ?
 הפקיד : כן , ארבע פעמים בכל שבוע . התעריף הוא 20 גרוש לכל
 מכתב בן 20 גרם .
 יוסף : מן מן(1) , אדוני , הנך אדיב(2) מאד .

تمرین — תרגיל

אין שולחים מכתבים מעיר לעיר ? — מה מדביקים על המעטפה ? —
 אם תשלח מכתב רשום , הנותנים לך קבלה ? — אילה מכתבים אתה שולח
 רשומים ? — מה מראה יוסף לפקיד הדאר כדי לזהות את שמו ? — היוציל(3)
 כרטיס בקור בקומ(4) תעודת זהות ? — איך יכול הוא להוכיח שהוא מר(5)
 יוסף ולא אדם אחר ? — היכול אתה לגסוע לחוץ לארץ בלי דרכיה ? —
 היש דרכיה למר יוסף ? — איפה צריך מר יוסף לחתום את שמו ? — כמה
 פעמים מריקים את תבואת(6) הדאר ביום ? — כמה פעמים קטלקים את
 המכתבים ? — מה מחיר בול למכתב מסוריה לחו"ל ? — האם הכרחי לכתוב
 מברקים על טפסים רשמיים ? — האם סגנון(7) המברקים כסגנון המכתבים ?
 מתי נשתמש בסגנון מברק ? — הנותן הפקיד תמיד קבלה למברק ? — כמה
 זמן דרוש כדי להגיע מפריו ללונדון דרך וינה וכמה באירון . — הכבר נסעת
 באירון ? — המותר לצביר(8) להשתמש באלחוט ? — ההראה פקיד הדאר
 אדיבות ליוסף ? — איך מודה(9) יוסף לפקיד ?

(1) شكراً (2) لطيف (3) ابلتغ (4) عوضاً عن (5) سيد (6) صادق
 (7) أسلوب (8) لجمهور (9) يشكر .

١٩ - مائة في الهاتف : שיחה בתלפון

מדרוך התלפון	מגיש	קרקע	אَرْض
דליל الهاتف	חלקת אדמה	הציג	قدم
קול	עולה	הכיר	عرف
מה דעתך ?	ביקר	רציני	جدّي
בנידון זה	בזול	זהיר	حذر
אודות זה	התפעץ	חבור	اتصال
פרדס	עצה	הפסיק	قطع
עסק	סרסור	קו	خط
הציע	מתנד		

- יוסף : נא לתת לי את מדרוך התלפון .
 הפקיד : הנה , אדוני .
 יוסף : אני רוצה מספר 28001 בבירות .
 הפקיד : כן , אדוני .
 יוסף : האתה מר אחמד ?
 אחמד : כן , אדוני , מי מדבר ? איני מכיר את קולך .
 יוסף : אני יוסף .
 אחמד : את , טוב מאוד ! מה שלומך , אדוני ?
 יוסף : תודה , לא רע , רק קצת עייף . הגד נא , מר אחמד ,
 קבלתי את מכתבך הרשום .
 אחמד : אם (1) מה דעתך בנידון זה ?

(١) إذن .

יוסף : לא תחלקתי (1) צד (2) אם לקנות פרדס או עסק אחר . מציעים לי מִגְרֵשׁ (חלקת אדמה) בחלב . אבל זה עולה ביקר מאד . יש לי הרבה לדבר אליך . רצוני לשאול בעצתך . בעוד ימים אחדים אהיה בבירות ואז נתייעץ . מי זה הפסיק את הקו בינינו ? הִלְלוּ ? מר אחמד ? חשומע אתה ?

אחמד : מי הוא שהציע לך את המגרש בחלב ?

יוסף : איש אחד , סרסור , מִתְנַן בין בָּעֲלֵי (3) הקרקע והקנוס . מר פואד הציג אותו לפני שלשום .

אחמד : אני מכיר את האיש הזה , אינו רציני . מוסב (4) שתהיה זהיר .

יוסף : טוב , עוד נדבר אודות זה . שלום לך , שלום גם לביתך !

אחמד : להתראות !

تمرین — תרגיל

אם רוצה אתה לדבר עם אדם הנמצא בִּשְׂכוּנָה (5) רחוקה מביחך מה אתה עושה ? — היש לך תלפון בבית ? — הנמצאים בעיר הזאת תאי תלפון לצבור ? — איפה אתה מוצא את מספר התלפון הדרוש לך ? — כשאתה רוצה לתלפן באיזו מלה אתה מתחיל ? — האפשר להכיר את קול המדבר ? — מדוע אמר יוסף שהוא עיף ? — מה אמר יוסף לאחמד תַּחֲלָה (6) ? — מה הָגִיד לוֹ אחר כך ? — מדוע יָקָר (7) המגרש בחלב ? — מי הציע ליוסף לקנות מגרש כזה ? — האפשר לקנות אדמה בלי עזרת ממֻכִּים ? — הַבָּיִים המתוכים בקניית אדמה ? — למה ילך יוסף לבירות ? — מתי ילך שמה ? מי הפסיק את שיחתם ? — מדוע הופסק החבור ? — האפשר לתלפן מדמשק ללונדון ? — הָקָל (8) החבור בין שתי הערים ? — אודות מי דברו האנשים האלה אחרי שחָזְרוּ שוב (9) ? — מדוע קִיצָצוּ (10) אחמד ליוסף להיות זהיר ? — מה הם אומרים זה לזה בְּנִקְרָם (11) את שיחתם ?

(1) قررت (2) بدو (3) أصحاب (4) غير (5) في حي (6) في البدء (7) غال (8) أسهل (9) ثانية (10) ينصح (11) لأنهم .

20. — عند تأمل الروايات : أצל סוחר הרהיטים

לְקוֹחַ	זבון	סגנון	טراز	מלשב	مقعد
קוֹנָה	זבון	הוציא	أنتقى	רד	طريّ، لين
בְּטוֹבָה	מן פִּזְלֶךָ	מִרְפֵּד	منجّد	נוח	مريح
רהוּם	טֶמֶם	בָּחַר	انتقى، انتخب	שָׁלֵם	كامل
מִין	גִּנּוּס	סָפָה	أريكة	עמד על המקום	ساوم
סוג	סנף	מִתְאִים	مناسب، ملائم	מחיר קצוב	سعر محدود
מָצָא חֵן בְּעֵינַי וְגַד־חַיָּרָא בִּי עֵינַי (أعجبني) שְׂטִיחַ סִבְעָדָה, בְּסִטָּה					

محاوره : שיחה

- הַלְקוֹחַ (הקונה) : הִרְאָה לִי בְּטוֹבֵךְ רְהוּם לִסְרָקְלִין (1) .
 הַסּוֹחֵר : הִנֵּה רְהִיטִים מְשִׁינִים שׁוֹתִים ? כִּמְהָ אַתָּה רֹצֵה לְהוֹצִיא ?
 הַקּוֹנָה : אֵינִי יוֹכֵל לְהַגִּיד מֵאוֹמֶה קְטָרִים (2) אֶרְאֶה אֶת הַרְהִיטִים .
 הַסּוֹחֵר : מַה תֹּאמַר עַל רְהוּם זֶה ?
 הַקּוֹנָה : אֵינִי אוֹהֵב אוֹתוֹ קָלִיל (3) .
 הַסּוֹחֵר : וְעַל רְהוּם זֶה שֶׁל עֵץ שְׁחֹר וְיִקְרָד בְּקִטְפָּה אֲדוּמָה ?
 הַקּוֹנָה : אֵין זֶה מִצָּא חֵן בְּעֵינַי . אֲבָחֵר בְּרְהוּם זֶה . מַה תּוֹא מְכִיל ?
 הַסּוֹחֵר : סָפָה , אַרְבַּע בִּזְרָטוֹת (4) וְשֵׁשׁ בְּסִטָּה .
 הַקּוֹנָה : אֵין לְךָ שׁוֹלְחַן מִתְאִים לְרְהוּם זֶה ?
 הַסּוֹחֵר : כֵּן , אֲדוּנִי , הִנֵּה שׁוֹלְחַן מֵאוֹתוֹ סִגְנוֹן פִּקֵּשׁ (5) .

(1) لقراءة الجلوس (2) قبل (3) البتة (4) كراسي كبيرة (5) غاماً .

- הקונה : אבל אני יודע אם המושבים האלה קלשים היטב .
- הסוחר : שב נא בכורסה הזאת ותראה כי המושב רך הוא .
- הקונה : אמנם הישיבה נוחה בה . מה מחיר הרהוט כלו , לאמר (1)
- עם השולחן ?
- הסוחר : 680 לירה . הנך רוצה לקנות גם רהיטים אחרים , הלא כן ?
- הקונה : עלי לנהוט בית שלם . נראה כעת את הרהיטים הדרושים לי לחדר האכל . איזה עץ עשוי שלחן זה ?
- הסוחר : עץ אגוז .
- הקונה : חושב (2) אני כי אינו חזק לפדי (3) , הראה לי שלחן אחר .
- הסוחר : המוצא זה חן בעיניך ?
- הקונה : כן , למדי . האם יש לך כסאות ומזנון מתאימים לזה ?
- הסוחר : בודאי .
- הקונה : הראה נא לי את המזנון המתאים לשלחן ולכסאות .
- הסוחר : אני מיעץ לך לקחת את זה . הוא מאותו סוג ממש (4) .
- הקונה : אבל בכמה יעלה לי הדרך האכל הזה ?
- הסוחר : ב 350 לירה .
- הקונה : הנה הוא המחיר האחרון ?
- הסוחר : אף פרוקה (5) פחות , אדוני . אין צורך לעמוד על העסק אצלנו . הכל נמכר פה במחיר הקצוב שהוא הנמוך ביותר .
- הקונה : אני רואה פה רהוט לחדר השנה ?
- הסוחר : יש לנו רהוט יפה מאד בקומה הראשונה . נעלה במדרגות .
- הקונה : לך לפני בבקשה . הראה לי את הדרך .
- הסוחר : הרוצה אתה בחדר שנה של אגוז ?
- הקונה : רוצה אני סחורה טובה . הנה מה שמוצא חן בעיני מאד , פִּיחוד (6) המטה . המוכרים אתם את קלי המטה ?
- הסוחר : בקומה העליונה תמצא את שצריך לך .
- הקונה : אשוב פעם אחת בשביל כל זה .

(1) אני (2) חשב (3) פדי (4) סוג (5) פרוקה (6) פִּיחוד .

הסוחר : לחסוך(1) , אדוני .
הקונה : שלום לך , להתראות .
הסוחר : להתראות .

تمرین — تمرین

מה רוצה אחמד לראות ? — מה דעתו על הרהוט הראשון ? — מדוע אינו אוהב את הקטיפה ? — המצא סוף סוף(2) רהוט לפי(3) טעמו(4) ? — מה אמר זקן(5) את הרהוט ? — מה מכיל הרהוט שבחר בו ? — מה עשה אחמד כדי לדעת כי המושבים נוחים ? — מה מחיר הרהוט הזה ? — הגמר אחמד את קנייתו(5) ? — אילה רהיטים טסץ מר אחמד לקנות בשביל חדר האכל שלו ? — מה דעת אחמד על השלחן הראשון ? — מדוע אין עושים רהיטים מקרטון ? — מה שם הרהוט ששמים בו את המאכלים ? — מה אתה מיעץ לי לעשות כדי ללמוד אנגלית ? — היקח אחמד כסאות מרפדים ? — בכמה יעלה לו הרהוט לחדר האכל ? — היכול אחמד לעמוד על המקח אצל הסוחר ? — העומד אתה על המקח בפסקנים(6) ? — באיזו קומה נמצאים הרהיטים לחדר המטות ? — מדוע עבר הסוחר לפני אחמד ? — העולה אתה במדרגות בבואך ונה ? — באיזה סוג של רהיטים בחר אחמד בשביל חדר האכל ? — התחזור לביתך אחרי השעור ? — מתי תשתה תה ? — מה אתה אומר בקשרך(7) ידיד ? — האהב אתה את הרהיטים המרפדים בקטיפה ? האם שלם אחמד את מחיר הרהיטים ?

(1) كشيئك (2) أخيراً (3) حسب (4) ذوقه (5) مشتريه (6) في الخازن (7) عند
توديعك .

21 - استجارية : שכירת בית

דירה	مسكن	חדר אורחים	קומה	טابق
שכר	اجتأجر	רדמה استقبال	פנימי	داخلي
השכיר	آجر	חדר אמפיטיה حمام	חיצוני	خارجي
שכר	أجرة	מבוא مدخل	מרתף	قبو
חדר שנה	غرفة نوم	מסדרון	תשלום	فسط
חדר אכל	غرفة طعام	בית פסא	למפרע	سلفاً، مقدماً
טרקלין	غرفة جلوس	שער	תקונים	تصليحات
תא	خبرة	מודעה	הואיל	تفضل
תצור	فناء	ידיעות	הורה	دل

אחמד (פונה לעובר ברחוב) : שליחה אדוני , התואיל להורות לי

את רחוב בגוד ?

העובר : קרצון , אבל רחוב בגוד ארוך , איזה מספר דרוש לך ?

אחמד : אני מבקש את המספר 52 .

העובר : טוב מאד , לך ישר לפניך וכאשר תגיע לרחוב השלישי ,

תפנה לימין ורחוב זה מוביל(1) לרחוב בגוד לא תחסך

מהמספר הדרוש לך .

אחמד : תודה רבה , אדוני , (הולך בדרך שהורו לו עד בואו

אל דירת מר דרובי . שם הוא מצלצל ונער אחד פותח לו

את השער) .

(1) يؤدي .

אמר : המר דרובי בביתו ?
הנער : כן אדוני , הואיל נא להכנס . מה השם שעלי להגיד ?
אחמד : אין כל צורך בשם . מר דרובי אינו מכיר אותי . הגד לו
כי בא איש לראות את הדירה העומדת לשכירה . (הנער
מכניס את מר אחמד והולך לקרוא את אביו) .
מר דרובי : לקנותך(1) , אדוני .
אחמד : קראתי בין המודעות בעתון כי יש לך דירה להשכיר . האפשר
לראותה ? כמה חדרים בה ?
מר דרובי : ששה חדרים בה : מטבח , חדר אכל , חדר אורחים , טרקלין
ושני חדרי שנה אשר לכל אחד מהם תא נקצה . בתא
הגדול יש אפסקיה .
אחמד : היכול אתה להראות לי את הדירה ?
דרובי : בחפץ לב (ברצון) .
אחמד : באינו קומה היא ?
דרובי : בשניה , אדוני . הואיל נא לעלות דרך סה , בבקשה .
הנה המטבח .
אחמד : הוא אפסל יותר מצי , לאן פונה חלון זה ?
דרובי : הוא פונה אל סער פנימית . המטבח מחובר אל החדר
האכל אפסל זה . הנך רואה שחדר האכל בהיר מאד .
אחמד : אמנם כן , אבל קטן הוא ואיני רואה איפה אוכל לשים
, את הקנול(2) .
דרובי : יש די מקום בין שני החלונות . נעבור כעת אל הטרקלין .
גם סה כמו בחדר האכל יש מרעה יפה מאד .
אחמד : לאן פונים שני החלונות האלה ?
דרובי : הם פונים אל הרחוב .
אחמד : הואיל נא לתת לי אילה ידיעות על אודות דברי הבית .

(1) بامرک (2) المصنف (البوليه) .

דרובי : נָסִי(1) שראית אני תופש(2) את הקומה התחתונה . בקומה הראשונה דר ס . מנהל תַּבְּרֵת(3) גִּשּׁוּם(4) ובקומה תַּעֲלִינָה פְּרוֹת שתי משפחות של מזרים בגמנסיה .

אחמד : שכחתי לשאול אותך אם יש לכם מים בדירה זו .
דרובי : כן . אחי : מים וחשמל יש לנו כמו בכל בתי העיר .
אחמד : היכול אתה לתת לי מקום בַּתְּרֵם לַצִּיִּים(5) ולשקם ?
דרובי : כמובן .

אחמד : ומה הוא שֶׁבֶר הדירה .
דרובי : אלף וחמש מאות לירה לשנה גִּמְשִׁלוּסִים לַמִּפְרָצַ לְכָל שלשה חדשים .

אחמד : דרושים אֵילָה תקנים . מתי אוכל להעביר את חפצי(6) ?
דרובי : בעוד שבועים . אני אעשה את התקנים תיכף ומיד . הפועלים יתחילו מחר .

אחמד : טוב , אני שוכר את הדירה . את הרהיטים שלי יביאו באחד לחַרֵּשׁ (בראש החדש) .

تمرین — תרגיל

עם מי מדבר אחמד ? — מדוע הוא מבקש ממנו מליחה ? — מה הוא שאל אותו ? — מה מספר הבית שהוא מבקש ? — באיזו דרך עליו ללכת ? — טִיִּקֵּן (אימה) נמצא המספר 52 ? — מה תאמר לאדם המורה לך את הדרך ? — מה עושים לפני שנכנסים לבית ? — מה עושים בני הבית בַּעֲשָׂקָם את הַעֲלָוִל ? — מה אתה שואל את הבא לפתוח לך את הדלת ? — מה שואל אותך הַפּוֹתֵם ? — מה אומרים לאדם שמומינים אותו לְהַקְנִס או לְשַׁבֵּת ? — מה טַבְּרֵת(7) אחמד ? — מדוע לא הגיד אחמד את שמו לנער ? — מה עושה הנער בַּתְּקִצּוֹ להודיע לאביו על דְּבַר בְּקוּרוֹ של

١) (١) کا (٢) آخل (٣) شركة (٤) تأمین (٥) مطلب (٦) أجرة (٧) امتی.

גיש זר(1) ? — מה אמר הגער לאביו בעת שהאיש מחכה במקדון ? — איך גודע לאחמד כי לדרובי יש דירה להשכיר ? — מה שאל אותו דרובי ? — מה שאל אחמד כשרצה לדעת את מספר החדרים שבדירה ? — באיזו קומה נמצאת הדירה ? — קרא בשם(2) את הקומות השונות(3) בבית ? — קרא בשם את החדרים השונים שבדירה ונקוד מה עושים בכל אחד מהם ? — מה הן הידיעות שבעל הבית נתן אודות החדרים(4) שלו ? — האם ביתך מוקטן מפני אש ? — אין קוראים לחלק התחתון של הבית ? — לאיזה דבר אחמד לא שם לב(5) ? — מה הוא שכר הדירה ? — מתי משלמים את שכר הדירה ? — האם הדירה היא במצב(6) טוב או גרוע(7) ? — השכר אחמד את הדירה ? — מתי ישלח את הרהיטים שלו ? — מה הקבצים(8) בעל הבית אודות התקונים ? — היעשה הוא בעצמו את התקונים ? — התצמצם את גגליך בעצמך או יצעה אותן המצמצם ברחוב ?

22 — عن الخط : آצל החיט

חליפה	בדלה	שרוולים	אָקאם	גור לפי מדה
אָרג	קמאש	בִּסְטָה	بطانة	قصّ وفقاً لقياس (فصل)
בגד לנשים	בדלה סהרה	תפר	خاط	הזמן וסעי
אָפֶה	טראז	הולם, יָאָה	لائق	פֶּשֶׁם خلع
מוֹדֶן	גאמז	מדה	قياس	נסיון تجربة (بروفة)

(1) أجنبي (2) سم (3) المختلة (4) الكائن (5) لم يتعبه (6) في وضع (7) سم (8) وعند .

מאורה : שיחה

- אחמד : יוסף , חביבי , יש לך חליפה היאה לך מאוד , הקנית אותה מן המוכן או גזרית לפי מדתך ?
- יוסף : אני מזמין את כל בגדי לפי הגזרית (1) . הבגדים המוכנים אינם נוחים לי .
- אחמד : מי הוא החיט שלך ?
- יוסף : סעיד .
- אחמד : התכזה להובילני אליו ?
- יוסף : מה אתה רוצה לעשות שם ?
- אחמד : אני חפץ להזמין חליפה דוקה (2) לחליפתך .
- יוסף : קרצון .
- (אצל החיט)
- יוסף : שלום , מר סעיד , אני מביא לך לקיט .
- סעיד : תודה רבה ! בקה אוכל לשקתכם (3) (לשרת אהכם) ?
- אחמד : היכול אתה לתפור לי חליפה דומה לשל ידידי ?
- סעיד : נשאר (4) קדיוק (5) די ארג לחליפה . הואילגא לפשוט את מעילך כדי שאוכל לקחת את מדתך . הרוצה אתה גם בחזיה ובמכנסים ?
- אחמד : כן , עשה לי חליפה שלמה .
- סעיד : איך אתה רוצה את המעיל ?
- אחמד : הלא ידעת היטב ממני מה לובשים עתה . עשה לי חליפה לפי האמנה האחרונה .
- סעיד : איוו קסנה רוצה אתה למעיל ?
- אחמד : בשן אותו במשי אם המשי טוב לדעתך .

(1) بالتفصيل (2) شبيهة (3) أخدمكم (4) بلبى (5) بالضبط .

סעיד : טוב , הכל גמור . יכול אתה ללבוש את בגדך . למתי אתה רוצה את חליפתך ?

אחמד : בעוד שבוע אם אפשר .

סעיד : טוב מאד , אדוני , הכל יהיה מוכן . אולם אבקש ממך , אדוני , לשוב אלי קצתמים בארבע כדי לנפות אותה .

אחמד : אבוא בדיוק בזמן הנכון(1) .

סעיד : האין לך צורך בבגד לגשמים ?

אחמד : לא , תודה ! יש לי הכל .

تمرین — تمرین

את מי פגש(2) אחמד ברחוב ? — מי הוא ידידו של יוסף ? — איך אתה יודע זאת ? — מה אומר אחמד ליוסף ? — מה הוא שאל אותו ? — באיזו חליפה בחר הוא ? — מדוע אינו קונה חליפה מוכנה ? — מה שם החיט ? — התופר אתה את בגדיך בעצמך ? — אצל מי אתה מזמין אותם ? — הקנה אתה בגדים קשקשים(3) ? — מה רוצה אחמד ? — מה עשו שני הידידים אחר כך ? — ההלך אחמד לבדו אל החיט ? — מה אמר יוסף לחיט בבואו אליו ? — על מה החיט נתן לו תודה ? — היכול החיט לעשות שתי חליפות דומות לשל יוסף ? — מה צריך החיט לעשות בטרם יגזור את הארג ? — למה הוא מודד ? — מה שאל החיט את אחמד ? — והקטיר(4) אחמד את טעמו(5) לחיט ? — מדוע לא הסביר לו את טעמו ? — מה עשה אחמד אחרי שגמר החיט את המדידה ? — לאיזה יום הזמין אחמד את החליפה שלו ? — במה ענה החיט ? — מדוע אנו קנסיים את הבגדים החדשים ? — היבוא אחמד אל החיט באחור ? — מה הציץ(6) החיט לאחמד ? — היש לאחמד צורך בזה ? — איפה פגש אחמד את יוסף ? — האם מוזר הבגדים התפורים לפי המדה גדול יותר ? — מה אתה עושה כשיש לך צורך בחליפה ? — מה פרוש(7) המלה « לקוט » ? — האם יכולים אנו לדעת אם החליפה הולמת אותנו בלי נסיון ?

(1) المضبوط (2) ما لبث (3) مستمده (4) غرح (5) ذوق (6) عرض (7) منى .

23 - في الطعام : במסעדה

חמץ	חמוץ	לֶבֶן	מִפְרִיט פֶּאֶתֶּ אֲלֻאן הַפֶּמָּא
מר	מר	وَجَبَة	מִפִּית פּוּטֶה אֲלֻאֶתֶּ
חמוץ	חמוץ	בֶּשֶׂת מִסָּאָן	אֶשְׂכּוּלִית כֹּזִיב־פּרוֹת
חריף	חריף	חֶמְלִי , (מִחְר)	שְׁלוּק מִסּוּק
חמוץ	חמוץ	בֶּשֶׂת אֶלֶדִי חֶמְלִי מִשּׁוּי	צִנִּים חֵיז בִּחְמֵר (מִחְר)
חמוץ	חמוץ	מִבְשָׁל - מִטְבּוּחַ	כֶּרֶד , סִנְדוּיץ
חמוץ	חמוץ	חֶסֶב	שְׁטִירֶה (סִטְדוּיִש)
חמוץ	חמוץ	חֶסֶב	נֶקֶדִיק נֶאֱנִק

محاوره : שיחה

- אחד : בקר טוב , סעיד .
 סעיד : בקר טוב ומבוכך , אחד .
 אחד : מה שלומך הבקר ?
 סעיד : שלום לי , תודה .
 אחד : אני רעב , הרוצה אותה ללכת אל המסעדה ?
 סעיד : גם אני רעב , הבה נלך .
 אחד : היום יפה , אבל חם .
 סעיד : הנה המסעדה .
 המלצר : בבקשה לשבת , מה רוצה אדוני ?
 אחד : אני רוצה מִפְרִיט .

המלצר : הנה מים , הנה כסית והנה תפריט . מה רוצה אדוני ראשונה ?
אחמד : בבקשה לתת לי מיץ תפוזים (תפוחי זהב) .
סעיד : אני רוצה מיץ אשכולית .
אחמד : מלצר ! תן לי , בבקשה , כסית .
המלצר : בכל הכבוד , ומה עוד ?
סעיד : תן לי חביתה בשתי ביצים .
אחמד : אני רוצה ביצה שלוקה , תן לי , בבקשה , סכין ומזלג
סעיד : ואיפה המלח ?
המלצר : הנה מלח וגם סלפל .
סעיד : ועכשו צנים בחמאה , בבקשה .
אחמד : בבקשה , מלצר , תן לי סקר .
המלצר : הנה המסקרת על השלחן .
אחמד : תן לי את תפריט הצהריים .
המלצר : הנה התפריט . המאכלים טעימים מאד .
סעיד : איזה קריכים יש לך ?
המלצר : יש קריכי גבינה , רזה , סרדין ונקניק .
סעיד : אני רוצה קרייז גבינה , ומה יש לשתות ?
המלצר : גזוז , חלב , תה , לקו ...
סעיד : תן לי לקו , זה טעים .
אחמד : בבקשה להביא לי קפסת סיגריות .
סעיד : אחמד , אני רעב מאד , יש לי מאבון גדול . מה יש
במנה הראשונה ?
המלצר : מרק ירקות , מרק קטניות , מרק עדשים , מרק ארז
ומרק תרנגולת .
סעיד : אני בוחר במרק תרנגולת , בבקשה , תן לי כף למרק .
המלצר : כן , אדוני , הנה גם מזלג וכסית , מה אתה רוצה לאכול
עכשו—בשר עוף או בשר בקר ?
אחמד : אני רוצה בשר קסון .

סעיד : ואני רוצה בשר מבשרי . אל תשכח את הסלט . אנו
רוצים סלט ירקות . אולי יש גם תפוח , מלפפון חמוץ וחרדל .
המלצר : סליחה . אדוני , הנה גם חמץ ושמן .
סעיד : בבקשה , תן לי את התפוח .
המלצר : השבצת . אדוני ?
סעיד : אכלתי , שבעתי ובברכת(1) .
אחמד : המסעדה טובה . אין קמוק . הבה נלך .
המלצר : בואו עוד פעם .
סעיד : להתראות מחר .

تمرین — תרגיל

לאן הלכו אחמד וסעיד ? — למה הלכו אל המסעדה ? — הרעב אתה
עכשיו ? — איך קוראים לאיש המגיש את האכל במסעדה ? — מה עושים
בכף ומה עושים בכפית ? — ממה עושים את החביתה ? — האוהב אתה את
הביצים שלוקות או מטוגנות ? — המבקר אתה את הבשר צלוי או מטוגן ?
— איזה פריך אתה מבקר לאכול ? — מה זה תפקיט ? — מה עושים אנו
במסית ? — מה עשויים הלפן , הגבינה והרקה ? — מי שלם את חשבון
הארוחה ? — מה דעתו של אחמד על המסעדה הזאת ? — המעדיף אתה
לאכול בבית או במסעדה ? — כמה ארוחות אתה סועד ביום ? — מה תאמר
לחברך בראותך אותו אוכל ? — הסועד אתה לעתים קרובות במסעדות ? —
המעדיף אתה את המאכלים המזרחיים ? — ממה עושים את הסלט ? — האוהב
אתה לשתות מיץ תפוזים בלילה ? — מה עושה אתה אחרי הסעודה ?

(1) بَارَكْتَ ، حَمْدُ اللَّهِ .

٢٤ — الزياره : הבקור

השלחן ערוך	השליח	טועה	טועה
المائدة منصوبة	מחמאה	גלם	גלם
הגיש	שקה	הנה	הנה
ערב	מצוץ	קדם כל	קדם כל
עוזרת	הפריע	כל שיש , אול	כל שיש , אול
בכר	הוסיף	חוצ מזה	חוצ מזה
אי-נעים	הוציא דבה	הפתעה	הפתעה
בכל אפן	סמל	ענג	ענג
הרגיש	נשא אשה	יום הקדח	יום הקדח

كاوره : שיחה

אחד : אם אני טועה הנך מר סעיד בעצמו ! מה שלומך , ידידי ?
 מה הקיץ הלום ?

סעיד : קדם כל העסקים וחוצ מזה רציתי לראות את דמשק שלא
 ראיתייה מזמן .

אחד : מה טוב ! בקורך הוא הפתעה נעימה מאד בשבילי .
 סעיד : גם אני מרגיש (1) אותו הענג לראותך שוב (עוד פעם) .

(1) אשר .

אחמד : מה טוב עשית לבוא היום שהוא יום הולדתי .
 סעיד : אם כן קבל נא את ברכתי היוצאת מן הלב .
 אחמד : חן חן לך . ידידי . ועתה הנד נא לי כמה תשהה פה ?
 סעיד : איני יודע בדיוק , אבל לכל הפחות (1) כחדש ימים .
 אחמד : חדש קלא (שלום) ! זה מצוין ! מקנה (2) אני שתבוא לבקרני
 לעתים קרובות והיום תסעד (3) אתנו (4) .
 סעיד : בענג רב . אבל אני חושש (5) להפריע אותך .
 אחמד : כלל וכלל .
 סעיד : ומה תאמר אשתך ?
 אחמד : היא תשמח מאוד להקיר אותך (הוא מצלצל) . (העוזרת
 נכנסת (6) : הארון צלצל ?
 אחמד : תגידי לגברת כי מר סעיד פה ויאכל אתנו ארוחת הצהרים .
 ואת הוסיפי-נא פלים בשביל האורח .
 אחמד : יש לי הענג להציג לך את ידידי מר סעיד .
 הגברת : שמחה (7) אני מאוד להקירך . בעלי ספר (8) לי הרבה אודותיך .
 סעיד : בשבחי (9) או בגנותי (10) ?
 הגברת : זה לא יפה מצדך , אדוני . אתה יודע שבעלי אינו מוציא
 דבה על חבריו .
 סעיד : יודע אני שאחמד הוא סמל הטוב ורואה אני שנשא לו
 אשה נחמדה (11) .
 העוזרת : גברתי , השלחן ערוך . (שלשתם נכנסים לחדר האכל) .
 הגברת : (מראה על מקום לימינה) : הואילה-נא לשבת פה . (מביאים
 את המרק) . האינך מוצא , אחמד , שהמרק אינו מלוח דיו ?
 אחמד : אין דעתי כדעתך , יקירתי (12) . הלא יודעת את שאיני אוהב
 את המאכלים הממלחים או המתקלים .
 סעיד : האפשר להגיש לך לחם . גברתי ?

(1) على الاقل . (2) آمل (3) تأكل (4) معنا (5) اختى (6) تدخل (7) مسرورة
 (8) نس (9) بخي (10) بذي (11) لطيفة (12) عزيزتي .

הגברת : הואילה-נא , אדוני . תודה רבה . הקרב לך הדג הזה ?
 סעיד : ערב מאד , גברתי , אין קמזהו . אה ! הנה התבקשיל(1)
 שאני בוחר בו !

הגברת : קתאבון(2) ! הנה מאקלי המבקר ! אל נא תתביש(3) , מר
 סעיד . בעלי קמוף ! אינו אוכל את הירק עם הבשר . (אחרי
 האכילה) האוהב אתה , מר סעיד , את הקפה מתוק(4) מאד ?
 סעיד : התיכת(5) סבר אחת תספיק לי , חן חן לך , גברתי !
 אחמד : ועכשיו , סעיד , הלא תצטון(6) סיגרה ?
 סעיד : תודה , לא כעת .
 אחמד : מדוע ?
 סעיד : אני חושש שזה אינעים בשביל הגברת .
 הגברת : כלל וכלל לא , אדוני . אני רגילה(7) לצטון(8) השבוק . בכל
 אפן , עלי ללכת אל המטבח . הקאָאָה אתכם אחרי הצהרים ?
 אחמד : לא לפני סעודת הערב , יקירתי , כי עלי לטיל קצת(9) עם
 ידידי , כדי להראות לו את העיר .
 הגברת : אם כן , רבותי , לכו לשלום !
 סעיד : תודה רבה , גברתי , להתראות הערב .

تمرین — تمرین

החקה אחמד לידידו ? — מה אמר בראותו אותו ? — מדוע היתה זו
 הפתעה ? — מה שאל אחמד את ידידו ? — מה סבת(10) בואו של סעיד לארץ ?
 — מה סבת בואך הנה ? — ההיתה נסיעה זו לשם(11) ענג בלנד(12) ? — היהיה
 סרוד(13) במקצת ? — הישתתף(14) בשמחת ידידו ? — הבא בזמן מתאים ? —
 מה עושים ביום הקלחת של ידיד ? — כמה זמן חושב סעיד לשהות בדמשק ? —

(1) الطبخ (2) بشية (3) قهول (4) حلو (5) قطعة (6) تدخن (7) متعودة
 (8) الدخان (9) قليلا (10) سبب (11) لاجل (12) قط (13) مثنون (14) أشارك.

הישהה שם פחות מחדש ? — האפשר כי נסיעתו תאריך יותר מחדש ? — איך מצא אחמד את החלטת ידידו לשהות לכל הפחות כחדש ימים בעיר ? — למה הזמין אותו ? — הקבל ידידו את הנקמתו ? — את מי חושש סעיד להפריע ? — היפריע אותה באמת ? — למה צלצל אחמד ? — מה עשתה העוזרת ? — מה אמר לה אחמד ? — למי הציג אחמד את ידידו ? — מה ענתה אשתו ? — הכבר שמעה על אודותו ? — ממי ? — איך מדבר אחמד על ידידו ? — מה דעתו של סעיד על אחמד ואשתו ? — מה עשו כשהיה השלחן ערוך ? — איך אוהב אחמד את המאכלים ? — באיזה מאכל אתה בוחר ? — מה הגיד אחמד לסעיד בזמן שתית הקפה ? — במה היתה הגברת צסוקה (1) בזמן שהאדונים מעשנים ? — כמה זמן ישבו בחוץ ?

25 - في السرح : במיאטרון

חזיון	רואיית תחילה	שעת ההפסקה	סירב	רפז
מחנה	רואיית תחילה	פרה האסטרחה	הסכים	ראף , קבל
מפקיד		אולם	החליף	בדל
דור , מטה , וזיפה		יציע שרפה (בלקון)	בלה	קצי
התבדר	תלתי	תזמרת	הביט	נפר , תללע
הצטופף	אזדח	קהל , המון	התעכב	תאחר
לשכה	מקסורה	הצטרף	נמר	אנשי
משגיח	מראב	שחקן	אין דבר	לאבס
תכנית	ברנאמג	משעמם	בנוגע ל	במסווס
משך	סטאר	משעשע	בנקל	בסוולה
הצגה	ערז	חתונה	פנה	אנה

(1) משוולה .

מאורה : שיחה

סעיד : שלום לך , בן דורי , מה יפה מצדך כי באת לבקרני .
 אחמד : גם אני מתגעגע(1) לך מאד : הכבר יצאה הגברת ?
 סעיד : לא , אבל היום היה עליה לעסוק במטבח , הנה היא באה .
 אחמד : טוב עשית , בת דורי ! שמעתי כי נאשית(2) למבשלת(3) טובה .
 הגברת : כן , העוזרת שלי הלכה לחתונת אחותה ואני ממלאה היום
 את תפקידה , כפי שהנך רואה . בבקשה לסעוד עמנו הערב ,
 אל תסרב . אני רוצה שתטעמו את תבשילי .
 אחמד : אם כן , הנני מסכים בחפץ לב , ואחר כך אומינכם לתיאטרון .
 הגברת : לתיאטרון ?
 אחמד : אינך יוצאת כלל . צריך להתבדר קצת מזמן לזמן .
 הגברת : אבל כל כך(4) לא נעים לסעוד , להתלבש בקסזון(5) ולקלוגס
 לתיאטרון בשעה מאוחרת !...
 אחמד : אין דבר ! נבלה את הערב בקונצרט , כרצונך .
 סעיד : ומדוע לא נלך לקולנוע(6) ?
 הגברת : אני מקבלת את הזמנתך בענג רב . אך אם תרשו(7) לי לבחור .
 הנני מבכרת ללכת לתיאטרון מאשר למקום אחר .
 אחמד : אם כן הסכמנו לתיאטרון . בנוגע לקולנוע אני מקוה כי
 נלך ישם בשבוע הבא . הבה נראה בעתון את מדור(8)
 ההצגות . לאן חפצים אתם ללכת ?
 הגברת : החליטו בעצמכם . אני שבה אל המטבח .
 אחמד : האופרה ? — אל נדבר על זה כי לשם , תלבשת ערב היא

(1) מתא (2) أصبحت (3) طبخة (4) جداً (5) بسرعة (6) ليلتنا (7) تسمعون
 (8) قسم .

הכרחית , וקרובתי אינה רוצה להחליף את שמלתה . הבה
נלך ל " פרופיסור מנהיים " .

סעיד : אשתי תשמח מאד .

אחמד : באיזו שעה מתחילה ההצגה ?

סעיד : בתשע בדיוק . עלינו לסעוד מהר כי השעה כבר שבע וחצי .

אחמד : הנמצא מקום בנקל ? משרדי התיאטרון סגורים עכשיו והמון
רב מצטופף על פתחי התיאטרון .

סעיד : תיכף אתלפן ... נשארה עוד לשקף אחת .

אחמד : שכור אותה .

סעיד : הנה נגמר הדבר . הבה נלך לאכול .

אחמד : יש לנו די זמן כדי לסעוד במנוחה . נקח מכונית .

הגברת : מדוע לא נקח את האוטובוס מס. 6 העובר על יד גיתנו
ומוביל אותנו בקרבת התיאטרון .

אחמד : לא , יקירתי , לא ישאר לנו זמן רב . התחנות הן רבות
בקו זה והאוטובוס מוכרח להתעכב כל רגע . (הוא רואה
מכונית פנויה ומצמידה) .

נהג ! אל תיאטרון " אריסון " בבקשה !

הגברת : הנה אנחנו מתקרבים . המון רב עומד ליד הפתח .

אחמד : דרך כאן , גברתי , הנה המשגיח . (אל המשגיח) .
אנחנו הןמנו לשכה בתלפון .

המשגיח : כן , אדוני , לשכה מספר ג' .

אחמד : כן , אדוני .

המשגיח : הנה הכרטיס שלכם ! 30 לירה בבקשה .

אחמד : הכבר היום(1) המסך ?

המשגיח : זה רק חמש דקות .

הפותרת : לשכה מספר ג' הנה פה . הרוצים אתם לפשוט את מעיליכם ?

הרוצים אתם בתכנית ?

(בשעת ההפסקה) .

(1) ז'לע .

הגברת : האולם מלא עד אֶקס מקום . ישנן תלבשות יפות מאד .
הביטו נא שם בְּצִיץ , גברת לבושה כחולים . האם אתה
רוצה בְּמִשְׁקָת שלי ?

אחמד : תודה .
סעיד : הנה האדון והגברת פ. על יד הַתְּזִמָּה . חרואים אתם אותם
אחמד : רוצים אתם לְהִקְנֵס אל האולם ?
הגברת : לא , מוטב להתהלך במסדרון . שם רואים קהל רב יותר .
סעיד : אמנם מצוינים הם השחקנים (המשחקים) . כלם ממלאים
את תפקידיהם באפן מצוין .
אחמד : כבר מצלצלים . מוטב לקחת את בגדינו מהמְלָקֶשָה ולא
נצטרך לחכות בְּשַׁעַת היציאה .
הפותחת : מספר 20 הגה , רבותי (נותנים לו מִסְבָּע) . תודה רבה .

تمرین — מְרַגֵּל

הַמְשֻׁטָּחִים(2) בשיחה זו , הקרובים הם זה לזה ? — באילה מלים אתה
מְבִיץ(3) לאדם שהנך שמח לבקורו ? — הרק סעיד בלבד שמח לראות את
בן דודו ? — איפה היתה אִשְׁת סעיד בבוא אחמד ? — איך קוראים לעוזרת
העובדת במטבח ? — מה היא עבודת המבשלת ? — מי מֵלֵא את מקום העוזרת ?
— מדוע יצאה המבשלת ? — מה עשתה אחות המבשלת ? — למה הזמינה
הגברת את בן דודה ? — מה מְנַמְנֶמֶה(4) מהזמנה זו ? — מה עושה המבשלת
כדי לְבַחֵן(5) את טעם המאכלים ? — הסרב אחמד להזמנת קרובתו ? —
מה הציע(6) לעשות אחר הארוחה ? — למה הולכים לראות קומדיה ? — היש
צורך לְהִשְׁתַּשֵּׁשׁ אחרי העבודה ? — המְרַבִּים סעיד ואשתו לצאת ? — מדוע

(١) قطعة نقدية (٢) المتحدثون (٣) تعبر (٤) تعددا (٥) لنفسی (٦) اقترح .

אינם הולכים לפעמים קרובות אל התיאטרון? — המשתעמם אתה כשאין לך
 מה לעשות? — הנעים לגור בקבוצות(1) אנשים המתלמדים לקרוא(2) על
 הספן(3)? — איפה יבילו את הערב: בתיאטרון, בקונצרט או בקולנוע?
 — מה הם המפגשות המוצגים? — הנשארה הגברת עם האדונים בעת שהם
 מקלעים(4) בעתונים? — לאן היא הלכה? — על איזה מקשיר(5)
 מבשלים את המאכלים? — האוהב אתה את הקלצות(6)? — קרא
 בשם אחד מגדולי המשחקים ואחת מגדולות המשחקות בזמן הזה? — מדוע
 צריך להזמין מקומות בתיאטרון? — מה עשו כדי להזמין מקומות? —
 המוכרחים הם לסעוד בקפזון? — מדוע עוד יש להם קנאי(7)? — ההלכו
 ברגל אל התיאטרון? — השתו זמן רב בדרך? — איפה מצאו את כרטיסיהם?
 מה נתן להם המשגיח וכמה שלמו לו? — מה מורה על תחלת ההצגה? —
 האחרו לבוא? — האחרו יותר מחמש דקות? — מי הראה להם את מקומותיהם?
 — המקפיד(8) עליך מעילך בתיאטרון? — למה אנחנו נותנים אותו אל הסומסט?
 — הרב הקהל באולם? — איזו מלה מורה על זה? — במה השתמשו כדי
 לראות היטב בתיאטרון? — המצאו סקרים(9) בתיאטרון? — הישבו בלשכה
 בשעת ההפסקה? — הנכנסו אל האולם? — מדוע בקרו(10) לטיל במסדרון?
 — אודות מה דברו בטיולם זה? — מה ספרו על המשחקים? — את מה
 קשקש(11) אותנו המשחק הטוב? — מה מורה על סוף ההצגה? — מה עשו
 לפני שובם הביתה? — מדוע הקדימו(12) לקחת את מעיליהם? — מדוע אמרה
 להם הפותחת "תודה"?

(1) يجوار (2) المزف (3) البيانو (4) يتصفحون (5) آ (6) الكامات (7) منع
 من الوقت (8) أبطل (9) مازف (10) فتلوا (11) يني (12) بكروا .

26 — عن المريض : אצל החולה

רופא	طبيب	רפא	عالج , داوى	בדיקה	فحص
חולה	مريض	שב לאיתנו		שלשול	إسهال
בריא	صحيح الجسم	استرد عافيته		עצירה	قبض الأمعاء
מחלה	مرض	הבריא	صح	שמן קיק	زيت خروع
בראות	صحة , عافية	מומחה	اختصاصي	מצים	أمعاء
ראשי	رأس	רוקח	صيدلي	קבה	معدة
חם	حار	קאב	وجع	דפק	نبض
קדחת	حمى , سخونة	קאב	وجع , ألم	קליניקה	عيادة
פאבון	شبه	פג הקאב	زال الألم	נשם	تنفس
רפואה	دواء	טפל ב'	عني , عالج	עצר את נשימתו	
זרופה	علاج	בדק	فحص	قطع نفسه	

محاوره : שיחה

- אחד : סוף סוף באת .
 עלי : הקטנה אתה זה זמן רב ?
 אחד : לפחות שעה אחת .
 עלי : הואיל נא לסלוח לי , לא ישנתי היטב בלילה שעבר . איני מרגיש את עצמי בריא .
 אחת : באמת ! מה לך ?

עלי : איני יודע בעצמי . זה ימים רבים שראשי כואב לו וגם קדחת תוקפת(1) אותי .

אחמד : אבל על פי רוב(2) בריאותך טובה מאד ! היש לך תאבון לאכילה ?

עלי : לא , איני יכול לטעום כלום .

אחמד : צריך ללכת לרופא .

עלי : כבר עשיתי זאת , אבל תרופותיו לא הועילו(3) מאומה .

אחמד : מה רשם לך ?

עלי : ראשית , צנני(4) לקחת שמן-קיק , וימים אחדים אחר כך רשם לי רפואה להכינה אצל הרוקם .

אחמד : מי הוא הרופא שלך ?

עלי : רופא משפחתנו , הד"ר מ.

אחמד : זה הוא שרפא את אמי .

עלי : מה שלום אמך עכשיו ?

אחמד : מצבה הוטב(5) הרבה . תודה .

עלי : המוכרחת היא לשכב במטה ?

אחמד : לא , יכולה היא לקום וגם לצאת מעט אל הגן אם מזג-האוויר אינו קר .

עלי : ששם אני לנצח כי שבה כמצט(6) לאיתנה (לבריאותה) .

השמעת דבר מה אודות סעיד ? מה מצבו ?

אחמד : הה ! מצבו לא הוטב כלל , אין כל תקווה(7) שיבריא .

עלי : באמת ! אם כן ישאר צור .

אחמד : כך(8) חושב הרופא שלו .

ללי : איך התחילה מחלתו ?

אחמד : מנעוריו(9) היו עיניו כואבות .

עלי : מדוע אינו שואל בעצת הרופא מ. שהוא מוקפה למחלות עינים וצושה נפלאות(10) במקצועו(11) ?

(1) נדאם (2) غالباً (3) انضمت (4) اوصاني (5) تحسن (6) هربياً (7) امل
(8) هكذا (9) من صباه (10) أعاجيب (11) في مهنته .

אחמד : לא ידעתי אם כבר קנה אֵליו או לא . אשאל אותו .
המרגיש אתה את עצמך בריא לְמַדִּי כדי לְטַיֵּל עכשיו ?
עלי : כן , קג כאב ראשי .
אחמד : אם כן , הבה נצא !

تمرین — تمرین

מה נושא(1) השיחה הקודמת(2) ? — במה הקצטוק(3) עלי על אשר נתן
לידיו לחכות לו הרבה ? — כמה חכה לו ? — מדוע שכב עלי במטה זמן רב
כל כך ? — הידוע הוא מה מחלתו ? — הכואב לך הראש פעמים קרובות ? — הלא
היה לך מעולם כאב שנים ? — הקש קאב חזק בראשו סוכל(4) הרבה ? — מה
הם סימני(5) המחלה של עלי ? — החולה הוא לעתים קרובות ? — מה יעץ לו
ידידו ? — מה עשה הרופא הקטפל בידיו ? — איך הקירו ? — מה מצב אמו של
אחמד ? — מתי יכול החולה לקום ממטתו ? — האם הקטננת(6) בימים האלה ?
— מדוע אין אם אחמד יכולה לצאת בכל יום ? — השבה לבריאותה בשלמות(7)
— מה אמר עלי בקטעו כי אם ידיו התחילה מבריא ? — מדוע נזכר(8)
בסעיד ? — מה הוא שאל אודות סעיד ? — מה ענה לו אחמד ? — הנקט
ממחלתו ? — מהי נפת רופאו ? — איך התחילה מחלתו ? — מי הוא הרופא
מ . ? — מה הקאנה(9) שד"ר מ. הוא רופא קרוץ(10) מאד ? — מה שלום עלי
אחרי השיחה ? — העודנו(11) קש(12) בכאב ? — מה בדעת שני הידידים לעשות ?

(1) موضوع (2) السابقة (3) اعتذر ، تعذر (4) يئاس (5) علامات (6) أخذت
بردا (7) تماماً (8) تذكر (9) الدليل (10) نشيط ، مجتهد (11) ألا يزال (12) يحس .

27 — عند الطبيب : אצל הרופא

مأورة : שיחה

- עלי : שלום , אדוני הרופא .
הרופא : שלום וברכה . על מה אתה מתאונן(1) .
עלי : אני עייף . אין לי תאבון , ראשי כואב לי . לפעמים יש לי כאב בטן . אני מרגיש בחם , אדוני הרופא .
הרופא : נשום את מעילך כדי שאבדוק אותך בדיקה טובה . (השםטט(2)
על הסקה הזאת אשר על יד החלון . נשום הרבה .
עלי : הגרון כואב לי , אדוני הרופא .
הרופא : אין דבר . עכשיו צצר את נשימתך .
עלי : מה אתה אומר , אדוני ?
הרופא : נשימתך טובה . נקשה(3) שקלקלת את מעיך .
עלי : אתמול החמנתי לחתנת בן דודי ואכלתי יותר מדי .
הרופא : אתה צריך לשתות קי שמן קיק .
עלי : תן לי דבר אחר , בבקשה .
הרופא : החולה צריך לעשות כל מה שקצון . הרופא .
עלי : לפעמים אני מרגיש צמרמרת(4) .
הרופא : אני נותן לך שמק רפואה(5) . לך סכף אל בית המרקט(6)
עלי : כמה אני חייב(7) לך ?
הרופא : הבדיקה אצלי בעשר לירות , אך אקח ממך רק סחצית
(חצי) נשקר .
עלי : תודה רבה לך . האלהים יאריך את ימך .
הרופא : שים לב על בריאותך . להתראות .

(1) تشكو (2) غداً (3) يبدو (4) مشرفة (5) تذكرة الطبيب (روشتة)
(6) الصيدلية (7) مدني .

٢٨ — الصناعات وأدوات عملهم : בפעלי מלאכה וכלי עבודתם

חֵיט	خیاط	פּסל	נָחַת	רָפָד	منجد
סַנְדֵּלָר	حذاء	צִיָּר	رسم	מַחֵט	إبرة
אַשְׁקָף	اسكاف	צֶלֶם	مصور شمسي	מְכוֹנַת תְּפִירָה אֶל־חֵיט	
נֶפֶח	حداد	שָׁעוֹן , שָׁעוֹן	ساعات	חוּטִים	خيوط
נָגַר	نجار	נֶהֱג , נֶהֱג	سائق	מְרַצֵּעַ	مخز
פָּחָח	سباك	מְכוּנָאִי	ميكانيكي	קָרָדִים	قدوم
מְסִנֵּר	صانع الأقال	חֶשֶׁמְלָאִי	عامل كهرباء	פֶּטֶשׁ	مطرفة
זָג	زجاج	סִפָּר	حلاق	סִדָּן	سندان
צוּרֶף	صانع	סִפָּרָן	كتبي	מִפְחָה	منفاخ
בָּנָאִי	بناء	אוּפָה	خَباز	מַשְׁוֹר	منشار
צִבְע , נֶחָשׁ , דַּמָּאן		קֶצֶב	فصاب	דִּבְק	غراء
אַפֵּר , פֶּלַח , פֶּלַח		חֲנוּנִי	بغال , صاحب حانوت	מְלַקְחִים	ملقط
חֶקְלָאִי	مزارع	צִיד	صیاد	מַחְרָשָׁה	محرث
בִּיָּן	بستاني	דִּיָּג	صیاد سمك	מִנְל	منجل

החֵיט תופר לנו חליפות והתופרת תופרת שמלות . החֵיט משתמש במכונת תפירה . במחט ובחוטִים . הסנדלר תופר מעור גָּעִלִים שונוח . קָלִי

מלאכתו של הסנדלר הם : מרצע, זקת(1) , צמום(2) , מססרים , סכין ,
מברקש(3) , חוטים ומטיש . הסנדלר המתקן(4) והמסליא(5) קלאים על
הנעלים הקרועות(6) נקרא אשנר .

הנחת עושה פךסות(7) , גרונים(8) , מטישים . כלי מלאכתו הם :

מטיש , סדן ומסחה .

הנגר עושה רהיטים : שלחן , כסא , מזנון , ארון(9) . הוא חוטב(10)
את העצים בגרון , קנפסר במשור , תוקע(11) מסמרים במטיש , מוציא
אותם במלקחים וקנפס את חלקי הרהיט בדבק . בית מלאכתו נקרא נגריה .
הפחח עושה פפח(12) דליים(13) , פנסים , כפות , מולגות . הוא

עושה פךנבים(14) למי הגשם .

המסגר עושה פנעולים(15) , מפתחות . הוא עובד במסגריה . הונג

קובע(16) שששות(17) בחלונות . הוא עובד בזוגיה .

הצורף עושה ומתקן כלי זהב .

הבנאי בונה בתים סלכנים(18) ומאבנים .

הצבע צובע את הבנינים בצבע . האכר חורש את האדמה במחרשה ,

קוצר את השקלים(19) קמל . הגנן קטטל בגן . הפסל עושה שקלים(20) .

הצייר עושה תמונות . הצלם עושה תמונות אור . השדן מתקן את השעונים .

הנקב נוהג את הפכונית . המכונאי עוסק במלכה(21) ויודע לתקן אותה .

הספר גוזז שערות אנשים . הספרן עובד בספריה(22) . האופה אופה את הלחם

בתנור . הקצב מוכר בשר . החנוני הוא בעל חנות הפלטה(23) . בחנותו הוא

מוכר צרכי קוזן(24) . הציד צד חיות והדיג דג דגים . החשמלאי עוסק

בעבודות החשמל .

(1) منزعة (2) قالب (3) لرجون (4) المصالح (5) والمرقع (6) المزقة (7) نال
(8) فؤوس (9) خراطة (10) شق (11) يفرز (12) من صليح (13) دلاء (ج : طو)
(14) مزاريب (15) أقفال (16) يثبت (17) ألواح زجاجية (18) من آجر (19)
السابل (20) كابل (21) بالة (22) في المكتبة (23) الباعة (24) غذا .

تمرین - תרגיל

מה תופר לנו החיט? — מי תופר את השמלות? — האפשר לתפור בלי מכונת תפירה? — ממה עשויות הנעלים? — מי תופר אותן? — מי מתקן את הנעלים הקרועות? — במה משתמש הסנדלר? — מי עושה את הפרסות? — מה הם כלי הנסח? — מי עושה לנו את הרהיטים? — במה מדבק הנגר את חלקי הרהיט? — איך קוראים לבית מלאכתו של הנגר? — מי עושה את הדליים? — האפשר לעשות שעונים מפח? — מה היא עבודת המסגר? — איפה הוא עובד? — מי קובע את השמשות בחלונות? — מה היא עבודת הצורף? — מי בונה לנו את הבתים? — במה בונים את הבתים? — במה חורש האכר את אדמתו? — במה קוצר הוא את השבילים? — איך קוראים לאדם המטפל בגן? — מה עושה הפסל? — הציר? — הצלם? — מי מתקן לנו את השעונים? — איך קוראים לאיש הנוהג את המכונת? — מה היא עבודת המכונאי? — מי גוזז לך את שערוֹתֶיךָ? — ממי אתה קונה בשר? — לחם? — צרכי מזון? — מה הקבוצה(1) בין ציד לבין ניג? — מי עוסק בעבודות החשמל?

(1) الفرق .

٢٩ — في القرية : בכפר

שדה	حقل	מלונה	مرقد الكلب	קציר	حصاد
צמח	نبات	משדדה	زحافة	בציר	قطاف العنب
חטה	حنطة	את	معزة	זרע	زرع
שעורה	شعير	כרם	كرّم	נטע	غرس
אסם	عزن الغلال	מורג	تورج	זרה	ذرا
ארנה	اصطبل	נרנרים	حبّ	דש	درس (الحنطة)
רפת	زربية	מורה	مذراة	זרן	جرّن ، ييدر
לול	ماوى الدجاج	טחנה	طاحون	תבן	تبّ
שבך	ماوى الحمام	קמח	دقيق	תבואה	غلة

בכפר אין רחובות רבים . הבתים קטנים ונמוכים . בתי הכפר בנויים
 עץ : הגגות מכוסים תבן או קרשים (1) . על יד כל בית יש גן ירק . בכפר
 יש גנים . מאחורי הבתים יש שדות שעליהם צומחים חטים , שעורים .
 דורה , תפוחי - אדמה ועוד .

האנשים היושבים בכפר הם אכרים . האכר עובד את האדמה . ביתו
 של האכר קטן ונמוך : רק חדר אחד או שנים יש בביתו . שם הוא יושב
 עם כל בני ביתו ועושה את כל עבודותיו . לאכר יש בנינים אחדים בחצרו :
 אסם לתבואה , ארוה לסוס , רפת לפרה , שבך ליונים ומלונה לכלב . בחצרו
 עומדת ענלה וכלי זריעה : מחרשה , משדדה , את ומוריגים . במחרשה הוא
 חורש את האדמה . את המחרשה מושכים השנרים או הסוסים .

(١) ألواح خشبية .

האכר חורש לזרוע. הוא חורש את האדמה. אחרי כן הוא זורע :
 זורק גרגרים באדמה. מן הגרגרים צומחות שקלים. בשבלים יש גרגרים.
 בקיץ קוצר האכר את השבלים במגל. אחרי הקציר הוא מקלס
 אלקמים(1) ומוביל אותן בעגלה אל הגרן. בגרן דשים את השבלים במוריגים.
 את הגרגרים טוחן האכר בטחנה ועושה מהם קמח. מקמח
 אופים לחם.

تمرین — تمرین

חיש רחובות רבים בכפר? — היש בנינים גבוהים(2) בכפר? — ממה
 בנויים בתי הכפר? — מה יש על יד כל בית? — מה יש בשדות? — מה
 קוראים לתושבי(3) הכפר? — מה היא עבודתו של האכר? — איפה שם
 האכר את התבואה? — במה קוצרים את השבלים? — במה חורשים את
 האדמה? — מה זורע האכר באדמתו? — מתי קוצרים את השבלים? — מה
 עושים אחרי הקציר? — במה דשים את החטה? — במה זורים את
 התבואה אחרי הצי(4)? — איפה טוחנים את החטה? — ממה עשוי
 הקמח? — במה אופים את הלחם?

(1) یغزم' حزمًا (2) طایفه (3) لکائن (4) الدراسة.

القائمة المختارة

مقتطفات

من الصحف العبرية

ח ל ק ח מ י ש י

לקט

מן העיתונות העברית

פגישת "טיטו", נאצר ונארו בבריוני

בלגראד, 15 – ביום ד', 18 ביולי, ינצדו(2) מרשל טיטו וקולונל
עבר א-נאצר עם ראש ממשלת(3) הודו, נהרו, העומד להגיע לבקור של
יומים ביוגוסלביה. הנציחה(4) תחכים גאי(5) בריוני, מעון הקיץ(6) של
נשיא(7) יוגוסלביה.

« דבר » 16.7.1956

المفردات :

(1) اجتماع (2) مجتمعان (3) حكومة (4) المؤتمر (5) في جزيرة
(6) مصيف (7) رئيس .

מרכז מסחרי "יזקם בקהיר

קהיר, 15 (טי"ז) — הקסכם(2) המצרי-סובייטי להקמת מרכז מסחרי
סובייטי בקהיר וכן באלכסנדריה נחתם היום על-ידי (ע"י) עבר-אל פתאח
חסן, סגן(3) מנכ"ל(4) במיניסטריון החוץ המצרי, ומר קיסלב, שגריר(5)
ברית-המועצות(6) (בריה"מ) בקהיר.

« דבר » 16.7.1956

المفردات :

(1) تجاري (2) الاتفاق (3) مساعد (4) مستقرتيو (5) سفير
(6) الاتحاد السوفياتي .

נפתחו שיחות לאחד "פלפלי"

— מאת סופר (3) «הבקר» לענייני (4) הערבים —

בדמשק נפתחו אתמול השיחות לאחד כלכלי בין סוריה וירדן בהתאם (5) להסכם הקרואני (6) בין המלך חוסין ובין נשיא סוריה, שוכרי קוחלי בשעת בקורו האחרון ברבת עמון (7), — מודיעות תחנות השדור (8) הערביות. הוסכם על בחירת (9) וצדה (10) משותפת של מוקמים (11) כדי להקים (12) את הסודות (13) להקמת האחד בין שתי הארצות.

«הבקר» 30.7.1956

المفردات :

- (1) لاتحاد (2) اقتصادي (3) مرائل (4) لشؤون (5) وفقاً
- (6) المبدي (7) في عمان (8) الاذاعة (9) انتخاب (10) لجنة (11) خبراء
- (12) لوضع (13) الأسس.

תכנית "צבאית"

שגריר ירדן בבגדד מסר, כי תכנית צבאית עיראקית ירדנית כדי לעמוד בסני התקפת-הסע (3) מצד (4) ישראל על ירדן הונחה ב-12 ביולי, כאשר בקר בבגדד ראש משה (5) הלגיון הירדני, הגנרל עלי אבו נואר-מודיע ראוי בירות.

«הארץ» 15.7.1956

المفردات :

- (1) مشروع (2) عسكري (3) هجوم مفاجيء (4) من جانب (5) أركان

המרשלד : אעשה הכל

לקדום " השלום במזרח התיכון

ניו-יורק (יו. פי.) - « אעשה כל מה שביכולתי כדי לקדם את השלום במזרח התיכון » - הקריז (2) קאן (3) אמש (4) מזכיר האו"ם (ארגון האומות המאוחדות) (5) מר דאג המרשלד עם שובו מבקורו השני באזור (6) .
« הבקר » 29 . 6 . 1956

المفردات :

(1) لتجبل , (2) أعلن (3) هنا (4) مساء أمس (5) منظمة الأمم المتحدة (6) في المنطقة .

המתמרדים באלג'יריה

אלג'יר , 22 — 30 מוקדים (1) אלג'יריים נהרגו (2) בהתנגשויות (3) עם לחות (4) הקסחון (5) הצרפתיים ב — 24 השעות האחרונות . משקרת (6) אלג'יר הודיעה על מאסרם של 18 איש . שלדבריה היו אסירים (7) ל — 23 התקפות על אירופים ומושלמים מאז חודש פברואר שעבר .
« הבקר » 23 . 7 . 1956

المفردات :

(1) ماتون (2) قتلوا (3) في اصطدامات (4) قوات (5) الأمن (6) شرطة (7) مـؤلولون .

מצבדים " חוקה " חדש בהונגריה

וינה , 15 — אריק מולגר , מיניסטר המשקטים (3) ההונגרי , אמר אתמול שחוק בחירות חדש נמצא בתהליך (4) הקנה (5) וכמו כן קנסחים (6)

מחדש את הקשרים (7) השלילי (8) והעזרתי (9) — נמסר על ידי רדיו בודאפשט
בשדור נאמר שמנסחים מחדש את כל חוקי הונגריה ויוכנסו בהם
תקנים (10) קבוצת (11) הציר .

« הצופה » 16.7.1956

المفردات :

(1) ישיבות (2) دستور , قانون (3) العدل (4) في طريق (5) أعداد
(6) يسودون (7) القانون (8) الجزائي (9) والمدني (10) تعديلات
(11) بقدر .

מיניסטר החוץ היפני הגיע למוסקובה

מוסקובה , 9 — שר החוץ היפני , מר מאמורו שיגאמיטסו , הגיע לכאן
היום בדרך האויר כדי לתזכר את שיחות השלום הסובייטיות-יפניות שנכשלו (1)
בלונדון במרס שעבר .
דובר (2) יפני אמר כי עדיין יש (3) להסלים (4) אם שתי הקדינות (5)
צריכות לחתום על חוזה (6) שלום . או שאפשר להסתפק (7) בהסלמות (8)
שגירים בלבד (9) .
הדובר השיב , כי שאלת תביעות (10) הסריטוריאליזם של יפאן מוסיקה
לחולת (11) קציה (12) ראשית (13) .

« הבקר » 30.7.1956

المفردات :

(1) التي أخفقت (2) فاطق (3) يجب (4) تقرير (5) الدول (6) عقد
(7) الاكتفاء (8) بتبادل (9) فمجب (10) مطالبتها (11) مازالت تُولف
(12) مشكلة (13) رئيسية .

נציגי רוסיה במזרח התיכון לוועידה במוסקובה

— מאת סופר « הבקר » לעניני הערבים

ועידה של הנציגים הדיפלומטיים של ברית המועצות במזרח התיכון כדי לדון (2) על יחסי (3) רוסיה עם מדינות האזור. תחלים בימים הקרובים במוסקובה — זאת מוסרת סוכנות המודיעין (4) הערבית .
מר סרגי קיקטיב , הנציג (5) הסובייטי בלבנון , עומד לצאת למוסקובה , לפי בקשת ממשלתו , כדי לדון על יחסי שתי הארצות . גם צירי רוסיה בדמשק וקהיר הוזמנו (6) למוסקובה .

« הבקר » 19.7.1956

المقررات :

(1) يمثل (2) للتداول (3) علاقات (4) وكالة الأنباء (5) الوزير المفوض (6) دعي .

בולגין : שלזיה לא תנותק מפולין

ורשה , 27 (יו. פי) — ראש ממשלת ברית המועצות , מארשל בולגין הכריז כאן אמש כי שטחי (2) שלזיה והודר-ביסה « ישארו (3) לנצח (4) בידי פולניה ולא יוחזרו עוד (5) לגרמנים » .
בנאום (6) לפני המון (7) פועלים בסטלינגרד שבשלזיה , קרא מר בולגין אנרת (8) משר ההגנה (9) הסובייטי המרשל גזקוב , שקה נאמר כי « שלזיה והבולות (10) המערביים יהיו תמיד פולניים » .

« הבקר » 29.7.1956

المقررات :

(1) تفصل (2) أراضي (3) تظل (4) إلى الأبد (5) بعد الآن (6) في خطاب (7) جمهور (8) رسالة (9) الدفاع (10) والحدود .

נְסִיגַת 'י' המערב-אחרי דיוני אֶרְצוֹת הַבְּרִית 'ז'-בריטניה

מאת סופר « הבקר » בלונדון

לונדון . 21 — חוגי (3) משרד החוץ הבריטי מְדַגִּישִׁים (4) כי נסיגת המערב מהשתתפות בְּמִינ (5) פָּקֶר (6) אסואן באה לאחר הַתְּנִצּוּיֹת (7) אנגלו-אמרקניות וכי הִתְקַלְטָה (8) נִתְקַבְּלָה (9) בְּמִשְׁוֹתֶיהָ (10) .
חוגי משרד החוץ הבריטי מְצַנֵּינִים (11) . כי לפי דעת מומחים כלכליים אין מצרים יכולה לבנות את הסכר וקִצֵּצַת וקִעוֹנָה אֶסֶת (12) לשלם תמורת המלחמה הקרה .

« הבקר » 22 . 7 . 1956

المفردات :

(1) عدول (2) الولايات المتحدة (3) أوساط (4) يؤكدون (5) في تمويل (6) سد (7) مشاورات (8) القرار (9) اتخذت (10) بالاستشراك (11) يذكر (12) وفي آن واحد .

הצהרת שפילוב על מסע הידידות

מוסקובה , 21 (יו. פ.) — שר החוץ הסובייטי , מר דימיטרי שפילוב , הפריף (1) היום את השמועות (2) פֶּאִילוֹ (3) בריה"מ החלה לנהל מסע (4) ידידות (5) חדש קְלִשִׁי (6) ישראל .

« אין לנו כל ענין מיוחד בישראל » , אמר שר החוץ הסובייטי בפני קבוצת (7) עתונאים מערביים בקסבת (8) קְזֵלַת פֶּנִּים (9) שהתקמה היום בשגרירות הבלגית .

« עֶפְדָּמְנו (10) היא כי יש לקפיג (11) את הקתיחות (12) הַבִּינ-לאומית (13) בכל מקום ובכלל זאת (14) גם במזרח התיכון » , הוסיף (15) מר שפילוב .

« הבקר » 22 . 7 . 1956

المفردات :

(١) دحض (٢) الاشاعات (٣) كأنما (٤) حمة (٥) صداقة (٦) نحو
(٧) فريق (٨) في حفة (٩) استقبال (١٠) موقفنا (١١) تخفيف (١٢) التوتر
(١٣) الدولية (١٤) بما في ذلك (١٥) أضاف .

« פראבדה » : בריה"מ מוכנה " להענות " למצרים

מוסקובה . 29 — עתון הפקלנה (3) הקומוניסטית הסובייטית « פראבדה »
כותב היום , כי בריה"מ מוכנה לכל « בקשה מעשית » מצד מצרים
לסיוע (4) פלפלי (5) .
העתון אינו מזכיר כל הפקלה (6) מיוחד או תכנית שתים (7) פסיקת (8)
שמצרים מבקשת לבצע (9) בעתיד . אך (10) הוא קושר (11) את דבריו להקצת (12)
הפיקה (13) לתפישת (14) תפלת (15) סואץ על ידי מצרים .

« הבקר » 30 . 7 . 1956

المفردات :

(١) مستعدة (٢) لتلبية (٣) الحزب (٤) لعمون (٥) اقتصادي (٦) مشروع
(٧) انعاش (٨) معينة (٩) التنفيذ (١٠) لكن (١١) يربط (١٢) بإعراب
(١٣) تأييد (١٤) لاحتلال (١٥) قناة .

ראש ממשלת בלגיה לבקור בברי"מ

בריסל ' 14 — ראש ממשלת בלגיה , א. ואן אקר , ושר החוץ שלו ,
פאול הנרי סמאק , נציג (1) להזמנתה של הממשלה הסובייטית לבקר בברית
המועצות לשם (2) שיחות על בעיית הפקלנות (3) את שני הצדדים . נאמר
בהודעה (4) רשמית שתפרסמה (5) בליל שבת על ידי משרד החוץ הבלגי .

בהודעה נאמר . שהקדינאים(1) הבלגיים יסעו למשקובח בראשית
חדש אוקטובר .

« קול העם » 15.7.1956

المفردات :

(1) لبيا (2) من أجل (3) التي تم (4) في بلاغ (5) التي نشرت (6) أن
التاسة .

מתיחות בבורמה

ראנגון , בורמה , 15 (י. פ.) — כחות צבאיים בורמיים הוצבו(1)
לאורך(2) הגבול בורמה-סין הקומוניסטית , לאור רכונ(3) הכחות הקומוניסטיים
באזור — נמסר בידיעות שהגיעו לכאן היום .
בידיעות נאמר כי בורמה הציבה כחות צבאיים לאורך הגבול , במקום
כחות המשטרה , דתגובה(4) לרכזי הכחות הקומוניסטיים . לא נרמז על
סכנת(5) תקשנות(6) כל שהיא .

« הצופה » 16.7.1956

المفردات :

(1) رُكِّزوا (2) على طول (3) تركيزات (4) وداً (5) خطر
(6) عدوان .

פייסל ללתדון לבקור רשמי

לתדון , 15 — רחובות לתדון מתקששים(1) דנדלים(2) בשעה שאנגליה
מתכוננת(3) להקביל את פני פייסל מלך עיראק העומד להגיע הנה(4)
לבקור רשמי של ארבעה ימים , בשבוע הבא .
זה יהיה בקורו הרשמי השני של המלך בן העשרים . הוא היה אורסה
של אליזבט המלכה לשבוע ימים בשנת 1952 .

המלך פייסל העומד להגיע קַטְכִתוֹ (5) עבדול אלאה יתקבל בתחנת הרכבת ויקטוריה על ידי המלכה אליזבט ובעלה הַנְסִיךְ (6) מאידנבורג בהגיעו ביום השני אחר הצהריים, המלכה - תַּצְרוּךְ (7) בערב סעודה קַצְרְמוֹן (8) בוקינגהאם לקבוד (9) פייסל.

« הצופה » 16. 7. 1956

المفردات :

(1) تزدان (2) بأعلام (3) نستعد (4) إلى هنا (5) برفقة (6) الأمير (7) تقيم (8) في قصر (9) لتكريم.

מיקויאן נפֶנְשׁ'י עם טיטו

בלגרד, 22 — אנסטאס מיקויאן, סגן ראשון לראש הממשלה הסובייטי, הגיע אחמול קאנח (2) בלתי צפוי (3) למעון הקיץ של נשיא יוגוסלביה המרשל טיטו באי בריונו שבים האדריאטי לבקור של יומים — מודיעה סוכנות הַיִדִיעוֹת היוגוסלבית הרשמית « טאניוג ». מר מיקויאן הגיע מבודפשט, מקום שם ערך שיחות עם מַנְהִיגִי (4) הממשלה ההונגרית.

« הבקר » 23. 7. 1956

المفردات :

(1) اجتمع (2) بصورة (3) متوقع (4) زعماء.

מרוקו בקשה להתקבל לאו"ם

ניו-יורק, 14 — מרוקו הגישה בקשה (1) להתקבל כחברה (2) באו"ם. הבקשה נקללה (3) במכתב מאת מיניסטר החוץ המרוקני, אחמד בלאטראגי, אל המן־פיר (4) הנקללי של האו"ם, דאג האמרשולד.

פסקים (1) סכורים שהמדינות האסלאמיות-אפריקניות . המהות
מזכירה (6) מספרית את הקבוצה החוקה ביותר באים , יזליח (7) לחיז
לידי אשור (8) בקשתה של מרוקו .

מועצת העצמות (9) צריכה קדם-כל (10) לדון בבקשה זו . המועצה
צריכה לתת את אשורה לפני שהעצרת תזלזל (11) של האו"ם תוכל
לבחור בחברה חדשה .

« הצומח » 15.7.1956

المفردات :

(1) طلب (2) كمضوة (3) أدمجت (4) الأمين العام (5) مراقبون
(6) من وجهة (7) ينبغي (8) تصديق (9) مجلس الأمن (10) قبل كل
شيء (11) الجمعية العمومية .

חרושצ'וב מזהיר (1) מפני צעדים (2) צבאיים

לונדון , 31 (י.ז. פ.י.) המזכיר הכללי של המפלגה הקומוניסטית
הסובייטית , מר ניקיטה חרושצ'וב , הוזייר חזום את המערב מפני נקיטת (3)
צעדים « קיצים (4) צבאיים » נגד מצרים בעקבות (5) הלשמה (6) את תעלת
סואץ בגאוס (7) שנשא באינטריוו לזינסקי , וחקלם (8) ברדיו מוסקבה .

« הבקר » 1.8.1956

المفردات :

(1) يحذر (2) خطوات (3) اتخاذ (4) شبه (5) على أثر (6) تأميمها
(7) في خطاب (8) والتخط .

18 נהרגו בקתפוצצות " בארה"ב

טקסט , ארה"ב , 30 (י.ו. פי) — 18 איש נהרגו ו 31 נקצעו (2) בהתפוצצות גדולה שאירעה (3) ביום . אי בטקסט ארה"ב בבית-זקוק (4) מקומי . הךליקה (5) שם רעה (6) בעקבות ההתפוצצות . נראתה במרחק של כמה מילין ממקום הקסון (7) .

« הבקר » 31 . 7 . 1956

المفردات :

(1) في انفجار (2) جُرحوا (3) التي حدثت (4) في معمل تكرير
(5) الحريق (6) التي شبت (7) الكارثة .

לבנון מברכת " את מצרים

בירות , 30 (הייץ) — פה אסד (2) ובאוינה (3) של התלגבות (4) הקציע (5) הפרלמנט הלבנוני על הקצעת (6) ועדת החוץ לברך את מצרים על הלאמת תחילת . ראש הממשלה הקציר (7) כי תמיכת לבנון למצרים אינה מתבטאת (8) עמלים (9) בלבד אלא תתורגם גם במעשים קמקרה (10) הצרך (11) .

« הבקר » 31 . 7 . 1956

المفردات :

(1) نخبتي (2) بالاجماع (3) وفي جو (4) حماس (5) صوت (6) اقتراح
(7) صريح (8) تتجلى (9) بأقوال (10) في حالة (11) الضرورة .

חלופי גברי"י בממשלת הונגריה

בודפשט, 30 (י.ו. סי.) — בית הנבחרים (2) ההונגרי אשר היום, עם
כנוס (3) מושבו (4) הראשון לאחר התפטרותו (5) של מאתיאס, מכל תפקידיו (6)
המפלגתיים והממשלתיים, שוכת (7) חלופים בממשלתו של אנדריאס.
הורברט נקמנה (8) לשר החוץ במקום בולדוצקי. זן (9) התחלפו שרי
התעשייה החקיקית (10), החנוץ (11), סקוזן (12), חקירות (13) והאנרגיה
קאטומית (14).

« הבק » 31.7.1956

المفردات :

(1) تنقلات (2) مجلس النواب (3) عقد (4) دورته (5) استقالته
(6) مهامه (7) سلسلة (8) عين (9) كذلك (10) الصناعة الكيماوية
(11) التوية (12) الغذاء (13) المناجم (14) الذرية.

צרפת קוראת לחרם"י בינלאומי" על מצרים

לונדון 30 — צרפת הציעה היום, בעת דיוני נציגי שלש
סעצמות (3) המ רב בלונדון בדבר (4) הלאמת תעלת סואץ, חרם בינלאומי
מוחלט (5) על מצרים — על כך נודע ממקורות (6) צרפתיים סקסינים (7).

« הבקר » 31.7.1956

المفردات :

(1) لقاطمة (2) دوي (3) دول (4) بشأن (5) بات (6) من مصادر
(7) موثوقة.

בירנס יִמְשִׁיךְ " בתפקידו

מרכז הא"ום . 2 (ס"ך) —

המוכר הכללי של א"ם , מר דאג האמרשלד , הכריז היום
עסקת עתונאים (2) בתשובה לשאלה , כי לא קבל שום דרישה מאת שום
ממשלה לשלם קצ (3) לכהונת (4) הגנרל בירנס , ראש משקיפי הא"ום . מר
האמרשלד צין כי תקף (5) הפקדט (6) של הגנרל בירנס (7) בסוף השנה .

« הבקר » 3.8.1956

المفردات :

(1) يواصل (2) في مؤتمر صحفي (3) لوضع حد (4) لخدمة (5) منقول
(6) الانتداب (7) ينتهي . .

לונדון : לא נִסְפֵק " נִשֶּׁק " לישראל

לונדון . 1 (יו. פי.) —

סגן שר החוץ הבריטי לענינים פרלמנטריים , הלורד ג'ון הופ , מסר
היום בבית הנבחרים , בתשובה לשאלת (3) , כי בריטניה לא תספק נשק
מודרני לישראל , על אף (4) הלאמת תעלת סואץ בידי מצרים .
« המדיניות הבריטית בשאלת הנשק » , אמר הופ , « מבוססת (5)
על ההצהרה המשולשת (6) משנת 1950 . המתייחסת (7) אל הסכסוך (8)
הישראלי-ערבי . הלאמת תעלת סואץ אינה מתיחסת לסכסוך זה » .

« הבקר » 2.8.1956

المفردات :

(1) تزود (2) سلاح (3) لاستفتاء (4) بالرغم (5) تركيز (6) التلابة
(7) التي تنتهي (8) النزاع .

1700 תָּחִלִּים בְּרִיטִיִּים הַגִּיעוּ לַעֲדָן

אניה עֲמוּסָה (2) ב-2700 חִילִים בְּרִיטִיִּים הַגִּיעָה הַיּוֹם לַנֶּמֶל עַדָן
בְּדֶרֶכָה לַתְּעֵלָה סוּאֵץ . מִשְׁקִיפִים בְּלוֹנְדוֹן עוֹקְבִים בְּעֵנִין (3) כִּיצֹר תַּחֲיָה
תְּגוּבָת (4) מִצְרִים לַמַּעְבָּר אֲנִיָּה וּבַתְּעֵלָה .

« הַבֶּקֶר » 31 . 7 . 1956

المفردات :

(1) جنود (2) مشحونة (3) باقيا (4) رد فعل .

אֵילַת יוֹעֵד י" עִם לֹוִד

י מאת סופר « הַבֶּקֶר » בְּלוֹנְדוֹן

לוֹנְדוֹן , 30 — שְׁגִיר יִשְׂרָאֵל בְּבְרִיטַנְיָה מֵר אֵלֵיהּ אֵילַת עוֹסֵד
לְהַשְׁבִּיעַ (2) הַשְּׁבוּעָה עִם שֶׁר הַחוּץ הַבְּרִיטִי מֵר סְלוֹוִין לֹוִד לְשִׁיחָה תַּשְׁעָנָר (3)
בְּסוּאֵץ בְּתַם (4) דִּיוֹנִי נְצִיגִי שֶׁלֹּשׁ מַעֲצָמוֹת הַמַּעֲרָב בְּלוֹנְדוֹן עַל עֲמִדָתָן
בְּעֻקְבוֹת הַלְּאֻמָּה חֲבֵרַת תְּעֵלָה סוּאֵץ עַל יַד מִצְרִים .
סֵגְלָה (5) מַתְנַהֲלוֹת שִׁיחוֹת בְּדֶרֶךְ (6) נִמְכָּר יוֹתֵר בֵּין שְׁגִירוֹת יִשְׂרָאֵל
בְּלוֹנְדוֹן זֶה « מוֹרִין אוֹפִים » הַבְּרִיטִי בְּעֵנִין זֶה .
שְׁגִיר מִצְרִים בְּלוֹנְדוֹן בֶּקֶר הַיּוֹם בְּמִשְׁרַד הָאוֹצֵר הַבְּרִיטִי וְתַבַּע
שְׁתִּיר (7) שְׁטֵרְלִינְגִים לְשֶׁם קֶזֶם (8) הַשְּׁגִירוֹת .

« הַבֶּקֶר » 31 . 7 . 1956

المفردات :

- (١) يجتمع (٢) على وشك أن يجتمع (٣) الأزيمة (٤) لدى انتهاء
(٥) في هذه الأثناء (٦) في مستوى (٧) إفراج (٨) بقاء (٩) نفقات .

מאירסון : נקדם בברכה'' בקור שפילוב

ישראל תקדם בברכה בקור של מר שפילוב או של כל מנהיג סובייטי
אחר . — הודיעה אמש בכנסת שרת החוץ בתשובה לשאלתה על דרך
הקנסות (2) שר החוץ הסובייטי לבקור בישראל .

« הבקר » 19.7.1956

المفردات :

- (١) نرحب (٢) دعوة .

ראש המטה הפלילי'' (הרמכ"ל) הסורי החדש

להתיעצות בירדן

— מאת סופר « הבקר » לעניני הערבים —

תופיק נזאם א-דין , הרמטכ"ל הסורי החדש , עומד לבקר בקרוב
בירדן כדי לדון עם הרמטכ"ל בירדן עלי אבו נואר על הבעיות הצבאיות
בין ירדן וסוריה — מודיע « פלשתין » . זה יהיה הבקור הראשון של הרמטכ"ל
הסורי לאחר הדחתו (2) של הרמטכ"ל שוקייר .

« הבקר » 18.7.1956

المفردات :

(١) رئيس الأركان العامة (٢) تنحيته ..

צ'כיה הציעה נשק לתימן

קשלסת(1) צ'כיה הציעה למכור נשק לתימן - הכריז האמיר סייף אל אסלאם אל בור , יורש - קצצור(2) התימני , שהגיע לבירות לאחר בקור ברוסיה וצ'כיה . כן הודיע על הסכם עם ברית המועצות , לפיו(3) יסיעו(4) הסובייטים בפתוח מפקלים(5) כלכליים בתימן . לצורך זה תפתח ברית המועצות משרד(6) מיוחד בתימן .

« הבקר » 27.7.1956

المفردات :

(١) بعثة (٢) ولي العهد (٣) بوجبه (٤) يساعدون (٥) مشروعات (٦) مكتب .

« איזבסטיה » : אין קצצור בידירות עם ערב

לונדון , 26 - עתון המשלה הסובייטית « איזבסטיה » הקחיש(2) היום את דברי המעמולה(3) האמרקנית « שרוסיה הסובייטית הקטלקה(4) מידירותה עם מדינות ערב ושותפה(5) את מדיניותה(6) במזרח התיכון .

« הבקר » 27.7.1956

المفردات :

(١) تبديل (٢) مكتب (٣) الدعاية (٤) تخلت (٥) وبدلت (٦) سياستها .

האמרש'לד תובע הקסקת האש⁽¹⁾

ג'ניבה , 26 (י.י.פ.) — מזכיר האו"ם מר דאג האמרש'לד פנה היום בקריאה נקצת(2) לישראל ולמדינות ערב לקיים(3) את התס'ביוותיקם(4) להפסקת אש שנתנו לו בבקורו במזרח התיכון , לאחר מקרי הקניצה(5) במסקימי האיום בתקנושויות(6) שאירעו אתמול בין כחות ישראל וירדן .
« הבקר » 27 . 7 . 1956

المفردات :

(1) ايقاف النار (2) شديدة (3) تنفيذ (4) التزاماتهم (5) الاعتداء (6) في الاصطدامات .

מ'תה⁽¹⁾ נגד הסכם הגפס רוסי'ה-ישראל

— מאת סופר « הבקר » לעניני הערבים —

בסקצ'ה(2) על חתימת הסכם הגפס בין רוסי'ה וישראל יצא ראש ממשלת לבנון , עבדאללה אל-יאפי , בשיחה עם העתון הבירותי « אל ג'רידה » . פעולת(3) זו-ה'ג'יש(4) אל יאפי-פעולת(5) תשהון(6) ג'יחוד(7) לאחר שהרוסים הקניט(8) את ידידותם כלפי הערבים .
אליאפי גלה(9) כי בזמן בקורו של שר החוץ הסובייטי מר שפילוב בבירות , הוא סרב(10) לתקטים(11) כי רוסי'ה לא תתן ע'נ'ה(12) לישראל . אל יאפי הודיע כי ממשלת לבנון תבוא ג'ד'רים(13) עם י'תר(14)

מדינות ערב כדי להגיש מחאה משותפת לרוסיה על אכזריות (15) ופשיטות (16)
עם ישראל .

« הבקר » 20 . 7 . 1936

المفردات :

(1) يمتنع (2) باحتجاج (3) عملية (4) أكد (5) تثير (6) دمهنة
(7) بوجه خاص (8) أظهروا (9) أبدى (10) رفض (11) أن بعيد
(12) معونة (13) تتفاوض (14) سائر (15) توثيق (16) علاقاتها .

הרוסים מציעים ועידת אטום

ממוסקובה נמסר , כי הממשלה הסובייטית הציעה אתמול לקיים
ועידה נוספת (1) לדיון בנצול האנרגיה האטומית לצרכי שלום , והזמינה
את ארה"ב להשתתף בוועידה זו . בהודעה הסובייטית , שנמסרה לשגרירויות (2)
המערביות במוסקובה נאמר , כי ועידה כזו צריכה לדון בהקמתו של
ארגון אירופי לנצול האנרגיה האטומית לצרכי שלום , בהשתתפותן של כל
מדינות אירופה המעוניינות (3) בכך , לרבות (4) ארה"ב .

« הבקר » 15 . 7 . 1936

المفردات :

(1) إضافة (2) للسفارات (3) المعنية (4) لا سيما .

נאצר החליט לפוצץ "התעלה

קהיר , 11 — עתונתו של מי שהיה שר התחבורה (2) הלאומית (3)

המצרי המיג'ור צלאח סאלם , « א-שעב » , חזר אתמול על איזמו מלפני ימים מספר , לפוצץ את תעלת סואץ במקרה של התנקשות(4) מזוינת . מקורות מהימנים מוסרים , כי החלטה זו נתקבלה ע"י (על - ידי) ישיבה של הקבינט המצרי , בראשותו של עבדול נאצר .

« הבקר » 12.8.1956

المقررات :

(1) نصف (2) الارشاد (3) القومية (4) عدوان .

מצרים מגיפת יי' חיל יי' מלואים יי'

עתוני מצרים מודיעים , בשם דובר מפקדת(4) הצבא המצרי , כי בימים האחרונים נקראו לשירות(5) ארבעה אלפים מסילי(6) המלואים והועברו לאזוריה שונים . קצפים(7) כי בימים הקרובים יגויסו חילי מלואים נוספים . אתמול נערכו(8) תמרון(9) הג"א (התגוננות אן רחית(10)) באזור התעלה , התמרון הקיף(11) את הערים פורט-סעיד , אסמאעיליה וסואץ . היום תוקפנו(12) אלכסנדריה מן האויר , מדיע רדיו קהיר .

ביום חמישי תוקרנו בכל רחבי מצרים שביתה כללית כמחאה על כנוס הועידה בלונדון . שביתות מחאה כלליות תערכנה גם קיטר(13) מדינות ערב קאות(14) תמיכה בכת(15) הצבאית במצרים . אתמול נמסר על הפגנה ושביתה בסוריה .

קהיר , 14 (יו. פי.) — שמנה מדינות ערביות - מצרים , סעודיה , עיראק , ירדן , לבנון , תימן , לוב וסוריה - הגיעו היום לכלל החלטה , כי הן תראינה את עצמן במצב מלחמה בארץ אוטומטי עם בריטניה . וצרפת במקרה שמדינות אלו תאחזנה בפעולות צבאיות נגד מצרים בשאלת תעלת סואץ , מסרו כאן היום מקורות יודעי דבר .

« הבקר » 15.8.1956

المفردات :

(١) تجتد (٢) قوة (٣) احتياط (٤) قيادة (٥) للخدمة (٦) من جنود
(٧) يتوقعون (٨) أقيم (٩) مناورة (١٠) دفاع مدني (١١) شمل (١٢) تقصف
(١٣) في سائر (١٤) كملامة (١٥) بالفتة .

זורין תוקף ודוחה תכנית המערב

לונדון . 27 (יו. פי.) — ההצעות מ — 2 באוגוסט בדבר שקיט(2)
אירי וקרקעי(3) למניעת התקטת-שמצ הוקעו(4) היום על — ידי מר וליאן
זורין , הנציג הסובייטי בועידת פרוק החמוש(5) המקימת את דיוניה בלונדון .
בנאום בן 500 . 7 מלה שנשא במסגרת(6) ופדת המשנה(7) של ועדת
האום לפרוק החמוש תקף מר זורין את ההצעות המערביות ואמר כי התכנית
המערבית לאפשר טיסות(8) מעל לכל הטריטוריה של ארה"ב ובריה"מ (ברית
המועצות) אינה אלא תמרון שמנקטו(9) להסיס את השופת הלב(10)
מן הבעיות הרחופות של פרוק החמוש להשיג(11) חפש פעולה מוחלט
בשביל שרות המודיעין(12) הצבאי המערבי למען האינטרסים של ההכנות
לתקטנות .

» קרור(13) — ממשיך מר זורין — שמגמתה של הצעה אמרקנית
וו היא , לאסוף אינפורמציה לצרכי שרות האינטלגנס . הדבר אינו מולך
לשפור אלא להחקקה(14) במצב הבינלאומי , ומגמתו לשרת את המשנה(15)
של ההכנות למלחמה תקטנית ולא לסלק(16) את סכנת המלחמה .
» הבקר « 28 . 8 . 1957

المفردات :

(٢) ويرفض (٢) إشراف (٣) وأراضي (٤) استنكرت (٥) نزع السلاح
(٦) ضمن (٧) اللجنة الفرعية (٨) تحقيقات جوية (٩) الذي غابته (١٠) صرف

الاتقاء (١١) للحصول على (١٢) خدمة الاستعلامات (١٣) واضح (١٤) الى
تقاوم (١٥) الهدف (١٦) إزالة .

לורד דן בבלגרד בבעיזת המזרח התיכון

בלגרד , 5 — עניני המזרח התיכון ובעיזת פרוק החמוש היו שני
הנושאים העקריים שהועלו לדיון על ידי שר החוץ הבריטי , מר סלוין
לורד , כאשר נפגש כאן היום עם שר החוץ היוגוסלבי מר קוצ'ה פופוביץ' .
לשם החלפת השקפות (1) על המצב הבינלאומי .

לאחר שבעיזת המזרח התיכון הועלתה על ידי הצד היוגוסלבי
הביע מר לורד את דעתו , כי מקור המתיחות בחלק עולם זה הוא הסכסוך
הערבי — ישראלי , ואת הסכסוך הזה יש לישב (2) לפני שאפשר יהיה לקוות
למשקנת (3) שלום של קבע (4) בחלק עולם זה . הוא הוסיף כי מערב אירופה
רוצה קראש וקראשונה (5) בשלום ויציבות (6) במזרח התיכון , שהוא המקור
העקרי שלה להשגת נפט . כפי שנמסר הציג מר לורד באור שלילי (7) את
משלוחי הנשק הסובייטיים למצרים , לתימן ולסוריה .

« הבקר » 6 . 9 . 1957

المفردات :

(١) آراء (٢) يجب تسوية (٣) لاقرار (٤) سلام دائمى (٥) قبل كل شيء .
(٦) واستقرار (٧) سلبى .

עצמאות'' הועקה למלאיה

קולה לומפור , 31 (י. פ.) מלאיה היתה היום למדינה עצמאית
לאחר 171 שנות שלטון בריטי .

בטקס תגיגי(2) שבו השתתפו 40.000 אנשים וביניהם נציגי 20 מדינות
מסר הדוקס(3) מגלוצ'אסטר , דודה של המלכה אליזבת , את הקונסטיטוציה
החדשה של מלאיה לידיו של ראש ממשלתה , טנגקו עבדול רחמן .
לקול תשואות(4) תהמון(5) הכריז רחמן : « קשרינו עם בריטניה ילכו
ותעצמו » (6) .

מלאיה היא המדינה החמישית בקיסרות(7) הבריטית , שקבלה את
עצמאותה אחרי מלחמת העולם השניה ונכנסה לתקרה(8) העמים הבריטי .
בראש הפרוציה המלאית עומד שליט(9) בדרגת(10) « מלך » וממשלה
קפוסה(11) לבית נבחרים דוגמת(12) בית הנבחרים הבריטי . סינגאפור , האי
שנמצא ליד תצי האי(13) המלאי , לא נכלל(14) בפרוציה שיצאה היום
לעצמאות .

« הבקר » 1.9.1957

المفردات :

(1) استقلال (2) بهيج (3) الدوق (4) صخب (5) الجمهورية (6) ترداد
قوة (7) في الامبراطورية (8) المجموعة (9) حاكم (10) برتبة (11) خاضعة
(12) على غرار (13) شبه الجزيرة (14) لم يشمل .

ספינות מלחמה סובייטיות נכנסו לים הצפוני

קופנהגן 24 (י. פ.) שתי ספינות מלחמה סובייטיות עברו היום על פני דנמארק בדרכן לים הצפוני .

היתה זו היחידה הימית הסובייטית השניה שנסעה בכוון זה בימים האחרונים .

המפקדה הימית הדנית בקופנהגן הודיעה כי הפיקר(1) הסובייטית , « אוסחאקוב » , בת 14.450 טון , ומשחתת אחת עברו על פני חוף דנמארק בלילה שעבר בדרכן לים הצפוני . בתיקלת(2) השבוע עברו הסיירת « קוטוב » ומשחתת אחרת לעבר התעלה האנגלית בדרכן מלנינגראד למזרח התיכון . הצי הסובייטי האשים היום את כוחות הים והאוויר של נאט"ו בקרק-נקבות(3) בלתי הוגנות(4) כלפי שתי ספינות מלחמה סובייטיות , שעברו בשבוע שעבר בתעלה האנגלית

הצי הסובייטי טען , כי מטוסים מערביים קגו(5) מעל הספינות בעוד שצוללות עקבו אחריהן וכמעט שספינת מיסור מערבית התנגסה(6) באחת מהן . הצי הבריטי סרב להגיב(7) על ההאשמה הסובייטית . הסיירת הסוב-ייטית « מיכאל קוטוב » ומשחתת אחת היו בדרכן מלנינגראד אל הים התיכון ולעברו בתעלה האנגלית ביום ג' היום ד' שעבר .

« הבקר » 25 . 8 . 1957

المقررات :

(١) سفينة الاستطلاع (٢) في بدء (٣) بسوك (٤) غير لائقة (٥) حالت
(٦) اصدمت (٧) التعليق :

בריה"מ הקדשה הנסויים הגרעיניים

הקטאון בועדת פירוק הנשק — נמשך

ושינגטון 24 (יו. פי.) — בריה"מ חדשה את הנסויים (1) הגרעיניים (2)

שלה בסיביריה — הודעה אתמול הועדה האמריקנית לאנרגיה אטומית .

בהודעתו הקצרה של יו"ר הועדה האמריקנית לאנרגיה אטומית
לואיס שטראוס נאמר : « פצוצ (3) בגודל נכר נערך קצת (4) הנסויים
הסובייטיים בסיביריה ב-22 באוגוסט » . דובר הועדה סרב למסור פרטים (5)
על הפצוצ האחרון . היתה זו ההודעה ה-25 על הנסויים הגרעיניים הסובייטיים
למן ה-3 בספטמבר 1949 . כאשר פרסם (6) נשיא ארה"ב לשעבר הארי
טרומן . את ההודעה הראשונה על הפעלת קלי משחית (7) גרעיניים סובייטיים .

הפצוצ הסובייטי נערך פחות (8) מ-24 שעות אחרי שמעצמות המערב
הודיעו בועדת המשנה של האו"ם לפירוק הנשק על הסכמתן לדרישה
הסובייטית להפסיק את הנסויים הגרעיניים לתקופה (9) של שנים .

הנציג הסובייטי לועדת המשנה של האו"ם , ואלריאן זורין , הקהיר (10)
אתמול . כי בריה"מ לא דחתה את ההצעות המערביות האחרונות , אלא
שהיא רוצה לקבל יותר פרטים עליהם .

הנציג הבריטי דאוויד אורמסבי - גור התקיף בקריפות (11) את , בריה"מ
על עמדתה קדו — פרוצופית (12) בשאלת הנסויים הגרעיניים .

« הבקר » 27.7.1957

المفردات :

- (1) التجارب (2) النووية (3) تفجير (4) في منطقة (5) تفاصيل (6) نشر
(7) أدوات تدمير (8) أقل (9) لفترة (10) أوضح (11) بشدة
(12) ذات الوجهين .

הונגריה מוחה על החלטה לדון באו"ם

על המצב בארצה

וינה, 23 — ממשלת הונגריה מוחה בפני או"ם נגד החלטתו לפתוח בקביעת (1) מיוחד על המצב בהונגריה ב-10 בספטמבר — אמר אתמול דובר משרד החוץ ההונגרי.

רדיו בודפשט הביא את הודעת הדובר בה נאמר, כי ממשלת הונגריה מקשה (2) הסרת הקצין (3) על הונגריה ספדר היום (4) של העצרת. הממשלה ההונגרית רואה את ההחלטה לעורר (5) את הבעיה בקביעה (6) חמורה (7) בענינים פנימיים של הונגריה ובהקרה (8) של עקרונות או"ם.

« הבקר » 25.8.1957

المفردات :

(1) مناقشة (2) طالبت (3) البند (4) من جدول الأعمال (5) إثارة (6) كمساس (7) خطيرة (8) وكتفض.

צוללת אטומית אמריקנית בים התיכון

לונדון 26 (י.י. סי.) — יסקן (1) כי ארה"ב תשגר את הצוללת (2) האטומית שלה להשתתף בתמרונים ספינות המלחמה המערביות בים התיכון נוכח רכזי כלי השיט המלחמתיים הסובייטיים באזור. 230 ספינות מלחמה של ארצות נאט"ו ישתתפו בתמרון צוק (3) הגדול ביותר מאז מלחמת העולם השנייה — שיפתח ב-19 בספטמבר.

« הבקר » 27.7.1957

المفردات :

(1) يُحتمل (2) القوامة (3) ضخم.

נפתחו שיחות צרפת – מצרים

ג'נבה 26 – השיחות בנושאים כספיים כלכליים ותרבותיים בין צרפת לבין מצרים נפתחו כאן היום .

לאחר הפגישה הראשונה נמסרה הודעה ששתי המשלחות יִשְׁקְרוּ (1) דין וְשִׁבּוֹן (2) הלילה לממשלותיהן ויועזו שנית מחר .

ראש המשלחת המצרית אמר , כי « החלטנו הִשְׁקָפוֹת (3) כלליות . זו היתה פגישתנו הראשונה והיא הִקְדָּשָׁה (4) כולה לחילופי דברים כלליים » .

מר רובר , ראש המשלחת הצרפתית אמר לעתנאים כי האוירה בעת הדיון שנמשך שעה ושלשת רבעי השעה היתה « נְמוּסִית (5) וגלויה » . הוא אמר כי זה היה « שלב בו שִׁקְפוֹ (6) שתי המשלחות בצורה כללית את הצעותיהן » .

רובר הוסיף כי המשלחת הצרפתית רואה בִּהֶחָרָמָה (7) הֶרְכוּשׁ (8) הצרפתי במצרים את « הנקודה החשובה ביותר בשלב זה » .

המשלחת הצרפתית הגישה הערב אגרת למשלחת המצרית על פרטי הפגישה שנערכה היום – זאת נמסר מאוחר יותר ממקורות צרפתיים .
הובן (9) כי האגרת נגעה בעיקר בבעיית תפיסת הרכוש הצרפתי במצרים .
רכוש זה מוֹעֲרָן (10) ב-100 מיליון לירות מצריות , רכוש זה אינו כולל את נִכְסֵי (11) חברת תעלת סואץ .

המשלחת המצרית תדון באגרת ותשגר אותה לקהיר . נמסר כי המצרים מקוים להשיב עליה מחר .

« הבקר » 27 . 8 . 1957

المفردات :

- (1) بيمتان (2) تقرير (3) آراء (4) كُرسِت (5) تجاملية (6) أبدوا
(7) في مصادر (8) الممتلكات (9) فهم (10) يُقدّر (11) ممتلكات .

הערבים יעלו שאלת עומן בעצרת

קהיר, 21 (ע"ד) — בעקבות החלטת מועצת הבטחון מאמש לדחות את דרישת הערבים להעלות את בעית עומן על סדר יומה, אמר היום מקור מצרי רשמי, כי מדינות ערב יעלו את הבעיה בפני העצרת הכללית של האו"ם, כאשר תתכנס למושב ה-12 ב-17 לספטמבר.

בתגובה(1) על ההחלטה השלילית של מועצת הבטחון הכריז היום האימאם של עומן, שעמד בראש המרד נגד שולטן מושקאט, כי בני עומן ימשיכו במאבקם עד הסוף.

מקור מוסקד(2) בלונדון אמר היום, כי בריטניה תתנגד לכל נסיון להעלות אה שאלת עומן על סדר יומה של העצרת הכללית הבאה של או"ם.

בריטניה תגקוט(3) את אותו הקו(4) שהיא נקטה במועצת הבטחון, כלומר שעניני עומן הם עניני הפנימיים של שולטן מושקאט ועומן.

רוב של שני שלישים לפחות של החברות בארגון האומות המאוחדות דרוש לשם העלאת הסעיף על סדר יומה.

« הבקר » 22 . 8 . 1957

المقررات :

(1) رداً (2) وثيق (3) تسلك (4) الخطة .

* * *

الْقِسْمُ السَّادِسُ

قطع مختارة

من

الأدب العبري الحديث

ח ל ק ש ש י

קטעים ובחרים

מי הספרות העברית החדשה

א - מארג מן השיר

ח . ב . ב . ביאליק

שלמה והתור יי' המתהלל יי'

ויהי היום ושלמה יושב בארמונו יי' על-יד החלון ופניו אל
הגן . וממעל לחלון , בפנת ג , ארבת יי' יונים קטנה , קן מב-
סחים יי' לתור ובת-זונו . ויבא באוני המלך קול התור בהגותו יי'
לחקרתו לאמר :

- יונתי , השמתי לבך אל הארמון הזה אשר למלך ? הלא
שניא יי' ונשגב יי' הוא בעיניך , בגן עדי-עד יי' - האין זאת ?
ואולם בעיני - כמהו כראש שבילת . לו הוצלתי ואפגע בו יי'
בקצה מקורי - ונהפך יי' כרנע יי' לעי מפלה יי' , ונהיה
כלא הנה .

וישלח המלך את-ראשו מן החלון , קראו אליו ויאמר בועף :
- האמה חתץ יי' את-ארמוני ? איככה לא-בשת להתהלל
בשוא ?

(א) ذکر الحمام (ב) التباہ (ג) في قصره (ד) مأوى الحمام (ה) اطمئنان (ו) وهو
یسجع (ז) عظیم (ח) وشامخ (ט) أبدی (י) قاصیه (יא) قاصیح (יב) في الحال
(יג) کومة حطام (יד) تحطم .

מַעֲרַת יי' הַמֶּלֶךְ נַחַת יי' הַתּוֹר , כְּמַעַט הַתְּעַלָּף יי' , וְאוֹלָם
עַד מִהֲרָה מָצָא אֶת־לְבוֹ וַיֹּאמֶר :

– חֲכַמְתָּךְ תִּסְעָדֵנִי , אֲדוֹנֵי הַמֶּלֶךְ ! לֵךְ הַבִּינָה יי' וְעַמְּךָ
הַחֲנִינָה יי' . כִּי לִפְנֵי מִי הִתְהַלֵּלְתִּי ? הֲלֹא לִפְנֵי אֲשֶׁתִּי . הִי־חֲסָא
בְּעַל בְּהִתְפָּאָרוֹ מַעַט לִפְנֵי אֲשֶׁתּוֹ ?

וַיִּשְׁחַק יי' הַמֶּלֶךְ לְמַעֲנֵה הַתּוֹר וַיִּפְטָרְהוּ יי' בְּשָׁלוֹם , וְאוֹלָם
צָוָהוּ לְבָלְתִּי יִשְׁנָה עוֹד בְּאַנְלָתּוֹ יי' וְאֶת־פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ יִשְׁמֹר .
וַיְהִי אַף שֶׁב הַתּוֹר אֶל שׁוֹכְכּוֹ , וְשָׁלְמָה שׁוֹמֵעַ שְׁנִית :

– תִּמְתִּי , הִדְרַעְתָּ לָמָּה קָרָא לִי הַמֶּלֶךְ ? הֵטִי יי' אֲזוּגְךָ וְאַלְחֶשׁ
לָךְ : הַפִּל הַפִּיל לִפְנֵי אֶת־תַּחֲנָתּוֹ יי' , כִּי אַחוּס יי' עַל אֲרָמוֹנוֹ
וְלֹא אֲשַׁחֲיָתּוֹ יי' , כִּי עַל כֵּן אֲרָמֹן מֶלֶךְ הוּא וְרַבַּת עֲמָלוֹ
בּוֹנִיו בּוֹ . וְאֲנִי גַם אֲנִי , כְּשָׁמְעִי קוֹל תַּחֲנֻנָּיו , רַךְ לִבִּי וְאֶשָּׂא
פָּנָיו יי' . הִנֵּה כֹזֶאת וְכֹזֶאת שָׂאל מֵעַמִּי הַמֶּלֶךְ וְכֹזֶה עֲנִיתִיו .
מָה הַדָּבָר בְּעֵינֶיךָ , יִפְתִּי ?

כְּשָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶת־דְּבָרֵי הַתּוֹר לֹא רָגַז עוֹד וְלֹא שָׁחַק , כִּי
אָמַר בְּיָטֹן יי' , נִקַּל לְהַכְרִיעַ יי' שְׂבָעָה יִצְרִים יי' גְּדוֹלִים
מִהַכְרִיעַ יִצֵּר אֶחָד קָטָן .

(1) من انتہار (2) فزع (3) اغشى عليه (4) الفطنة (5) المفو (6) فضحك (7) وسمو
(8) يجه (9) اميلي (10) رجاؤه (11) اشفق (12) ادمره (13) فكرمت وجهه
(14) يحزن (15) التغلب على (16) غلوات .

תפלה

יְיָ אֱלֹהֵי , הַבּוֹרָא וְהַיּוֹצֵר ! הִבֵּה יי' לָנוּ מִכֹּחַ הַגָּדוֹל וְיִמְךָ-
צוֹנֶךָ הַכִּבִּיר לְהַשְׁתַּתֵּף עִמָּךְ בְּמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית יי' .

כְּנֶהֱרַח הַזֶּה תָּמִיד בְּשִׂמְחָה , כְּפֶרַח הַזֹּלֶף יי' אֶת בְּשָׁמִיו יי'
בְּאַהֲבָה וּבְגִדִיבוֹת יי' כִּךְ נִהְיָה גַם אֲנוּ שְׂשִׁים יי' וְשִׁמְחִים תָּמִיד
בְּעֲבוֹדַת הַיְצִירָה יי' .

תָּן בָּנוּ כֹחַ לְאַהֲבָה אֶת חַיֵּינוּ בְּשִׂמְחָתָם וְדֹאגָתָם , בְּעֲלִיָּתָם
וּבִירִידָתָם ! תָּן לָנוּ עֹז יי' , עֲיֻנִּים לְרֵאוֹת וְאַזְנוֹת לְשִׁמוֹעַ וְלֵב
לְהִרְגִּישׁ יי' אֶת גְּדֻלַּת הַיְצִירָה שְׁלָךְ , שָׁנָם אֲנִי זְכִיתִי לְהִיּוֹת חֵלֶק
מִמֶּנָּה . גִּטֵּעַ נָא בְּקֶרְבָּנוּ אֶת הַחֹפֶץ לַחֲיוֹת חַיִּים מְלֵאִים , חַי
עֲבוֹדָה יְשָׁרָה , חַי אֶהְיָה וְרַעוּת יי' עִם בְּנֵי עַמָּנוּ , עִם כָּל
בְּנֵי הָאָדָם , עִם כָּל מֶה שִׁיְצִירָתְךָ בְּעוֹלָמְךָ . טַהֵר נָא אוֹתָנוּ
מִכָּל אֱלִילִיּוֹת יי' וְנַעֲבֹד אוֹתְךָ בְּלֵב שָׁלֵם . בְּשִׂמְחָה נִקְבֵּל אֶת
מִתְּנוּתֶיךָ הַגָּדוֹלוֹת וּבְשִׂמְחָה נִחְלֶקֶן בִּיְצִינוּ וּבִין רַעֲיוֹנוֹ .

הִנֵּה בַּמָּקוֹם שֶׁהָאָכָר פּוֹלֵחַ אֶת הָאֲדָמָה הַקִּשָּׁה , שָׁם תִּגְלֶה יי'
אֶהְיָתְךָ וְנִדְבַת יָדְךָ בִּירֶק דָּשָׁא יי' וְשִׁגְלֵי הַקָּמָה יי' וּבַמָּקוֹם

(1) מֵבֹ (12) הַתְּכוּנָה (13) יִנְתֵּר (14) אֲרִיֶּה (15) וּבִסְגָא (16) מִיִּתְּבִיחוֹן (17) הַחֲלִיק
(18) כּוֹחַ (19) לְחֵמֶר (20) מִדָּאָה (21) וְחִיָּה (22) תִּבְלִי (23) חֲשֵׁב (24) הַחֲנֻטָה .

שהוא חוצב אבנים וסולל דרכים שם תשרה ^(י) שכנתה ^(י)
שכנת הסדר וההרמוניה ^(י) .

השכן בתוכנו , אבינו ומורנו , את מדת הנסד והנדיבות
שבה יצרת עולמך , את אהבת הסדר וההרמוניה שאותם השלמת
בכל חקי היצירה . האירה פנה אלינו ונעש ^(י) ! האירה
פנה אלינו ונאל ^(י) .

מנדלי מוכר ספרים

סוף קיץ

באור העולם כלו אומר : « תשעה באב ! » עשב שדה
וירק דשא נובלים , עצים כפופי ^(י) קומה מודעזעים לפני רוח
ואמרים קינות ^(י) על העלים , המתחילים להתכמש ^(א) , ועל
הקרח ^(י) בצמרתם ^(י) – עטרת ^(י) ראשם . בעלי כנף אבלים ,
עומדים עצובים איש על סככי ^(י) ואיש על סעיט ^(י) , מתנודדים
בחרטום תחת כנפיהם , נושאים עין ומביטים פה וכה ,
מנדודים ^(י) נצתם ונכנסים לתוך קניהם ^(י) ושנים בלי קריאת
שירה של ערבית ...

• (י) לתער (2) רוחק (3) والانجام (4) ותחלי (5) לתער (6) מנחיה
(7) מריאת (8) الاخذة في القبول (9) المرعى (10) في ذروتها (11) תא (12) שגורה
(13) חסנה (14) يحركون (15) اعتاشها .

יְהוָה מְסֻבִּיב !

רוּחַ עֲצָבֹת חֲרִישִׁית יי שוֹרֵה יי בְּחַלְלֵי עוֹלָם . כָּל הַלְבָבוֹת
כִּיָּאֲבִים וּמְתַנַּעֲנָעִים יי וְהַנְשָׁמָה מִשְׁתַּפְּכֶת בְּלֹא אִמָּר וּבְלֹא דְבָרִים
וּבֹקֶה בְּמִסְתָּרִים .

דוד מרישמן

שְׁנֵי גִבּוֹרִים

I

גִּבּוֹר הָיָה עָרָץ . אֲשֶׁר זָרְקוּ (6) כִּסְיֵי (7) בָּרָז וְאֶגְרוֹסִיו (8) כְּצִנְקִים
וְעוֹרָקִיו כְּחִקְלִים . וְהַגִּבּוֹר הָיָה מְלָאָה אֶת כָּל סִדְרֵי לְבָבוֹ כִּי מִשְׁשָׁה אֶסֶת :
לְכַבֵּשׁ אֶת עָרָץ וּלְהַדְבִּיר (9) אֶת כָּל הָעָדָם מִסֶּת רִגְלָיו .
וְאֵל הַקְּרִים יָצָא הַגִּבּוֹר . נִחָפֵר בְּעִקְבֵי הַמַּתְכָּת (10) נִחָצַב (11) וַיִּבְקֶשׁ :
אֵי מָצָא אֶת אֲדָמַת הַבָּרָז .
וְאֵת אֲדָמַת הַבָּרָז הַקְּדִיל מִקְרָב (12) הָעֵקֶב וּמִקְרָב תַּגִּיר וַיָּבֵא אוֹתָהּ
אֶל תוֹךְ הַקְּבִשׁ (13) וַיִּדְבֹּר בָּהּ אֵשׁ . וַיֵּצֵא הַבָּרָז הַנִּמְצָא (14) . וְאֵת הַבָּרָז הַנִּמְצָא
הַקְּדִיר וַיֵּצֵא הַבָּרָז הַמְּשֹׁהָר . וְאֵת הַבָּרָז הַמְּשֹׁהָר הַקְּדִיר וַיִּצְרַסְהוּ (15) וַיֵּצֵא
בָּרָז הַעֲשֻׁשׁ (16) הַקָּשָׁה .
אֵי לָקַח הַגִּבּוֹר אֶת בָּרָז הַעֲשֻׁשׁ הַקָּשָׁה . וַיִּפְעֲלֵהוּ וַיִּמְצָא — הַסֵּרֵב .
וְעַם הַסֵּרֵב יָצָא . וַיָּקָם לְכַבֵּשׁ בָּהּ אֶת עָרָץ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר עָלֶיהָ
וּלְהַדְבִּיר אֶת כָּל הָעָדָם מִסֶּת רִגְלָיו .
וְאֵילָם לִשְׁוֹא : לֹא נִצְטָה (17) הַסֵּרֵב וְלֹא קִבְּשָׁה אֶת כָּל עָרָץ .

(1) حزن (2) صامة (3) ليطر (4) في قضاء (5) ويشتاتون (6) عظامه
(7) كفضبان (8) وبيضناه (9) وإقناء (10) المصدن (11) ولحت (12) من بطن
(13) الأتون (14) المصور (15) ومهتره (16) النيكه (17) لم تضر .

II

גבור קנה קארץ . אשר ציניו קיו מאירות ולבו קנה סם תמיד .
ואת כל סדרי לבו הסם קנה מלכה רק מתשקה אסת : לכבש את קארץ ואת
כל הנשקה(1) אשר עליה .

ואל הקרים יצא הגבור . נתפזר ניעמל נבקש . אז קצא את הברנול .
ניצבר את הברנול . אשר קצא . נוצא ברנול העשת .
אז הביא את ברנול העשת אל בית המלאכה(2) . ניצבר ניעמל בו
ניעש לו ממנו — עם ברנול .

ועם עם הברנול יצא הגבור . לבצביר(3) קבש את קארץ ואת כל
הנשקה אשר עליה ולסדיר את כל תסת כגליו .
ואת אשר קשב — קצא . נצח קעט ניקבש את כל קארץ .

יעקב כהן

אמי

אמי ! האת היא ? מה התרשק לבוא(4) אל סדרי ומעקדי עלי
ולא שפתי .
מדין פוכבי - הנצחים(5) ינדת אלי . לקנה ונכת - אור , וריס טוב
סערן הבאת אתך .

(1) الروح (2) السمل (3) من أجل (4) جنت الموي (5) الازل .

אמי ! עניף אנכי . שימי - נא ידך על מצחי וראי . בפה
לועט(1) הוא !

ראי , יחיד אני ואין איש אמי . ססצתי לגוס ועיר(2) . לחוש
את - אפצעותיך קרועסות(3) שלום על מלמי - ראשי(4) .

זה ימים רבים , רבים קאר , ושסתומי לא קגו(5) את הקלה
תקטנה ותמטיקה אמי !

לא נסוגותי(6) אחר בקרעה(7) בקום שלי קקנאיים(8) וקשנאיים .
כי אם קלסתי אבניתם קידי ותמיתם(9) גשני(10) אל סוי ואל שריון(11)
תקבי .

ועם - קל - זה איתי(12) . סח איתי להיות עוד פעם בעולל(13)
קברך . אשר תמלסנו(14) אמו ראשית - צעד נאשר ייליל אף יוצק צד
קצת - כחומי .

בפה קצמים ססצתי לבנות , לבנות אל סיקך(15) אמי . ואולם
יקשו מיני ונקשי שקטה את סדקסה בין חומות נאנשים וסוסות(16)
תחול הלועט אשר לסיים

בפה קצמים ססצתי לבנות , לבנות ולשפוך את - קל - נקשי אל
סיקך . אמי . קהשפך(17) נקח לים .

(1) יתרו (2) קילא (3) אלה קטר (4) תמל שמרי (5) מא לביט (6) תהער
(7) תגרי (8) תמסד (9) וסממ (10) תמלמ (11) דרע (12) אשתית
(13) קארזיע (14) קלה (15) חמלק (16) ועומל (17) קלסבאב .

ואולם את לא היית אתי . ומי אשר ישמע לי וירצה את נפשי .
 את-כל-נפשי מבלעדי (1) ? !
 אנקרה ימים בולס (2) שמשך על ראשי ועל-פני אדגתי הקטנה
 התהלכתי ולא ידעתי דאגה .
 באגות-תכלת רחוקה , לא ראשית לה ולא סוף , הוי חיי , ואת
 היא אשר קסמת (3) לי את האגדה .
 יום יום חשפתי (4) לי אצרוז-הקדה (5) חדשים ומתנות-פלך לאין
 ספורות (6) הקברת עלי .
 ברובי (7) זהר רפרפו ורננו בפרומים (8) , להקות (9) יונים שחקו
 על שדמות (10) סרתי-סו (11) . באמרי-סוף המתוקים בראת אותם
 ובנשיקות (12) סוף .
 בבו-פלך קטן תציתי בין אלה , ולא ידעתי , מאין הם לי , עד
 אשר חרב יום אחד כל-עולמי .
 הוי , מי קרע את צעיפי (13) תכלתי הנאווים (14) ? מי גרש את
 ברובי נישחט את יוני הנפות ? הוי , מי שרד אותך מאתי , אמי ?

(1) سواك (2) عند إشراف (3) سمرت (4) كشت (5) كنوز بية (6) لافسي
 (7) ملائكة (8) في عين (9) أسراب (10) حول (11) أبيض (12) وبيلات
 (13) جُنب (14) الجية .

שׁוֹשְׁנִים

רצונכם . נאסר לכם מעשה בשושנים אדמות .

במים ההם למדתי בקדרו של יעקב יוסי , הרחק-הרחק . מעולם לא
ראיתי עוד רחוב עגום(1) קנה . הבתים כלם היו אפורים , כהים , צירמים(2)
כלי חצרות בלי בהמות ועופות . בקל הרחוב לא נשמע צפצוף אפרוח וגעית-
עגל עליזה(3) . ולא היה סמון(4) לינך דשא , לצד צומס .
והנה בא יום סיון נקלא . מאז הבקר כסו עננים שחורים את השמים . אף
רום לא היה . העננים נתלו(5) על גבי הראש ממש , וכאלו(6) קפאו(7) באויר .
בקדר היתה אפלה . לא היה אויר לנשם . הרבי והתלמידים ישבו ונמנמו(8)
על הגדרות . אני מן הבקר לא ידעתי את נפשי . לא שמעתי את הלמודים
ולא הגיתי(9) בהם . לבי היה קלא חסך אחד : לפקר צהה את הגן תחת
העננים ולשמע את רנת העצים .
אמר העצמים יכר נשם רך , מהיר , ריסני : הרבי ציף וגשען(10) על
השלסן ונסר(11) בקול , וחברי צחקו(12) בשקט . לבל יצירו(13) את הרבי
הזועף(14) משנתו .

באותה שעה התסמקתי(15) בספר ויצאתי החוצה .

אף השושנים על השיחים(16) לא פסקו מרמו לי ומקרא בקל מיני
תנועות(17) חן . כאבוקות(18) אדמות התנענעו על בדיהן(19) ואת ריחן הטוב
שלקו לי : אלינו בא , שוטה שבעולם ! אין דבר אשר ייף משושנים אדמות .
ספר אם תבא-מי יודע-אולי לא תמצאנו עוד .

(1) כתיב (2) עריאת (3) בייבה (4) علامة (5) תעלת (6) וקאלא (7) תגמדת
(8) ולסווא (9) ולמ אפער (10) ואלכא (11) ושחר (12) לבוא (13) יוטפלו
(14) الساخ (15) מרב (16) الشجيرات (17) حركات جيلة (18) كشاعل
(19) اغصانها .

מי יורע . כמה זייתי עוד נזכר בגן . לולא הנשם העז . שהתחיל
סזליף(1) על פני . קפיצה אחת ועוד קפיצה - ואני שוב בחוץ ורגלי נוסאות
אותי במהירות אל החדר .

את דלת החדר סתחתי לאט ונקנסתי במתנזב(2) . הרגשתי . שפני הבוערים
אדמים כשושני הגן אשב בקיסי . ואשב אל קצה(3) השלסן לבל(4) יתנו
לב אלי . הרבי הוסיף לנמנם והתלמידים לצחק . ואני האמנתי . כי נצלתי(5) .
אך כרגע אחד התפשט(6) ריח השושנים הרענן בחדר המפניק . והילדים
הרגישו בשנוי שנעשה באויר .

— הוי . שושנים ! — התחילו מתלחשים(7) ביניהם - מאין זה בא ריח
השושנים אל החדר ?..

נקנסה גם הרבנית הטובה מן המטבח ופניה מאירים .
— ריח שושנים עולה . בני ! — קראה בקול שמס : צד המטבח
הניצ . מאין זה בא ריח השושנים אל החדר ?...
כרגע שהוא התעורר גם הרבי משנתו והתחיל שואף(8) את האויר
שבבית .

— ריח של שושנים ! — קרא בקול זועף . מי זה הביא את ריח
השושנים אל החדר ?...

הילדים התחילו מביטים(9) זה אל זה . וציניהם נפלו עלי . פני אדמו
עוד יותר . ראיתי . כי אין להסתיר עוד את סודי(10) . מתוך ביסי בלטי(11)
שושנים אדמות אשר בתפוי לא הרגשתי בהן .
— בא הנה . שקז(12) — צעק הרבי ולקח את הרצועה(13) בידו
מה זה שם בקיסיק ?

בברכים כושלות(14) נגשתי אל הרבי . ומביטי התחילו נושרות(15)
השושנים האדמות . הנפלאות . רסבות העלים ומתוקות הריח . עם כל שושנה

(1) يجبط (2) كتلمص (3) طرف (4) لئلا (5) نجوت (6) انشر (7) يتهامون
(8) يتشقق (9) ينظرون (10) سرّي (11) برزت (12) حشرة (13) السوط
(14) متشترتان (15) نعط .

שנפלה מביסי התפשטו הריחות המריפים יותר בחדר. ציני הילדים האירו
מגיל(1). הרבנית הטובה נמנה(2) עליהן. הרימה אמת מהן. ישנה באצבעותיה
את עליה הקמוצים(3) והגישה אותה בזהירות אל אפה.
— שושנים רעננות(4) — מלמלה(5) וציניה נמלאו דמעות — בפעם
הראשונה עולה רים שושנים פה בחדר ...
נמנו גם הילדים על ערמת(6) השושנים וכל אחד הרים אמת מהן.
הגיש אותה אל אפו. נשק לה נסתר את ציניו בתוך עליה(7).
וראה זה קלא: גם פני הרבי הזועפים נכו סתאם. הרצועה נפלה
מידיה. כל הפית נמלא רים שושנים.

אחד - העם.

עבר ועתיד

פילוסוף גדול שלא בידיעתו היה « אדם הראשון » בשעה
שבטא(8) לראשונה את המלה « אני ». שהרי כמה יגיעות
יגעו(9). הפילוסופים הבאים אחריו בשביל לבאר(10) את המלה
הקטנה הזאת, ועדין לא הגיעו להבינה ולבררה כל צרכה.
מי הוא « אני »? — שאלה זו נשאלת וחוזרת ונשאלת בכל דור
ומוצאה לה תשובה אחרת בכל דור, לפי מצב החכמה והפלוסופיה
בקרבנו. ככה האמינו הפילוסופים בדור העבר, שמציאות
ה « אני » בתור(11), שלם ויסודי(12) היא אמת גלויה ומרגשת
לכל ואינה צריכה לראיה(13) בעוד שפלוסופי דורנו דברו על

(1) من ابتهاج (2) اغت (3) المتجدة (4) نفرة (5) تمت (6) كومة
(7) أوراقها (8) حين نطق (9) كدوا (10) لترح (11) ذات (12) وأساس
(13) إلى حبة.

דבר » התחלקות (1) האני , על דבר » אני כפול (2) ,
וכדומה (3) .

אבל , מבלי לרדת עם הפילוסופים לעמקי תהום המי-
טאפיסיקה , אפשר לומר בלשון בני אדם , ה » אני » של כל
איש הוא הספום (4) היוצא מחבור זכרוננו עם רצונו , מהתאחדות
העבר עם העתיד . ובאמת , כשאדם אומר » אני » , הרי אינו
מכִּיֵּן (5) לכו לשערות ראשו וצפרניו , שהיום הן כאן ומחר
מתגוללות באשפה , ואף לא לידי ורגליו ויתר חלקי אותו » בשר
ודם » , הפושט (6) צורה ולובש צורה , כי אם להרוח או הכח
הפנימי , המאחד באיזה אופן נסתר את כל הַשְּׂמִים (7) והזכרונות
של העבר עם כל הַתְּפָצִים (8) וְהַתְּקוּת (9) לעתיד ועושה מכלם
יחד בְּרִיָּה (10) אחת שלמה , אורגנית .

הבריה הרוחנית הזאת הולכת וגדלה ומתפתחת ביחד עם
האדם הַנֶּשְׁמִי (11) , החיצוני , אלא שדרך גדולה הוא בְּסֵדֶר
מְהֻפָּה (12) : מן העתיד אל העבר . » כשאדם נער – אמרו
הקדמונים על שלמה המלך – אומר דברי זמר , הגדיל אומר
דברי משלות , הזקין אומר דְּבָרֵי הַבָּלִים (13) וכך היא הַמְּדָה (14)
באמת . ה » אני » של הנער עני הוא בזכרונות העבר ועשיר

(1) انقسام (2) مزدوج (3) وما أشبه (4) المجموع (5) يوجّه (6) الذي
يخلع (7) الانطباعات (8) الرغبات (9) والآمال (10) مخلوقة (11) الواقعي (12) بتریب
عكس (13) 'مراء (14) القياس .

בתקוות וחפצים לעתיד, הממלאים את נפשו ומניעים את דמיונו⁽¹⁾ ל « דברי זמר » ואת כחותיו לפעולה , בלי מעצור⁽²⁾ וגבול . הגדיל והגיע לימי העמידה⁽³⁾ וכבר העשיר בנסיונות וזכרונות העבר ועם זה עוד כחו רב גם לחפץ ולהשתדל בהשיות⁽⁴⁾ הפצו לעתיד אז נמצא שווי-ערך⁽⁵⁾ בין שני חלקי ה « אני » שלי : העתיד יעורר בו תנועת הרצון , והעבר יגביל⁽⁶⁾ את התנועת הזאת ויתווה לה את דרכה , ואז הוא אומר « דברי משלות » , עושה לו « כללים » בשביל העתיד על יסוד העבר . וכשהזקין וכח אין לו עוד לעבוד בשביל העתיד , יתרוקן⁽⁷⁾ ה « אני » שלו בעל-כרחו⁽⁸⁾ מכל חפץ ותקוה , ולא נשאר לו כי אם לצלול⁽⁹⁾ בטהום⁽¹⁰⁾ העבר , ולהצטמצם בנתונים⁽¹¹⁾ אותם הרשמים והזכרונות שרכש לו בימי חייו , וסוף-סוף , אם חכם הוא כשלמה , « אומר דברי הבלים » ומתנחם⁽¹²⁾ .

אבל לא כל הזקנים חכמים הם כשלמה . להמון בני האדם יחסר הכח והפשרות⁽¹³⁾ להתנחם ב « הבל הבלים » ולמות במנוחה , ובצר לה⁽¹⁴⁾ תקרא אז הזקנה את האמונה

(1) خیاله (2) دون عائق (3) الكهولة (4) في الحصول على (5) توازن
(6) يحد (7) يخلو (8) مكرهاً (9) القوض (10) في لجة (11) في تحليل (12) ويتزى
(13) والهدرة (14) وعند شعورها بالضيقة .

לעזרה , והיא תשיב לה «אני» את «העתיד» אשר יחסר
 לו , עתיד מתאים לתכונת הזקנה , שאינו דורש לא כח ולא
 פעולה , אלא נותן הכל מוכן ומזמן (1) וגם את העתיד הזה ,
 אעים שאינו מיסד על נסיון החיים , יקבל ה «אני» אל
 קרבו ויחברו בקשר צפוי (2) עם העבר והיו יחד לעצם
 אחד שלם : כל מה שחסר בעבר ישלים העתיד וכל אשר
 תגדל מקירות (3) העבר כן יגדל מתק העתיד לעמתו : באפן ,
 שלא רק התאנה (4) , אלא אף הקנאה גובה חוב העבר מן
 העתיד . ולא נתקרה דעת (5) «העניים» עד שאמרו , כי
 להם לבדם נתנו השמים והעשירים אין להם חלק לעולם
 הבא (6) .

ישראל בן - זאב

ה ת ס ל ה

ספר התפלה אשר עמנו כיום תפלות בו בו ותחנונים לבקר,
 למענה (7) ולערבית , תפלות לשבת , לימים טובים , לימים
 הנוראים .

(1) מִיָּא (12) וְיִצְחָק (13) מְרָאָה (14) אֲלֵהֶם (15) וְלֹא יִשְׁמְעוּן בָּא (16) אֲחֵרָה
 (17) לְמַלְאֲכֵי הַמָּוֶה .

בְּקֶרֶת (1) רְצִינִית (2) בְּחֶמֶר (3) הַתְּפִלָּה יֵשׁ בָּהּ כְּדֵי לְהוֹכִיחַ (4)
 שֶׁאֵךְ בְּמִקְרָה (5) נִקְבְּעוּ רַב פִּרְקֵי הַתְּפִלָּה וְחִלְקִיהָ מֵהֶם לְבִקֵּר
 וּמֵהֶם לְמִנְחָה וְלַעֲרֵבִית, כִּי אֵין בָּהֶם כְּדֵי לְהַבְלִיט (6) אֶת הַהִבְדָּלִים
 בֵּין תְּפִלָּה לַתְּפִלָּה. הֵן מִשְׁוֹתָפוֹת בְּסִגְנוֹן, בְּחֶכֶן (7) וּבְמֵאוּיִים.
 אֲנִי מְדַבְּרִים עַל אִידיאֵלִים רַמִּים – גַּם אֵלֶּה מְכַרְחִים
 לְמַצָּא לָהֶם בְּטוֹרִי (8) בַּתְּפִלָּה.

הַתְּפִלָּה מְחַנֵּכֶת (9). לְפִיכֵךְ עָלִינוּ לִשְׁנוֹת אֶת הַלֵּךְ הָרוּחַ
 שֶׁבַתְּפִלָּה מִן הַיִּסּוּד. גִּעָל (10) מִמֶּלֶא אֶת הַלֵּב, כִּשְׁאֲנוּ חוֹזְרִים
 בְּלִי הֶרֶף (11) עַל צֶעַר וְהִתְרַפְּסוֹת (12) לִפְנֵי הַבּוֹרָא. הָאֱלֹהִים
 אֵינָנו זָקוּק לְהִתְרַפְּסוֹת מוֹנֶמֶת (13) גַּם הַשְּׁבָחִים צָרִיכִים לְהֵאמֹר
 בְּמִדָּה (14) וּבִטָּעִם – אֶת הַמִּתְרַפְּסִים מִנְּאֶץ (15) הָאֱלֹהִים. עָלִינוּ
 לְהַתְּפַלֵּל בְּקוֹמָה זָקוּפָה (16), כִּבְנֵי אָדָם מִבּוֹגְרִים, וְלֹא כְּתִזּוּקוֹת (17)
 הַמִּתְרַפְּקִים (18) עַל אֲבִיהֶם, אוֹ מִתּוֹךְ בְּכִי שֶׁאֵינוּ פּוֹסֵק אוֹ מִתּוֹךְ
 חֲנוּפָה (19) שֶׁאֵינָה יוֹדַעַת מִדָּה.

צָרִיךְ בַּהֲחֻלָּט לְהִתְאַמֵּץ שֶׁלֹּא לְהִרְבוֹת בְּשִׁמּוֹשׁ הַמְּבֻטָּא (20)
 « אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל ». יֵשׁ בּוֹה מִשּׁוֹם צִמְצוּם לְמוֹשָׁג (21) יוֹצֵר
 הֶהָרָה (22). לְפָנִים (23) הִיָּה הָאֱלֹהִים « אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל » בְּלִבָּד: לְפָנִים,
 בְּעוֹד כָּל הָעַמִּים זּוֹלָתָנוּ הָיוּ עוֹבְדֵי אֱלִילִים (24). אִוְלָם זֶה מֵאוֹת
 בִּשְׁנַיִם שְׁמִלּוּנִים אֲנָשִׁים מֵאֲמִינִים בְּאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. עֵתָּה אֵין

(1) نقد (2) جدية (3) في مادة (4) لإثبات (5) على سبيل الصدقة (6) لإبراز
 (7) في المضمون (8) تسيير (9) ترى (10) انتهاز (11) دون انقطاع (12) ولذلك
 (13) مبالغ فيها (14) بقدر (15) يحتقر (16) متعصبة (17) كأطفال (18) يعتمدون
 (19) تلقى (20) المباركة (21) لغو (22) الكون (23) قبل (24) أول.

הוא אלהי ישראל בלבד, הוא אלהי ההויה והאנושיות כלה .
 התפלה צריכה להיות מְגִינָה (1) עד למאד . תפלות הבקר ,
 המנחה והערבית צריך שיהיו בהן תְּאוּרֵי (2) טבע מתאימים
 לזמנם – נוסף על תְּחִנּוּנִים (3) , רגשות ותְּבִיעוֹת (4) זמניות .
 תאוּרֵי טבע קלסיים צריכים לְהִשָּׁאֵב (5) לא רק מן הספרות
 העברית החדשה אלא גם מִמְּבָחָר (8) הספרות של הַמְּשַׁבְּחִים
 שְׂבַעִמִּים (7) .

התפלה צריכה להיות אֲנוּשִׁית כללית, בלי שְׂמָץ (8) של
 קְלָלָה (9) לאחרים, אלא בְּרָאשׁ וּבְרָאשׁוֹנָה, ברכה רחמים
 ואהבה עד אין קץ לכל הברואים בְּצֶלֶם (10) אלהים .

(1) מַלּוּה (2) אוֹסָף (3) תּוֹסֵלֹת (4) וּמִטָּלֵב (5) יֵחֵב אִסְתָּאֻמָּה (6) מִן
 מִתְנַבֵּ (7) אֲחֻזַּת הַתּוֹבָה (8) זֶרֶה (9) שְׂתִינָה (10) בִּי סוּרָה .

٢ — مازج من الشعر

ח. נ. ביאליק

משירי-עם

וְהָדְלִי כְּלָבִי עַר ,
 נוֹטֵף רִי פִּי אֶל פִּי הַבָּאָר ,
 נוֹטֵף פִּי וְנוֹטֵף בְּדִלְחִי^(א) :
 דוֹדִי הוֹלֵךְ , דוֹדִי הוֹלֵךְ...

הֵם , בְּנֵי נִדְעָוֶעַ נוֹף —
 דוֹדִי בָּא אִם פֶּרֶכֶסִי^(ב) עוֹף ז...
 דוֹדִי , דוֹדִי ! חוּשִׁי^(ג) מִחֲמַדִּי ,
 אֵין בְּחֶצֶר אִישׁ מְלִבְדִּי^(ד)...

יֵשׁ לִי בֵּן וּבָאָר יֵשׁ לִי ,
 וְעָלִי בָּאָרִי תְּלוּי^(ה) דְּלִי :
 מַדִּי שֶׁבֶת בָּא מִחֲמַדִּי^(ו)
 מִיָּם וּכְיָם יֵשֶׁת מִבְּדִי^(ז) .

כָּל הָעוֹלָם יֵשֶׁן — הֵם !
 גַּם תַּפּוּחַ וְאַנָּס :
 אִמִּי נָמָה , נִרְדָּם^(ח) אָבִי
 עֵרִים^(ט) רַק אֲנִי וּלְבָבִי .

(א) מعلق (٢) مرادي (٣) من جرت (٤) نام (٥) مستيقظان (٦) يقطر (٧) ابريق
 (٨) عطر (٩) انتفض (١٠) أسرع (١١) سواي .

וּמִדּוּעַ , הַגִּד־לִי , יִבֶּךְ בַּחֲשָׁאִי , יִבֶּךְ הַדִּלִּי- טִיף, טִיף-וְכֹה בְּלִי הֶרֶף מִן הָעֶרֶב עַד הָעֶרֶב ?	אֶל הַשִּׁקְתִּי נֶשֶׁב אֲטִי , רֹאשׁ אֶל כְּתֵף , יָד אֶל יָד ; אַחֲוֹד חִידוֹתִי לָךְ : מִדּוּעַ רֵץ הַכֹּד אֶל הַמְּבוּעַ ?

וּמֵאֵין בָּא הַכָּאב
כְּתוּלַעְתִּי אֶל הַלֵּב ?
הוּא , הַאֲמַת שְׁמָעָה אֲמִי ,
כִּי לִבְבֶּךָ סְרִי מַעֲמִי ?..

ש . טשרניחובסקי .

ג ע ג ו ע י ם (י)

רַב־יֶקֶסֶם וְשִׁלֵּל צָבַע , חֲלוּמוֹתֵי לִי הִשִּׁיבוּ פְּנִטְסִיָּה לִי רִקְמָתָם , הִמָּה לְבִי אֶז הִרְהִיבוֹי .	נָא הִשִּׁיבוּ לִי יְלִדוֹתֵי תוֹר הַשִּׁירִים, גִּילִי עוֹלָמִים, שְׂדֵמוֹתֵי זָהָב וְשָׁמִי טָהוֹר , וַיְמֹת יֶלֶד , יֶלֶד תָּמִים .

(1) الخوض (2) قليلا (3) أحاجي (4) بصمت (5) كدودة (6) حاد (7) أشواق,
جنين (8) بهجة (9) حنول (10) سحر (11) تفويها .. رقتها (12) اشتوا :

לי הָשִׁיבוּ שִׁירִי נָעַם , רְעִי אִתִּי בְּטוֹב רְאוּ , תְּרִי' הַנֶּעֱר , שְׁחֹק וְשִׁיחֹת מִלֵּב מִלֵּא אֲזוּ נִבְעוּ .	עַת עוֹד נִפְשִׁי גִרְסָה' לְחַיִּים , נִבְעוּ רִגְשִׁי בִּי כַּמְעֵין ; עַת נִשְׁאַתִּי נִפְשִׁי לְתַקְוֹת , אֵין מִלְּאוֹתָן שְׁנֵי דִין .

לי הָשִׁיבוּ גַם דְּמַעוֹתִי ,

לִבִּי עָתָה , כִּי יֵשִׁיבוּ ,

וְאֶמְוֹנֹתִי גִלְתָּה' מִנִּי , —

פְּנֵעִים' רוּחִי , כִּי יַעֲצִיבוּ .

מיכה יוסף לבנון

הַיְלָדוֹת .

בֶּן אֱלֹהִים עַת הַיְלָדוֹת הִנֵּה —

מוֹעֲדִים' כָּלָה אֶף חַצִּים יָמִיהָ ,

בֶּן הִנֵּה מִלְּאֲכִי-שְׁלוֹם יִטְוֶשׁוּ' ,

וְלִרְגָלָם פֶּרְחֵי חֵן וְהוֹד יִפְּשֻׁ' ,

נִילָה' וְתָם' צִהְלָה' אֶף נִקִּיז רֹחַ

הֵם הַפֶּרְחִים לִילָד בָּם יִשְׁוֹחַ —

(1) دور (2) זאת (3) معائب (4) اعباد (5) غمدق (6) نكث

(7) بهجة (8) وسذاجة (9) جذل .

שָׁמָּה בִּיעָרִים צִפְרִים אֶךְ שָׁרִים ,
 שֵׁם דְּמַמַּת'' עֵדֶן , אֶל שְׁאוֹן'' מַעָרִים .
 שֵׁם בְּשָׁמַיִם הִתְכַּלֶּת לְטֹהַר
 הָאָרֶץ אֶךְ הוֹד , אֶךְ חֶמֶד וְזֹהָר ?
 שֵׁם דּוֹם כָּל נְהִי'' , וְאַלְמָה הַזְעָקָה ,
 שֵׁם לֹא עָדָה'' אֶבְלִי'' , דְּרָכָה הַנְּאָקָה''—
 בְּגֹן הַזֶּה אֲזַכְּרָה אֶף אֶהְמֶיָה'' ,
 גִּילַת עֲדָנִים'' שְׁאִפְתִּי לְרִנָּה !

י. ל. גורדון

ה ש ו ע ל ו ה ע נ ב י ם

שׁוֹפֵל מִזֶּה(9) רָצַב עֲבֵר דֶּרֶךְ בָּרָם .	כֹּה נָכַח . וַיֵּרָא כִּי קָצְרָה יְדֵהוּ
וַיֵּרָא עֲנָבִי חֶמֶד עַל רֹאשׁ עֵץ גִּסְטָן(10).	לְשִׁבְעַת נִפְשׁוֹ הַשּׁוֹקֵקָה(16) בָּמוֹ .
בִּכְרֵד רִירוֹ(11) אֶל סִנְסֵרוֹ(12) בְּזָרָם(13)	וַיִּנּוֹסֶף(17) אֶת יָדוֹ וַיֹּאמֶר לָמוֹ :
כִּי נִבְסֵף(14) לְאֹכֶל מִהֶמָּה . וַיִּסָּן(15)	עֲנָבִי רוֹשׁ(18) הֶמָּה , גִּסְטָן סֹלֶם(19) הַנֶּחֱזֶה

(1) سکون (2) ضواء (3) عویل (4) مر (5) حزن (6) الأبن (7) أمم
 (8) لذات (9) غیل (10) الکرمۃ (11) لعابه (12) ذقنه (13) کاللیل (14) تاف
 (15) فاعجه (16) المشیبة (17) فترک (18) عنب حامض (19) ردي .

מַעֲשֵׂה

— « טלם טלום רע הנסיך .
— מי לי יפתר (9) את טלומי .
בתי אמן לו לאשה .
אחרי יירש (10) את מקומי —
בכה הוציא כרוז (11) הנסיך ,
אך אין פותר ואין פותר ...

— « אמי ! טובה מתנת נסיך
אך שם לחם טובה יותר ! ...
» בני , השקיסה (12) ... אל תפריע (13) !
ולנסיך זמן רבב :
שמע את הטלום נזכר (14)
את כל רזיו (15) ומצמקיו .
בא הרבב אל הנסיך
אמר : שמעה , שר ! אנכי ...

— « אמי , אמי , לי לחם !
חשכו (16) ציני , אשס (17) לחי ! »

חדר צר ומלא אסל (1)
על הרצפה אבא חולה .
אצלה מוסל (2) ילד רצב :
היא לוחשת (3) , רועד קולה :
היה נסיך (4) רע בארץ .
בגדיו פנינים (5) , ביתו וקב ...

— בן . אם טובה ! רע הנסיך ...
אך , ממנו רע הרצב ! ...

« ולנסיך בת יחידה :
תמיד , תמיד היתה שמחה :
ולבת זון אקרי (6) בללה ,
ובתוך הגנה ברבה :
שם התהוללה (7) , צחקה ,
יסקיה איש לא ראה » ...

— « בן : הורתי (8) , תמיד שמחה ,
יצא רצב לא ידעה » ...

באסלה רגע דממה .
באסלה עולה בכיה ...
אם וילדה בוכים יחדו ...
שסקה , שסקה המצפיה ...

המפרדאט :

(1) זלאם (2) מלך (3) תהס (4) אמיר (5) לאל (6) מכות (7) תבאח
(8) חאמל, אמי (9) מכל (10) ירש (11) אלאן (12) אדא (13) תשוש
(14) פאדרכ (15) אסראר (16) אפלט (17) תלשי .

י. ל. גורדון

הנשר וקעורב

ניטש (6) סתאם נירד עליהו
ניחקע בו צפרניו (7) ניאחזנו :
אולם משקל השא קבד ממנו .
וכמו סירים (8) סבוכים (9) סבוך צמרהו.
ובקנצותיו (10) צפרניו אף נחו .
נאחזו שם , ממקומם לא ינחו (11) .
עד באו הרועים ניקחהו
ולנצרותיהם לשחק בו נמניהו .

עורב זולל (1) עמד על גג הקסת
נירא נשר יורד ממעל
נישא שה מהצנר ניצל .
ותהי נפשו גם הוא נקססת (2)
הדמות (3) לנשר . ניקח (4)
הקף אותו פצמים מקצה .
נירא בו שה בעל אליה ופרד (5)
שמן וטוב לקרנן אשה נרצה .

(1) שר (2) נאע (3) התב (4) פאחאט (5) ודמן (6) פארמי (7) בראח
(8) שיכ (9) מלד (10) ושבאעיד (11) תזחזח .

הַזֶּאב וְהַכֶּבֶשׂ

- הַכֶּבֶשׂ שָׁמָּה מִן הַנֶּחֱל(1) לְשִׁבּוֹר צִמְאוֹנוֹ(2)
וְזֶאֱבָב שָׁנָע(3) בּוֹ פֶתָאם לְאַסּוֹנוֹ(4)
כְּמוֹכֵן . הַתְּנַפֵּל צָלִיו הַזֶּאֱבָב לְשִׁסְעָהוּ(5)
אֶךְ לְהַצִּדִיק(6) לְצִינִי הַתְּבֵל(7) אֶת מַעֲשֵׂהוּ
קָרָא : אֵיךְ נּוֹצֵן(8) נָכַל(9) עוֹ נָשׁ
לְדַלֵּחַ(10) מִימֵי הַזִּמִּים בְּעֶבְרִיט וְרַפְשִׁי(11) .
חֵי נִפְשִׁי . כִּי הִנֵּה בֵּן מֵנֶת !...
חִיל(12) אֲסֹז אֶת הָאֵמֶל הַכֶּבֶשׂ .
נִיחַסֵּן לִפְנֵי נִיאֵמֶר : כִּי אֲדוֹנִי !
אֶת צִדְקָתִי(13) לְהוֹכִים אֲנִי הַרְשָׁנִי
הֵן בְּמוֹרְדוֹ(14) הַנֶּחֱל שָׁמָּה עֲבָדָה .
וּכְמֵאָה צַעֲ(15) בִּינִי וּבֵין כְּבוֹדָה(16)
וְאֵיךְ זֶה יִכְלָתִי מִימִיךָ לַעֲבֹד ?
- דָּם ! (17) - הַרְעִים הַזֶּאֱבָב - הָאֲנִכִּי אֲשַׁקֵּר זֶה...
נָכַל ! חוֹצֵסָה(18) כּוֹזֵאת כְּלָפִי מִי זֶה...
בָּרֵם(19) וְכוֹרְנִי עוֹד אֲשַׁמְקֵד בְּאֵבִיב
נוֹצֵן לְנֹדִי(20) בְּמִקּוֹם הַזֶּה אֶת שְׁמִי !
הַתְּחַשֵּׁב כִּי שְׂכַחְתִּי . יָדִיד תְּחִיב זֶה...
— אֵיכָכָה ? הֵן לֹא עָבְרָה שָׁנָה
מִיּוֹם הַנֶּחֱלִי !... — הַכֶּבֶשׂ עָנָה
— אִם לֹא אִתָּה — הִנֵּה זֶה אֲחִיךָ !
— אֲכַל יָחִיד אֲנִי ! סְלִיחָה !...
— אִם כֵּן הִנֵּה זֶה קְרוֹבְךָ , בֵּן דּוֹדְךָ .
גּוֹאֲלֶךָ(21) . אוֹ אֲסֹד יְדִידֶךָ !
גַּם אֲתָם , גַּם רוֹעִיכֶם וְכֹלְבִיכֶם
כָּלְכֶם מִלְּאֵי צוֹן(22) נִשְׁשַׁע .
לְהַכְחִידִנִי(23) מִן הָאֶרֶץ כָּל קוֹמוֹתֵיכֶם(24)
הוּא שׁוֹאֲפִי דָמִים וְרַשָּׁע !...
וּבְצוֹן כָּלִם אֲשַׁפֵּךְ צָלִיךָ חֲסִיתִי(25) !
— אֵיךְ(26) ! אֲכַל אֲנִי מָה חֲסִיתִי ?
— רַב ! הַלְכֵרְרִי(27) חֲסִיתִיךָ פְּנוּיָה שְׂעִיתִי
צוֹנָה גְדוֹל מְשׁוֹא זֹאת יְדַעְתִּי
כִּי נִקְרִיתִי(28) לְפָנֶיךָ בְּסִנִּי רַעֲבָה .
קָא סִלְקָא בְּעִתָּה(29) כִּי אֲחִישֵׁךְ נִפְשִׁי מְשׁוֹכָה
וּבְדַבְּרוֹ , הַתְּנַפֵּל צֵל הָאֵמֶל נִיחַסְכָּהוּ
שֵׁם אֵל עָבִי הַיָּצֵר וְיִסְרְפָּהוּ !...

(1) الجدول (2) علكه (3) أصاب (4) لواء حظه (5) ليمزقه (6) لتبرج (7) العالم
(8) جرؤت (9) شرج (10) لتكثير (11) ووحل (12) فزع (13) استقامتي (14) في
منحدر (15) خطوة (16) خردك (17) صه (18) وقاحة (19) لكن (20) لثتم
(21) قريبك (22) إثم (23) نحوي (24) حيلكم (25) سني (26) ويلاه (27) التبرج
(28) ماتك الصدفة (29) أنجيل إليك .

الْقِسْمُ السَّابِعُ

منتخبات

من

الرؤوب العبري الروندلسي

ח ל ק ש ב י ע י

קטעים וזכריות

מן הספרות העברית הספרדית

نماذج شعرية

١ - في الوصف

فصل الربيع : על האביב

لوسی بن عזرا

פְּתוּחוֹת פָּסִים^(י) לְבֶשׁ הָיָן

וּכְסוֹת רִקְמָה^(ז) מִדִּי^(ז) דְּשִׁאוֹ^(י)

וּמַעֲלֵל תְּשֻׁבָּה^(י) עֲטָה^(י) כָּל-עֵץ

וּלְכָל-עֵץ הָרָאָה פִּלְאוֹ^(י) ;

כָּל-צִיץ^(ח) חֹדֶשׁ לְזֶמֶן חֹדֶשׁ

יֵצֵא שׁוֹחֵק^(י) לְקִרְאָת בּוֹאוֹ

אֶךְ לְפָנֵיהֶם שׁוֹשֵׁן עֶבֶר

מִלֶּךְ עַל כָּל הַזֶּרֶם כְּסֹאוֹ

יֵצֵא מִבֵּין מִשְׁמָר עֲלָיו

וַיִּשְׁנֶה^(י) אֶת בְּגָדֵי כְּלָאוֹ^(י)

מִי לֹא יוֹדֶה^(י) לְאֵל עֲלָיו

הָאִישׁ הַהוּא יֵשֵׁא חֲטָאוֹ .

(ר' משה אבן עזרא)

المفردات :

- (١) متعددة الألوان (٢) زركشة (٣) ثياب (٤) عُشبه (٥) تفويف
(٦) اكتسى (٧) أعجوبته (٨) بُرعم (٩) ضاحك (١٠) فبدل (١١) سجنه
(١٢) يشكر .

ترجمة الروايات

لقد لبس البستان في جلّسوانه
فأما رداءُ العشب فهو مفوّفٌ
ترى الروض يسترضي العيونَ فماله
وفي البرعم المولود ترحيبٌ ما جد
وقد برز الوردُ المليكُ معظمًا
وقد كان في سجنٍ فبدلَ ثوبه
فمن حمد الله الكريم فقد نجى
غداة انتفاضِ الطلّ أجملَ قصانٍ
وأما كسى الأشجار فهي بألوانٍ
سوى أن يُدير الحسن في أكّوس البان
بفصل جديدٍ ضاحكٍ اللون فتانٍ
ومسّ ذرا^(١) عرش الزهور بسلطان
ومالَ بأزوارٍ وماسٍ بتيجابٍ
ومن لم يروح بالحمد باه بخسراتٍ

نظمها بالعربية : منذر شعار
الطالب بكلية الآداب

(١) الذرا بفتح الذال الفاء والجانب .

في محاسن الطبيعة في مصر

על הדר"י הטבע במצרים

ليوذا اللاوي

הַפְּשֵׁטִי הַזֶּמֶן בְּגֵרֵי חֲרָדוֹתֵי
וְלִבֵּשׁ אֶת בְּגָדֵי הַחֲמוּדוֹת ?
וְלִבְשָׁה הָאֲדָמָה שֶׁשׁ וְרִקְמָה
וְעֲשֶׂתָה מִשְׁבָּצוֹתֵי זָהָב רַפִּידוֹתֵי
וְכָל מִזְרָעֵי יְאוֹרֵי מִשְׁבָּץ כְּאֵלֶּי
נְאוֹתֵי נֶשֶׁן בְּחֶשֶׁן יֵהֵן אֲפֹדוֹתֵי
וּמִרְכְּבֵי יְנָאוֹת מִדְּבָרֵי חֲסוּבוֹתֵי
וְרַעֲמֵסֵסֵי וּפְתָםֵי פֶן רַבּוּדוֹתֵי
וְלֵב יִפְתָּהֵי וְיִשְׁכַּח אֶת זְקוּנָיו
וְיִזְכֹּר עוֹד יְלָדִים אוֹ יְלָדוֹת
כֶּן - עֵדֶן בְּמִצְרַיִם בְּפִישׁוֹן ,
בְּנֹת עַל שִׁפְתֵי נְהָר וְשָׂדוֹת

(1) بَآء (2) اخلع (3) الفزع (4) ترايش (5) طنافس (6) مزرعة (7) نهر النيل (8) واحات (9) الجيزة (10) في الصدر (11) حلى (12) وبيط (13) صحراء (14) منقولة (15) مدينة رمسيس (16) والقيوم (17) مفروشة (18) يلت (19) في نهر النيل .

וְהִקְמוּתִי יִרְקַקוֹת אֲדָמוֹת
 וְלִרְקָמוֹת מֶלֶךְ בָּשׁוֹת בְּגָדוֹת
 וְרוּחַ יָם תִּגְיַפְמוֹי וְנִרְאוּ
 כִּמּוֹ מִשְׁמַחֲוֹת אֵל-אֵל וּמִדּוֹתִי
 (ר' יהודה הלוי)

ترجمة الأبيات

هل نضا الدهر ثياب القلق	وارتدى ثوباً كالوث الشفق
قد تردت أرض مصر قمحاً	من نضار أصفر أو ورق
فروج النيل ثوب عجب	ضاع مسكاً بالأريج العبق
ولدى الجيزة واحات كما	زينت الصدر حوار العنق
نوعت أقسامها وازينت	بأفانين السنا واللق
ورعشيس عليه لؤلؤ	والغيوم البيض عند الأفق
منظر يجمع من شيع فتى	ذا فؤاد مستطار شيق
يذكر الولدان والغيد وما	وبجته غير الأسمى والحرق
وعدت مصر جناناً بالذي	قد جوت من كل ووض مشرق
سفيلات هنا مزدانة	وهي صفراء بزهر مونيقي

(١) والسابل (٢) فخر كما (٣) ساجدة (٤) وشاكرة (٥) الشغار الذهب والورق
 بكسر الراء اللغزة .

حين تثنىها الميا نحبها ككبير يشكر الله تعالى
 نظمتها بالعربية : منذر شعار
 الطالب بكلية الآداب

البحر الهائج : ٢٥ سؤدد

ليهودا اللاوي

١٨	١٩
٢٠	٢١
٢٢	٢٣
٢٤	٢٥

٢٦	٢٧
٢٨	٢٩
٣٠	٣١
٣٢	٣٣

(١) ممت ، هاجت (٢) اموات (٣) وكتيفة (٤) اكفرت (٥) وغلت (٦) لبعه
 (٧) تلاطم امواجها (٨) يغلي (٩) يصرخ (١٠) مسكن (١١) وقترت (١٢) والشتت
 (١٣) تيارات (١٤) وديان .

וְהָאֵי "חֹלָה

יֹרְדָה וְעֹלָה

וְעֵין תּוֹלָה"

לְחֹבְלִים" אֲזַי

שָׁחָה" קִרְנִים"

וְנִבְהַל" סִרְנִים"

וְנִלְאָה" תִּרְנִים"

לְפָרוֹשׁ" בְּנִפְיו .

וְלִבִּי מִחֲשָׁה"

אֶקְוֶה" לְמִמְשָׁה"

כָּעַל יָד - מִשָּׁה

אֶהְרֵן וּמִרְיָם .

יִרְתַּח" בְּלִי אֵשׁ

וְלֵב מִתְיָאֵשׁ

בְּעֵת הַתְּבַאֲשִׁי"

בְּמִשְׁוֹט" מִנִּיפְיוֹר" .

אֶקְרָא אֲדֹנִי

וְאֶקְרָא עֲוֹנִי"

פֶּן תִּחַטְּעִי"

יִהְיוּ טִרְחִי" .

וְהָאֵי כְשִׁכּוֹר" (א)

יִתְעַמְעֵי" יִהְכּוֹר" (ב)

בְּלִי הוֹן" יִמְכּוֹר

שׁוֹכְנִי כְתָפִיו .

(א) والسفينة (ب) متعلقة (ج) للملاحين (د) ابن م (هـ) يصمت (و) آمل (ز) لمنجد
(ح) ذنوبي (ط) لفرعي (ي) ترح (ك) تعلقاً (ل) رأسها (م) وذعر (ن) رانها
(س) وصبر (ع) قلوها (ف) لنشر (ق) يغلي (ر) كره (ز) يجذاف (ح) عركوه
(ط) كسكران (ي) يسخر (ك) يزا (ل) مال .

וַיֵּד אֶקְנוֹס	חַה לַיְחָן ^(١)
תֵּאָהֵב לְכֹנֹס ^(٢)	בְּעַד יָם אֵיתָן ^(٣)
וְאֶבֶד מְנוֹס ^(٤)	יִקְדִּישׁ ^(٥) בְּחֶתֶן
וְאֶפֶס ^(٦) מְבָרַח ^(٧) .	לְמִשְׁתָּה ^(٨) אֶסּוּפִיר ^(٩)

(ר' יהודה הלוי)

ترجمة الوحيات

وموجٌ كَأَسْرَابِ السِّفِينِ يَسِيرُ	بِحَارُهُ كَأَطْرَافِ الْجِبَالِ تَتُورُ
وَأَضَعَتْ مِياهَ الشَّاطِئَيْنِ تَغُورُ	فِيَارَبْنَا اسْوَدَّتْ عَلَيْنَا سَمَاؤُنَا
وَهَامِي رِغَوَاتِ الْمِياهِ تَطِيرُ	فَهَا هُوَ قَعْرُ الْمَاءِ يَظْهَرُ وَاضِعاً
وَشَقَّقَتْ الْأَمْوَاهُ وَهِيَ تَقُورُ	وَقَدْ رَجَفَ الْبَحْرُ الْهَيْطُ بِوَابِلٍ
وَنَصَفَ بِأَذْيَالِ الْجِبَالِ يَغُورُ	فَنَصَفَ جِبَالُ لَا يُورَامُ عَلَوَّهَا
وَلَيْسَ لَهَا بَيْنَ الْمِياهِ مُجِيرُ	تَرَى السَّفْنَ فِيهِ صَاعِدَاتٍ هَوَابِطاً
وَفِي طَيْهِ حَبِ النَّجَاقِ يَدُورُ	وَأَصْبَحَ قَلْبِي فِي الْأَضَالَعِ سَاكِناً
إِذَا عَزَّتْ فِي الدُّنْيَا عَلَيَّ نَصِيرُ	وَلَيْسَ سِوَى مُوسَى وَهَرُونَ مُنْقَذُ
فَقَرُّ فَوَادٍ كَادَ قَبْلُ يَطِيرُ	وَمَرِيْمُ شَدَنِي مِنَ الْمُلْكِ بَرَّةٌ
فَرَحَاكَ .. ذَنْبِي فِي الْحَيَاةِ كَبِيرُ	إِلَهِي أَخْشَى أَنْ يَضِيعَ تَعَبْدِي

(١) حوت (٢) شديد القوة (٣) يدعو (٤) لوليمة (٥) مدعووه (٦) الاجتماع
(٧) مناس (٨) وتلاشي (٩) مفر .

لقد مال أطراف القلوع ورأسها
 غداة على الماء الكثير بلا لظى
 ومال بنا قلب السفينة وادّنت
 وقد فرح الحوت الكبير بما يرى
 ومُدّت لنا أبدي المحيط طوية

فعارَ بها الرّبان وهو قدير
 ومجداف من رام النجاة كبير
 جموع منّا يانا وجاء نذير
 وما الحوت إلا في الوحوش أمير
 فكان لنا هول وكات مصير

نظمها بالعربية : منذر شعار
 الطالب بكلية الآداب

٢ - في الغزل

قصيدة غزلية : שיר יְדִידוּת^(١)

ليوذا اللاوي

מה לך צְבִיָּה^(٢) תִּמְנָעִי צִרְיָה^(٣)
 מִדּוֹדִי^(٤) צִלְעִי^(٥) מִלֵּאן צִרְיָה^(٦) ?
 לא מִדַּעִי כִּי אֵין לְדוֹדִי מִזְמָן
 בִּלְתִּי שִׁמְעֵי קוֹל שְׁלוֹמוֹתֶיךָ ?

(١) غزل (٢) ظبية (٣) رسائلك (٤) من عب (٥) ضلوعه (٦) أوجاعك

אם הפרידה^י על שנינו נגזרה^י
 עמדי מעט עד אחזה^י פניך .
 לא אדעה אם בין צלעי נעצר^י
 לבי , ואם ילך למסעיך .
 חי אהבה ! זכרי ימי חשקך^י , כמו
 אנוכר אני לילות תשוקותיך^י .
 כבאשר דמותיך^י בחלומי תעבר ,
 כן אעברה נא בחלומותיך ?
 ביני ובינך ים דמעות , יהמו^י
 גליו , ולא אוכל עבור אליך !
 אך לו פעמיך^י לעברו קרבו
 אז נבקעו^י מימי לבך רגליך ...
 באתי באש חשקך ומי בכי , אהה !
 לבי בדמעותי ונחליך ! ...
 מראה דמות אדם^י עלי ספיר^י בעת
 אראה שפתיך עלי שניך .

(1) الفراق (2) تحت (3) اشاهد (4) انجز (5) عشقك (6) اشواقك (7) طيفك
 (8) تهي (9) قدماك (10) انشقت (11) ياقوت (12) لؤلؤ .

שָׁמַשׁ בְּפָנֶיךָ וְלֵיל תִּפְרָשִׁי
עַל זִהְרֵי עֵבֶל^(י) קְנֻצוֹתֶיךָ^(י) .
מִשִּׁי^(י) וְרִקְמָה הֵם כְּסוּת גּוֹפֶךְ , אֲבָל
הַחֵן^(י) וְהִפִּי כְּסוּת עֵינֶיךָ .
לֹא אֲשַׁמְעָה קוֹלֶךָ , אֲבָל אֲשַׁמַּע עָלַי
סִתְרֵי לִבִּי קוֹל צַעֲדוֹתֶיךָ^(י) .
פְּקוּדֵי^(י) בְּיוֹם פְּקוּדֶךָ לְחַיֹּת חֲלִילִי^(י)
חֲשֵׁקֶךָ , יוֹם בּוֹ יִחְיוּ מִתֶּיךָ .
נִפְשִׁי לְהָשִׁיב אֶל גִּוְיָה^(י) , כִּי בְּיוֹם
נִסְעֶךָ בְּצִאתֶךָ יֵצֵא אַחֲרֶיךָ ...

ترجمة الأبيات

يا ظبية^(١) منعت رسائل ودعها عني ومثلت الضلوع^(٢) لهيما
ما للمحب سوى سماع نحيبة^(٣) تلقينها فتودعه مشبوبا
وإذا الزمان^(٤) قضى علينا بالنوى فقمي لألمح وجهك المحبوبا
أنا لست^(٥) أدري مل فؤادي في الحشا أم راح يسعى سعيك^(٦) المكتوبا
وحياة^(٧) ذا الحب العظيم تذكري أيام عشقك^(٨) والهناء^(٩) المقصوبا

(١) كثافة (٢) ضناورك (٣) حرير (٤) البهاء (٥) خطواتك (٦) اذكري
(٧) قتل (٨) جسدا .

كنت ذكرى ليلات شوقك إنها
 هل في خيالك لي مراد مثلها
 بيني وبينك بحر دمع حشمت
 لكن إذا شئت العبور وقطعة
 ولقد دخلت بماء عشيقك والبكا
 واحسرتا.. في الماء يشقى والظن
 شفتاك كالباقوت فوق لآلئ
 والوجه كالشمس المنيرة ساطع
 إن كان جسمك من حرير ثوبه
 ياليت لي سمعاً لصوتك إنما
 فإذا بعثت من المات وهوله
 فتذكرى نفسي وعودتها فقد

فجرت لدي مداماً وندوبا
 لك في الفؤاد.. إذن وأيت عجيبا
 أمواجه ألا أكون قريباً
 شقت إذن قدماك فيه دُروبا
 والقلب منشط لدي قلوبا
 دمع وجمر.. ياله منكوبا
 أشهى المنى أن تدني فأذوبا
 والشعر يفرش في الضياء غروباً
 فعيونك ارتدت البهاء قشيباً
 تركت خطاك على الشفاف طيوباً
 صرعاك والقتلى، وكنت طيباً
 ذهبت وراءك إذ عزمت دُروباً

الطالب بكلية الآداب

نظمها بالعربية : خالد مسلماني

أبيات متفرقة في الغزل

בתי תרח שונים בעיני

אמר לרחם עברה עלי :

שלום שאי אל מחמד רוחי

(ר' יהודה הלוי)

יָזִים תְּעוֹסֶינָה כְּעָבִי אֶל מַעֲרֵב
 אֲתָכֵן בְּחֵי הָאֲהָבָה הַשְּׂבָעֲתִי^ז
 לְשֹׂאת שְׁלוֹמִי אֶל יְדִידִים^{יז} רְחֻקָּי^{יח}
 אֶךְ בֵּין צֹלְעֵי אֲהֶלִם^{יט} תִּקְעֲתִי^כ
 וְאוֹמְרָת : וְנָחִי^{כז} אֶת־אֲהֶבְתָּם
 וְהוֹקֵרִי^{כח} רַגְלֶךָ מִמְּשַׁכְּנֵיהֶם^{כט}
 עֲנִיתִיָּה : בְּלִבִּי אֲהַלִּיהֶם
 וְאֵיךְ אוֹכַל לְהַתִּירִי^ל מִתְּרִיהֶם^ל
 (ר' משה אבן עזרא)

ترجمة الأبيات

حلفتُ عليها بالوفاء وبالحب نأوا وحام في ضلوعي وفي قلبي مساكنهم والعذل أوجع في الصب بقلبي ومالي فضل عزم على الطنب ^(١٢)	حمام طارت كالسحاب إلى الغرب لحمل سلامي للأحبة منهم وقائلة أهمل هوام ولا تطأ أيا هذه إن الأحبة خيموا
نظمها بالعربية : منذر شعار الطالب بكلية الآداب	

(١) كسابة (٢) حلفت (٣) أحباء (٤) بدوا (٥) خيمتهم (٦) صربت (٧) أهمل
 (٨) ووفر (٩) من مساكنهم (١٠) أن أفك (١١) حبالهم (١٢) الطنب بضمين الحبل
 وخفف هنا لفرورة .

וְלֹאֲנָהּ" וְאֵנָה תִּפְנֶה" לְשֹׁכֵן בְּאֶהְלִים ? וְהִנֵּה
 בְּלִבִּי לְשֹׁכֶנָה מִחֲנֶה" גָּדוֹל וְרָחֵב יָדַיִם
 (ר' יהודה הלוי)

צַר לִי עָלַי דּוֹדִים לְבָבִי אֶסְרוּ
 בֵּין אֲמִתְחוּתֵיהֶם" וְהִכְבוּ צִלְחֵי"
 (ר' משה אבן עזרא)

אִיךָ אֶחָרִיךָ אֲמַצָּה מְרֻעִי ?
 תְּנֵעִי" - וְהִלֵּב עֵמֶךָ יָנוּעַ
 (ר' יהודה הלוי)

יִזְנָה תִּבְנֶנּוּ" עַל אֲמִירֵיהֶם"
 יִמַּר לְבָבִי לְאֲמִירֵיהֶם"
 כִּי אֲמַצָּה מִכְאוֹב" כְּמִכְאוֹבָה
 בִּיקְרָנִי" בֵּן כְּמִקְרָה
 (ר' יהודה הלוי)

ترجمة البيتين الآخرين

وحامة تبكي على الأغصان يأسى الفؤاد لها وللأشجار
 يا ليت بلواما عليّ وليت ما يعرف عواطفها الرقاق عراقي
 نظم : محمود فاضل
 الطالب بكلية الآداب

(١) وأينا (٢) تبه (٣) مضرب (٤) حنائيم (٥) مروا (٦) راحة ، استقرار
 (٧) تنزل (٨) تمش (٩) قم الشجر (١٠) لأتوالها (١١) ألم (١٢) ويصيني .

לִפְרִי^(י) מְאֹרִי^(ז) פָּנִי יוֹבִישִׁי^(ח) מְאֹר מִקֶּר
גַּם חֲלִלִי עֵינִי רַבִּי^(ט) לֵאמֹר חֲקֵרִי^(י)

(ר' משה אבן עזרא)

ترجمة البيت

رب عفرأ⁽¹⁾ وجهها⁽²⁾ ينجبل الصب⁽³⁾ ح ووجنا⁽⁴⁾ها دم⁽⁵⁾ أو نار⁽⁶⁾
قتلت⁽⁷⁾ عينها⁽⁸⁾ الكثير⁽⁹⁾ وأعبأ⁽¹⁰⁾ كل⁽¹¹⁾ عد⁽¹²⁾ جرحي⁽¹³⁾ هوأما⁽¹⁴⁾ الكثير⁽¹⁵⁾
نظم : منذر شاعر
المطال بكلية الآداب

יָפְתִי , לָמָּה עֵינַיךָ לְעֵין כָּל דֹּרְכִים^(י) קָשָׁתִי^(ז)
יִתְגַּדְדֶּנִּי^(ח) כָּל-רוֹאֵי בָם יִהְיוּ כְּדָגִים חוּץ רֶשֶׁתִּי^(ט)

(ר' יהודה גב' ארה)

ترجمة البيت

ما لعينيك أضمتا⁽¹⁾ مثل قوس⁽²⁾ نافذ⁽³⁾ في المشاهد المقتون⁽⁴⁾
فهو يمشي كسكة⁽⁵⁾ في شبك⁽⁶⁾ قلق⁽⁷⁾ الخطر⁽⁸⁾ مثقلاً⁽⁹⁾ بالشجون⁽¹⁰⁾
نظم : عبد الكريم شقفة
المطال بكلية الآداب

(١) أعفر . ظي (٢) نور (٣) ينجبل (٤) كثروا (٥) استقصاء (٦) تصبان
(٧) فوساً (٨) يتأرجحون (٩) شبكة .

על לחיך ושער ראשך

אברך : יוצריי אור ובורא חשך

(ר' יהודה הלוי)

וגן שושן עלי לחיו , והפקידיו

לשמרו הנחשים השרפים

(ר' משה אבן עזרא)

עלי מה-זה רעי , יקודי אש

בצלעי וכנחליי ילדי דמעי ?

(ר' יהודה הלוי)

الحسناء والبدر : היפה-פיה והסהר

ليوذا الحريزي

ידמוהי^(א) אלי סהר , ואמר :

לסהר איך תדמו את ימימה ?

וסהר יחסריי^(ב) פעם יוסיף^(ג)

והיא לעדיי^(ד) בלי חסרון תמימהי^(ה)

(א) خالق (ב) وعين (ج) التامين (د) رفاقي (ه) لبيب (و) وكنهر (ز) نيل
(ح) يشبهونها (ط) ينلس (ي) ويزداد (ك) على الدوام (ل) كلمة

וְסֵהֶר-עָבִי תִכְסֶּהוּ יִחְשֶׁךְ

וְהָיָא תְּאִיר בְּבֵית מֶלֶךְ פְּנִימָה יִי

וְסֵהֶר-שׁ מַעַט אֶפְלִי בְּתוֹכוֹ

וְעַל לְחֻזָּה נִקְדַּת מוֹרִי רְשׁוּמָה יִי

וְסֵהֶר מַעֲלָה יִי-נִלְנֵל יִסְבוּ אִי

וְהָיָא תִּסְב לְחֻשְׁקָה כָּל-נִשְׁמָה יִי

וְסֵהֶר מַעֲלָה יִמְשַׁל חֲלִיפוֹת יִי

וְהָיָא תִּמְשַׁל אֲבָל לֹא נִעֲלָמָה יִי

וְעֵין כָּל-אִישׁ בְּסֵהֶר תִּשְׁלָטָה יִי, אֵיךְ

בְּנִיגוּי יִי הֵיכֵל הֵן הִיא חֲתוּמָה

וְסֵהֶר מַעֲלָה יִי אִיר כֹּהֶר יִי

פְּנֵי עֲלָמָה יִי וְאִם יִי כִימָה יִי וְחֻמָּה יִי

(١) سحابة (٢) تحببه (٣) داخل (٤) أقول (٥) شامة (٦) مرسومة (٧) السحابة
(٨) يدعى (٩) روح (١٠) على التالى (١١) تختفى (١٢) تسلط (١٣) في مكان
(١٤) كازيمار (١٥) فتاة (١٦) وهل (١٧) التريا (١٨) والنفس.

א — فی الحنین

الحمامة الباكية : היונה הבוכיה

لموسی بن عזرا

ובן-יונה בראש אמיר מקנן
בן-בשם^(י), עלי מה-זה יקונן^(ז) ?
אפיקד^(ז) לא יכבו למל^(י)
וצל^(י) תמר^(י) עלי ראשו יגונן^(ז)
ואפרוחיו ירגו לקניו
והוא להם זמיר^(ח) פיהו ישנן^(י) !
בכה גזול^(י), בכה נידד^(י), ובניו
למרחוק, ואין טרפם^(י) מכוון^(י),
וקבה^(י) לו אבריה^(י) ויעוף
אליהם, ועפר ארצם יחונן^(י) !
(ר' משה אבן עזרא)

(א) עטר (ב) יתלב (ג) جداوله (ד) امامه (ה) وظل (ו) نخل (ז) ימי
(ח) شدو (ט) ירד (י) طيب (יא) منتشر (יב) غذاوم (יג) يفتسر (יד) وهب
(טו) أعضاءك (טז) يحب .

ترجمہ الرویات

تلك الحمامة في الجناين عشتها بين الأوبىج تحيرته ظليلا
والنخل في رفق يلامس عرشها والأفق رحب لا يُعيق سبيلا
وفراخها من حولها حاطت بها تشدو الغناء وتسجع التوتىلا
فتظنّها في فرحة ومرة لولا بكاء صيرته هديلا
فلم النعيب هل افتقدت أحبة أم أنت مثلي قد فقدت خليلا
فدعي النواح وغردى مسرورة وابكي إذا شئت النعيب قتيلا
ابكي شريداً تاه في آفاقها يرجو النجاة مجرّحاً وعليلا
ابكي سليباً غرّته مصيبة أحبابه فقد غناه عويلا
هاتي جناحاً كي أحط بأرضهم متمرغاً في تورهم وذليلا

نظمها بتصرف : عفة وصال حمزة

الطالبة بكية الآداب

قلبي في المشرق : لبى بمזרח

ليهوذا اللاوي

لبى بمزרח وأزكى بسوق مَعْرَب -

أيدّ أسعّمة أأت أأشّر أكل وأيدّ يّعرب'؟

(١) يلد .

איכה אַקים אַת נְדַרִי וְאַסְרִי בְעוֹד
 צִיּוֹן בְּחֶבְלֵי אָדוֹם , וְאֲנִי בְּכַבְלֵי עָרֶב !
 יְקִלִּי בְעֵינַי כָּל-טוֹב אֶרֶץ סַפְרָד , כִּמּוֹ
 יִקָּר בְּעֵינַי רְאוּת עֲפָרוֹת דְּבִירֵי נַחֲרָבִי!
 (ר' יהודה הלוי)

الحنين الى بيت المقدس

לְצִיּוֹן שְׂאֵפָה וְנֶפֶשׁ

ليوذا الحريزي

לְצִיּוֹן שְׂאֵפָה^א וְנֶפֶשׁ וְרוּחִי
 הִיָּזַת בָּהּ כָּל-יָמוֹת חַיִּי מְנוּחִי^ב ,
 בְּחֶשְׁקָה יִנְעַמְדִּי^ג לִי הַתְּלָאוֹת^ד ,
 וְאַתֶּן בָּהּ לְמִכָּה רֹאשׁ וְלֶחֱי ,
 וְלֹא אֶתְאַוֵּי^ה לְבִלְתִּהּ^ו כָּל-יָמוֹתִי ,
 עַד־ אֶנְעִי^ז וְנָסִי^ח כְּחִי וְלֶחֱי^ט ,

(١) نفوري (٢) وعمر ماتي (٣) في مقاطعة (٤) في قيد (٥) يقل ، يهون (٦) هيك
 (٧) داري (٨) وقت (٩) راحتي (١٠) تنه (١١) الحائب (١٢) أمبو (١٣) لسواها
 (١٤) أموت (١٥) فيزول (١٦) قوة شبابي .

וְאֵיךְ אֶכְסֵף^(י) לְטוֹב רִקְחִי^(י) בְּשָׁמַיִם ?

וְהִיא בְּשָׁמַי וְטוֹב רִקְחִי וְרִיחִי !

אֲחוּנָן אֶת עֶפְרָיָה בְּכָל־עַת

עָדִי יִשְׁאִיר עֶפְרָה אוֹתִי^(י) בְּמִצְחִי ;

עֶפְרָה אֶעֱשֶׂה מִרְפָּא^(י) לְנִעְצִי^(י)

וְאֶמְרָחִי^(י) עַל־שְׁחִיץ^(י) לְבִי וְיָחִי .

(ר' יהודה אלחריזי)

٤ - في الغفر

الحكمة : החכמה

لهوذا اللاوي

אֵיךְ אֶפְחָדָה מֵאִישׁ-וְלִי נֶפֶשׁ

חַתָּנִי^(א) אֶרִיזֹתִי^(י) מִכְּפִירִיהָ^(י) ?

אֵיךְ אֶדְאָגָה^(י) מִרִישִׁי^(י) -וְהַחֲכָמָה

מִחֲצַבִּי^(י) פְּנִינִים^(י) מִהַרְרִיךְ ?

• (١) اطمح (٢) ادهان (٣) علامة (٤) دواء (٥) لذاتي (٦) وادمن (٧) ورم
(٨) فزعت (٩) آساد (١٠) من اشبالها (١١) اجزع (١٢) من قدر (١٣) تحت
(١٤) لآلى .

אם ארעבה-הנה מגדיה^י
 או אצמאה-אמצה^י נהריה !
 איך אשבה שומם^י - וכנורה^י
 אותי ישעשע^י בשיריה ?
 איך אדרשה רע שיחני^י -
 עת אשמעה חכמת דבריה ?
 נבל^י וכנורי בפי עמי
 נני ופרדסי^י - ספריה
 (ר' יהודה הלוי)

ترجمه: اربيات

لم أفزعني وفي نفسي أفزعني ^١ والفقر لا أخشى وعندي حكمة ^٢ فإذا سغبت قطعت من ثمارها ^٣ وإذا انقردت حفنتها قيثارة ^٤ وإذا رغبت إلى الجليس مؤانسا ^٥ قيثارتي منها يراعي المنتشي ^٦	أسد الفلاة كبارها بصغارها ^٧ نسي الآلي البيض من أوكارها ^٨ وإذا ظلمت رشفت من أنهارها ^٩ فرأيت سوي العمر في أوتارها ^{١٠} جادت بلؤلؤة النهي وتجارها ^{١١} وجنان خلدي الخضر في أسفارها ^{١٢}

نظمها بالعربية : منذر شعار
 الطالب بكلية الآداب

(١) ثمارها (٢) أدثف (٣) وجيداً (٤) وقيثارتها (٥) يسلي (٦) يامرني
 (٧) عودي (٨) وفردوسي (٩) الجار والمجور متعلقان بأفزعني ، وكبارها بدل من أسد
 وهذا يتسق اللفظ العربي مع النظم العبري .

קראמטי פי מכאני : קבודי במקומי

לאברהם בן עזרא

קבודי^(י) במקומי ואם אשפילי^(ז) שבתי ,
 ולא אבחר^(ז) מקום בנקלים^(ז) בנאונים^(י) ,
 אשר הקה חושבים היזתם ראש מושב^(י) ,
 והמושב להם יבסה עלפונים^(י) ;
 אני הוא המקום והמקום אתי^(י) ,
 והקה-המקום ימלא חסרונם^(י) !
 (ר' אברהם אבן עזרא)

ترجمة ابيات

קראמטי הערזה^(י) פי מכאני ولو صغرت^(ז) أخرى الزمان
 ולست^(ז) כעשר^(ז) أصحاب^(ז) عجب صفار^(ז) פי أماكن^(ז) ذات^(ז) شأن
 یظن^(ז) الناس^(ז) أنهم^(ז) صدور^(ז) ولولا^(ז) ما لبثوا^(ז) فی قواف
 أنا الصدر^(ז) الذي لا صدر^(ז) غیری ویلا^(ז) نقصهم^(ז) صدر^(ז) المكات
 نظمها بالعریة : عبد الکویم شقفة
 الطالب بکبة الآداب

(י) קראמטי (ז) אהפני (ז) אחר (ז) כאנה (ז) פי סבראיתם (ז) مجلس
 (ז) מהאיתם (ז) מי (ז) نقصם .

ה - פי הרע

רשא. אח : קינה על אח

לשנויל מנאיד

פֶּכֶר שְׁלֹמֹה יְמֵי אֲבִי
 וְלֹא שְׁלֹמֹה יְמֵי חֲבִי -
 אֶהָיִי , אֶלְיִי , וְצַר-לִי צָר ,
 וּמֵר-לִי מָר , וְאוֹיֵהִי לִי
 עָלַי אָחִי וּבֶן אִמִּי ,
 כְּלִילִי רֹאשִׁי וּמִכְלִי !
 הִזָּה הִיָּה מַעֲתִי חֲלָקִי ,
 הִכָּהִי עָלַה בְּנוֹרְלִי ?
 וְאֵלֶּה צָרִי אֶחָדָה -
 הַדְּפִתִּיהִי בָרֵב חִילִי ,
 וְלִי יָשׁוּב בְּמוֹ-כִפְרִי -
 פְּדִיתִיהִי בְּכָל-יֵשׁ-לִי ,
 אֲכַל מָה אֶעֱשֶׂה הַיּוֹם
 וְאֵלֶּה מִשְׁפָּטֵי אֱלֹהִים !

(1) المصنوع (2) حدادي (3) ألي (4) آه (5) ويلاه (6) وويل (7) تاج
 (8) وغامي (9) نصيب (10) أهلكذا (11) بمرعتي (12) عدو (13) مددته (14)
 فوني (15) بذات دية (16) فديته (17) بكل ما أملك (18) أحكام (19) إلهي .

רִנָּא אֲבִי : קִיָּזָה עַל בֶּן

לאברהם בן עזרא

אָבִי הֶבֶן , קֶרֶב לְסִפְדִּי ,

כִּי אֵל מִמָּוֶה רָחֵקִי

אֶת בֶּן־אֶת יַחֲדָה

אֲשֶׁר אֶהְבֶּת , אֶת יִצְחָק !

בָּכָה אֲבִיךָ בְּכָל־רִנָּעִי

וְאִשָּׁא נְהִיִּי נְהִיָּהִי ,

בְּזִכְרִי זֶה שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים

מוֹתוֹ בְּאֶרֶץ נְכֻרִיָּה־יִי —

וְצֵאתוֹ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם

וְנִפְשִׁי עָלָיו הוֹמִיָּה ,

עַד שֶׁהִבֵּאתִיו אֶל בֵּיתִי

לִילָה יוֹמָם בּוֹכִיָּה ;

בְּמָה תִּלְאוֹת מְצֻאוֹנִי —

וְאֵלָה תוֹלְדוֹת־יִי יִצְחָק !

(١) لندة (٢) أبجد (٣) لحظة (٤) نجيب (٥) معذر (٦) غريبة (٧) طابع .

רַעִי , הַרְפָּה־יִי מִמֶּנִּי ,
 אִם תִּנְחַמְנִי - תְּנִיעֵנִי
 מִחֲמַלִּי נִשֵּׂי אֵל תִּזְכֹּר
 וְשִׁמוֹ אֵל תִּשְׁמִיעֵנִי
 שְׁמֹת־יִי עוֹלָם הִשְׁמַעִי (ו)
 וַיִּקַּח מִחֲמַד עֵינַי
 כָּלָה־יִי שְׁאֲרֵיהִי וְלִבִּי ,
 כְּאִשֶּׁר כָּלָה יִצְחָק !
 (ר' אברהם אבן עזרא)

٦ - في شكوى الرمان والحكم

قصيدة البؤس : שיר תוּגָה

لإبراهيم بن عזرا

(א) אֲשֶׁכִּים־יִי לְבֵית הַשָּׁרִי־יִי

אומרים : כָּדָר כָּדָב ;

(١) غلّ (٢) غزني (٣) تهزلي (٤) منتهى (٥) خراب (٦) ألفتني (٧) فني
 (٨) بليتني (٩) أبكر (١٠) الأمير .

אָבא לַעַת עָרַב אומָרִים : כָּכָר שָׁכַב־יִי .
או יַעֲלֶה מָרָב או יַעֲלֶה מִשְׁכָּב־יִי ,
אוֹיָה לְאִישׁ עָנִי , נוֹלָד בְּלִי כּוֹכַב .

(ב) גִּלְגָּלִי^י וּמִזְלוֹת־יִי בְּמַעֲמָדִים^י

נָטַר־יִי בְּמַהֲלָכְכֶם לְמוֹלֶדֶת־יִי ;
לו יִהְיוּ גֵרוֹת־יִי סְחוֹרֶת־יִי

לא יֵאֱסָף־יִי שֶׁמֶשׁ עֲדֵי מוֹתִי .

(ג) אֵינְעִי־יִי לְהַצְלִיחַ־יִי וְלֹא אוֹכַל

כִּי עֲזַתּוֹנִי־יִי כּוֹכְבִי שָׁמַי ;

לו אֶהְיֶה סוֹחֵר בְּתַכְרִיכִים־יִי

לא יִנְעֻז־יִי אִישִׁים בְּכָל־יָמַי .

(ד) אֱלוֹ לִפִּי אִידִי־יִי דְמַעֵי יָלֹדִי־יִי

לא דִּרְכָּה־יִי רֶגֶל אָנוּשִׁי־יִי יִבְשֶׁת־יִי

אֲךָ לֹא לִמִּי נַח לְבַד כִּרְתִּי־יִי בְּרִית־יִי

כִּי גַם לְדַמְעֵי נִרְאָתָה הַקֶּשֶׁת־יִי .

(ר' אברהם אבן עזרא)

(١) اضطلع (٢) مضجع (٣) فوس قزح (٤) والبروج (٥) في دوراتها (٦) مالت
(٧) إلى موطن (٨) شموع (٩) بضاعت (١٠) يغيب (١١) أكل (١٢) لنجاح (١٣) أغوتني
(١٤) بأكفان (١٥) يموتون (١٦) يؤسي (١٧) نيل (١٨) وطئت (١٩) إلسان
(٢٠) يابسة (٢١) قطع (٢٢) عهد (٢٣) القوس .

ترجمة الرويات

أجبه إلى بيت الأمير مع الفجر
فأخبر أن قد راح من قبل وراكباً
وإن عدت في وقت الغروب وأينته
كذلك لا ألقاه إلا مؤزناً
فيا حسرة لي من فقير معذب
وقد كان لي أبراج حظ تهاقت
فلو كنت بالشمع القليل متاجراً
كذلك لما أبلغ النجع مرة
فلو كنت بالأكفان يوماً متاجراً
فوالله لو سالت دموعي مرة
لما وطئ الإنسان أرضاً ولا مشى
لطوفان نوح كان قوس وعهدة

لا رجوته من يانيع الرغد النزر
وما حيلتي فيه وما حيلة الصبر
وقد غمض الأجنان في نومه السحري
فلما على فرش وإما على مهر
بلا راحة يمشي بلا كوكب يجري
ودولاب سعد مال في المهلك الوعر
لما أفلت شمس النهار مدى عمري
على أنني آتية بالتعب المثر
لما سبق في عمري رجال إلى القبر
على قدور بؤس والتعاسة والنكر
جموع الوردى إلا على لجج البحر
كذلك أضى لي بأخرة الدهر

نظمها بالعربية : منذو شعار
الطالب بكية الأداب

أين القبور : איזה הקברות

איזה קברות אישים" מתו על הארץ מימי קדם ?
 קבר נחצבי" על-גב קבר , רודם השלב על-גב רודם ,
 חרי" עפר יחד שוכנו אבני גיר" עם-אבני אדם"!

(ר' משה אבן עזרא)

ترجمة الوحيات

נפסי 'נסאיל' בכזרה ואחילה
 تلك الحلائق 'كدت' أشلاؤ'ها
 أبن القبور ? لقد 'عجبت' طويلا
 فبدلت' ضمن' الثرى تبديلا
 والجير' في غلظ' عليه أهلا
 حبر' من الباقوت صيغ' منمقا
 نظمتها بتصرف : عفة وصال حمزة
 الطالبة بكلية الآداب

فليذكر الانسان : קזכר הָאָדָם

קזכר קבר"ו בימי חיו , כי למות הוא לקום

(١) رجالات (٢) حفر (٣) قلوب (٤) حبر (٥) باقوت (٦) الانسان ، الجير .

וְלֹא־סִי יִסַּע כָּל־יוֹם מִסָּע , אֲבֵן יֶחֱשֵׁב כִּי יָנוּחַ^ז
 הַיּוֹמָה אֶל אִישׁ שׁוֹקֵט^ז עַל צִיִּי^ז אֶךְ יִדְאִי^ז עַל כְּנָפֵי רוּחַ !
 (ר' משה אבן עזרא)

ترجمة الأبيات

فليذكر الإنسان في أيامه أن الحياة تسوقه لمات
 في كل يوم يستجد^ز مراحل تدنو به من فرقة^ز وشتات^ز
 فكأنه رجل بفلك^ز هادي لكن^ز بجذابه ربح^ز عاتي
 نظم : محمود فاضوري
 الطالب بكلية الآداب

٧ - في المدح

يهوذا اللاوي : יהודה הלוי

ليهوذا الحريزي

לֵלֵוִי כָּל יְקָר^ז נְאֻמָּה^ז וְנִלְוָה ,
 וְהוּא לִיְהוָה פֶּאֶרִי^ז עַל רֹאשׁ מְשִׁיחֵו .

(١) ورويدا (٢) حقاً (٣) يستريح (٤) هاديء (٥) سفينة (٦) يحذف (٧) وقار
 (٨) جي (٩) ! كليل (١٠) فتار .

וְאִם זָרַח בְּחוּלִי מַעַרְבִּי מְאֹרֵי -

בְּמִזְרַח מְלֹא כֹל-צֶדֶד רָקִיעִי .

וּבִקְרֵבִי שִׁיר - שְׂבָחִי שֵׁם שְׁלֹחִי^י

לְהִלָּחֵם , וְשִׁחִי^י הֵם רִמְחִי .

וְרַבִּים רוֹצְצִי^י אַחֲרָיו - וְנִלְאֵי

מִצָּא דֶרֶכּוֹ וְלֹא יָדְעוּ אֶרְחִי^י .

וְהוּא כָּא בְּחֹדֶר הַשִּׁיר לְבָדוֹ

עַדִּי צֵאתוֹ וְסִגְרָא אֶת פֶּתְחִי^י .

וְהִצְמִיתִי^י בְּטַל מִלְּיוֹ צִמְחִי ,

וְהִפְרִיתִי^י בְּמִי שֶׁכֵּלּוֹ פֶּרֶחִי .

יּוֹם עָרְכִי^י חֲכָמִים מִלְּחֻמוֹת שִׁיר -

יְהוּדָה הוּא אֲשֶׁר נִבְרָא^י בְּאֶחָיו .

(ר' יהודה אלחריזי)

ترجمة الروايات

لصاحبنا اللاوي . احترام ^١ ورفع ^٢	فقد بات إكليلاً على الشعراء
إذا أشرقت في الغرب أضواء فضله	أضاءت بأرض الشرق خير ضياء
وقد حاول الأقوام ركضاً ركضه	فكلموا وبانت خطه ^٣ الضعفاء

(١) فاحية (٢) وفي مركبة (٣) مدائح (٤) أسبابه (٥) وأقواله (٦) تراكضوا
(٧) طئرقه (٨) أبوابه (٩) وأبنت (١٠) وأزهر (١١) أقاموا (١٢) قلب .

فجاء إلى قصر القريض لوحده وأغلق باب القصر في خيلاء
 له أيسكة من لفظه وأزامر من الحكمة الزهراء ذات بهاء
 ويوم تبارى عادة الشعر بدم فأمسى إمام الصبح والنظراء
 نظمها بالعربية : عبد الكويم شقفة
 الطالب بكلية الآداب

نوال الأمير ونوال الغمام

מַתַּת הַנְּבִיר וּמַתַּת הָעֵבִים

لتادروس أبي العافية

לֹא אֲשֶׁר זָהָב מְרִיקִים^(١)
 וּפָנֵי יָדָיו , וְהָעֵבִים - רַבִּיבִים^(٢)
 וְעַתָּה תַּחֲוֵי יִגְלִי^(٣) שְׁמֶשׁ צָדָקָה
 וְעַתָּה תִּתֶּם מְאוֹר שְׁמֶשׁ מְעִיבִים^(٤)
 וּפָנָיו שׁוֹחֲקִים שְׁשִׁים^(٥) בְּתַחֲוֵי
 וְעַתָּה תִּתֶּם פְּנִיָּהֶם נַעֲצָבִים^(٦)
 וְנִשְׁמִי הַזָּבִיל^(٧) עֲתִים מְרַעִים^(٨)
 וְנִשְׁמִי הַנְּבִיר^(٩) תָּמִיד מְטִיבִים
 (סדרוס אבו אל עאפיה)

(١) تهطل (٢) ديم (٣) يدي (٤) تكسو باليوم (٥) يستهجون (٦) متكدرون
 (٧) السماء الزايلة (٨) نسي (٩) الأمير ، السيد .

א - فی الدجاجی والدلفاز

القلم : העט

וערם' מכלי מלבוש ומכסה
ולא חיים ולא נפש בקרבוי'
ומפיו מהלך חכמה ובנה'
והוא הורג כחץ' שנון' בארבו'
(ר' שלמה בן גבירול)

ומה-צפור אשר יקיא' שחורים
ישרים גם תמימים' בעכרים' ?
והוא חלש' והוא גבור , והוא דל , י'
והוא אלם' ירנן כמהירים
והוא לא חי , וגם לא מת , ודמו
ישד' מרפא' למו קטב מרירים'
(ר' יהודה הלוי)

ומה-דקה , ודקה וחלקה'
ואלמת מדברת בחזקה ?

(١) وعريان (٢) في جوفه (٣) وفطنة (٤) كسم (٥) مسن (٦) في مكنته (٧) يلفظ
(٨) كاملون (٩) في الجواب (١٠) ضيف (١١) بائس (١٢) أبكم (١٣) يشبه (١٤) علاج
(١٥) وباء فناءك (١٦) وقاعة المس .

וְהוֹרֶגֶת בְּנֵי אָדָם חֲרִישִׁית^י
וְדָם אֵילִים^י בְּמוֹ פִיהָ מְרִיקָה^י
(ו ר' יהודה הלוי)
אָמַר מָה הוּא אֲשֶׁר יַעַן דְּבָרִים
בְּלִי לָשׁוֹן וְיָשִׁיב מֵאֲמָרִים
וּמֵאֲמָרָיו לְמַרְחֹק שְׁמוּעִים
וַיִּגְדֹּל כָּל-לְשׁוֹנוֹת הֵם קִצְרִים ?
(ו ר' יהודה הלוי)

الرمانة : הרמון

ليهذا اللاوي

אָמַר-לִי מַה-דְּמוּת^י בָּתִּים לְבָנִים
בְּתוֹךְ קִרְיָה^י יִרְקַרְקַת סְתוּמָה^י
וַיִּשְׁכְּבֶיהָ כְּעֵץ אָדָם אֲמוּנִים^י
בְּמִים וַעֲפָר אֶרֶץ וְחוּמָה^י ?

(١) بصمت (٢) ايلع ، كبار القوم (٣) لكك (٤) شبه (٥) مدينة (٦) مسدودة
(٧) ناشون (٨) وقلمة .

תָּבֹה־י' דִּמּוּת קָבָה מְתַלְעֵת־י'

כְּדוּר־י' עֲנֵלָה־י' לֹא מְרַבֵּעַת

קָנִים־י' שְׁנֵי־י' גַּם שְׁלִישִׁים בָּהּ

נְאֻמִּים כָּמוֹ חוֹתָם־י' לְטַבֵּעַת

מִנְדֹּל עָלֶי רֹאשָׁה לְתַלְפִּיזֵת־י'

תָּלוּל־י' כְּכֹבֵעַ אוֹ כְּמִנְבֵּעַת־י'

הַשּׁוֹכְנִים תּוֹכָה עֲרָמִים , לֹא

יִתְבּוֹשְׁשׁ־י' בִּשְׁתַּ בְּנֵי דַעַת

(ר' יהודה הלוי)

المראה : המראה

لسليان بن جبرول

כָּלִי מְכִיל־י' לְאֵן תְּכַלִּית־י' וְקֶצֶה

וְהוּא קֶטֶן בִּינְדֹךְ תְּאֻחָהוּ

וְרַחֹק מִמֶּךָ לְתַפּוּשׁ־י' אֲשֶׁר בּוֹ

וְאִם עֵין בְּעֵין תְּחַוָּהוּ־י'

(ר' שלמה בן גבירול)

١١٠. علة (٢) ترادي ثوبا قزميا (٣) كالكرة (٤) مستديرة (٥) أعشاش (٦) حجر
كريم (٧) كصن (٨) حنين (٩) كعبة (١٠) يخبلون (١١) يحتوي (١٢) حد
(١٣) لعمك (١٤) تشامده .

نموذج شري

أفضلية الشعر العربي على الشعر العبري

מעלות השירה הערבית על השירה העברית

ليهودا الحارثي

« דעו כי השיר הנפלא^י, אשר בפנינים מלא היה בתחלה^י
 לבני ערב לנחלה^י. והם חזקו בו כל-בדק^י, וישקלוהו^י
 במאזני צדק^י... ולהם על משוררי^י תכל^י המעלה העליונה...
 ואף על פי שיש בכל אמה משוררים... כל שיריהם^י לנגדי^י
 שירי השמעאלים לא לעזר ולא להועיל... כי אין השיר הנעים
 במבטאו^י, הערב^י, במקראו^י... כי אם לבני ערב
 לבדם, וכל הגויים פאין^י נגדם.

« גם מבני עמנו אחרי גלותם מאדמתם, שכנו רבים מהם
 עם בני ערב בארצותם, ונהגו^י לדבר בלשונם ולהגות^י
 בהגיותם^י. ובהתערבם^י עמהם, למדו מלאכת^י השיר
 מהם... כי בעוד אבותינו שוכנים בעיר הקדש, לא נודע להם
 שיר שקול^י בלשון קדש. רק ספרי איוב ומשלי^י ותהילים^י
 הם פסוקים^י קצרים וקלים, נידמו לחרוטי^י שיר, אבל
 אין להם חרוז ואינם שקולים ».

(ר' יהודה אלהריזי)

(١) العجيب (٢) في البدء (٣) ملكاً (٤) نغمة (٥) فوزنوه (٦) بموازين صادقة
 (٧) شعراء (٨) العالم (٩) اشعارهم (١٠) إزاء (١١) في لفظه (١٢) الحلو (١٣) في
 قراءته (١٤) كالمدح (١٥) وتودوا (١٦) والتفكير (١٧) بتفكيرهم (١٨) واختلاطهم
 (١٩) صناعة (٢٠) موزون (٢١) والأمثال (٢٢) والمزامير (٢٣) آيات (٢٤) الأبيات.

الْقِسْمُ الثَّانِي

طائفة مختارة

من

الحكم والامثال

ח ל ק ש מ י נ י

ק ב ז נ ב ק ר

ש ל נ י ב י ם ו מ ש ל י ם

حكم وأمثال : נִיבִים וּמִשְׁלִים

- אין אמן" בלי כלים .
- אין הקמץ" משביע את הארץ .
- אין חלום בלא דברים בטלים .
- אין לה אדם שאין לו שעה .
- אין מביאין ראיה" מן השוטים" .
- אין מלאך אחד עושה שתי שליחות .
- אינו דומה שמיצה לראיה .
- אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו .
- אם אין אני לי מי לי .
- אם אין צאן אין רועה .
- אמר מעט ועשה הרבה .
- בין הרועה והשה נבקע השה .
- במקום שאין אנשים השתדלי" להיות איש .
- דבר ולא חצי דבר .
- דירה נאה" ואשה נאה וכלים נאים מרחיבים דעתו של אדם .

(1) صاحب صنعة (2) الحفنة (3) بينة (4) الخبي (5) حاول (6) جية .

סופו הוכיח^י על תחלתו .
 היום קצר והמלאכה^י מרבה .
 השעה משחקת לו .
 יש רוצה ואין לו , ומי שיש לו אינו רוצה .
 פרוטה ופרוטה מצטרפות^י לחשבון גדול .
 מי שהכסף בידו , ידו על העליונה .
 לא דבים ולא יער .
 לא הם ולא שכרם .
 לא מדבשך ולא מעקצך^י !
 לא כל העתים^י שוות .
 לא לחנם הלך הנזיר^י אצל העורב כי ממינו^י הוא .
 לא ראיתי-אינו ראיה .
 למקום שלבי אוהב שם רגלי מוליכות אותי .
 מום^י שבה אל תאמר לחברך .
 תפשת^י מרבה לא תפשת .
 מזל מחכים ומזל מעשיר .
 מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת .
 מעשיך יקרבוך ומעשיך ירחקוך .

(י) دل (21) والعمل (3) تنعيم (20) من ذخرك (20) الظروف (16) الزر زور (7) من
 جنسه (18) عيب (19) أمسكت .

מְרִבָּה נְכָסִים'י' מְרִבָּה דְּאָנָה'י' .
נְכָס יֵין יֵצֵא סוּד .
גֵּר לְאַחַד גֵּר לְמֵאָה .
נָשִׁים רַחֲמָנִיּוֹת הֵן .
סוּפָה טוֹב כָּלָה טוֹב .
צָרוֹת אַחֲרוֹנוֹת מְשַׁכִּיחוֹת אֶת הָרֵאשׁוֹנוֹת .
תּוֹכוֹ אֶכֶל , קִלְפָתוֹ זֶרֶק .
הָאָרִי גַעֲשֵׂה שׁוּעָל .
אָרִי הָרוּג הָרִגְתָּ , קִמַּח טַחֲנָן טַחֲנָתָה .
הֵרֵג זָנָב לְאֲרִיּוֹת וְאֵל תְּהִי רֹאשׁ לְשׁוּעָלִים .
הַגָּדִיִּים גַּעֲשׂוּ תִלְשִׁים .
אֹי לָהּ לַגָּדְלָה'י' שֶׁמִּקְבֶּרֶת אֶת בְּעָלֶיהָ .
פִּרְצָה'י' קוֹרְאָה לַגָּב .
הִיתְפָּאֲרִי' הַגָּרוֹן'י' עַל הַחוּצָב בּוֹ ?
כָּל אָדָם שָׁאִין בּוֹ יִדְעָה אֲסוּר לְרַחֵם עָלָיו .
יִדְעָה קִנִּיתָ מָה חִסְרָתָה ?
יִדְעָה חִסְרָתָה מָה קִנִּיתָ ?
אִין עֲנִי אֶלָּא בִּידְעָה .
יִדְרֵךְ אֶרְכָּה וְקִצְרָה , יִדְרֵךְ קִצְרָה וְאֶרְכָּה .

(١) أموال (٢) تلق (٣) اكبرياء (٤) ثقرة (٥) أيفخر (٦) الفأس .

אם אין דעה-הבדלה יי' מנין ?
 זורעי עמל יקצרוהו .
 זורע עולה יי' יקצר את יי' .
 הזורעים בדמעה ברנה יי' יקצרו .
 חמורנושא ספרים .
 עלה החמור בסלם .
 החרב אין שמירתה אלא תיקה יי' .
 כחתן בין אבלים , כאבל בין חתנים .
 שוכן עם טמאים יי' טמא .
 יגעתי יי' ומצאתי תאמן , יגעתי ולא מצאתי אל תאמן .
 יגעתי ופתחת יגע וסתום .
 יש זריז ונשכר , יש זריז ונפסד .
 אין כחו אלא בפיו .
 אם לא תכנס המלה כלה תכנס חצייה .
 חברה מית-אשר , אתעשר-לא תאשר .
 מעשה אבות סמן יי' לבנים .
 לא מקומו של אדם מכבדו אלא אדם מכבד את מקומו
 משנה מקום משנה מזל .
 כל הנגעים יי' אדם רואה חוץ מנגעי עצמו .

(1) תיני (2) خطية (3) اثم (4) بقاء (5) قرايها (6) انجاس (7) كدود
 (8) علامة (9) الآفات .

איני רוצה בנצל גדולה מרגלי .
 יקב יי' הדין יי' את הקר .
 אין מסיחין יי' בסעודה .
 בין הפטש והסדן .
 אוי לי מקאן ואוי לי מקאן .
 סיג יי' לחכמה שתיקה .
 פתח בכד וסיים בקבית .
 לפני עור לא תתן מכשול יי' .
 לאו עכברא גב אלא חורא גב .
 איזהו עשיר השמח בחלקו .
 הגיעו הצרות עה פה .
 פזור יי' לרשעים הנאה יי' להם והנאה לעולם .
 אין לך צרה באה לעולם שאין לאחרים בה רוח .
 צרות אחרונות משכחות את הראשונות .
 צרת רבים חצי נחמה יי' .
 אל תסתכל בקנקן יי' אלא במה שיש בו .
 איזהו שוסה המאבד מה שנותנים לו .
 יפה שתיקה לחכמים .

(א) يغرق (ב) القانون (ג) يتحدنون (ד) سباح (ה) عاثر (ו) تفريق .
 (ז) فائدة (ח) عزاء (ט) في إريق .

الْقِسْمُ الثَّانِي

نصوص مختارة

من

العهد القديم

חלק תשיעי

פרקים ודברים מן המגילת

العهد القديم وأسفاره

يطلق « العهد القديم » على الكتاب المقدس عند اليهود . ويسمى بالعبرية « חִבְרִי » (تَنخ) . وكل حرف من هذه الكلمة يرمز إلى قسم من أقسامه الثلاثة . فحرف « ח » يرمز إلى « חֻמְשֵׁה » (التوراة) ، وحرف « ל » يرمز إلى « לְבִיאִים » (الأنبياء) ، وحرف « כ » — الذي يُقلب في النطق العبري « כ » — يرمز إلى « כְּתוּבִים » (المكتوبات) .

(١) التوراة : חֻמְשֵׁה

لفظ التوراة يعني في العبرية الشريعة والقانون والتعليم . وهي أعظم كتاب ديني لدى الاسرائيليين . وتنقسم التوراة إلى خمسة أسفار معروفة عندهم باسم « חֻמְשֵׁים » (أخماس) ، مفردهما « חֻמֶּשׁ » وهي :

١ — בְּרֵאשִׁית (سفر التكوين) : ويتضمن خبر خلق العالم ، وحياة الإنسان في بدء الخليقة ، وقصة آدم وحواء ، ونوح والطوفان ، وحياة إبراهيم الخليل وولديه اسماعيل واسحق عليهم السلام ، وتاريخ يعقوب وأبنائه الاثني عشر الذين كوّنوا فيما بعد أسباط بني اسرائيل . وينتهي بالحديث عن زيارة اخوة يوسف له وذهاب أبيه لرؤيته في مصر .

٢ — שְׁמוֹת (سفر الخروج) : ويحتوي على نشأة موسى في مصر ، وتاريخ العبرانيين في مصر وتعذيبهم على أيدي الفراعنة ، ثم خروجهم من أرض

مصر ، وانزال الرصايا العشر على موسى ، وذكر لطائفة من الشرائع الدينية والمدنية التي تلقاها موسى .

٣ - **ויקרא** (سفر اللاويين) : ولاوي ، من أولاد يعقوب وإليه ينسب اللاويون ، وهم الكهنة وسدنة الهيكل . ويبحث هذا السفر في العادات والشرائع الخاصة باللاويين والعبادة والقرايين .

٤ - **במדבר** (سفر العدد) : ويحتوي تاريخ العبرانيين أثناء التيه في صحراء سيناء ، حتى وصولهم إلى أرض موآب .

٥ - **דברים** (سفر التثنية) : ويتضمن تكراراً لبعض ما ورد من رصايا وشرائع خاصة بالعبادة والصلوات والرصايا . وفيه خطب سيدنا موسى وهو يهظ بني إسرائيل حين جمعهم في الصحراء قبيل وفاته .

(ب) **انبياء** : **נביאים**

وهو قسمات : **נביאים ראשונים** أي الأنبياء الأولون و **נביאים אחרונים** أي الأنبياء الأخيرون .

ويشمل القسم الأول أربعة أسفار :

١ - **יהושע** (سفر يشوع) : ويحتوي على تاريخ بني إسرائيل بعد وفاة موسى ، وقيام يشوع خلفاً له ، وقيادته بني إسرائيل ، ويختتم السفر بوفاة يشوع .

٢ - **שופטים** (سفر القضاة) : ويحتوي على تاريخ الإسرائيليين في عهد القضاة الذين حكموا الشعب بعد وفاة القائد يشوع .

٣ - **שמואל** أ' (سفر صموئيل الأول) و **שמואל** ب' (سفر صموئيل الثاني) ويحتويان على تاريخ حياة صموئيل النبي ، والملك شاول

الذي كان أول ملك تولى على الإسرائيليين ، والملك داود عليه السلام .

٤ - מְלָכִים א' (سفر الملوك الأول) و מְלָכִים ב' (سفر الملوك الثاني) : ويحتويان على موت داود ، وحكم سليمان حتى بدء السبي البابلي وخراب الهيكل على يد نبوخذ نصر عام ٥٨٧ ق.م .

أما القسم الثاني فيحتوي على رسالات الأنبياء الآخرين الثلاثة :

١ - יְשַׁעְיָה (إشعيا) .

٢ - יְרֵמְיָה (إرميا) .

٣ - יְחֶזְקִאל (حزقيال) .

كما يشتمل هذا القسم على رسالات اثني عشر نبياً آخرين يسمون عادة صغار الأنبياء ، لقلّة ما أثر عنهم مثل : يوشع ، وعاموس ، وعوبديا ، ويونس ، وفاحوم ، وزكريا .

(د) المكتوبات : כְּתוּבִים

يحتوي هذا الجزء على مزامير داود (מְזֻמְרִים) وعلى أمثال سليمان (מְשָׁלִי שְׁלֹמֹה) وعلى تاريخ أيوب عليه السلام (אִיּוֹב) .

وفي هذا الجزء أيضاً خمسة أسفار تدعى مجلات (מְגִלּוֹת) :

(١) שִׁיר הַשִּׁירִים (نشيد الأناشيد) .

(٢) רֹת (راعوث) .

(٣) אִיְכָה (مرثي إرميا) .

(٤) קוּהֶלֶת (الجامعة) .

(٥) אֶסְתֵּר (استير) .

وفيه ثلاثة أسفار أخرى هي : **דְּבָרֵי הַנְּבִיאִל** (دانيال) و **עֶזְרָא** (عزرا)
و **נְחֻמְיָה** (نحميا) .

وينتهي هذا الجزء بكتابين تاريخيين هما : **דְּבָרֵי הַיָּמִים א'** (أخبار
الأيام – الجزء الأول) و **דְּבָרֵי הַיָּמִים ב'** (أخبار الأيام – الجزء الثاني) .
ويحتويان تاريخ الإسرائيليين بايجاز منذ الخلق حتى عهد كورش ملك الفرس
الذي أذن للإسرائيليين أن يعودوا من جلاء بابل لإعادة بناء الهيكل الذي
خرّبه نبوخذنصر .

ב ר א ש י ת א .

ו בְּרֹאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ : 1
וְהָאָרֶץ
הָיְתָה תָהוּ וּבָהוּ וְחָשֶׁךְ עַל-פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת
עַל-פְּנֵי הַמָּיִם : 2 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי אוֹר וַיְהי-אוֹר : 3 וַיֵּרָא
אֱלֹהִים אֶת-הָאוֹר כִּי-טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחָשֶׁךְ :
4 וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וּלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה וַיְהי-עֶרֶב וַיְהי-בֹקֶר
יוֹם אֶחָד : 5 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וַיְהי מַבְדִּיל
בֵּין מַיִם לַמָּיִם : 6 וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-הַרְקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמָּיִם
אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמָּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ וַיְהי-כֵן :
7 וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמַיִם וַיְהי-עֶרֶב וַיְהי-בֹקֶר יוֹם
שֵׁנִי : 8 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְווּ הַמָּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל-מָקוֹם
אֶחָד וְתִרְאָה הַיַּבָּשָׁה וַיְהי-כֵן : 9 וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אָרֶץ
וּלַמְּקוֹה הַמָּיִם קָרָא יַמִּים וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב : 10 וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מִזֵּרֶע וְרֹעַ עֵץ פָּרִי עֹשֶׂה פָּרִי
לְמִינוֹ אֲשֶׁר זֶרְעוֹ-בּוֹ עַל-הָאָרֶץ וַיְהי-כֵן : 11 וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ
דָּשָׂא עֵשֶׂב מִזֵּרֶע וְרֹעַ לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֹשֶׂה-פָּרִי אֲשֶׁר זֶרְעוֹ-בּוֹ
לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב : 12 וַיְהי-עֶרֶב וַיְהי-בֹקֶר יוֹם
שְׁלִישִׁי : 13 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי מְאֹרֶת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל
בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה וַיְהי לָאֶתֶת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּשְׁנִים :

سفر التكوين

الاصحاح الأول

١ في البدء خلق الله السموات والأرض . ٢ وكانت الأرض خربة وخالية وعلى وجه الغمر ظلمة وروح الله يرف على وجه المياه . ٣ وقال الله ليكن نور فكان نور . ٤ ورأى الله النور أنه حسن . وفصل الله بين النور والظلمة . ودعا الله النور نهاراً والظلمة دعاها ليلاً . وكان مساءً وكان صباحاً يوماً واحداً . ٥ وقال الله ليكن جلد في وسط المياه . وليكن فاصلاً بين مياه ومياه . ٦ فعمل الله الجلد وفصل بين المياه التي تحت الجلد والمياه التي فوق الجلد . وكان كذلك . ٧ ودعا الله الجلد سماءً . وكانت مساءً وكان صباحاً يوماً ثانياً . ٨ وقال الله لتجتمع المياه تحت السماء إلى مكان واحد وتظهر اليابسة . وكان كذلك . ٩ ودعا الله اليابسة أرضاً . ومجتمع المياه دعاها بحاراً . ورأى الله ذلك أنه حسن . ١٠ وقال الله لتنبث الأرض عشباً وبقللاً يئزر بزرّاً وشجراً ذا ثمر يعمل ثمر كجنسه بؤره فيه على الأرض . وكان كذلك . ١١ فأخرجت الأرض عشباً وبقللاً يئزر بزرّاً كجنسه وشجراً يعمل ثمر بؤره فيه كجنسه . ورأى الله ذلك أنه حسن . ١٢ وكان مساءً وكان صباحاً يوماً ثالثاً . ١٣ وقال الله لتكن أنوار في جلد السماء لتفصل بين النهار والليل . وتكون لآيات وأوقات وأيام وسنين .

١. וְהָיוּ לְמִאֲוֶלֶת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר צֶל־הָאָרֶץ וְהָיָה־כֵּן :
 ١٦ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים אֶת־הַמָּאֹר הַגָּדֹל
 לְמַשְׁשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת־הַמָּאֹר הַקָּטָן לְמַשְׁשֶׁלֶת הַלַּיְלָה וְאֵת הַכּוֹכָבִים :
 ١٧ וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר צֶל־הָאָרֶץ : ١٨ וְלַמַּשָּׁל
 הַיּוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְהַבְדִּיל בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב :
 ١٩ וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם רִבְעִי : ٢. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם
 שָׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף צֶל־הָאָרֶץ צֶל־שְׁנֵי רָקִיעַ הַשָּׁמַיִם :
 ٢١ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת־הַתַּנִּינִים הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַחַיָּה הַרְמִשָּׁה
 אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵהֶם וְאֵת כָּל־עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים
 כִּי־טוֹב : ٢٢ וַיִּבְרָךְ אֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת־הַמַּיִם
 נְעוּפֹף יָרֵב בָּאָרֶץ : ٢٣ וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם חַמִּישִׁי :
 ٢٤ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וְרֶמֶשׂ
 וְחַיֹּת־הָאָרֶץ לְמִינָהּ וַיְהִי־כֵן : ٢٥ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת סִיַּת הָאָרֶץ
 לְמִינָהּ וְאֶת־הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְאֵת כָּל־רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא
 אֱלֹהִים כִּי־טוֹב : ٢٦ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ
 כְּדֹמוֹתֵנוּ וְיִרְדּוּ בְּדֹגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־הָאָרֶץ
 וּבְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ צֶל הָאָרֶץ : ٢٧ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם בְּצַלְמוֹ
 בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם : ٢٨ וַיִּבְרָךְ
 אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת־הָאָרֶץ וּכְבֹּשְׁהָ
 וּרְדוּ בְּדֹגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל־חַיָּה הָרֹמֶשֶׁת צֶל־הָאָרֶץ

١٥ وتكون أنوار في جلد السماء لتنير على الأرض . وكان كذلك . ١٦ فعمل
الله النورين العظيمين . النور الأكبر لحكم النهار والنور الأصغر لحكم الليل
والنجوم . ١٧ وجعلها الله في جلد السماء لتنير على الأرض . ١٨ ولتحكم على
النهار والليل وتفصل بين النور والظلمة . ورأى الله ذلك أنه حسن . ١٩ وكان
مساءً وكان صباحٌ يوماً رابعاً . ٢٠ وقال الله لتفيض المياه زحافاتٍ ذات
نفسٍ حيةٍ وليطر طيرٌ فوق الأرض على وجهه جلد السماء . ٢١ فخلق الله
الثنانين العظام وكل ذوات الأنفس الحية الدابة التي قاضت بها المياه كأجناسها
وكل طائر ذي جناح كجنسه ورأى الله ذلك أنه حسن . ٢٢ وباركها الله
قائلاً أثري واكثري واملأى المياه في البحار . وليكثر الطير على الأرض .
٢٣ وكان مساءً وكان صباحٌ يوماً خامساً . ٢٤ وقال الله لتخرج الأرض
ذوات أنفسٍ حيةٍ كجنسها . بهائم ودباباتٍ ووحوش أرض كأجناسها .
وكان كذلك . ٢٥ فعمل الله وحوش الأرض كأجناسها والبهائم كأجناسها
وجميع دبابات الأرض كأجناسها . ورأى الله ذلك أنه حسن . ٢٦ وقال الله
نعمل الإنسان على صورتنا كشبهنا . فيسلطون على سمك البحر وعلى طير السماء
وعلى البهائم وعلى كل الأرض وعلى جميع الدبابات التي تدب على الأرض .
٢٧ فخلق الله الإنسان على صورته . على صورة الله خلقه . ذكراً وأنثى
خلقهم . ٢٨ وباركهم الله وقال لهم أثروا واكثروا واملأوا الأرض
واخضعوها وتسلطوا على سمك البحر وعلى طير السماء وعلى كل حيوان يدب
على الأرض .

29 ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את-כל-עשב זרע זרע אשר
 על-פני כל-הארץ ואת-כל-העץ אשר-בו פרי-צץ זרע זרע לכם יהיה
 לאכלה : 3 ולכל-חית הארץ ולכל-עוף השמים ולכל רומש
 על-הארץ אשר-בו נפש חיה את-כל-הנרץ. עשב לאכלה ויהי-כן :
 4 וברא אלהים את-כל-אשר עשה והנה-טוב מאד ויהי-ערב
 ויהי-בקר יום חששי .

ב

1 ויכלו השמים והארץ וכל-צבאם : 2 ויכל אלהים ביום
 השביעי מלאכתו אשר עשה וישבת ביום השביעי מכל-מלאכתו
 אשר עשה : 3 ויברך אלהים את-יום השביעי ויקדש אותו כי
 בו שבת מכל-מלאכתו אשר-ברא אלהים לעשות : 4 אלה
 תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות יהוה אלהים ארץ
 ושמים : 5 וכל שים השדה טרם יהיה בארץ וכל-עשב השדה
 טרם יצמח כי לא המסיר יהוה אלהים על-הארץ ואדם אין
 לעבד את-האדמה : 6 ואר יצלה מן-הארץ והשקה את-כל-
 האדמה : 7 ויאר יהוה אלהים את-האדם עפר מן-האדמה ויפח
 באשיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה : 8 וישע יהוה
 אלהים בן-בצרון מקדם נשם שם את-האדם אשר יצר : 9 ויצמח
 יהוה אלהים מן-האדמה כל-צץ נחמד למראה וטוב למאכל וצץ
 חיים בתוך הגן וצץ הדעת טוב ורע :

٢٩ و ٣٠ الله اتى قد أعطيتكم كل بقل يبزر بزراً على وجه كل الأرض
وكل شجر فيه ثمر شجر يبزر بزراً . لكم يكون طعاماً . ٣٠ ولكل حيوان
الأرض وكل طير السماء وكل دابة على الأرض فيها نفس حية أعطيت كل
عشب أخضر طعاماً . وكان كذلك . ٣١ ورأى الله كل ما عمله فاذا هو
حسن جداً . وكان مساءً وكان صباح يوماً سادساً .

الاصحاح الثاني

١ فأكملت السموات والأرض وكل جنسها . ٢ وفرغ الله في اليوم
السابع من عمله الذي عمل . فاستراح في اليوم السابع من جميع عمله الذي عمل .
٣ وبارك الله اليوم السابع وقدرسه لأنه فيه استراح من جميع عمله الذي عمل
الله خالقاً . هذه مبادئ السموات والأرض حين خلقت . يوم عمل الرب
الإله الأرض والسموات وكل شجر البرية لم يكن بعد في الأرض وكل عشب
البرية لم ينبت بعد . لأن الرب الإله لم يكن قد أمطر على الأرض ولا كانت
انسان يعمل الأرض . ٤ كان ضباب يطلع من الأرض ويسقي كل وجه
الأرض . ٥ وجبل الرب الإله آدم تراباً من الأرض وتفتح في أنفه نسمة حياة .
فصار آدم نفساً حية . ٨ وغرس الرب الإله الجنة في عدن شرقاً . ووضع
هناك آدم الذي جبله . ٩ وأثبت الرب الإله من الأرض كل شجرة شبيهة للنظر
وجيدة للأكل وشجرة الحياة في وسط الجنة وشجرة معرفة الخير والشر

1. וְיָשִׁיב יְהוָה אֶת-שֹׁמְרוֹתָיִם אֵלֶיךָ אֱלֹהֵינוּ וְיִסְמְךָ : סָתָה וְלֹא-
 לְעִרְבָהּ רָאשֵׁי : 11 שֵׁם הַמֶּלֶךְ מִיִּשְׁרָאֵל הוּא הַסֹּבֵב אֶת כָּל-
 אֶרֶץ הַסּוּלָה אֲשֶׁר-שָׁם מִזְבֵּחַ : 12 יִתֵּב הַמֶּלֶךְ הַהוּא טוֹב שָׁם
 הַבְּדִלָה וְאֵכֶן הַשֵּׁמֶם : 13 וְשֵׁם-הַמֶּלֶךְ הַשֵּׁנִי גִיחֹן הוּב הַסֹּבֵב אֶת
 כָּל-אֶרֶץ כּוּשׁ : 14 וְשֵׁם-הַמֶּלֶךְ הַשְּׁלִישִׁי חֲדָקֵל הוּא הַחֲלֹץ קְרֶמֶת
 אֲשׁוּר וְהַמֶּלֶךְ הַרְבִּיעִי הוּא שָׁרָת : 15 נִיחָה יְהוָה אֱלֹהִים אֶת-
 הַמֶּלֶךְ נִינְסֶהוּ בֶן-עֲדֹן לְעִבְדָּהּ וְלִשְׁמֶרָהּ : 16 נִינְצוּ יְהוָה אֱלֹהִים
 עַל-הַמֶּלֶךְ לֹאמַר מִלֵּל עַד-כֵּן תֹּאכַל : 17 וְיִסְמְךָ הַדֹּעַת טוֹב
 וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי אֲכַלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת : 18 וַיֹּאמֶר
 יְהוָה אֱלֹהִים לֹא-טוֹב הָיִיתָ הַמֶּלֶךְ לְבָדוֹ אֲעֲשֶׂה-לוֹ עֹזֶר בְּנִגְדּוֹ :
 19 נִינְצֵר יְהוָה אֱלֹהִים מִן-הַמֶּלֶךְ כָּל-סִיֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת כָּל-עוֹף
 הַשָּׁמַיִם וַיָּבֹא אֶל-הַמֶּלֶךְ לִרְאוֹת מִה-יִקְרָא לוֹ וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא-לוֹ
 הַמֶּלֶךְ נִסַּח סִיֵּית הוּא שְׁמוֹ : 20 וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ שְׁמוֹת לְכָל-
 הַבְּהֵמָה וְלָעוֹף הַשָּׁמַיִם וְלָכָל סִיֵּית הַמֶּלֶךְ וְלָמַד לֹא-מִצָּא עֹזֶר
 בְּנִגְדּוֹ : 21 וַיִּפֹּל יְהוָה אֱלֹהִים מִן-הַמֶּלֶךְ עַל-הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁעוּ וַיִּקַּח
 אֶתֶּת מִצְלַעְתָּיו וַיִּסְגֹּר בְּשָׁר מַחֲסֶמָה : 22 וַיִּבֶן יְהוָה אֱלֹהִים אֶת-
 הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר-לָקַח מִן-הַמֶּלֶךְ וַיָּבֹא אֶל-הַמֶּלֶךְ : 23 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
 וְאֵת הַשָּׁמַיִם עָצָם מִצְעָמִי וּבְשָׁר מִצְעָרִי לְזֹאת יִקְרָא אֲשֶׁה כִּי
 מֵאִישׁ לִקְחָהּ-זֹאת : 24 עַל-כֵּן יִצְוֶה-אִישׁ אֶת-אָבִיו וְאֶת-אִמּוֹ וְדָבַק
 בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׁר אֶחָד : 25 וַיְהִי שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִים הַמֶּלֶךְ
 וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבָּשְׁשׁוּ :

١٠ وكان نهرٌ يخرج من عدن ليلقي الجنة . ومن هناك ينقسم فيصير أربعة رؤوس . ١١ اسم الواحد فيشون . وهو المحيط بجميع أرض الحوية حيث الذهب . ١٢ وذهب تلك الأرض جيد . هناك المقل وحجر الجزع . ١٣ واسم النهر الثاني جيحون . هو المحيط بجميع أرض كوش . ١٤ واسم النهر الثالث حدّاقل وهو الجاري شرقي آشور . والنهر الرابع الفرات . ١٥ وأخذ الرب الإله آدم ووضع في جنة عدن ليعملها ويحفظها . ١٦ وأوصى الرب الإله آدم قائلاً من جميع شجر الجنة تأكل أكلاً . ١٧ وأما شجرة معرفة الخير والشر فلا تأكل منها . لأنك يوم تأكل منها موتاً تموت . ١٨ وقال الرب الإله ليس جيداً أن يكون آدم وحده . فاصنع له معيناً نظيره . ١٩ وجبل الرب الإله كل حيوانات البرية وكل طيور السماء . فأحضرها إلى آدم ليرى ما ذا يدعوها وكل ما دعا به آدم ذات نفس حية فهو اسمها . ٢٠ فدعا آدم بأسماء جميع البهائم وطيور السماء وجميع حيوانات البرية . وأما لنفسه فلم يجد معيناً نظيره . ٢١ فأوقع الرب الإله سباتاً على آدم فنام . فأخذ واحدةً من أضلعه وملأ مكانها لحماً . ٢٢ وبني الرب الإله الضلع التي أخذها من آدم امرأةً وأحضرها إلى آدم . فقال آدم هذه الآن عظم من عظامي ولحم من لحمي . هذه تدعى امرأةً لأنها من امرئ أخذت . ٢٣ لذلك يترك الرجل أباه وأمه ويلتصق بأمراته ويكونان جسداً واحداً . ٢٤ وكافا . كلاهما عريانين آدم وامراته وهما لا يخبئان .

1. הַנָּחֵשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים
 וַיֹּאמֶר אֶל-הָאִשָּׁה אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ
 הָעֵץ : 2 וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל-הַנָּחֵשׁ מִפְּרִי עֵץ-הָעֵץ נֹאכֵל : 3 וּמִפְּרִי
 הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ-הָעֵץ אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְעוּ
 בּוֹ פֶּן-תָּמָתוּן : 4 וַיֹּאמֶר הַנָּחֵשׁ אֶל-הָאִשָּׁה לֹא-מוֹת תָּמָתוּן :
 • כִּי יָדַע אֱלֹהִים כִּי בַיּוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקַחוּ עֵינֵיכֶם וְהִייתֶם
 כַּאֲלֹהִים יָדְעֵי טוֹב וָרָע : 5 וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֹאכָל
 וְכִי תֹאווֶה-הִוא לְעֵינַיִם וְנִחְמַד הָעֵץ לְהַשְׁכִּיל וַתִּקַּח מִפְּרִיו וַתֹּאכַל
 וַתִּתֵּן גַּם-לְאִישָׁהּ עִמָּה וַיֹּאכֵל : 6 וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ
 כִּי עֲרֻמִּם הֵם וַיִּתְּפְרוּ עֲלֵה תְּאֵנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת : 7 וַיִּשְׁמְעוּ
 אֶת-זֶל יְהוָה אֱלֹהִים מִתְהַלֵּךְ בֵּין לָרוֹם הַיּוֹם וַיִּתְּחַבֵּא הָאָדָם
 וְאִשָּׁה מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הָעֵץ : 8 וַיִּקְרָא יְהוָה
 אֶל־הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה : 9 וַיֹּאמֶר אֶת-קִלְיָן
 שָׂמְעוּ בֵּן וְאִירָא כִּי-עִירָם אָנֹכִי וְאִתְּחַבֵּא : 10 וַיֹּאמֶר מִי הִגִּיד
 לְךָ עִירָם אִתָּה הֲמִן-הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵבָלְתִּי אֲכָל-מִמֶּנּוּ
 אֲכָלְךָ : 11 וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִוא נָתַתָּה-לִּי
 מִן-הָעֵץ וְאֹכֵל : 12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לְאִשָּׁה מַה-זֹּאת עָשִׂית
 וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַנָּחֵשׁ הִשְׁיֵאנִי וְאֹכֵל :

الاصحاح الثالث

١ وكانت الحية أخيل لجميع حيوانات البرية التي عملها الرب الإله . فقالت للمرأة أحقاً قال الله لا تأكل من كل شجر الجنة . ٢ فقالت المرأة للحية من ثمر شجر الجنة تأكل . ٣ وأما ثمر الشجرة التي في وسط الجنة فقال الله لا تأكل منه ولا تمسه لئلا تموتا . ٤ فقالت الحية للمرأة لن تموتا . ٥ بل الله عالم أنه يوم تأكلان منه تنفتح أعينكما وتكرونان كالله عارفين الخير والشر . ٦ فرأت المرأة أن الشجرة جيدة للأكل وأنها بهجة للعيون وأنها الشجرة شبيهة للنظر . فأخذت من ثمرها وأكلت وأعطت رجلها أيضاً معها فأكل . ٧ فانفتحت أعينها وعلما أنها عريانان . فخاطا أوراق تين وصنعا لأنفسهما مآزر . ٨ ومهما صوت الرب الإله ماشياً في الجنة عند هبوب ريح النهار . فاخبتا آدم وامرأته من وجه الرب الإله في وسط شجر الجنة . ٩ فنادى الرب الإله آدم وقال له أين أنت . ١٠ فقال سمعت صوتك في الجنة فخشيت لأني عريان فاخبت . ١١ فقال من أهلك أنك عريان هل أكلت من الشجرة التي أوصيتك أن لا تأكل منها . ١٢ فقال آدم للمرأة التي جعلتها معي هي أعطتني من الشجرة فأكلت . ١٣ فقال الرب الإله للمرأة ما هذا الذي فعلت . فقالت المرأة الحية غرتني فأكلت

١٤ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶל-הַנָּחַשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹאת אֲרוּר אַתָּה
 מִכָּל-הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה עַל-גִּחְוֹנְךָ תֵּלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל-יְמֵי
 חַיֶּיךָ : ١٥ וַאֲיִבָּה אֲשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זְרַעָהּ
 הוּא יְשׁוּפֶךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תִּשְׁוֹפֶנּוּ עָקֵב : ١٦ אֶל-הָאִשָּׁה אָמַר הָרְבִּי
 אַרְבֶּה עֲצָבוֹנְךָ וְהִרְגֵנִי בְּעָצָב תֵּלְדִי בָנִים וְאֶל-אִישׁךָ תִּשְׁוֹקְתִּי
 וְהוּא יִמְשַׁל-בָּךְ : ١٧ וְלָאָדָם אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ
 וַתֹּאכַל מִן-הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ אֲרוּרָה
 הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרָךְ בְּעָצָבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ : ١٨ וְקוֹץ
 וְדִרְדִּיר תַּצְמִיחַ לָךְ וְאָכַלְתָּ אֶת-עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה : ١٩ בְּזֹעַת אֶפְיֶיךָ
 תֹּאכַל לֶחֶם עַד שׁוֹבְךָ אֶל-הָאֲדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לָקַחְתָּ כִּי-עָפָר
 אַתָּה וְאֶל-עָפָר תָּשׁוּב : ٢٠ וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי
 הוּא הָיְתָה אִם כָּל-חַי : ٢١ וַיַּעַשׂ יְהוָה אֱלֹהִים לָאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ
 כְּתֻבוֹת עוֹר וַיִּלְבָּשֵׁם : ٢٢ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הָיָה
 כְּאֶחָד מִמֶּנּוּ לְדַעַת טוֹב וָרָע וְעַתָּה פֶּן-יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ
 הַחַיִּים וְאָכַל וְחַי לְעֹלָם : ٢٣ וַיִּשְׁלַחֵהוּ יְהוָה אֱלֹהִים מִגֶּן-עֵדֶן
 לְעֹבֵד אֶת-הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם : ٢٤ וַיִּגְרֶשׁ אֶת-הָאָדָם
 וַיִּשְׁכַּן מִקְדָּם לִגְן-עֵדֶן אֶת-הַכְּרָבִים וְאֵת לֶהֱט הַחֲרִיב הַמַּתְהַפֶּכֶת
 לְשֹׂמֵר אֶת-דֶּרֶךְ עֵץ-הַחַיִּים :

١٤ فقال الرب الإله للحية لأنك فعلت هذا ملعونة أنت من جميع البهائم ومن جميع وحوش البرية . على بطنك تسعين وتراباً تأكلين كل أيام حياتك .
١٥ وأضع عداوة بينك وبين المرأة وبين نسلك ونسلها . هو يسحق رأسك . وأنت تسحقين عقبه . ١٦ وقال للمرأة نكثيراً أكثر أتعاب حبلك . بالوجع تلدين أولاداً وإلى رجلك يكون اشتياقك وهو يسود عليك . ١٧ وقال لآدم لأنك سمعت لقول أمر أنك وأكلت من الشجرة التي أوصيتك قائلاً لا تأكل منها ملعونة الأرض بسببك . بالتعب تأكل منها كل أيام حياتك . ١٨ وشوكاً وحكاً تنبت لك وتأكل عشب الحقل . ١٩ يهرق وجهك تأكل خبزاً حتى تعود إلى الأرض أخذت منها . لأنك تراب وإلى تراب تعود . ٢٠ ودعا آدم اسم امرأته حواء لأنها أم كل حي . ٢١ وصنع الرب الإله لآدم وامرأته قمصاً من جلد وألبسها . ٢٢ وقال الرب الإله هو ذا الإنسان قد صار كواحد منا عارفاً الخير والشر . والآن لعله يمد يده وبأخذ من شجرة الحياة أيضاً وبأكل ويحيا إلى الأبد . ٢٣ فأخرجه الرب الإله من جنة عدن ليعمل الأرض التي أخذ منها . ٢٤ فطرد الإنسان وأقام شرقي جنة عدن الكرويم ولهب سيف متقلب حراسة طريق شجرة الحياة .

1 וַיֹּאמֶר יְהוָה לְנֹחַ בֹּא-אִתָּהּ וְכָל-בֵּיתְךָ אֶל-הַתֵּבָה כִּי-
 אֲתִיב רָאִיתִי צָדִיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה : 2 מְכַל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה
 תִּקְחָה־לָּךְ שִׁבְעָה שִׁבְעָה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ וּמִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה
 הִוא שְׁנַיִם אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ : 3 גַּם-מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה זָכָר
 וְנִקְבָּה לְחַיֹּת זָרַע עַל-פָּנַי כָּל-הָאָרֶץ : 4 כִּי לִימֵים עוֹד שִׁבְעָה אֲנֹכִי
 מִמָּטִיר עַל-הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וּמָחִיתִי אֶת-כָּל-
 הַיָּקוּם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי מֵעַל פָּנַי הָאֲדָמָה : 5 וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר-
 צִוָּהוּ יְהוָה : 6 וְנֹחַ בֶּן-שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְהַמְּבּוּל הָיָה מִיָּם עַל-
 הָאָרֶץ : 7 וַיָּבֹא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וְנָשֵׁי-בָנָיו אִתּוֹ אֶל-הַתֵּבָה מִפְּנֵי
 מִי הַמְּבּוּל : 8 מִן-הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֵינָנָה
 טְהוֹרָה וּמִן-הָעוֹף וְכָל אֲשֶׁר-רָמַשׁ עַל-הָאֲדָמָה : 9 שְׁנַיִם שְׁנַיִם
 בָּאוּ אֶל-הַתֵּבָה זָכָר וְנִקְבָּה כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים אֶת-נֹחַ : 10
 וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים וּמִי הַמְּבּוּל הָיוּ עַל-הָאָרֶץ : 11 בַּשָּׁנָה שֵׁשׁ-
 מֵאוֹת שָׁנָה לְחַיֵּי-נֹחַ בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשְּׁבַעַה-עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּיּוֹם
 הַשֵּׁנִי בַּשְּׁבַעַה-עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה נִבְקְעוּ כָּל-מַעֲיָנוֹת
 תְּהוֹם רָבָה וְאַרְבַּת הַשָּׁמַיִם נִפְתְּחוּ : 12 וַיְהִי הַנֶּשֶׁם עַל-הָאָרֶץ
 אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה : 13 בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה בָּא נֹחַ
 וְשֵׁם-וָחָם וְיָפֶת בְּנֵי-נֹחַ וְאִשְׁתׁ נֹחַ וּשְׁלֹשַׁת נָשִׁי-בָנָיו אִתָּם אֶל-הַתֵּבָה :

الاصحاح السابع

١ قال الرب لنوح أدخل أنت وجميع بيتك إلى الفلك . لا في إياك رأيت باراً لدي في هذا الجيل . ٢ من جميع البهائم الطاهرة تأخذ معك سبعة . سبعة ذكراً وأنثى . ومن البهائم التي ليست بطاهرة اثنين ذكراً وأنثى . ٣ ومن طيور السماء أيضاً سبعة . سبعة ذكراً وأنثى . لاستبقاه نسل على وجه كل الأرض . ٤ لا في بعد سبعة أيام أيضاً أمطر على الأرض أربعين يوماً وأربعين ليلة . وأخو عن وجه الأرض كل قائم عملته . ٥ ففعل نوح حسب كل ما أمره به الرب . ٦ ولما كان نوح ابن ست مئة سنة صار طوفان الماء على الأرض . ٧ فدخل نوح وبنوه وامراته ونساءً بفيه معه إلى الفلك من وجه مياه الطوفان ٨ ومن البهائم الطاهرة والبهائم التي ليست بطاهرة ومن الطيور وكل ما يدب على الأرض . ٩ دخل اثنان اثنان إلى نوح إلى الفلك ذكراً وأنثى كما أمر الله نوحاً . ١٠ وحدث بعد سبعة أيام أن مياه الطوفان صارت على الأرض . ١١ في سنة ست مئة من حياة نوح في الشهر الثاني في اليوم السابع عشر من الشهر في ذلك اليوم انفتحت كل ينابيع الفجر العظيم وانفتحت طاقات السماء . ١٢ وكان المطر على الأرض أربعين يوماً وأربعين ليلة . ١٣ في ذلك اليوم عينه دخل نوح وسام وحام ويافت بنو نوح وأمرأة نوح وثلاث نساء بنيه معهم إلى الفلك .

15 הָמָּה וְכָל-הַחַיָּה לְמִינָהּ וְכָל-הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְכָל-הָרֶמֶשׁ
 הָרֶמֶשׁ עַל הָאָרֶץ לְמִינֵהוּ וְכָל-הָעוֹף לְמִינֵהוּ כָּל-צִפּוֹר כָּל-כְּנָף :
 16 וַיָּבֹאוּ אֵל-נֹחַ אֶל-הַתֵּבָה שְׁנַיִם שְׁנַיִם מִכָּל-הַבָּשָׂר אֲשֶׁר בּוֹ
 רוּחַ חַיִּים : 17 וְהַבָּאִים זָכָר וּנְקֵבָה מִכָּל-בָּשָׂר בָּאוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה
 אֱלֹהִים וַיִּסְגֹּר יְהוָה בַּעֲדוֹ : 18 וַיְהִי הַמַּבּוּל אַרְבָּעִים יוֹם
 עַל-הָאָרֶץ וַיָּרְבוּ הַמַּיִם וַיִּשְׂאוּ אֶת-הַתֵּבָה וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ :
 19 וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם וַיָּרְבוּ מְאֹד עַל-הָאָרֶץ וַתִּלָּךְ הַתֵּבָה עַל-פְּנֵי
 הַמַּיִם : 20 וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל-הָאָרֶץ וַיִּכָּסּוּ כָּל-הַהָרִים
 הַגְּבוּהִים אֲשֶׁר-תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם : 21 חָמֵשׁ עָשָׂרָה אַמָּה מִלְּמַעְלָה
 גָּבְרוּ הַמַּיִם וַיִּכָּסּוּ הַהָרִים : 22 וַיָּנֹעַ כָּל-בָּשָׂר הָרֶמֶשׁ עַל-הָאָרֶץ
 בָּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבַחַיָּה וּבְכָל-הַשָּׂרֹץ הַשָּׂרֹץ עַל-הָאָרֶץ וְכָל הָאָדָם :
 23 כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת-רוּחַ חַיִּים בְּאַפִּיו מִכָּל אֲשֶׁר בָּחֲרָבָה מֵתוֹ :
 24 וַיָּמָח אֶת-כָּל-הַיָּקוּם אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד-בְּהֵמָה
 עַד-רֶמֶשׁ וְעַד-עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיָּמָחוּ מִן-הָאָרֶץ וַיִּשְׁאָר אֵין-נֹחַ
 וְאֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה : 25 וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם עַל הָאָרֶץ חֲמִשִּׁים וּמֵאֵת יוֹם .

ח

1 וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת-נֹחַ וְאֶת כָּל-הַחַיָּה וְאֶת-כָּל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ
 בַּתֵּבָה וַיִּצְבֹּר אֱלֹהִים רוּחַ עַל-הָאָרֶץ וַיָּשֻׁבוּ הַמַּיִם : 2 וַיִּסְכְּרוּ מַצְיַנֹת
 תְּהוֹם וַאֲרָבֹת הַשָּׁמַיִם וַיִּבְלָא הַנֶּשֶׁם מִן-הַשָּׁמַיִם : 3 וַיָּשֻׁבוּ הַמַּיִם
 מֵעַל הָאָרֶץ קִלְוֶה נָשׁוּב וַיִּתְּקֵרוּ הַמַּיִם מִקְצֵה חֲמִשִּׁים וּמֵאֵת יוֹם :

١٤ ثم وكل الوحوش كآجناسها وكل البهائم كآجناسها وكل الدبابات التي تدب على الأرض كآجناسها وكل الطيور كآجناسها كل عصفور كل ذي جناح . ١٥ ودخلت إلى نوح إلى الفلك اثنين اثنين من كل جسد فيه روح حيوة . ١٦ والداخلات دخلت ذكراً وأنثى من كل جسد كما أمره الله وأغلق الرب عليه . ١٧ وكان الطوفان أربعين يوماً على الأرض . وتكاثرت المياه ورفعت الفلك . فارتفع عن الأرض . ١٨ وتعاظمت المياه وتكاثرت جداً على الأرض . فكان الفلك يسير على وجه المياه . ١٩ وتعاظمت المياه كثيراً جداً على الأرض . فتغطت جميع الجبال الشاخنة التي نحت كل السماء . ٢٠ خمس عشرة ذراعاً في الارتفاع تعاظمت المياه . فتغطت الجبال . ٢١ مات كل ذي جسد كان يدب على الأرض . من الطيور والبهائم والوحوش وعلى الزحافات التي كانت تزحف على الأرض وجميع الناس . ٢٢ كل ما في أنفه نسمة روح حيوة من كل ما في اليابسة مات . ٢٣ فمعا الله كل قائم كان على وجه الأرض الناس والبهائم والدبابات وطيور السماء ، فأنهت من الأرض وتبقى نوح والذين معه في الفلك فقط . ٢٤ وتعاظمت المياه على الأرض مئة وخمسين يوماً .

الاصحاح الثامن

١ ثم ذكر الله نوحاً وكل الوحوش وكل البهائم التي معه في الفلك . وأجاز الله رجماً على الأرض فهدأت المياه . ٢ وانسدت بناييع الغمر وطاقات السماء . فامتنع المطر من السماء . ٣ ورجعت المياه عن الأرض رجوعاً متوالياً . وبعد مئة وخمسين يوماً نقصت المياه .

4 נתנח התבה בחדש השביעי בשבועה-עשר יום לחדש על
 הרי אררט : 5 והמים היו קלוף וחסור עד החדש העשירי
 בעשירי באחד לחדש נראו ראשי הקרים : 6 ויהי מקץ ארבעים
 יום ויפתח נח את-חלון התבה אשר פשה : 7 וישלח את הערב
 ויצא ושוב עד-יבשת המים מצל הארץ : 8 וישלח את-
 היונה מאתו לראות הקלו המים מצל פני האדמה : 9 ולא-
 קצצה היונה קנוט לכף-רגלה ותשב אליו אל-התבה כי מים על-
 פני כל-הארץ וישלח ידו ויגסה ויבא אמה אליו אל-התבה :
 10 ויחל עוד שבועת ימים אחרים ויסף שלח את-היונה מן-התבה :
 11 וסבא אליו היונה לצת ערב והנה צלה-זית סוף בפיה וידע
 נח כי-קלו המים מצל הארץ : 12 ויחל עוד שבועת ימים אחרים
 וישלח את-היונה ולא-יגסה שוב-אליו עוד : 13 ויהי באחת ושש-
 מאות שנה בראשון באחד לחדש סרבו המים מצל הארץ ויסר נח
 את-מכסה התבה וירא והנה סרבו פני האדמה : 14 ובחדש השני
 בשבועה ועשרים יום לחדש יבקשה הארץ : 15 ויגדר אלהים אל-נח
 לאמר : 16 צא מן-התבה אמה ואשתו וכל-בניך ואשת-בניך : 17 כל-
 הבהמה אשר-אתך מכל-בשר בעוף ובבהמה ובכל-הרמש הולך על-הארץ
 תוצא אתך ושרצו בארץ ופרו ורבו על-הארץ : 18 ויצא-נח ובניו
 ואשתו ונשי-בניו אתו : 19 כל-הבהמה וכל-הרמש וכל-העוף כל רוטש על-
 הארץ למשפחתיהם יצאו מן-התבה :

٤ واستقر الفلك في الشهر السابع في اليوم السابع عشر من الشهر على
جبال أراراط . ٥ وكانت المياه تنقص نقصاً متوالياً إلى الشهر العاشر . وفي
العاشر في أول الشهر ظهرت رؤوس الجبال . ٦ وحدث من بعد أربعين
يوماً أن نوحاً فتح طاقة الفلك التي كان قد عملها . ٧ وأرسل الغراب .
فخرج متردداً حتى انشقت المياه عن الأرض ٨ ثم أرسل الحمامة من عنده
ليرى هل قلت المياه عن وجه الأرض ٩ فلم تجد الحمامة مقراً لرجلها .
فرجعت إليه إلى الفلك . لأن مياهاً كانت على وجه كل الأرض . فمد يده
وأخذها وأدخلها عنده إلى الفلك ١٠ فلبث أيضاً سبعة أيام آخر . وعاد فأرسل
الحمامة من الفلك ١١ فأنت الحمامة عند المساء وإذا ورقة زيتون خضراء في
فمها . فعلم نوح أن المياه قد قلت عن الأرض ١٢ فلبث أيضاً سبعة أيام آخر
وأرسل الحمامة فلم تعد ترجع إليه أيضاً ١٣ وكان في السنة الواحدة والست
مئة في الشهر الأول في أول الشهر أن المياه انشقت عن الأرض . فكشف نوح
الغطاء عن الفلك ونظر فإذا وجه الأرض قد كشف ١٤ وفي الشهر الثاني في
اليوم السابع والعشرين من الشهر جفت الأرض ١٥ وكلم الله نوحاً قائلاً .
١٦ أخرج من الفلك أنت وامراتك وبنوك ونساء بنيك معك ١٧ وكل
الحيوانات التي معك من كل ذي جسد الطيور والبهائم وكل الدبابات التي تدب
على الأرض أخرجها معك . ولتوالد في الأرض وتثر وتكثر على الأرض .
١٨ فخرج نوح وبنوه وامراته ونساء بنيه معه ١٩ وكل الحيوانات كل
الدبابات وكل الطيور كل ما يدب على الأرض كأنواعها خرجت من الفلك .

20 וַיֵּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּזְחַק מִכָּל הַבְּהֵמָה הַשְּׂהֵרָה וּמִכָּל הָעוֹף
הַשָּׁמַיִם וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ : 21 וַיִּזְחַח יְהוָה אֶת-בְּרִיט הַבְּרִיחַ וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל-לִבּוֹ לֹא אֶסֶף לַקָּלִל עוֹד אֶת-הָאָדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם כִּי יַצַּר לִבִּי
הָאָדָם כֹּרֶץ מִנְּעָרָיו וְלֹא-אֶסֶף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת-כָּל-חַי בָּאָשֶׁר עָשִׂיתִי : 22 עוֹד
כָּל-יְמֵי הָאָרֶץ זָרַע וְקָצִיר וְקֹר וְחֹם וְקִיץ וְחֹרֶף וַיּוֹם וּלְיָלָה לֹא יִשְׁבְּתוּ .

ס

1 וַיִּבְרָךְ אֱלֹהִים אֶת-נֹחַ וְאֶת-בָּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת-הָאָרֶץ
2 וּמִוֹרָאֲכֶם וְחַתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל-חַיֹּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל-עוֹף הַשָּׁמַיִם כָּכָל אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ
הָאָדָמָה וּבְכָל-דְּגֵי הַיָּם בְּיָדְכֶם נִתְּנוּ : 3 כָּל-רֶמֶשׂ אֲשֶׁר הוּא-חַי לָכֶם יִהְיֶה לְאָכְלָהּ
כִּי־כֵן עָשָׂב נָתַתִּי לָכֶם אֶת-כָּל : 4 אֶךְ-בָּשָׂר בְּנֶפֶשׁוֹ דָּמוֹ לֹא תֹאכְלוּ : 5 וְאִךְ
אֶת-דָּמָכֶם לִנְפֹשְׁתֵיכֶם אֲדַרְשׁ מִיֵּד כָּל-חַי אֲדַרְשֶׁנּוּ וּמִיֵּד הָאָדָם מִיֵּד אִישׁ אֶחָיו
אֲדַרְשׁ אֶת-נַפְשׁ הָאָדָם : 6 שֶׁפֶךְ דָּם הָאָדָם בָּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפֹּךְ כִּי בָּעֲלָם אֱלֹהִים
עָשָׂה אֶת-הָאָדָם : 7 וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ שִׁרְצוּ בָאָרֶץ וּרְבוּ-בָהּ : 8 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
אֶל-נֹחַ וְאֶל-בָּנָיו אִתּוֹ לֵאמֹר : 9 וְאֲנִי הִנְנִי מְקִים אֶת-בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְאֶת-נִרְעֵכֶם
אֲחִירֵיכֶם : 10 וְאִתּוֹ כָּל-נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם בְּעוֹף הַבְּהֵמָה וּבְכָל-חַיֹּת הָאָרֶץ
אִתְּכֶם מִכָּל יֹצְאֵי הַתֵּבָה לְכָל חַיֹּת הָאָרֶץ : 11 וְהִקְמַתִּי אֶת-בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְלֹא-יִכָּרֵת
כָּל-בָּשָׂר עוֹד מִמִּי הַמִּבּוּל וְלֹא-יִהְיֶה עוֹד מִבּוּל לְשַׁחַת הָאָרֶץ : 12 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
וְאִתּוֹ אֹת-הַבְּרִית אֲשֶׁר-אֲנִי נֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל-נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם
לְדֹרֹת עוֹלָם : 13 אֶת-קִשְׁתִּי נִסְתָּר וְהַיָּמָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ :
14 וְהָיָה קִשְׁתִּי עֲנֹן עַל-הָאָרֶץ וְנִרְאָתָה הַקִּשְׁת׃

٢٠ وبني نوح مذبحاً للرب . وأخذ من كل البهائم الطاهرة ومن كل الطيور الطاهرة وأصعد محرقات على المذبح . ٢١ فقبّس الرب رائحة الرضى . وقال الرب في قلبه لا أعود ألعن الأرض أيضاً من أجل الإنسان لأن تصور قلب الإنسان شرير منذ حداثة . ولا أعود أيضاً أميت كل حي كما فعلت . ٢٢ مدة كل أيام الأرض زرع وحصاد وبرد وحر وصيف وشتاء ونهار وليل لا تزال .

الاصحاح التاسع

١ وبارك الله نوحاً وبنيه وقال لهم أثمروا واكثروا واملأوا الأرض . ٢ ولنكن خشبكم ورميتكم على كل حيوانات الأرض وكل طيور السماء . مع كل ما يدب على الأرض وكل أسماك البحر قد دُفِعت إلى أيديكم . ٣ كل دابة حية تكون لهم طعاماً . كالعشب الأخضر دفعت إليكم الجميع . ٤ غير أن لحماً بجماله دمه لا تأكلوه . ٥ وأطلب أنا دمكم لا تقسم فقط . من يد كل حيوان أطلبه . ومن يد الإنسان يسفك دمه لأن على صورته عمل الإنسان . ٦ فأثروا أنتم واكثروا وتوالدوا في الأرض وتكاثروا فيها . ٨ وكلم الله نوحاً وبنيه معه قائلاً . ٩ وما أنا مقيم ميثاق معكم ومع نسلكم من بعدكم . ١٠ ومع كل ذوات الأنفس الحية التي معكم . الطيور والبهائم وكل وحوش الأرض التي معكم من جميع الخارجين من الفلك حتى كل حيوان الأرض . ١١ أقيم ميثاق معكم فلا ينقرض كل ذي جسد أيضاً بمياه الطوفان . ولا يكون أيضاً طوفان ليغرب الأرض . ١٢ وقال الله هذه علامة الميثاق الذي أنا واضعه بيني وبينكم وبين كل ذوات الأنفس الحية التي معكم إلى أجيال الدهر . ١٣ وضعت قوسي في السحاب فتكون علامة ميثاق بيني وبين الأرض . ١٤ فيكون من أنشر سحاباً على الأرض وتظهر القوس في السحاب .

15 וְכָרַתִּי אֶת-בְּרִיתִי אֲשֶׁר בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל-גֹּשֶׁשׁ סִיָּה כָּל-בָּשָׂר וְלֹא-יִהְיֶה
 עוֹד הַפִּימִים לִמְבוּל לְשַׁחַת כָּל-בָּשָׂר: 16 וְיָתָה הַקֶּשֶׁת בְּעֵינֶיךָ לְזִכָּר בְּרִית עוֹלָם
 בֵּין אֱלֹהִים וּבֵין כָּל-גֹּשֶׁשׁ סִיָּה כָּל-בָּשָׂר אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ : 17 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
 אֶל-נֹחַ זֹאת אֹת-הַבְּרִית אֲשֶׁר הִקְמַתִּי בֵּינִי וּבֵין כָּל-בָּשָׂר אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ :
 18 וַיְהִי כִּגְיֻנֹם הַיָּצְאִים מִן-הַמִּבְּרָה שֵׁם נֹחַם וְנִסַּת וְחָם הוּא אָבִי כְנָעַן :
 19 שְׁלֹשָׁה אֵלֶּה בְּנֵי-נֹחַ וּמֵאֵלֶּה נִפְצָה כָּל-הָאָרֶץ : 20 וַיַּחֲלֵל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה
 נִיטֵעַ קָרָם : 21 וַיִּשָּׂף מִן-הַיֵּין וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְּגַל בְּתוֹךְ אָהֳלָה : 22 וַיֵּרָא חָם
 אָבִי כְנָעַן אֶת עֲרֹנֹת אָבִיו וַיַּגֵּד לִשְׁנֵי-אֶחָיו בַּחוּץ : 23 וַיִּקַּח שָׁם וְנִסַּת
 אֶת-הַשִּׁמְלָה וַיְשִׁימוּ עַל-שָׁרְבָם שְׁגִיחָם וַיִּלְכוּ אַחֲרָיִת וַיִּכְסּוּ אֶת עֲרֹנֹת אָבִיהֶם
 וַיִּפְּנִיחֶם אַחֲרָיִת וַעֲרֹנֹת אָבִיהֶם לֹא רָאוּ : 24 וַיִּיקָץ נֹחַ מִיֵּינוֹ וַיֵּדַע אֶת
 אֲשֶׁר-עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן : 25 וַיֹּאמֶר אָרוּר כְּנָעַן עָבֵד גִּבְרִים יִהְיֶה לְאֶחָיו :
 26 וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי שָׁם וַיְהִי כְנָעַן עָבֵד לָמוֹ : 27 וַיָּפֶת אֱלֹהִים
 לְנִסַּת וַיִּשְׁכֵּן בְּאַהֲלֵי-שָׁם וַיְהִי כְנָעַן עָבֵד לָמוֹ : 28 וַיַּחֲיֶינָם אַחֵר הַמִּבּוּל
 שָׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְחֲמִשִּׁים שָׁנָה : 29 וַיְהִי כָל-יְמֵי-נֹחַ תִּשְׁעַת מֵאוֹת שָׁנָה
 וְחֲמִשִּׁים שָׁנָה וַיָּמָת .

טז

א וַיֵּשְׁבִי אֲשֶׁת אַבְרָם לֹא יֵלְדָה לוֹ וְלָהּ שְׁפָחָה מִצֹּרִית וְשִׁמָּה
 הָגָר : ב וַתֹּאמֶר שָׂרִי אֶל-אַבְרָם הִנֵּה-נָא עֲצָרְנִי יְהוָה מִלָּדֶת
 בָּא-נָא אֶל-שְׁפָחָתִי אוּלַי אֲבִנָּה מִמֶּנָּה וַיִּשְׁמַע אַבְרָם לְקוֹל שָׂרִי :
 ג וַתִּקַּח שָׂרִי אֲשֶׁת-אַבְרָם אֶת-הָגָר הַמִּצְרִית שְׁפָחָתָה מִקֶּץ עֶשְׂרִי
 שָׁנִים לְשִׁבְתָּ אַבְרָם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַתֵּתֶן אֹתָהּ לְאַבְרָם אִשָּׁה לוֹ
 לְאִשָּׁה .

١٥. اني اذكر ميثاقى الذي بيني وبينكم وبين كل نفس حية في كل جسد .
 فلا تكون أيضاً المياه طوفاناً لتهلك كل ذي جسد . ١٦. فمضى كانت القوس في
 السحاب أبصرها لا اذكر ميثاقاً أبدياً بين الله وبين كل نفس حية في كل
 جسد على الأرض . ١٧. وقال الله لنوح هذه علامة الميثاق الذي انا اقمته بيني
 وبين كل ذي جسد على الأرض . ١٨. وكان بنو نوح الذين خرجوا من
 القلك ساماً وحاماً ويافت . وحام هو أبو كنعان . ١٩. هؤلاء الثلاثة هم بنو
 نوح ومن هؤلاء تشعبت كل الأرض . ٢٠. وابتدأ نوح يـصـكون فلاتحاً
 وغرس كرماً . ٢١. وشرب من الخمر فسكر وتعرى داخل خبائه . ٢٢. فأبصر
 حام أبو كنعان عورة أبيه وأخبر أخويه خارجاً . ٢٣. فأخذ سام ويافت الرداء
 ووضعاه على أكتافهما ومشيا إلى الوراء وسقوا عورة أبيهما ووجهاهما إلى الوراء .
 فلم يبصرا عورة أبيهما . ٢٤. فلما استيقظ نوح من خمره علم ما فعل به أبناه
 الصغير . ٢٥. فقال ملعون كنعان . عبد العبيد يكون لإخوته . ٢٦. وقال
 مبارك الرب إله سام . وليكن كنعان عبداً لهم . ٢٧. ليفتح الله ليافت
 فيسكن في مساكن سام . وليكن كنعان عبداً لهم . ٢٨. وعاش نوح بعد
 الطوفان ثلث مئة وخمسين سنة . ٢٩. فكانت أيام نوح تسع مئة وخمسين
 سنة ومات .

الاصحاح السادس عشر

١. وأما ساراي امرأة أبرام فلم تكلد له . وكانت لها جارية مصرية اسمها
 هاجر . ٢. فقالت ساراي لأبرام هوذا الرب قد أمسكني عن الولادة . أدخل
 على جاريتي ، اعلي أرزق منها بتين ، فسمع أبرام لقول ساراي . ٣. فأخذت
 ساراي امرأة أبرام هاجر المصرية جاريته من بعد عشر سنين لاقامة أبرام في
 أرض كنعان . وأعطاها لأبرام وجعلها زوجة له .

4 וַיָּבֹא אֶל-הָעָר וַתֵּהָר וַתֵּרָא כִּי הָרְתָה וַתִּקַּד וַגְּבַרְתָּה
 בְּעֵינֶיהָ : 5 וַתֹּאמֶר שָׂרִי אֶל-אַבְרָם חֲמָסִי עָלַיָּה אֲנֹכִי וַתִּתֵּי
 שְׂפָחָתִי בְּחִיקָהּ וַתֵּרָא כִּי הָרְתָה וַאֲקַל בְּעֵינֶיהָ יִשְׁפֹּט יְהוָה בֵּינִי
 וּבֵינֶיהָ : 6 וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל-שָׂרִי הִנֵּה שְׂפָחָתְךָ בְּיָדִי עָשִׂי-לָהּ
 הַטִּיב בְּעֵינֶיהָ וַתַּעֲנֶה שָׂרִי וַתִּבְרַח מִפָּנֶיהָ : 7 וַיִּמְצְאָהּ מִלְּאֵךְ
 יְהוָה עַל-עֵץ הַמִּים בַּמִּדְבָּר עַל-הָעֵץ בְּדֶרֶךְ שׁוּר : 8 וַיֹּאמֶר
 הָעָר שְׂפָחַת שָׂרִי אִי-מִזֶּה בָּאת וְאַנִּי תִלְכִּי וַתֹּאמֶר מִפָּנֵי שָׂרִי
 גְּבַרְתִּי אֲנֹכִי בְּרַחַת : 9 וַיֹּאמֶר לָהּ מִלְּאֵךְ יְהוָה שׁוּבִי אֶל-גְּבַרְתְּךָ
 וְהִתְעַצִּי תַחַת יָדֶיהָ : 10 וַיֹּאמֶר לָהּ מִלְּאֵךְ יְהוָה הִרְבָּה אֲרָבָה
 אֶת-זֶרְעֹךָ וְלֹא יִסְפָּר מֵרֹב : 11 וַיֹּאמֶר לָהּ מִלְּאֵךְ יְהוָה הִנֵּךְ
 הָרָה וַיֵּלְדֶת בֶּן וַקְרָאת שְׁמוֹ יִשְׁמָעֵאל כִּי-שָׁמַע יְהוָה אֶל-עֲנִיָּה :
 12 וְהוּא יְהִי פָּרָא אָדָם יָדוּ בְּכָל יוֹד כָּל בּוֹ וְעַל-פָּנָי כָּל-
 אֶחָיו יִשְׁכֹּן : 13 וַתִּקְרָא שֵׁם-יְהוָה הַדֹּבֵר אֵלֶיהָ אֵתָּה אֵל רָאִי
 כִּי אִמְרָה הִנֵּם הֵלֵם רָאִיתִי אַחֲרֵי רֹאִי : 14 עַל-בֶּן קָרָא לְבָאֵר
 בָּאֵר לְחִי רֹאִי הִנֵּה בֵּן-קָדֹשׁ וּבֵן בָּרָד : 15 וַתֵּלֶד הָעָר לְאַבְרָם
 בֶּן וַיִּקְרָא אַבְרָם שֵׁם-בְּנוֹ אֲשֶׁר-יֵלְדָהּ הָעָר יִשְׁמָעֵאל : 16 וְאַבְרָם
 בֶּן-שְׁמֹנִים שָׁנָה וָשֵׁשׁ שָׁנִים בָּלְדָת-הָעָר אֶת-יִשְׁמָעֵאל לְאַבְרָם .

יז

1 וַיְהִי אַבְרָם בֶּן-תִּשְׁעִים שָׁנָה וַתִּשְׁעֵ שָׁנִים נִכְרָא יְהוָה אֶל-אַבְרָם וַיֹּאמֶר
 אֵלָיו אֲנִי-אֵל שְׁדֵי תַחְטָלָךְ לִפְנֵי וַתִּהְיֶה תְּסִים : 2 וַתִּתְּנָה בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ
 וְאַרְבָּה אוֹתָךְ בְּמֵאד מְאֹד : 3 וַיִּטַּל אַבְרָם עַל-פָּנָיו וַיִּדְבֹּר אֶתוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר :

٤ فدخل على هاجر فحملت ، ولما رأت أنها حبلت صغرت مولاتها في
عينها . ٥ فقالت ساراي لأبرام ظلمي عليك ، أنا دفعت جاريتي إلى حضنك ،
فلما رأت أنها حبلت صغرت في عينها ، يقضي الرب بيني وبينك . ٦ فقال
أبرام لساراي هوذا جاريتك في يدك ، افعلي بها ما يحسن في عينك ، فأذلها
ساراي ، فهربت من وجهها . ٧ فوجدها ملاك الرب على عين الماء في البرية ،
على العين التي في طريق شور . ٨ وقال يا هاجر جارية ساراي من أين أنت
وإلى أين تذهبين ، فقالت أنا هاربة من وجه مولاتي ساراي . ٩ فقال لها
ملاك الرب ارجعي إلى مولائك واخضعي تحت يديها . ١٠ وقال لها ملاك
الرب تكثيراً أكثر نسلك فلا يُعَدُّ من الكثرة . ١١ وقال لها ملاك الرب
ها أنت حبلت فتلدن ابناً ، وتدعين اسمه اسميل لأن الرب قد سمع لمذلتك .
١٢ وانه يكون انساناً وحشياً ، يده على كل واحد ويد كل واحد عليه ،
وأمام جميع إخوته يسكن . ١٣ فدعت اسم الرب الذي تكلم معها أنت
ايل رُئي ، لأنها قالت أهيأ أيضاً رأيت بعد رؤية . لذلك دُعِيَت البئر بئر
لحي رُئي . ها هي بين قادش وبارد . ١٤ فولدت هاجر لأبرام ابناً ، ودعا
أبرام اسم ابنه الذي ولدته هاجر اسميل . ١٥ وكان أبرام ابن ست وثمانين
سنة لما ولدت هاجر اسميل لأبرام .

الاصحاح السابع عشر

١ ولما كان أبرام ابن تسع وتسعين سنة ظهر الرب لأبرام وقال له أنا الله
القدير ، سرّ أمامي وكن كاملاً . ٢ فاجعل عهدي بيني وبينك وأكثرك
كثيراً جداً . ٣ فسقط أبرام على وجهه ، وتكلم الله معه قائلاً .

4 אֲנִי הֵנָּה בְּרִיתִי אִתְּךָ וְהָיִיתָ לֵאב־הַמּוֹן גּוֹיִם : 5 וְלֹא יִקְרָא עוֹד אֶת־שִׁמְךָ
 אֲבִרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אֲבִרְהָם כִּי אֲב־הַמּוֹן גּוֹיִם נִמְתִּיקָ : 6 וְהִקְרַתִּי אִתְּךָ בְּמֵאֵד מֵאֵד
 וְנִמְתִּיקָ לְגוֹיִם וּמְלָכִים מִמֶּךָ יֵצְאוּ : 7 וְהִקְמַתִּי אֶת־בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין
 אֲחֵרֶיךָ לְדֹרֹתָם לְבְרִית עוֹלָם לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹהִים וּלְזֹרְעֶךָ אֲחֵרֶיךָ : 8 וְנִמְתִּי
 לְךָ וּלְזֹרְעֶךָ אֲחֵרֶיךָ אֵת אֶרֶץ מִגְרִיךָ אֵת כָּל־אֶרֶץ כְּנָעַן לְאַחֲזֹת עוֹלָם וְהָיִיתִי
 לָהֶם לֵאלֹהִים : 9 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־אֲבִרְהָם וְאַתָּה אֶת־בְּרִיתִי תִשְׁמֹר אִתָּהּ
 וּזְרָעֶךָ אֲחֵרֶיךָ לְדֹרֹתָם : 10 וְאַתָּה בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין
 זֹרְעֶךָ אֲחֵרֶיךָ הַמּוֹל לָכֶם כָּל־זָכָר : 11 וְנִמְלַתֶם אִתּוֹ אֲשֶׁר עָרְלַתְכֶם וְהָיָה
 לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם : 12 וּבֶן־שְׁמֹנֶת יָמִים יִמּוֹל לָכֶם כָּל־זָכָר לְדֹרֹתֵיכֶם
 יֵלִיד בֵּית וּמִקְנֵת־בָּסֶסֶף מִכָּל בֶּן־זָכָר אֲשֶׁר לֹא מִזֹּרְעֶךָ הוּא : 13 הַמּוֹל יֵלִיד
 בֵּיתוֹ וּמִקְנֵת בָּסֶסֶף וְהָיְתָה בְּרִיתִי בֵּינֵיכֶם לְבְרִית עוֹלָם : 14 וְצָרַל זָכָר
 אֲשֶׁר לֹא־יִמּוֹל אֶת־בָּשָׁר עָרְלָתוֹ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִצִּמְיָה אֶת־בְּרִיתִי הַפֶּרֶד :
 15 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־אֲבִרְהָם שְׂרִי אֲשַׁתְּךָ לֹא־תִקְרָא אֶת־שְׁמָהּ שְׂרִי כִּי שָׂרָה
 שְׁמָהּ : 16 וּבִבְרַכְתִּי אֹתָהּ וְגַם נִתְּתִי מִמֶּנָּה לְךָ בֶּן וּבִבְרַכְתִּיהָ וְהָיְתָה לְגוֹיִם
 מְלָכִי צִמְיָה מִמֶּנָּה יִהְיוּ : 17 וַיִּפֹּל אֲבִרְהָם צַל־פָּנָיו וַיִּצְחַק וַיֹּאמֶר בָּלְבֹו
 הִלְכֹוּ מֵאֵה־שָׁנָה יִנָּלֵד וְאִם־שָׂרָה הִבְת־תִּשְׁעִים שָׁנָה תֵּלֵד : 18 וַיֹּאמֶר אֲבִרְהָם
 אֶל־הָאֱלֹהִים לוֹ יִשְׁמְעָאֵל יִתְּנָה לִפְנֵיהָ : 19 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲכַל שָׂרָה אֲשַׁתְּךָ
 יֵלֶדֶת לְךָ בֶּן וְקִרְאתָ אֹת־שְׁמוֹ יִצְחָק וְהִקְמַתִּי אֶת־בְּרִיתִי אִתּוֹ לְבְרִית עוֹלָם
 לְזֹרְעוֹ אֲחֵרָיו : 20 וְיִשְׁמְעָאֵל שִׁמְעָתִיךָ הֵנָּה בִּבְרַכְתִּי אֹתוֹ וְהִקְרַתִּי אֹתוֹ
 בְּמֵאֵד מֵאֵד שְׁנַיִם־עָשָׂר נָשִׂאִם יוֹלִיד וְנִתְּתִיו לְגוֹי גָּדוֹל : 21 וְאַתָּה־בְּרִיתִי
 אֲקִים אִתְּךָ־יִצְחָק אֲשֶׁר תֵּלֵד לְךָ שָׂרָה לְמוֹצֵד הַזֶּה בַּשָּׁנָה הָאֲחֵרָת : 22 וַיִּכַּל
 לְדַבֵּר אֹתוֹ וַיַּעַל אֱלֹהִים מִצֵּל אֲבִרְהָם : 23 וַיִּקַּח אֲבִרְהָם אֶת־יִשְׁמְעָאֵל בֶּנוֹ
 יֵת כָּל־יְלִידֵי בֵיתוֹ וְאֵת כָּל־זָכָר בָּאֲנָשֵׁי בֵית אֲבִרְהָם וַיִּמָּל אֶת־בָּשָׁר עָרְלָתָם
 בַּעֲצֵב הַיּוֹם הַזֶּה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֹתוֹ אֱלֹהִים .

٤ أما أنا فهو ذا عهدي معك وتكون أباً لجمهور من الأمم . ٥ فلا
 يدعى اسمك بعد أرام بل يكون اسمك ابراهيم ، لاني أجعلك أباً لجمهور من
 الأمم . ٦ وأثرك كثيراً جداً وأجعلك أمماً ، وملوك منك يخرجون .
 ٧ وأقيم عهدي بيني وبينك وبين نسلك من بعدك في أجيالهم عهداً أبدياً ،
 لاكون إلهاً لك ولنسلك من بعدك . ٨ وأعطي لك ولنسلك من بعدك أرض
 غربتك كل أرض كنعان ملكاً أبدياً ، وأكون إلههم . ٩ وقال الله لابراهيم
 وأما أنت فتحفظ عهدي ، أنت ونسلك من بعدك في أجيالهم . ١٠ هذا هو
 عهدي الذي تحفظونه بيني وبينكم وبين نسلك من بعدك ، 'يختن' منكم كل ذكر
 ١١ فتختنون في لحم غرلتكم ، فيكون علامة عهد بيني وبينكم . ١٢ ابن ثمانية
 أيام 'يختن' منكم كل ذكر في أجيالكم ، وليد البيت والمبتاع بالفضة من كل
 ابن غريب ليس من نسلك . ١٣ 'يختن' ختاناً وليد بينك والمبتاع بفقتك ،
 فيكون عهدي في لحمكم عهداً أبدياً . وأما الذكر الأغلف الذي
 لا يختن في لحم غرلته فتقطع تلك النفس من شعبها ، انه قد نكث عهدي .
 ١٤ وقال الله لابراهيم ساراي امرأتك لاتدعو اسمها ساراي بل اسمها سارة .
 ١٥ وأباركها وأعطيك أيضاً منها ابناً . أباركها فتكون أمماً وملوك وشعوب
 منها يكونون . ١٦ فسقط ابراهيم على وجهه وضعك ، وقال في قلبه هل يولد
 لابن مئة سنة وهل تلد سارة وهي بنت تسعين سنة . ١٧ وقال ابراهيم لله ليت
 اسمعيل يعيش أمامك . ١٨ فقال الله بل سارة امرأتك تلد لك ابناً وتدعو اسمه
 اسحق . وأقيم عهدي معه عهداً أبدياً لنسله من بعده . ١٩ وأما اسمعيل فقد
 سمعت لك فيه . ها أنا أباركك وأثرك وأكثره كثيراً جداً . اثني عشر رئيساً
 ولد وأجعله أمة كبيرة . ٢٠ ولكن عهدي أقيم مع اسحق الذي تلده لك سارة
 في هذا الوقت في السنة الآتية . ٢١ فلما فرغ من الكلام معه صعد الله عن ابراهيم .
 ٢٢ فأخذ ابراهيم اسمعيل ابنه وجميع ولدان بيته وجميع المبتاعين بفضته كل
 ذكر من أهل بيت ابراهيم وختن لهم غرلتهم في ذلك اليوم عينه كما كلمه الله .

24 ואברהם בן-תשעים ותשע שנה בהמלו בשר וירלחו : 25 וישמעאל
 בנו בן-שלש עשרה שנה בהמלו את בשר וירלחו : 26 בעצם היום הזה
 נמול אברהם וישמעאל בנו : 27 וכל-אנשי ביתו יליד בית ומקנת-קסף
 מאת בן-גכר נמלו אתו :

כא

1 ויהנה סקר את-שרה כאשר אמר ניצש יהנה לשרה כאשר
 דבר : 2 ותמר נמלך שרה לאברהם בן לזקניו למוצד אשר-דבר אתו
 אלהים : 3 ויקרא אברהם את-שם-בנו הנולד-לו אשר-לדה-לו שרה
 יצחק : 4 ויקל אברהם את-יצחק בנו בן-שמונת ימים כאשר צנה אתו
 אלהים : 5 ואברהם בן-מאת שנה בהנלד לו את יצחק בנו : 6 ותאמר
 שרה צחק עשה לי אלהים כל-השמש יצחק-לי : 7 ותאמר מי סלל
 לאברהם היניקה בנים שרה כי-ילדתי בן לזקניו : 8 ויגדל הילד ויגמל
 ניצש אברהם משתה גדול ביום הגמל את-יצחק : 9 ותרא שרה
 את-בן-טגר המצרית אשר-ילדה לאברהם מצחק : 10 ותאמר לאברהם
 גרש העאמה הזאת ואת-בנה כי לא יירש בן-העאמה הזאת עם-יצחק :
 11 וירע טגר מאד בציני אברהם על אולת בנו : 12 ויאמר אלהים
 אל-אברהם אל-ירע בציניך על-הנצר ועל-המקח כל אשר תאמר אליך
 שרה שמע בקלה כי ביצחק יקרא לך ורע : 13 וגם את-בן-העאמה
 לגוי אשימנו כי ורעך הוא :

٢٤ وكان ابراهيم ابن تسع وتسعين سنة حين خُتن في لحم غرلته . ٢٥ وكان اسمعيل ابنه ابن ثلاث عشرة سنة حين خُتن في لحم غرلته . ٢٦ في ذلك اليوم عينه ختن ابراهيم واسمعيل ابنه . ٢٧ وكل رجل بيته ولدان البيت والمبتاعين بالفضة من ابن الغريب خُتنوا معه .

الاصحاح الحادي والعشرون

١ واقتقد الرب سارة كما قال . وفعل الرب لسارة كما تكلم . ٢ فحبلت سارة وولدت لابراهيم ابناً في شيخوخته . في الوقت الذي تكلم الله عنه . ٣ ودعا ابراهيم اسم ابنه المولود له الذي ولدته له سارة اسحق . ٤ وختن ابراهيم اسحق ابنه وهو ابن ثمانية ايام كما أمره الله . ٥ وكان ابراهيم ابن مئة سنة حين ولد له اسحق ابنه . ٦ وقالت سارة قد صنع اليّ الله ضحكاً . كل من يسمع يضحك لي . ٧ وقالت من قال لابراهيم سارة توضع بنين . حتى ولدت ابناً في شيخوخته . ٨ فكبر الولد وقُطع وصنع ابراهيم وليمة عظيمة يوم فطام اسحق . ٩ ورأت سارة ابن هاجر المصرية الذي ولدته لابراهيم يمزح . ١٠ فقالت لابراهيم اطرد هذه الجارية وابنها . لأن ابن هذه الجارية لا يرث مع ابني اسحق . ١١ فقبح الكلام جداً في عيني ابراهيم لسبب ابنه . ١٢ فقال الله لابراهيم لا يقبح في عينيك من أجل الغلام ومن أجل جاريتك . في كل ما أقول لك سارة اسمع لقولها . لأنه باسحق يدعى لك نسل . ١٣ وابن الجارية أيضاً سأجعله أمة لأنه نسلك .

14 וישמעם אברהם בבקר ויקח-לחם וחמט מים ויתן אל-הגר .
 שם על-שכמה ואת-הילד וישלסה ומלך וממע במדבר באר שבע :
 15 ויכלו המים מן-הסמך ומשלך את-הילד תסת אסר השיחם :
 16 ומלך ומשב לה סנגר הרחק במסמך קשת כי אברה אל-אברה
 גמות הילד ומשב סנגר ומשא את-קלה ומדך : 17 וישמע אלהים
 את-קול הנער ויקרא מלאך אלהים אל-הגר מן-השמים ויאמר לה מה-לך
 גר אל-תיכאי כי-שמע אלהים אל-קול הנער באשר הוא-שם : 18 קומי
 שאי את-הנער והסויקי את-ידיך בו כי-לגוי גדול אשימנו : 19 ויפקח
 אלהים את-עיניה ומרא באר סים ומלך וממלא את-הסמך מים ומשך
 את-הנער : 20 ויהי אלהים את-הנער ויגדל וישב במדבר ויהי רבה
 קשת : 21 וישב במדבר סארן ומקח-לו אמו אשה מארץ ספרים :
 22 ויהי בעת ההוא ויאמר אבימלך ופיכל שר-צבאו אל-אברהם לאמר
 אלהים צמף בכל אשר-אתה עשה : 23 ועתה השבעה לי באלהים
 הנה אם-תשקר לי ולניני ולנכדי כססד אשר עשיתי צמף תצעה עמדי
 ועם-הארץ אשר-גרתה בה : 24 ויאמר אברהם אנכי אשבע : 25 והוכח
 אברהם את-אבימלך על-אדות באר המים אשר גלו עבדי אבימלך :
 26 ויאמר אבימלך לא ידעתי מי עשה את-הדבר הזה וגם-אתה לא-הנחת
 לי וגם אנכי לא שמעתי בלתי היום :

١٤ فبكر ابراهيم صباحاً وأخذ خبزاً وقربة ماء وأعطاهما لهاجر
واضعاً إياهما على كتفها والولدَ وعرفها . فمضت وتاهت في بركة بشر
سبع . ١٥ ولا فرغ الماء من القربة طرحت الولد تحت إحدى الأشجار .
١٦ ومضت وجلست مقابلةً بعيداً نحو رمبة قوس . لأنها قالت لا أنظر
موت الولد . فجلست مقابلةً وورغت صوتها وبكت . ١٧ فسمع الله
صوت الغلام . ونادى ملاك الله هاجر من السماء وقال لها مالك يا هاجر ؟
لاتخافي لأن الله قد سمع لصوت الغلام حيث هو . ١٨ قومي احملِي الغلام
وشدي يدك به . لأنني سأجعله أمةً عظيمة . ١٩ وفتح الله عينها فأبصرت
بشر ماء فذهبت وملأت القربة ماءً وسقت الغلام . ٢٠ وكان الله مع الغلام فكبر .
وسكن في البرية وكان ينمو رامي قوس . ٢١ وسكن في بركة فاران وأخذت
له أمه زوجة من أرض مصر . ٢٢ وحدث في ذلك الزمان ان أبيالك وفيكول
ورئيس جيشه كلا ابراهيم قائلين الله معك في كل ما أنت صانع . ٢٣ فالآن احلف لي
بالله ههنا أنك لا تغدر بي ولا بنسلي وذرتي . كال معروف الذي صنعت اليك تصنع
إليّ وإلى الأرض التي تغرّبت فيها . ٢٤ فقال ابراهيم أنا أحلف . ٢٥ وعاقب
لبراهيم أبيالك لسبب بئر الماء التي اغتصبها عبيد أبيالك . ٢٦ فقال أبيالك لم أعلم
من فعل هذا الأمر أنت لم تخبرني ولا أنا سمعت سوى اليوم .

27 וַיֵּחַ אֲבִרְקָם זֶאן וַיִּקְרַר וַיִּתֵּן לְאַבְיִמֶלֶךְ וַיִּקְרְתוּ שְׁנֵיהֶם קְרִית :

28 וַיָּצַב אֲבִרְקָם אֶת-שֶׁבַע בְּבִשְׁת הַזָּאן לְבִדְהָן : 29 וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ
 אֶל-אֲבִרְקָם מָה הִנֵּה שֶׁבַע בְּבִשְׁת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר הַצַּבָּת לְבִדְהָנָה : 30 וַיֹּאמֶר
 כִּי אֶת-שֶׁבַע בְּבִשְׁת תִּקַּח מִיָּדִי בַּעֲבוּר תִּהְיֶה-לִּי לְצִדָּה כִּי סִפַּרְתִּי אֶת-הַבָּאָר
 הַזֹּאת : 31 עַל-בֶּן קָרָא לְמִקּוֹם הַהוּא בָּאָר שֶׁבַע כִּי שָׁם נִשְׁבְּעוּ שְׁנֵיהֶם :
 32 וַיִּקְרְתוּ קְרִית בָּבֶאָר שֶׁבַע וַיִּקְּם אֲבִימֶלֶךְ וַיִּסְלַל שַׁר-צָבָאוּ וַיָּשְׁבוּ
 אֶל-אֶרֶץ פִּלְשְׁתִּים : 33 וַיֵּשֶׁע אֵשׁ לַבָּאָר שֶׁבַע וַיִּקְרָא-שָׁם בָּשָׁם יְהוֹנָה
 אֶל עוֹלָם : 34 וַיָּגֵר אֲבִרְקָם בְּאֶרֶץ פִּלְשְׁתִּים יָמִים רַבִּים .

כב

1 וַיְהִי אֶסֶר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נָסָה אֶת-אֲבִרְקָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו
 אֲבִרְקָם וַיֹּאמֶר הַגּוֹי : 2 וַיֹּאמֶר בָּח-נָא אֶת-בִּגְדֶיךָ אֶת-יְחִידֶיךָ אֲשֶׁר-אֶהְבֶּתָּ
 אֶת-יָצֶסֶק וּלְךָ-לֶף אֶל-אֶרֶץ הַמִּדְבָּר וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לַעֲלֹה עַל אֶסֶר הַקְּהָרִים
 אֲשֶׁר אָמַר אֵלָיךְ : 3 וַיִּשְׁבֹּם אֲבִרְקָם בַּבֶּקֶר וַיִּחַבֵּשׁ אֶת-חֲמָרֹו וַיֵּאָח
 אֶת-שְׁנֵי גִזְרָיו אֹתֹו וְאֵת יָצֶסֶק בָּנוּ וַיַּבְעֵק עֲצֵי עֵלָה וַיִּלְךָ אֶל-הַמִּקּוֹם
 אֲשֶׁר-אָמַר-לוֹ הָאֱלֹהִים : 4 בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיֵּשֶׂא אֲבִרְקָם אֶת-צִיְנוֹ וַיִּרְא
 אֶת-הַמִּקּוֹם מִרְחָק : 5 וַיֹּאמֶר אֲבִרְקָם אֶל-גִּזְרָיו שְׁבוּ-לָכֶם מֵה עַם-הַחֲמָר
 נִאֲנִי וְהַנֶּעַר וְלָכָה עִד-כָּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנִשְׁוֹכָה אֵלֵיכֶם :

٢٧ فأخذ ابراهيم غنماً وبقراً وأعطى ألبالك قطعاً كلاهما ميثاقاً
٢٨ وأقام ابراهيم سبع نعاج من الغنم وحدها . فقال ألبالك لابراهيم
ما هي هذه السبع النعاج التي أقمتها وحدها . ٣٠ فقال انك سبع نعاج
تأخذ من يدي لكي تكون لي شهادة بأنني حفرت هذه البئر . ٣١ لذلك
دعا ذلك الموضع بئر سبع . لأنها هناك حلقت كلاهما . ٣٢ فقطعاً ميثاقاً
في بئر سبع . ثم قام ألبالك وفيكول رئيس جيشه ورجعا إلى أرض
الفلسطينيين . ٣٣ وغرس ابراهيم أثلاً في بئر سبع ودعا هناك باسم الرب الإله
السرمدى . ٣٤ وتغرب ابراهيم في أرض الفلسطينيين أياماً كثيرة .

الاصحاح الثانى والعشرون

١ وحدث بعد هذه الأمور أن الله امتحن ابراهيم ، فقال له يا ابراهيم ،
فقال هاأنذا . ٢ فقال خذ ابنك وحيدك الذي تحبه اسحق واذهب إلى أرض
المريتا وأصعده هناك محرقة على أحد الجبال الذي أقول لك . ٣ فبكر ابراهيم
صباحاً وشد على حماره وأخذ اثنين من غلمانيه معه واسحق ابنه وشقق حطباً
لحرقه وقام وذهب إلى الموضع الذي قال له الله . ٤ وفي اليوم الثالث رفع
ابراهيم عينيه وأبصر الموضع من بعيد . ٥ فقال ابراهيم لغلاميه اجلسا هنا
مع الحمار ، وأما أنا والقلام فتذهب إلى هناك ونسجد ثم نرجع إليكما .

6 וַיִּקַּח אֲבִרְהָם אֶת-עֲצֵי הַעֵלָה וַיֵּשֶׁם צֶל-יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ
 אֶת-הָאֵשׁ וְאֶת-הַמֶּאֱבֶלֶת וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו : 7 וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל-אֲבִרְהָם
 אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמְרֵי הַגִּי בְּנִי וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֲצִים וְאַיִה הַשָּׂה
 לַעֲלֹה : 8 וַיֹּאמֶר אֲבִרְהָם אֱלֹהִים יִרְאֵה-לוֹ הַשָּׂה לַעֲלֹה בְּנִי וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם
 יַחְדָּו : 9 וַיָּבֹאוּ אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר-לוֹ הָאֱלֹהִים וַיִּבֶן שָׁם אֲבִרְהָם
 אֶת-הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעֲרֹךְ אֶת-הָעֲצִים וַיַּצְקֵד אֶת-יִצְחָק בְּנוֹ וַיֵּשֶׁם אֹתוֹ צֶל-הַמִּזְבֵּחַ
 מִמָּוֶל לְעֲצִים : 10 וַיִּשְׁלַח אֲבִרְהָם אֶת-יָדוֹ וַיִּקַּח אֶת-הַמֶּאֱבֶלֶת לְשַׁחַט
 אֶת-בְּנוֹ : 11 וַיִּקְרָא אֵלָיו מִלֵּאֲדָה יְהוָה מִן-הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אֲבִרְהָם אֲבִרְהָם
 וַיֹּאמֶר הַגִּי : 12 וַיֹּאמֶר אֶל-תְּשַׁלַּח יָדְךָ אֶל-הַנֹּעֵר וְאֶל-תַּעֲשֵׂה לוֹ מֵאוֹמֶה
 כִּי צִוֵּיתִי יְיָ-יִרְאָה אֱלֹהִים אִתָּהּ וְלֹא תִשָּׁכַח אֶת-בְּנִי אֶת-יְחִידְךָ מִמֶּנִּי :
 13 וַיֵּשֶׁא אֲבִרְהָם אֶת-צִיְנוֹ וַיִּרְאָה וְהוּא-אֵיל אֲמֹר נֹאמְרוּ בְּסִבְיָהּ בְּקִרְיָנוּ
 וַיֵּלֶךְ אֲבִרְהָם וַיִּקַּח אֶת-הָאֵיל וַיַּעֲלֵהוּ לַעֲלֹה מִסֹּחַת בְּנוֹ : 14 וַיִּקְרָא אֲבִרְהָם
 שֵׁם-הַמָּקוֹם הַהוּא יְהוָה יִרְאֵה אֲשֶׁר יַעֲמֵר הַיּוֹם בָּהֶר יְהוָה יִרְאֵה : 15 וַיִּקְרָא
 מִלֵּאֲדָה יְהוָה אֶל-אֲבִרְהָם שְׁנֵית מִן-הַשָּׁמַיִם : 16 וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נָא-
 יְהוָה בִּי יַעֲן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא תִשָּׁכַח אֶת-בְּנִי אֶת-יְחִידְךָ :
 17 כִּי-בָרַךְ אֲבִרְכָּךָ וְהִרְבָּה אֲרֻכָּה אֶת-וַרְצֶךָ בְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וּכְחֹל אֲשֶׁר
 צֶל-שָׁפַת הַיָּם וַיִּבֶשׁ וַרְצֶךָ אֶת שַׁעַר אֵיבָיו : 18 וְהִתְבָּרְכוּ בְּוַרְצֶךָ כָּל

גוֹיֵי הָאָרֶץ עָקֵב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּקִלִּי :

٦ فأخذ ابرهيم حطب المحرقة ووضعه على إسحق ابنه وأخذ بيده
النار والسكين ، فذهبا كلاهما معاً . ٧ وكلم إسحق ابرهيم أباه وقال
يا أبي ، فقال هأنذا يا بني ، فقال هو ذا النار والحطب ولكن أين
الحروف للمحرقة . ٨ فقال ابرهيم الله يرى له الحروف للمحرقة يا بني ،
فذهبا كلاهما معاً . ٩ فلما أتيا الى الموضع الذي قال له الله بني هناك ابرهيم
المذبح وربب الحطب وربط اسحق ابنه ووضعه على المذبح فوق الحطب .
١٠ ثم مدّ ابرهيم يده وأخذ السكين ليذبح ابنه . ١١ فناداه ملاك الرب
من السماء وقال ابرهيم ابرهيم ، فقال هأنذا . ١٢ فقال لا تمدّ يدك إلى الغلام
ولا تفعل به شيئاً ، لأنني الآن علمت أنك خائف الله فلم تمسك ابنك وحيدك
عني . ١٣ فرفع ابرهيم عينيه ونظر وإذا كبش وراءه ممسكاً في الغابة بقرنيه ،
فذهب ابرهيم وأخذ الكبش وأصعده محرقة عوضاً عن ابنه . ١٤ فدعا ابرهيم
اسم ذلك الموضع يهوذا ، حتى أنه يقال اليوم في جبل الرب يوحى .
١٥ ونادى ملاك الرب ابرهيم ثانية من السماء . ١٦ وقال بذاتي أقسمت يقول
الرب ، اني من أجل أنك فعلت هذا الأمر ولم تمسك ابنك وحيدك .
١٧ أباركك مباركة وأكثر نسلك كثيراً كنجوم السماء وكالرمل الذي على
شاطئ البحر ، ويزدهر نسلك باب أعدائه . ١٨ ويبارك في نسلك جميع أمم
الأرض ، ومن أجل أنك سمعت لقولي .

19 וַיָּשָׁב אֲבִירָם אֶל-גִּזְרֵי נַקְמֹי וַיִּלְכּוּ יַחְדָּו אֶל-בָּאָר שְׁבַע וַיָּשָׁב
 אֲבִירָם בָּאָר שְׁבַע : 20 וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֵּגֶד לְאַבְרָם לֵאמֹר
 הִנֵּה יֵלֶךְ מֶלֶכָה גַם-הוּא עִנִּים לְנַחֲרֹךְ אַחִיךָ : 21 אַת-עוֹץ בָּלְרוֹ וְאַת-
 בּוֹז אַחִי וְאַת-קַמּוֹתַל אָבִי אַרְם : 22 וְאַת-בָּשָׁד וְאַת-חֹז וְאַת-מִלְחָמָה
 וְאַת-יִדְלָף וְאַת בְּתוּאֵל : 23 וּבְתוּאֵל יֵלֵד אֶת-רַבְקָה שְׁמִנָּה אֵלֶּה יֵלֶךְ
 מֶלֶכָה לְנַחֲרֹךְ אַחִי אֲבִירָם : 24 וַיִּסְלַגְשׁוּ וַשְׁמָה רְאוּמָה נִמְלִי גַם-הוּא
 אֶת-קִבְחָ וְאַת-גִּסְם וְאַת-מִסַּשׁ וְאַת-מַצָּכָה .

לו

1 וַיָּשָׁב יִצְחָק בָּאָרָז מְגוּרֵי אָבִיו בָּאָרָז בְּנֶעֶן : 2 אֵלֶּה תִּלְדוֹת
 יִצְחָק יוֹסֵף בֶּן-שְׁבַע-עָשָׂרָה שָׁנָה קָמָה רָעָה אֶת-אַחִיו בְּצָאן וְהוּא נָעַר
 אֶת-בְּנֵי בִלְקָה וְאַת-בְּנֵי וְלָשָׁה נָשִׁי אָבִיו נִבְאָ יוֹסֵף אֶת-דְּבָרָם רָעָה
 אֶל-אַבְיָהֶם : 3 וַיִּשְׂרָאֵל אָהֵב אֶת-יוֹסֵף מִכָּל-בְּנָיו כִּי-בֶן-זָקֵנִים . הוּא לוֹ
 וַעֲשָׂה לוֹ בְּתוּגַת פָּסִים : 4 וַיֵּרְאוּ אָחָיו כִּי-אִתּוֹ אָהֵב אַבְיָהֶם מִכָּל-אַחֵיו
 וַיִּשְׁנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַּבְּרוֹ לְשָׁלֹם : 5 וַיִּמְלֵם יוֹסֵף הַלּוֹם וַיֵּגֶד לְאַחֵיו
 וַיּוֹסֶפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ : 6 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שְׁמְעוּ-נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר
 חֲלַמְתִּי : 7 וְהִנֵּה אֲנִי אֲנֻחֵם מֵאֲלֵמִים אֲלֵמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה קָמָה אֲלֵמִי
 וְגַם-נִצָּבָה וְהִנֵּה תִסְבֵּינָה אֲלֵמִיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶינן לְאֵלֵמִי : 8 וַיֹּאמְרוּ אָחָיו
 הַמִּלֵּךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם-מִשּׁוֹל תִּמְשָׁל בָּנוּ וַיּוֹסֶפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ עַל-
 הַלִּמְתֵּיו וְעַל-דְּבָרָיו :

١٩ ثم رجع ابراهيم الى غلاميه ، فقاموا وذهبوا معاً الى بئر سبع ، وسكن ابراهيم في بئر سبع . ٢٠ وحدث بعد هذه الأمور ان ابراهيم أخبر وقيل له هو ذا ملكة قد ولدت هي أيضاً بنين لناحور أخيك . ٢١ عوضاً بكبره وبوزاً أخاه وقموئيل أبا أرام . ٢٢ وكاسد وحزوا وفلداش وبدلاف وبتوئيل . ٢٣ وولد بتوئيل رفقة ، هؤلاء الثانية ولدتهم ملكة لناحور أخي ابراهيم . ٢٤ وأما سرّيته واسمها رؤومة فولدت هي أيضاً طايح وجاحم وقاحش ومعكة .

الاصحاح السابع والثلاثون

١ وسكن يعقوب في أرض غربة أبيه في أرض كنعان . ٢ هذه مواليد يعقوب . يوسف اذ كان ابن سبع عشرة سنة كان يرعى مع اخوته الغنم وهو غلامٌ عند بني بلهة وبني زلفة امرأتي أبيه . وأتى يوسف بنسبتهم الرديئة الى أبيهم ٣ وأما إسرائيل فأحب يوسف أكثر من سائر بنيّه لأنه ابن شيخوخته ، فصنع له قميصاً ملوّناً ٤ فلما رأى اخوته أن أباهم أحبه أكثر من جميع اخوته أبغضوه ولم يستطيعوا أن يكلموه بسلام . ٥ وحلم يوسف حلماً وأخبر اخوته فازدادوا أبغضاً له . ٦ فقال لهم اسمعوا هذا الحلم الذي حلمت . ٧ هما نحن حازمون حزماً في الحقل ، وإذا حزمي قامت وانتصبت فاحتاطت حزمكم وسجدت لحزمتي . ٨ فقال له اخوته العلك كملك علينا ملكاً أم تسلط علينا تسلطاً ، وازدادوا أبغضاً له من أجل أحلامه ومن أجل كلامه .

חלום עוד והנה השמש והירח ואסד עשר פוכבים משתחווים לי :
 10 ניספר אל-עביו ואל-אחיו וינצרו-בו עביו ויאמר לו מה החלום
 הזה אשר חלמת הבוא נבוא אני ואמך ואחיה להשתחוות לך ארצה :
 11 וינאמו-בו אחיו ועביו שמר את-הדבר : 12 וילכו אחיו לרעות
 את-צאן אביהם בשכם : 13 ויאמר ישראל אל-יוסף הלא אחיה רעים
 בשכם לכה ואשלחך אליהם ויאמר לו הנני : 14 ויאמר לו לך-נא
 ראה את-שלוש אחיה ואת-שלוש הצאן והשבני דבר וישלחהו מצמק
 חברון ויבא שכם : 15 וימצאהו איש והנה תעה בשדה וישאלהו
 האיש לאמר מה-תבקש : 16 ויאמר את-אחי ענכי מבקש הגידה-נא
 לי איפה הם רעים : 17 ויאמר האיש נסעו מזה כי שמעתי אמרים
 גללה ותינה וילך יוסף אחר אחיו וימצאם בדתן : 18 ויראו אתו
 מרחק ויבסרם יקרב אליהם ויתנבלו אתו להמיתו : 19 ויאמרו איש
 אל-אחיו הנה בעל החלמות הלזה בא : 20 ועתה לכו ונהרגהו
 ונשליכהו באחד הצרות ואמרנו סיה רעה. אכלתהו ונרעה מה-יהיו
 חלמתי : 21 וישמע ראובן ויצלוהו מידם ויאמר לא נכנו נפש :
 22 ויאמר אליהם ראובן אל-תשכו-דם השליכו אתו אל-הבור הנה
 אשר במדבר ויד אל-תשלתו-בו למען הציל אתו מידם להשיבו
 אל-עביו :

٩ ثم حلم حلماً آخر وقصه على إخوته ، فقال لاني قد حلمت حلماً
 أيضاً وإذا الشمس والقمر وأحد عشر كوكباً ساجدة لي . ١٠ وقصه على
 أبيه وعلى إخوته ، فانتهره أبوه وقال له ما هذا الحلم الذي حلمت ، هل
 تأتي أنا وأهلك وإخوتك لنسجد لك إلى الأرض . ١١ فحسده إخوته ، وأما
 أبوه فحفظ الأمر . ١٢ ومضى إخوته ليرعوا غنم أبيهم عند شكيم . ١٣ فقال
 امرائيل ليوسف أليس إخوتك يرعون عند شكيم ، تعال فأرسلك إليهم ،
 فقال له هاأنذا . ١٤ فقال له اذهب انظر سلامة إخوتك وسلامة الغنم ورد
 لي خبراً . فأرسله من وطاء حبرون فأتى إلى شكيم . ١٥ فوجده رجل وإذا
 هو خال في الحقل . فسأله الرجل قائلاً ماذا تطلب ؟ . ١٦ فقال أنا طالب
 إخوتي ، أخبرني أين يرعون . ١٧ فقال الرجل قد ارتحلوا من هنا ، لأنني
 سمعهم يقولون لنذهب إلى دوثان ، فذهب يوسف وراء إخوته فوجدهم في
 دوثان . فلما أبصروه من بعيد قبلوا اقتراب إليهم احتالوا له ليستوه .
 ١٩ فقال بعضهم لبعض هو ذا هذا صاحب الأحلام قادم . فالآن هلم
 نقتله ونطرحه في إحدى الآبار ونقول وحش وديء أكله ، فتوى ماذا
 تصكون أحلامه . ٢٠ فسمع راويين وأتقذه من أيديهم ، وقال لا نقتله .
 ٢٢ وقال لهم راويين لا تسفكوا دماً ، اطرحوه في هذه البئر التي في البرية
 ولا تمسوا إليه يداً . لكي يتقذه من أيديهم ليرده إلى أبيه .

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לֵאמֹר הִנֵּה אֲנִי מֵשַׁלְּחִיךָ אֶת-יֹסֵף מִצִּיפְרַיִם

23 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר-בָּא יוֹסֵף אֶל-אֶחָיו וַיִּפְשְׁטוּ אֶת-יוֹסֵף אֶת-בְּתֻלָּתוֹ
אֶת-בְּתֻלָּת הַפָּסִים אֲשֶׁר עָלָיו : 24 וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁלְכוּ אֹתוֹ הַבֶּרֶה וְהַבּוֹר
כִּי אֵין בּוֹ מַיִם : 25 וַיֵּשְׁבוּ לֶאֱכֹל-לֶחֶם וַיִּשְׂאוּ צִינִיָּהם וַיֵּרְאוּ וְהָיָה
אֲרֻחַת יִשְׁמָעֵאלִים בָּתָּהּ מִן-לֶחֶם וּגְמֻלָּתָם נִשְׂאִים גְּבֹאֹת וְצָרִי וְלֹט
הוֹלְכִים לְהוֹרִיד מִצְרָיִם : 26 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-אֶחָיו מִה-בָּצַע כִּי
נִהְיָג אֶת-אֶחָיו וְכִסִּינוּ אֶת-דָּמוֹ : 27 לָכוּ וּנְמַקְּנוּ לִישְׁמָעֵאלִים וְנִדְנוּ
אֶל-תְּהִיבוֹ כִּי-אֶחָיו בָּשְׁרֵנוּ הוּא וַיִּשְׁמְעוּ אֶחָיו : 28 וַיַּצְבְּרוּ אֲנָשִׁים
מִדִּנְיָהּ סֹחֲרִים וַיִּמְשְׁכוּ וַיַּעֲלוּ אֶת-יוֹסֵף מִן-הַבּוֹר וַיִּמְכְּרוּ אֶת-יוֹסֵף
לִישְׁמָעֵאלִים בְּצֻרִים בָּסָף וַיָּבִיאוּ אֶת-יוֹסֵף מִצְרָיִם : 29 וַיָּשָׁב רָאוּבֵן
אֶל-הַבּוֹר וְהָיָה אִי-יוֹסֵף בַּבּוֹר וַיִּקְרַע אֶת-בְּגָדָיו : 30 וַיָּשָׁב אֶל-אֶחָיו
וַיֹּאמֶר הִנֵּה אֵינִי נָא אֶנִּי אֵנָּה אֲנִי-בָא : 31 וַיִּקְחוּ אֶת-בְּתֻלַּת יוֹסֵף
וַיִּשְׁחָטוּ שְׂעִיר צִוִּים וַיִּסְבְּלוּ אֶת-הַבְּתֻלָּת בָּדָם : 32 וַיִּשְׁלְחוּ אֶת-בְּתֻלַּת
הַפָּסִים וַיָּבִיאוּ אֶל-אֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ זֹאת מִצְאָנוּ הַבֶּרֶה-נָא הַבְּתֻלָּת בִּנְךָ
הָיָה אִם-לֹא : 33 וַיִּפְרָה וַיֹּאמֶר בְּתֻלַּת בְּנִי הִיא רָעָה אֲכַלְתָּהּוּ סֹלֶף
סֹרֵף יוֹסֵף : 34 וַיִּקְרַע יַעֲקֹב שְׂמֹלְתּוֹ וַיִּשָּׂם שָׁק בְּסִתְּנוֹ וַיִּתְאַבֵּל
עַל-בָּנוּ יָמִים רַבִּים : 35 וַיָּקֻמוּ כָל-בָּנָיו וְכָל-בָּנוֹתָיו לִנְחָמוֹ וַיִּסְמְנוּ
לְהַתְנַחֵם וַיֹּאמֶר כִּי-אֶרֶד אֶל-בְּנִי אֲכַל שְׂאֵלָה וַיִּבְנֶן אֹתוֹ אֲבִיו :
36 וְהַבָּרְנִים סָבְרוּ אֹתוֹ אֶל-מִצְרָיִם לְסוֹסִיפֹר סָרִים פָּרְעָה עָר
מִצְרָיִם .

٢٣ فكان لما جاء يوسف إلى اخوته أنهم خلعوا عن يوسف قميصه القميص
الملون الذي عليه . ٢٤ وأخذوه وطرحوه في البئر ، وأما البئر فكانت
فارغة ليس فيها ماء . ٢٥ ثم جلسوا ليأكلوا طعاماً ، فرفعوا عيونهم ونظروا
وإذا قافلة اسميليين مقبلة من جلما وجمالهم حاملة كثير من بلساناً ولادناً
ذاهبين لينزلوا بها إلى مصر . ٢٦ فقال يهوذا لـ اخوته ما الفائدة أن نقتل أخانا
ونخفي دمه . ٢٧ تعالوا فنبيعه للاسميليين ولا تكن أيدينا عليه لأنه أخونا
ولمنا . فسمع له اخوته . ٢٨ واجتاز رجال مديانيون تجار ، فسحبوا يوسف
وأصعدوه من البئر وباعوا يوسف للاسميليين بعشرين من الفضة ، فأتوا
يوسف إلى مصر . ٢٩ ورجع وأرسل إلى البئر وإذا يوسف ليس في البئر ،
فمزق ثيابه . ٣٠ ثم رجع إلى اخوته وقال الولد ليس موجوداً ، وأنا إلى
أين أذهب . ٣١ فأخذوا قميص يوسف وذبحوا ثياباً من المعزى وغمسوا
القميص في الدم . ٣٢ وأرسلوا القميص الملون وأحضروه إلى أبيهم ، وقالوا
وجدنا هذا ، حقت أقمص ابنك هو أم لا . ٣٣ فتحققه وقال قميص ابني ،
وحش رديء أكله ، اقترب يوسف افتراساً . ٣٤ فمزق يعقوب ثيابه
 ووضع مسحاً على حقويه وناح على ابنه أياماً كثيرة . ٣٥ فقام جميع بنيه
وجميع بناته ليعزوه فأبى أن يتعزى وقال اني أنزل إلى ابني نائماً إلى الهاوية ،
ويكفي عليه أبوه . ٣٦ وأما المديانيون فباعوه في مصر لـ فوطيفار خفي
فرعون رئيس الشرط .

לם

1 וַיֹּסֶף הַיּוֹכֵד מִצְרַיִםהוּ וַיִּקְנֶהוּ פוֹטִיפָר סָרִיס פַּרְעֹה שֶׁר הַשְׂבָּחִים
 אִישׁ מִצְרֵי מִיֵּד הַיִּשְׁמַעְאֵלִים אֲשֶׁר הוֹרְדוּהוּ שָׁמָּה : 2 נִהְיָ יְהוֹנָה
 אֶת־יוֹסֵף נִהְיָ אִישׁ מַצְלִים נִהְיָ בֵּית אֲדֹנָיו הַמִּצְרִי : 3 וַיֵּרָא אֲדֹנָיו
 כִּי יְהוֹנָה אִתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר־הוּא עֹשֶׂה יְהוֹנָה מַצְלִים בָּדָדוֹ 4 וַיִּמָּצֵא יוֹסֵף
 סֹן בְּצִינָיו וַיִּשְׁרַת אִתּוֹ וַיִּפְקְדוּהוּ עַל־בֵּיתוֹ וְכָל־יֶשְׁלוֹ נָמֹן בָּדָדוֹ : 5 נִהְיָ
 מִמָּוֶה הַמִּקְדָּה אִתּוֹ בְּבֵיתוֹ וְעַל כָּל־אֲשֶׁר יֶשְׁלוֹ וַיִּכְרֹךְ יְהוֹנָה אֶת־בֵּית הַמִּצְרִי
 בְּגָלִל יוֹסֵף נִהְיָ בִּרְכַּת יְהוֹנָה בְּכָל־אֲשֶׁר יֶשְׁלוֹ בְּבֵית וּבִשְׂדֵה : 6 וַיַּעֲזֹב
 כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ בָּדָד יוֹסֵף וְלֹא־יָדַע אִתּוֹ מֵאוֹמֶה כִּי אִם־הִלָּחֵם אֲשֶׁר־הוּא
 אוֹכֵל נִהְיָ יוֹסֵף יִסֶּה־תֹּאכַר וַיִּסֶּה מִרְעָה : 7 וַיְהִי־אִסָּר הַדְּבָרִים
 הָאֵלֶּה וַתֵּשֶׂא אִשְׁת־אֲדֹנָיו אֶת־צִיִּנְיָה אֶל־יוֹסֵף וַתֹּאמֶר שְׁכַבָּה עִמִּי :
 8 וַיִּמָּאֵן וַיֹּאמֶר אֶל־אִשְׁת־אֲדֹנָיו הֵן אֲדֹנִי לֹא־יָדַע אֵתִי מִה־בְּבֵית וְכָל
 אֲשֶׁר־יֶשְׁלוֹ נָמֹן בָּדָדוֹ : 9 אֵינֶנּוּ גָדוֹל בְּבֵית הַזֶּה מִמֶּנִּי וְלֹא־חֹשֶׁךְ
 מִמֶּנִּי מֵאוֹמֶה כִּי אִם־אוֹתָךְ בְּאֲשֶׁר אֶת־אִשְׁתּוֹ וְאֵיךְ אֶעֱשֶׂה הַרְעָה הַגְדִּלָה
 הַזֹּאת וְחִסָּאתִי לֵאלֹהִים : 10 וַיְהִי כַּדְּבָרָה אֶל־יוֹסֵף יוֹם וְלֹא־שָׁמַע
 אֵלֶיָּהּ לִשְׁכַּב אֵצֶלָה לְהִיּוֹת עִמָּה : 11 וַיְהִי כִּהְיוֹם הַזֶּה וַיָּבֹא הַבִּיָּקָה
 לַעֲשׂוֹת מִלֹּאכְתּוֹ וְאֵין אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי הַבֵּית שָׁם בְּבֵית : 12 וַתִּתְקַשְׁשֶׁהוּ
 בְּבָדָדוֹ לֵאמֹר שְׁכַבָּה עִמִּי וַיַּעֲזֹב בָּדָדוֹ בָּיְדָה וַיֵּצֵא : 13 וַיְהִי כִּרְאוּתָהּ
 כִּי־עָזַב בָּדָדוֹ בָּיְדָה וַיָּנֶס הַחוּצָה : 14 וַתִּקְרָא לְאֲנָשֵׁי בֵיתָהּ וַתֹּאמֶר
 לָהֶם לֵאמֹר רְאוּ הֵבִיא לָנוּ אִישׁ עִבְרִי לַעֲסֹק עִנִּי בָּהּ אֵלִי לִשְׁכַּב
 עִמִּי וַתִּקְרָא בְּקוֹל גָּדוֹל : 15 וַיְהִי כִּשְׁמֻעוֹ כִּי־הִרִימָתִי קוֹלִי וַתִּקְרָא
 וַיַּעֲזֹב בָּדָדוֹ אֶצְלִי וַיָּנֶס וַיֵּצֵא הַחוּצָה :

الاصحاح التاسع والثلاثون

١ وأما يوسف فأنزل إلى مصر واشتراه فوطيفار خصي فرعون رئيس الشرط رجل مصري من يد الإسماعيليين الذين أنزلوه إلى هناك . ٢ وكان الرب مع يوسف فكان رجلاً ناجحاً . وكان في بيت سيده المصري . ٣ ورأى سيده أن الرب معه وأن كل ما يصنع كان الرب ينجحه بيده . ٤ فوجد يوسف نعمة في عينيه وخدمه . فوكله على بيته وذفع إلى يده كل ما كان له . ٥ وكان من حين وكله على بيته وعلى كل ما كان له أن الرب بارك بيت المصري بسبب يوسف . وكانت بركة الرب على كل ما كان له في البيت وفي الحقل . ٦ فترك كل ما كان له في يد يوسف . ولم يكن معه يعرف شيئاً إلا الخبز الذي يأكل . وكان يوسف حسن الصورة وحسن المنظر . ٧ وحديث بعد هذه الأمور أن امرأة سيده رفعت عينها إلى يوسف وقالت اضطجع معي . ٨ فأبى وقال لامرأة سيده هو ذا سيدي لا يعرف معي ما في البيت وكل ماله قد دفعه إلى يدي . ٩ ليس هو في البيت أعظم مني . ولم يمك عني شيئاً غيرك لأنك امرأته . فكيف أضنع هذا الشر العظيم وأخطيء إلى الله . ١٠ وكانت إذ كلمت يوسف يوماً فيوماً أنه لم يسمع لها أن يضطجع بجانبها ليكون معها . ١١ ثم حدث نحو هذا الوقت أنه دخل البيت ليعمل عمله ولم يكن إنسان من أهل البيت هناك في البيت . ١٢ فأمسكته بثوبه قائلة اضطجع معي . فترك ثوبه في يدها وهرب وخرج إلى خارج . ١٣ وكان لما رأت أنه ترك ثوبه في يدها وهرب إلى خارج . ١٤ أنها قادت أهل بيتها وكلمتهم قائلة انظروا . قد جاء إلينا عبراني ليداعبنا . دخل إلي ليضطجع معي فصرخت بصوت عظيم . ١٥ وكان لما سمع أني رفعت صوتي وصرخت أنه ترك ثوبه بجانبني وهرب وخرج إلى خارج .

16 וַתֵּנֶחַ בְּגָדוֹ אֶצְלָהּ צַד־בּוֹא אֲדֹנָיו אֶל־בֵּיתוֹ : 17 וַתִּדְבֹר אֵלָיו
 בְּדִבְרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר בָּא אֵלַי הַעֲבֹד הַעֲבָרִי אֲשֶׁר־הִבֵּאתָ לָנוּ לְצִסְקָה
 זִי : 18 וַיְהִי כַּהֲרִימִי קוֹלִי וְאֶקְרָא וַיָּצֹב בְּגָדוֹ אֶצְלִי וַיָּנֶס הַחוּצָא :
 19 וַיְהִי כִשְׁמַע אֲדֹנָיו אֶת־דִּבְרֵי אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר דִּבְרָה אֵלָיו לֵאמֹר בְּדִבְרֵי
 הָאֵלֶּה עָשָׂה לִי עֲבֹדָה וַיֵּסֶר אָפוֹ : 20 וַיִּקַּח אֲדֹנִי יוֹסֵף אֹתוֹ וַיִּתְּנֶהוּ
 אֶל־בֵּית הַסֹּהַר מְקוֹם אֲשֶׁר־אֲסוּרֵי הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים וַיְהִי־שָׁם בְּבֵית הַסֹּהַר :
 21 וַיְהִי יְהוֹנָה אֶת־יוֹסֵף נִסִּים אֵלָיו סֵסֶד וַיִּתֵּן חֲזוֹ בְּעֵינָיו שֶׁר בֵּית־הַסֹּהַר :
 22 וַיִּתֵּן שֶׁר בֵּית־הַסֹּהַר בֶּזֶד־יוֹסֵף אֶת כָּל־הַאֲסוּרִים אֲשֶׁר בְּבֵית הַסֹּהַר
 וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר עֹשִׂים שָׁם הוּא קִיָּה עָשָׂה : 23 אֵין שֶׁר בֵּית־הַסֹּהַר לֹא־הָיָה
 אֶת־כָּל־מֵאוֹמֶה בְּיָדוֹ בְּאֲשֶׁר יְהוֹנָה אֹתוֹ וְאֲשֶׁר־הוּא עָשָׂה יְהוֹנָה מַעֲלִים :

מ

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדִּבְרִים הָאֵלֶּה חָטְאוּ מִשְׁקָה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם
 וְהָאִפָּה לְאֲדֹנֵיהֶם לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם : 1 וַיִּקְצֹף פָּרְעֹה עַל שְׁנֵי
 סָרִיסָיו עַל שֶׁר הַמִּשְׁקִים וְעַל שֶׁר הָאוֹפִים : 2 וַיִּתֵּן אֹתָם
 בְּמִשְׁמַר בֵּית שֶׁר הַטְּבָחִים אֶל־בֵּית הַסֹּהַר מְקוֹם אֲשֶׁר יוֹסֵף
 אֲסוּר שָׁם : 3 וַיִּפְקֹד שֶׁר הַטְּבָחִים אֶת־יוֹסֵף אֹתָם וַיִּשְׁרֹת אֹתָם
 וַיְהִיו יָמִים בְּמִשְׁמַר : 4 וַיַּחֲלֹמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם אִישׁ חֲלֹמוֹ בְּלַיְלָה
 אֶחָד אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ הַמִּשְׁקָה וְהָאִפָּה אֲשֶׁר אֲסוּרִים בְּבֵית
 הַסֹּהַר : 5 וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם יוֹסֵף בְּבֹקֶר וַיֵּרָא אֹתָם וְהֵנָּם זֹעֲפִים :
 6 וַיִּשְׁאַל אֶת־סָרִיסֵי פָרְעֹה אֲשֶׁר אֹתוֹ בְּמִשְׁמַר בֵּית אֲדֹנָיו לֵאמֹר
 מַדּוּעַ פְּנֵיכֶם רָעִים הַיּוֹם : 7 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו חֲלוֹם חָלַמְנוּ וּפְתָר
 אֵין אֹתוֹ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יוֹסֵף הֲלוֹא לֵאלֹהִים פְּתָרָנִים סִפְרוּ־נָא
 לִי : 8 וַיִּסְפֹּר שֶׁר־הַמִּשְׁקִים אֶת־חֲלֹמוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ בְּחֲלוֹמִי
 וַהֲגַה־גִּפֶּן לִפְנֵי : 9 וּבִגְפֶּן שְׁלֹשָׁה שָׁרִיגִם וְהוּא כְּפִרְחַת עֲלֵתָהּ
 גִּצָּה הַבָּשִׁילוֹ אֲשַׁכְּלֶתֶיהָ עֲנָבִים :

١٦ فوضعت ثوبه بجانبها حتى جاء سيده إلى بيته . ١٧ فكلمته بمثل هذا الكلام قائلة دخل إلى العبد العبراني الذي جئت به إلينا ليداعبني . ١٨ وكان لما رفعت صوتي وصرخت أنه ترك ثوبه بجانبني وهرب إلى خارج . ١٩ فكان لما سمع سيده كلام امرأته الذي كلمته به عبدك أن غضبه حي . ٢٠ فأخذ يوسف سيده ووضعه في بيت السجن المكان الذي كان امرئ الملك محبوسين فيه . وكان هناك في بيت السجن . ٢١ ولكن الرب كان مع يوسف وبسط إليه لطفاً وجعل نعمته له في عيني رئيس بيت السجن . ٢٢ فدفع رئيس بيت السجن إلى يد يوسف جميع الأمور الذين في بيت السجن . كل ما كانوا يعملون هناك كان هو العامل . ٢٣ ولم يكن رئيس بيت السجن ينظر شيئاً البتة بما في يده لأن الرب كان معه ومهما صنع كان الرب ينجعه .

الاصحاح الأربعون

١ وحدث بعد هذه الأمور أن ساقى ملك مصر والحجاز أذنبا إلى سيدهما ملك مصر . ٢ فسخط فرعون على خصيه رئيس السقاة ورئيس الحبارين . ٣ فوضعهما في حبس بيت رئيس الشرط في بيت السجن المكان الذي كان يوسف محبوساً فيه . ٤ فأقام رئيس الشرط يوسف عندهما فخدمهما . وكافا أياً ما في الحبس . ٥ وحلما كلاهما حلماً في ليلة واحدة كل واحد حلماً . كل واحد بحسب تعبير حلمه ساقى ملك مصر وخبازة المحبوسان في بيت السجن . ٦ فدخل يوسف إليهما في الصباح ونظرهما وإذا هما مفتان . ٧ فسأل خصي فرعون اللذين معه في حبس بيت سيده قائلاً لماذا وجهكما مكمدان اليوم . ٨ فقالا له حلمنا حلماً وليس من يعبره . فقال لهما يوسف أليست لله التعاير . ٩ فقص عليّ . ٩ فقص رئيس السقاة حلمه على يوسف وقال له كنت في حلمي وإذا كرمه أمامي . ١٠ وفي الكرمة ثلاثة قصبان . وهي إذا أفرخت طلع زهرها وأنضجت عناقيدها غنياً .

11 וְכֹס פִּרְעָה בְּיָדִי וְאָקַח אֶת-הָעֲנָבִים וְאֶשְׁחַט אֹתָם אֶל-
 כֹּס פִּרְעָה וְאָתֵן אֶת-הַכֹּס עַל-כֶּף פִּרְעָה : 12 וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹסֵף
 זֶה פִּתְרֹנִי שְׁלֹשַׁת יָמִים הֵם : 13 בְּעֹד שְׁלֹשַׁת יָמִים יִשָּׂא פִרְעָה
 אֶת-רֹאשׁוֹ וְהִשְׁבִּיבָה עַל-כַּנֹּף וְנָתַתָּ כֹּס-פִּרְעָה בְּיָדוֹ בַּמִּשְׁפָּט
 הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיְתָה מִשְׁקָהוּ : 14 כִּי אִם-זָכַרְתִּי אֹתָךְ בְּאֲשֶׁר
 יֵיטֵב לָךְ וְעָשִׂיתָ-נָּא עִמָּדִי חֶסֶד וְהִזְכַּרְתִּי אֶל-פִּרְעָה וְהוֹצֵאתִנִי
 מִן-הַבַּיִת הַזֶּה : 15 כִּי-גֵבַע צָבָתִי מֵאֶרֶץ הָעֶבְרִים וְגַם-פֶּה לֹא-
 עָשִׂיתִי מֵאוֹמָה כִּי-שָׁמוּ אֹתִי בַּבּוֹר : 16 וַיֵּרָא שָׂר-הָאֲפִים כִּי-
 טוֹב פָּתַר וַיֹּאמֶר אֵל-יוֹסֵף אֲף-אֲנִי בַּחֲלוּמִי וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סְלִי
 חֲרִי עַל-רֹאשִׁי : 17 וּבִסֵּל הֶעֱלִיֹן מִכָּל מֵאֲכַל פִּרְעָה מַעֲשֵׂה
 אֶפֶה וְהָעֹף אָכַל אֹתָם מִן-הַסֵּל מֵעַל רֹאשִׁי : 18 וַיַּעַן יוֹסֵף
 וַיֹּאמֶר זֶה פִּתְרֹנִי שְׁלֹשַׁת הַסֵּלִים שְׁלֹשַׁת יָמִים הֵם : 19 בְּעֹד
 שְׁלֹשַׁת יָמִים יִשָּׂא פִרְעָה אֶת-רֹאשׁוֹ מֵעַלֶּיךָ וְתָלָה אוֹתָךְ עַל-עֵץ
 וְאָכַל הָעֹף אֶת-בְּשָׂרְךָ מֵעַלֶּיךָ : 20 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יוֹם
 הַלָּדֶת אֶת-פִּרְעָה וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה לְכָל-עַבְדָּיו וַיִּשָּׂא אֶת-רֹאשׁ שָׂר
 הַמִּשְׁקִים וְאֶת-רֹאשׁ שָׂר הָאֲפִים בְּתוֹךְ עַבְדָּיו : 21 וַיָּשָׁב אֶת-שָׂר
 הַמִּשְׁקִים עַל-מִשְׁקָהוּ וַיִּתֵּן הַכֹּס עַל-כֶּף פִּרְעָה : 22 וְאֵת שָׂר
 הָאֲפִים תָּלָה בְּאֲשֶׁר פָּתַר לָהֶם יוֹסֵף : 23 וְלֹא-זָכַר שָׂר-הַמִּשְׁקִים
 אֶת-יוֹסֵף וַיִּשְׁכַּחְהוּ .

מא

1 וַיְהִי מִקֵּץ שָׁנִים יָמִים וּפִרְעָה חָלַם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל-הַיָּאָר : 2 וְהִנֵּה
 מִן-הַיָּאָר עֹלֵת שֶׁבַע קֶרֶת יְפוֹת מְרֹאָה וּבְרִיאַת בָּשָׂר וּתְרַעֲיָנָה בָּאָחוּ :
 3 וְהִנֵּה שֶׁבַע קֶרֶת אֲחֵרוֹת עֹלֹת אֲמֻרִיקָן מִן-הַיָּאָר רַעוֹת מְרֹאָה וְנִדְקוֹת
 בָּשָׂר וּתְרַעֲיָנָה אֲחֵל הַקֶּרֶת עַל-שִׁסַּת הַיָּאָר : 4 וְהָאֲכֻלָּנָה הַקֶּרֶת רַעוֹת
 הַמְרֹאָה וְנִדְקַת הַבָּשָׂר אֵת שֶׁבַע הַקֶּרֶת יָפֹת הַמְרֹאָה וְהַבְּרִיאַת נִיבִקֵּץ פִּרְעָה :

١١ وكانت كأس فرعون في يدي . فأخذت العنب وعصرته في كأس فرعون وأعطيت الكأس في يد فرعون . ١٢ فقال له يوسف هذا تعبيره . الثلاثة القضبان هي ثلاثة أيام . ١٣ في ثلاثة أيام أيضاً يرفع فرعون رأسك ويردك إلى مقامك . فتعطي كأس فرعون في يده كالمادة الأولى حين كنت ساقية . ١٤ وإنما إذا ذكرتني عندك حينما يصير لك خير تصنع إليّ إحساناً وتذكرني لفرعون وتخرجني من هذا البيت . ١٥ لأنني سُْرِقت من أرض العبرانيين . وهنا أيضاً لم أفعل شيئاً حتى وضعوني في السجن . ١٦ فلما رأى رئيس الخبازين أنه عَبر جيداً قال ليوسف كنت أنا أيضاً في حلمي وإذا ثلاثة سلال حواراري على رأسي . ١٧ وفي السلّ الأعلى من جميع طعام فرعون في صنعة الخباز والطيور تأكله من السلّ عن رأسي . ١٨ فأجاب يوسف وقال هذا تعبيره . الثلاثة سلال هي ثلاثة أيام . ١٩ في ثلاثة أيام أيضاً يرفع فرعون رأسك عنك ويعلقك على خشبة وتأكل الطيور لحمك عنك . ٢٠ فحدث في اليوم الثالث يوم ميلاد فرعون أنه صنع وليمة لجميع عبيده ورفع رأس رئيس السقاة ورأس رئيس الخبازين بين عبيده . ٢١ ورد رئيس السقاة إلى سقيه . فأعطى الكأس في يد فرعون . ٢٢ وأما رئيس الخبازين فعلقه كما عَبرَ لهما يوسف . ٢٣ ولكن لم يذكر رئيس السقاة يوسف بل نسيه .

الاصحاح الحادي والأربعون

وحدث بعد سنتين من الزمان أن فرعون رأى حُلماً . وإذا هو واقف عند النهر . ٢ وهو ذا سبع بقرات طالعة من النهر حسنة المنظر وسمينة اللحم . فارتعت في روضة . ٣ ثم هو ذا سبع بقرات أخرى طالعة وراؤها من النهر قيحة المنظر ورقية اللحم . فوقفت بجانب البقرات الأولى على شاطئ النهر ، ٤ فأكلت البقرات القيحة المنظر والرقية اللحم البقرات السبع الحسنة المنظر والسمينة . واستيقظ فرعون .

5. וישן ויחלם שנית ותהנה שבע שגלים עלות דקנה אסד דריאות
 וטבות : 6 ותהנה שבע שגלים דקות ושרופת קדים צמחות אסדריקן :
 7 ותקלענה השגלים הדקות את שבע השגלים הדריאות והקלאות
 וייקץ פרעה ותהנה חלום : 8 ויהי בבקר ותקעם רוחו וישלח ויקרא
 את-כל-סרסמי מצרים ואת-כל-חכמים ויספר פרעה להם את-חלמו ואין-
 פותר אותם לפרעה : 9 וידבר שר המשקים את-פרעה לאמר את-
 חסאי אני מופיר היום : 10 פרעה קצף על-אבדיו וימן אתי דמסמר
 בית שר הטבחים אתי ואת שר תאפים : 11 ונמלקה חלום בקלילה
 אסד אני והוא איש דמטרון חלמו חלקנו : 12 ושם אקבו נצר דברי
 דבד לשר הטבחים ונספר-לו ויספר-לנו את-חלמתינו איש בחלמו סתר :
 13 ויהי כאשר סמר-לנו בן תיה אתי השיב על-בני ואתו חלה :
 14 וישלח פרעה ויקרא את-יוסף ויריגהו סן-הבור ויגלה ויסלף שחלקיו
 ויבא אל-פרעה : 15 ויאמר פרעה אל-יוסף חלום חלמתי וסתר אין
 אתו ואני שחמתי עליך לאמר תשמע חלום לסתר אתו : 16 ויצן יוסף
 את-פרעה לאמר בלעדי אלהים יצנה את-שלוש פרעה : 17 וידבר פרעה
 אל-יוסף בטלמי הנני עמד על-שפת הניאר : 18 ותהנה סן-הניאר עלת
 שבע שרות דריאות דשר ויפת תמר ותדענה דסחו : 19 ותהנה שבע-
 שרות אסרות עלות אסדריקן עלות ונעות תמר קאד ודקות דשר לא-
 ראייתי דהנה דכל-ארץ מצרים לרע :

٥ ثم نام فحلم ثانية . وهو ذا سبع سنابل طالعة في ساق واحد سمينة
 وحسنة . ٦ ثم هو ذا سبع سنابل رقيقة وملقوحة بالرياح الشرقية نابتة وراءها .
 ٧ فابتلعت السنابل الرقيقة السنابل السبع السمينة الممتلئة واستيقظ فرعون
 وإذا هو حلم . ٨ وكان في الصباح أن نفسه اتزعجت . فأرسل ودعا جميع
 شعرة مصر وجميع حكمائها وقص عليهم فرعون حلمه . فلم يكن من يعبره
 لفرعون . ٩ ثم كلم رئيس السقاة فرعون قائلاً أنا أتذكر اليوم خطابي .
 ١٠ فرعون سخط على عبديه فجعلني في حبس بيت رئيس الشرط أنا ورئيس
 الحجازين . ١١ فعلنا حملاً في ليلة واحدة أنا وهو . حملنا كل واحد بحسب تعبير
 حلمه . ١٢ وكان هناك معنا غلامٌ عبراني عبد لرئيس الشرط فقصصنا عليه . فعبر
 لنا حلمينا . عبر لكل واحد بحسب حلمه . ١٣ وكما عبر لنا هكذا حدث .
 ودني أنا إلى مقامي وأما هو فعلقه . ١٤ أرسل فرعون ودعا يوسف . فأمرعوا
 به من السجن . فخلق وأبدل ثيابه ودخل على فرعون . ١٥ فقال فرعون
 ليوسف حملت حملاً وليس من يعبره . وأنا سمعت عنك قولاً أبئك تسمع أحلاماً
 اتعبرها . ١٦ فأجاب يوسف فرعون قائلاً ليس لي . الله يجيب بسلامة فرعون .
 ١٧ فقال فرعون ليوسف اني كنت في حلمي واقفاً على شاطئ النهر . ١٨ وهو
 ذا سبع بقرات طالعة من النهر سمينة اللحم وحسنة الصورة . فارفعت في روضة
 ١٩ ثم هو ذا سبع بقرات أخرى طالعة وراءها مهزولة وقبيحة الصورة جداً
 ورقية اللحم . لم أنظر في كل أرض مصر مثلاً في القباحة .

20 ותאכלנה הפרות הבקות והרעות את שבע הפרות הראשונות
 הנריאת : 21 ותבאנה אל-קרננה ולא נודע כי-באו אל-קרננה ומרטיקו
 בע כאשר בתחלה ואיקז : 22 וארא בעלמי והנה שבע עגלים עלת
 בקנה אחד קלאת וטבות : 23 והנה שבע שגלים עגמות צקות שדפות
 קדים צמחות אמריהם : 24 ותבלצו השגלים הנקת את שבע השגלים
 הטבות ואמר אל-הסרסמים ואין מגיד לי : 25 ויאמר יוסף אל-פרעה
 חלום פרעה אחד הוא את אשר האלהים עשה הגיד לפרעה : 26 שבע
 שרת הטבת שבע שנים הנה ושבע השגלים הטבת שבע שנים הנה
 חלום אחד הוא : 27 ושבע הפרות הבקות והרעות העלת אמריהן שבע
 שנים נזה ושבע השגלים הרקות שדפות הקדים יהיו שבע שני רצב :
 28 הוא הנדר אשר דברתי אל-פרעה אשר האלהים עשה הרצה את-
 פרעה : 29 הנה שבע שנים באות שבע גדול בקל-ארץ מצרים :
 30 וקמו שבע שני רצב אמריהן ונשכח כל-השבע בארץ מצרים וכלה
 הרצב את-הארץ : 31 ולא-ינודע השבע בארץ מסני הרצב שהוא אמרי-
 כן כי-קבד הוא מאד : 32 ועל השנות החלום אל-פרעה פצמים כי-
 נכון הנדר מצם האלהים וימחר האלהים לגשתו : 33 ועתה ירא פרעה
 איש נבון וסכם וישימהו על-ארץ מצרים : 34 וגשה פרעה ויפקד
 סקדים על-הארץ וחמש את-ארץ מצרים בשבע שני השבע :

٢٠ فأكلت البقرات الرققة والقيحة البقرات السبع الأولى السينة .
 ٢١ فدخلت أجوافها ولم يعلم أنها دخلت في أجوافها . فكان منظرها قبيحاً
 كما في الأول واستيقظت . ٢٢ ثم وأيت في حلمي وهو ذا سبع سنابل
 طالعة في ساق واحد ممتلئة وحسنة . ٢٣ ثم هو ذا سبع سنابل يابسة
 رقيقة ملفوحة بالريح الشرقية ثابتة وراءها . ٢٤ فابتلعت السنابل الرقيقة
 السنابل السبع الحسنة . فقلت للسحرة ولم يكن من يخبرني . ٢٥ فقال
 يوسف لفرعون حلم فرعون واحد . قد أخبر الله فرعون بما هو صانع .
 ٢٦ البقرات السبع الحسنة هي سبع سنين . والسنابل الحسنة هي سبع سنين
 هو حلم واحد . ٢٧ والبقرات السبع الرقيقة القيحة التي طلعت وراءها هي
 سبع سنين . والسنابل السبع الفارغة الملفوحة بالريح الشرقية تكون سبع سنين
 جوعاً . ٢٨ هو الأمر الذي كلمت به فرعون . قد أظهر الله لفرعون ما هو
 صانع . ٢٩ هو ذا سبع سنين قادمة شعباً عظيماً في كل أرض مصر . ٣٠ ثم
 تقوم بعدها سبع سنين جوعاً . فينسى كل الشعب في أرض مصر ويبتلف الجوع
 الأرض . ٣١ ولا يعرف الشعب في الأرض من أجل ذلك الجوع بعده .
 لأنه يكون شديداً جداً . ٣٢ وأما عن تكرار الحلم على فرعون مرتين فلأن
 الأمر مقرر من قبل الله والله مسرع ليصنعه . ٣٣ فالآن لينظر فرعون رجلاً
 بصيراً وحكيماً ويجعله على أرض مصر . ٣٤ يفعل فرعون فيوكل نظاراً على
 الأرض ويأخذ خمس غلة أرض مصر في سبع سنين بالشعب .

35 וַיִּקְרְצוּ אֶת-כָּל-אֶקֶל הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת הַזֹּאת הָעֵלֶה וַיִּץ-בְּרוֹ-בָר
 מִסֵּת יַד-פָּרַעַה אֶקֶל בְּעָרִים וְשָׂמְרוּ : 36 וְהָיָה הָאֶקֶל לִמְקוֹרוֹ לְעָרֶז
 לְשֹׁבַע שְׁנֵי הַרְעָב אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה בְּעָרֶז מִצְרָיִם וְלֹא-תִקְרַח הָעָרֶז בְּרָעָב :
 37 וַיִּיטֹב הַדָּבָר בְּעֵינֵי פָרַעַה וּבְעֵינֵי כָל-עֲבָדָיו : 38 וַיֹּאמֶר פָּרַעַה אֶל-
 עֲבָדָיו הַנִּמְצָא כָּלֹה אִישׁ אֲשֶׁר רוּם אֱלֹהִים בּוֹ : 39 וַיֹּאמֶר פָּרַעַה אֶל-
 יוֹסֵף אֲחֹרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים אוֹתָהּ אֶת-כָּל-זֹאת אֵין-נִבּוֹן וְטָכִם כְּמוֹד : 40 אִתָּה
 תִּהְיֶה עַל-בֵּיתִי וְעַל-סִידְךָ יִשָּׁק כָּל-עַמִּי בָּךְ הַכֹּהֵן אֲגִדֵּל מִמֶּךָ : 41 וַיֹּאמֶר
 פָּרַעַה אֶל-יוֹסֵף רְאֵה נִמְתִּי אִתָּךְ עַל כָּל-עָרֶז מִצְרָיִם : 42 וַיִּסֶּר פָּרַעַה
 אֶת-טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתֵּן אִתָּהּ עַל-יַד יוֹסֵף וַיִּלְבָּשׁ אֹתוֹ בְּגָדֵי-שֵׁשׁ
 וַיַּשֶּׂם רֶבֶד הַזֶּהָב עַל-צִנְאוֹ : 43 וַיַּרְכֵּב אֹתוֹ בְּמַרְכָּבַת הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר-לוֹ
 וַיִּקְרְאוּ לִפְנֵי אֲבִירָהּ וַנְתּוֹן אֹתוֹ עַל כָּל-עָרֶז מִצְרָיִם : 44 וַיֹּאמֶר פָּרַעַה
 אֶל-יוֹסֵף אֲנִי פָרַעַה וְכַלְעָדִיךָ לֹא-יָרִים אִישׁ אֶת-יָדוֹ וְאֶת-בְּגָלוֹ בְּכָל-עָרֶז
 מִצְרָיִם : 45 וַיִּקְרָא פָרַעַה שֵׁם-יוֹסֵף צִפְנָת פָּאָרֹס וַיִּתֵּן-לוֹ אֶת-אַסְנָת
 בַּת-פּוֹטִי סָרַע כֶּהֵן אֵן לְאִשָּׁה וַיֵּצֵא יוֹסֵף עַל-עָרֶז מִצְרָיִם : 46 וַיּוֹסֶף
 בֶּן-שְׁלֹשִׁים שָׁנָה בְּעֵמְדוֹ לִפְנֵי פָרַעַה כָּל-מִצְרָיִם וַיֵּצֵא יוֹסֵף מִלִּפְנֵי פָרַח
 וַיַּצְבֵּר בְּכָל-עָרֶז מִצְרָיִם : 47 וַתַּעַשׂ הָעָרֶז בְּשֹׁבַע שְׁנֵי הַשָּׁבָע לְקַסָּדִים :
 48 וַיִּקְבֹּץ אֶת-כָּל-אֶקֶל שֹׁבַע שָׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ בְּעָרֶז מִצְרָיִם וַיִּתֵּן-אֶקֶל
 בְּעָרִים אֶקֶל שְׁדֵה-הָעִיר אֲשֶׁר סָבִיבָתֶיהָ נָתַן בְּחֹקֶה :

٣٥ فيجمعون جميع طعام هذه السنين الجيدة القادمة ويخزنون قمحاً تحت
يد فرعون طعاماً في المدن ويحفظونه . ٣٦ فيكون الطعام ذخيرة للأرض
لسبع سني الجوع التي تكون في أرض مصر . فلا تنقرض الأرض
بالجوع . ٣٧ فعسن الكلام في عيني فرعون وفي عيون جميع عبيده .
٣٨ فقال فرعون لعبيده هل نجد مثل هذا رجلاً فيه روح الله .
٣٩ ثم قال فرعون ليوسف بعدما أعلمك الله كل هذا ليس بصيرٌ وحكيم
منك . ٤٠ أنت تكون على بيتي وعلى فمك يقبل جميع شعبي . إلا أن
الكرسي أكون فيه أعظم منك . ٤١ ثم قال فرعون ليوسف انظر . قد جعلتك
على كل أرض مصر . ٤٢ وخلق فرعون خاتمه من يده وجعله في يد يوسف .
وألبسه ثياب بوص ووضع طوق ذهب في عنقه . ٤٣ وأركبه في مركبته
الثانية وقادوا أمامه أركعوا . وجعله على كل أرض مصر . ٤٤ وقال فرعون
ليوسف أنا فرعون . فبدونك لا يرفع انسان يده ولا رجله في كل أرض مصر
٤٥ ودعا فرعون امم يوسف صفقات فعنيح . وأعطاه أسنات بنت فوطي فارع
كاهن أون زوجة . فخرج يوسف على أرض مصر . ٤٦ وكان يوسف ابن ثلاثين
سنة لما وقف قدام فرعون ملك مصر . فخرج يوسف من لدن فرعون واجتاز
في كل أرض مصر . ٤٧ وأثرت الأرض في سبع سني الشبع مجزّام . ٤٨ فجمع
كل طعام السبع سنين التي كانت في أرض مصر وجعل طعاماً في المدن . طعام
حقل المدينة الذي حوالها جعله فيها .

49 וַיַּצְבֵּר יוֹסֵף בָּר כְּחֹל הַיָּם הַרְבֵּה מְאֹד עַל כִּי-חֲדָל לִסְמֹר
 כִּי-אֵין מִסְסֵר : 50 וַלְיוֹסֵף יָלַד שְׁנֵי בָנִים בְּסָרְם תְּבוּא שְׁנַת הַרְעָב
 אֲשֶׁר יָלְדָה-לוֹ אִסְמֶנֶת בַּת-פּוֹטִי סָבַע כֶּהֵן אֹהֵן : 51 וַיִּקְרָא יוֹסֵף אֶת-
 שֵׁם הַבְּכוֹר מְנַשֶּׁה כִּי-נִשְׁנִי אֱלֹהִים אֶת-כָּל-עַמְלִי וְאֵת כָּל-בֵּית אָבִי :
 52 וְאֵת שֵׁם הַשֵּׁנִי קָרָא אֶפְרַיִם כִּי-הִפְרִנִּי אֱלֹהִים בְּאֶרֶץ צְוֵנִי : 53 וַתִּהְיֶינָה
 שְׁבַע שְׁנֵי הַשָּׁבָע אֲשֶׁר הָיָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם : 54 וַתִּחְלֶינָה שְׁבַע שְׁנֵי הַרְעָב
 לָבוֹא בְּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף וַיְהִי כַּעֲבָב כָּל-הָאֲרָצוֹת וְכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם הָיָה
 לָחֶם : 55 וַתִּרְעַב כָּל-אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֵּצֵק הָעָם אֶל-פֶּרְעָה לֶלְחֶם וַיֹּאמֶר
 פֶּרְעָה לְכָל-מִצְרַיִם לָכוּ אֶל-יוֹסֵף אֲשֶׁר-יֹאמַר לָכֶם תַּעֲשׂוּ : 56 וְהַרְעָב
 הָיָה עַל כָּל-פְּנֵי הָאֶרֶץ וַיִּפְתַּח יוֹסֵף אֶת-כָּל-אֲשֶׁר בָּהֶם וַיִּשְׁבֹּר לְמִצְרַיִם
 וַיַּחֲזֹק הַרְעָב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם : 57 וְכָל-הָאֶרֶץ בָּאוּ מִצְרַיִמָּה לִשְׁבֹּר אֶל-יוֹסֵף
 כִּי-סוֹק הַרְעָב כָּל-הָאֶרֶץ .

מב

ו וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ-שָׁבֶר בְּמִצְרַיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו
 לָמָּה תִּתְרָאוּ : ז וַיֹּאמֶר הִנֵּה שָׁמַעְתִּי כִּי יֵשׁ-שָׁבֶר בְּמִצְרַיִם
 וְדֹדִי שָׁמָּה וְשָׁבְרוּ-לָנוּ מִשָּׁם וְנִחְיֶה וְלֹא נָמוּת : ח וַיֵּרְדּוּ אָחִי-יוֹסֵף
 עֲשָׂרָה לִשְׁבֹּר בָּר מִמִּצְרַיִם : ט וְאֵת-בְּנֵימִן אָחִי יוֹסֵף לֹא-שָׁלַח
 יַעֲקֹב אֶת-אָחִיו כִּי אָמַר פֶּן-יִקְרָאֻנוּ אִסּוֹן : י וַיָּבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
 לִשְׁבֹּר בְּתוֹךְ הַבָּאִים כִּי-הָיָה הַרְעָב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן :

٤٩ وخزن يوسف قمحاً كرمل البحر كثيراً جداً حتى ترك العدد إذا لم يكن له عدد . ٥٠ ووُلد ليوسف ابنان قبل أن تأتي سنة الجوع . ولدتها له أسنات بنت فوطي فارغ كامن أون . ٥١ ودعا يوسف اسم البكر منسى قائلاً لأن الله أنساني كل تعبي وكل بيت أبي . ٥٢ ودعا اسم الثاني افرايم قائلاً لأن الله جعلني مثمراً في أرض مذلي . ٥٣ ثم كملت سبع سني الشبع الذي كان في أرض مصر . ٥٤ وابتدأت سبع سني الجوع تأتي كما قال يوسف . فكان جوع في جميع البلدان . وأما جميع أرض مصر فكان فيها خبزه . ٥٥ ولما جاءت جميع أرض مصر وصرخ الشعب إلى فرعون لأجل الخبز قال فرعون لكل المصريين اذهبوا إلى يوسف . والذي يقول لكم افعلوا . ٥٦ وكان الجوع على كل وجه الأرض . وفتح يوسف جميع ما فيه طعاماً وباع للمصريين واشتد الجوع في أرض مصر . ٥٧ وجاءت كل الأرض إلى مصر إلى يوسف لتشتري قمحاً . لأن الجوع كان شديداً في كل الأرض .

الاصحاح الثاني والأربعون

١ فلما رأى يعقوب أنه يوجد قمح في مصر قال يعقوب لبنيه لماذا تنظرون بعضكم إلى بعض . ٢ وقال إني قد سمعت أنه يوجد قمح في مصر . انزلوا إلى هناك واشتروا لنا من هناك لنحيا ولا نموت . ٣ فنزل عشرة من إخوة يوسف ليشتروا قمحاً من مصر . ٤ وأما بنيامين أخو يوسف فلم يرسله يعقوب مع إخوته . لأنه قال لعله تصيبه أذية . ٥ فأقن بنو إسرائيل ليشتروا بين الذين أتوا . لأن الجوع كان في أرض كنعان .

١ וַיֹּסֶף הוּא הַשְּׁלִיט עַל-הָאָרֶץ הוּא הַמְּשָׁבִיר לְכָל-עַם
 הָאָרֶץ וַיָּבֹאוּ אֵתִי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲווּ-לוֹ אַפְּסִים אֶרְצָה : ٢ וַיֵּרָא
 יוֹסֵף אֶת-אָחִיו בְּכֹרֶם וַיַּתְּנֹכֶר אֲלֵיהֶם וַיְדַבֵּר אִתָּם קָשׁוֹת וַיֹּאמֶר
 אֲלֵהֶם מֵאֵין בָּאתֶם וַיֹּאמְרוּ מִמֶּאֶרֶץ כְּנָעַן לְשָׂבָר-אֶכֶל : ٣ וַיַּכֵּר
 יוֹסֵף אֶת-אָחִיו וְהֵם לֹא הִכְרָהוּ : ٤ וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלֹמוֹת
 אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מִרְגָּלִים אַתֶּם לָרְאוֹת אֶת-עֲרוֹנוֹת
 הָאָרֶץ בָּאתֶם : ٥ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו לֹא אֲדֹנִי וַעֲבָדֶיךָ בָּאוּ לְשָׂבָר-
 אֶכֶל : ٦ כֹּלֵנוּ בְּנֵי אִישׁ-אֶחָד נָתַנוּ כְּנִים אֲנֹחֲנוּ לֹא-הָיָה עֲבָדֶיךָ
 מִרְגָּלִים : ٧ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם לֹא כִי-עֲרוֹנוֹת הָאָרֶץ בָּאתֶם לָרְאוֹת :
 ٨ וַיֹּאמְרוּ שְׁנִים עָשָׂר עֲבָדֶיךָ אַחִים אֲנֹחֲנוּ בְּנֵי אִישׁ-אֶחָד
 בְּאָרֶץ כְּנָעַן וְהִנֵּה הֶקְטַן אֶת-אַבְיֵנוּ הַיּוֹם וְהָאֶחָד אֵינּוּ : ٩ וַיֹּאמֶר
 אֲלֵהֶם יוֹסֵף הוּא אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֲלֵכֶם לֵאמֹר מִרְגָּלִים : ١٠ בְּזֹאת
 תִּבְחָנוּ חַי פְּרַעְזָה אִם-תִּצְאוּ מִזֶּה כִּי אִם-בָּבוֹא אֲחִיכֶם הֶקְטַן :
 ١١ שְׁלַחוּ מִכֶּם אֶחָד וַיִּקַּח אֶת-אֲחִיכֶם וְאַתֶּם הֶאָסְרוּ וַיִּבְחָנוּ
 דִּבְרֵיכֶם הַאֲמַת אִתְּכֶם וְאִם-לֹא חַי פְּרַעְזָה כִּי מִרְגָּלִים אַתֶּם :
 ١٢ וַיֹּאסֹף אֹתָם אֶל-מִשְׁמַר שְׁלֹשָׁת יָמִים : ١٣ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
 יוֹסֵף בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי זֹאת עָשׂוּ וַחֲיוֹ אֶת-הָאֱלֹהִים אֲנִי יֵרָא :
 ١٤ אִם-כְּנִים אַתֶּם אֲחִיכֶם אֶחָד יֵאָסֵר בְּבֵית מִשְׁמָרְכֶם וְאַתֶּם
 לָכוּ הִבִּיאוּ שָׂבָר רַעֲבוֹן בְּמִיכָּם : ١٥ וְאֶת-אֲחִיכֶם הֶקְטַן תִּבְיֹאוּ
 אֵלַי וְאֲמַנּוּ דִבְרֵיכֶם וְלֹא תָמוּתוּ וַיַּעֲשׂוּ-כֵן :

٦ وكان يوسف هو المسلط على الأرض وهو البائع لكل شعب الأرض
فأتى إخوة يوسف وسجدوا له بوجوههم إلى الأرض . ٧ ولما نظر يوسف
إخوته عرفهم . فتنكر لهم وتكلم معهم بحفاة وقال لهم من أين جئتم . فقالوا
من أرض كنعان لنشتري طعاماً . ٨ عرف يوسف إخوته . وأما هم فلم
يعرفوه . ٩ فتذكر يوسف الأحلام التي حلم عنهم وقال لهم جواسيس أنتم
لتروا عورة الأرض جئتم . ١٠ فقالوا له لا يا سيدي . بل عبيدك جاءوا يشتروا
طعاماً . ١١ نحن جميعاً بنو رجل واحد . نحن أمناه . ليس عبيدك جواسيس
١٢ فقال لهم كلاً بل لتروا عورة الأرض جئتم . ١٣ فقالوا عبيدك اثنا عشر
أخاً . نحن بنو رجل واحد في أرض كنعان . وهذا الصغير عند أبينا اليوم
والواحد مفقود . ١٤ فقال لهم يوسف ذلك ما كلمكم به قائلًا جواسيس أنتم
١٥ بهذا تمتحنون . وحيوة فرعون لا تخرجون من هنا إلا ببجيء أخيك
الصغير إلى هنا . ١٦ أرسلوا منكم واحداً يبجيء بأخيك وأنتم تحبسونه فيمتحن
كلامكم هل عندكم صدق . وإلا فوحيوة فرعون أنكم جواسيس . ١٧ فجمعهم
إلى حبس ثلاثة أيام . ١٨ ثم قال لهم يوسف في اليوم الثالث افعلوا هذا
واحيوا . أنا خائف الله . ١٩ إن كنتم أمناه فليحبس أخ واحد منكم في
بيت حبسكم وانطلقوا أنتم وخذوا قهراً لجماعة بيوتكم . ٢٠ وأحضروا أخاكم
الصغير إلي . فيستحق كلامكم ولا تموتوا . ففعلوا هكذا .

21 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו אָכֵל אֲשֶׁמִּים אֲנַחְנוּ עַל-אָחֵינוּ אֲשֶׁר
 רָאִינוּ צָרָת נַפְשׁוֹ בְּהִתְסַגֵּנוֹ וְלֹא שָׁמְעֵנוּ עַל-כֵּן בָּאָה אֵלֵינוּ הַצָּרָה
 הַזֹּאת : 22 וַיַּעַן רָאכָן אֲתָם לֵאמֹר הֲלוֹא אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם לֵאמֹר אֵל.
 תִּסְקְאוּ בְּיָלֵד וְלֹא שָׁמַעְתֶּם וְנִם-דָּבָר הִנֵּה נִדְרָשׁ : 23 וְהֵם לֹא יָדְעוּ
 כִּי שָׁמַע יוֹסֵף כִּי הִפְלִיץ בִּינָתָם : 24 וַיֵּסֶב מִצְּלִיָּהֶם וַיִּבְרָךְ וַיֵּשֶׁב אֲלֵהֶם
 וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם וַיִּקַּח מֵאֲתָם אֶת-שִׁמְעוֹן וַיֹּאמֶר אֲתוּ לְצִינִיָּהֶם : 25 וַיָּצוּ
 יוֹסֵף וַיִּמְלְאוּ אֶת-כְּלִיָּהֶם דָּר וַיִּלְקְשִׁיב בְּסִפְיָהֶם אִישׁ אֶל-שִׁקּוֹ וְלִמַּת לָהֶם
 צֹדָה לְדַרְדָּר וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן : 26 וַיֵּשֶׂא אֶת-שַׁכְרָם עַל-הַמַּרְיָקָה וַיִּלְכוּ
 מִשָּׁם : 27 וַיִּסְתַּח עֲאֶסֶד אֶת-שִׁקּוֹ לִמַּת מִסְפּוֹא לְחַמְרוֹ בַּמִּלּוֹן וַיֵּרָא
 אֶת-בְּסָפוֹ וְהִנֵּה-הוּא בָּסִי אֶמְתַּחֲתוֹ : 28 וַיֹּאמֶר אֶל-אָחִיו הַיּוֹשֵׁב בְּסִפִּי
 וְנִם הִנֵּה בְּאֶמְתַּחֲתִי וַיַּעַז לָבָם וַיִּסְרְדוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו לֵאמֹר מַה-זֹּאת עָשָׂה
 אֲלֵהֶם לָנוּ : 29 וַיָּבֹאוּ אֶל-יַעֲקֹב אֲבִיהֶם אַרְצָה כְּנָעַן וַיַּגִּידוּ לוֹ אֶת
 כָּל-הַקִּלְתָּ אֲתָם לֵאמֹר : 30 דָּבָר עָשִׂישׁ אֲדֹנִי הָעָרֶץ אֲתָנוּ קָשׁוֹת וַיִּתֵּן
 אֲתָנוּ כְּמִבְּזִלִּים אֶת-הָעָרֶץ : 31 וַנֹּאמֶר אֵלָיו בָּנִים אֲנַחְנוּ לֹא תֵינּוּ
 מִבְּזִלִּים : 32 שְׁנַיִם-עָשָׂר אֲנַחְנוּ אֲחִים בָּנֵי אָבִינוּ הָעָסֶד אֵינָנוּ וְהַקָּטָן
 הַיּוֹם אֶת-אָבִינוּ בָּעָרֶץ כְּנָעַן : 33 וַיֹּאמֶר אֵלָיו עָשִׂישׁ אֲדֹנִי הָעָרֶץ בָּזֹאת
 אֲדַע כִּי בָנִים אַתֶּם אֲחִיכֶם הָעָסֶד הַזֶּהוּ אֲמִי וְאֶת-רַעְבּוֹן בְּתִיכֶם קָחוּ
 וּלְכוּ : 34 וְתָבִיאוּ אֶת-אֲחִיכֶם הַקָּטָן אֵלַי וְאֲדַעָה כִּי לֹא מִבְּזִלִּים אַתֶּם
 כִּי בָנִים אַתֶּם אֲחִיכֶם אִמֵּן לָבָם וְאֶת-הָעָרֶץ תִּסְתַּדּוּ .

٢١ وقالوا بعضهم لبعض حقاً أننا مذنبون إلى أخينا الذين وأينا ضيقة نقيب
 ٢٢ استرحمنا ولم نسمع . لذلك جاءت علينا هذه الضيقة . ٢٣ فأجابهم رؤوسهم
 قائلين ألم نكلمكم قائلين لا نأثموا بالولد وأنتم لم تسمعوا ، فهو ذا دمه يُطلب .
 ٢٤ وهم لم يعلموا أن يوسف قائم . لأن التوجاهات كان بينهم . ٢٥ فتعول
 عنهم وبكى . ثم رجع إليهم وكلمهم . وأخذ منهم شمعون وقيدته أمام
 عيونهم . ٢٥ ثم أمر يوسف أن تملأ أوعيتهم قمحاً وتؤخذ فضة كل واحد إلى
 عدله وأن يعطوا زاداً للطريق . فيفعل لهم هكذا . ٢٦ فعملوا قمحهم على
 حميرهم ومضوا من هناك . ٢٧ فلما فتح أحدهم عدله ليعطي عليه قمحاً لحماره في
 المنزل رأى فضته وإذا هي في قمحه . ٢٨ فقال لآخوته رُدّت فضتي
 وما هي في عدلي . فطارت قلوبهم وارتعدوا بعضهم في بعض قائلين ما هذا
 الذي صنعهُ الله بنا . ٢٩ فجاءوا إلى يعقوب أبيهم إلى أرض كنعان وأخبروه
 بكل ما أصابهم قائلين . ٣٠ تكلم معنا الرجل سيد الأرض بجفاء وحسبنا
 جواسيس الأرض . ٣١ فقلنا له نحن أمناء . لنا جواسيس . ٣٢ نحن اثنا
 عشر أخاً بنو أبينا . الواحد مفقود والصغير عند أبينا في أرض كنعان .
 ٣٣ فقال لنا الرجل سيد الأرض بهذا أعرف أنكم أمناء . دعوا أخاً واحداً
 منكم عندي وخذوا الجماعة ييوتكم وانطلقوا . ٣٤ وأحضروا أخاك الصغير
 إليّ ، فأعرف أنكم لستم جواسيس بل أنكم أمناء ، فأعطيكم أخاك وتعبرون .
 في الأرض .

שמות ב

١ וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לִי וַיִּקַּח אֶת-בֵּת-לִי : ٢ וַתֵּהָרֶה הָאִשָּׁה
 וַתֵּלֶד בֶּן וַתֵּרָא אֹתוֹ כִּי-טוֹב הוּא וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יָרָחִים :
 ٣ וְלֹא-יָכְלָה עוֹד הַצִּפְיָנוּ וַתִּקַּח-לוֹ תַּבַּת זָנָא וַתַּחמְרָה בַּחמֹר
 וּבִזְפַּת וַתָּשֶׂם בָּהּ אֶת-הַיֶּלֶד וַתָּשֶׂם בְּסוּף עַל-שַׁפַּת הַיָּאָר :
 ٤ וַתִּצַּב אַחֲתוֹ מֶרְחָק לִדְעָה מֶה-יַּעֲשֶׂה לוֹ : ٥ וַתֵּרֶד בֵּת-פַּרְעֹה
 לָרְחוֹץ עַל-הַיָּאָר וַנַּעֲרָתֶיהָ הִלְכֹת עַל-יַד הַיָּאָר וַתֵּרָא אֶת-הַתַּבָּה
 בַּתוֹךְ הַסּוּף וַתִּשְׁלַח אֶת-אַמְתָּהּ וַתִּקְחָהּ : ٦ וַתִּפְתַּח וַתֵּרְאֶהוּ
 אֶת-הַיֶּלֶד וְהִנֵּה-נֶעֱרַר בֶּכָה וַתַּחמַּל עָלָיו וַתֹּאמֶר מִי־לִדִּי הָעֶבְרִים
 זֶה : ٧ וַתֹּאמֶר אַחֲתוֹ אֵל-בֵּת-פַּרְעֹה הָאֵלֶּךְ וַקְרָאתִי לָךְ אִשָּׁה
 מִיִּנְקָת מִן הָעֶבְרִית וַתִּינֶק לָךְ אֶת-הַיֶּלֶד : ٨ וַתֹּאמֶר לָהּ בֵּת-
 פַּרְעֹה לְכִי וַתֵּלֶךְ הָעֲלָמָה וַתִּקְרָא אֶת-אִם הַיֶּלֶד : ٩ וַתֹּאמֶר
 לָהּ בֵּת-פַּרְעֹה הִילִיכִי אֶת-הַיֶּלֶד הַזֶּה וְהִינֵקְהוּ לִי וְאֲנִי אֶתֵּן אֹת-
 שְׂכָרְךָ וַתִּקַּח הָאִשָּׁה הַיֶּלֶד וַתִּנְיָקֵהוּ : ١٠ וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַתִּבְאֶהוּ
 לְבֵת-פַּרְעֹה וַיְהִי-לָהּ לְבֵן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה וַתֹּאמֶר כִּי מִן-הַיָּמִים
 מָשִׁיתָהוּ : ١١ וַיְהִי בַיָּמִים הָהֵם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל-אֶחָיו וַיֵּרָא
 בְּסִבְלָתָם וַיֵּרָא אִישׁ מִצְרִי מִכָּה אִישׁ-עֶבְרִי מֵאֶחָיו : ١٢ וַיִּפֹּן
 כָּה וְכֹה וַיֵּרָא כִּי-אֵין אִישׁ וַיֵּךְ אֶת-הַמִּצְרִי וַיִּטְמְנֵהוּ בַּחוּל :
 ١٣ וַיֵּצֵא בַּיּוֹם הַשְּׁנִי וְהִנֵּה שְׁנֵי-אַנְשִׁים עֶבְרִים נָצִים וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע
 לָמָּה תִּכֶּה רֵעִי : ١٤ וַיֹּאמֶר מִי שְׁמֶךָ לְאִישׁ שׂר וְשָׁפֹט עָלֵינוּ
 הֲלִהְרַגְתִּי אֹתָהּ אָמַר כֹּאשֶׁר הִרְגָתָ אֶת-הַמִּצְרִי וַיֵּרָא מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר
 אֲכֵן נֹדַע הַדָּבָר : ١٥ וַיִּשְׁמַע פַּרְעֹה אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּבְקֹשׁ
 לַהֲרֹג אֶת-מֹשֶׁה וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פַרְעֹה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ-מִדְיָן
 וַיֵּשֶׁב עַל-הַבְּאֵר : ١٦ וַיֵּלְכֶן מִדְיָן שִׁבְעַת בָּנוֹת וַתִּבְאֵנָה וַתִּדְּלָנָה
 וַתִּמְלֹאנָה אֶת-הָרְהָטִים לְהִשְׁקוֹת צֹאן אֲבִיהֶן :

سفر الخروج

الاصحاح الثاني

١ وذهب رجل من بيت لاوي وأخذ بنت لاوي. ٢ فحبلت المرأة وولدت ابناً. ولما رآته أنه حسن خبأته ثلثة أشهر. ٣ ولما لم يمكنها أن تحبسه بعد أخذت له سبطاً من البردي وطلته بالحر والزفت ووضعت الولد فيه ووضعت بين الحلفاء على حافة النهر. ٤ ووقفت أخته من بعيد لتعرف ماذا يفعل به. ٥ فنزلت ابنة فرعون إلى النهر لتغتسل وكانت جواربها ماشيات على جانب النهر فرأت السبط بين الحلفاء فأرسلت أمتها وأخذته. ٦ ولما فتحته رأت الولد وإذا هو صبي يبكي. فرقت له وقالت هذا من أولاد العبرانيين. ٧ فقالت أخته لابنة فرعون هل أذهب وأدعو لك امرأة مرضعة من العبرانيات لترضع لك الولد. ٨ فقالت لها ابنة فرعون اذهبي. فذهبت الفتاة ودعت أم الولد. فقالت لها ابنة فرعون اذهبي بهذا المولود وأرضعي لي وأنا أعطي أجرتك. فأخذت المرأة الولد وأرضعته. ٩ ولما كبر الولد جاءت به إلى ابنة فرعون فصار لها ابناً. ودعت اسمه موسى وقالت اني انتشلته من الماء. ١٠ وحدث في تلك الأيام لما كبر موسى أنه خرج إلى إخوته لينظر في أفعالهم. فرأى رجلاً مصرياً يضرب رجلاً عبرانياً من إخوته. فالتفت إلى هنا وهناك ورأى أن ليس أحد يقتل المصري وطمرة في الرمل. ١١ ثم خرج في اليوم الثاني وإذا رجلان عبرانيان يتخاصمان. ١٢ فقال للمذب لماذا تضرب صاحبك. ١٣ فقال من جعلك رئيساً وقاضياً علينا. أمفتكر أنت يقتلي كما قتلت المصري فخاف موسى وقال حقاً قد عُرِف الأمر. ١٤ فسمع فرعون هذا الأمر فطلب أن يقتل موسى فهرب موسى من وجه فرعون وسكن في أرض مديان وجلس عند البئر. ١٥ وكان لكام مديان سبع بنات. فأتين واستقين وملاّن الأجران ليسقين غنم أبيهن.

שמות 1

1 וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה אֶת-צֹאן יִתְרוֹ חֹתֶנּוּ כֹהֵן מִדִּינֵי מִצְרָיִם אֶת-הַצֹּאן
אֲחֵר הַמִּדְבָּר וַיָּבֹא אֶל-הָרִאשִׁים הָאֱלֹהִים חֲרָבָה : 2 וַיֵּרָא מִלֶּאֱךָ יְהוָה אֵלָיו
בְּלִבְת־אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסִּנֵּה וַיֵּרָא וַהֲנֶה הַסִּנֵּה בָצֵר בָּאֵשׁ וְהַסִּנֵּה אֵינֶנּוּ אֶכָּל :
3 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶסְרֶה-נָּא וְאֶרְאֶה אֶת-הַמַּרְאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה מִדּוּעַ לֹא-יָבֵעַ
הַסִּנֵּה : 4 וַיֵּרָא יְהוָה כִּי סָר לְרֹאוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסִּנֵּה
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הֲנִי : 5 וַיֹּאמֶר אֶל-מִקְרַב הָלֵךְ שֶׁל-גִּזְעִיךָ מֵעַל
בְּגָדֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עומד עָלָיו אֲדַמַּת-קֹדֶשׁ הוּא : 6 וַיֹּאמֶר
אֲנִי אֱלֹהֵי אֲבִיךָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי יִצְחָק וַיִּסְתַּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרָא
מִהַבֵּיט אֶל-הָאֱלֹהִים : 7 וַיֹּאמֶר יְהוָה רְאֵה רָאִיתִי אֶת-עָנִי עַמִּי אֲשֶׁר
בְּמִצְרַיִם וְאֶת-צַעֲקָתָם שְׁמַעְתִּי מִסְּנֵי נִגְשִׁיו כִּי יִרְעָמִי אֶת-מִכְאָבָיו :
8 וְאֵרֵד לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם וְלְהַצִּילֹתוֹ מִן-הָאֶרֶץ הַהִוא אֶל-אֶרֶץ טוֹבָה
וְיָרֻסָהּ אֶל-אֶרֶץ זָבֹת חֶלֶב וְיָדֹבֶשׁ אֶל-מָקוֹם הַבְּנִינָנִי וְהַחֲמִי וְהַחֲמָרִי וְהַסְרוּי
וְהַחֲוִי וְהַיְבוּסִי : 9 וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי וְגַם-רְאִיתִי
אֶת-הַלֹּסֶץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לֹחֲצִים אֹתָם : 10 וְעַתָּה לֵךְ וְאֶשְׁלַחְךָ אֶל-
פַּרְעֹה וְהוֹצֵא אֶת-עַמִּי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם : 11 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-הָאֱלֹהִים
מִי אֲנִי כִּי אֵלֶךְ אֶל-פַּרְעֹה וְכִי אוֹצִיא אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם :
12 וַיֹּאמֶר כִּי-אֶהְיֶה עִמָּךְ וְזֶה-לִּךָ הָאוֹת כִּי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֶךָ אֶת-הָעָם
מִמִּצְרַיִם מַעֲבִידִין אֶת-הָאֱלֹהִים עַל הָהָר הַזֶּה : 13 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-הָאֱלֹהִים
הִנֵּה אֲנִי בָּא אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם וְאָמְרוּ-לִי
מִתְּשֻׁמוֹ מָה אָמַר אֱלֹהִים : 14 וַיֹּאמֶר אֶל-מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וַיֹּאמֶר
כֹּה תֹאמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם : 15 וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים
אֶל-מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם וְזֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר וָדֹר :

سفر الخروج - الاصحاح الثالث

١ وأما موسى فكان يرعى غنم يثرون حبيرو كاهن مديان . فساق الغنم إلى وراء البرية وجاء إلى جبل الله حوربت . ٢ وظهر له ملاك الرب بلهب قار من وسط عليقة . فنظر وإذا العليقة تتوقد بالنار والعليقة لم تكن تحترق . ٣ فقال أميل الآن لأنظر ما المنظر العظيم . لماذا لا تحترق العليقة . ٤ فلما رأى الرب أنه مال لينظر ناداه الله من وسط العليقة وقال موسى موسى فقال هاأنذا . ٥ فقال لا تقترب إلى هنا اخلع حذاءك من رجلك ، لأن الموضع الذي أنت واقف عليه أرض مقدسة . ٦ ثم قال أنا إله أبيك إله إبراهيم وإله إسحق وإله يعقوب . فغطى موسى وجهه لأنه خاف أن ينظر إلى الله . ٧ فقال الرب إني قد رأيت مذلة شعبي الذي في مصر وسمعت صراخهم من أجل مسخريهم . إني علمت أوجاعهم . ٨ فتزات لأنقذهم من أيدي المصريين وأصعدهم من تلك الأرض إلى أرض جيدة وواسعة . إلى أرض تفيض لبناً وعسلاً . إلى مكان الكنعانيين والحيثيين والأموريين والفرزيين والحوثيين واليبوسيين . ٩ والآن هو ذا صراخ بني إسرائيل قد أتى إليّ ورأيت أيضاً الضيقة التي بضايقتهم بها المصريون . ١٠ فالآن علم فأرسلك إلى فرعون تخرج شعبي بني إسرائيل من مصر . ١١ فقال موسى لله من أنا حتى أذهب إلى فرعون وحق أخرج بني إسرائيل من مصر . ١٢ فقال إني أكون معك وهذه تكون لك العلامة أنني أرسلتك . حينما تخرج الشعب من مصر تعبدون الله على هذا الجبل . ١٣ فقال موسى لله ها أنا آتي إلى بني إسرائيل وأقول لهم إله آبائكم أرسلني إليكم . فإذا قالوا لي ما اسمه فإذا أقول لهم . ١٤ فقال الله لموسى أهيه الذي أهيه . وقال هكذا تقول لبني إسرائيل أهيه أرسلني إليكم . ١٥ وقال الله أيضاً لموسى هكذا تقول لبني إسرائيل يهوه إله آبائكم إله إبراهيم وإله إسحق وإله يعقوب أرسلني إليكم . هذا اسمي إلى الأبد وهذا ذكرى إلى دور فدور .

שמות ד

١ וַיַּעַן מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר וְהֵן לֹא-יֵאֱמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְּקוֹלִי
 כִּי יֹאמְרוּ לֹא-נִרְאָה אֵלֶיךָ יְהוָה : ٢ וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה מִזֶּה
 בִּידֶךָ וַיֹּאמֶר מֹטֶה : ٣ וַיֹּאמֶר הִשְׁלִיכֵהוּ אֶרְצָה וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה
 וַיְהִי לְנֹחַשׁ וַיִּנֹּס מֹשֶׁה מִפָּנָיו : ٤ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה שְׁלַח
 יָדְךָ וְאַחֲזוּ בַּזָּנָבִי וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיַּחֲזֹק בּוֹ וַיְהִי לִמֶּטֶה בְּכַפּוֹ : ٥ לְמַעַן
 יֵאֱמִינוּ כִּי-נִרְאָה אֵלֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי
 יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב : ٦ וַיֹּאמֶר יְהוָה לוֹ עוֹד הֵבֵא-נָא יָדְךָ
 בַּחֲזִיקָה וַיָּבֵא יָדוֹ בַּחֲזִיקוֹ וַיּוֹצֵאֶה וַהֲגִה יָדוֹ מִצַּרְעַת כַּשָּׁלֹג :
 ٧ וַיֹּאמֶר הֲשֵׁב יָדְךָ אֶל-חֲזִיקָה וַיָּשֵׁב יָדוֹ אֶל-חֲזִיקוֹ וַיּוֹצֵאֶה מִחֲזִיקוֹ
 וַהֲגִה-שָׁבָה כַּבָּשָׂרוֹ : ٨ וַהֲיָה אִם-לֹא יֵאֱמִינוּ לָךְ וְלֹא יִשְׁמְעוּ
 לְקוֹל הָאֵת הָרֹאשׁוֹן וַהֲאֵמִינוּ לְקוֹל הָאֵת הָאַחֲרוֹן : ٩ וַהֲיָה אִם-
 לֹא יֵאֱמִינוּ גַם לְשֵׁנֵי הָאֲתוֹת הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקוֹלְךָ וּלְקוֹחַת
 מִמִּי הֵיִאֵר וְשִׁפְכֶתָּ הַיִּבְשָׁה וְהָיוּ הַמַּיִם אֲשֶׁר תִּקַּח מִן-הַיָּאֵר
 וְהָיוּ לְדָם בַּיַּבֶּשֶׁת : ١٠ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-יְהוָה בִּי אֲדֹנָי לֹא אִישׁ
 דְּבָרִים אֲנֹכִי גַם מִתְּמוֹל גַּם מִשְׁלָשׁ גַּם מֵאִזְ וַדָּרָךְ אֶל-עַבְדְּךָ
 כִּי כָבֵד-פֶּה וְכָבֵד לִשׁוֹן אֲנֹכִי : ١١ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו מִי שֵׁם
 פֶּה לְאָדָם אוֹ מִי-יָשׁוּם אֵלִים אוֹ חֲרָשׁ אוֹ פֶקֶח אוֹ עוֹר הֲלֹא
 אֲנֹכִי יְהוָה : ١٢ וְעַתָּה לָךְ וְאֲנֹכִי אֶהְיֶה עִם-פִּיךָ וְהוֹרִיתִיךָ
 אֲשֶׁר תִּדְבָּר :

سفر الخروج - الاصحاح الرابع

١ فأجاب موسى وقال ولكن هاهم لا يصدقونني ولا يسمعون لقولي. بل يقولون لم يظهر لك الرب . ٢ فقال الرب مامذه في يدك . فقال عصاً . ٣ فقال اطرعها إلى الأرض . فطرعها إلى الأرض . فصارت حية . فهرب موسى منها . ٤ ثم قال الرب لموسى مد يدك وأمسك بذنبها . فمد يده وأمسك به . فصارت عصاً في يده . ٥ لكي يصدقوا أنه قد ظهر الرب إله آبائهم إله إبراهيم وإله إسحق وإله يعقوب . ٦ ثم قال له الرب أيضاً أدخل يدك في عبك . فأدخل يده في عبه . ثم أخرجها وإذا يده برصاص مثل الثلج ، ثم قال له ود يدك إلى عبك ، فرد يده إلى عبه ، ثم أخرجها من عبه وإذا هي قد عادت مثل جسده . ٨ فيكون إذا لم يصدقوك ولم يسمعوا الصوت الآتي الأولي انهم يصدقون صوت الآتي الأخيرة ٩ ويكون إذا لم يصدقوا هاتين الآيتين ولم يسمعوا لقولك انك تأخذ من ماء النهر وتسكب على اليابسة فيصير الماء الذي تأخذه من النهر دماً على اليابسة . ١٠ فقال موسى للرب استمع أيها السيد ، لست أنا صاحب كلام منذ أمس ولا أول أمس ولا من حين كلمت عبدك ، بل أنا ثقيل الفم واللسان . ١١ فقال له الرب من صنع للانسان فماً أو من يصنع أرساً أو أصمّاً أو بصيراً أو أعمى أما هو أنا الرب . ١٢ فالآن اذهب وأنا أكون معك وأعلمك ما تتكلم به .

שמות ח

1 ויאמר יהוה אל-משה אמר אל-אהרן גטה את-גידך במסך על-הנקרת
על-היארם ועל-האנמים ותצל את-העפרודים על-ארץ מצרים : 2 גיט אהרן
את-גדו על סימי מצרים ותצל העפרודע ותכס את-ארץ מצרים : 3 ויעשו-בן
הסרסמים בלטיהם ויצלו את-העפרודים על-ארץ מצרים : 4 ויקרא סרעה
למשה ולאהרן ויאמר העתירו אל-יהוה ויסר העפרודים ממני ואשלחה את-העם
ויוצחו ליהוה : 5 ויאמר משה לסרעה התפאר עלי לקמי אצתיר לך
ולצבדיך ולעמך להכרית העפרודים ממך ומצבדיך כק ביאר תשאנה :
6 ויאמר לקטר ויאמר כדכרך למצן תדע כי-אין ביהוה אלהינו : 7 וסרו
העפרודים ממך ומצבדיך ומעמך כק ביאר תשאנה : 8 ויצא
משה, אהרן מצם פרעה ויצעק משה אל-יהוה על-דבר העפרודים אשר-
שם לסרעה : 9 ויעש יהוה כדבר משה וימחו העפרודים מן-הבתים מן-
החצרות וסן-השדות : 10 ויצברו אתם חמר חמר ותבאש הארץ : 11 וירא
פרעה כי טיחה הרוחה והכבד את-לבו ולא שמע אלהם כאשר דבר יהוה :
12 ויאמר יהוה אל-משה אמר אל-אהרן גטה את-מסך ונה את-גפר הארץ
וקיה לכנס בקל-ארץ מצרים : 13 ויעשו-בן גיט אהרן את-גדו במטהו ויך
את-גפר הארץ ותחי הננס באדם ובבהמה כל-גפר הארץ קיה כנים בקל-
ארץ מצרים : 14 ויעשו-בן הסרסמים בלטיהם להוציא את-הננסים ולא
יכלו ותחי הננס באדם ובבהמה : 15 ויאמרו הסרסמים אל-פרעה אצבע
אלהים הוא ונחזק לב-פרעה ולא-שמע אלהם כאשר דבר יהוה : 16 ויאמר
יהוה אל-משה השכם בבקר והתנצב לפני פרעה הנה יוצא העיסקה ואמר
אליו כה אמר יהוה שלח עמי ויצבדני :

سفر الخروج - الاصحاح الثامن

١ فقال الرب لموسى 'قل لهرون مد يدك بمعصاك على الأنهار والسواقي والآجام وأصعد الضفادع على أرض مصر . ٢ فمد هرون يده على مياه مصر . فصعدت الضفادع وغطت أرض مصر . ٣ وفعل كذلك العرّافون بسحرهم وأصعدوا الضفادع على أرض مصر . ٤ فدعا فرعون موسى وهرون وقال صليا إلى الرب ليرفع الضفادع عني وعن شعبي فأطلق الشعب ليدبحوا للرب . ٥ فقال موسى لفرعون عيّن لي متى أصلي لأهلك ولأجل عبيدك وشعبك لقطع الضفادع عنك وعن بيوتك . ولكنها تبقى في النهر . ٦ فقال غداً . فقال كفوك . لكي تعرف أن ليس مثل الرب الهنا . ٧ فترفع الضفادع عنك وعن بيوتك وعبيدك وشعبك . ولكنها تبقى في النهر . ٨ ثم خرج موسى وهرون من لدن فرعون وصرخ موسى إلى الرب من أجل الضفادع التي جعلها على فرعون . ٩ ففعل الرب كفول موسى . فماتت الضفادع من البيوت والدور والحقول . ١٠ وجمعوها كوماً كثيرة حتى أنتنت الأرض . ١١ فلما رأى فرعون أنه قد حصل الفرج أغلظ قلبه ولم يسمع لها كما تكلم الرب . ١٢ ثم قال الرب لموسى 'قل لهرون مد معصاك واضرب تراب الأرض ليصير بعوضاً في جميع أرض مصر . ١٣ ففعل كذلك . مد هرون . ١٤ بعصاه واضرب تراب الأرض . فصار البعوض على الناس وعلى البهائم . كل تراب الأرض صار بعوضاً في جميع أرض مصر . ١٥ وفعل كذلك العرّافون بسحرهم ليخرجوا البعوض فلم يستطيعوا . وكان البعوض على الناس وعلى البهائم . ١٥ فقال العرّافون لفرعون هذا اصبع الله . ولكن اشتد قلب فرعون فلم يسمع لها كما تكلم الرب . ١٦ ثم قال الرب لموسى بكتر في الصباح وقِفْ أمام فرعون . إنه يخرج إلى الماء . وقل له هكذا يقول الرب أطلق شعبي ليعبدوني .

שמות כ

١ וַיִּדְבֹּר אֱלֹהִים אֶת כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר : ٢ אֲנֹכִי
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים :
 ٣ לֹא-יְהִי לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל-פָּנָי : ٤ לֹא-תַעֲשֶׂה לְךָ
 פֶסֶל וְכָל-תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְאֲשֶׁר בָּאֶרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר
 בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאֶרֶץ : ٥ לֹא-תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי
 אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֶקֶד עֵזֶן אֲבֹת עַל-בָּנִים עַל-שְׁלֹשִׁים
 וְעַל-רִבְעִים לְשֹׁנָאִי : ٦ וַעֲשֵׂה חֶסֶד לְאֶלְפִים לְאֹהֲבֵי וּלְשֹׁמְרֵי
 מִצְוֹתַי : ٧ לֹא תִשָּׂא אֶת-שֵׁם-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא כִּי לֹא יִנָּקֶה
 יְהוָה אֶת אֲשֶׁר-יִשָּׂא אֶת-שְׁמוֹ לְשׁוֹא : ٨ זְכוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת
 לְקַדְּשׁוֹ : ٩ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וַעֲשִׂיתָ כָּל-מְלָאכָתְךָ : ١٠ וַיּוֹם
 הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא-תַעֲשֶׂה כָּל-מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ-
 וּבִתְךָ עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וּבְהֶמְתְּךָ וּגְרֶךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ : ١١ כִּי שֵׁשֶׁת-
 יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאֶרֶץ אֶת-הַיָּם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-
 בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל-בֶּן בְּרֶךְ יְהוָה אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ :
 ١٢ כִּבֹּד אֶת-אֲבִיךָ וְאֶת-אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכֶּךָ יְמֶיךָ עַל הַאֲדָמָה
 אֲשֶׁר-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ : ١٣ לֹא תִרְצָח : ١٤ לֹא תִנְאֹף :
 ١٥ לֹא תַעֲנֹב : ١٦ לֹא תַעֲזֹה בְּרַעְיָךְ עַד שָׁקֵר : ١٧ לֹא תִחְמַד
 בֵּית רַעְיָךְ לֹא תִחְמַד אִשְׁתִּי רַעְיָךְ וַעֲבָדוֹ וַאֲמָתוֹ וְשׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ
 וְכָל אֲשֶׁר לְרַעְיָךְ :

سفر الخروج - الاصحاح العشرون

١ ثم تكلم الله بجميع هذه الكلمات قائلاً . ٢ أنا الرب إلهك الذي أخرجك من أرض مصر من يدي العبودية . ٣ لا يكن لك آلهة أخرى أمامي . ٤ لا تصنع لك تمثالاً منحوتاً ولا صورة ما مما في السماء من فوق وما في الأرض من تحت وما في الماء من تحت الأرض . ٥ لا تسجد لمن ولا تعبد من . لأنني أنا الرب إلهك إله غيور افتقد ذنوب الآباء في الأبناء في الجيل الثالث والرابع من مبغضي إلهك . ٦ واصنع إحساناً إلى ألوف من محبي وحافظي وصاياي . ٧ لا تنطق باسم الرب إلهك باطلاً . لأن الرب لا يبريء من نطق باسمه باطلاً . ٨ اذكر يوم السبت لتقدس . ٩ ستة أيام تعمل وتصنع جميع عملك . ١٠ وأما اليوم السابع ففيه سبت للرب إلهك . لا تصنع عملاً ما أنت وابنك وابنتك وعبدك وأمتك وبهيمنك وتزنيك الذي داخل أبوابك . ١١ لأن في ستة أيام صنع الرب السماء والأرض والبحر وكل ما فيها . واستراح في اليوم السابع . لذلك بارك الرب يوم السبت وقدسه . ١٢ أكرم أباك وأمك لكي تطول أيامك على الأرض التي يعطيك الرب إلهك . ١٣ لا تقتل . ١٤ لا تزني . ١٥ لا تسرق . ١٦ لا تشهد على قريبك شهادة زور . ١٧ لا تشته بيت قريبك . لا تشته امرأة قريبك ولا عبده ولا أخته ولا ثوره ولا حماره ولا شيئاً مما لقريبك .

דברים כא

- 10 כי-מצא למלחמה על-איביו וקטנו יהנה אלקיו בידו ושכית שביו :
- 11 וראית בשביה אשת וסת-תאר וטשקת בה ולקחת לה לאשה :
- 12 והבאתה אל-תוך ביתך וגלתה את-ראשה ופ, שתה את-צפרניה : 13 והסירה את-שמלת שביה מצליק וי, שבה בביתך וב, כתה את-אביה ואת-אמה ירח ימים ואסר בן תבוא אליה ובעלה וק, ימה לה לאשה : 14 והיה אם-לא תפצת בה ושלחתה לנפשה ומכר לא-תבקרה בקסף לא-תמכר בה תסת אשר צניחה : 15 כי-תהיין לאיש שתי נשים האחת האהובה והאחת שנואה וי, לדו- לו בנים האהובה והשנואה והיה הבן הבכר לשנואה : 16 והיה ביום הנחילו את-בניו את אשר-יהיה לו לא יוכל לבכר את-בן-האהובה על-פני בן- השנואה הבכר : 17 כי את-הבכר בן השנואה יפיר לתת לו חי שנים בכל אשר-ימצא לו כי הוא ראשית אנו לו משפט תבכרה : 18 כי- יהיה לאיש בן סורר ומורה איננו שמע בקול אביו ובקול אמו ויפרו אתו ולא ישמע אליהם : 19 ות, פשו בו אביו ואמו והוציאו אתו אל-וקני צירו ואל-שער מקמו : 20 וא, מרו אל-וקני צירו בוגו זה סורר ומרה איננו שמע בקלנו וזלל וכבא : 21 ורנמהו כל-אנשי צירו באבנים ומת ובשרת הרע מקרבך וכל-ישראל ישמעו וינאו : 22 וכי-יהיה באיש חסא משפט- מות והוקת ומלית אתו על-צד : 23 לא-תלין נבלתו על-העץ כי-קבור תקברנו ביום שהוא כי-קללת צללים תלוי ולא תטמא את-אדס, תך אשר יהנה אלקיו גמון לה נמלה :

التثنية

الاصحاح الحادي والعشرون

١٠ إذا خرجت لمحاربة أعدائك ودفعتهم الرب إلهك إلى يديك وميت منهم
سبياً . ١١ ورأيت في السبي امرأة جميلة الصورة والتفت بها واتخذتها لك
زوجة . ١٢ فحين تدخلها إلى بيتك تخلق رأسها وتقم أظافرها . ١٣ وتنزع
ثياب سبيها عنها وتقع في بيتك تبكي أباه وأمه شهراً من الزمان ثم بعد ذلك
تدخل عليها وتزوج بها فتكون لك زوجة . ١٤ وانت لم تسربها فأطلقها
لنفسها . لا تبعها بيعاً بفضة ولا تسرقها من أهل أنك قد أذللتها . ١٥ إذا
كان لرجل امرأتان أحدهما محبوبة والأخرى مكروهة فولدت له بنين المحبوبة
والمكروهة ، فإن كان الابن البكر للمكروهة . ١٦ فيوم يقسم لبيه ما كان
له لا يحل له أن يقدم ابن المحبوبة بكراً على ابن المكروهة البكر . ١٧ بل
يعرف ابن المكروهة بكراً ليعطيه نصيب اثنين من كل ما يوجد عنده لأنه
هو أول قدرته له حق البكورية . ١٨ إذا كان لرجل ابن معاند ومارد
لا يسمع لقول أبيه ولا لقول أمه ويؤذنه فلا يسمع لها . ١٩ يمسه أبوه
وأمه ويأنيان به إلى شيوخ مدينته وإلى باب مكانه . ٢٠ ويقولان لشيخ
مدينته . ابنتنا هذا معاند ومارد لا يسمع لقولنا وهو مسرف وسكتير .
٢١ فيوجه جميع رجال مدينته بمجاعة حتى يموت . فتتزع الشر من بينكم
ويسمع كل إسرائيل ويخافون . ٢٢ وإذا كان على إنسان خطية حقا الموت
فقتل وعلقته على خشبة . ٢٣ فلا تبت جثته على الخشبة بل تدفنه في ذلك
اليوم . لأن المعلق ملعون من الله . فلا تتجس أرضك التي يعطيك الرب
إلهك نصيباً .

שמואל א לא

1 ופלשתים גלחמים בישראל ונגסו אנשי ישראל מפני פלשתים ויסלו חללים קרר הגלבוע : 2 וידבקו פלשתים את-שאול ואת-בניו ויכו פלשתים את-יהונתן ואת-אבינדב ואת-מלכישוע בני שאול : 3 ותכבד המלקמה אל-שאול ויקצאהו המורים אנשים בקשת ויחל מאד מהמורים : 4 ויאמר שאול לנשא כליו שלח-סרדה ודקרני בה פן-יבואו הערלים האלה ודקרני והתע-ללו-בי ולא אבה נשא כליו כי ירא מאד ויקח שאול את-הקרב ויפל עליה : 5 וירא נשא-כליו כי-מת שאול ויפל גם-הוא על-סרבו ויקח עמו : 6 ויקח שאול ושלשת בניו ונשא כליו גם כל-אנשיו ביום ההוא יחדו : 7 ויראו אנשי-ישראל אשר-בצבר העמק ואשר בצבר הירדן כי-גסו אנשי ישראל וכי-מתו שאול ובניו ויצונו את-הערים ונגסו ויבאו פלשתים וישבו בהן : 8 ויהי מסחרת ויבאו פלשתים לשפט את-החללים ויקצאו את-שאול ואת-שלשת בניו נפלים קרר הגלבוע : 9 ויכרתו את-ראשו ויפשו את-כליו וישלחו בארץ-פלשתים סביב לבשר בית עצביהם ואת-העצם : 10 וישימו את-כליו בית צפתרות ואת-גופתו תקעו בחומת בית שן : 11 וישמעו אליו ישבי יביש גלעד את אשר-עשו פלשתים לשאול : 12 ויקומו כל-איש חיל וילכו כל-הלילה ויקחו את-גופת שאול ואת גופת בניו מחומת בית שן ויבאו יבשה וישרפו אתם שם : 13 ויקחו את-עצמותיהם ויקברו מסת-האשל ביבשה ויצמו שבצת ימים :

صموئيل الأول

الاصحاح الحادي والثلاثون

١ وحارب الفلسطينيون امراةيل فهرب رجال امراةيل من أمام الفلسطينيين وسقطوا قتلى في جبل جلبوع . ٢ فشد الفلسطينيون وراء شاول وبنيه وضرب الفلسطينيون يوناثان وأيناداب وملكيشوع أبناء شاول . ٣ واشتدت الحرب على شاول فأصابه الرماة رجال القسي فأنجرح جداً من الرماة . ٤ فقال شاول لحامل سلاحه استل سيفك وأطعني به لتلا يأتي هؤلاء الغلف ويطعنوني ويقتلوني . فلم يشأ حامل سلاحه لأنه خاف جداً . فأخذ شاول السيف وسقط عليه . ٥ ولما رأى حامل سلاحه أنه قد مات شاول سقط هو أيضاً على سيفه ومات معه . ٦ فمات شاول وبنوه الثلاثة وحامل سلاحه وجميع رجاله في ذلك اليوم معاً . ٧ ولما رأى رجال امراةيل الذين في عبر الوادي والذين في عبر الاردن أن رجال امراةيل قد هربوا وأن شاول وبنيه قد ماتوا وتركوا المدن وهربوا فأتى الفلسطينيون وسكنوا بها . ٨ وفي الغد لما جاء الفلسطينيون ليمروا القتلى وجدوا شاول وبنيه الثلاثة ساقطين في جبل جلبوع . ٩ فقطعوا رأسه ونزعوا سلاحه وأرسلوا إلى أرض الفلسطينيين في كل جهة لأجل التبشير في بيت أصنامهم وفي الشعب . ١٠ ووضعوا سلاحه في بيت عشتاروت وسمروا جسده على سور بيت شان . ١١ ولما سمع سكان يابيش جلعاد بما فعل الفلسطينيون بشاول . ١٢ قام كل ذي بأس وساروا الليل كله وأخذوا جسد شاول وأجساد بنيه عن سور بيت شان وجاءوا بها إلى يابيش وأحرقوها هناك . ١٣ وأخذوا عظامهم ودفنوها تحت الأثة في يابيش وصاموا سبعة أيام .

מלכים א י

- 1 ומלכת-שבא שפעת את-שמן שלמה יהוה נהבא לנסתו בחידות :
- 2 ותבא ירושלמה בסיל כבד מאד גמלים נשאים בשמים וזהב רב.מאד ואבן יקרה ותבא אל-שלמה ותדבר אליו את כל-אשר היה עם-לבה :
- 3 ויגד-לה שלמה את-כל-דבריה לא-היה דבר נעלם מן-המלך אשר לא הגיד לה :
- 4 ותרא מלכת-שבא את כל-הקמק שלמה והפית אשר בנה : 5 ומאכל שלחנו ומושב צבדיו ומצמד משרתו ומלבושיהם ומשקיו ועלתו אשר יצלה בית יהוה ולא-היה בו עוד רום : 6 ותאמר אל-המלך אמת היה הדבר אשר שפעתו בארצי על-דבריו ועל-הקמק : 7 ולא-האמנתי לדברים עד אשר באתי ותראינה עיני והנה לא-הגד-לי הנצי הידעת חכמה נטוב אל-השפועה אשר שפעתו : 8 אשרי צבדיו אלה העמדים לסניף חסיד השמים את-הקמק : 9 והי יהוה אלהיו צרוף אשר חסדו בך לחתך על-כפא ישראל באהבת יהוה את-ישראל לעלם וישיקך למלך לעשות משפט וצדקה : 10 ותמן למלך סאה וצפרים כפר וזהב וקשמים, הרבה מאד ואבן יקרה לא בא כבשם הווא עוד לרב אשר-נתנה מלכת-שבא למלך שלמה : 11 וגם אני חירם אשר-נשא וזהב מאופיר הביא מאפיר צצי אלמגים הרבה מאד ואבן יקרה : 12 ניצש המלך את-צצי האלמגים מסעד לבית-יהוה ולבית המלך וכזרות ונבלים לשירים לא-בא בן צצי אלמגים ולא נראה עד היום הנה : 13 והמלך שלמה נתן למלכת-שבא את-כל-חפצה אשר שאלה סלכד אשר נתן-לה ביד המלך שלמה ותמן ותלך לארצה היא וצבדית : 14 והי משקל הזהב אשר-בא לשלמה בשנה אחת שש מאות ששים ושש כפר וזהב : 15 לבד מאנשי התרים ומסחר הרבלים וכל-מלכי הערב וסחוח הארץ :

الملوك الأول - الاصحاح العاشر

١ وسمعت ملكة سبأ يخبر سليمان لحد الرب فأتت لتبتحنه بمسائل . ٢ فأتت إلى اورشليم بموكب عظيم جداً بجمال حاملة أطياباً وذهباً كثيراً جداً وحجارة كريمة وأتت إلى سليمان وكلمته بكل ما كان بقلبها . ٣ فأخبرها سليمان بكل كلامها . لم يكن أمر خافياً عن الملك لم يخبرها به . ٤ فلما رأت ملكة سبأ كل حكمة سليمان والبيت الذي بناه . ٥ وطعام مائدته ومجلس عيده وموقف خدامه وملابسهم وسقائه ومحرقاته التي كان يصعدونها في بيت الرب لم يبق فيها روح بعد . ٦ فقالت للملك صحيحاً كان الخبر الذي سمعته في أرضي عن أمورك وعن حكمتك . ٧ ولم أصدق الأخبار حتى جئت وأبصرت عيني فها ذا النصف لم أخبر به . زدت حكمة وصلاً على الخير الذي سمعته . ٨ طوبى لرجالك وطوبى لعميدك هؤلاء الواقفين أمامك دائماً السامعين حكمتك . ٩ ليكون مباركاً الرب إلهك الذي سرّ بك وجعلك على كرسي إسرائيل . لأن الرب أحب إسرائيل إلى الأبد جعلك ملكاً لتجري حكماً وبراً . ١٠ وأعطت الملك مئة وعشرين وزنة ذهب وأطياناً كثيرة جداً وحجارة كريمة . لم يأت بعد مثل ذلك الطيب في الكثرة الذي أعطته ملكة سبأ للملك سليمان . ١١ وكذا سفن حيرام التي حملت ذهباً من أوفير أتت من أوفير بخشب الصندل كثيراً جداً ومجاجة كريمة . ١٢ فعمل سليمان خشب الصندل دواويناً لبيت الرب وبيت الملك وأعواداً ورياباً للفضين . لم يأت ولم ير مثل خشب الصندل ذلك إلى هذا اليوم . ١٣ وأعطى الملك سليمان للملكة سبأ كل مشتهاها الذي طلبت عدا ما أعطها إياه حسب كرم الملك سليمان . فانهرفت وذهبت إلى أرضها هي وعبداها . ١٤ وكان وزن الذهب الذي أتى سليمان في سنة واحدة سب مئة وستاً وستين وزنة ذهب . ١٥ ما عدا الذي من عند التجار ونجارة التجار وجميع ملوك العرب وولاة الأرض .

מלכים א כ

١ וּבֶן-הַדָּד מֶלֶךְ-אֲרָם קִבֵּץ אֶת-כָּל-חֵילוֹ וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם
 מֶלֶךְ אֹתוֹ וְסוּם וָרֶכֶב וַיַּעַל וַיַּצֵּר עַל-שְׁמֶרֶן וַיִּלָּחֶם בָּהּ :
 ٢ וַיִּשְׁלַח מַלְאָכָיו אֶל-אַחַזָּב מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל הַעִירָהּ : ٣ וַיֹּאמֶר
 לוֹ כֹּה אָמַר בֶּן-הַדָּד כִּסְפָּה וְזָהָבָהּ לִי-הוּא וְנָשִׁיהָ וּבָנֶיהָ הַטּוֹ-
 בִים לִי-הֵם : ٤ וַיַּעַן מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר כִּדְבָרָהּ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
 לָהּ אֲנִי וְכָל-אֲשֶׁר-לִי : ٥ וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים וַיֹּאמְרוּ כֹּה-אָמַר
 בֶּן-הַדָּד לֵאמֹר כִּי-שָׁלַחְתִּי אֵלֶיהָ לֵאמֹר כִּסְפָּה וְזָהָבָהּ וְנָשִׁיהָ
 וּבָנֶיהָ לִי תָמֹן : ٦ כִּי אִם-כָּעֵת מָחָר אֲשַׁלַּח אֶת-עַבְדֵי אֱלֹהֶיהָ
 וַחֲפָשׂוּ אֶת-בֵּיתָהּ וְאֵת בָּתֵּי עַבְדֶּיהָ וְהָיָה כָּל-מַחֲמַד עֲיִנֶיהָ יָשִׁימוּ
 בִּידֵם וְלָקְחוּ : ٧ וַיִּקְרָא מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל לְכָל-זִקְנֵי הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר
 דַּעוּ-נָא וּרְאוּ כִּי רָעָה זֶה מִבִּקֵּשׁ כִּי-שָׁלַח אֵלַי לְנָשִׁי וּלְבָנִי
 וּלְכִסְפִּי וּלְזָהָבִי וְלֹא מָנַעְתִּי מֵמָנוּ : ٨ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כָּל-הַזִּקְנִים
 וְכָל-הָעָם אֶל-תִּשְׁמַע וְלֹא תֵאָבֶה : ٩ וַיֹּאמֶר לְמַלְאָכָיו בֶּן-הַדָּד
 אָמְרוּ לְאֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כָּל אֲשֶׁר-שָׁלַחְתָּ אֵל-עַבְדְּךָ בְּרֹאשׁוֹנָה אֵעָשֶׂה
 וְהַדָּבָר הַזֶּה לֹא אֹכֵל לַעֲשׂוֹת וַיֵּלְכוּ הַמַּלְאָכִים וַיִּשְׁבְּהוּ דָּבָר :
 ١٠ וַיִּשְׁלַח אֵלָיו בֶּן-הַדָּד וַיֹּאמֶר כֹּה-יַעֲשׂוּן לִי אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסֶפוּ
 אִם-יִשְׁפֹּק עֹסֶר שְׁמֶרֶן לְשַׁעֲלִים לְכָל-הָעָם אֲשֶׁר בְּרָגְלִי : ١١ וַיַּעַן
 מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר וַדָּבָרוּ אֶל-יְהֹנָדָה הַגֵּר כַּמִּסְתֵּם : ١٢ וַיְהִי
 כַשְׁמַע אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה וְהוּא שָׁתָה הוּא וְהַמִּלְכִּים בַּסָּכּוֹת וַיֹּאמֶר
 אֶל-עַבְדָּיו שִׁימוּ וַיִּשְׁימוּ עַל-הַעִיר :

الملوك الاول - الاصحاح العشرون

١ وجمع بنهدد ملك آرام كل جيشه واثنتين وثلاثين ملكاً معه وخيلاً
ومركباتٍ ووصعد وحاصر السامرة وحاربها . ٢ وأرسل رسلاً إلى أخاب ملك
اسرائيل إلى المدينة وقال له هكذا يقول بنهدد . ٣ لي فضتك وذهبك ويلي
نساؤك وبنوك الحسان . ٤ فأجاب ملك اسرائيل وقال حسب قولك يا سيدي
الملك أنا وجميع مالي لك . ٥ فرجع الرسل وقالوا هكذا نكلم بنهدد قائلاً
اني قد أرسلت إليك قائلاً إن فضتك وذهبك ونساءك وبنوك تعطيني إياهم .
٦ فاني في نحو هذا الوقت غداً أرسل عبيدي اليك فيفتشون بيتك وبيوت
عبيدك وكل ما هو شهي في عينيك يضعونه في أيديهم ويأخذونه . ٧ فدعا
ملك اسرائيل جميع شيوخ الأرض وقال اعللوا وانظروا ان هذا يطلب الشر
لأنه أرسل إليّ يطلب نسائي وبناتي وفضتي وذهبي ولم أمنعها عنه . ٨ فقال له
كل الشيوخ وكل الشعب لا نسمع له ولا نقبل . ٩ فقال لرسل بنهدد قولوا
لسيدي الملك ان كل ما أرسلت فيه إلى عبدك أولاً أفعله . وأما هذا الأمر
فلا أستطيع أن أفعله فرجع الرسل وردوا عليه الجواب . ١٠ فأرسل اليه
بنهدد وقال هكذا تفعل يا الآلهة وهكذا تريدني إن كان تراب السامرة يكفي
قبضات لكل الشعب الذي يتبعني . ١١ فأجاب ملك اسرائيل وقال قولوا
لا يفتخرون من بشدة كمن يحمل . ١٢ فلما سمع هذا الكلام وهو يتسرب مع
الملوك في الخيام قال لعبيده اصطفوا فاصطفوا على المدينة .

מלכים א כב

١ וַיָּשְׁבוּ שְׁלֹשׁ שָׁנִים אֵין מִלְחָמָה בֵּין אֲרָם וּבֵין יִשְׂרָאֵל :
 ٢ וַיְהִי בַשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית וַיָּרֶד יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ-יְהוּדָה אֶל-מֶלֶךְ-
 יִשְׂרָאֵל : ٣ וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֶל-עֲבָדָיו הַיִּדְעָתָם כִּי-לֹנֵה
 רָמַת גִּלְעָד וַאֲנֹחְנֵנוּ מִחֲשִׁים מִקָּחַת אֹתָהּ מִיַּד מֶלֶךְ אֲרָם : ٤ וַיֹּאמֶר
 אֶל-יְהוֹשָׁפָט הִתְלַךְ אִתִּי לַמִּלְחָמָה רָמַת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט
 אֶל-מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל כָּמוֹנִי כָמוֹךָ כְּעַמִּי כְּעַמְּךָ כְּסוּסֵי כְּסוּסֶיךָ :
 ٥ וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אֶל-מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל דָּרֵשׁ-נָא כִּיּוֹם אֶת-דְּבַר
 יְהוָה : ٦ וַיִּקְבֹּץ מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַנְּבִיאִים כְּאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ
 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הֲאֵלֶךְ עַל-רָמַת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה אִם-אֶחָדֵל וַיֹּאמְרוּ
 עֲלֵה וְיָתֵן אֲדֹנָי בְּיַד הַמֶּלֶךְ : ٧ וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט הֲאֵין פֹּה נְבִיא
 לַיהוָה עוֹד וְנִדְרָשָׁה מֵאֹתוֹ : ٨ וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֶל-יְהוֹשָׁפָט
 עוֹד אִישׁ-אֶחָד לְדְרוֹשׁ אֶת-יְהוָה מֵאֹתוֹ וְאֲנִי שֹׁנְאֹתִיו כִּי לֹא-יִתְנַבֵּא
 עָלַי טוֹב כִּי אִם-רָע מִיִּכְיָהוּ בֶן-יִמְלָה וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אֶל-יֹאמֶר
 הַמֶּלֶךְ בֶּן : ٩ וַיִּקְרָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל-סָרִיס אֶחָד וַיֹּאמֶר מַהֲרָה
 מִיִּכְיָהוּ בֶן-יִמְלָה : ١٠ וּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ-יְהוּדָה יֹשְׁבִים
 אִישׁ עַל כִּסְאוֹ מִלְּבָשִׁים בְּגָדִים בְּגָרָן פֶּתַח שַׁעַר שִׁמְרוֹן וְכָל-הַנְּבִיאִים
 מִתְנַבְּאִים לִפְנֵיהֶם : ١١ וַיַּעַשׂ לוֹ צִדְקִיָּה בֶן-כְּנַעֲנָה קִרְיָי בֶרֶזֶל
 וַיֹּאמֶר כֹּה-אָמַר יְהוָה בְּאֵלָהּ תִּנְבֹּא אֶת-אֲרָם עַד-כְּלוֹתָם : ١٢ וְכָל-
 הַנְּבִיאִים גְּבָאִים בֶּן לֹאמֶר עֲלֵה רָמַת גִּלְעָד וְהִצַּלְח וְנָתַן יְהוָה
 בְּיַד הַמֶּלֶךְ : ١٣ וְהַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר-הָלַךְ לִקְרֹא מִיִּכְיָהוּ דִּבֶּר אֵלָיו
 לֵאמֹר הִנֵּה-נָא דִּבְרֵי הַנְּבִיאִים פֹּה אֶחָד טוֹב אֶל-הַמֶּלֶךְ יְהִי-נָא
 דִּבְרִיךָ כַּדְּבַר אֶחָד מֵהֶם וְדִבַּרְתָּ טוֹב : ١٤ וַיֹּאמֶר מִיִּכְיָהוּ חִי-
 יְהוָה כִּי אֶת-אֲשֶׁר יֹאמֶר יְהוָה אֵלַי אֲתוּ אֲדַבֵּר : ١٥ וַיָּבֹא אֶל-
 הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֵלָיו מִיִּכְיָהוּ הִגִּילָךְ אֶל-רָמַת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה
 אִם-נִחָדֵל וַיֹּאמֶר אֵלָיו עֲלֵה וְהִצַּלְח וְנָתַן יְהוָה בְּיַד הַמֶּלֶךְ :

الملوك الاول - الاصحاح الثاني والعشرون

١ وأقاموا ثلاث سنين بدون حرب بين أرام واسرائيل . ٢ وفي السنة الثالثة نزل يهوذا ملك يهوذا إلى ملك اسرائيل . ٣ فقال ملك اسرائيل لعبيده . اتعلمون أن راموت جلعاد لنا ونحن ساكتون عن أخذها من يد ملك أرام . ٤ وقال ليهوشافاط أذهب معي للحرب إلى راموت جلعاد . فقال يهوذا لملك اسرائيل . مثلي مثلك . شعبي كشعبك وخيلي كخيلك . ٥ ثم قال يهوذا لملك اسرائيل . اسأل اليوم عن كلام الرب . ٦ فجميع ملك اسرائيل الأنبياء نحو أربع مئة رجل . وقال لهم . أذهب إلى راموت جلعاد للقتال أم أمتنع . فقالوا اصعد فيدفعها السيد ليد الملك . ٧ فقال يهوذا ليهوشافاط . أما يوجد هنا بعد نبي للرب فنسأل منه . ٨ فقال ملك اسرائيل ليهوشافاط . أنه يوجد بعد رجل واحد لسؤال الرب به ولكنني أبغضه لأنه لا يتنبأ عليّ خيراً بل شراً وهو ميخا بن بمة . فقال يهوذا ليهوشافاط لا يقل الملك هكذا . ٩ فدعا ملك اسرائيل خصباً وقال اصرع إلى ميخا بن بمة . ١٠ وكان ملك اسرائيل ويهوذا ملك يهوذا جالسين كل واحد على كرسيه لابين ثيابهما في ساحرة عند مدخل باب السامرة وجميع الأنبياء يتنبؤون أمامها . ١١ وعمل صدقيا بن كنعنة لنفسه قرني حديد وقال هكذا قال الرب بهذه تنطع الأراميين حتى يقتلوا . ١٢ وتنبأ جميع الأنبياء هكذا قائلين اصعد إلى راموت جلعاد وأفلق فيدفعها الرب ليد الملك . ١٣ وأما الرسول الذي ذهب ليدعو ميخا فكلّمه قائلاً . هو ذا كلام جميع الأنبياء بكم واحد خيرٌ للملك . فليكن كلامك مثل كلام واحدٍ منهم وتكلم بخير . ١٤ فقال ميخا حيّ هو الرب أن مايقوله لي الرب به أتكلم . ١٥ ولما أتى إلى الملك قال له الملك يا ميخا أنصعد إلى راموت جلعاد للقتال أم أمتنع . فقال له اصعد وأفلق فيدفعها الرب ليد الملك .

מלכים ב כא

1 בן-שתיים עשרה שנה מנשה בןמלכו וחמשים וחמש שנה
מלך בירושלים ושם אמו חפצי-בה : 2 נישע הרע בציני יהנה
כתוצבת הגוים אשר הוריש יהנה מפני בני ישראל : 3 וישב
ניבן את-הקמות אשר אבד חזקיהו אביו ניקם מןבחת לבצל נישע
אשרה כאשר עשה אחאב מלך ישראל וישתחו לכל-צבא השמים
ויעבד אתם : 4 ובענה מןבחת בבית יהנה אשר אמר יהנה בירושלים
אשים את-שמי : 5 ניבן מןבחות לכל-צבא השמים בשמי ספרות
בית-יהנה : 6 והעביר את-בנו באש ועוגן ונחש ועשה אוב וידענים
הרבה לעשות הרע בציני יהנה להקצים : 7 וישם את-ססל האשרה
אשר עשה בבית אשר אמר יהנה אל-דוד ואל-שלמה בנו בבית הנה
ובירושלים אשר בחרתי מכל שבטי ישראל אשים את-שמי לעולם :
8 ולא אסיף להניד רגל ישראל מן-ההאדמה אשר נתתי לאבותם רק
אם-ישקרו לעשות כלל אשר צויתים ולכל-התורה אשר-צנה אתם
עבדי משה : 9 ולא שמעו ונתעם מנשה לעשות את-הרע מן-הגוים
אשר השמיד יהנה מפני בני ישראל : 10 וידבר יהנה ביד-עבדיו
הנביאים לאמר : 11 יצן אשר עשה מנשה מלך-יהודה התעבות
האלה הרע מכל אשר-עשו האמרי אשר לסניו נחמטא גם-את-יהודה
בגלוליו :

الملوك الثاني

الاصحاح الحادي والعشرون

١ كان منسى ابن اثنتي عشرة سنة حين ملك وملك خمساً وخمسين سنة في اورشليم . واسم أمه حفصيه . ٢ وعمل الشر في عيني الرب حسب رجاسات الأمم الذين طردهم الرب من أمام بني اسرائيل . ٣ وعادفني المرتفعات التي أبانها حزقيا أبوه وأقام مذابح للبعل وعمل سارية كما عمل اخاب ملك اسرائيل وسجد لكل جند السماء وعبدها . ٤ وبني مذابح في بيت الرب الذي قال الرب عنه في اورشليم أضع اسمي . ٥ وبني مذابح لكل جند السماء في داري بيت الرب . ٦ وعبر ابنه في النار وعاف وقفال واستخدم جانا وتوابع وأكثر عمل الشر في عيني الرب لا غاظته . ٧ ووضع تمثال السارية التي عمل في البيت الذي قال الرب عنه لداود وسليمان ابنه في هذا البيت وفي اورشليم التي اختوت من جميع أسباط اسرائيل أضع اسمي إلى الأبد . ٨ ولا أعود أزحزح رجل اسرائيل من الأرض التي أعطيت لأباؤهم وذلك إذا حفظوا وعملوا حسب كل ما أوصيتهم به وكل الشريعة التي أمرهم بها عبدي موسى . ٩ فلم يسمعوا بل أضلهم منسى ليعملوا ما هو أقبح من الأمم الذين طردهم الرب من أمام بني اسرائيل . ١٠ وتكلم الرب عن يد عبيده الأنبياء قائلاً . ١١ من أجل أن منسى ملك يهوذا قد عمل هذه الأرجاس وأساء أكثر من جميع الذي عمله الأموريون الذين قبله وجعل أيضاً يهوذا يخطيء بأصنامهم .

מלכים ב כד

1 בָּקִיּוֹ עָלָה נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ כַּל נִהְיָ-לוֹ יְהוֹזָקִים עֲבַד שְׁלֹשׁ שָׁנִים
 נִשְׁבַּ וַיִּקְרָד-בּוֹ : 2 וַיִּשְׁלַח יְהוָה בּוֹ אֶת-גְּדוּדֵי בָשָׁדִים וְאֶת-גְּדוּדֵי אָרֶם
 וְאֶת גְּדוּדֵי מוֹאָב וְאֶת גְּדוּדֵי כְּנִי-צִמּוֹן וַיִּשְׁלָחֵם בִּיהוּדָה לְהַעֲבִידוֹ כְּדָבָר
 יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים : 3 אַף עַל-פִּי יְהוָה הָיְתָה בִּיהוּדָה
 לְהַסִּיר מִעַל פָּנָיו בְּחִטָּאת מִנְּשָׂאָה כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה : 4 וְגַם צֶדֶם-הַנְּקִי אֲשֶׁר
 עָשָׂה וַיִּסָּלַח אֶת-יְרוּשָׁלַיִם צֶדֶם נָקִי וְלֹא-אָכָה יְהוָה לְסַלֵּם : 5 וַיִּסָּר דָּבָרִי
 יְהוֹזָקִים וְכָל-אֲשֶׁר עָשָׂה הִלֵּא-הֵם כְּתוּבִים עַל-סֵפֶר דָּבָרֵי הַיָּמִים לְפָלְגִי
 יְהוּדָה : 6 וַיִּשְׁכַּב יְהוֹזָקִים עִם-אֲבֹתָיו וַיִּמָּלֶךְ יְהוֹאָכִן בְּנוֹ תַחֲתָיו :
 7 וְלֹא-הָסִיף עוֹד מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְצֹאת מִצְרָאוֹ כִּי-לָקַח מֶלֶךְ כַּל מִנְּסַח
 מִצְרַיִם צֶדֶק-וָהָר שָׂרֵת כָּל אֲשֶׁר הָיְתָה לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם : 8 בֶּן-שְׁמֹנֶה
 עֶשְׂרֵה שָׁנָה יְהוֹאָכִן בָּמָלְכוֹ וַיִּשְׁלַח חֲדָשִׁים מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַיִם וְשֵׁם אָמוֹ
 נְחֻשְׁטָא בֶן-אֶלְנָתָן מִבִּירוּשָׁלַיִם : 9 וַיַּעַשׂ חֲרָצַיִם בְּצִינֵי יְהוָה כָּל אֲשֶׁר-עָשָׂה
 אֲבִיו : 10 בָּצַח חֲטִיָּא עָלָה עֲבָדֵי נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ-כַּל בִּירוּשָׁלַיִם וַיִּבְנוּ
 חֲעִיר בְּמִצְרָיִם : 11 וַיָּבֹאוּ נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ-כַּל עַל-חֲעִיר וַעֲבָדָיו צָרִים עָלֶיהָ :
 12 וַיָּבֹאוּ יְהוֹאָכִן מֶלֶךְ-יְהוּדָה עַל-מֶלֶךְ כַּל וְהָאָמוֹ וַעֲבָדָיו וְשָׂרָיו וְסֹרִיסָיו
 וַיִּקַּח אֹתָם מֶלֶךְ כַּל בְּשָׁנָה שְׁמֹנֶה לְסָלְכָם : 13 וַיִּצְא מִשָּׁם אֶת-כָּל-אֹצְרוֹת
 בֵּית יְהוָה וְאֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיִּקְבְּצוּ אֶת-כָּל-כֶּלִי הַזָּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֵמָה
 מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל בְּהִיכָל יְהוָה כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה : 14 וַתִּגְלָה אֶת-כָּל-יְרוּשָׁלַיִם
 וְאֶת-כָּל-חֲשָׁרִים וְאֶת כָּל-גִּבּוֹרֵי הַחֵטָּא עָשְׂתָה אֵלֶיהֶם גּוֹלָה וְכָל-הַמִּסְרָשׁ וְהַמִּסְגֵּר
 לֹא נִשְׁאַר חַיִּית וְלֹא צֶדֶם-הַמִּסְרָשׁ : 15 וַיָּגֵל אֶת-יְהוֹאָכִן בְּבִלְהָ וְאֶת-אִם
 הַמֶּלֶךְ וְאֶת-נָשִׁי הַמֶּלֶךְ וְאֶת-סֹרִיסָיו וְאֶת אֲוִלֵי הַמִּסְרָשׁ גּוֹלָה מִבִּירוּשָׁלַיִם
 בְּבִלְהָ :

الملوك الثاني - الاصحاح الرابع والعشرون

١ في أيامه صعد نبوخذناصر ملك بابل فكان له يهوياقيم عبداً ثلاث سنين
ثم عاد فتمرد عليه . ٢ فأرسل الرب عليه غزاة الكلدانيين وغزاة الأراميين
وغزاة الموابيين بني عمون وأرسلهم على يهوذا ليبيدها حسب كلام الرب الذي
تكلم به عن يد عبيده الأنبياء . ٣ إن ذلك حسب كلام الرب على يهوذا
لينزعهم من أمامه لأجل خطايا منسى حسب كل ما عمل . ٤ وكذلك لأجل
الدم البريء الذي سفكه لأنه ملأ اورشليم دمًا بريئاً ولم يشأ الرب أن
يغفره . ٥ وبقية أمور يهوياقيم وكل ما عمل أما هي مكتوبة في سفر أخبار
الأيام لملوك يهوذا . ٦ ثم اضطجع يهوياقيم مع آبائه وملك يهوياكين ابنه
عوضاً عنه . ٧ ولم يعد أيضاً ملك مصر يخرج من أرضه لأن ملك بابل أخذ
من نهر مصر إلى نهر الفرات كل ما كان لملك مصر . ٨ كان يهوياكين ابن ثمانين
عشرة سنة حين ملك وملك ثلاثة أشهر في اورشليم . ٩ ونام أمه نجوشتا بنت
الناتان من اورشليم . ٩ وعمل الشر في عيني الرب حسب كل ما عمل أبوه .
١٠ في ذلك الزمان صعد عبيد نبوخذناصر ملك بابل إلى اورشليم فدخلت المدينة
تحت الحصار . ١١ وجاء نبوخذناصر ملك بابل على المدينة وكان عبيده يحاصرونها .
١٢ فخرج يهوياكين ملك يهوذا إلى ملك بابل هو وأمه وعبيده ورؤسائه
وخصيانه وأخذ ملك بابل في السنة الثامنة من ملكه . ١٣ وأخرج من
هناك جميع خزائن بيت الرب وخزائن بيت الملك وكسر كل آنية الذهب التي
عملها سليمان ملك إسرائيل في هيكل الرب كما تكلم . ١٤ وسب كل اورشليم
وكل الرؤساء وجميع جبابرة الناس عشرة آلاف مسي وجميع الصناع والأقباط
لم يبق أحد إلا . ساكنين شعب الأرض . ١٥ وسب يهوياكين إلى بابل وأم
الملك ونساء الملك وخصيانه وأقرباء الأرض سبهم من اورشليم إلى بابل .

מלכים ב כה

١ וַיְהִי בַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִית לְמָלְכוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בְּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ
 בָּא נִבְכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל הוּא וְכָל-חֵילוֹ עַל-יְרוּשָׁלַיִם וַיִּחַן
 עָלֶיהָ וַיָּבֹנוּ עָלֶיהָ דָּיֵק סָבִיב : ٢ וַתָּבֹא הָעִיר בַּמָּצוֹר עַד עָשָׂה
 עֲשָׂרָה שָׁנָה לְמָלְךְ צִדְקִיָּהוּ : ٣ בַּתְּשַׁעָה לַחֹדֶשׁ וַיַּחֲזֹק הָרָעָב
 בָּעִיר וְלֹא-הָיָה לָהֶם לֶעֶם הָאָרֶץ : ٤ וַתִּבָּקַע הָעִיר וְכָל-אָנָשׁ
 הַמִּלְחָמָה הִלְלָה דֶּרֶךְ שַׁעַר בֵּין הַחֲמֹתַיִם אֲשֶׁר עַל-פֶּן הַמֶּלֶךְ
 וּכְשָׂדִים עַל-הָעִיר סָבִיב וַיֵּלֶךְ דֶּרֶךְ הָעֲרֵבָה : ٥ וַיֵּרְדּוּ חֵיל-
 כְּשָׂדִים אַחֵר הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁגּוּ. אֹתוֹ בְּעָרְבוֹת יְרֵחוֹ וְכָל-חֵילוֹ נָפְצוּ
 מֵעַלָיו : ٦ וַיִּתְּפֹשׂוּ אֶת-הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ אֶל-מֶלֶךְ בָּבֶל רַב־לְחָמָה
 וַיְדַבְּרוּ אִתּוֹ מִשְׁפָּט : ٧ וְאֶת-בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ שָׁחֲטוּ לְעֵינָיו וְאֶת-
 עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עֹזַר וַיֹּאסְדֻהוּ בַּנְּחָשְׁתַּיִם וַיָּבִיאוּהוּ בָבֶל : ٨ וּבַחֹדֶשׁ
 הַחֲמִישִׁי בִּשְׁבַעָה לַחֹדֶשׁ הָיָא שָׁנָה תִּשְׁע-עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְמָלְךְ נִבְכַד-
 נֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בָּא וּבַחֲרָאֲדָן רַב-טַבָּחִים עֲבָד מֶלֶךְ-בָּבֶל
 יְרוּשָׁלַיִם : ٩ וַיִּשְׂרֹף אֶת-בֵּית יְהוָה וְאֶת-בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת כָּל-בָּתֵּי
 יְרוּשָׁלַיִם וְאֶת-כָּל-בֵּית גְּדוֹל שָׂרָף בָּאֵשׁ : ١٠ וְאֶת-חוֹמֹת יְרוּשָׁלַיִם
 סָבִיב נָתְצוּ כָל-חֵיל כְּשָׂדִים אֲשֶׁר רַב-טַבָּחִים : ١١ וְאֶת יֵתֶר
 הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר וְאֶת-הַנָּפְלִים אֲשֶׁר נָפְלוּ עַל-הַמֶּלֶךְ בָּבֶל
 וְאֶת יֵתֶר הַקָּמוֹן הִגְלָה וּבַחֲרָאֲדָן רַב-טַבָּחִים : ١٢ וּמִדַּלַת הָאָרֶץ
 הִשְׁאִיר רַב-טַבָּחִים לְכָרְמִים וּלְיוֹגָבִים :

الملوك الثاني - الأصحاح الخامس والعشرون

١ وفي السنة التاسعة للملك في الشهر العاشر في عاشر الشهر جاء نبوخذناصر ملك بابل هو وكل جيشه على اورشليم ونزل عليها وبنوا عليها أبراجاً حولها .
٢ ودخلت المدينة تحت الحصار إلى السنة الحادية عشرة للملك صدقيا . ٣ في تاسع الشهر اشتد الجوع في المدينة ولم يكن خبز لشعب الأرض . ٤ فتغيرت المدينة وهرب جميع رجال القتال ليلاً من طريق الباب بين السورين الذين نحو جنة الملك . وكانت الكلدانيون حول المدينة مستديرين . فذهبوا في طريق البرية . ٥ فتبع جيش الكلدانيين الملك فأدركوه في بركة أريحا وتفرقت جميع جيوشه عنه . ٦ فأخذوا الملك وأصعدوه إلى ملك بابل إلى بركة وكلموه بالقضاء عليه . ٧ وقتلوا بني صدقيا أمام عينيه . وقلعوا عيني صدقيا وقيدوه بسلسلتين من نحاس وجاءوا به إلى بابل . ٨ وفي الشهر الخامس في سابع الشهر وهي السنة التاسعة عشرة للملك نبوخذناصر ملك بابل جاء نبوخذناص رئيس الشرط عبد ملك بابل إلى اورشليم . ٩ وأحرق بيت الرب وبيت الملك وكل بيوت اورشليم وكل بيوت العظماء أحرقها بالنار . ١٠ وجميع أسوار اورشليم مستديراً هدمها كل جيوش الكلدانيين الذين مع رئيس الشرط . ١١ وبقية الشعب الذين بقوا في المدينة والهاربون الذين هربوا إلى ملك بابل وبقية الجمهور سبهم نبوخذناص رئيس الشرط . ١٢ ولكن رئيس الشرط أبقى من ساكني الأرض كرامين وفلاحين .

תהלים א

- 1 אשרי האיש אשר לא הלך בצעזע רשעים ודרך חסידים לא עמד
ובמושב לזים לא ישב : 2 כי אם-בתורת יהוה חסדו ובתורתו יהנה יומם
ולילה : 3 ונהנה בצד שחול על-עלני מים אשר סריו יתן בעתו וצלהו
לא יבול וכל אשר-יצשה יצלים : 4 לא בן רשעים כי אם-במז אשר-
תדסנו רוס : 5 על-בן לא-יגמו רשעים במשפט וחסידים בצד צדיקים :
6 כי-יודע יהנה דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד :

קב

- 1 תפלה לפני כי-צטף ולפני יהוה ישפץ שיחו : 2 יהוה שמעה תפילתי
ושועתי אליך תבוא : 3 אל-תסתר פניך ממני ביום צר-לי אונן ביום
אקרא סתר צנני : 4 כי-כלו בצשן ימי ועצמותי כמוקד נחרו : 5 הוכה
בצשב ניבש לבי כי שבתתי מאכל לחמי : 6 מקול אנסתי ו, בקה עצמי
לבשרי : 7 דמיתי לקחת מדבר קיימי ככום חרבות : 8 שקרתי ואהיה
בצמור בודר על-ג : 9 על-היום סרמוני אויבי מהוללי כי נשבעו :
10 כי-אשר בלחם אכלתי ושכני בבכי ססבתי :

المزامير

المزمور الأول

١ طوبى للرجل الذي لم يسلك في مشورة الأشرار وفي طريق الخطاة لم يقف وفي مجلس المستهزئين لم يجلس . ٢ لكن في ناموس الرب مسرته وفي ناموسه يلهج نهاراً وليلاً . ٣ فيكون كشجرة مغروسة عند مجاري المياه التي تعطي ثمرها في أوانه . وورقها لا يبذل . وكل ما يصنعه يلجع : ٤ ليس كذلك الأشرار لكنهم كالعصافاة التي تذبذبها الريح . ٥ لذلك لا يقوم الأشرار في الدين ولا الخطاة في جماعة الأبرار . ٦ لأن الرب يعلم طريق الأبرار . أما طريق الأشرار فتهلك .

المزمور المئة والثاني

١ صلوة "مسكين إذا أعيا وسكب شكواه" قدام الله . ٢ يا رب اسمع صلاتي وليدخل اليك صراخي . ٣ لا تخجب وجهك عني في يوم ضيقي أمل إليّ أذنك في يوم أدعوك . استجب لي سريعاً . ٤ لأن أيامي قد فنت في دخان وعظامي مثل وقيد قد يبيت . ٥ ملفوح كالعشب ويابس قلبي حتى سهوت عن أكل خبزي . ٦ من صوت تنهدي لصق عظمي يلحمي . ٧ أشبهت فوق البرية . صرت مثل بومة الحرب . ٨ سهدت وجرت كمصفور منفرد على السطح . ٩ اليوم كله عيرني أعدائي . الحنقون عليّ حلفوا عليّ ١٠ اني قد أكلت الرماد مثل الخبز ومزجت شرابي بدموع .

11 טעני-ועקף וקעקף בי נשאמני נמשליכני : 12 ימי קצל נטוי
 נאני קעקב איבש : 13 ואתה יתנה לעולם משב וזכרך לדר : 14 אמה
 מקום תרסם ציון כי-עת לסננה כי-בא מוצר : 15 כי-רצו גברין את-אבניק
 ואת-אשרה יחגו : 16 וייראו גוים את-שם יתנה וכל-מלכי תארץ את-קבוצך :
 17 כי-בנה יתנה ציון נרעה בקבוצו : 18 שנה אל-תפלת קערער ולא בנה
 את-תפלתם : 19 תנקב זאת לדר אחרון וצם גברא יתל-יה : 20 כי-תשקיף
 מקרוב ידשו יתנה פשקים אל-ארץ העים : 21 לשמץ אנקת אסיר לפתם
 בני תמותה : 22 לסר גציון שם יתנה ותתלתו צירושלים : 23 דתקבץ
 עמים יחדו ומסלכות לעבר את-יתנה : 24 שנה בדרך לחו קצר ימי :
 25 אמר אלי אל-מאלני בעמי ימי גדור דורים שנותיך : 26 לסנים תארץ
 יסדת יסעשה נדך שמים : 27 תסה יאבדו ואתה תצמד וכלם כבנר יכלו
 בלבוש תחליפם ויתלפו : 28 ואתה-הוא ושנותיך לא יתמו : 29 בני-גברין
 ישכנו ותרעם לסניך יבון :

קד

1 ברכי נפשי את-יתנה יתנה אליה ונדלת קאר הוד וקדר
 לבשת : 2 עסה אור בעלמה נוסה שמים ביריעה : 3 תמקרה
 במים גליותי טשם עבים רכובו תמלץ על-בנסירים : 4 עסה
 מלאכיו רוחות פשרתי אש להם : 5 יסד-ארץ על-סכונק בל-תמוט
 עולם נער : 6 תהאם בלבוש כפיתו על-קרים יצמדו-מים : 7 סן-גערתיך
 ינוסון סן-קול בעקף יתפזון : 8 יצלו קרים ירדו בקעות אל-מקום
 זה יסדת להם :

١١ بسبب غضبك وسخطك لأنك حملتني وطرحتني . ١٢ أيامي كظل مائل وأنا
 مثل العشب يبست . ١٣ أما أنت يارب يارب فلماذا الدهر جالس وذكرك إلى
 دور فدور . ١٤ أنت تقوم وترحم صهيون لأنه وقت الرأفة لأنه جاء الميعاد .
 ١٥ لأن عبيدك قد سروا بجاراتها وحنوا إلى ترابها . ١٦ فتغشى الأرض اسم
 الرب وكل ملوك الأرض مجدك . ١٧ إذا بنى الرب صهيون يرى بمجده .
 ١٨ التفت إلى صلاة المضطرب ولم يرذل دعاءهم . ١٩ يكتب هذا للدور الآخر
 وشعب سوف يخلق يسبح الرب . ٢٠ لأنه أشرف من علو قدسه الرب
 من السماء إلى الأرض نظر . ٢١ لسمع أنين الأسير ليطلق بني الموت .
 ٢٢ لكي يحدث في صهيون باسم الرب وبفسيحة في أورشليم . ٢٣ عند اجتماع
 الشعوب معاً والممالك لعبادة الرب . ٢٤ ضعف في الطريق قوتي قصر أيامي .
 ٢٥ أقول يا إلهي لا تقبضني في نصف أيامي . إلى دهر الدهور سنوك . ٢٦ من
 قدم أسست الأرض والسموات هي عمل يديك . ٢٧ هي تليد وأنت تبقى
 وكلها كثوب تبلى . ٢٨ كراء تغيرهن فتغير . ٢٩ وأنت هو وسنوك لن
 تنتهي . ٣٠ أبناء عبيدك يسكنون وذريتهم تثبت أمامك .

المزمور المئة والرابع

١ يا إلهي يا نفسي الرب يارب إلهي قد عظمت جداً . مجداً وجلالاً لبست .
 ٢ اللابس النور كثوب الباسط السموات كشقة . ٣ المسقف علاله بالمياه
 الجاعل السحاب مركبته الماشي على أجنحة الريح . ٤ الصانع ملائكته رياحاً
 وخدامه ناراً ملتهبة . ٥ المؤسس الأرض على قواعد فلا تتزعزع إلى الدهر
 والابد . ٦ كسوتها الغمر كثوب . فوق الجبال تقف المياه . ٧ من انتهارك
 تهرب من صوت رعدك تفر . ٨ تصعد إلى الجبال . تنزل إلى البقاع إلى الموضع
 الذي أسسته لها .

9 גבול-שקת כל-יצברון כל-ישבון לכסות הארץ : 10 תשאלם
 מצנינים בנחלים בין הרים והלכון : 11 ישקו כל-חיתו שדי ישקרו
 תראים זקאם : 12 עליהם עוף-השמים ישכון מבין אפאים יתנו-קול :
 13 משקה הרים מצליותיו מסרי מצשיף תשבע הארץ : 14 מצמיח
 סציר לבהמה ואשב לעבדת האדם להוציא לתם מן-הארץ : 15 ויין
 ישמח לבב-אנוש להצהיל פנים משמן ולתם לבב-אנוש יסעד : 16 ישבעו
 צדי יהנה ארזי לבנון אשר נסע : 17 אשר-שם אפרים יקנו תסידה
 ברושים ביתה : 18 הרים הנבהים ליצלים סלעים מתקה לשפנים :
 19 עשה נחם למוצרים שמש ידע קבואו : 20 תשת-חשך ויהי
 לילה בו-תרמש כל-חיתו-יצר : 21 הנקירים שאגים לשרף ולבקש
 מאל אכלם : 22 תורח השמש האספון ואל-מעונתם ירפצון :
 23 יצא אדם לסאול ולעבדתו צדי-ערב : 24 מה-רבו מצשיף
 יהנה דלם בתכמה עשית סלעה הארץ קניגיה : 25 זה הים
 גדול ורחב ימים שם-רקש ואין מספר חיות קטנות עם-גדלות : 26 שם
 אגיות והלכון לזיתן זה-יצרק לשס-בו : 27 דלם אליה ישברון לחת
 אכלם בעתו : 28 תמן לתם ילקטון תפתח ידך ישבעון טוב :
 29 תסתיר סגיה יקהלון תסף רותם יגועין ואל-אפרם ישובון :
 30 תשלח רותך יבראין ותסדש פני אדמה : 31 יהי קבור יהנה
 במצשיו : 32 סמדים לארץ נתרעד יצע דהרים ויאשנו : 33 אשירה
 ליתנה בסגי אוקרה לאלהי בעודי : 34 יארכ עליו שיחי אנכי
 אשמח ביהנה : 35 יתמו ספאים מן-הארץ ירשעים עוד אינם בקרי
 נפשי את-יהנה תללויה :

٩ وضعت لها قمحاً لا تعداه . لا ترجع لتغطي الأرض . ١٠ المفجرون
 في الأودية . بين الجبال تجري . ١١ تسقي كل حيوان البر . تكسر الفراء
 ظمأها . ١٢ فوقها طيور السماء تسكن . من بين الأغصان تسمع صوتاً .
 ١٣ الساق الجبال من علايه . من ثمر أعمالك تشبع الأرض . ١٤ المنبت عشياً
 للبهائم وخضرة لخدمة الإنسان لإخراج خبز من الأرض . ١٥ وخر تفرح
 قلب الإنسان للإماع وجهه أكثر من الزيت وخبز يسند قلب الإنسان .
 ١٦ تشبع أشجار الرب أرز لبنان الذي نصبه . ١٧ حيث نعش هناك
 العصفير . أما اللاتي فالسرو بيته . ١٨ الجبال العالية للوعول ، الصغور ملجأ
 للوبار . ١٩ صنع القمر للمواقيت الشمس تعرف مغربها . ٢٠ فجعل ظلمة
 فيصير ليل . فيه يدب كل حيوان الوعر . ٢١ الأشبال تزجر لتخطف ولتلمس
 من الله طعامها . ٢٢ تشرق الشمس فتجتمع وفي مأويها تريض . ٢٣ الإنسان
 يخرج إلى عمله وإلى شغله إلى المساء . ٢٤ ما أعظم أعمالك يا رب . كلها بحكمة
 صنعت . ملأته الأرض من غناك . ٢٥ هذا البحر الكبير الواسع الأطراف .
 هناك دبابات بلا عدد . صغار حيوان مع كبار . ٢٦ هناك تجري السفن .
 لوبان هذا خلقته ليلعب فيه . ٢٧ كلها إياك تترجى لتوزقها قوتها في حينه .
 ٢٨ تعطيا فتلتقط . تفتح يدك فتشبع خيراً . ٢٩ نجيب وجهك فترتاح . تنزع
 أرواحها فتصوت وإلى تراها تعود . ٣٠ ترسل روحك فتخلق . وتجدد وجهه
 الأرض . ٣١ يكون مجد الرب إلى الدهر . يفرح الرب بأعماله . ٣٢ الناظر
 إلى الأرض فترعد . يس الجبال فتدخن . ٣٣ أغني للرب في حياتي . أرنم
 لإلهي مادمت موجوداً . ٣٤ فيلذ له تشيدي وأنا أفرح بالرب . ٣٥ لتبد
 الخطاة من الأرض والأشرار لا يكونوا بعد . باركي يا نفسي الرب . هلويا .

משלי א

- 1 משלי שלמה בן-דוד מלך ישראל : 2 לדעת חכמה ומוסר להבין
- אמרי בינה : 3 לקחת מוסר תשכל צדק ומשפט ומשרים : 4 לתת לפתאים
- צדקה לנצר וצת ומזמה : 5 ישמע חכם ויוסף לקח ונבון תחבולות יקנה :
- 6 להבין משל ומליצה ודברי חכמים וחידותם : 7 יראת יהוה ראשית דעת
- חכמה ומוסר אוילים בוז : 8 שמע בני מוסר אביה ואל-תטש תורת אמה :
- 9 כי לזית חן הם לראשך וצנקים לגרזנית : 10 בני אם-יפתוח חסאים
- אל-תבא : 11 אם-יאמרו לכה איתנו נארכה לדם נצטנה לנקי חנם :
- 12 נבלעם פשאל חיים ותמימם פיורדי בור : 13 כל-הון יקר נמצא
- נמלא בתינו שלל : 14 גורלך תסיל בתוכנו פים אסר יהיה לבלנו :
- 15 בני אל-תלך בדרך אדם כנע בגלף מנחמתם : 16 כי בגליהם לרע
- ירוצו ויטקרו לשסוף-דם : 17 כי-חנם מזבז הרשת בציני כל-בצל כנף :
- 18 והם לדמם יארבו יצטנו לנפשתם : 19 בן ארחות כל-בצע בצע את-
- נפש בעליו יקח : 20 חכמות בחוץ תרגה ברחבות תמן קולה : 21 בראש
- המיות תקרא בפתחי שצרים בעיר אמריקת האמר : 22 צד-מתי שמים תאקבו
- סתי ולצים לצון תמדו להם ויכסילים ישנאו-דעת : 23 תשביו לתוכחתי
- הגה אביצה להם רוחי אודיזה ודברי אמתכם : 24 יצן קראתי ותקאנו נסיתי
- ידי ואין מקשיב : 25 נתפרעו כל-צמתי ותוכחתי לא אביחם : 26 גם-
- אני באידכם אשחק אלצג בבא פחדכם :

أمثال

الاصحاح الأول

١ أمثال سليمان بن داود ملك إسرائيل . ٢ لمعرفة حكمة وأدب لإدراك أقوال الفهم . ٣ لقبول تأديب المعرفة والعدل والحق والاستقامة . ٤ لتعطي الجاهل ذكاء والشاب معرفةً وتديراً . ٥ يسمعها الحكيم فيزداد علماً والفهم يكتسب تديراً . ٦ لفهم المثل واللفز أقوال الحكماء وغوامضهم . ٧ مخافة الرب رأس المعرفة . أما الجاهلون فيحتقرون الحكمة والأدب . ٨ اسمع يا ابني تأديب أبيك ولا ترفض شريعة أمك . ٩ لأنها أكليلاً نعمة لرأسك وقلائد لعنقك . ١٠ يا ابني إن تملك الخطاة فلا ترض . ١١ إن قالوا هلم معنا لنكمن للدم لنختف للبريء باطلاً . ١٢ لنبتلعهم أحياء كالحاوية وصحاحاً كالحابطين في الجب . ١٣ فنجد كل قنية فاخرة تملأ بيوتنا غنية . ١٤ نلقي قرعتك وسطنا يكون لنا جميعاً كيساً واحداً . ١٥ يا ابني لا تسلك في الطريق معهم . أمتع رجلك عن مسالكهم . ١٦ لأث أرجلهم نجري إلى الشر وتسرع إلى سفك الدم . ١٧ لأنه باطلاً تنصب الشبكة في عيني كل ذي جناح . ١٨ أما هم فيكمنون لدم أنفسهم . يخفون لأنفسهم . ١٩ هكذا طرق كل مولع بكسب يأخذ نفس مقتنيه . ٢٠ الحكمة تنادي في الخارج . في الشوارع تعطي صوتها . ٢١ تدعو في رؤوس الأسواق في مداخل الأبواب . في المدينة تبدي كلامها . ٢٢ قائلة إلى متى أيها الجاهل تحبون الجهل والمستهزئون يسرون بالاستهزاء والحق يغضون العلم . ٢٣ ارجعوا عند توبيخي . هاأنذا أفيض لكم روحي أعلمكم كلماتي . ٢٤ لأنني دعوت فأبستم ومددت يدي وليس من يبال . ٢٥ بل رفضتم كل مشورتي ولم ترضوا توبيخي . ٢٦ فانا أيضاً أضحك عند بليتكم أشمت عند مجيء خوفكم .

27. בָּבֶל כְּשֶׁאִוָּה סָחָדְכֶם וְאִידְכֶם בְּסוּסָה נֹאמָה בָּבֶל צָרָה וְצִוְקָה : 28 אִזְּ
 יִקְרָאֲנִי וְלֹא אֶעֱנֶה יִשְׁמְרֵנִי וְלֹא יִסְעָאֲנִי : 29 תַּחַת כִּי-שָׁנְאוּ דַעַת וַיִּרְאֶת יְהוָה
 לֹא בָחָרוּ : 30 לֹא-אָבֹוּ לַעֲצָמִי נֶאֱצֹו כָּל-תּוֹכְחָתִי : 31 וַיֹּאכְלוּ מִסְּרֵי דָרְכִם
 וּמִמַּעֲצָמֵיהֶם יִשְׁבְּעוּ : 32 כִּי מְשׁוּבָת סָתִים תִּהְרָגֶם וְשִׁלּוֹחַ בְּסִילִים תִּאָּבְדֶם :
 33 וְשִׁמְעִי לִי יִשְׁכֶּן-בֵּיתָ וְשִׁאֲנִי מִמֶּסֶד רָצָה .

ה

1 בְּנִי לְסִבְטָתִי הִקְשִׁיבָה לְחִבּוּנִי הֵט-אֲזִנְךָ : 2 לְשֹׁמֵר מִזְמוֹת וְדַעַת שְׁסִמִּיךָ
 יִבְצָרוּ : 3 כִּי נִסָּת תִּסְכְּנֶה שְׁפָתִי זָרָה וְסִלַּק מִשְׁטָן חֲכָה : 4 וְאַחֲרִיתָהּ מִרְחַ
 כְּלָאֲנָה סָדָה בְּסֶרֶב סִינֹת : 5 בְּגִלְיָה יִרְדּוּת סָנֹת שְׁאוּל אֲצָרִיךָ יִתְמָכוּ : 6 אֲרַח
 סִיִּים סֶן-תִּפְלֹס נָעִי מִפְּגִלְתִּיךָ לֹא סִדַּע : 7 וְעַתָּה בָּנִים שְׁמַעוּ-לִי וְאַל-תִּסְוִרוּ
 מֵאֲמָרֵי-סִי : 8 הִרְסִס מִפְּגִלְתִּי דִרְבָּךְ וְאַל-תִּקְרַב אֶל-סִמְתָּהּ בֵּיתָהּ : 9 סֶן-תִּתֵּן
 לְאַחֲרִים הוֹדֶךְ וּשְׁנִתְךָ לְאַחֲרֵי : 10 סֶן-יִשְׁבְּעוּ זָרִים כִּסֶּךָ וְאַצְבְּרִיךָ בְּבֵית נִבְרִי :
 11 וְנִהְיִתָּה בְּאַחֲרִיתְךָ בְּכִלּוֹת בְּשָׂרְךָ וּשְׁאֲרְךָ : 12 וְאַסְרִית אִיךָ שְׁנֵאתִי מוֹסֵר
 וְתוֹכַחַת נֶאֱצֹו לִצִּי : 13 וְלֹא-שְׁמַעְתִּי בְּקוֹל מוֹרִי וְלִמְלַמְדִּי לֹא-הִשִּׁיתִי אָזְנִי :
 14 כִּמְעַס קִיִּיתִי בְּכָל-רֶעַב בְּתוֹךְ קָהֵל וְצָדִיקָה : 15 שְׁמַח-טִיִּים מִבּוֹרְךָ וּגְוִלִּים
 מִתּוֹךְ בָּאֲרָךְ : 16 יִסְצוּ מִפְּגִלְתִּיךָ חוֹצֵה בְּרַחֲבוֹת פְּלָנִי-מִיָּם : 17 יִהְיֶה-לְךָ
 לְבָדֶךָ וְאִין לְזָרִים אֶתְךָ : 18 יִהְיֶה-מִּקּוֹרְךָ בְּרִיךְ וְשִׁמְחָה מֵאֲשֶׁת גְּעוּרִיךָ :
 19 אֵילַת אֲשֶׁרִּים וַיִּצְלַח-סֶן דְּרִיטָה יִרְוֶךְ בְּכָל-עֵת בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁנֶה חִסִּיד : 20 וְלִמָּה
 תִּשְׁמַח בְּנִי בְּזֶרֶה יִתְסַבֵּק סָם וְכָרִיָּה : 21 כִּי נִכַח צִינִי יִהְיֶה צִרְבִּי-אִישׁ
 וְכָל-מִפְּגִלְתִּי קִפְלָם : 22 אֲוִוּוּנִי יִלְכְּדוּ אֶת-סִרְשָׁע וּבְסִבְלִי תִשְׁאֲתוּ יִתְמָךְ :
 23 הוּא יָמוּת בְּאִין מוֹסֵר וּבְרַב אֲנִלְתּוּ יִשְׁנֶה :

٢٧ إذا جاء خوفكم كعاصفة وأنت بليتكم كالزوبعة إذا جاءت عليكم شدة وضيق . ٢٨ حينئذ يدعونني فلا أستجيب . يبكرون إليّ فلا يجدونني . ٢٩ لأنهم أبغضوا العلم ولم يختاروا مخافة الرب . ٣٠ لم يرضوا مشورتي . ردّلوا كل توبيخي . ٣١ فلذلك يأكلون من ثمرة طيقهم وبشبعون من مؤامراتهم . ٣٢ لأن أونداد الحمى يقتلهم وراحة الجهال تبيد . ٣٣ أما المستمع لي فيسكن آمناً ويستريح من خوف الشر .

الأمثال — الاصحاح الخامس

١ يا ابني أصغ إلى حكمتي . أمل أذنك إلى فهمي . ٢ لحفظ التدايب ولنحفظ شفتاك معرفة . ٣ لأن شفتي المرأة الأجنبية تقطران عسلاً وحنكها أنعم من الزيت . ٤ لكن عاقبتها مرة كالأفستين حادة كيف ذي حدين . ٥ قدماها تنهدران إلى الموت . خطواتها تتمسك بالهاوية . ٦ لئلا تأمل طريق الحياة تمايلت خطواتها ولا تشمر . ٧ والآن أيها البنون اسمعوا لي ولا تتردوا عن كلماتي . ٨ أبعد طريقة عنك عنها ولا تقرب إلى باب بيتها . ٩ لئلا تعطي زهرك لآخرين وسنيك للقاسي . ١٠ لئلا تشبع الأجانب من قوتك وتكون أتعابك في بيت غريب . ١١ فتروح في أواخرك عند فناء لحمك وجسمك . ١٢ فتقول كيف أني أبغضت الأديب وردّل قلبي التوبيخ . ١٣ ولم أسمع لصوت مرشدي ولم أمل أذني إلى معلمي . ١٤ لولا قليل لكنت في كل شر في وسط الزمرة والجماعة . ١٥ اشرب مياهاً من جيتك ومياهاً جارية من بثوك . ١٦ لا تقض بنايعك إلى الخارج سواقي مياه في الشوارع . ١٧ لتكن لك وحدك وليس لأجانب معك . ١٨ ليكن ينبوعك مباركاً وافرح بأمرأة شبابك . ١٩ الظبية المحبوبة والوعلة الزهية . ليروك ثدياها في كل وقت وبمحببتها اسكر دائماً . ٢٠ فلم تفتن يا ابني بأجنبية وتحتضن غريبة . ٢١ لئلا تترك طرق الإنسان أمام عيني الرب وهو يزن كل سبيله . ٢٢ الشرير تأخذه آثامه ومجبال خطيته يحبسك . ٢٣ إنه يموت من عدم الأديب وبفرط حمقه يتهور .

איוב א

١ איש היה בארץ-עוץ איוב שמו והיה האיש ההוא תם
 וישר וירא אלהים וסר מרע : ٢ ויולדו לו שבעה בנים ושלוש
 בנות : ٣ והי מקנהו שבעת אלפי-צאן ושלושת אלפי גמלים
 וחמש מאות צמד-בקר וחמש מאות אתונות ועבדה רבה מאד
 והי האיש ההוא גדול מכל בני-קדם : ٤ והלכו בניו ועשו
 משתה בית איש יומו ושלחו וקראו לשלושת אחיהם לאכל
 ולשתות עמם : ٥ והי כי הקיפו ימי המשתה וישלח איוב
 ויקראשם והשבים בבקר והעלה עלות מספר כלם כי אמר איוב
 אולי חטאו בני וברכו אלהים בלבבם ככה יעשה איוב כל-
 הימים : ٦ והי היום ובאו בני האלהים להתיצב על-יהוה
 ויבוא גם-השטן בתוכם : ٧ ויאמר יהוה אל-השטן מאין תבא
 ויצן השטן את-יהוה ויאמר משוט בארץ ומהתהלך בה :
 ٨ ויאמר יהוה אל-השטן השמך לבך על-עבדי איוב כי אין
 כמותו בארץ איש תם וישר ירא אלהים וסר מרע : ٩ ויצן
 השטן את-יהוה ויאמר התנם ירא איוב אלהים : ١٠ הלא-אתה
 שבת בעדו ובעד-ביתו ובעד כל-אשר-לו מסביב מעשה ידיו
 ברכת ומקנהו פרץ בארץ : ١١ ואולם שלח-נא ידך וגע בכל-
 אשר-לו אם-לא על-פניך יברכה : ١٢ ויאמר יהוה אל-השטן
 הנה כל-אשר-לו בידיך רק אליו אל-תשלח ידך ויצא השטן
 מעם פני יהוה :

أيوب

الاصحاح الأول

١ كان رجلٌ في أرض عوص اسمه أيوب. وكان هذا الرجل كاملاً ومستقيماً يتقي الله ويحيد عن الشر. ٢ وولد له سبعةُ بنين وثلاث بنات. ٣ وكانت مواشيه سبعة آلاف من الغنم وثلاثة آلاف جمل وخمس مئة فدان بقر وخمس مئة أتان وخدمته كثير جداً. فكان هذا الرجل أعظم كل بني المشرق. ٤ وكان بنوه يذهبون ويعملون وليمة في بيت كل واحدٍ منهم في يومه ويرسلون ويستدعون أخواتهم الثلاث ليأكلن ويشربن معهم. ٥ وكان لما دارت أيام الوليمة أن أيوب أرسل فقدتهم وبكر في الغد وأصعد محرقات على عددهم كلهم. لأن أيوب قال ربما أخطأ بنيت وجدت فوا على الله في قلوبهم. هكذا كان أيوب يفعل كل الأيام. ٦ وكان ذات يوم أنه جاء بنو الله ليمثلوا أمام الرب وجاء الشيطان أيضاً في وسطهم. ٧ فقال الرب للشيطان من أين جئت. فأجاب الشيطان الرب وقال من الجولان في الأرض ومن التشمي فيها. ٨ فقال الرب للشيطان هل جعلت قلبك على عبدي أيوب. لأنه ليس مثله في الأرض. رجلٌ كامل ومستقيم يتقي الله ويحيد عن الشر. ٩ فأجاب الشيطان الرب وقال هل مجاناً يتقي أيوب الله. ١٠ أليس أنك سبغت حوله وحول بيته كل ماله من كل ناحية. باركت أعمال يديه فانتشرت مواشيه في الأرض. ١١ ولكن أبسط يدك الآن ومس كل ماله فانه في وجهك يحدف عليك. ١٢ فقال الرب للشيطان هو ذا كل ماله في يدك. وإنما إليه لا نقد يدك. ثم خرج الشيطان من أمام وجه الرب.

13 וַיְהִי הַיּוֹם וּבְנֵיו וּבְנֹתָיו אֹכְלִים וְשׂוֹתִים בֵּין בֵּית אָחִיהֶם
 הַבְּכוֹר : 14 וּמִלֶּאךָ בָּא אֶל-אִיֹּב וַיֹּאמֶר הַבָּקָר הֲיִזְּ חֲרָשׁוֹת
 וְהָאֲתָנוֹת רָעוֹת עַל-יְדֵיהֶם : 15 וַתִּפֹּל שָׁבָא וַתִּקְחֶם וְאֶת-הַנְּעָרִים
 הַכּוֹ לְפִי-חָרֵב וְאִמְלָטָה רַק-אֲנִי לְבִדִּי לְהַגִּיד לָךְ : 16 עוֹד
 זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמֶר אֵשׁ אֱלֹהִים נִפְלָה מִן-הַשָּׁמַיִם וַתִּבְעַר
 בַּצֹּאן וּבַנְּעָרִים וַתֹּאכְלֵם וְאִמְלָטָה רַק-אֲנִי לְבִדִּי לְהַגִּיד לָךְ :
 17 עוֹד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמֶר כְּשָׂדִים שָׁמוּ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים
 וַיִּפְשְׁטוּ עַל-הַגִּמְלִים וַיִּקְחוּם וְאֶת-הַנְּעָרִים הַכּוֹ לְפִי-חָרֵב וְאִמְלָטָה
 רַק-אֲנִי לְבִדִּי לְהַגִּיד לָךְ : 18 עַד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמֶר
 בְּנִיךָ וּבְנֹתֶיךָ אֹכְלִים וְשׂוֹתִים בֵּין בֵּית אָחִיהֶם הַבְּכוֹר : 19 וְהִנֵּה
 רוּחַ גְּדוֹלָה בָּאָה מֵעֶבֶר הַמִּדְבָּר וַיָּצַע בְּאַרְבַּע פְּנוֹת הַבַּיִת וַיִּפֹּל
 עַל-הַנְּעָרִים וַיָּמוּתוּ וְאִמְלָטָה רַק-אֲנִי לְבִדִּי לְהַגִּיד לָךְ : 20 וַיָּקָם
 אִיֹּב וַיִּקְרַע אֶת-מְעָלוֹ וַיִּגַּח אֶת-רֹאשׁוֹ וַיִּפֹּל אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ :
 21 וַיֹּאמֶר עָרֹם יָצֵאתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרֹם אָשׁוּב שָׁמָּה יְהוָה גָּמַל
 יְהוָה לָקַח יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבָרָךְ : 22 בְּכָל-זֹאת לֹא-חָטָא
 אִיֹּב וְלֹא-גָמַל תִּפְלָה לְאֱלֹהִים :

אִיֹּב ב

1 וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְנֵי הָעֲלִיתִים לְהִתְנַצֵּב עַל-יְהוָה וַיָּבֹאוּ גַם-הַשָּׁשָׁן
 וַתִּקָּם לְהִתְנַצֵּב עַל-יְהוָה : 2 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-הַשָּׁשָׁן אִי מִזֶּה תָּבֹא וַיַּעַן
 הַשָּׁשָׁן אֶת-יְהוָה וַיֹּאמֶר כִּשְׁם בְּעָרְזִי וַיִּמְתַּהֲלֶנּוּ בָּהּ :

١٣ وكان ذات يوم وأبناؤه وبناته يأكلون وبشربون خمرأ في بيت
أخيه الأكبر . ١٤ أن رسولا جاء إلى أيوب وقال . البقر كانت تمحرت والأتن
ترعى بجانبها . ١٥ فسقط عليها السبثيون وأخذوها وضربوا الغلمان بحد السيف
ونجوت أنا وحدي لأخبرك . ١٦ وبينما هو يتكلم إذ جاء آخر وقال . نار الله
سقطت من السماء فأحرقت الغنم والغلمان وأكلتهم ونجوت أنا وحدي لأخبرك .
١٧ وبينما هو يتكلم إذ جاء آخر وقال . السككديون عينوا ثلاث فترق
فجمعوا على الجمال وأخذوها وضربوا الغلمان بحد السيف ونجوت أنا وحدي
لأخبرك . ١٨ وبينما هو يتكلم إذ جاء آخر وقال . بنوك وبناتك كانوا يأكلون
ويشربون خمرأ في بيت أخيه الأكبر . ١٩ وإذا ربح شديدة جاءت من عبر
الفر وصدمت زوايا البيت الأربع فسقط على الغلمان فماتوا ونجوت أنا وحدي
لأخبرك . ٢٠ فقام أيوب ومزق جيبه وجز شعر رأسه وخر على الأرض
وسجد . ٢١ وقال عرياناً خرجت من بطن أمي وعريانا أعود إلى هناك .
الرب أعطى والرب أخذ فليكن اسم الرب مباركاً ٢٢ في كل هذا لم يخطئ
أيوب ولم ينسب لله جهالة

أيوب - الاصحاح الثاني

١ وكان ذات يوم أنه جاء بنو الله ليمثلوا أمام الرب وجاء الشيطان أيضاً
في وسطهم ليمثل أمام الرب . ٢ فقال الرب للشيطان من أين جئت . فأجاب
الشيطان الرب وقال من الجولان في الأرض ومن النشي فيها .

3 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-הַשָּׁטָן הֲשֵׁמָת לְבָרְךָ עַל-עֲבָדֵי אֵיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ
 בָּאָרֶץ אִישׁ תָּם וְיָשָׁר יֵרָא אֱלֹהִים וְסָר מִכָּרַע וְעָרְצוּ מִחֲזִיק בְּתַמְתּוֹ וּתְסִיתָנִי
 בּוֹ לַבְלַעַי חֲנָם : 4 וַיַּעַן הַשָּׁטָן אֶת-יְהוָה וַיֹּאמֶר עוֹר בְּעוֹר-עוֹר וְכָל אֲשֶׁר
 לֹא־יִתֵּן בְּעַד נַפְשׁוֹ : 5 אוֹלָם שָׁלַח-נָא זֶדְדְךָ וְנָע אֶל-עַצְמוֹ וְאֶל-בָּשָׁרוֹ
 אִם-לֹא אֶל-סָנִיף וְכָר, כֶּה : 6 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-הַשָּׁטָן הִנֵּה כִּידְךָ אַךְ אֶת-
 נַפְשׁוֹ שָׁמַר : 7 וַיֵּצֵא הַשָּׁטָן מֵאֵת סָנֵי יְהוָה וַיֵּךְ אֶת-אֵיּוֹב בְּשַׁחֲזֵין רַע
 מִכָּף בִּגְלוֹ עַד קִדְקִדּוֹ : 8 וַיָּקַח-לוֹ תֶרֶשׁ לְהִתְגַּבֵּר בּוֹ וְהוּא יֹשֵׁב בְּתוֹךְ-
 הָעָפָר : 9 וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ עֲדָךְ מִחֲזִיק בְּתַמְתְּךָ בָּרַךְ אֱלֹהִים וְנָתַתְּ :
 10 וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ כִּנְדָר אִסַּת הַנִּבְלֹת תִּנְדָּרִי גַם אֶת-הַטּוֹב נִקְבַּל מֵאֵת
 הָאֱלֹהִים וְאֶת-הָרָע לֹא נִקְבַּל בְּכָל-זֹאת לֹא-חָסָא אֵיּוֹב בְּשַׁמְתִּי : 11 וַיִּשְׁמְעוּ
 שְׁלֹשָׁת רָעֵי אֵיּוֹב אֶת כָּל-הָרָעָה הַזֹּאת הִקָּאָה עָלָיו וַיָּבֹאוּ אִישׁ מִמָּקוֹמוֹ
 אֲלֵיסוּ הַמִּיֻּסִּי וּבִלְבָד הַשּׁוֹחִי וְצוֹפֵר הַנִּצָּמְתִי וַיִּנָּצְדוּ יַחְדָּו לָבוֹא לְנוֹד-לוֹ
 וּלְנַחֲמֹ : 12 וַיִּשְׁאוּ אֶת-צִינֵיהֶם מִכְּחוֹק וְלֹא הִבִּירָהוּ וַיִּשְׁאוּ קוֹלָם וַיִּכְבּוּ
 וַיִּקְרְעוּ אִישׁ מְעָלוֹ וַיִּזְרְקוּ עָפָר עַל-רֹאשֵׁיהֶם הַשְׁמִימָה : 13 וַיִּשְׁבּוּ אֹתוֹ
 לָאָרֶץ שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁבַעַת לַיְלֹת וְאֵין-דָּבָר אֵלָיו דָּבָר כִּי רָאוּ כִּי-גָדַל
 הַקָּאָב מְאֹד :

٣ فقال الرب للشيطان هل جعلت قلبك على عبيدي أيوب . لأنه ليس مثله
في الأرض . رجل كامل ومستقيم يتقي الله ويحيد عن الشر . وإلى الآن هو
متمسك بكهاله وقد هيئتني عليه لا ابتلعه بلا سبب . ٤ فأجاب الشيطان الرب
وقال . جلدٌ يجلد وكل ما للإنسان يعطيه لا أجل نفسه . ٥ ولكن أبسط الآن
يدك ومسّ عظمه وولمه فإنه في وجهك يحذف عليك . ٦ فقال الرب للشيطان
ها هو في يدك ولكن احفظ نفسه . ٧ فخرج الشيطان من حضرة الرب
وضرب أيوب بقرح وديء من باطن قدمه إلى هامته . ٨ فأخذ لنفسه شقفة
ليحتك بها وهو جالس في وسط الرماد . ٩ فقالت له امرأته أنت متمسك بعد
بكمالك بارك الله ومث . ١٠ فقال لها تسكين كلاماً كل إحدى الجاهلات
الخير تقبل من عند الله والشر لا تقبل . في كل هذا لم يخطئ أيوب بشفتيه .
١١ فلما سمع أصحاب أيوب الثلاثة بكل الشر الذي أتى عليه جاءوا كل واحد
من مكانه . اليافاز النباني وبلده الشوحى وصوفر النعماني وتواعدوا أن يأتوا
ليوثوا له ويعزّوه . ١٢ ورفعوا أعينهم من بعيد ولم يعرفوه فرفعوا أصواتهم
وبكوا ومزّق كل واحد جيبه وذروا تراباً فوق رؤوسهم نحو السماء .
١٣ وقعدوا معه على الأرض سبعة أيام وسبع ليال ولم يكلمه أحد بكلمة
لأنهم رأوا أن كاتبه كانت عظيمة جداً .

שיר השירים א

- 1 שיר השירים אשר לשלמה : 2 יששכני מןשיקות סיהו כי טובים דרין
- מיין : 3 לרים שמניך טובים שמן תורק שמך על-כן עלמות אהבוך :
- 4 משכני אחריו גרועה הביאני המלך עדריו וגילה ונשקמה כך נזכרה לרין
- מיין מישרים אהבוך : 5 שחורה אני ונאנה בנות ירושלים באהלי קדר
- כיריעות שלמה : 6 אל-תראני שאני שחרחרת ששופתני השמש בני אמי
- נחרו-בי שמני נסרה את-הנרמים ברמי שלי לא נסרתי : 7 הנידה לי
- שאמה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרנים שלמה אהיה בעסקיה
- על ערבי סבריו : 8 אם-לא סרעי לך הניסה בנשים צאי-לך בעקבי הצאן ורעי
- את-גדיתיך על משכנות הרעים : 9 לססמי ברכבי פרעה דמיתוך בעיני :
- 10 נאוו לסניך בתורים צנאנך בחרוזים : 11 תורי וקב נאשה-לך עם נקדות
- הכסף : 12 עד-שהמלך במסבו נרדי נמן ריחו : 13 צרור המר דודי לי
- בין שבי ילין : 14 אשכל הפסר דודי לי בברמי צין גדי : 15 הנך יסה
- בעיני הנך יסה צינך יוגים : 16 הנך יסה דודי אף נעים אף-ערשנו
- בעננה : 17 קרות בתינו ארזים רחיקט ברותים :

نشيد الانشاد

الاصحاح الاول

- ١ نشيد الانشاد الذي لسلطان . ٢ ليقبلني بقبلاات فهِ لَان حبك اُطيب من الحمر . ٣ لرائحة ادهانك الطيبة اسمك دهنٌ مهراق . لذلك احببتك العذارى .
- ٤ اجذبني وراءك فنجري . ادخلني الملك الى حباله . نبتهج ونفرح بك . ذ . كر حبك اكثر من الحمر . بالحق يحبونك . ٥ انا سوداء وجميلة يا بنات اورشليم كنخيام قيدار كشق سليمان . ٦ لا تنظرن اليّ لكوني سوداء لَان الشمس قد لوتحتني . بنو اُمي غضبوا عليّ . جعلوني ناطورة الكروم . اما كرمي فلم انظره . اخبرني يا من تحبه نفسي ابن ترمي لن تربض عند الظهيرة . لماذا انا اكون كمقنعة عند قطعان اصحابك . ٨ ان لم تعرفي ايتها الجميلة بين النساء فاخرجي على آثار الغنم وارعى جدهاك عند مساكن الرعاة . ٩ لقد شبهتك يا حبيبتى بفرس في مركبات فرعون . ١٠ ما أجل خديك بسموط وعنقك بقلاند . ١١ نصنع لك سلاسل من ذهب مع جمان من فضة . ١٢ ما دام الملك في مجلسه افاح ناردني رائحته . ١٣ صرّة المرّحبي لي بين ثدي بيت ١٤ طاقة فاغية حبيبي لي في كروم عين جدي . ١٥ ها أنت جميلة يا حبيبتى ها أنت جميلة . عيناك حمامتان . ١٦ ها أنت جميل يا حبيبي وحلو وسريونا أخضر . ١٧ جوائز بيتنا أروّ وروافدنا صروّ .

שיר השירים 1

1 על-משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי בקשתי ולא
מצאתי : 2 אקומה נא ואסובה בעיר בשוקים ורחבות אבקשה את
שאהבה נפשי בקשתי ולא מצאתי : 3 מצאוני השמרים הסבים
בעיר את שאהבה נפשי ראיתם : 4 במצט שעברתי מהם עד שמצאתי
את שאהבה נפשי אסנתיו ולא ארפנו עד-שהביאתי אל-בית אמי ואל-
חדר הורתי : 5 השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות
השנה אם-תעירו ואם-תעוררו את-האהבה עד-שתחפץ : 6 מי זאת עלה
מן-המדבר גתמרות עשן מקטרת מר ולבונה מכל אבקת רובל : 7 הנה
מסתו שלשלמה ששים גברים סביב לה מגברי ישראל : 8 כלם אחזי
חרב מלמדי מלחמה איש חרב צל-ירכו מסוד בלילות : 9 אסריון
עשה לו המלך שלמה מצצי הלכנון : 10 צמודיו עשה קסף רסידתו
וקב מרכבו ארנקן תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים : 11 צאינה
יראינה בנות ציון במלך שלמה בעסרה שעסרה-לו אמו ביום חתנתו
וביום שקסת לבו :

تفسير الونشار - الاصحاح الثالث

١ في الليل على فراشي طلبت من نجيبة نفسي طلبته فما وجدته .
٢ إني أقوم وأطوف في المدينة في الأسواق وفي الشوارع أطلب من نجيبة نفسي . طلبته فما وجدته . ٣ وجدني الحرس الطائف في المدينة فقلت أرايتم من نجيبة نفسي . ٤ فما جاوزتهم إلا قليلاً حتى وجدت من نجيبة نفسي فامسكته ولم أرخه حتى أدخلته بيت أُمي وحجرة من حبلت بي . ٥ أحلفكن يا بنات اورشليم بالطيباء وبأبائكم الحقل ألا تيقظن ولا تفتحين الحبيب حتى يشاء . ٦ من هذه الطالعة من البوابة كأعمدة من دخان معطرة بالمر واللبان وبكل أذرة التاجر . ٧ هوذا نخت سليمان حوله ستون جباراً من جبابرة إسرائيل . ٨ كلهم قابضون سيوفاً ومتعلون الحرب . كل رجل سيفه على فخذه من هول الليل . ٩ الملك سليمان حمل لنفسه قحطاً من خشب لبنان . ١٠ حمل أعمدة فضة وروافده ذهباً ومقعدة أرجواناً ووسطه مرصوفاً بحبة من بنات اورشليم . ١١ أخرجن يا بنات صهيون وانظرن الملك سليمان بالتساج الذي توجته به أمه في يوم عرسه وفي يوم فرح قلبه .

שיר השירים ה

1 בָּאתִי לְנִי אֲחֹתִי כָּלָה אֲרִיתִי מוֹרִי עִם-בִּשְׁמִי אֲכַלְתִּי
 יַעֲרִי עִם-דִּבְשִׁי שְׁתִּיתִי יַיִן עִם-חֶלְבִי אָכְלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשָׁכְרוּ
 דוֹדִים : 2 אָנִי יִשְׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל דוֹדִי דוֹפֵק פֶּתַחַי-לִי אֲחֹתִי
 רַעֲיָתִי יוֹנָתִי תַמְתִּי שְׂרָאשִׁי נִמְלָא-טָל קְנֻצוֹתִי רְסִיטִי לַיְלָה :
 3 פָּשַׁטְתִּי אֶת-כַּתְּנוֹתַי אֵיכָכָה אֶלְבָּשָׁנָה רַחֲצֹתִי אֶת-רַגְלִי אֵיכָכָה
 אֶסְנֹפֶם : 4 דוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן-הַחֹר וּמַעֲצֵי הָמוֹ עָלָיו : 5 קָמְתִי
 אָנִי לִפְתָּח לְדוֹדִי וְיָדִי נִטְפָּה-מוֹר וְאֶצְבָּעוֹתַי מוֹר עֶבֶר עַל כַּפּוֹת
 הַמַּנְעוּל : 6 פֶּתַחְתִּי אָנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עֶבֶר נִפְשִׁי יֵצְאָה
 בְּדַבָּרוֹ בִּקְשָׁתִיהוּ וְלֹא מָצְאָתִיהוּ קָרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי : 7 מָצְאָנִי
 הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בְּעֵיר הַכּוֹנֵן פָּצְעוּנִי נִשְׁאוּ אֶת-רִדְיִי מֵעָלַי
 שֹׁמְרֵי הַחֲמוּת : 8 הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בָּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם אִם-תִּמָּצְאוּ
 אֶת-דוֹדִי מֵה-תִּגִּידוּ לוֹ שְׁחוּלַת אֲהַבָּה. אָנִי : 9 מֵה-דִּיֶּדֶךָ מִדּוֹד
 הִנֵּכָה בְּנָשִׁים מֵה-דִּיֶּדֶךָ מִדּוֹד שֶׁכָּכָה הִשְׁבַּעְתָּנוּ : 10 דוֹדִי צֹחַ
 וְאֲדוֹם דָּגֹל מִרְבָּכָה : 11 רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז קְנֻצוֹתָיו תַּלְתָּלִים
 שְׁחָרוֹת כָּעוֹרֵב : 12 עֵינָיו כִּיּוֹנִים עַל-אַפִּיקֵי מַיִם רַחֲצוֹת בְּחֶלֶב
 יִשְׁבוֹת עַל-מִלְּאֹת : 13 לִחְיוֹ כְּעָרוֹנֶת הַבֶּשֶׂם מְגֹדְלוֹת מֶרְקָחִים
 שִׁפְתוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים נִטְפּוֹת מוֹר עֶבֶר : 14 יָדָיו זָלִילִי וְהֵב מִמִּלְּאִים
 בַּתְּרָשִׁישׁ מַעְיוֹ עָשֹׂת שֵׁן מַעֲלָפֶת סְפִירִים : 15 שׁוֹקֵיוֹ עֲמוּדֵי
 שֵׁשׁ מִסָּדִים עַל-אֲדָנִי-פֹז מֵרָאוּ כִּלְבָנוֹן בַּחֹר כְּאֲרָזִים : 16 חָכוֹ
 מִמַּתְקִים וְכָלוּ מִחֲמָדִים זֶה דוֹדִי וְזֶה רַעֲיָ בָנוֹת יְרוּשָׁלַיִם :

نُسُيد اِرنشَار - الاصحاح الخامس

١ قد دخلتُ جنتي يا أُختي العروس . قطفتُ مرّتي مع طيبي . أكلتُ
شهدي مع عسلي شربتُ خمري مع لبني . كلوا أيها الأصحاب ، اشربوا
واسكروا أيها الأحياء . ٢ أنا نائمةٌ وقلبي مستيقظ . صوت حبيبي قارعاً .
افتحي لي يا أُختي يا حبيبتي يا حمامتي يا كاملتي لأن رأسي امتلأ من الطلّ وقصصي
من ندى الليل . ٣ قد خلعتُ ثوبي فكيف ألبسه . قد غسلتُ رجلي فكيف
أوسخها . ٤ حبيبي مد يده من الكوة فأنتت عليه أحشائي . فمتُ لأفتح
لحبيبي ويديّ تقطران مرّاً وأصابني مرّاً قاطر على مقبض القفل . ٥ فتعتُ
لحبيبي لكن حبيبي نحول وعبر . نفسي خرجت عندما أدبر . طلبته فما وجدته
دعوته فما أجابني . ٧ وجدني الحرس الطائف في المدينة . ضربوني جرحوني .
حفظةُ الأسوار رفعوا إزارني عني . ٨ أحلفكن يا بنات أورشليم إن وجدتن
حبيبي أن تخبرنه بأنني مريضةٌ حباً . ٩ ما حبيبك من حبيب أيتها الجميلة بين
النساء ما حبيبك من حبيب حتى تخلفينا هكذا . ١٠ حبيبي أبيض وأحمر .
معلمٌ بين ربوة . ١١ رأسه ذهب إبريز . قصصه مستورصةٌ حالكة كالغراب .
١٢ عيناؤه كاللحم على مجاري المياه مغسولتان باللبن جالستان في وقيهما .
١٣ خداه كخميلة الطيب واقلام رباحين ذكية . شفتاه سوسن تقطران مرّاً
مانعاً . ١٤ يدها حلقتان من ذهب مرصعتان بالزبرجد . بطنه عاج أبيض مغلف
بالباقوت الأزرق . ١٥ ساقاه عمودا رخام مؤسستان على قاعدتين من إبريز
طلعتاه كلبنان فتى كالأرز . ١٦ حلقه حلارةٌ وكفه مشتبهات . هذا حبيبي
وهذا خليلي يا بنات أورشليم .

שיר השירים ו

- 1 אנה הלך דודך הִנֵּה בָנִים אָנָּה דודך וּבְקִשְׁנוּ עִמָּךְ :
- 2 דודי יָרַד לָנוּ לְצִרְיֹנוֹת הַבֶּשֶׂם לְרֵעוֹת בָּנוֹיִם וְלִלְקֹט שׁוֹשָׁנִים :
- 3 אֲנִי לְדוּדִי וְדוּדִי לִי הָרוּחַ בְּשׁוֹשָׁנִים : 4 יָהּ אֵת בְּצִיְתִי בְּתַרְעָה נֶאֱמָה בִּירוּשָׁלַיִם אֵימָה בְּנִדְנָלוֹת : 5 הִסְבִּי עֵינֶיךָ מִגִּדִי שֶׁהֵם הִרְהִיבֵנִי שָׁרָף. בְּעֶדֶר הָעֲזִים שָׁגְלִשׁוּ מִן-הַגִּלְעָד : 6 שֹׁנֶף בְּעֶדֶר הָרְחִילִים שָׁעֲלוּ מִן-הָרִחָץ שָׂבָלִם מִתְאַיְמוֹת וְשָׂבָלָה אֵין בָּהֶם : 7 בְּסֶלַח הָרִמּוֹן בָּקֶמֶךְ מִבְּעַד לְעִמָּתֶךָ : 8 שָׁשִׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וְשִׁמְנִים פִּילִגְשִׁים וְצִלְמוֹת אֵין מִסָּפֶר : 9 אִסַּת הִיא יוֹנָתִי תִמְתִּי אִסַּת הִיא לֵאמֹה בָּרָה הִיא לִי לְדָתָהּ רֵאוּהָ בָנוֹת וְיִאֲשְׁרוּהָ מְלָכוֹת וּפִילִגְשִׁים וְיִהְלִילוּהָ : 10 מִי-זֹאת הַנִּשְׁקָה כְּמוֹ-שֶׁסֶר יָהּ כְּלָבָה בָּרָה בְּסִמָּה אֵימָה בְּנִדְנָלוֹת : 11 אֵל-גִּזְתִּי אֲנִי יָרַדְתִּי לָרְאוֹת בְּאֵבִי הִסֵּל לָרְאוֹת הִסְרָתָהּ הִנֵּסָן הַנְּצוֹ הָרִמְנִים : 12 לֹא יָדַעְתִּי נִפְשִׁי שִׁמְתִּנִּי מִרְכָּבוֹת עַמִּי נָדִיב :

٨ - وحرف الـ لا يقابلة من أو ث مثل :
שאל : سأل שב : ثاب (رجع) שזר : نوز

نشر انونشار - الاصحاح السادس

- ١ ابن ذهب حبيبك أينما الجميلة بين النساء ابن توجه حبيبك فنطلبه معك
- ٢ حبيبي نزل الى جنته الى خماثل الطيب ليرعى في الجنات ويجمع السوسن
- ٣ انا الحبيبي وحبيبي لي . الراعي بين السوسن . ٤ أنت جميلة يا حبيبي كترصة حسنة كأورشليم مرهبة كجيش بألوية • حرتي عني عينيك فلأنها قد غلبتاني .
- ٥ شعرك كقطيع المعز الراعي في جلعاد . ٦ أسنانك كقطيع نعاج صادرة من الغسل اللواتي كل واحدة متم ولبس فيها عقيم . ٧ كفلقه ومائة خدك تحت نقابك . ٨ هن ستون ملكة وثمانون مربية وعذارى بلا عدد .
- ٩ واحدة هي حمامي كاملي . الوحيدة لأما هي . عقيلة والدتها هي . وأنها السات فطوتبنوا . الملكات . السراري فمدحنها . ١٠ من هي المشرقة مثل الصباح جميلة كالقمر طاهرة كالشمس مرهبة كجيش بألوية . ١١ نزلت الى حنة الجوز لأنظر الى خضر الوادي ولأنظر هل أقبل الكرم هل نور الرمان .
- ١٢ فلم أشعر إلا وقد جعلتني نفسي بين مركبات قوم شريف .

الْقِسْمُ الْعَشَرُ

مفرد يونس

شرح كلماته وتحليلها

ومقارنتها بأشعارها في اللغات السامية

ח ל ק ע ש י ר י

ס פ ר י ו נ ה

מאת מ. י. גולן, מנכ"ל מוסד תרגום התנ"ך, עם קליים דומות בעברית העתיקה

יונה א

١ וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-יוֹנָה בֶן-אֲמֹתַי לֵאמֹר : ٢ קוּם לֵךְ
 אֶל-גִּיּוֹנָה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וְקֹרֵא עָלֶיהָ כִּי-עָלְתָה רָעָתָם לִפְנֵי :
 ٣ וַיֵּקָם יוֹנָה לְבָרֶחַ תְּרִשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי יְהוָה וַיֵּרֶד יָפוֹ וַיִּמָּצֵא אֹנְיָה
 בָּאָה תְרִשִׁישׁ וַיִּתֵּן שְׂכָרָהּ וַיֵּרֶד בָּהּ לָבוֹא עִמָּהֶם תְּרִשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי
 יְהוָה : ٤ וַיְהִי הַטִּיל רוּחַ-גְּדוֹלָה אֶל-הַיָּם וַיְהִי סַעַר גָּדוֹל בַּיָּם
 וַהֲאֹנְיָה חָשְׁבָה לְהִשָּׁבֵר : ٥ וַיִּירָאוּ הַמִּלְחִים וַיִּזְעְקוּ אִישׁ אֶל-
 אֱלֹהָיו וַיִּטְלוּ אֶת-הַכֵּלִים אֲשֶׁר בָּאֹנְיָה אֶל-הַיָּם לְהִקָּל מַעַלְיָהֶם
 וַיּוֹנָה יָרַד אֶל-יַרְכְּתִי הַסְּפִינָה וַיִּשְׁכַּב וַיֵּרָדֻם : ٦ וַיִּקְרַב אֵלָיו רַב
 הַחֵבֶל וַיֹּאמֶר לוֹ מָה-לָּךְ נִרְדָּם קוּם קֹרֵא אֶל-אֱלֹהֶיךָ אוּלַי יִתְעַשֶּׂת
 הָאֱלֹהִים לָנוּ וְלֹא נִאֲבָד : ٧ וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ לְכוּ וְנִפְּיֵלָה
 גּוֹרְלוֹת וְנִדְּעָה בְּשִׁלְמֵי הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ וַיִּפְּלוּ גּוֹרְלוֹת וַיִּפֹּל הַגּוֹרֵל
 עַל-יוֹנָה : ٨ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הַגִּדָּה-נָא לָנוּ בְּאֲשֶׁר לָמִי-הָרָעָה
 הַזֹּאת לָנוּ מָה-מְלֹאכְתְּךָ וּמֵאֵן תָּבוֹא מָה אֶרְצְךָ וְאִי-מִזֶּה עִם
 אֹתָהּ : ٩ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עֲבָרִי אֲנֹכִי וְאֵת-יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם
 אֲנִי יֹרֵא אֲשֶׁר-עָשָׂה אֶת-הַיַּבָּשָׁה : ١٠ וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה
 גְּדוֹלָה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מָה-זֹּאת עָשִׂיתָ כִּי-יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי-מִלִּפְנֵי
 יְהוָה הוּא בָרַח כִּי הִגִּיד לָהֶם : ١١ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מָה-נַּעֲשֶׂה
 לָךְ וַיִּשְׁתַּק הַיָּם מִעֲלֵינוּ כִּי הָיָם הוֹלֵךְ וְסֹעַר : ١٢ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם

שֶׁאוֹנִי וְהִטִּילֵנִי אֶל-הַיָּם וַיִּשְׁתַּק הַיָּם מֵעֲלֵיכֶם כִּי בִשְׁלִי הִסַּעַר
הַגָּדוֹל הַזֶּה עֲלֵיכֶם : 12 וַיַּחֲתֵרוּ הָאֲנָשִׁים לְהָשִׁיב אֶל-הַיִּבְשָׁה
וְלֹא יָכְלוּ כִּי הַיָּם הוֹלִךְ וְסָעַר עֲלֵיהֶם : 14 וַיִּקְרָאוּ אֶל-יְהוָה
וַיֹּאמְרוּ אָנָּה יְהוָה אֵל-נָא נֹאבְדָה בְּנַפְשׁ הָאִישׁ הַזֶּה וְאֵל-חַתָּן
עַלֵינוּ דָם נִקְיָא כִּי-אַתָּה יְהוָה כַּאֲשֶׁר חָפַצְתָּ עֲשֵׂיתָ : 15 וַיִּשְׁאוּ
אֶת-יוֹנָה וַיִּטְלֵהוּ אֶל-הַיָּם וַיַּעֲמֵד הַיָּם מִזַּעְפוֹ : 16 וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים
יָרֵאָה גְדוּלָּה אֶת-יְהוָה וַיִּזְבְּחוּ-זֶבַח לַיהוָה וַיִּדְּרוּ גִדְרֵיהֶם :

ב

1 וַיָּמָן יְהוָה דָּג גָּדוֹל לְכַלֵּצַ אֶת-יוֹנָה וַיְהִי יוֹנָה בְּמַצֵּי הַדָּג שְׁלֹשָׁה
יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לַיְלֹת : 2 וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל-יְהוָה אֱלֹהָיו מִמַּצֵּי הַדָּגָה :
3 וַיֹּאמֶר קִרְאתִי מִצָּרָה לִי אֵל-יְהוָה וַיַּצִּנֵּנִי בְּכֶסֶן שָׂאוֹל שְׁנוּצִיתִי שְׁמַעְתָּ
קוֹלִי : 4 וַתִּשְׁלִיכֵנִי מִצֹּלָה בְּלִבִּי יָמִים וָנֶהָר יִסְכְּבֵנִי כָל-מִשְׁכָּבִי וְנִלְיָה
צָלִי עָבְרוּ : 5 וְאֲנִי אָמַרְתִּי יִגְנַשְׁמִי מִגֵּד צִיָּהּ אֵךְ אוֹסִיף לְהִבִּיט
אֶל-הַיִּכַּל קְדוֹשְׁךָ : 6 אֶסְפוּנִי מִיָּם צַד־נֶפֶשׁ תִּהְיוּם יִסְכְּבֵנִי סוּף תִּבּוֹשׁ
לְרֹאשִׁי : 7 לְקַצְבֵי הָרִים יִבְרַתִּי הָעָרִץ בְּרִטְיָה בְּעָדִי לְעוֹלָם וַתַּעַל מִשְׁחַת
סִי יְהוָה אֱלֹהֵי : 8 בְּהִמְצַטְף צָלִי נִפְשִׁי אֶת-יְהוָה וְקִרְתִּי נִתְּבֹא אֵלֶיךָ
תִּתְּלִתִי אֶל-הַיִּכַּל קְדוֹשְׁךָ : 9 מִשְׁמְרִים הִבְלִי-שׁוֹא סִסְדָּם יַצִּיבוּ : 10 וְאֲנִי
בְּקוֹל תוֹדָה אֶנְבִּסְתָּ-לָךְ אֲשֶׁר נִבְרַתִּי אֲשַׁלְמָה יִשׁוּעָתָה לַיהוָה : 11 וַיֹּאמֶר
יְהוָה לְדָג וַיִּקָּא אֶת-יוֹנָה אֶל-הַיִּבְשָׁה :

١ וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-יוֹנָה שְׁנִית לְאֹמֶר : ٢ קוּם לֶךְ אֶל-
 נִינְוָה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וְקֹרָא אֵלֶיהָ אֶת-הַקְּרִיאָה אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹבֵר
 אֵלֶיהָ : ٣ וַיָּקָם יוֹנָה וַיֵּלֶךְ אֶל-נִינְוָה כְּדֹבֵר יְהוָה וְנִינְוָה הָיְתָה
 עִיר-גְּדוֹלָה לְאֱלֹהִים מִהֶלֶךְ שְׁלֹשָׁת יָמִים : ٤ וַיַּחֲלֵ יוֹנָה לְבֹא
 בָּעִיר מִהֶלֶךְ יוֹם אֶחָד וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר עוֹד אַרְבָּעִים יוֹם וְנִינְוָה
 נִהְפָּכֶת : ٥ וַיֹּאמְרוּ אֲנָשִׁי נִינְוָה בְּאֱלֹהִים וַיִּקְרְאוּ-צוֹם וַיִּלְבָּשׁוּ
 שָׂקִים מִגְּדוֹלָם וְעַד-קֶטָנָם : ٦ וַיַּעַן הַדָּבָר אֶל-מֶלֶךְ נִינְוָה וַיָּקָם
 מִכִּסְאוֹ וַיַּעֲבֵר אֶדְרֹתָיו מֵעַלְיוֹ וַיֵּבֶס שֵׁק וַיֵּשֶׁב עַל-הָאֹפֶר : ٧ וַיִּזְעַק
 וַיֹּאמֶר בְּנִינְוָה מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ וַגְּדָלְיוֹ לֵאמֹר הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה
 הַבָּקָר וְהַצֹּאן אֵל-יִטְעֲמוּ מֵאוֹמָה אֶל-יָרְעוּ וּמִיָּם אֶל-יִשְׁתּוּ :
 ٨ וַיִּתְּכֶסּוּ שָׂקִים הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה וַיִּקְרְאוּ אֶל-אֱלֹהִים בְּחִזְקָה
 וַיָּשׁוּבוּ אִישׁ מִדֶּרֶכוֹ הִרְעָה וּמִן-הַחֲמָס אֲשֶׁר בְּכַפִּיָּהֶם : ٩ מִי-
 יוֹדֵעַ יָשׁוּב וְנָחַם הָאֱלֹהִים וְשָׁב מִחֲרוֹן אַפּוֹ וְלֹא נֹאכַד : ١٠ וַיִּרְא
 הָאֱלֹהִים אֶת-מַעֲשֵׂיהֶם כִּי-שָׁבוּ מִדֶּרֶכָם הִרְעָה וַיִּנָּחֵם הָאֱלֹהִים
 עַל-הִרְעָה אֲשֶׁר-דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת-לָהֶם וְלֹא עָשָׂה :

ד

1 וַיִּבְרַח אֶל-יוֹנָה רָעָה גְדוֹלָה וַיֵּסֶר לוֹ : 2 וַיִּתְפַּלֵּל אֶל-יְהוָה
 וַיֹּאמֶר אָנָּה יְהוָה הֲלוֹא-נָה דְּבָרִי עַד-הָיִיתִי עַל-אֲדָמָתִי עַל-בֶּן קַדְמָתִי
 לְבָרִים מִרְשִׁישָׁה כִּי יִבְעָתִי כִי אָתָּה אַל-סָנוּן וּבְחוּם אֲרֹךְ אַפִּים וְכַב-חֲסֹד
 וְנִסָּם עַל-הַרְעָה : 3 וַעֲתָה יְהוָה קַח-נָא אֶת-נַפְשִׁי מִמֶּנִּי כִּי טוֹב מוֹתִי
 מִחַיִּי : 4 וַיֹּאמֶר יְהוָה הֲהִיטָב חָרָה לָךְ : 5 וַיֵּצֵא יוֹנָה מִן-הַעִיר וַיֵּשֶׁב
 מִקְנָם לְעִיר וַיַּעַשׂ לוֹ שָׁם סֵכָה וַיֵּשֶׁב תַּחְתֶּיהָ בָּצֵל עַד אֲשֶׁר יֵרָאֶה מֶה-
 יִהְיֶה בָּעִיר : 6 וַיִּמָּן יְהוָה-אֱלֹהִים קִיקְיוֹן וַיַּעַל מַעַל לְיוֹנָה לְהִיזֹת עַל
 עַל-רֹאשׁוֹ לְהַצִּיל לוֹ מִרְצָתוֹ וַיִּשְׁמַח יוֹנָה עַל-הַקִּיקְיוֹן לִמְסָה גְדוֹלָה :
 7 וַיִּמָּן הָאֱלֹהִים תּוֹלַעַת בָּצֵלוֹת הַשָּׁמֶר לְמַחֲרַת וַתֵּךְ אֶת-הַקִּיקְיוֹן וַיִּיכַשׁ :
 8 וַהֲיִי בְּנוֹרָם הַשָּׁמֶשׁ וַיִּמָּן אֱלֹהִים רוּחַ קָדִים חָרִישִׁית וַתֵּךְ הַשָּׁמֶשׁ עַל-
 רֹאשׁ יוֹנָה וַיִּתְעַלֶּף וַיִּשְׁאַל אֶת-נַפְשׁוֹ לְמוֹת וַיֹּאמֶר טוֹב מוֹתִי מִחַיִּי :
 9 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-יוֹנָה הֲהִיטָב חָרָה-לָךְ עַל-הַקִּיקְיוֹן וַיֹּאמֶר הִיטָב חָרָה-לִּי
 עַד-מָוֶת : 10 וַיֹּאמֶר יְהוָה אָתָּה חֲסָתָ עַל-הַקִּיקְיוֹן אֲשֶׁר לֹא-עָמַלְתָּ בּוֹ
 וְלֹא גִדַּלְתָּ שָׂבָן-לִילָה הֲיִהּ וּבֶן-לִילָה אֲכָד : 11 וְאַנִּי לֹא אָחוּס עַל-נִינְוָה
 הָעִיר הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר יֵש-בָּהּ הַרְבֵּה מִשָּׁמַיִם-עֲשָׂרָה רְבּוֹ אֲנִי אֲשֶׁר לֹא-יָדַע
 בֵּין יָמִינוֹ לְשִׁמְאָלוֹ וּבִקְהָהּ נָקָה :

شرح ما ورد في سفر يونس من كلمات

وتحليلها ومقارنتها بما يائنها في اللغات السامية

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	أ... ١
أب	أب، وجمعه أبوت - وإذا أضيف إلى اسم ظاهر قيل : أبي يوسف (أبو يوسف) ، وإن أضيف إلى الضمير قيل : أبي ، أبك ، أبينو ، أبكهم الخ... - في العربية أب - وفي الآرامية أو الكلدانية أب ، أبأ . وتطلق هذه الكلمة في جميع اللغات السامية على من كان سبياً في إيجاد شيء أو إصلاحه .
أبد	باد ، ضاع ، هلك - مستقبلة لأبد - في العربية باد : هلك ، وبادت الشمس بُوداً : غابت ، وأبدت البهيمة : توحشت ، وأبد الشاعر : أتى بالعربص في شعره ومالا يُعرف معناه . وفي الآرامية أبد .
أدم	إنسان ، آدمي ، رجل . - لا جمع لهذا الاسم من لفظه ، بل يقال : بني آدم (بنو آدم) ومفردهما بن آدم . - في العربية آدم : أبو البشر ، ويطلق على أفراد الجنس ، والجمع

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
אַדְמָה	أوادم ، والنسبة آدمي . - وفي الآرامية אַדַם . أرض ، تراب ، وجمعها אַדְמוֹת . - في العربية الأدمة : باطن الأرض ، وأديم الأرض : ما ظهر منها ، والإيدامة : الأرض الصلبة بلا حجارة . - وفي الآرامية أو الكلدانية אַדְמָתָא
אַדְרָת	يثور ، رداء ، قوة ، والجمع אַדְרוֹת - وفي العربية الأزَر : الإحاطة والقوة ، والإزار والميثور : الملحفة . - وفي الآرامية אַדְרָתָא فالدال في العبرية والآرامية زاي في العربية .
אוֹלִי	عسى ، اعل - كلمة ترجى وتوقع .
אַחַד	واحد ، أحد . مؤنثه אַחַת ، وفي حالة الوقف אַחַת . - في العربية الأحد : بمعنى الواحد ، ولا يوصف به إلا الله سبحانه لخلاص هذا الاسم له تعالى . - وفي الآرامية אַחַד للمذكر و אַחַת للمؤنث . وفي الفينيقية אַחַت .
אַחֵר	آخر . والمؤنث אַחֶרֶת : أخرى ، وجمع الذكور : אַחֵרִים ، والإناث : אַחֶרוֹת . - في العربية الآخر : أحد الشئين ، ومؤنثه أخرى - وفي الآرامية אַחֶרֶן .
אַי	اسم استفهام بمعنى أي أو أين . - في العربية أي : للاستفهام عن الغلاء وغيرهم ، وأين : للاستفهام عن المكان . - وفي الآرامية אַיִן للمذكر ، و אַיִת للمؤنث .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
אין	اسم استفهام بمعنى أين . ولا يستعمل إلا مسبوقاً بالميم فيقال : מאי : من أين . - وفي الآرامية אִימָכָא .
איש	رجل ، إنسان ، شخص . والجمع אנשים . وقد يجمع على אישים إذا أُريد به التعظيم . والمؤنث אִשָּׁה وجمعها נְשִׁים وقد تجميع على אִשׁוֹת على سبيل الذم . - في العربية إنسان ، أناس ، فاس ، إنس - وفي الآرامية אִישׁ ، נִישׁ والجمع אִנְשִׁין ، נִשִּׁין .
אך	كلمة استدراك بمعنى ولكن .
אל	حرف نهي . - في العربية لا ، الناهية . - وفي الآرامية לא .
אל	حرف جر بمعنى إلى ، نحو ، حتى . وورد استعمال אלי في الأساليب القديمة . وعندما يلحقها الضمير يقال : אלי ، אליך אלינו ، אליכם . - في العربية إلى . - وفي الآرامية والفينيقية ל .
אלה	رب ، مولى ، الله . والجمع אֱלֹהִים على سبيل التعظيم . في العربية الله ، اسم الذات الواجب الوجود ، والإله المعبود مطلقاً . - وفي الآرامية אֱלָה . - وهذه الكلمة في جميع اللغات السامية مشتقة من אל بمعنى القوة والقدرة . - وفي العربية الإل : الربوبية ، والأصل الجيد ، واسم الله تعالى ، وكل اسم آخره إل أو إيل فمضاف إلى الله تعالى . ويرى

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنه
	النحاة العرب أن الميم التي تليق لفظ الجلالة هي عوض عن حرف النداء ، ويرون أنه لا يجوز الجمع بين العوض والمعوّض عنه ، وسند في نظرهم قول الشاعر : إني إذا ما حدثت الما أقول : يا اللهم يا اللهما مع أن هذه الميم هي من أصل יָמַם الذي زبدت عليه علامة الجمع ים ، على سبيل التعظيم .
אמן (האמן)	آمن ، أبقن ، صدق ، وثق . - المستقبل יאמן ، والأمر האמן ، واسم الفاعل מאמן ، والمصدر להאמן . وفي الآرامية הימן : آمن - وفي السكديانية הימן .
אמר	قال ، أمر - المستقبل יאמר ، والأمر אמר - في العربية أمر - وفي الفينيقية أمر - وفي الآرامية أمر
אָפּא , אָפּה	كلمة رجاء ودعاء . وقد يقتصر فيها على אָ ونون التوكيد بنوعيهما في العربية تفيد التغييب والتخصيص و אָ تفيد التوسل والرجاء في العبرة .
אני	أنا ، وجمع المتكلمين אנחנו و נחנו و אנו . أما ני و נו فهما ضميران متصلان للدلالة على المفعول به . - في العربية أنا ونحن وفي الآرامية الله אנא و אנחנו و נחנו .
אניה	سفينة ، مركب والجمع אניות و אני : أسطول . - وفي العربية الإناء : الوعاء والجمع آنية . - في الآرامية אלפא والجمع אלפא .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
אָנִי	انا . - في الآشورية אָנִי . - و אָנִי : محب نفسه ، وهي كلمة عبرية حديثة .
אָנִי	أنف ، غضب ، سُخْطٌ . يشتق ويجمع على אָנִים ، أصله אָנִי وهو غير مستعمل . ولذا أدغمت النون في الفاء عند التثنية فشُدَّت الفاء . ويظهر هذا الإدغام كذلك عند إضافة هذه الكلمة إلى الضمير فيقال : אָנִي و אָנִי الخ . - في العربية أنف وهو عضو حاسة الشم . والأنف من كل شيء : أوله أو أشده . ورجل حمي الأنف : أنف يأنف أن يُضام . ويقال للمنخريّين : الأنفان ، ويقابلها אָنִים في العبرية . ويقال للشرس السريع الغضب : קָצֵר אָנִים ، وللحليم : אָרֶךְ אָנִים . - وفي الآرامية אָنִس ، אָنִس والجمع אָنִس ، אָنִس ، אָنִس .
אָסֵף	أحاط ، حب ، اكتشف ، ويرادفها אָסֵף بالمعنى ذاته . وفي العربية حقه بالشئ . أحاط به ، ومنه الحديث الشريف : « الجنة محفوفة بالمكاره » . - وفي الآرامية אָסֵف و אָסֵف .
אָסֵף	رماد ، تراب . ويرادفها אָסֵف بمعنى تراب . - وفي العربية عَفَره في التراب : مرّغه ودسه فيه ، والعَفَر : ظاهر التراب - وفي الآرامية אָسֵف و אָسֵف .
אַרְבַּעִים	أربعون . - في الآرامية אַרְבַּעִין . - و רַבַּע و רַבִּיעִית : رُبُع . - في الآرامية רַבִּיעָא .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
אַרץ	أرض، تر، بلاد، بقعة. الجمع אַרְצוֹת في العربية أرض. فالصاد في العبرية مبدلة خاداً في العربية. - وفي الآرامية אַרְע و אַרְעָא.
אִשָּׁר	اسم موصول للمذكر والمؤنث، والفرد والجمع، وللعاقل وغيره. وقد تسبقه أحرف النسب مثل: בְּאִשָּׁר: أبنا، حيناً، و בְּאִשָּׁר: كما، حيناً.
אַתָּה	حرف يسبق الاسم المرفوع للدلالة على أنه مفعول به.
אַתָּה	أنت، المؤنث אַתָּ، ونذكر استعمال אַתָּ. لجمع الذكور: אַתָּם، وللإناث: אַתָּן. ويلاحظ تشديد التاء عوضاً عن النون المذوقة. ويرى جمهور النحاة العرب أن "أنت" هي ضمير المخاطب في قولك: أنت وأنت وأنتما وأنتم وأنتن، وأن التاء في هذه الكلمات هي حرف خطاب. وفي الآرامية אַתָּ أنت، אַתָּ أنت، אַתָּم وأنتم، אַתָּم وأنتم.
ב	ب
ב... ..	ب... .. في، عند، بجانب، بقرب. - في العربية ب...
ב... ..	وتفيد في كلتا اللغتين معاني الاستعانة أو السبيبة أو المقابلة أو التبعية أو الإصاحاق أو الظرفية. - وفي الفينيقية والآرامية ב...
בְּהֵמָה	بهيمة، مواشى، حيوان. - في العربية البهيمة: كل ذوات أربع قوائم من دواب البر والماء. - في الآرامية בְּהֵמָה.

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
בָּא (בוא)	جاء ، باء ، رجّع ، دخل . المستقبل בוא . والأمر בא . في العربية باء إليه : رجّع ، والمباة ' والبيئة ' : المنزل . وفي الآرامية בא ومرادفه في العبرية والعربية والآرامية : אָהָה وأنى و אָהָה .
בֶּטֶן	بطن ، جوف . معدة . وهو اسم مؤنث جماعاً . - في العربية البطن : خلاف الظهر ، وجوف كل شيء . يقال : ألفت الدجاجة ذات بطنها : باضت . - وفي الآرامية בֶּטְנָא .
בָּלַע	بلع ، أثلغ ، افترس . - في العربية بلع الشيء : أنزله من حلقومه إلى جوفه . في الآرامية בָּלַל .
בֵּן	ابن . والجمع בָּנִים . - في العربية ابن . - وفي الآرامية בֵּר و בֵּרָא و בֵּרְנָש . - وفي العربية بما أدري أي البرّ نساء هو : أي أي الناس . ويقال إنها لفظة مستعارة من النبطية ،
בֵּין	بين و بين أكثر استعمالاً . - في العربية بين - وفي الآرامية בֵּין و בֵּי و בֵּינִי و בֵּינָת .
בָּקָר	بقر ، ماشية - وبقر و בָּקָר : اسم جنس واحد بقره في العربية ، وتقع على الذكر والأنثى - في العبرية פָּרָה والذكر שׁוֹר : ثور . - وفي الآرامية חֹר و חֹרָא .
פָּרַח	هرب ، فرّ ، أبق - في العربية يروح المكان ومنه : زال عنه وبروح الصيد : مرّ عن يمينك . ويرادف פָּרַח : פָּרַק - وفي العربية عرّق الطريق : قطعه ، وعرق في الأرض : ذهب

الكلمة	الشرح والتعليل والمقارنة
פריח	فيها . - وفي الآرامية פריח . مزلج ، مرتاج ، عرباض . الجمع פריחים . - في الآرامية פריחא .
גדול	كبير ، عظيم ، جليل - في العربية الجندل : الصخر العظيم ، والجندل : القوي العظيم .
גדל	كبير ، عظيم ، نما . - و גדל : كبر ، عظم ، نمت ، وسع .
גורל	نصيب ، قضاء ، قرعة . الجمع גורלות . - وفي العربية الجرول : الأرض ذات الحجارة .
גל	موجة ، لجة . الجمع גלים . - في العربية اللجة : معظم الماء واللجة : الجلبة وكثرة الأصوات . - وفي الآرامية גל و גלים .
גרש	طرد ، أبعد ، نفى . - و גרש : طرد ، نفى . - وفي العربية كرش الجلد : مسته النار فتقبض . - وفي الآرامية גרש
דבר	نطق ، قال ، أنبا . ويغلب استعماله مزيداً بالتضعيف דבר بالمعاني ذاتها . - في العربية دبر الحديث عن فلان : حدث عنه بعد موته . - وفي الآرامية דבר .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
דָּבָר	كلمة ، حديث ، قول ، شيء ، أمر . - وفي الآرامية דְּבָר .
דָּג	سمكة ، سمك . - في الآرامية דִּגָּא . - وفي العربية الثوتة : السمكة ، والثوت : الحوت . ولُقب يونس عليه السلام بذئ التون .
דָּם	دَمٌ - في العربية دمٌ - وفي الآرامية דָּם , דְּמָא .
דֶּרֶךְ	طريق ، سبيل ، أسلوب ، وسيلة . - في العربية الدراك : اللعاق ، والدراك : المتلاحق والمتصل . يقال سير دراكٌ : متواصلٌ . - و . דֶּרֶךְ وطريق من الأسماء التي تُذكر وتؤنث في كلتا اللغتين .
א - ה	
ה , ה , הָ	أداة التعريف في العبرية . ولها ضوابط خاصة وردت في بحث أداة التعريف " " . وهي ، في معظم الأحيان ، تشكل بالفتحة مع تشديد الحرف الأول من الاسم الذي يليها ، ذلك لأن أصل أداة التعريف في العبرية הָא "هل" ، وهي لغة في "أل" ، التعريف عند بعض القبائل العربية . وسبب تشديد الحرف الذي يليها هو إدغام اللام المحذوفة في الحرف الأول من الاسم المعرف . - وأداة التعريف في العربية والعبرية تكون إما عهدية ، وإما بنفسية وإما اسماً موصولاً وهي الداخلة

(١) ص ١٠٦

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	على المضارع الذي يفيد الاستمرار التجددي (انظر ص ١٤٦) وقد يستعمل حرف ה حرف نداء أو تنبيه كما في العربية (انظر ص ١١١) .
ה, ה, ה	حرف استفهام للتصور أو للتصديق . وله ضوابط خاصة وردت في بحث أدوات الاستفهام (انظر ص ١٠٩) - في العربية همزة الاستفهام . ويلاحظ ابدال همزة هاء في العبرية . وقد تبدل في العربية هاء كقول الشاعر :
ה	وأني صواحِبُها فقلُنْ هذا الذي منع المودة غيرنا وجفانا ؟ تلتحق آخر الاسم وتفيد معنى حرف الجر « إلى » مثل : הַלֵּכְתִּי הָעִירָה (ذهبت إلى المدينة) . ويقابل ذلك المنصوب على نزع الحافض في العربية (انظر ص ٢٤١) .
ה	تلتحق الفعل المضارع أو فعل الأمر فتفيد الرجاء مثل : הֵלֵךְ و הָלַךְ . وتقابلها نون التوكيد الحفيفة - التي تلتحق المضارع أو الأمر في العربية - عند الوقف .
הא	ها ، هوذا ، خذْ . - في العربية ها : اسم فعل بمعنى خذْ ، ها الكتاب : خذْ . - في الآرامية הא , הא .
הכל	نفس ، لغو ، بطلان . - في العربية الهبالة : فقد العقل والتمييز
הוא	هو . היא : هي . הם : هم . הן : هن . - في الآرامية הוא , היא , הון , הון .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
הָיָה	كان ، جرى ، حدث ، صار . المستقبل : יִהְיֶה و יְהִי وفي حالة الوقف יֵהְיֶה . والأمر הֵיְהִי - ويرادفها הָיָה - وفي الفينيقية הָيָأ - وفي الآرامية הָيָأ , הָيָה - وفي العربية هَوَى : سقط ، حدث .
הֵיכָל	هيكل ، معبد ، قصر . والجمع הֵיכָלִים و הֵיכָלוֹת . - في العربية الهيكل : البناء المرتفع ، وموضع صدر الكنيسة يُقَرَّبُ فيه القربان . - في الآرامية هَيْكَل .
הָלַךְ	ذهب ، مشى ، فني . - في العربية هلكَ المالُ : ذهبَ ، والمُهْلَكُ : المتجمعون الذين ضلوا الطريق . - في الآرامية هَلَلַךְ .
הִסִּיף	قلب ، رجع ، أهلك ، صير . المستقبل יִהְפֹּךְ أو יִהַפֹּךְ . - في العربية أفكهُ عن رأيه : صَرَفَهُ وقلبَ رأيه . والمؤثفات : المدت التي أبادها الله تعالى وقلبها على أهلها . - وفي الآرامية هِسِيف .
הָר	جبل ، طور ، ويرادفه צוּר . - في العربية الطُّور : الجبل . - وفي الآرامية والسكديانية סוּר , סוּרָא .
הַרְבֵּה	كثير ، كثيراً . - في العربية ربا الشيء : زاد . - وفي السكديانية رِبָה .
٦ - و	
ו , ו , ו , ו , ו	حرف عطف - تقابل واو العطف في العربية . وتفيد في كلتا اللغتين مطلق الجمع ، وتستعمل في العبرية استعمال واو الحال

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	וואו ד'ב". ولها ضوابط خاصة (انظر ص ١٢٥) . وقد تأتي الـ ١ في العبرية قابلة ، فتقلب معنى الفعل الماضي الى مستقبل ، أو معنى الفعل المستقبل الى ماضٍ (انظر ص ١٢٦) - وفي الآرامية ١ . ٢ - ז זאת . . . في العربية ذات : امم إشارة للفردة المؤنثة . זבח . ذبح ، جزر ، ضعى ، والمستقبل זבַח . - في العربية ذبح . - وفي الآرامية זבַח . - זבַח : ذبح ، ذبيح ، وليمة . والجمع זבחים . זה . ذا ، هذا . זכר . ذكر ، تذكر . المستقبل זכַר . - في العربية ذكر الشيء : حفظه في ذهنه ، وذكر لفلان حديثاً : قاله له . - وفي الآرامية זכַר . זעף . هيجان ، غضب ، نوء . - من זעף : حنق ، غضب . זעק . زعق ، صرخ ، دعا . - في العربية زعق : صاح ، وزعق بالدابة : ساقها بأن صاح بها صياحاً شديداً . - وفي الآرامية זעק . ח - ח חבש . سجن ، عصب . المستقبل חבַש . المطاوع منه في الماضي חבַש : حبس . - في العربية حبس . - وفي الآرامية חבַש .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
חובל	بحريّ ، ملاح و רב חובל : رُبّان ، قبطان . - في العربية الحَبْل : العالم الفطن الداهية ، والحَابِل : الصائد لنصبه الحَبَالَة - في الآرامية רב מלחח .
החל (חול)	بدأ . - في العربية حال الشيء : تحول من حال إلى حال .
חס (חוס)	رحيم ، أشفق . المستقبل חוס . - في العربية التعوّش : التوجّع للشيء . - وفي الآرامية חס .
חזקה	قوة ، شدة ، قسوة . - من חזק : اشتدّ ، قويّ . - في العربية حَزَقَ الوتر : ربطه بشدة .
חיים	حياة ، عمر صحتة . - من חיה حيي ، عاش ، أقام . المستقبل יחיה . والمصدر الميمي מחיה . - في العربية حيي - وفي الآرامية חיא . و חייה : حياة .
חמס	ظلم ، جور ، فسوة . من חמס : أساء ، ظلم ، آذى . - في العربية حمس الأمر : اشتدّ . - وفي الآرامية : חמס .
חנן	حنّان ، وؤوف . مشتق من חן (חנ) : حنّ . و חן : حنان ، جمال ، نعمة . - وفي العربية حنّ عليه : عطفَ وشفيق فهو حنون . والحنان : الرحمة . - وفي الآرامية חנ .
חסד	فضل ، رحمة ، نعمة . - وفي العربية الحسد : تمنّى زوال نعمة الغير . - وفي الآرامية חסדא .
חפץ	رغب ، شاء ، اشتى . المستقبل יחפץ . - في العربية حفظ

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
חַרָּה	الشيء : منعه من الضياع ، والحفيظة : الحية في الشيء الذي ينبغي أن يُحفظ . - في الآرامية חַרָּץ . احترق ، احتد ، سقط . - في العربية حرّان البغل : وقف ولم يتقد . - في الآرامية חַרָּן .
חָרוֹן	غيط ، غضب ، سقط . - في العربية الحُرُون والحِران : عدم الانقياد . وفي الآرامية חַרוּנָא .
חַרִּישׁ	هادئ ، ساكن . و חַרִּישׁ : يهدوه ، خفية ، مرأ . و חַחֲרִישׁ : صمت ، سكت ، تأمل .
חָשַׁב	فحسّر ، حسب حسب . و חָשַׁב : مزيد بتضعيف عينه بالمعنى نفسه . و חָשַׁב و חָשַׁב : قد يفيدان المقاربة مثل : הָאֵינִי חָשַׁבָּה לְהַשְׁכִּיחַ : أوشكت السفينة أن تنكسر . - في العربية حسب الشيء : عدّه . وحيه : ظنّه . - في الآرامية חָשַׁב .
חָחַר	حفر ، جذف - المستقبل יַחְחֹר . - في العربية حتر الشيء : شدّه وأحكه . - وفي الآرامية חַחַר .
ס - ט	
טָוַב	طاب ، جاد ، صلح . المستقبل יִטָּב . - في العربية طاب الشيء : لذّ وحلا وحسن . - في الآرامية טָאב .
טָוַב	طيب ، حسن ، جيد . - טָוַב : جيداً ، حسناً . - في العربية طيّب . - وفي الآرامية טָב , טָבָא .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
טעם	طعم ، ذاق . - في العربية طعم الشيء : ذاقه . وطعم الطعام : أكله . - وفي الآرامية : טעם .
טעם	طعم ، ذوق ، إدراك ، سبب . - מטעם : بسبب . - في العربية الطعم : الطعام والقدرة ، والطعمة : جهة الارتزاق والمكسب وفي الآرامية טעמא
٢ - ي	
יבש	يبس ، جف . والمستقبل יבש . - في العربية يبس الشيء : كان رطباً فجب . - وفي الآرامية יבש .
יבשה	يابسة ، يبر ، قارة . - في العربية يابس . - وفي الآرامية יבשמה .
יד	يد ، كف ، قدرة . - في العربية اليد : الكف أو من أطراف الأصابع إلى الكتف واليد : النعمة والإحسان ، والقدرة والسلطان يقال : مالك عليه يد : أي ولاية ، ومالي بفلان يدان : أي طاقة . - وفي الآرامية יד , ידא , ידא .
ידע	عرف ، علم ، ذرى . - المستقبل ידע . والأمر ידע . والمصدر الميمي מידע . وفي الآرامية ידע ومصدره الميمي מידע . - وفي السكدانية מידע .
יהוה	يهوه ، لفظ الجلالة بالعربية . روعي في وضع هذه اللفظة الدلالة على كنهية الذات الإلهية في الأزل والأبد والحال . יהוה : كان . المستقبل יהיה ، والحال יהיה . - في العربية

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
יום	هوى : سقط ، حدث . - وفي الآرامية יוֹמָא . يوم ، نهار ، الوقت مطلقاً . الجمع יָמִים . - العربية اليوم : الوقت من طلوع الفجر إلى غروب الشمس ، والوقت مطلقاً تقول : ذخرتك لهذا اليوم : لهذا الوقت . - יוֹמָם : نهاراً . في الآرامية יוֹם , יוֹמָא , יָמָמָא .
יָכֹל	استطاع ، قهر . المستقبل יָכֹל . - في العربية وكلّ إليه الأمر : سلمه وفوضه إليه ، وتوكل بالأمر : ضمن القيام به ، والوكل والوكلة والنكلة : العاجز الذي يَكِيل أمره إلى غيره . - יָכֹלָת : مقدرة - في العربية الوكال : المعجز .
יָם	بحر ، نهر ، جهة الغرب . الجمع יָמִים . - في العربية اليم : البحر . وقد يطلق على النهر ، قال تعالى : (فإذا خفتِ عليه فآلقه في اليم) . - وفي الآرامية יָם , יָمָא .
יָמִין	يمين ، الجنوب . - في العربية اليمين : ضد اليسار للجهة والجارحة . - יָמִין : جنوب . - وفي العربية التيمّن : الجنوب . - وفي الآرامية יָמִין , יָمִין .
יָסַף (הוֹסִיף)	أضاف ، زاد ، نما . - وفي العربية أضاف الشيء إلى الشيء : أماله وضمه . - وفي الآرامية אָוִסַף .
יָצָא	خرج ، ظهر ، ذهب . المستقبل יָצָא . والأمر יָצָא . - في العربية وَضُو الشيء : صار نظيفاً حسناً . - وفي الآرامية יָצָא .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
יָרָא	خشى ، خاف ، اتقى . المستقبل יִירָא . في العربية نوري عنه : استتر . - יִירָא : خائف ، خاشٍ و יִירָאָה : خوف ، خشية ، 'تقى' .
יָרַד	تزل ، هبط ، انحدَرَ ، سال . المستقبل יִרַד والأمر יֵרַד . في العربية ورد الماء : تزل إليه ودائه . - في الآرامية יִרַד طرفٌ ، جانبٌ ، جوفٌ . المثني יִרְכְּתִים . - في العربية الورك : ما فوق الفخذ ، والورك : جانب القوس . - في الآرامية יִرְכָא .
יש	يوجد . - في العربية أيس : فعل الكون المات وليس : فعل ماض أصله ليس فسكنت تخفيفاً ، أو أصله لا أئسن ، طرحت الهمزة وألزقت اللام بالياء يقال : ائتنى من حيث أئسن وليس : أي من حيث هو موجود أو غير موجود . - في الآرامية אִית : وُجد وإذا دخلت عليها לָא قيل לֵאית : ليس . والأصل לָא אִית . - في العربية لات : من الحروف المشبهة بليس .
יָשַׁב	جلس ، عاش ، أقام . المستقبل יִישַׁב والأمر יִשַׁב . - في العربية الميوية وثب بمعنى جلس ، والشائع استعمالها بمعنى قفراً . - وفي الآرامية יִתַּב .
יְשׁוּעָה	معونة ، خلاص ، نجاة . - הַיְשׁוּעָה (ישע) : خلاص ، أعان في العربية غاثه : أعانه ونصره والغوث : المعونة . - في الآرامية : יְשׁוּעָא .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	ד - כ
כ, כ, כ, כ, כ	حرف تشبيه بمعنى الكاف أو مثل . وقد تقيد الظرفية الزمانية مثل : וַיְהִי כִּזְרוֹחַ הַשֶּׁשֶׁשׁ (وكان إذ أشرقت الشمس) . - في العربية كاف التشبيه . - وفي الآرامية כ .
כִּי	لأن ، كي ، حتى ، حينما .
כָּל , כָּל	كل ، جميع ، كلية . - في العربية كل : لاستغراق أفراد المتعدد أو لعموم أجزاء الواحد . - في الآرامية כָּל , כָּלָא , כָּלָא .
כָּלִי , כָּלִי	وعاء ، إناء ، أداة ، آلة . - في العربية الكيّلة : وعاء 'يُكَال به' .
כֵּן	هكذا ، حرف جواب بمعنى نعم .
עַל כֵּן	لذلك .
כִּסֵּא	كرسي ، عرش . الجمع כִּסְאוֹת . - في العربية الكرسي : ما يقعد عليه ، وربما قلوا كيرسي بالكسر . - في الكلدانية כִּרְסָא . - وفي الآرامية כִּרְסִי , כּוּרְסִי .
כִּסָּה	غطى ، ستر ، أخفى ، و הִתְכַּסָּה : تغطى ، استتر . - في العربية كساء الثوب ألبسه إياه . - وفي الآرامية כִּסָּא , כִּסִּי .
כַּף	كف ، يد ، راحة اليد . كيفة الميزان (اسم مؤنث) . - في العربية الكف : اليد أو الراحة مع الأصابع (مؤنثة) . - في الآرامية כַּף , כִּפָּא .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	ل - ل
{ ل , ل , ل } { ل , ل , ل }	ل ، إلى ، نحو ، لأجل ، داخل ، بحسب - في العربية ل . - وفي الآرامية ل
لا	لا ، كلا ، ليس - في العربية لا - وفي الآرامية لا .
לב , לבב	قلب* ، جوف* ، لب* ، إدراك . الجمع לבות و לבבות . في العربية اللب : خالص كل شيء ، والعقل الخالص من الشوائب ، والقلب . واللب من الجوز واللوز ونحو ذلك : ما في جوفها . - في العبرية الفينيقية לב و לבב - وفي الآرامية לב و לבב .
לבש	لبس - المستقبل לבש - في العربية لبس الثوب : استتر به - وفي الآرامية לבש .
לבוש	لباس* ، ثوب* . - في العربية اللبوس : ما يلبس ، وقوله تعالى (وعلتنا صنعة لبوس لكم) أي الدرع . وفي الآرامية לבוש לבوش .
לילה	ليل* ، ليلة ، مساء . الجمع לילות . - في العربية الليل : من مغرب الشمس إلى طلوع الفجر . - وفي الآرامية לילה , לילה , לילות .
לקח	أخذ* ، تناول ، تسلم ، ابتاع . المستقبل יקח والأمر קח . - في العربية لقيحت الناقة ونحوها : قبلت اللقاح أو حملت . - وفي الآرامية לקח .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	מ מ מ , מ مِنْ ، منذ - في العربية مِنْ ، وقد يقتصر على الميم وحدها بحذف النون كقول الشاعر : وما أنسَ مِلْأَشَاءَ لا أنسَ قولها وقد قرّبتْ نضوي : أمصرَ تريدُ وفي الآرامية מן . מאומה شيء ما ، أي شيء - وفي الآرامية מַדְעָם מה , מה , מה ما ، ماذا ، شيء ما ، لماذا ، كيف . - في العربية وماه - وفي الآرامية מא , מן , מנא מות مَوْتٌ ، وفاة . الجمع מיתות . - اشتق من ימת : مات ، "توفي" . المستقبل ימות . - وفي الآرامية מית : مات . ימות : سيموت . מקור غداً ، الغد . و מִקְרָת بالمعنى ذاته . - في العربية المَحَارَة : الرجوع ، والمكان أو الزمان الذي يُحَار فيه أو إليه . מים ماءً ، ينبوع . - من الأسماء القليلة التي تأتي على صيغة التثنية ويراد بها الجمع ، وجمع جمعہ میמים و میموت . - في العربية ماء ، وجمعه مياهٌ وأمواه . - وفي الآرامية מַיִן , מַיָא . מלאכה "شغل ، عمل" . الجمع מְלָאכֻת . - في العربية الألوكه والمالِكة وتفتح اللام : الرسالة . - وفي الآرامية מְלָאכְתָא . و מְלָאךְ : مَلِكٌ أو ملاك . - في العربية الملك أصله مَالِك

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	أو مَلَاك ، والألوك : الرسول . من أَلَكَ الرسالة : بلغها وإلكني إلى فلان : أبلغته عني (أصله أَلَاكَ) .
מֶלַח	ملح - في العربية ملح - وفي الآرامية מֶלַח , מְלַחָא .
מִלַּח	مَلَاَح ، بحري . - في العربية الملاح : بائع الملح أو صاحبه أو السفن الذي 'بحري السفينة' . - وفي الآرامية מֶלַח , מְלַחָא .
מֶלֶךְ	ملك ، حكم ، رعى . المستقبل מְלִיךְ . - في العربية مَلِك على القوم : استولى عليهم . - وفي الآرامية מְלִיךְ .
מֶלֶךְ	ملك ، حاكم ، متسلط . الجمع מְלָכִים - في العربية ملك - وفي الآرامية מְלִיךְ , מְלָכָא .
מַלְכוּת	مملكة ، ملكوت - في العربية الملكوت : الملك العظيم ، والعز والسلطان . - وفي الآرامية מְלָכוּ , מַלְכוּת , מְלָכוּתָא .
מִי	أنظر מ , י .
מִנָּה	حَسَب ، عدة ، أحصى . المستقبل מְנִיָּה . والمزيد منه بتضعيف عينه מְנִיָּה : عِثْن ، أعدت . - في العربية منا الرجل : ابتلاه واختبره . والمنا : كيل أو ميزان يساوي رطلين . - في الآرامية מְנִיָּה .
מַעֲיִם	أمعاء ، أحشاء . وورد أيضاً מַעֲיִם مַעֲוִת . في العربية المعى والمعى والمعاء : مُصران البطن . - وفي الآرامية מַעֲיָא والجمع مַעֲיָא مַעֲيָא .
מַצָּא	وجد ، لقي ، حصل ، اكتسب . المستقبل מַצָּא . - في

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
מצולה	العربية مضى الشيء يمضي مُضياً : ذهبَ وخلا ، ومضى على الأمر : داومَه ، وأمضى الأمرَ : أنفذه ، والمضاه : الشديد العزم . - في الآرامية מְצוּלָא : حدث ، نفذ . عمق ، غور . - في العربية الظُّلَّة : المظلة الضيقة ، وما يستظل به من الحرِّ أو البرد . والظِّلَّة : مستنقع الماء في أسفل الوادي . - في الآرامية מְצוּלְתָא .
משכר	يتار ، لجنة ، شدة . الجمع מְשָׁכְרִים . - في العربية التبار والثبور : الملاك . - وفي الآرامية מְחַכְרָא .
נא	حرف رجاء يلحق الفعل المستقبل أو الأمر مثل : מֵשֶׁב-נָא و מֵשֶׁב-נָא . وقد يسبق هذا الحرف الفعل مثل : אֵל נָא מִלֶּךְ . - تقابله في العربية نون التوكيد التي تلحق المضارع أو الأمر ، إلا أنها في العربية تفيد التخصيص والزجر ، وهي في العبرية تفيد الرجاء والتوسل .
נבט	نبت ، أزمَر . - في العربية نبت . - وفي الآرامية נָבַט . הִנְבִּיט : نظرَ تطلع .
נביא	نبيّ والجمع נְבִיאִים . - في العربية النبيّ والنبيّ : الخبر عن الغيب أو المستقبل بروحي من الله . وجمعه أنبياء ونبيوت . وفي الآرامية נְבִיא .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
נָגַד (הַגִּיד)	قال ، حكى ، أخبر . - في العربية أنجده : أعاته ، وأنجد الدعوة : أجابها .
נָסַ	لمس ، ضرب ، أصاب ، بلغ . المستقبل נִסֵּי والأمر נִסֵּ
	- في العربية نجّع فيه الدواء أو الطعام أو الكلام : دخل فائتر فيه . ونجّع البلد : آفاه . ونجّع القوم الكلاً : ذهبوا لطلبه في مواضعه . - وفي الآرامية נִסֵּ
נָדַר	نذر . المستقبل : נִדֵּר . - في العربية نذر الله كذا نذراً : أوجب على نفسه ما ليس بواجب . - وفي الآرامية נִדֵּر .
נָדַר	نذر . تقديم ، قربان . - في العربية نذر . - في الآرامية נִדֵּر ، נִדֵּר .
נָהַר	نهر ، مجرى ، جدول . الجمع נְהָרִים و נְהָרוֹת . - في العربية النهر : الماء الجاري المتسع . والنهر السعة ولغة في النهر . - في الآرامية נְהָر .
נָחַם	ندم ، تاب . - في العربية انتعمت على كذا : اعتومت عليه . فالمنع بين اللغتين متضاد : فهو في العبرية دال على الإحجام وفي العربية على الإقدام . وفي الآرامية נָחַם .
נָסַל	أخذ ، قال ، قذف المستقبل נִסֵּל ، والأمر נִסֵּل وأكثر استعماله مزيداً : נִסֵּל . - العربية نسل الشيء : جذبه إلى الأمام ، ونسل الجراب : استخرج ما فيه . - وفي الآرامية נִסֵּل .
(נָכַה) נָכַה	ضرب ، خبط ، . - في العربية نكأ القرحة : قشرها قبل أن تبرأ ، ونكأ العدو وفي العدو : قتل فيهم وجرح وأثخن . - وفي الآرامية נָכַה .

الكلمة	الشرح والتعليل والمقارنة
נפל	سقط ، هبط ، حدث . المستقبل : נפל والأمر פל . - في العربية نفل الرجل : أعطاه نافلة من المعروف ، ويقال : انفل عن نفسك إن كنت صادقاً : إنف ما قيل فيك . - وفي الكلدانية נפל
נפש	نفس ، روح ، رغبة ، إنسان . الجمع נפשות وقد تجمع على נפשות . - في العربية النفس : الروح ، والدم . ويقال : هو عظيم النفس : الجسد . - وفي الآرامية נפש ، نפשא . وفي جميع هذه اللغات تستعمل هذه اللفظة للتوكيد المعنوي . (נצל) נצייל
נקי ، נקיא	نزع ، خلص ، أنقذ ، حرر . - في العربية نصل من كذا خرج . يقال : نصل السهم من نصله ونصل الطريق من موضع كذا ونصلت الحبل من القبار . ونصل من بين الجبال : ظهر . وأصل الشيء من الشيء : أخرجه . و הנצייל : تبرأ ، اعتذر . - في العربية نصل إلى فلان من الجنابة : خرج وتبرأ عنه منها
נקي ، נקיא	نقي ، صاف ، طاهر ، نظيف ، بريء . الجمع נקי . - في العربية النقي : النظيف ، وجمعه نقاء وأنيقاء ونقواء . - وفي الآرامية נקי ، نקי ، والمؤنث נקיאה .
נשא	رفع ، تناول ، حمل المستقبل נשא والأمر נשא . - في العربية نأ الدابة : زجرها وساقها ، ونأ الشيء : أخره . والنساء والنسبة : التأخير والتأجيل . - وفي الآرامية נשא .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
נתן	أعطى ، منح ، وضع ، سلم . المستقبل נתן والأمر נתן . - في العربية أنطى : أعطى . - وفي الآرامية נתן : أعطى ، إلا أنه لا يستعمل إلا في صيغتي الاستقبال والمصدر . أما الماضي فيستعمل فيه الفعل נתן : وهب وهو في العبرية נתן بالمعنى ذاته .
٥ - س	
סבב	دار ، أحاط ، سبب . المستقبل סבב و סבב - في العربية سبب الحبل : قطعه ، وسبب الأسباب : وجدها ، وأسباب السماء : مراقبها أو نواحيها . - في الآرامية סבב .
סוף	آخر ، نهاية ، نتيجة . - في العربية سوف : حرف استقبال أطول زماناً من السين . والسواف والسواف : مرض المواشي وهلاكها يقال : وقع في المال - سواف : أي موت والسيفة : البعد . - وفي الآرامية סוף .
סִכָּה	مظلة ، خيمة ، كوخ . الجمع סִכָּה . في العربية السكّة والسكّة : البثر الضيقة ، وجعثر المقرب . - وفي الآرامية סִכָּה : مظلة ، كوخ . - وفي العربية المظلة : البيت الكبير من الشعر .
סער	عصف ، غضب . - في العربية سَعَرَ النار : أشعلها ، وسُعر البعير : جُنّ ، واستعر الشر : انتشر . - وفي الآرامية סער .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
סַעַר, סַעָרָה	عاصفة ، نوء - في العربية السُّعْر : الحرّ والجوع الشديد والسُّعْر : الجنون ، والسُّعْرَة : أول الأمر وحدته . - وفي الآرامية סַעָרָא .
סַפִּינָה	سفينة ، مركب . - في العربية السفينة . - وفي الآرامية אַלְפָא ونجمع على אַלְפִיָא .
لا - ع	
עָבַר	مرّ ، عبرّ ، ذهبّ ، زال ، فاضّ . - في العربية عبر السبيل مرّ كأنه شقها وقطعها ، ومات ومضى ، وعبرّ النهر أو الوادي : قطعه وجازه . - وفي الآرامية עָבַר .
עֲבָרִי	عبري . المؤنث עֲבָרִיָה وجمع المذكر עֲבָרִיִים وجمع المؤنث עֲבָרִיּוֹת .
עַד , עָדִי	حتى ، نحو ، إلى ، ريثما . - وفي الآرامية עַדְמָא ووردت «عَتى» في العربية بمعنى حتى .
עוֹד	أيضاً ، بعد ، أكثر ، أثناء . - في العربية عاد الشيء عَوْداً : بدأه وبأشبه ثانياً . ويقال : رجّع عَوْداً على بدء : لم يتمّ ذهابه حتى وصله برجوعه . والعيد : الموسم ، قيل إنه يُسمّى كذلك لأنه يعود كل سنة بفرح مجدد . وأصله عَوْد ، جاءت الواو ساكنة بعد كسر فقلبت ياء .
עוֹלָם	عالم ، كون ، دُنْيا الجمع עוֹלָמִים و עוֹלָמוֹת . لְעוֹלָם : على الدوام ، إلى الأبد . - وفي العربية العالم : الخلق كله وجمعها عوالم ، وعالموت وعلاّم . - وفي الآرامية لְעוֹמָא

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
עזב	ونجمع على עזבין . - وفي الك.انية עזב . ترك ، هجر ، المستقبل יעזב والأمر עזב . - في العربية عزب الرجل : لم يكن له أهل وعزب الشيء عزوباً : بعد وغاب وخفي ، وعزبت الأرض : لم يكن بها أحد . - وفي الآرامية עזב .
עטף	غطى ، ستر ، ضعف . و העטפה : ضعف ، عجز ، أعيا - وفي العربية عطف وتعطف الشيء : انحنى ومال . - وفي الآرامية עטף .
עין	عين ، نبع . الكلمة مؤنثة . المثني والجمع للعين الباصرة עינים وللعين الجارية עינות و עינות . ونطلق עין مجازاً على المراقب وعلى الحسد . - في العربية العين الباصرة والجارية . ويقال : فلان عين على فلان أي ناظر عليه . وفي الآرامية עינא .
עיר	مدينة ، بلدة . كلمة مؤنثة ، والجمع ערים . - وفي العربية العير : القافلة ، مؤنثة ، أو الإبل تحمل الميرة .
על ، עלי	على ، عن . - في العربية على : حرف جر . وقد تأتي על في المعبره اسماً بمعنى فوق بعد حرف כ مثل מעל : من فوق . - وفي الآرامية על و מעל وفي العربية من عل ومن عل مبنياً على الضم إذا أريد به المعرفة ومعرباً إذا أريد به النكرة .
עלה	صعد ، ارتفع ، ارتقى ، جاء ، هجم . المستقبل יעלה والأمر עלה . في العربية علا الشيء والنهار : ارتفع ،

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	وعلا المكان : صعد ، واعتلى الشيء : قوي عليه وعلاه . وتعال : فعل أمر بمعنى « علم » ، وغل في الشيء : دخل . - وفي الآرامية لָל
עלה	سقم ، دبّل . ו הַחֲלִילָה أُغْمِيَ عليه ، 'غشي' عليه . - في العربية غلب الشيء : غشاه وغطاه .
עם	مع ، بين ، عند . - في العربية مع ، وعم المطر الأرض : شملها . - في الآرامية لָם
עם	شعب ، قوم ، أمة . الجمع עַמִּים و עַמְמַיִם . - في العربية العَمَم : الجماعة الكثيرة : والعَمَم : الكثرة والاجتماع ، والعامّة : ضد الخاصة . - وفي الآرامية لָם و עַמְמָא
עמד	وقف ، نهض ، بقي ، ظل . - في العربية عمد السقف : أقامه بعماد ودعمه . - وفي الآرامية עָמַד
עמל	اشتغل ، كد . - في العربية عمل : صنع ومهن ، وعمل على الصدقة : سعى في جمعها . وفي الآرامية עָמַל
ענה	أجاب ، أرى ، غشى . - في العربية غنى بما قاله كذا : أرادَه وقصدَه . - وفي الآرامية עָנָה
עשה	عمل ، فعل ، صنع ، أعد ، مكث . - المستقبل יַעֲשֶׂה والأمر עֲשֶׂה . - في العربية عسى : فعل جامد من أفعال الرجاء . وسعى : عمل ومشى وعدا . - وفي الآرامية עָשָׂה
עשת	سمن ، غلظ و הַחֲלִישָׁה : افتكّر . - في العربية عسا النبات : غلظ وصلب .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
עַתָּה	وقتٌ، حين. الجمع עתִּים و עתֹות و עתָה : الآن : بعد قليل ، من الآن فصاعداً . وهذه الكلمة الأخيرة من الألفاظ القليلة التي يستشهد بها على وجود الإعراب الذي اختفى وتبقت منه آثار ضئيلة في العبرية ، لا سيما في حالة النصب .
	פ - פ
(פלל)התפלל	صلّيتُ ، تضرّعتُ ، دعا . תפלה : صلاة ، تضرّع . בית תפלה معبدٌ . - وفي العربية صلّيتُ . - وفي الآرامية צלי ، צלי ومنه צלות و צלותא : صلاة .
פָּנִים	وجهٌ ، سطحٌ ، ناحية . לפנים : قديماً . בפני : أمام ولפני قبلَ و מפני : لأن . על כל פנים : على كل حال . ו פנה : اتجه ، التفت . - في الآرامية פנה ، פני . - في العربية الفناء : الساحة أمام البيت ، وجمعه أفنيةٌ .
	צ - צ
צִאָן	غنمٌ ، معزٌ ، مواشٍ . وهذا الاسم موضوع للجنس يقع على الذكور والإناث وعليها جميعاً . - في العربية الضأن : اسم جنس لخلاف الماعز من الغنم . - وفي الآرامية צאן . - وفي العربية العانة : القطيع من حمر الوحش .
צָם (צוֹם)	صامٌ ، المستقبل צום . - في العربية صام : أمسكَ عن الطعام والشراب والكلام والسير وغير ذلك . - وفي الآرامية צם .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
לָל	ظلّ ، خيال ، ستر . الجمع לָלָים . - في العربية الظلّ : الفيء . الجمع ظلالّ وأظلالّ وظلول . والظلال والظلال : ما أظلتك كالسحاب ونحوه . والظليل : ذو الظل أو الدائم الظلّ . - وفي الآرامية לָלָא .
צָרָה	شدّة ، ضيق ، غم ، خسارة المرأة . - في العربية الضرّ والضرّ والضرر : ضد النفع ، والشدّة والضيق ، وخرّة المرأة امرأة زوجها ، وهما ضرّتان والجمع ضرائر . - وفي الآرامية צָרָא .
ק - ق	
קָדַם	مقدّم الشيء ، الشرق ، الصّبا (الريح الآتية من الشرق) - في العربية القادمة واحدة القواديم : الريشات التي في مقدّم الجناح . والقُدّام : من يقدم الناس بالشرف والقينّدام : مقدّم الشيء وصدره . קָדַיְמָה : إلى الأمام - في العربية هو يمشي القُدّميّة والتقدّميّة : إذا مضى في الحرب وكان مقدّماً على العدو أو إذا تقدّم في المسكارم والمعالي . - وفي الآرامية קָדַם .
קָדַם	سبق ، تقدّم . والمزيد منه קָדַם : تقدّم ، سبق ، لاقى . - في العربية قدّم وقلام القوم : سبقهم ، وقداّمه : ضد أخّره . - وفي الآرامية קָدַם و קָدַם .
קָדַם	الشرق ، قدّم . קָדַם : نجاه ، قبلا . - في العربية القُدّم

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
קדש	والقُدُم : المضيّ أمام ، يقال مضيّ قُدُمًا : لم يعرّج ولم يثنّ . - وفي الآرامية קדש . قُدُس ، نقْدُس . تطهر . المزيد منه بالتضعيف קדש : قدّس ، مجّد . - في العربية قدّس الشيء : طهر وتبارك . وقدّس الله فلاناً : طهره وبارك عليه وقدّس لله . طهر نفسه له ومنه . نحن نسبح بحمدك ونقدّس لك ، - في الآرامية קדש . ومنه קדש : مقدّس ، قدّيس ، قدّيس ، شهيد . في العربية القدّوس والقُدّوس : من أسمائه تعالى أي المنزه عن كل نقص أو عيب . - وفي الآرامية קדיש . ومنه קדש : قداسة ، طهارة ، قدّس . - في العربية القدّس والقدّس مصدران من « قدّس » ، والقدّس : بيت المقدس - وفي الآرامية קודש ، קודש ، קודשא .
קול	صوت ، نداء ، ضوضاء . الجمع קולות . بيت קול : صدى . קול אֶחָד : بالإجماع . קול קורא : إعلان إنذار . בקולי קולות : بجلّة ، بصيغ . - في العربية قول وقال . فالقول : الكلام في الخير ، والقال والقيل والقالة في الشر - وفي الآرامية קל .
קם (קום)	قام ، وقف ، نهض ، طلع ، استيقظ . المستقبل קום والأمر קום - في العربية قام الشيء : انتصب . وتقول للعاشي « قم لي ، أي قف لي . وقام الحق : ظهر وثبت .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
קטן , קטן	- وفي الآرامية קטן . صغير ، قليل ، يسير ، طفيف . الجمع קטנים . - في العربية القطاني : الحبوب التي تطبخ كالعدس والحمص والفاول ، وهي صغيرة الحجم . - وفي الآرامية קטנא .
קא (קיא)	قاه ، لفظ . والمزيد منه קיא بالمعنى ذاته . - في العربية قاه ما أكله : ألقاه من فمه ، وقاهت الأرض الكماة : أخرجتها ويردونها في العربة קלס ، وهي في الآرامية קלס ، ويقابلها في العربية ، بالقلب المكاني ، لفظ النواة : طرحتها من فمه قرع (نوع من الحضر) 'دلاع' ، يقطين . - وفي الآرامية קרא , קרי , קלע .
קל (קלל)	قل ، صغر ، ذل . المزيد منه קלל : أقل ، خف ، حقر قل الشيء : ضد كثر ، وأقل الشيء : جعله قليلاً . - وفي الآرامية קל : خف ، صغر و קלל : خف ، احتقر .
קצב	شكل ، هيئة ، طرف ، حضيض . الجمع קוצבים . - في العربية القصبة : القرية أو وسطها ، والبئر الحديثة الحفر . وقصبة الإصبع : أغلقتها . - وفي الآرامية קוצבא .
קרא	دعا ، صرخ ، سعى ، قرأ ، صلى . المستقبل קרא . - في العربية قرأ الكتاب : نطق بالمكتوب فيه . قرأ عليه السلام : أبلغه إياه . - في الآرامية קרא .
קרב	قرب ، دعا ، اقترَب . المستقبل קרב . - وفي الآرامية קרב , קריב .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	ومنه הַקָּרִיב : قرُب ، ضَعَى . - في الآرامية אֶקְרַב ، קָרַב . ومنه קָרֹב : قريب . - في الآرامية קָרִיב ، קָרִיבָא . - في العربية القريب : خلاف البعيد ، وذو القرابة . ومنه קָרְבָן : تقدمة ، قربان ، ضعيّة : الجمع קָרְבָנוֹת . - وفي العربية قربه ، قرُب منه وإليه : دنا منه . والقربان : ما يتقرّب به إلى الله تعالى . - وفي الآرامية קָרְבָן .
	٦ - ر
רָאָה	رأى ، نظر ، أدرك ، وجد . المستقبل רָאָה والأمر רָאֵה - في العربية رأى : نظر بالعين أو بالعقل . وأصل يرى يَرُؤَى ولا تستعمل على أصلها إلا نادراً . - ويرادف רָאָה في العبرية חָזָה . - في الآرامية ܚܝܐ . في العربية حَزَا : أُنبا ، نكهن .
רֹאשׁ	رأس ، زعيم ، رئيس ، قمة . - في العربية الرأس : ما يلي الرقبة من أعلاها في الإنسان ومن مقدمتها في الحيوانات ، ويطلق على أعلى الشيء وسيد القوم . - وفي الآرامية ܪܝܫ ، ܪܝܫܐ .
רַב	كثير ، غزير ، عظيم ، سيد ، ربّاني . الجمع רַבִּים . - في العربية ربّ النعمة : زادها ، وربّ القوم : ساسهم وكان فوقهم . والربّ : المالك والسيد ، والربّ : من أسمائه تعالى

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
רבו	- وفي الآرامية والكلدانية רב . - ורב חזיל : رئيس الملائحين ، وهو في العربية رُبَات . ربوة ، عشرة آلاف ، عدد عظيم . ويرادفها . רבבה والجمع רבבות . - في الآرامية רבוא . - في العربية الرَبَّة : الجماعة الكثيرة ، والربوة : الجماعة العظيمة ، نحو عشرة آلاف .
(ردم) נרדם	نعمس ، نام ، رقد . لا يستعمل إلا مزيداً . - في العربية رَدَمَ الثَّلمة أو الباب : سدَّهما . - وفي الآرامية נרדם : نام . هواء ، ريح ، نسيم ، روح . الجمع רוחות . يستعمل مذكراً ومؤنثاً . - وفي العربية الرِّيح : الهواء ونسيم كل شيء . والروح : ما به حياة الأنفس ، يذكر ويؤنث . - وفي الآرامية רוח , רוחא .
רחום	رحيم ، رؤوف ، حنان ، صيغة مبالغة من רחם : أحب . والمزيد منه רחם . - في العربية الرَّحمة : الرقة والمغفرة . والرَّحيم : العطف والمحبة واللين ، يقال ألقى عليه رَحْمَةً . أي عطفه ورَحمت المرأة ولدَها : لاعتبه . و רחמים و רחמנות : رحمة ، شفقة ، عطف . - وفي الآرامية والكلدانية רחמן وصيغة المبالغة فيها : רחמן و רחמנא ، والفعل רחם , רחים : أحب .
רע	صديق ، ضاحك ، قريب . الجمع רעים . في العربية الرَّعَاع والرَّعراع : اليافع الحسن الاعتدال مع حسن

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	شباب . يرادفها חִיָּבָר : رفيق ، صاحب ، زميل ، عشير . - في العربية الحَبِير والحَبِير : السرور والنعمة ، والعالم الصالح - وفي الآرامية חִיָּבَر ، חִיָּבَر ، חִיָּבَر .
רָעָה	رَعَى (الغنم) ارتعى ، أطعم ، قاد . - في العربية رعت الماشية الكلأ : سرحت فيه وأكلته . ورعى الماشية : سرحها في الكلأ . ورعى الأمير رعيته : ساسها وقدير شؤونها . وفي الآرامية רָעָא .
רַע (رَعَع)	ساء ، خاف ، أعظم . المستقبل רַעַל . - وفي العربية الرَعْرَع : الجبان . والرَعَاع : سفلة الناس . المزيد منه הַרְרָעָע : نحرّك ، أرنج ، تؤزع . - في العربية رَعْرَعَت السن : قَلِقَتْ وتحركت . ومنه רַעָה : إثم ، شر ، بليّة . - في العربية الرَعْرَعَة : اضطراب الماء الصافي على وجه الأرض .
	ש - ش
שָׂאָל	سأل ، طلب ، أراد ، استعار . المستقبل שָׂאָל . وفي العربية سأل . - وفي الآرامية שָׂاָل ، שָׂاָل .
שָׂבָר	שָׂאָل : جهنم ، الهاوية ، قبر . - وهذه الكلمة استعيرت من الآرامية שָׂاָل ، ثم انتقلت إلى سائر اللهجات السامية . كثّر ، تَبَر . المستقبل שָׂבָر . - في الآرامية שָׂבָر . وفي العربية تَبَر : كسّر ، دمر ، والتَّبار :

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
שָׁדָא	الهلاك ، ومثله الثبور . ومنه שָׁדָד : موج عاتر . 'غرور' ، كذب' ، 'حزن' ، غم' . שָׁדָא باطلا ، عبثاً . في العربية ساء الأمر قلاناً : أحزنه ، وساء به ظناً : ظنّ به السوء . والسوء : الشر والفساد والسروءة : الحلة القبيحة . عاد' ، وجع' ، آض' ، قاب' ، ندم' - في العربية قاب' : عاد وقاب' المريض : رجعت إليه الصحة ، وقاب' إلى الله : رجع عن معصيته إليه . وقاب' الله عليه : غفر له ورجع عليه بفضله . - وفي الآرامية שָׁד : -
שָׁעָ (שָׁעָ)	صرخ' ، زعق' . المزيد منه بالتضعيف שָׁעָ : استنجد ، صاح زعق' . - في العربية غوث الرجل : قال واغوثاه . ويلاحظ هنا الإبدال والقلب المكاني بين שָׁعָ وغوث' . - في الآرامية שָׁعָ : صرخ' - في العبرية שָׁעָ : - في العربية الجمعية : أصوات الجبال إذا اجتمعت' .
שָׁחַר	ضياء ، فجر . - في العربية السحر : 'قبل الصبح . والسحور ما يؤكل ويشرب عند السحر . - في الآرامية שָׁחַر ، שָׁחַר שָׁחַר .
שָׁחַת	(مؤنث) حفرة ، قبر' ، جهنم ، فساد . - في العربية السُّحْتُ : ما خبث من المكاسب فلزم عنه العار كالرشوة . ومال سُحْتُ : متلف مالك . - وفي الآرامية שָׁחַת .
שָׁכַב	رقد' ، نام' ، استراح' . - المستقبل שָׁכַב والأمر שָׁכַב . - في العربية شجر النائم : صات من حلقه أو أنفه .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
שָׂכַר	أجرة ، كراء ، ثواب ، جائزة . - وفي العربية الشاكري : الأجير والمستخدم . والشاكريّة : أجرة الشاكري . - وفي الآرامية ܫܚܪܐ : أجر .
שָׂלַ	خاصّة . (محتوّلة من שָׁ : اختصار امم الموصول ܫܠܐ وحرف النسب ܠ الذي يفيد الاستحقاق والملك . שָׂלַ : متاعي ، 'ملكي . ܫܠܐ : لأجل ، بسبب .
שָׂלַךְ	رمى ، طرح . المزيد منه ܫܠܝܚܐ : ألقى ، طرد . - في العربية شلّعه بالسيف : قطع . والشلخ : نجل الرجل أو نطفته . يقال وهو شلخ سوء . وفي الآرامية ܫܠܚܐ : رمى ، ألقى .
שָׁלַם	تمّ ، كملّ ، سمع . - في العربية سليم من آفة : نجا وبرىء منها . المزيد منه بالتضعيف ܫܠܠܡ : دفع ، أدى ، كافأ ، منع - في العربية سلمه الشيء فتسلمه : أعطاه إياه فتناوله . - وفي الآرامية ܫܠܡ ، ܫܠܝܡ ، والمزيد منه ܫܠܡܐ .
שָׁלַשׁ	للمؤنث ، ܫܠܫܐ للمذكر : ثلاث ، ثلاثة . - وفي الآرامية ܫܠܬ ، ܫܠܬܐ . ܫܠܝܫܬ : ثلث . - في الآرامية ܫܠܝܬܐܐ .
שָׁם	هناك . - في العربية ثمّ وثمة : اسم يشار به إلى البعيد بمعنى هناك . و ܫܡܐ : إلى هناك ؛ من الألفاظ القليلة التي يستدلّ بها على وجود الإعراب قديماً في العبرية ، لاسيما في حالة النصب . وهنا النصب على نزاع الحافض لأن ܫܡܐ بمعنى ܐܠܐ ܫܡ . - وفي الآرامية ܫܡܐ .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
שָׁמַל	شمال ، اليد اليسرى . - في العربية الشمال : ضدّ اليمن . - وفي الآرامية שָׁמַל , שָׁמַל
שָׁמַח	فرح ، سرّ . المستقبل שָׁמַח . שָׁמַח : فرح ، سرور . - في العربية شمتَ بفلان : فرحَ ببلبته .
שָׁמַיִם	السماء ، السموات . - في العربية السماء : ما يحيط بالأرض من الفضاء الواسع ، وكل ما علاك فهو مياه ، والجمع سموات ، وسمى وأسْمِيَة . - وفي الآرامية שָׁמַיִם
שָׁמַע	سمع ، أصفى ، أطاع ، أدرك . المستقبل שָׁמַע والأمر שָׁמַע . - في العربية سمعَ الصوت : أدركه بحاسة الأذن وسمعَ له الله : أجابه ، وسمع إليه : أصفى . - وفي الكلدانية والآرامية שָׁמַע .
שָׁמַר	حفظ ، صان ، سهر . المزيد منه بالتضعيف שָׁמַר : عظم ، حفظ ، حذّر . ومنه שָׁמַר : سهر ، يقظة . - في العربية السمر : الليل ومواده . والسمر والسرة : الأحداثة في الليل .
שָׁמַשׁ	(مذكر ومؤنث) : الشمس . - في العربية شمس (مؤنث) - وفي الآرامية שָׁמַش , שָׁمַش (مذكر ومؤنث ، ويغلب عليه التذكير .
שָׁמַיִם	اثنان ، שָׁמַיִם ثنتان ، اثنان - في العربية اثنان للمذكر ، واثنان وثنتان للمؤنث . وفي الآرامية שָׁמַיִם المذكر

الكلمة	الشرح والتعريف والمقارنة
שנים עשר	و תרמין للمؤنث . - في العبرية שני : ثانٍ و שנית : ثانياً ، ثانية . اثنا عشر שנים קשרה : اثنا عشرة . - في الآرامية תרי עשר : اثنا عشر للمذكر و תרמא עשרי : اثنا عشرة للمؤنث .
שק	كيس ، غرارة ، حراب . الجمع שקים . - في العربية الشقة : ماشق من ثوب أو نحوه . والكيس : ما يغطى من خرق فتجعل فيه الدراهم أو الحبوب . - وفي الآرامية שק , שקא وقد استعملت هذه الكلمة من اللهجات السامية واستعملت في الإغريقية واللاتينية ، ثم في اللغات الأوربية الحديثة .
שקה	شرب ، المستقبل שקה . - في العربية شتا القوم : دخلوا في الشتاء . وشتا بالبلد : أقام فيه شتاء . - وفي الآرامية שקה , שתי , אשתי .
שחק	سكت ، صمت ، هدأ . المستقبل שחק . - في العربية سكت . صمت ، وسكت الغضب : سكن . ويرادف שחק : שקח : سلا ، هدأ . - في الآرامية שקח , שקי . - وفي العربية سلا الشيء : ذهل عن ذكره وهجره .
תהום	ت - ت هوة ، 'بلجة' ، مهددة . - في العربية التهمه : الأرض المتصوبة إلى البحر ، وتهيام : وادي بالجماعة . وفي الآرامية תהום תהומא .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
תודה	اعتراف ، حمد ، شكر ، ثناء . (الواو في תודה متقلبة عن ياء) . - وفي الآرامية אודא , אודיא . - وفي العربية اليد : النعمة والإحسان .
תולעת	دودة . (الواو في هذه الكلمة متقلبة عن ياء) (תולע : امتص - في العربية وكَلَعَ الكلب في الإناء : شرب ما فيه بأطراف لسانه ، أو أدخل فيه لسانه وحرّكه . - وفي الآرامية תולעתא : دودة .
פחת	نَحَتَ ، أسفل . وعند إضافة هذه الكلمة إلى الضمير قيل : פחתי , פחתיך , פחתי . - في العربية نَحَتَ : ضد فوق وتلزم الإضافة ، وإذا قُطعت عنها بُنيت على الضم فيقال : جاء من نَحَتُ . - وفي الآرامية תחת .

مراجع الكتاب

أ - مراجع عربية

- الأساس ، في الأمم السامية ولغاتها ، وقواعد اللغة العبرية وآدابها ، تأليف الدكتور علي العناني ، وليون محرز ، ومحمد عطية الابراشي .
- مدارج القراءة والإنشاء في اللغة العبرية ، تأليف الدكتور عبد العزيز برهام .
- الكنز في قواعد اللغة العبرية ، لمحمد بدر .
- أستاذ العبرية ، لمراد فرج .
- التوطئة في اللغة العبرية ، لفؤاد حستين .
- المفصل ، في قواعد اللغة السريانية وآدابها ، والموازنة بين اللغات السامية ، تأليف محمد عطية الإبراهيمي .
- تاريخ اللغات السامية ، للدكتور إسرائيل ولفنسون .
- فقه اللغة ، للدكتور علي عبد الواحد وافي .
- علم اللغة ، للدكتور علي عبد الواحد وافي .
- الآداب السامية ، تأليف محمد عطية الابراشي .
- ترجمة العهد القديم ، لفان دايك .
- القاموس المحيط ، لمجد الدين الفيروزآبادي .

ב - סרביע עברית

תלמוד לשון עברי		יהודה ליב בן-זאב
הדקדוק המעשי		מ. מ. מעסוביץ
הדקדוק העברי		ל. שצקי
תורת הלשון		י. טילר
מורה הלשון		חיים צבי לרנר
תורת הנקוד		י. ח. טביזב
למדו עברית		ל. שפר
לשון וספר		יעקב פייכמן
מלון שמושי		יהודה גור
תולדות עמנו		ב. אביבי-ג. פרסקי
הדבור העברי		מ. קריצסקי
תורת השירה הספרדית		דוד ילין

ج - مراجع باللغات الأخرى

- William R. Harper** : Elements of Hebrew by an Inductive Method .
- William Henry Green** : Grammar of The Hebrew language.
- Gustavus Bickell** : Outlines of The Hebrew Grammar.
- William R. Harper** : Introductory Hebrew Method and Manual .
- Th. Nöldeke** : Die Semitischen Sprachen .
- Bauer - Leander** : Historische Gram. d. Hebraischen Sprache .
- William Wright** : Lectures on the Comparative Grammar of the Semitic Languages. Jewish Encyclopedia, Vol. XI. P. 184-192.
- Th. Nöldeke** : Encyclopedia Britanica, Vol. XXIX. Article on Semitic Languages.
- Margolioth** : Relations between Arabs and Israelites prior of the rise of Islam.
- P. Derenbourg** : Le Livre des Parterres Fleuris. Grammaire Hébraïque en arabe d'Aboul walid Marwan Ibn Djanah.
- Joseph Klausner** : A History of Modern Hebrew Literature.

الفهرست

القسم الأول

في اللغات السامية واللغة العبرية وآدابها

الصفحة	الموضوع	الصفحة	الموضوع
٣٤	المهد الأصلي للقبائل العبرية	٢	تمهيد - علم اللغات
٣٥	التشابه بين العبرية والكنعانية	٣	فوائد علم اللغات وغايتها
٣٦	المراجع التي وصلت إلينا العبرية عن طريقها	٥	مجاميع اللغات والمجموعة السامية
٣٧	الأطوار التي مرت بها اللغة العبرية	٦	التسمية
٣٩	المدارس والهاكها والمهاغادا	٧	المجموعة السامية
٤١	العبرية الربانية أو التلمودية	٨	المهد الأصلي للأمم السامية
٤١	المشنا	١٢	اللغة السامية الأولى
٤٣	الجمارا	١٥	مميزات اللغات السامية
٤٣	التلمود	٢٠	التشابه بين اللغات السامية وغيرها من اللغات
٤٦	تأثير الثقافة العربية في اللغة العبرية	٢٢	وجوه الخلاف بين اللغات السامية
٥١	اللغة العبرية الحديثة	٢٤	مقارنة اللغات السامية
		٣٣	اللغة العبرية
		٣٣	نشأة اللغة العبرية

القسم الثاني
الأجرومية العبرية
(قواعد وتطبيق)

الصفحة	الموضوع	الصفحة	الموضوع
٨٩	الشدة الخفيفة	٦٤	الخط العبري
٩٠	القصاص حطوف	٦٥	الحركات
٩٣	الفتحة المستعارة	٦٦	الخط العبري القديم
٩٤	النبرة	٦٨	الأبجدية
٩٧	أقسام الكلمة	٦٩	اختلاف اليهود في نطق الحروف
٩٧	أقسام الاسم	٧٠	حروف כ כפ כח
٩٧	أقسام اسم الذات	٧٢	المقارنة اللفظية
١٠٠	التذكير والتأنيث	٧٨	الحركات
١٠٣	المفرد والمثنى والجمع	٧٩	السكون
١٠٤	جمع المذكر	٨٠	السكون المتحرك
١٠٥	جمع المؤنث	٨١	الحركات المركبة
١٠٩	تغير حركات الاسم في صيغة الجمع	٨٢	الساكن الظاهر
١١١	أداة التعريف	٨٢	الساكن المستتر
١١٤	أدوات الاستفهام	٨٣	المخرج
١١٩	الإضافة	٨٤	المقاطع
١٢٠	جدول إضافة الأسماء في حالتها	٨٦	الشدة
	الإفراد والجمع	٨٦	الشدة النقية

الصفحة	الموضوع	الصفحة	الموضوع
١٢٦	درجات التشبيه في الصفات	١٦٨	صيغ الفعل
١٢٧	حروف النسب	١٦٩	أبواب المجرد
١٣٠	واو العطف	١٧٢	تصريف المجرد في الماضي
١٣١	واو القلب	١٧٧	صيغة الأفعال المعتلة
١٣٣	النعث	١٧٧	المثال
١٣٤	المنسوب	١٧٩	الأجوف
١٣٦	الضمير	١٨١	المعتل اللام بالألف
١٣٩	اتصال الضمائر ببعض الحروف	١٨٣	المعتل اللام بالهاء
	والظروف	١٨٤	الفعل المضعف
١٤٢	تصريف الأسماء	١٨٥	الفعل الناقص
١٤٧	اسم الإشارة	١٨٧	الفعل المركب
١٥٠	الاسم الموصول	١٨٨	جدول تصريف المجرد في الماضي
١٥٢	العدد	١٨٩	المضارع الحالي
١٥٦	العدد الترتيبي	١٩٢	تصريف المضارع الحالي
١٥٧	الكسور	١٩٣	نفي المضارع الحالي
١٥٧	تعريف العدد	١٩٥	المستقبل
١٦٠	الفعل	١٩٥	ضبط حروف المضارعة في السالم
١٦٠	تقسيمه من حيث الزمن	١٩٦	جدول تصريف المجرد في المستقبل
١٦٠	اللازم والمتعدي	١٩٩	الأمر
١٦٢	المجرد والمزيد	٢٠٤	تصريف المزيد
١٦٢	أوزان الفعل	٢٠٥	السالم
١٦٥	أشهر المعاني المستفادة من نقل	٢٠٧	المعتل الفاء بالألف
	المجرد إلى أوزان المزيد	٢٠٩	المعتل الفاء بالياء

الصفحة	الموضوع	الصفحة	الموضوع
٢١١	المعتل اللام بالآلف	٢٣٠	اسم الفاعل
٢١٣	المعتل ائلام بالهاء	٢٣١	اسم المفعول
٢١٥	الأجوف	٢٣٣	الصفة المشبهة باسم الفاعل
٢١٧	المضغف	٢٣٤	اسما الزمان والمكان
٢١٩	الناقص	٢٣٦	اسم الآلة
٢٢١	المركب	٢٣٨	الإبدال
٢٢٥	الجامد والمشتق	٢٣٩	اتصال الفعل بضمائر النصب
٢٢٥	المصدر	٢٤٠	تغيير حركات الفعل في حالة الوقف
٢٢٦	اتصاله بحروف النسب	٢٤١	المفعول فيه والمفعول المطلق والحال
٢٢٧	اسم المصدر	٢٤٣	الميزان الصرفي
٢٢٧	مصدر المزيد على الثلاثي	٢٤٤	الحرف
٢٢٨	مصدر الرباعي	٢٤٦	الاعراب في العبرية
٢٢٨	المصدر الميمي		
٢٣٠	أقسام المشتق		

القسم الثالث

قصص وفكاهات

٢٥٠	העור והפנס	٢٥٣	הנערים והתפוח
٢٥٠	העני הרחמן	٢٥٤	הנער והאגוזים
٢٥١	השועל והכלב	٢٥٥	העורב והשועל
٢٥١	הצבי והכלב	٢٥٥	השועל והכרם
٢٥٢	השועל והארנבת	٢٥٦	שני הכלבים והלחם
٢٥٢	קרח מכאן ומכאן	٢٥٧	העקרב והסלע

الصفحة	الموضوع	الصفحة	الموضوع
٢٥٧	הזאב והגדי	٢٦٦	חכמת ילדים
٢٥٨	צפור חכמה	٢٦٧	שלמה המלך והדבורים
٢٥٩	העורב והזמיר	٢٦٨	החכם והגנב
٢٦٠	האכר והתרופה	٢٦٩	חושם רע המזל
٢٦١	האכר והמשקפים	٢٧٠	רחמי משה רבנו
٢٦٢	שנים על חמור אחד	٢٧١	סחורתי גדולה
٢٦٣	ישר לב	٢٧٣	בעד כספי
٢٦٤	הגמל והחמור	٢٧٣	שני רעים
٢٦٥	הירושלמי והתגר מאתונה	٢٧٥	מלך העצים

القسم الرابع

المعربة الحديثة في الحياة اليومية

(محاورات وتمارين)

٢٧٨	في المدرسة	٢٩٠	الزمن
٢٧٩	التياب	٢٩١	النهار والليل
٢٨٠	الألوان	٢٩٣	الطقس
٢٨١	أعضاء الجسم	٢٩٤	البهائم والحیوانات والطيور
٢٨٣	الأسرة	٢٩٦	السفر
٢٨٤	عبارات التحية	٢٩٩	مم تصنع الأشياء؟
٢٨٦	الطعام وأدواته	٣٠٠	في الشارع
٢٨٧	الفواكه والتجار والحضرو الأزهار	٣٠٢	في الفندق
٢٨٨	الساعة	٣٠٥	البريد

الصفحة	الموضوع	الصفحة	الموضوع
٣٠٨	محادثة في الهاتف	٣٢٥	في المسرح
٣١٠	عند تاجر الآثاث	٣٣٠	عند المريض
٣١٣	استئجار بيت	٣٣٣	عند الطبيب
٣١٦	عند الخياط	٣٣٤	الصناع وأدوات عملهم
٣١٩	في المطعم	٣٣٧	في القرية
٣٢٢	الزيارة		

القسم الخامس

٣٣٩ - ٣٦٠ مقطوعات من الصحف العبرية

القسم السادس

قطع مختارة من الأدب العبري الحديث

٣٦٨	שלמה והתור המתהלל	٣٨٤	משירי עם
٣٧٠	תפלה	٣٨٥	געגועים
٣٧١	סוף קיץ	٣٨٦	הילדות
٣٧٢	שני גבורים	٣٨٧	השועל והענבים
٣٧٣	אמי	٣٨٨	מעשיה
٣٧٦	שושנים	٣٨٩	הנשר והעורב
٣٧٨	עבר ועתיד	٣٩٠	הזאב והכבש
٣٨١	התפלה		

القسم السابع

منتخبات من الأدب العبري الأندلسي

<u>الصفحة</u>	<u>الموضوع</u>	<u>الصفحة</u>	<u>الموضوع</u>
٤١٤	٥ - في الرثاء	٣٩٢	نماذج شعرية
٤١٥	رثاء أخ	١ - في الوصف	
	رثاء ابن		
٤١٦	٦ - في شكوى الزمان والحكم	٣٩٤	فصل الربيع
٤١٩	قصيدة البؤس	٣٩٤	محاسن الطبيعة في مصر
٤١٩	أين القبور	٣٩٦	البحر الهائج
٤١٩	فليذكر الانسان	٢ - في الغزل	
٤٢٠	٧ - في المدح	٣٩٩	قصيدة غزلية
٤٢٢	يهودا اللاوي	٤٠٢	أبيات متفرقة في الغزل
٤٢٢	نوال الأمير ونوال الغمام	٤٠٦	الحسناء والبدور
٤٢٣	٨ - في الأحاسي والألفاظ	٣ - في الحنين	
٤٢٤	القلم	٤٠٨	الحمامة الباكية
٤٢٥	الرمانة	٤٠٩	قلبي في المشرق
	المرآة	٤١٠	الحنين إلى بيت المقدس
٤٢٦	نموذج نثري	٤ - في الفخر	
	أفضلية الشعر العربي على الشعر	٤١١	الحكمة
	العبري	٤١٢	كرامتي في مكاني

القسم الثامن

طائفة مختارة من الحكم والأمثال ٤٢٧ - ٤٣٢

القسم التاسع

نصوص مختارة من العهد القديم مع ما يقابلها بالترجمة بالعربية

الصفحة	الموضوع	الصفحة	الموضوع
٤٨٣	الإصحاح الحادي والأربعون	٤٣٤	العهد القديم وأسفاره
٤٩١	الثاني والأربعون	٤٣٤	التوراة
	سفر الخروج	٤٣٥	الأنبياء
٤٩٧	الإصحاح الثاني	٤٣٦	المكتوبات
٤٩٩	الثالث		سفر التكوين
٥٠١	الرابع	٤٣٩	الإصحاح الأول
٥٠٣	الثامن	٤٤٣	الثاني
٥٠٥	العشرون	٤٤٧	الثالث
	سفر التثنية	٤٥١	السابع
٥٠٧	الإصحاح الحادي والعشرون	٤٥٣	الثامن
	سفر صموئيل الأول	٤٥٧	التاسع
٥٠٩	الإصحاح الحادي والثلاثون	٤٥٩	السادس عشر
	سفر الملوك الأول	٤٦١	السابع عشر
٥١١	الإصحاح العاشر	٤٦٥	الحادي والعشرون
٥١٣	العشرون	٤٦٩	الثاني والعشرون
٥١٤	الثاني والعشرون	٤٧٣	السابع والثلاثون
	سفر الملوك الثاني	٤٧٩	التاسع والثلاثون
٥١٧	الإصحاح الحادي والعشرون	٤٨١	الأربعون

<u>الصفحة</u>	<u>الموضوع</u>	<u>الصفحة</u>	<u>الموضوع</u>
٥١٩	الإصحاح الرابع والعشرون	٥٣٣	سفر أيوب
٥٢١	الحامس والعشرون	٥٣٥	الإصحاح الأول
	سفر المزامير		الثاني
٥٢٣	المزمور الأول	٥٣٩	سفر نشيد الانشاد
٥٢٣	المئة والثاني	٥٤١	الإصحاح الأول
٥٢٥	المئة والرابع	٥٤٣	الثالث
	سفر الأمثال	٥٤٥	الحامس
٥٢٩	الإصحاح الأول		السادس
٥٣١	الحامس		

القسم العاشر

سفر يونس بالعبرية

ثم موازنة كلماته بما يماثلها في اللغات النامية مع شرحها وتحليلها وفق الحروف الأبجدية

٥٤٨	الإصحاح الأول	٥٩٢	الحروف الأبجدية كمعجم
٥٤٩	الثاني	٥٩٣	عبري صغير
٥٥٠	الثالث	٥٩٤	المراجع العربية
٥٥١	الرابع	٥٩٥	المراجع العبرية
٥٥٢	شرح الكلمات ، وتحليلها ،		مراجع باللغات الأخرى
	ومقارنتها بما يماثلها مرتبة وفق		الفهرس

تَحْرِصُ دَارُ الْعِلْمِ لِلْمَلَايِينِ عَلَى أَنْ تَبْقَى كُتُبُهَا رَاسِدَةً وَطَلِيعِيَّةً مِنْ حَيْثُ الْمَضْمُونُ
وَالْإِخْرَاجُ . وَبِهِمُهَا أَنْ تَتَوَاصَلَ مَعَ قَرَّائِهَا وَأَنْ تَطَّلَعَ عَلَى آرَائِهِمْ فِي مَنَشُورَاتِهَا .
فَإِذَا كَانَ لَدَيْكَ ، عَزِيزِي الْقَارِئُ ، رَأْيُكَ أَوْ مِلَاحَظَةٌ مُهِمَّةٌ حَوْلَ هَذَا الْكِتَابِ
نَرْجُو أَنْ تَكْتُبَ إِلَيْنَا عَلَى الْعُنْوَانِ الْمَدُونِ أَدْنَاهُ . وَيُمْكِنُكَ أَيْضًا أَنْ تَطْلُبَ
قَائِمَةَ مَنَشُورَاتِنَا بِحَثَاةٍ لِلْإِطْلَاعِ عَلَى جَمِيعِ إِصْنَادَاتِنَا وَأَسْعَارِهَا .

Bibliotheca Alexandrina

0411615